

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

2017

ÉVES JELENTÉS

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS 2017

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Az Európai Unió Bírósága és az Európai Unió Törvényszéke igazságszolgáltatási tevékenységének áttekintése

Luxembourg, 2018

curia.europa.eu

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

BÍRÓSÁG
L-2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

TÖRVÉNYSZÉK
L-2925 LUXEMBOURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

A Bíróság honlapja: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Kézirat lezárva: 2018. február

A fenti információk esetleges felhasználásáért sem az intézmény, sem pedig az intézmény nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

Luxembourg: Az Európai Unió Bírósága / Kommunikációs Igazgatóság –
Kiadványok és Elektronikus Média Egység /

© Európai Unió, 2018.

Fényképek © Georges Fessy

Fényképek © Gediminas Karbauskis

A többszörözés a forrás feltüntetése esetén engedélyezett.

Az európai uniós szerzői jogi védelem alatt nem álló fényképeket és más anyagokat a szerzői jog tulajdonosának előzetes engedélyével lehet csak felhasználni vagy sokszorosítani.

Print	ISBN 978-92-829-2776-2	ISSN 2467-0871	doi: 10.2862/877569	QD-AP-18-001-HU-C
PDF	ISBN 978-92-829-2821-9	ISSN 2467-110X	doi: 10.2862/028251	QD-AP-18-001-HU-N
EPUB	ISBN 978-92-829-2795-3	ISSN 2467-110X	doi: 10.2862/02225	QD-AP-18-001-HU-E

TARTALOMJEGYZÉK

<i>K. Lenaerts, az Európai Unió Bírósága elnökének előszava</i>	8
---	---

I. FEJEZET / BÍRÓSÁG

A/ A BÍRÓSÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK ALAKULÁSA 2017-BEN	12
B/ A BÍRÓSÁG ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA 2017-BEN	14
I. Alapvető jogok	14
II. Uniós polgárság	19
III. Intézményi rendelkezések	22
1. Az uniós intézmények hatáskörei	22
2. Az Unió jogi aktusai	23
2.1. Az aktusok jogi formája	23
2.2. A jogi aktusok elfogadására irányuló eljárások	23
3. Dokumentumokhoz való hozzáférés	25
4. Az Unió szerződésen kívüli felelőssége	29
IV. Az Európai Unió joga és a nemzeti jog	30
V. Az Unió peres eljárásai	33
VI. Mezőgazdaság	34
VII. Mozgási szabadságok	35
1. A munkavállalók szabad mozgása	35
2. A letelepedés szabadsága	36
3. A szolgáltatásnyújtás szabadsága	38
VIII. Határellenőrzések, menekültügy és bevándorlás	39
1. Menekültügyi politika	39
1.1. A menekültek jogállása	40
1.2. A nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálata	41
1.3. Nemzetközi védelem migrációs válság idején	45
2. Bevándorlási politika	49

IX. Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	50
1. A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001 és 1215/2012 rendelet	50
2. A házasságfelbontásra alkalmazandó jogról szóló 1259/2010 rendelet	52
3. Az öröklési ügyekre irányadó 650/2012 rendelet	53
X. Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés	54
XI. Verseny	56
1. EUMSZ 101. cikk	56
1.1. Az anyavállalat felelőssége	56
1.2. Vertikális megállapodások	57
2. EUMSZ 102. cikk	58
3. Összefonódások	60
4. A versenyszabályok alkalmazására vonatkozó eljárás	61
5. Állami támogatások	63
XII. Adórendelkezések	66
XIII. A jogszabályok közelítése	69
1. Szellemi és ipari tulajdon	69
2. A személyes adatok védelme	72
3. Távközlés	75
4. Elektronikus kereskedelem	76
5. Vállalkozások átruházása	76
6. Élelmiszerek	77
XIV. Gazdaság- és monetáris politika	78
XV. Szociálpolitika	80
XVI. Fogyasztóvédelem	81
XVII. Környezetvédelem	83
1. Környezetvédelmi felelősség	83
2. A kvótakereskedelem	84
3. Védett helyek	85
4. Az Aarhusi Egyezmény	86
XVIII. Közös kereskedelempolitika	87

XIX. Nemzetközi megállapodások	91
XX. Közös kül- és biztonságpolitika	94
C/ A BÍRÓSÁG HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE 2017-BEN	102
D/ A BÍRÓSÁG IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI	106
E/ A BÍRÓSÁG ÖSSZETÉTELE	134
1. A Bíróság összetételének változása 2017-ben	135
2. Protokolláris sorrendek	136
3. A Bíróság korábbi tagjai	138

II. FEJEZET / TÖRVÉNYSZÉK

A/ A TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE 2017-BEN	144
B/ A TÖRVÉNYSZÉK 2017. ÉVI ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA	146
A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁNAK IRÁNYVONALAI 2017-BEN	146
I. Bírósági eljárás	148
1. Az uniós bíróság hatásköre	148
2. A keresettel megtámadható jogi aktus fogalma	149
3. Harmadik személynek nem minősülő ügyvéd általi képviselet	150
II. Intézményi jog	151
III. A vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok	155
1. Az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk területét érintő fejlemények	155
2. Az összefonódások területét érintő fejlemények	158
IV. Állami támogatások	161
1. Elfogadhatóság	161
2. Közigazgatási eljárás	162
3. Általános gazdasági érdekű szolgáltatások	163
V. Szellemi tulajdon	164
1. A fellebbezési tanácsok összetétele a visszautalást követően	164

2. Európai uniós védjegy	165
a. A fellebbezési tanácsok által végzett felülvizsgálat terjedelme és jellege	165
b. Szerződésen kívüli felelősség	167
c. Feltétlen kizáró okok	167
d. Viszonylagos kizáró okok	170
3. Formatervezési minták	172
4. Növényfajták	173
VI. Közös kül- és biztonságpolitika – Korlátozó intézkedések	174
1. Ukrajna	174
2. Tunéziai Köztársaság	177
VII. Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	178
VIII. Egészségvédelem	180
IX. Vámunió	181
X. Dömping	182
XI. A pénzügyi ágazat felügyelete	184
XII. Az uniós intézmények közbeszerzési szerződése	187
XIII. Választottbírósági kikötés	188
XIV. Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés	189
1. Az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó eljárás közigazgatási iratanyagban szereplő dokumentumok	189
2. Kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban valamely tagállam által létrehozott dokumentumok	190
3. A valamely vegyi anyag felhasználásának engedélyezése iránti kérelemmel kapcsolatos eljárás keretében az ECHA birtokában lévő dokumentumok	191
4. A közbeszerzési eljárásban szereplő összes tételt érintő ajánlatkérésekre vonatkozó dokumentumok	192
XV. Közszolgálat	194
XVI. Kártérítési jogviták	199
XVII. Fellebbezések	203

XVIII. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	204
C/ A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE 2017-BEN	208
I. A két új bíró hivatalba lépésével összefüggő szervezeti következmények	209
II. Az igazságszolgáltatás elősegítésének feladata	210
III. Az adminisztratív segítségnyújtás feladata	213
D/ A TÖRVÉNYSZÉK IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI	216
E/ A TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELE	242
1. A Törvényszék összetételének változásai 2017-ben	243
2. Protokolláris sorrendek	244
3. A Törvényszék korábbi tagjai	247

Koen LENAERTS

az Európai Unió Bírósága elnökének előszava

Az átláthatóság és az együttműködés bizonyulnak majd a 2017. év kulcsszavainak.

Az elmúlt év áprilisában ugyanis a Bíróság védnöksége alatt napvilágot látott „Az Európai Unió Bírósági Hálózata” (EUBH), folyományát képezve a Bírák és ügyészek fórumának, amelynek keretében egy hónappal korábban, a Római Szerződés hatvanadik évfordulója alkalmából összegyűltek az Intézmény tagjai, valamint a tagállamok alkotmánybíróságainak és legfelsőbb bíróságainak elnökei annak érdekében, hogy megvitassák az „Európai igazságszolgáltatási hálózat: a minőségi igazságszolgáltatás záloga” témakörét. E Hálózat, amely 2018. január 3-án lépett működésbe, a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködést hivatott megerősíteni olyan többnyelvű platform révén, amely lehetővé teszi számukra, hogy tökéletesen biztonságos környezetben megoszthassák egymással mindazon információkat és dokumentumokat, amelyek elősegíthetik az uniós ítélkezési gyakorlat és a tagállamok ítélkezési gyakorlatának kölcsönös megismerését, valamint az előzetes döntéshozatali eljárások keretében a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti párbeszéd elmélyítését.

Itt szeretnék köszönetet mondani különösen az információtechnológiáért, a kutatásért és dokumentációért, a kommunikációért és a fordításért felelős szervezeti egységeknek, amelyek elkötelezettsége és hatékonysága nagyban hozzájárult a részt vevő 67 alkotmánybíróság és legfelsőbb bíróság körében e kezdeményezést övező érdeklődéshez és lelkesedéshez.

Intézményi szempontból az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerével kapcsolatos, az európai jogalkotó szervek által 2015 decemberében elfogadott reform három szakaszából az első kettő gyakorlatilag lezárult. Jóllehet a Törvényszéket alkotó bírák számának 2019-ig történő megkettőzésére irányuló első szakasz befejezéséhez szükséges utolsó kinevezés még mindig hátravan, a reform második szakasza ezzel szemben teljesen megvalósult, amióta 2017 júniusában, illetve októberében hivatalba lépett két további bír.

Ezzel párhuzamosan, miközben a Törvényszék előtti eljárások időtartamának érzékelhető csökkenésében már megnyilvánulnak e jelentős reform első kézzelfogható eredményei, a Bíróság az uniós jogalkotó felhívására adott válaszként tavaly december 14-én olyan jelentést terjesztett az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság elé, amely arra a következtetésre jut, hogy a jelen szakaszban nem indokolt az előzetes döntéshozatali hatáskörnek a Törvényszékre történő részleges átruházása, viszont amely a Bíróság és a Törvényszék közötti hatáskörmegosztással kapcsolatos szélesebb körű eszmecserét helyez kilátásba, különösen a közvetlen kereseteket, valamint a fellebbezések Bíróság általi elbírálását illetően.

A 2017. év során az Intézményen belül sor került az adminisztratív szervezeti egységek átszervezésére is, ami a korlátozott költségvetési lehetőségek mellett, továbbá a munkateher állandó növekedésével és a technológiák gyors fejlődésével jellemezhető környezetben arra irányul, hogy jelentős erőforrás-összevonásokat valósítson meg, a szervezeti egységeket pedig jobban hozzáigazítsa az igazságszolgáltatási tevékenység szükségleteihez. A 2018. január 1-jén végrehajtott ezen átszervezésnek az is célja, hogy lehetővé tegye az Intézmény olyan logika mentén történő felépítését, amely a nyitottságon, valamint a különböző, különösen nemzeti szintű partnereivel folytatandó, megerősített együttműködésen alapul.

Konkrétan, az Intézmény adminisztratív szervezete az eddigi négy helyett három főigazgatóság, vagyis az Adminisztrációs Főigazgatóság, továbbá az európai intézmények közül elsőként itt létrehozott Többnyelvűség Főigazgatóság, valamint az Információs Főigazgatóság köré összpontosul, míg a Kutatási és Dokumentációs Igazgatóság, valamint a Terminológiai Projektek és Koordináció Egység közvetlenül a Bíróság hivatalvezetője alá tartozik.

Statisztikai szempontból az elmúlt évet is nagyon élénk tevékenység jellemezte. Az Intézményt alkotó igazságszolgáltatási fórumokhoz érkezett ügyek teljes száma (1656) a 2016. évi adathoz (1604) képest növekedett. E növekvő tendencia különösen a Bíróságra érvényes, amelyhez az elmúlt év során rekordszámú ügyet (739) nyújtottak be. A befejezett ügyek száma 2017-ben is nagyon öröndetes (1594, szemben a 2016. évi 1628-cal).

E jelentés teljeskörűen bemutatja az olvasónak az Intézmény 2017. évi fejlődését és tevékenységét. A korábbi évekhez hasonlóan jelentős rész foglalkozik a Bíróság és a Törvényszék tulajdonképpeni értelemben vett igazságszolgáltatási tevékenységének rövid, de kimerítő ismertetésével. Az elemzést az egyes igazságszolgáltatási fórumokra konkrétan jellemző statisztikai adatok egészítik ki és illusztrálják, amelyeket rövid bevezetés előz meg.

Szeretném megragadni az alkalmat, hogy a munkatársaimnak és a személyi állomány valamennyi tagjának őszintén köszönetet mondjak az elhivatottságukért, valamint az Intézményünk, rajta keresztül pedig az európai projekt szolgálatában végzett kiemelkedő munkájukért. Az, hogy az Asztúria Hercegnője Alapítvány 2017 októberében az Európai Uniónak ítélte oda a „Concorde” díjat a „nemzetek feletti integráció egyedi modelljéért”, amely lehetővé tette a „modern kori Európa leghosszabb békés időszakát”, valamint „olyan értékek, mint a szabadság, az emberi jogok és a szolidaritás” egyetemes terjesztését, a még mindig a terrorizmussal, a migrációs válsággal és a kirekesztéssel jellemezhető környezetben arra kell, hogy emlékeztessen minket, hogy szükség van ezen alapvető értékek rendkívüli jelentőségének fáradhatatlan megerősítésére, valamint az irántuk való feltétlen elköteleződésre.

I. FEJEZET

BÍRÓSÁG

A/ A BÍRÓSÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK ALAKULÁSA 2017-BEN

Koen LENAERTS elnök

Az alábbi első fejezet összefoglaló jelleggel mutatja be a Bíróság által a 2017. év során gyakorolt tevékenységeket. A jelen (A) részben először is áttekinti az igazságszolgáltatási fórumot érintő, az elmúlt év során bekövetkezett változásokat, valamint e fórum igazságszolgáltatási tevékenységét. A második (B) rész, mint minden évben, tárgykörönként ismerteti az ítélkezési gyakorlat lényegesebb fejlődési irányait, a harmadik és a negyedik rész ismerteti a Hivatal által a tárgyidőszakban végzett tevékenységet (C), valamint az elmúlt évre vonatkozó igazságügyi statisztikákat (D), az ötödik (E) rész pedig bemutatja, hogy ugyanezen év során hogyan alakult a Bíróság összetétele.

1.1. Az igazságszolgáltatási fórum összetételét a 2017. év során mind a Bíróság bírái, mind pedig a főtanácsnokai vonatkozásában a teljes változatlanság jellemezte, ebben az évben ugyanis sem távozásra, sem pedig újabb hivatalba lépésre nem került sor.

1.2. Ami az intézményi működést illeti, az elmúlt évben folytatódott az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló, az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendeletből (HL 2015. L 341., 14. o.) eredő azon reform végrehajtása, amelynek 2019-re a Törvényszéket alkotó bírák számának megkettőzését kell eredményeznie. Jóllehet e reform első szakaszának befejezéséhez még mindig hiányzik egy kinevezés, annak második szakasza megvalósult azzal, hogy a 2017. június 8-án és október 4-én tartott ünnepélyes ülések során hivatalba lépett két további bíró.

2. A statisztikákat illetően az olvasó figyelmét azokra a magyarázatokra irányítva, amelyek az Éves jelentés e fejezete (C) részének bevezetéseként az elmúlt évre vonatkozó adatokról szólnak, az alábbiakban csupán arra szorítkozunk, hogy röviden összefoglaljuk az ezen adatokból kiolvasható főbb tendenciákat.

Az első szembetűnő elem a Bírósághoz 2017-ben érkezett ügyek számához kapcsolódik. Így az elmúlt év során 739 ügyet vettek nyilvántartásba a Bíróságon, ami az Intézmény történetében újabb rekordnak számít, megdöntve a 2015. évi rekordot (713). E rekord számadat különösen az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek számában (533, vagyis a 2016. évi előző rekordnál 13%-kal magasabb) tapasztalt emelkedésnek köszönhető, amely nagymértékben azzal magyarázható, hogy egy sor (43) hasonló ügyet nyújtottak be a légi utasoknak nyújtandó kártalanításról szóló 261/2004/EK rendelet¹ értelmezésére vonatkozóan. Ezzel egyidejűleg láthatóan erősödik a tagállami kötelezettségszegések megállapítása iránti keresetek számában (2017-ben 41, szemben a 2016. évi 31-gyel) tapasztalható növekvő tendencia. A Bírósághoz 2017-ben benyújtott fellebbezések száma (141) viszont az előző két évhez képest csökken (2015-ben 206, 2016-ban pedig 168).

Az elmúlt év másik szembetűnő statisztikai adata a Bíróság által befejezett ügyek teljes számához kapcsolódik: 699 befejezett ügygel a Bíróság 2017-ben olyan eredményességről tett tanúbizonyságot, amely gyakorlatilag megegyezik az ezt megelőző év eredményességével (704). Figyelembe véve a fent említett „légi” ügyek egyesítését, a 2017. évi mérleg így egyensúlyban van (697 érkezett ügy és 699 befejezett ügy).

^{1/} A visszautasított beszállás és légijáratok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.).

Ami a Bíróság előtti eljárások átlagos időtartamát illeti, az előzetes döntéshozatali ügyek elbírálásának időtartama – jóllehet a 2016. évi, minden korábbinál alacsonyabb, 15 hónapos időtartamhoz képest enyhén emelkedett – 16 hónap alatt marad (15,7 hónap), ami továbbra is nagyon örvendetes, tekintettel bizonyos olyan szabályozások bonyolultságára, amelyek tárgyában újonnan kértek értelmezést a Bíróságtól. Jelentősebb az emelkedés a fellebbezések elbírálását illetően (17,1 hónap, szemben a 2016. évi 12,9 hónappal), ami nagyrészt annak tudható be, hogy az elmúlt év során bonyolult ügyek kerültek lezárásra a versenyjog területén, köztük 14 fellebbezési eljárás a fürdőszobai szerelvények és felszerelések gyártói közötti kartellekkel kapcsolatos, terjedelmes ügycsoportban.

B/ A BÍRÓSÁG ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA 2017-BEN

I. ALAPVETŐ JOGOK

2017-ben a Bíróság több alkalommal határozott az európai uniós jogrendben biztosított alapvető jogokról. Az e téren meghozott határozatok közül néhányat a jelen jelentés ismertet.¹ Ebben a részben különösen az **1/15.** sz. véleményt, valamint a **G4S Secure Solutions** ítéletet (C-157/15), a **Boungaoui és ADDH** ítéletet (C-188/15), a **Florescu** ítéletet (C-258/14) és a **Jyske Finans** ítéletet (C-668/15) kell külön kiemelni.

A 2017. július 26-i **1/15.** sz. véleményben (EU:C:2017:592) a nagytanácsban eljáró Bíróság egy nemzetközi megállapodásnak, mégpedig a Kanada és az Európai Unió közötti, az utasnyilvántartási adatállomány adatainak továbbításáról és kezeléséről szóló, 2014-ben aláírt megállapodásnak a Szerződések rendelkezéseivel, és első alkalommal az Európai Unió Alapjogi Chartájának rendelkezéseivel való összhangjáról határozott. A tervezett megállapodás lehetővé teszi a Kanada és az Európai Unió között közlekedő összes légi utasra vonatkozó utasnyilvántartási adatállomány adatainak (PNR-adatok) rendszeres és folyamatos továbbítását a hatáskörrel rendelkező kanadai hatóságnak, azok felhasználása és megőrzése érdekében, valamint ezen adatok esetleges későbbi továbbítását más hatóságok vagy harmadik országok számára a terrorizmus és más súlyos nemzetközi bűnözés elleni küzdelem céljából.

Tekintettel arra, hogy a PNR-adatokat a tervezett megállapodás szerint különféle módokon kezelhetik, a Bíróság megállapította, hogy ezen adatkezelések érintik a magánélet tiszteletben tartásához való, a Charta 7. cikkében biztosított alapvető jogot, és a Charta 8. cikkének hatálya alá is tartoznak amiatt, hogy az e cikk értelmében vett személyesadat-kezeléseknek minősülnek. Az e beavatkozások esetleges igazolásával kapcsolatban a Bíróság rámutatott, hogy a tervezett megállapodás célja, vagyis az, hogy védje a közbiztonságot a PNR-adatok Kanadába történő továbbítása, valamint ezen adatoknak a terrorista bűncselekmények és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelem keretében történő felhasználása révén, az Unió olyan általános érdekű céljának minősül, amely igazolhatja a Charta 7. és 8. cikkében biztosított alapvető jogokba történő, akár súlyos beavatkozásokat is, feltéve, hogy azok a szigorúan szükséges határokon belül maradnak.

Márpedig ami az olyan különleges adatok Kanadának történő továbbításának lehetőségét illeti, mint amelyek az utas faji vagy etnikai hovatartozása, politikai véleménye, vallási vagy világnézeti meggyőződése, szakszervezeti tagsága, egészségi állapota vagy szexuális élete, a Bíróság kiemelte, hogy tekintettel az ezen adatoknak a Charta 21. cikkében megállapított megkülönböztetés tilalmával ellentétes kezelésének kockázatára, ezen adatok továbbítása a közbiztonságnak a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni védelmétől eltérő indokokon

1/ Az ismertetett ítéletek a következők: az „Alapvető jogok” című I. részben ismertetett 2017. június 13-i **Florescu és társai** ítélet (C-258/14, EU:C:2017:448); az „Unió polgárság” című II. részben ismertetett 2017. május 10-i **Chavez Vilchez és társai** ítélet (C-133/15, EU:C:2017:354); a „Menekültügyi politika” című VIII.1. részben ismertetett 2017. február 16-i **C. K. és társai** ítélet (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127); 2017. március 7-i **X és X** ítélet (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173); a 2017. március 15-i **Al Chodor és társai** ítélet (C-528/15, EU:C:2017:213); a 2017. október 25-i **Shiri** ítélet (C-201/16, EU:C:2017:805); a 2017. július 26-i **Jafari** ítélet (C-646/16, EU:C:2017:586); a 2017. szeptember 6-i **Szlovákia és Magyarország kontra tanács** ítélet (C-643/15 és C-647/15, EU:C:2017:631); az „Adórendelkezések” című XII. részben ismertetett 2017. március 7-i **RPO** ítélet (C-390/15, EU:C:2017:174); a 2017. május 16-i **Berlioz Investment Fund** ítélet (C-682/15, EU:C:2017:373); a „Szociálpolitika” című XV. részben ismertetett 2017. november 29-i **King** ítélet (C-214/16, EU:C:2017:914); „Az Aarhusi Egyezmény” című XVII.4. részben ismertetett 2017. december 20-i **Protect Natur, Arten und Landschaftsschutz Umweltorganisation** ítélet (C-664/15, EU:C:2017:987) és a „Közös kül és biztonságpolitika” című XX. részben ismertetett 2017. március 28-i **Rosneft** ítélet (C-72/15, EU:C:2017:236).

alapuló egyértelmű és különösen szilárd igazolást követelne. A Bíróság megállapította, hogy ebben az esetben hiányzott az ilyen igazolás. A Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a megállapodásnak az ezen adatok továbbításáról, kezeléséről és megőrzéséről szóló rendelkezései összeegyeztethetetlenek az alapvető jogokkal.

A Bíróság azonban úgy vélte, hogy a különleges adatoktól eltérő adatokat illetően a tervezett megállapodás rendelkezései nem lépik túl a szigorúan szükséges mértéket, amikor lehetővé teszik az összes légi utas PNR-adatainak Kanadába történő továbbítását. Ugyanis a PNR-adatok automatizált elemzése azon közbiztonsági kockázat azonosítására szolgál, amelyet adott esetben azok a személyek jelenthetnek, akik még nem ismertek a hatáskörrel rendelkező szolgálatok előtt, és akik e kockázat folytán a határokon alaposabb vizsgálatnak vethetők alá. Ezen adatkezelés megkönnyíti és felgyorsítja a biztonsági ellenőrzést, amelynek a Chicagói Egyezmény² 13. cikkével összhangban a Kanadába belépni vagy ebből az országból távozni szándékozó összes légi utast alá kell vetni, mivel ezen utasok kötelesek tiszteletben tartani a hatályos kanadai jogszabályok által előírt belépési és kilépési feltételeket. Ugyanezen okból mindaddig, amíg az utasok Kanadában tartózkodnak vagy távozóban vannak e harmadik országból, fennáll az e megállapodás által követett cél és ezen adatok közötti szükséges összefüggés, vagyis e megállapodás nem lépi túl a szigorúan szükséges mértéket önmagában amiatt, hogy lehetővé teszi az utasok PNR-adatainak szisztematikus megőrzését és felhasználását.

A PNR-adatoknak a légi utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználását illetően ugyanakkor a Bíróság megállapította, hogy mivel a légi utasoknak a PNR-adataik ellenőrzését követően engedélyezték az e harmadik ország területére történő belépést, az ilyen adatok ezen utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználását olyan új körülményekre kell alapítani, amelyek indokolják e felhasználást. Ez olyan szabályokat tesz szükségessé, amelyek meghatározzák az ilyen felhasználás anyagi jogi és eljárásjogi feltételeit, többek között annak érdekében, hogy az érintett adatokat védjék a visszaélések kockázataival szemben. Az ilyen szabályoknak objektív szempontokon kell alapulniuk azon körülmények és feltételek meghatározása érdekében, amelyek mellett a tervezett megállapodás szerinti kanadai hatóságok jogosultak az adatok felhasználására. E feltételek teljes körű tiszteletben tartásának a gyakorlatban való biztosítása érdekében a megőrzött PNR-adatok a légi utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználásának főszabály szerint – a kellően indokolt sürgős esetek kivételével – valamely bíróság vagy független közigazgatási szerv által végzett előzetes felülvizsgálat tárgyát kell képeznie, és e bíróság, illetve szerv határozatának különösen megelőzési, felderítési vagy bűnüldözési eljárások keretében a hatáskörrel rendelkező hatóságok által előterjesztett indokolt kérelmet követően kell megszületnie.

Emellett az összes légi utas PNR-adatainak a Kanadából való távozásukat követő folyamatos, a tervezett megállapodás által lehetővé tett tárolása nem minősül a szigorúan szükséges mértékre korlátozott beavatkozásnak. Ugyanis azon légi utasokat illetően, akikkel összefüggésben a Kanadába érkezésük idején és az e harmadik országból való távozásukig nem azonosítottak a terrorizmushoz vagy súlyos nemzetközi bűncselekményekhez kapcsolódó kockázatot, nem tűnik úgy, hogy az elutazásukat követően olyan – akár közvetett – összefüggés állna fenn a PNR-adataik és a tervezett megállapodással elérni kívánt cél között, amely igazolná ezen adatok megőrzését. Ezzel szemben az ezen országban való tartózkodásukat követően akár öt éves időtartamra is elfogadható az olyan légi utasok PNR-adatainak tárolása, akik vonatkozásában olyan objektív körülményeket azonosítottak, amelyek alapján megállapítható, hogy még a Kanadából való távozásukat követően is veszélyt jelenthetnek a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelem szempontjából.

Mivel a tervezett megállapodással járó beavatkozásoknak nem mindegyike korlátozódik a szigorúan szükséges mértékre, így azok nem teljes mértékben igazoltak, a Bíróság megállapította, hogy a tervezett megállapodás a jelenlegi formájában nem köthető meg.

^{2/} A nemzetközi polgári repülésről szóló, 1944. december 7-én Chicagóban aláírt egyezmény (*Recueil des traités des Nations unies*, 15. kötet, 102. szám; kihirdette: az 1971. évi 25. tvr.).

A 2017. március 4-én hozott **G4S Secure Solutions** ítélet (C-157/15, [EU:C:2017:203](#)), valamint **Bougnaoui és ADDH** ítélet (C-188/15, [EU:C:2017:204](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Bíróság nagytanácsának a *vallási jelek munkahelyen, látható módon történő viselése munkáltató általi megtiltásának a 2000/78 irányelvvel való összeegyeztethetőségéről* kellett határoznia. Ezen ítéletekben az említett irányelv értelmezésére többek között a Charta 10. cikkének (1) bekezdésében szereplő lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jog alapján került sor.

Az első ügy egy olyan munkavállalóra vonatkozott, akit azért bocsátottak el, mert a mindenfajta politikai, filozófiai vagy vallási jelnek a munkahelyen, látható módon történő viselését tiltó vállalati belső szabály ellenére több alkalommal hangot adott az iszlám fejkendő munkaidőben történő viselésére irányuló szándékának. A második ügyben egy munkavállalót azt követően bocsátottak el, hogy a munkáltatója – akinél panaszt tett egy ügyfél, akihez a munkavállalót beosztották – megkérte őt a fejkendő viselésének mellőzésére az ügyfelekkel szembeni szükséges semlegesség elvének tiszteletben tartása érdekében.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a Charta 10. cikkének (1) bekezdésében garantált lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jog megfelel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (EJEE) 9. cikkében biztosított jognak, és hogy a Charta 52. cikkének (3) bekezdésével összhangban a tartalma és a terjedelme is megegyezik e jogéval. Mivel az EJEE, következőképpen a Charta a „vallás” fogalmának tág jelentést biztosít, amennyiben e fogalom körébe sorolják a vallás kifejezésre juttatásának a szabadságát is, a Bíróság megállapította, hogy a 2000/78 irányelv 1. cikke alapján e fogalmat úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja mind a forum internumot, azaz a meggyőződés meglétének a tényét, mind pedig a forum externumot, azaz a vallási hit nyilvános kifejezésre juttatását.

Az első ügyben, mivel a szóban forgó belső szabály a politikai, filozófiai vagy vallási meggyőződés látható jeleinek a viselésére hivatkozik, tehát az ilyen meggyőződések valamennyi kifejezésérekülönbségtétel nélkül vonatkozik, a Bíróság kimondta, hogy e szabályt olyannak kell tekinteni, amely a vállalkozás valamennyi munkavállalóját azonos módon kezeli, velük szemben általános módon éskülönbségtétel nélkül előírva a többek között az öltözködést érintő, az ilyen jelek viselését tiltó semlegességet. Ilyen körülmények között a Bíróság először is kimondta, hogy az iszlám fejkendő viselésére vonatkozó, valamely ilyen belső szabályból eredő tilalom nem minősül a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett, a valláson vagy meggyőződésen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek. A Bíróság azonban rámutatott, hogy az ilyen belső szabály ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülhet, ha megállapítást nyer, hogy a szabály által előírt, látszólag semleges kötelezettség ténylegesen különleges hátrányt okoz valamely meghatározott vallással vagy meggyőződéssel rendelkező személyeknek, kivéve, ha azt objektív módon igazolja olyan jogszerű cél, mint a munkáltató azon törekvése, hogy az ügyfeleivel fenntartott kapcsolatok keretében politikai, filozófiai és vallási semlegességre vonatkozó politikát folytasson, és az e cél eléréséhez igénybe vett eszközök megfelelőek és szükségesek, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.

A második ügyben a Bíróság emellett hangsúlyozta, hogy a többek között a valláson alapuló jellemző csupán rendkívül korlátozott feltételek mellett minősülhet valódi és meghatározó foglalkozási követelménynek. E fogalom ugyanis valamely szakmai tevékenység jellege vagy gyakorlati feltételei miatt objektív módon szükséges követelményre utal, és nem foglalhat magában olyan szubjektív megfontolásokat, mint a munkáltató azon szándéka, hogy az ügyfél különleges kívánságait figyelembe vegye. Következőképpen a Bíróság megállapította, hogy a munkáltató

3/ A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

azon szándéka, hogy figyelembe vegye valamely ügyfél arra vonatkozó kívánságát, hogy a munkáltató szolgáltatásait a továbbiakban ne iszlám fejkendőt viselő munkavállaló teljesítse, nem tekinthető az irányelv értelmében vett valódi és meghatározó foglalkozási követelménynek.

A 2017. április 6-án hozott *Jyske Finans* ítéletben (C-668/15, [EU:C:2017:278](#)) a Bíróság a 2000/43 irányelv⁴ 2. cikke (2) bekezdése a) és b) pontjában előírt, *az etnikai származáson alapuló, közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés* tilalmáról határozott. Ebben az ügyben a Bosznia Hercegovinában született érdekelt Dániában élt, amely ország állampolgárságát 2000-ben meg is szerezte. Amikor az érdekelt dán állampolgárságú élettársával hitelből egy használt gépjárművet vásárolt, a hitelintézet az útlevél vagy a tartózkodási engedély másolata formájában további személyazonosítást kért tőle azon az alapon, hogy vezetői engedélyében az Unió tagállamain vagy az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamain kívüli születési hely szerepelt. Az érdekelt Dániában született élettársától nem kértek ilyesmit. Mivel véleménye szerint a hitelintézet e gyakorlata hátrányosan megkülönböztető, az érdekelt panaszt tett az egyenlő bánásmóddal foglalkozó dán testület előtt, amely számára közvetett hátrányos megkülönböztetés miatt kártérítést ítélt meg. A hitelintézet, a kérdést előterjesztő bíróság előtti felperes vitatta e gyakorlat hátrányosan megkülönböztető jellegét, mivel véleménye szerint a pénzmosás megelőzéséről szóló szabályozás⁵ alapján őt terhelő kötelezettségeket tartotta tiszteletben.

Megvizsgálva először is, hogy a szóban forgó gyakorlat az etnikai származáson alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, a Bíróság megvizsgálta, hogy a születési helyet úgy kell-e tekinteni, hogy az közvetlenül és elválaszthatatlanul kapcsolódik egy adott etnikai származáshoz. A Bíróság rámutatott, hogy az etnikai származás nem állapítható meg egyetlen kritérium alapján, hanem éppen ellenkezőleg egy sor olyan tényezőt kell alapulnia, amelyek közül néhány objektív, mások pedig szubjektív jellegűek, mint amilyenek többek között a közös nemzetiség, a közös vallási meggyőződés, a közös nyelv, a közös kulturális és hagyománybeli gyökerek és a közös lakókönyezet. Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy a születési hely önmagában nem alapozhatja meg egy adott etnikai csoporthoz tartozás általános vélelmét oly módon, hogy az bizonyíthatná, hogy közvetlen és elválaszthatatlan kapcsolat áll fenn e két fogalom közt. Éppen ezért nem állapítható meg, hogy a szóban forgó további személyazonosítás közvetlenül az etnikai származáson alapul, így azt sem, hogy e gyakorlat az etnikai származáson alapuló eltérő bánásmóddal jár.

Másodszor a Bíróság megvizsgálta, hogy a szóban forgó – bár semlegesen megfogalmazott – gyakorlat az etnikai származáson alapuló, közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, amely az egy adott faji vagy etnikai származású személyeket más személyekhez képest különösen hátrányosan érintheti. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a kedvezőtlen bánásmód fennállását nem általános és absztrakt módon kell figyelembe venni, hanem egyedi és konkrét módon, a szóban forgó kedvező bánásmódhoz viszonyítva. A Bíróság így arra következtetett, hogy nem lehet helyt adni annak az érveknek, amely szerint az alapügyben szóban forgó, a születési helyre vonatkozó kritérium alkalmazása általános jelleggel „egy bizonyos etnikai származású” személyeket „más személyekhez képest” nagyobb valószínűséggel érint. A Bíróság ugyanebben az értelemben elutasította azon érvet, amely szerint e kritérium alkalmazása kedvezőtlen azokra a személyekre nézve, akiknek etnikai származása az Unió vagy az EFTA tagállamain kívüli országhoz kötődik.

Mivel az alapügyben szóban forgó gyakorlat sem közvetlenül, sem közvetve nem kapcsolódott az érintett személy etnikai származásához, a Bíróság megállapította, hogy az nem ellentétes a 2000/43 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjával.

^{4/} A személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv (HL 2000. L 180., 22. o.; magyar nyelvű különkiadás 20. fejezet, 1. kötet, 23. o.).

^{5/} A pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló, 2005. október 26-i 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 309., 15. o.).

A 2017. június 13-i **Florescu és társai** ítéletben (C-258/14, [EU:C:2017:448](#)) a Bíróság nagytanácsa állást foglalt egyrészt az *Európai Közösség és Románia közötti, 2009-ben kötött egyetértési megállapodás* értelmezéséről, amely megállapodás 5. pontja értelmében az Unió által Romániának nyújtott pénzügyi támogatás részleteinek folyósítására az államháztartás strukturális reformjának kielégítő végrehajtása függvényében kerül sor, másrészt az *elsődleges uniós jog számos rendelkezésének, többek között az Alapjogi Charta 17. cikkének értelmezéséről*. Az alapügyben szereplő jogvita azon román szabályozásra vonatkozott, amely tiltja a közszférában végzett tevékenység után járó nettó öregségi nyugdíj és a közintézményekben folytatott tevékenység után kapott munkabér halmozódását, ha a nyugdíj összege meghalad egy bizonyos szintet. Az alapügy felperesei a bírói hivatásuk mellett egyetemi oktatói tevékenységet is folytattak. Amikor bíróként nyugállományba vonultak, kezdetben lehetőségük volt az öregségi nyugdíjuk és az egyetemi oktatói tevékenységük után kapott munkabér halmozására. Azonban a szóban forgó nemzeti jogszabály elfogadásakor az ilyen halmozás tilossá vált. Az alapügy felperesei ekkor a nemzeti bíróság előtt arra hivatkoztak, hogy e szabályozás ellentétes az uniós joggal, különösen az Európai Unióról szóló szerződés (EU-Szerződés) és a Charta rendelkezéseivel, jóllehet e szabályozást az említett egyetértési megállapodásnak való megfelelés érdekében fogadták el.

A Bíróság megállapította, hogy az egyetértési megállapodás jogalapja az EUMSZ 143. cikk, amely hatáskört biztosít az Unió számára, hogy kölcsönös támogatást nyújtson azon tagállam számára, amelynek a fizetőeszköze nem az euró, és a fizetési mérlegével kapcsolatos nehézségekkel küzd vagy ilyen nehézségek bekövetkezése komolyan fenyegeti. A Bíróság ezért úgy ítélte meg, hogy mivel ezen egyetértési megállapodás az Unió és valamely tagállam között egy gazdasági program kapcsán tett kötelezettségvállalás konkretizálása, így azt valamely európai uniós intézmény EUMSZ 267. cikk értelmében vett jogi aktusának kell tekinteni, amely ebből következően a Bíróság által értelmezhető. E tekintetben a Bíróság megjegyezte, hogy az említett egyetértési megállapodás, jóllehet kötelező erejű, nem tartalmaz semmiféle, a szóban forgóhoz hasonló nemzeti jogszabály elfogadását előíró konkrét rendelkezést. Következésképpen a nemzeti hatóságok feladata, hogy az egyetértési megállapodásban előírt kritériumok korlátai között meghozzák azon intézkedéseket, amelyek a legalkalmasabbak a kitűzött célok elérésére.

A Bíróság ezután megvizsgálta a szóban forgó nemzeti szabályozás EUSZ 6. cikkel és a Charta tulajdonjogra vonatkozó 17. cikkével való összhangját. E tekintetben a Bíróság kimondta először is, hogy e szabályozás a Románia által az egyetértési megállapodásban tett kötelezettségvállalások végrehajtására irányul, így a Charta, különösen annak 17. cikke alkalmazandó az alapügyben szereplő jogvitára. A Bíróság mindazonáltal rámutatott, hogy az említett szabályozás kivételes és ideiglenes jellegű. Másfelől a Bíróság megállapította, hogy e szabályozás nem kérdőjelezi meg magát a nyugdíjhoz való jog elvét, hanem jól meghatározott és körülhatárolt körülmények között korlátozza annak gyakorlását. Így az említett szabályozás tiszteletben tartja a felpereseket a nyugdíjuk kapcsán megillető, tulajdonhoz való jog lényeges tartalmát. Másodszor a Bíróság szerint e szabályozás célkitűzései, vagyis a közszektor bérkiadásainak csökkentése és a nyugdíjrendszer reformja a Romániát sújtó pénzügyi és gazdasági válság sajátos összefüggéseire tekintettel közérdekű célkitűzéseknek minősülnek. A szóban forgó szabályozás alkalmasságát és szükségességét illetően a Bíróság végül rámutatott, hogy a sajátos gazdasági környezetre tekintettel a gazdasági döntések meghozatalakor a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, és a tagállamok a legalkalmasabbak a kitűzött cél megvalósítására szolgáló intézkedések meghatározására. Következésképpen a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás nem ellentétes az uniós joggal.

II. UNIÓS POLGÁRSÁG

Az uniós polgárságot illetően három ítélet érdemel említést. Az első ítélet azon feltételekre vonatkozik, amelyek mellett valamely polgárral szemben a származási országától eltérő tagállam kiutasítási határozatot hozhat, míg a második és a harmadik ítélet tárgya a valamely uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjának javára szóló származékos tartózkodási jog.

A 2017. szeptember 14-én hozott **Petrea** ítéletben (C-184/16, [EU:C:2017:684](#)) a Bíróság a 2004/38 irányelv⁶ olyan esetben történő alkalmazásáról határozott, amikor valamely személy a tagállam területéről kiutasító határozat megsértésével visszatér az érintett tagállamba. Ebben az ügyben a görög adminisztráció 2011-ben egy román állampolgárral szemben beutazási és tartózkodási tilalommal kiegészített kiutasítási határozatot fogadott el azon az alapon, hogy ezen állampolgár súlyos veszélyt jelentett a közrendre és a közbiztonságra nézve. 2013-ban az érdekelt visszatért Görögországba, ahol uniós polgárként bejelentkezésről szóló igazolás iránti kérelmet terjesztett elő, amelyet kiállították számára. Miután felfedezték, hogy e személy még mindig beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt állt, a görög hatóságok az igazolás visszavonásáról határoztak, és ismét elrendelték a Romániába történő kiutasítását. Az érdekelt megtámadta e határozatot.

E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a tartózkodási engedélynek a tagállami állampolgár részére történő kiállítását nem jogot keletkeztető, hanem olyan aktusnak kell tekinteni, amely a tagállam részéről megállapítja valamely másik tagállam állampolgárának az uniós jog rendelkezései tekintetében fennálló egyéni helyzetét. Következésképpen csupán megállapító jelleg társul az ilyen bejelentkezésről szóló igazoláshoz, aminek következtében ennek kibocsátása önmagában nem alapozhatja meg az érintett személy jogos bizalmát az érintett tagállam területén történő tartózkodáshoz való joga tekintetében. Emellett a 2004/38 irányelv 27. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok korlátozhatják az uniós polgárok és családtagjaik szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát, állampolgárságra tekintet nélkül, közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból. A Bíróság szerint a beutazási és tartózkodási tilalomnak a természetéből adódik, hogy az egészen addig fennáll, amíg fel nem oldják. Következésképpen e tilalom megsértésének megállapítása önmagában lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy újabb kiutasítási határozatot fogadjanak el. A Bíróság tehát megállapította, hogy a 2004/38 irányelvvel és a bizalomvédelem elvével nem ellentétes az érdekelt állampolgár tartózkodási engedélyének visszavonása, sem az úgy sajátos körülményeire tekintettel vele szemben egy újabb kiutasítási határozat meghozatala.

Emellett a Bíróság határozott azon kérdésről, hogy a tényleges érvényesülés elvével ellentétes-e azon ítélkezési gyakorlat, amely szerint valamely tagállam kiutasítási határozat hatálya alatt álló állampolgára nem hivatkozhat az e határozattal szemben benyújtott jogorvoslat alátámasztása érdekében a vele szemben korábban hozott, beutazási és tartózkodási tilalmat kimondó határozat jogellenességére. E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy vonatkozó uniós szabályozás hiányában a tagállamok feladata, hogy szabályozzák a keresetindítás eljárási módjait, anélkül, hogy e módzatok gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tennék e jogok gyakorlását. Ebben az ügyben az uniós jog egyáltalán nem akadályozza meg, hogy a nemzeti jog kizárja a kiutasítási határozathoz hasonló egyedi aktussal szemben egy beutazási és tartózkodási tilalmat kimondó határozat jogellenességére történő hivatkozást, amely határozat jogerőssé vált amiatt, hogy az utóbbival szemben

^{6/} Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158, 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o., helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

érvényesíthető fellebbezési határidő lejárt, vagy amiatt, hogy a benyújtott fellebbezést elutasították. Mindazonáltal a Bíróság pontosította, hogy az érintett személynek ténylegesen lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy a 2004/38 irányelv rendelkezései alapján megfelelő időben jogorvoslattal éljen ez utóbbi határozattal szemben.

Végül azon kérdést illetően, hogy a 2004/38 irányelv 30. cikke előírja-e, hogy az irányelv 27. cikkének (1) bekezdése alapján hozott határozatot olyan nyelven kézbesítsék az érintett személy részére, amelyet ő megért, holott e tekintetben nem terjesztett elő kérelmet, a Bíróság jelezte, hogy a tagállamok kötelesek elfogadni minden megfelelő intézkedést annak érdekében, hogy az érintett személy megértse a beutazási és tartózkodási jogát közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból korlátozó határozat tartalmát és hatásait. Mindazonáltal az nem követelmény, hogy e határozatot az érintett személy számára olyan nyelven kézbesítsék, amelyet megért, vagy amelyről észszerűen feltételezhető, hogy megérti, akkor is, ha ő nem terjesztett elő kérelmet e tekintetben.

A 2017. május 10-i **Chavez-Vilchez és társai** ítéletben (C-133/15, [EU:C:2017:354](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság pontosította azon származékos tartózkodási jog tartalmát, amelyre az EUMSZ 20. cikk alapján valamely uniós polgársággal rendelkező kiskorú gyermek harmadik országbeli állampolgár szülője hivatkozhat. Az előzetes döntéshozatal olyan, harmadik országbeli állampolgár anyák helyzetét érintette, akiknek egy vagy több olyan, holland állampolgárságú gyermeke van, akiknek apja szintén holland állampolgár. E gyermekek Hollandiában éltek, főként vagy kizárólag az édesanyjukkal. Az érintett személyek szociális segély és családi támogatás iránti kérelmeket terjesztettek elő, melyeket a hatáskörrel rendelkező holland hatóságok elutasítottak, azon az alapon, hogy e személyek nem rendelkeztek tartózkodási joggal Hollandiában. Az említett kérelmek elutasítására vonatkozó jogvitát elbíráló holland bíróság a Bírósághoz fordult azzal a kérdéssel, hogy a felpereseket uniós polgársággal rendelkező gyermekek édesanyjaként megilletetheti-e tartózkodási jog az EUMSZ 20. cikk alapján.

E tekintetben a Bíróság emlékeztetett azon ítélkezési gyakorlatára, amely szerint az EUMSZ 20. cikkel ellentétesek azok a nemzeti intézkedések, ideértve az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjainak tartózkodáshoz való jogát megtagadó határozatokat is, amelyek azzal a hatással járnak, hogy megfosztják ezen uniós polgárt az uniós polgár jogállása révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől.⁷ Ebben az ügyben az édesanyák azon esetleges kötelezettsége, hogy elhagyják az Unió területét, annak kockázatával járna, hogy megfosztja a gyermekeiket e jogok lényegének tényleges élvezetétől azáltal, hogy őket is az Unió területének elhagyására kötelezi, aminek megvizsgálása a nemzeti bíróság feladata. E kockázat értékeléséhez meg kell határozni, hogy mely szülő gyakorolja a gyermek feletti tényleges felügyeletet és fennáll-e a gyermeknek a harmadik országbeli állampolgár szülőjétől való tényleges függősége. Ennek keretében a Bíróság szerint a nemzeti hatóságoknak figyelembe kell venniük a családi élet tiszteletben tartásához való jogot, amelyet a Charta 7. cikke rögzít, valamint a gyermeknek az említett Charta 24. cikke (2) bekezdésében elismert mindenek felett álló érdekét.

Emellett a Bíróság pontosította, hogy az a körülmény, hogy a másik, uniós polgár szülő ténylegesen képes és készen áll arra, hogy napi szinten ténylegesen egyedül viselje gondját a gyermeknek, releváns tényező ugyan, ám önmagában még nem elegendő annak megállapításához, hogy a harmadik országbeli állampolgár szülő és a gyermek között nincs olyan függőségi viszony, amely miatt ez utóbbi az Unió területének elhagyására kényszerülne, ha e harmadik országbeli állampolgártól megtagadnák a tartózkodási jogot. Az ilyen megállapítást ugyanis – az érintett gyermek mindenek felett álló érdekében – az adott ügy körülményei összességének, többek között a gyermek életkorának, a testi és érzelmi fejlettségének, a mind az uniós polgár szülővel, mind a harmadik országbeli állampolgár szülővel fennálló érzelmi kapcsolata erősségének, valamint azon kockázatnak a figyelembevételére kell alapozni, amelyet az utóbbtól való elszakítása a gyermek lelki egyensúlyára jelenthet. Ami a bizonyítási terhet illeti, a Bíróság megállapította, hogy a harmadik ország állampolgárságával rendelkező szülő köteles az annak

^{7/} A Bíróság 2011. március 8-i **Ruiz Zambrano** ítélete (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)) valamint 2012. december 6-i **O. és S.** ítélete (C-356/11 és C-357/11, [EU:C:2012:776](#)).

értékelését lehetővé tevő bizonyítékokat benyújtani, hogy a tartózkodási jogot tőle megtagadó határozat megfosztaná a gyermekét az uniós polgári jogálláshoz kapcsolódó jogok lényegének tényleges élvezetétől azáltal, hogy az Unió területének elhagyására kötelezi őt. Mindazonáltal a Bíróság hangsúlyozta, hogy a nemzeti hatóságoknak ügyelniük kell arra, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó nemzeti szabályozás ne veszélyeztethesse az EUMSZ 20. cikk hatékony érvényesülését.

A 2017. november 14-i **Lounes** ítéletben (C-165/16, [EU:C:2017:862](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság *azon származékos tartózkodási jogról határozott, amelyre az uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja az EUMSZ 21. cikk alapján azon tagállamban hivatkozhat, amelyben ezen uniós polgár azt megelőzően tartózkodott, hogy eredeti állampolgársága mellé megszerezte volna annak állampolgárságát.* Ebben az ügyben az algériai állampolgárságú felperes egy 6 hónapos tartózkodásra jogosító látogatói vízummal lépett be az Egyesült Királyságba, majd jogellenesen tovább tartózkodott ott. A felperes az Egyesült Királyságban megismerkedett egy spanyol állampolgárral, aki honosítás révén a spanyol állampolgársága mellé brit állampolgárságot szerzett. Miután összeházasodtak, a felperes – az Európai Gazdasági Térség (EGT) állampolgárának családtagjaként – tartózkodási kártya kiállítását kérte az Egyesült Királyságban. A brit hatóságok elutasították e kérelmet azon az alapon, hogy a 2004/38 irányelv⁸ átültető brit törvény szerint a felperes felesége többé nem minősül „EGT-állampolgárnak”, mivel megszerezte a brit állampolgárságot, ennél fogva a felperes nem jogosult arra, hogy valamely EGT-állampolgár családtagjaként tartózkodási kártyát igényeljen. A brit bíróság, amely előtt a felperes keresetet indított ezen elutasító határozattal szemben, a Bírósághoz fordult e határozatnak és a brit jogi szabályozásnak az uniós joggal való összeegyeztethetősége kérdésében.

Először is, a 2004/38 irányelv kapcsán a Bíróság hangsúlyozta, hogy ezen irányelvnek, amely az uniós polgároknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joga gyakorlásának feltételeit szabályozza, nem célja, hogy egy uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamban való tartózkodását szabályozza, mivel a nemzetközi jog egyik elve értelmében ott feltétel nélküli tartózkodási jog illeti meg. Így a Bíróság szerint, mivel a felperes felesége megszerezte a brit állampolgárságot, a 2004/38 irányelv többé nem szabályozza az Egyesült Királyságban való tartózkodását. Következésképpen a férjet, vagyis a felperest ezen irányelv alapján nem illetheti meg az Egyesült Királyságban a származékos tartózkodási jog.

Másodszor a Bíróság megvizsgálta azt a kérdést, hogy a felperest megillette-e a származékos tartózkodási jog ebben a tagállamban az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése alapján, amely kimondja, hogy minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az uniós polgárok számára az e rendelkezésben elismert jogok, különösen a fogadó tagállamban a rendezett családi élet folytatásához való jog hatékony érvényesülése, amivel együtt jár a családtagok jelenléte, megköveteli, hogy a felperes feleségéhez hasonló helyzetben lévő uniós polgárt a fogadó tagállamban azt követően továbbra is megillette e joga, hogy eredeti állampolgárságán felül megszerezte e tagállam állampolgárságát, és hogy családi életet alakíthasson ki a harmadik állam állampolgárságával rendelkező házastársával. Ezért a Bíróság kimondta, hogy valamely Unión kívüli harmadik államnak a felperes helyzetében lévő állampolgárát a fogadó tagállamban az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdés alapján megilleti a származékos tartózkodási jog, olyan feltételek mellett, amelyek nem lehetnek szigorúbbak, mint az említett jog olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja számára történő biztosítása tekintetében a 2004/38 irányelvben előírt feltételek, amely uniós polgár a szabad mozgáshoz való jogát valamely, az állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban való letelepedés útján gyakorolta.

^{8/} Lásd a fenti 6. lábjegyzetet.

III. INTÉZMÉNYI RENDELKEZÉSEK

1. AZ UNIÓS INTÉZMÉNYEK HATÁSKÖREI

2017. július 26-i **Cseh Köztársaság kontra Bizottság** ítéletében (C-696/15 P, [EU:C:2017:595](#)) a Bíróság fellebbezés nyomán helybenhagyta a Törvényszék azon ítéletét,⁹ amelyben ez utóbbi elutasította a 2010/40 irányelvet¹⁰ kiegészítő, a közlekedéspolitika keretében elfogadott 885/2013¹¹ és 886/2013¹² felhatalmazáson alapuló rendelet megsemmisítése iránti két keresetet. E keresetben a Cseh Köztársaság többek között arra hivatkozott, hogy a vitatott rendeletek elfogadásával a Bizottság túllépte átruházott hatáskörét, amikor előírta a tagállamok számára olyan ellenőrző szervek létrehozását, amelyek feladata az e rendeletekben meghatározott követelmények tiszteletben tartásának ellenőrzése. A fellebbezett ítéletében a Törvényszék azt állapította meg, hogy a Bizottság tiszteletben tartotta mind az EUMSZ 290. cikkben előírt hatáskörének korlátait, mind felhatalmazásának a 2010/40 irányelvben meghatározott korlátait.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy az EUMSZ 290. cikk alapján történő felhatalmazás lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy a jogalkotási aktus nem alapvető elemeit kiegészítse vagy módosítsa. E rendelkezés mindazonáltal előírja, hogy az adott jogalkotási aktusban kifejezetten meg kell határozni nem csupán a felhatalmazás céljait, hanem annak tartalmát, alkalmazási körét és időtartamát is, anélkül, hogy az uniós bíróság orvosolhatná az említett rendelkezésben megkövetelt korlátok hiányát. A jogalkotási aktus „alapvetőnek” minősítendő elemeinek meghatározását illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy ez nem az uniós jogalkotó kizárólagos mérlegelésének a tárgya, hanem annak olyan objektív elemeken kell alapulnia, amelyek bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhetik. Valamely elem többek között akkor alapvető jellegű, ha annak elfogadása az uniós jogalkotó saját felelősségi körébe tartozó politikai döntéseket tesz szükségessé, vagy az érintett személyek alapvető jogaiba olyan mértékű beavatkozást tesz lehetővé, amely szükségessé teszi az uniós jogalkotó intézkedését.

Ezen elvek alapján a Bíróság ezután megerősítette, hogy ebben az ügyben a 2010/40 irányelv megfelelő jogalapot biztosított a Bizottság számára a vitatott nemzeti ellenőrző szervek kialakítására és azok létrehozása szintén nem minősült az érintett szabályozási terület alapvető elemének.

9/ A Törvényszék 2015. október 8-i **Cseh Köztársaság kontra Bizottság** ítélete (T-659/13 és T-660/13, [EU:T:2015:771](#)).

10/ Az intelligens közlekedési rendszereknek a közúti közlekedés területén történő kiépítésére, valamint a más közlekedési módokhoz való kapcsolódására vonatkozó keretről szóló 2010. július 7-i 2010/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 207., 1. o.).

11/ Az intelligens közlekedési rendszerekre vonatkozó 2010/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (ITS irányelv) a teher és haszongépjárművekkel igénybe vehető biztonságos és védett parkolóhelyekre vonatkozó információk szolgáltatásnyújtás tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2013. május 15-i 885/2013/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2013. L 247., 1. o.).

12/ A 2010/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a közúti biztonsággal kapcsolatos, minimális általános forgalmi információk lehetőség szerinti, a felhasználók számára térítésmentes biztosításához szükséges adatok és eljárások tekintetében való kiegészítéséről szóló 2013. május 15-i 886/2013/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2013. L 247., 6. o.).

2. AZ UNIÓ JOGI AKTUSAI

2.1. Az aktusok jogi formája

A 2017. október 25-i **Bizottság kontra Tanács (WRC-15)** ítéletben (C-687/15, [EU:C:2017:803](#)) a Bíróság nagytanácsa helyt adott a Bizottságnak az Európai Unió Tanácsa által 2015. október 26-án elfogadott, a Nemzetközi Távközlési Egyesület (ITU) 2015. évi rádiótávközlési világkonferenciájával (WRC-15) kapcsolatos következtetések ellen indított megsemmisítés iránti keresetének, azon az alapon, hogy a Tanács megsértette az EUMSZ 218. cikk (9) bekezdésében előírt lényeges eljárási szabályokat.

Először is a megtámadott jogi aktus formáját illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az EUSZ 13. cikk (2) bekezdés kimondja, hogy az egyes uniós intézmények a Szerződésekben rájuk ruházott hatáskörök határain belül, az ott meghatározott eljárások, feltételek és célok szerint járnak el. E tekintetben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az uniós intézmények akaratnyilvánítására vonatkozó szabályokat a Szerződések állapítják meg, és azokról sem a tagállamok, sem maguk az intézmények nem rendelkezhetnek, kizárólag a Szerződések hatalmazhatják fel valamely intézményt arra, hogy különleges esetekben eltérjen a Szerződésekben megállapított valamely döntéshozatali eljárástól. Az EUMSZ 218. cikk (9) bekezdése alapján elfogadandó aktusok jogi formájával kapcsolatban a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az, hogy valamely uniós intézmény eltér a Szerződések által előírt jogi formától (ebben az ügyben a határozat meghozatalától), a lényeges eljárási szabályok olyan megsértésének minősül, amely magával vonhatja a szóban forgó jogi aktus megsemmisítését, mivel ez az eltérés bizonytalanságot kelthet ezen aktus jellegét, illetve elfogadásának eljárását illetően, és így gyengíti a jogbiztonságot, megsértve az e rendelkezésben előírt lényeges eljárási szabályokat.

Másodszor azon tényt illetően, hogy a megtámadott jogi aktus nem tesz említést az alapjául szolgáló jogalapról, a Bíróság emlékeztetett azon ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a megfelelő jogalap kiválasztásának alkotmányos jellegű jelentősége van, mivel az Uniónak, tekintettel arra, hogy csak átruházott hatáskörökkel rendelkezik, az általa elfogadott aktusokat az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUM-Szerződés) azon rendelkezéseihez kell kötnie, amelyek az Uniót ezen aktusok elfogadására ténylegesen felhatalmazzák. Így az EUMSZ 218. cikk (9) bekezdésében előírt jogi formától való eltérés és a jogalap megjelölésének elmaradása zavart okozhat a megtámadott aktus jogi jellegét és hatályát, valamint azon eljárást illetően, amit az elfogadásakor követni kellett, és ez gyengíthette az Uniót a 2015. évi rádiótávközlési világkonferencia során képviselt álláspontjának megvédésében.

2.2. A jogi aktusok elfogadására irányuló eljárások

E cím alatt három ítéletről kell említést tenni. Az első az uniós jogalkotási eljárás során az Európai Parlamenttel folytatott konzultáció kötelezettségére vonatkozik. A második egy európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslatot érint. A harmadik, a *Szlovákia és Magyarország kontra Tanács* ítélet (C-643/15 és C-647/15, [EU:C:2017:631](#)) a menedékkérők áthelyezésével kapcsolatos kötelező átmeneti intézkedésekre vonatkozik.¹³

^{13/} Ezen ítéletet a „Menekültügyi politika” című VIII.1. rész ismerteti.

2017. március 7-én hozott **RPO** ítéletben (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)) a Bíróság nagytanácsa megerősítette a 2006/112 irányelv¹⁴ azon rendelkezéseinek érvényességét, amelyek lehetővé tették a tagállamok számára olyan nyomtatott kiadványok kedvezményes mértékű hozzáadottérték-adó (héta) melletti értékesítését, mint amilyenek a könyvek, újságok és folyóiratok, kizárva e különleges rendszer nyújtotta kedvezményből a digitális kiadványokat, a fizikai adathordozón tárolt digitális könyvek kivételével. Az alapeljárásban a lengyel alkotmánybíróság, melyhez a digitális kiadványokat a kedvezményes héta-mérték alkalmazásából kizáró nemzeti rendelkezések lengyel alkotmányba ütközésének megállapítása céljából fordultak, kétségeket támasztott a 2009/47 irányelvvel¹⁵ módosított 2006/221 irányelv megfelelő rendelkezéseinek érvényességével kapcsolatban. A lengyel alkotmánybíróság egyrészt azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a Parlament megfelelően részt vett-e a nyomtatott kiadványok tekintetében a kedvezményes héamérték alkalmazását lehetővé tevő 2006/112 irányelv rendelkezéseit módosító 2009/47 irányelv elfogadásához vezető jogalkotási eljárásban, másrészt hogy a 2006/112 irányelv érintett rendelkezései nem sértik-e esetleg az egyenlő bánásmód elvét.¹⁶

A 2009/47 irányelv elfogadásához vezető jogalkotási eljárást illetően a Bíróság, miután megállapította, hogy ezen irányelv végleges változata módosításokat tartalmazott azon javaslatokhoz képest, amelyek alapján a Parlamenttel konzultációt folytattak, emlékeztetett arra, hogy a Parlamenttel a Szerződés által előírt esetekben történő szabályszerű konzultáció olyan lényeges eljárási szabálynak minősül, amelynek megsértése az érintett jogi aktus semmisségét eredményezi. A Parlamenttel folytatandó konzultáció e kötelezettsége magában foglalja, hogy a szöveg bármely módosítása minden olyan esetben a Parlamenttel való új konzultációt tesz szükségessé, amikor a végül elfogadott szöveg összességében lényegét tekintve eltér attól, amelyről a Parlamenttel korábban már konzultáltak, kivéve azon eseteket, amikor a módosítások alapvetően megfelelnek a Parlament kifejezett kívánságának. Mindazonáltal, mivel a 2009/47 irányelv vitatott rendelkezésének végleges változata csupán a megfogalmazásbeli egyszerűsítést tartalmazta azon szövegnek, amelyet a konzultáció céljából a Parlament elé terjesztett irányelvjavaslat tartalmazott, és amelyet érdemi részét tekintve teljes egészében változatlanul hagytak, a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Tanács nem volt köteles ismételt konzultálni a Parlamenttel ezen irányelv elfogadását megelőzően. A 2017. szeptember 12-i **Anagnostakis kontra Bizottság** ítéletben (C-589/15 P, [EU:C:2017:663](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a Törvényszék azon ítéletével¹⁷ szembeni fellebbezésről határozott, amelyben a Törvényszék elutasította a 211/2011 rendelet¹⁸ 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján benyújtott európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat nyilvántartásba vételét megtagadó bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresetet. E javaslat közelebbről arra irányult, hogy az uniós jog keretében szabályozzák a „szükségállapot elvét”, amely alapján el lehetne törölni valamely ország adósságát, ha annak pénzügyi és politikai fennállása veszélybe kerül magának ezen adósságnak a léte miatt.

A Bizottság számára a 211/2011 rendelet 4. cikkének (3) bekezdésében előírt azon kötelezettséggel kapcsolatban, hogy a szervezőket tájékoztatnia kell az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslatuk nyilvántartásba vétele megtagadásának okairól, a Bíróság először is hangsúlyozta, hogy tekintettel az európai polgári kezdeményezés, mint olyan eszköz fontosságára, amely lehetővé teszi a polgárok számára, hogy részt vegyenek az Unió demokratikus

14/ A 2006/112/EK irányelvnek a hozzáadottértékadó kedvezményes mértéke tekintetében történő módosításáról szóló, 2009. május 5-i 2009/47/EK tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 116. 18. o.) módosított, a közös hozzáadottértékadórendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.).

15/ A 2006/112/EK irányelvnek a hozzáadottértékadó kedvezményes mértéke tekintetében történő módosításáról szóló, 2009. május 5-i 2009/47/EK tanácsi irányelv (HL 2009. L 116. 18. o.).

16/ A Bíróság e második kérdésre adott válaszát az „Adórendelkezések” című XII. rész ismerteti.

17/ A Törvényszék 2015. szeptember 30-i, **Anagnostakis kontra Bizottság** ítélete (T-450/12, [EU:T:2105:739](#)).

18/ A polgári kezdeményezésről szóló, 2011. február 16-i 211/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 65., 1. o.; helyesbítés: HL 2012. L 94., 49. o.).

életében, a Bizottságnak az ilyen megtagadást egyértelműen indokolnia kell. Tekintettel azonban a szóban forgó kezdeményezésre irányuló javaslat igen rövid és nem egyértelmű jellegére, a Bíróság megerősítette a Törvényszék azon értékelését, amely szerint a Bizottság általi megtagadás az adott ügyben kellően indokolt volt.

A Bíróság ezt követően hangsúlyozta, hogy az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat nyilvántartásba vételére vonatkozó határozatot a megfelelő ügyintézés elve szerint kell meghozni, amelyhez különösen a hatáskörrel rendelkező intézmény azon kötelezettsége kapcsolódik, hogy gondos és pártatlan vizsgálatot folytasson le, amely figyelembe veszi ezenkívül az adott ügy valamennyi releváns tényezőjét. Az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat nyilvántartásba vételére vonatkozó, a 211/2011 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontjában foglalt azon feltételt, amely szerint a javaslat nem eshet nyilvánvalóan a Bizottság azon hatáskörén kívül, hogy jogi aktusra irányuló javaslatot nyújtson be, a Bizottságnak oly módon kell értelmeznie és alkalmaznia, hogy biztosítsa ezen eszköz könnyű elérhetőségét. Következésképpen a Bizottság csak akkor tagadhatja meg az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat nyilvántartásba vételét, ha a javaslat tárgyára és céljaira tekintettel nyilvánvalóan a Bizottság hatáskörén kívül esik. E tekintetben azonban a Bíróság megerősítette, hogy az EUM-Szerződésnek az ebben az ügyben az európai polgári kezdeményezés szervezője által a megsemmisítés iránti keresetének alátámasztására hivatkozott rendelkezései, vagyis az EUMSZ 122. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint az EUMSZ 136. cikk (1) bekezdése nem szolgálhat az e javaslatban szereplő „szükségállapot elve” elfogadásának jogalapjául.

3. DOKUMENTUMOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

2017-ben a Bíróságnak alkalmá nyílt több jelentős ítéletet hozni a dokumentumokhoz való hozzáférés terén. Ezen ítélezési gyakorlat lehetővé tette számára többek között, hogy pontosításokat tegyen az elektronikus adatbázisokkal összefüggésben az 1049/2001 rendelet¹⁹ értelmében vett létező dokumentum fogalmával kapcsolatban; e rendeletnek bírósági eljárás keretében a tagállamok beadványaira való alkalmazásával kapcsolatban; a bizalmasság általános vélelmének valamely EU Pilot eljárásra vonatkozó dokumentumokra való alkalmazásával kapcsolatban és végül a vizsgálat fogalmával kapcsolatban. A Bíróság határozott az 1049/2001 rendeletnek az Aarhusi Egyezmény²⁰ alkalmazásával összefüggésben való értelmezéséről is.

Először is a 2017. január 11-én hozott *Typke kontra Bizottság* ítéletben (C-491/15 P, [EU:C:2017:5](#)), amely helybenhagyta a Törvényszék megtámadott ítéletét,²¹ a Bíróság határozott az *elektronikus adatbázisokban létező dokumentumok fogalmáról*. Ebben az ügyben a felperes egy sor, az Európai Személyzeti Felvételi Hivatalnál (EPSO) elektronikus formában rendelkezésre álló olyan adatot tartalmazó „táblázathoz” kért hozzáférést, amelyek nem kérdezhetők le az EPSO valamely adatbázisából szokásos keresés útján.

A Bíróság megállapította, hogy noha valamely elektronikus adatbázis alapján kétségtelenül lehetséges az abban szereplő összes információ kinyerése, azon lehetőség, hogy ilyen adatbázisból dokumentum hozható létre, nem enged arra következtetni, hogy e dokumentum az 1049/2001 rendelet értelmében létezik. A Bíróság emlékeztetett

^{19/} Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

^{20/} Lásd „Az Aarhusi Egyezmény” című XVII.4. részt is.

^{21/} A Törvényszék 2015. július 2-i *Typke kontra Bizottság* ítélete (T-214/13, [EU:T:2015:448](#)).

ugyanis arra, hogy az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférési jog csak a létező és az érintett intézmény birtokában lévő dokumentumokra vonatkozik, tehát az 1049/2001 rendeletre nem lehet hivatkozni valamely intézmény olyan dokumentum létrehozására való kötelezése céljából, amely nem létezik.

E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy létező dokumentumnak kell minősíteni minden olyan információt, amely valamely elektronikus adatbázisból annak szokásos alkalmazása keretében előre beállított keresőeszközzel kinyerhető, még ha ezen információk ebben a formában még nem is jelentek meg, vagy az intézmények alkalmazottai még soha sem kerestek rájuk. Így az 1049/2001 rendelet követelményeinek való megfelelés érdekében az intézmények arra kényszerülhetnek, hogy a valamely adatbázisban szereplő adatok alapján a létező keresőeszközök segítségével dokumentumot hozzanak létre. Ezzel szemben új dokumentumnak tekintendő minden olyan információ, amelynek valamely adatbázisból való kinyeréséhez jelentős ráfordítás szükséges. Ebből következően minden olyan információt új dokumentumnak kell tekinteni, amelynek megszerzéséhez módosítani szükséges akár valamely elektronikus adatbázis felépítését, akár az információk kinyeréséhez éppen rendelkezésre álló keresőeszközöket.

Továbbá a 2017. július 18-án kihirdetett **Bizottság kontra Breyer** ítéletben (C-213/15 P, [EU:C:2017:563](#)), amely helybenhagyta a Törvényszék megtámadott ítéletét,²² a nagytanácsban eljáró Bíróság állást foglalt azon kérdéssel, hogy az 1049/2001 rendelet hatálya alá tartozik-e, ha valamely bírósági eljárásban részt vevő intézményhez egy tagállam által az ezen eljárás keretében benyújtott beadványhoz való hozzáférés iránti kérelemmel fordulnak. Ebben az ügyben 2011 márciusában a fellebbviteli eljárás alperese azt kérte a Bizottságtól, hogy tegye hozzáférhetővé számára az Osztrák Köztársasággal szemben valamely irányelv átültetésének elmulasztása miatt indult kötelezettségszegési eljárás keretében az e tagállam által a Bírósághoz benyújtott beadványokat. E bírósági eljárást a Bíróság 2010-ben hozott ítélete zárta le. A Bizottság megtagadta e beadványok rendelkezésre álló másolatának hozzáférhetővé tételét arra hivatkozva, hogy azok véleménye szerint nem tartoznak az 1049/2001 rendelet hatálya alá. A Törvényszék az előtte indított megsemmisítés iránti kereset nyomán megsemmisítette a Bizottság elutasító határozatát.

A Bíróság először is az 1049/2001 rendelet hatályának kérdésével foglalkozott, emlékeztetve arra, hogy e hatály a rendeletben felsorolt intézményekre utalással került meghatározásra, és nem különös dokumentumfajtákra, vagy az ezen intézmények egyikénél lévő dokumentum kibocsátójára utalással. Így az a körülmény, hogy az 1049/2001 rendelet által érintett egyik intézménynél lévő dokumentumokat valamely tagállam bocsátotta ki és azok összefüggésben állnak valamely bírósági eljárással, nem olyan jellegű, hogy kizárná az ilyen dokumentumokat e rendelet hatálya alól. Másfelől a Bíróság kimondta, hogy azon tény, hogy sem a Bíróság alapokmánya, sem az uniós bíróságok eljárási szabályzatai nem biztosítanak harmadik személyeknek a bírósági eljárások keretében benyújtott beadványokhoz való hozzáférési jogot, nem vezethet az említett rendelet alkalmazhatatlanságához olyan hozzáférés iránti kérelmek esetén, amelyek valamely tagállam által az uniós bíróság előtti bírósági eljárás céljából készített, valamely intézmény birtokában lévő beadványokra vonatkoznak. A Bíróság ezért kimondta, hogy a vitatott beadványok az 1049/2001 rendelet hatálya alatt álló intézmény birtokában lévő dokumentumként e rendelet hatálya alá tartoznak.

Másodszor az EUMSZ 15. cikk (3) bekezdésének általános rendszerét és célkitűzéseit megvizsgálva a Bíróság kimondta, hogy az, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférésre irányadó, az EUMSZ 15. cikk (3) bekezdésének negyedik albekezdésében előírt szabályok nem alkalmazhatók a Bíróságra, ha ez utóbbi igazságszolgáltatási feladatokat lát el, nem akadályozza annak, hogy e szabályokat alkalmazni lehessen valamely bírósági eljárás keretében a Bíróság elé terjesztett dokumentumokra. Továbbá tekintettel arra, hogy az 1049/2001 rendelet adott esetben lehetővé teszi az uniós bíróságok előtti eljárásokhoz kapcsolódó dokumentumok hozzáférhetővé tételének

^{22/} A Törvényszék 2015. február 27-i **Breyer kontra Bizottság** ítélete (T-188/12, [EU:T:2015:124](#)).

megtagadását a bírósági eljárások védelmének biztosítása érdekében, az EUMSZ 15. cikk (3) bekezdésének negyedik albekezdése nem követel meg olyan értelmezést, amely szerint minden vitatott beadványt ki kell zárni az 1049/2001 rendelet hatálya alól. A Bíróság ezért megállapította, hogy a Törvényszék helyesen ítélte meg úgy, hogy a vitatott beadványok, hasonlóan a Bizottság által készített beadványokhoz, nem tartoznak a dokumentumokhoz való hozzáférés joga alá, az EUMSZ 15. cikk (3) bekezdésének negyedik albekezdésében szereplő kivételek közé.

Ezen kívül, a 2017. május 11-i **Svédország kontra Bizottság** ítéletben (C-562/14 P, [EU:C:2017:356](#)) a Bíróság fellebbezést követően helybenhagyta a Törvényszék azon ítéletét,²³ amelyben ez utóbbi elutasította több állampolgár arra irányuló keresetét, hogy semmisítse meg *azon határozatot, amelyben a Bizottság az 1049/2001 rendelet alapján megtagadta tőlük az ezen intézmény által a valamely tagállammal szembeni kötelezettségszegési eljárás előkészítésére vagy megelőzésére irányuló EU Pilot eljárás keretében a Németországi Szövetségi Köztársasághoz intézett két információ iránti kérelemhez való hozzáférést.*

A Bíróság kimondta, hogy amíg egy vizsgálat pert megelőző, az EU Pilot eljárás keretében lefolytatott szakaszában fennáll annak a kockázata, hogy változik a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás jellege, valamint módosul annak lefolytatása, és ezen eljárás céljai sérülnek, igazolt a bizalmasság általános védelmének a Bizottság és az érintett tagállam között váltott dokumentumokra való alkalmazása. A Bíróság egyébként pontosította, hogy e kockázat addig áll fenn, amíg az *EU Pilot* eljárást *le nem zárják, és véglegesen elvetik a tagállam elleni, kötelezettségszegés megállapítása iránti formális eljárás megindítását.* Ezen időszak alatt tehát a Bizottság a bizalmasság általános védelmére támaszkodva megtagadhatja a kért dokumentumokhoz való hozzáférést anélkül, hogy a kérelmezett dokumentumok konkrét és egyedi vizsgálatát elvégezné. Mindazonáltal ez az általános védelem nem zárja ki annak lehetőségét, hogy bizonyítsák, *e védelem nem vonatkozik valamely olyan dokumentumra, amelynek hozzáférhetővé tételét kéri, illetve hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatrésze értelmében nyomós közérdek fűződik a dokumentum hozzáférhetővé tételéhez.*

A 2017. szeptember 7-én kihirdetett **Franciaország kontra Schlyter** ítéletben (C-331/15 P, [EU:C:2017:639](#)), amely helybenhagyta a Törvényszék megtámadott ítéletét,²⁴ a Bíróság állást foglalt *azon kérdéssel, hogy a 98/34 irányelvben*²⁵ előírt, a műszaki szabályokra vonatkozó információszolgáltatási eljárás keretében a Bizottság által kibocsátott részletes vélemény az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdése értelmében vett vizsgálati tevékenység körébe tartozik-e, vagy sem.

A Bíróság először is megállapította, hogy vizsgálati tevékenységnek minősül a Bizottság olyan strukturált és formalizált eljárása, amelynek célja információk összegyűjtése és elemzése annak érdekében, hogy ezen intézmény állást tudjon foglalni az EU-, illetve EUM-Szerződésben előírt feladatai ellátása keretében. A Bíróság e tekintetben pontosította, hogy egyrészt ezen eljárásnak nem kell feltétlenül valamely jogsértés vagy szabálytalanság feltárására vagy az azok elleni fellépésre irányulnia, hanem a „vizsgálat” fogalma magában foglalhatja a Bizottság arra irányuló tevékenységét is, hogy megállapítsa a tényállást valamely adott helyzet értékelése céljából. Másrészt nem elengedhetetlen, hogy a Bizottság által a feladatai ellátása körében elfogadott álláspont az EUMSZ 288. cikk negyedik bekezdésének értelmében vett határozat formáját öltse. Az ilyen álláspont többek között jelentés vagy ajánlás formájában is megjelenhet.

^{23/} A Törvényszék 2014. szeptember 25-i **Spirlea kontra Bizottság** ítélete (T-306/12, [EU:T:2014:816](#)).

^{24/} A Törvényszék 2015. április 16-i **Schlyter kontra Bizottság** ítélete (T-402/12, [EU:T:2015:209](#)).

^{25/} Az 1998. július 20-i 98/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 1998. L 217., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 8. o.) módosított, a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 204., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.).

E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy ebben az ügyben a Bizottság által kibocsátott részletes vélemény, mivel olyan hivatalos intézkedésnek minősül, amely pontosítja ezen intézmény azzal kapcsolatos jogi álláspontját, hogy a valamely tagállam által bejelentett műszakiszabály-tervezet összeegyeztethető-e többek között az áruk szabad mozgásával és a gazdasági szereplők letelepedési szabadságával, a „vizsgálati” eljárás körébe tartozik.

Másodszor a Bíróság kimondta, hogy mivel a 98/34 irányelv egyetlen rendelkezése sem írja elő az ezen irányelv 9. cikke (2) bekezdése alapján kibocsátott részletes vélemények bizalmas jellegét, az ezen irányelv alapjául szolgáló átláthatósági követelmény főszabály szerint alkalmazandó e részletes véleményekre. A Bíróság egyébként pontosította, hogy ezen átláthatósági követelmény mindazonáltal nem zárja ki, hogy a Bizottság az adott eset körülményeitől függően az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdésére hivatkozzon az ezen irányelv 9. cikkének (2) bekezdése alapján kibocsátott részletes véleményhez való hozzáférés megtagadása érdekében, feltéve hogy bizonyítani tudja, hogy a kérdéses részletes véleményhez való hozzáférés konkrétan és ténylegesen sérti az annak megakadályozására irányuló célkitűzést, hogy az uniós joggal összeegyeztethetetlen műszaki szabályt fogadjanak el.

Végül a 2017. július 13-án hozott **Saint-Gobain Glass Deutschland kontra Bizottság** ítéletben (C-60/15 P, [EU:C:2017:540](#)) a Bíróság helyt adott a Saint-Gobain Glass Deutschland által a Törvényszék azon ítélete²⁶ ellen benyújtott fellebbezésnek, amelyben a Törvényszék elutasította a Bizottság által hozott, a 2003/87 irányelv²⁷ 10a. cikkében előírt, az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kiosztására irányuló eljárásban a *Németországi Szövetségi Köztársaság részéről a Bizottság rendelkezésére bocsátott dokumentumhoz való teljes körű hozzáférésre irányuló kérelmet elutasító határozatának* megsemmisítése iránti keresetet. Ezen elutasító határozat az 1049/2001 rendelet²⁸ 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdésén alapult, melynek értelmében meg kell tagadni a dokumentumhoz való hozzáférést, ha annak közzététele a folyamatban lévő döntéshozatali eljárást súlyosan veszélyeztetné.

Ítéletében a Bíróság hatályon kívül helyezte a fellebbezett ítéletet, kimondva, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot az 1049/2001 rendelet 4. cikke (3) bekezdése első albekezdésének értelmezésekor. A Bíróság megsemmisítette a Bizottság dokumentumokhoz való hozzáférést megtagadó határozatát is. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az e rendelkezésben szereplő, a „döntéshozatali eljárásra” vonatkozó kivételt szigorúan kell értelmezni, tekintettel az érintett dokumentumok hozzáférhetővé tételéhez fűződő közérdekre és arra, hogy a kért információk a környezetbe való kibocsátásra vonatkoznak-e. A Bíróság egyébként pontosította, hogy e kivételt úgy kell érteni, mint amely csupán a határozat meghozatalára, és nem az ahhoz vezető közigazgatási eljárás egészére vonatkozik. Ennélfogva a közigazgatási eljárásban felmerülő kérdésekhez közvetlenül kapcsolódó dokumentumok esetén az azokhoz való hozzáférés negatív következményeinek kockázatára, valamint az eljárás érintettek általi befolyásolásának lehetőségére történő pusztán utalás nem elegendő annak bizonyításához, hogy a belső dokumentumok hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné a folyamatban lévő döntéshozatali eljárást.

Emellett a Bíróság rámutatott, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikke (3) bekezdése első albekezdésének szigorú értelmezésére vonatkozó követelmény azért is erős, mert a hozzáférhetővé tenni kért dokumentumok környezeti információkat tartalmaznak. Mindazonáltal az Aarhusi Egyezmény a 4. cikke (4) bekezdésének a) pontjában úgy rendelkezik, hogy a környezeti információra vonatkozó kérés elutasítható, amennyiben ezen információ hozzáférhetővé tétele hátrányosan érintené a hatóságok tanácskozásainak titkosságát – ahol ezen titkosságot a nemzeti jog

^{26/} A Törvényszék 2014. december 11-i **SaintGobain Glass Deutschland kontra Bizottság** ítélete (T-476/12, [EU:T:2014:1059](#)).

^{27/} Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

^{28/} Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o., magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

előírja –, nem pedig az e hatóságok tanácskozásával záruló hatósági eljárás egészét. Ennélfogva az a körülmény, hogy a szóban forgó közigazgatási eljárást a vitatott határozat elfogadásának időpontjában még nem fejezték be, önmagában nem alkalmas annak alátámasztására, hogy a kért dokumentumok hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztette volna a Bizottság döntéshozatali eljárását.

4. AZ UNIÓ SZERZŐDÉSEN KÍVÜLI FELELŐSSÉGE

A 2017. április 4-én kihirdetett **Ombudsman kontra Staelen** ítéletben (C-337/15 P, [EU:C:2017:256](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság egy fellebbezés kapcsán állást foglalt az *Uniónak az európai ombudsman gondossági kötelezettségének egy panasz elbírálása során történő megsértése miatt fennálló szerződésen kívüli felelősségéről*. E tekintetben a Törvényszék a fellebbezett ítéletben²⁹ azt állapította meg, hogy valamely nyílt versenyvizsga alkalmassági listájának Európai Parlament általi kezelésével kapcsolatos panasz elbírálása során a gondossági kötelezettség ombudsman általi megsértése önmagában az uniós jog kellően súlyos megsértésének minősül az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása feltételeinek pontosítására vonatkozó ítélkezési gyakorlat értelmében. E jogsértések következtében a Törvényszék 7000 euró kártérítést ítélt meg a sikeres pályázók érintett alkalmassági listáján szereplő panaszosnak amiatt, hogy elvesztette az ombudsman intézményébe vetett bizalmát, és mert úgy érezte, az eljárás idő- és energiapazarlás volt.

Azt követően, hogy emlékeztetett az ombudsman feladataira és kötelezettségeire, a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot annak kimondásakor, hogy a gondosság elvének az ombudsman általi „puszta” megsértése az uniós jog olyan kellően súlyos megsértésének minősül, amely megalapozhatja az Unió szerződésen kívüli felelősségét. A Bíróság szerint az ilyen megsértés fennállására való következtetéshez azt szükséges bizonyítani, hogy az ombudsman azzal, hogy nem járt el a megkövetelt teljes gondossággal és körültekintéssel, a rendelkezésére álló vizsgálati jogkörök gyakorlásával összefüggésben súlyosan és nyilvánvalóan túllépte mérlegelési jogkörének korlátait. Azon kárt illetően, amelynek fennállását a Törvényszék elismerte, a Bíróság emellett kimondta, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megtéríthető nem vagyoni kárnak minősítette a panaszos ombudsman intézményébe vetett bizalmának állítólagos elvesztését. Mivel a Törvényszéknek az ombudsmant kártérítés fizetésére kötelező határozata nem rendelkezik jogalappal, a Bíróság azt hatályon kívül helyezte.

Mindazonáltal mivel a per állása megengedte a jogvita eldöntését, a Bíróság ezt követően megállapította, hogy az ügy irataiból kitűnt, hogy vizsgálatainak lefolytatása során az ombudsman valóban több alkalommal kellően súlyosan megsértette a gondossági kötelezettségét, tényleges és biztos nem vagyoni kárt okozva a panaszosnak. Ezért a Bíróság ismét arra kötelezte az ombudsmant, hogy fizessen 7000 euró kártérítést az említett nem vagyoni kár megtérítéseként, amely lényegében azon „lelki sérelemhez” kapcsolódik, amely a panaszost az általa benyújtott panasz kezelésének módja miatt érte.

A 2017. május 30-án kihirdetett **Safa Nicu Sepahan kontra Tanács** ítéletben (C-45/15 P, [EU:C:2017:402](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a közös kül- és biztonságpolitika keretében elfogadott, pénzeszközök befagyasztására vonatkozó határozattal okozott károk megtérítéséhez való jogról határozott. Ebben az ítéletben a Bíróság elutasította az iráni Safa Nicu Sepahan társaság és a Tanács által a Törvényszék 2014. november 25-i azon ítéletével³⁰ szemben benyújtott fellebbezéseket, amelyben a Törvényszék miután megsemmisítette a felperesre vonatkozó, pénzeszközök

^{29/} A Törvényszék 2015. április 29-i **Staelen kontra ombudsman** ítélete (T-217/11, [EU:T:2015:238](#)).

^{30/} A Törvényszék 2014. november 25-i **Safa Nicu Sepahan kontra Tanács** ítélete (T-384/11, [EU:T:2014:986](#)).

befagyasztásáról szóló intézkedéseket,³¹ 50 000 euró kártérítést ítélt meg e vállalkozásnak a megsemmisített intézkedések miatt őt ért nem vagyoni kár címén, elutasítva azonban az állítólagos vagyoni kár miatti kártérítési kérelmeit. Fellebbezésében a Safa Nicu Sepahan vitatta mind a vagyoni károk megtérítésére irányuló kérelmei elutasítását, mind a nem vagyoni kártérítés címén megítélt összeget.

Ami a keletkezett nem vagyoni kár címén megítélt kártérítést illeti, a Bíróság kimondta, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a Tanács részéről azon kötelezettségének három éven át tartó megsértése, hogy a a Safa Nicu Sepahannak információkat vagy bizonyítékokat szolgáltatson a vele szemben hozott, szóban forgó korlátozó intézkedések elfogadásának indokairól, olyan kellően súlyos jogsértésnek minősül, amely az EUMSZ 340. cikk második bekezdése értelmében megalapozhatja az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítását. Márpedig noha a jogellenes korlátozó intézkedések megsemmisítése a nem vagyoni kár jóvátételének egy formáját képezheti, ebből nem következik, hogy a jóvátételnek ez a formája minden esetben szükségszerűen elegendő az ilyen kár teljes egészében történő jóvátételének biztosításához. Ezért a Bíróság arra következtetett, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg ex aequo et bono a Safa Nicu Sepahan javára nem vagyoni kártérítés címén fizetendő összeget.

Másodszor az állítólagos vagyoni kárral kapcsolatban az Unió felelőssége Törvényszék általi elismerésének hiányát illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy bármely kárnak, amelynek megtérítését az EUMSZ 340. cikk második bekezdése alapján kéri, ténylegesnek és biztosnak kell lennie, és a kárnak az intézmények jogellenes magatartásából kellőképpen közvetlenül kell következnie. Mivel az Unió felelősségére hivatkozó félnek kell meggyőző bizonyítékokat előterjesztenie mind az általa hivatkozott kár fennállására, mind pedig annak mértékére, továbbá a kár és az elfogadott korlátozó intézkedések közötti okozati összefüggés fennállására vonatkozóan, a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék helyesen vont le azt a következtetést, hogy a Safa Nicu Sepahan állításai nem kellően megalapozottak.

IV. AZ EURÓPAI UNIÓ JOGA ÉS A NEMZETI JOG

2017. október 10-én a nagytanácsban eljáró Bíróság a **Farrell** ítéletben (C-413/15, [EU:C:2017:745](#)) pontosította azon feltételeket, amelyek mellett az olyan magánjogi szervezetrel szemben, amelyet valamely tagállam a 84/5 második irányelv³² 1. cikkének (4) bekezdése szerinti feladattal bízott meg – vagyis azzal, hogy kártérítést biztosítson egy azonosíthatatlan gépjármű vagy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási kötelezettségnek eleget nem tevő gépjármű által okozott anyagi kár vagy személyi sérülés esetén – hivatkozni lehet a 90/232 harmadik irányelv³³

31/ E korlátozó intézkedéseket a Tanács fogadta el Iránnal szemben az atomfegyverek elterjedésének megakadályozása érdekében, az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 961/2010/EU rendelet végrehajtásáról szóló, 2011. május 23-i 503/2011/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2011. L 136., 26. o.; helyesbítés: HL 2011. L 164., 22. o.) és az Iránnal szemben elfogadott korlátozó intézkedésekről és a 961/2010/EU rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2012. március 23-i 267/2012/EU tanácsi rendelet (HL 2012. L 88., 1. o.; helyesbítések: HL 2012. L 332., 31. o.; HL 2014. L 93., 85. o.) alapján.

32/ Az 1990. május 14-i 90/232/EGK harmadik tanácsi irányelvvel (HL 1990. L 129., 33. o.) módosított, a tagállamok gépjárműfelelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1983. december 30-i 84/5/EGK második tanácsi irányelv (HL 1984. L 8., 17. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 7. kötet, 3. o.).

33/ A gépjárműhasználatból kapcsolatos polgári jogi felelősség biztosítására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1990. május 14-i 90/232/EGK harmadik tanácsi irányelv (HL 1990. L 129., 33. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 1. kötet, 249. o.).

azon rendelkezéseire, amelyek közvetlen hatállyal bírhatnak. Az alapeljárás *egy közúti közlekedési baleset során az alapeljárás felperese által szenvedett személyi sérülések miatt az illetékes nemzeti szerv (a „Motor Insurers Bureau of Ireland”) által biztosítandó kártérítésre* vonatkozott.

Ezen ítélet az ugyanezen alapjogvitával kapcsolatban hozott azon 2007. április 19-i első Farrell ítélet³⁴ folytatása, amelyben a Bíróság kimondta, hogy a 90/232 harmadik irányelv 1. cikkével egyrészt ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás nem vonatkozik az olyan magánszemélyek személyi sérülésével kapcsolatos felelősségre, akik a gépjármű azon részében utaztak, amelybe nem terveztek és nem is szereltek be ülést utasok számára, másrészt, hogy e cikk megfelel a közvetlen hatály fennállásához szükséges összes feltételnek, és – ebből következően – a magánszemélyekre olyan jogokat ruház, amelyekre a nemzeti bíróságok előtt közvetlenül hivatkozhatnak. A Bíróság mindazonáltal ezen ítéletben kimondta, hogy a nemzeti bíróság feladata megítélni, hogy lehet-e hivatkozni e rendelkezésre az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szervvel szemben.

Ezen ítéletet követően a kérdést előterjesztő első bíróság úgy vélte, hogy a szóban forgó illetékes nemzeti szerv az állam részét képezi, ennél fogva az alapeljárás felperese kártérítést követelhet tőle. Az említett szerv megtámadta ezen ítéletet az ezen ügyben kérdést előterjesztő bíróság előtt, arra hivatkozva, hogy ő nem államhoz tartozó szerv, és – ebből következően – vele szemben az olyan irányelvnek még a közvetlen hatállyal bíró rendelkezéseire sem lehet hivatkozni, amelyet a nemzeti jogba nem ültettek át. A Bírósághoz ilyen előzmények után fordultak ismételt előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel azon szempontok tisztázása érdekében, amelyeket a Foster és társai ítéletben³⁵ dolgoztak ki annak meghatározása céljából, hogy milyen típusú szervezetet lehet az államhoz tartozónak tekinteni.

E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy nem lehetnek kumulatív jellegűek az említett szempontok, melyek szerint valamely irányelv feltételhez nem kötött és kellően pontos rendelkezéseire valamely magánszemély olyan szervezetekkel vagy szervekkel szemben hivatkozhat, amelyek vagy az állam felügyelete vagy ellenőrzése alatt állnak, vagy a magánszemélyek közötti jogviszonyokra alkalmazandó szabályokból következőkhöz képest többletjogosultságokkal rendelkeznek. Az Unió jogi aktusaira vonatkozó EUMSZ 288. cikket következképpen úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki, hogy valamely szervvel szemben, amely nem felel meg a fent hivatkozott Foster és társai ítéletben előírt összes szempontnak, hivatkozni lehessen valamely irányelv olyan rendelkezéseire, amelyek közvetlen hatállyal bírhatnak.

Megvizsgálva azt a kérdést, hogy az alapeljárásban szereplő szerv esetében ez a helyzet áll-e fenn, a Bíróság megállapította, hogy azzal a magánjogi szervezettel szemben, amelyet valamely tagállam olyan közfeladat ellátásával bízott meg, mint kártérítés fizetése egy azonosítatlan gépjármű vagy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási kötelezettségnek eleget nem tevő gépjármű által okozott anyagi kár vagy személyi sérülés esetén, és amely szervezet e célból törvény alapján olyan többletjogosultságokkal rendelkezik, amelyek alapján például kötelezővé

34/ A Bíróság 2007. április 19-i **Farrell** ítélete (C-356/05, [EU:C:2007:229](#)).

35/ A Bíróság 1990. július 12-i **Foster és társai** ítélete (C-32/89, [EU:C:1990:313](#)).

teheti az érintett tagállam területén gépjármű-biztosítást nyújtó biztosítók számára az e szervezetben való tagságot és e szervezet finanszírozását, hivatkozni lehet valamely irányelv olyan rendelkezéseire, amelyek közvetlen hatállyal bírhatnak.

A 2017. december 5-én kihirdetett **M. A. S. és M. B.** ítéletben (C-42/17, [EU:C:2017:936](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság az olasz alkotmánybíróságtól érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelemről nyilatkozott, amely a *Bíróság Taricco és társai ítéletében* (C-105/14, [EU:C:2015:555](#))³⁶ meghatározott, a nemzeti bíróságokat terhelő azon kötelezettség terjedelmének pontosítására irányult, hogy az EUMSZ 325. cikk megsértésének megállapítása esetén mellőzzék az elévülésre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezések alkalmazását.

A **Taricco és társai** ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a bűncselekmények elévülésére vonatkozó olyan olasz szabályozás, amely előírja, hogy a héa területén elkövetett pénzügyi bűncselekmények büntetethetőségének elévülési ideje az elévülés megszakadása esetén csak az eredeti időtartamának egynegyedével hosszabbodik meg, sértheti az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésében a tagállamokra rótt kötelezettségeket, amennyiben e nemzeti szabályozás az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás eseteinek jelentős számában megakadályozza a hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabását, vagy az érintett tagállam pénzügyi érdekeit sértő csalás eseteire hosszabb elévülési időket ír elő, mint az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás eseteire. A Bíróság tehát kimondta, hogy ilyen esetekben a nemzeti bíróság feladata, hogy biztosítsa az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésének teljes érvényesülését, szükség esetén mellőzve a nemzeti jogi rendelkezések alkalmazását.

Előzetes döntéshozatal iránti kérelmében az alkotmánybíróság felvetette, hogy esetleg sértheti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét e kötelezettség nemzeti bíróságok általi tiszteletben tartása. E tekintetben az alkotmánybíróság elsősorban arra hivatkozott, hogy az olasz jogrendben az elévülési szabályok anyagi jogi jellegűek, ami magában foglalja, hogy e szabályok a jogalanyok számára észszerűen előreláthatóak a nekik felrótt bűncselekmény elkövetésének időpontjában, és nem módosíthatók visszamenőlegesen a terhelt terhére, másodsorban pedig azon követelményre, amely szerint a büntetethetőségi rendszerre vonatkozó valamennyi belső jogszabálynak kellően határozott jogalappal kell bírnia ahhoz, hogy a nemzeti bíróság értékelését határok közé szorítsa, és annak irányt mutasson.

E tekintetben a Bíróság a *Taricco és társai ítélet* 53. pontjára hivatkozva kimondta, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságoknak, amikor arról kell határozniuk, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezések alkalmazását mellőzik-e, gondoskodniuk kell arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével vádolt személyek alapvető jogait tiszteletben tartsák, ideértve büntetőjogi szankció kiszabása esetén a vádlottnak a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvéből eredő jogait.

A Bíróság először is kimondta, hogy a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve, amelyet a Charta 49. cikke ír elő, és amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak részét képezi, kötelező a tagállamokra nézve, amikor az uniós jogot hajtják végre; erről van szó akkor, amikor az EUMSZ 325. cikkben rájuk rótt kötelezettségeknek megfelelően a héa területén elkövetett bűncselekmények esetén büntetőjogi szankciókat szabnak ki. Másodsorban a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a Charta 49. cikkében biztosított jog tartalmát és terjedelmét tekintve megegyezik az EJEE-ben biztosított és az Emberi Jogok Európai Bírósága által értelmezett joggal, amely a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvéből eredő követelmények kapcsán kimondta, hogy a büntetőjogi rendelkezéseknek a bűncselekményi tényállás és a büntetés meghatározása terén tiszteletben kell tartaniuk bizonyos hozzáférhetőségi és előreláthatósági követelményeket. A Bíróság továbbá kimondta, hogy az alkalmazandó jog pontosságának követelménye magában foglalja, hogy a jogszabálynak világosan kell meghatároznia a bűncselekményeket, és az azok miatt kiszabandó büntetéseket, és hogy a büntetőjogi jogszabály

36/ A Bíróság 2015. szeptember 8-i **Taricco és társai** ítélete (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

visszaható hatályának tilalmával ellentétben többek között az, ha a bíróság a büntetőeljárásban büntetést szabhat ki egy olyan magatartás miatt, amelyet valamely nemzeti jogszabály nem tiltott a felrótt bűncselekmény elkövetését megelőzően, vagy pedig súlyosíthatja a büntetőjogi felelősségi rendszert a büntetőeljárás alá vont személyek terhére.

A Bíróság ezt követően pontosította, hogy amennyiben a nemzeti bíróság arra a megállapításra jut, hogy a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezései alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség sérti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét, nem köteles eleget tenni e kötelezettségnek, még akkor sem, ha az e kötelezettségnek való megfelelés lehetővé tenné az uniós joggal összeegyeztethetetlen nemzeti helyzet orvoslását. Ilyen esetben a nemzeti jogalkotó feladata megtenni a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az EUMSZ 325. cikkéből eredő kötelezettségeknek eleget tevő elévülési szabályokat írjon elő.

V. AZ UNIÓ PERES ELJÁRÁSAI

Az Unió peres eljárásaival kapcsolatban az uniós bíróságra vonatkozóan a kereseten túlterjedő határozathozatal tilalmáról szóló ítéletről kell említést tenni. Ezen kívül az **A és társai** ítélet (C-158/14) és a **Rosneft** ítélet (C-72/15) érdemel említést, melyek többek között a közös kül- és biztonságpolitika terén elfogadott intézkedések jogszerűségére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát érintik.³⁷

A 2017. november 14-én kihirdetett **British Airways kontra Bizottság** ítéletben (C-122/16 P, [EU:C:2017:861](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróságnak az uniós bíróságra vonatkozóan a kereseten túlterjedő határozathozatal tilalmának terjedelmét kellett pontosítania. A fellebbezett ítéletben,³⁸ melynek alapját a British Airways légitársaság és a Bizottság közötti jogvita képezte, a Törvényszék hivatalból megvizsgált egy olyan közrendi jellegű jogalapot, amely a vitatott határozat indokolásának hibáján alapult.³⁹ A Törvényszék szerint ugyanis a Bizottság az indokolásban az EUMSZ 101. cikk, az EGT-Megállapodás 53. cikke és az EK-Svájc megállapodás 8. cikke egyetlen egységes és folyamatos megsértését állapította meg. Ezzel szemben e határozat rendelkező része azt állapította meg, hogy e cikkek mindegyike tekintetében külön-külön fennállt egy egységes és folyamatos jogsértés. Mindazonáltal a Törvényszék kimondta, hogy e megállapítás nem eredményezheti a vitatott határozat teljes megsemmisítését, mivel e határozat megsemmisítése nem terjeszkedhet túl az eljárást megindító keresetlevélben előadott kérelmeken, amelyek csupán részleges megsemmisítésre irányultak.

A Bíróság helybenhagyta a Törvényszék ítéletét. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az uniós bíróság nem terjeszkedhet túl a kereseti kérelmen, és az általa kimondott megsemmisítés nem lehet tágabb, mint amelyet a felperes kért. A Bíróság megállapította, hogy jöllehet az uniós bíróság megsemmisítést kimondó ítéletének abszolút anyagi jogereje mind a rendelkező résznek, mind pedig a rendelkező rész alátámasztásához szükséges indokolásnak is sajátja, ez nem eredményezheti az uniós bíróság elé nem utalt, de feltételezhetően ugyanolyan hibában szenvedő aktus vagy annak egy része megsemmisítését. Másfelől a jogszerűséget vizsgáló bíróság azon hatásköre, hogy hivatalból figyelembe vegyen valamely közrendi jellegű jogalapot, nem foglalja magában hogy e bíróság hivatalból

^{37/} E két ítélet a „Közös kül és biztonságpolitika” című XX. rész ismerteti.

^{38/} A Törvényszék 2015. december 16-i **British Airways kontra Bizottság** ítélete (T-48/11, [EU:T:2015:988](#)).

^{39/} Az EUMSZ 101. cikk, az EGT-Megállapodás 53. cikke és az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között létrejött légi közlekedési megállapodás 8. cikke szerinti eljárásban (COMP/39258 – „légi teherszállítás” ügy) 2010. november 9-én hozott C(2010) 7694 végleges bizottsági határozat.

módosíthassa a felperes által megfogalmazott kérelmeket. Ugyanis jóllehet a felperes által felhozott jogalapok a keresetlevélben előadott kérelmek szükséges alátámasztását képezik, azok különböznek e kérelmektől, amelyek meghatározzák az uniós bíróság elé terjesztett jogvita kereteit.

Ebből következik, hogy az uniós bíróság azáltal, hogy hivatalból figyelembe vesz valamely közrendi jellegű jogalapot, amelyre a felek elvileg nem hivatkoztak, nem lépi túl az előtte folyamatban lévő jogvita kereteit, és semmilyen módon nem sérti meg a jogvita tárgyának és a jogalapoknak a keresetlevélben történő ismertetésére vonatkozó eljárási szabályokat. Más volna a helyzet, ha a felülvizsgálat céljából elé terjesztett aktus érdemi vizsgálatát követően e bíróság valamely hivatalból figyelembe vett jogalap alapján olyan megsemmisítésről rendelkezne, amely tágabb annál, ami a szabályszerűen elé terjesztett kérelmekben szerepelt, mindezt pedig azon az alapon, hogy az ilyen megsemmisítés szükséges az említett elemzés keretében hivatalból megállapított jogellenesség orvoslásához.

Megjegyezve, hogy nem vitatott, hogy a Törvényszék által megállapított indokolási hiba az adott ügyben sértette a British Airways védelemhez való jogát, a Bíróság kimondta, hogy az egész megtámadott határozat hivatalból való felülvizsgálatának hiánya nem sérti a Charta 47. cikkében előírt hatékony bírói jogvédelem elvét. Ugyanis noha az EUMSZ 263. cikkben szabályozott jogszerűségi felülvizsgálat, amelyet kiegészít az 1/2003/EK rendelet⁴⁰ 31. cikkében biztosított, a bíróság összegével kapcsolatos korlátlan felülvizsgálati jogkör, magában foglalja, hogy az uniós bíróság mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból felülvizsgálatot gyakoroljon, és jogosult legyen a bizonyítékokat értékelni, a megtámadott határozatot megsemmisíteni és a bíróság összegét módosítani, nem ellentétes a hatékony bírói jogvédelem elvével, hogy a bíróság által végzett jogszerűségi felülvizsgálatot korlátozzák a felek által az eljárási irataikban megfogalmazott kérelmek, mivel ez az elv egyébként nem követeli meg, hogy e bíróság a felülvizsgálatát kiterjessze valamely határozat olyan elemeire, amelyek nem képezik tárgyát az előtte folyamatban lévő jogvitának.

VI. MEZŐGAZDASÁG

A 2017. november 14-én hozott **APVE és társai** ítéletben (C-671/15, [EU:C:2017:860](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróságnak alkalmá adódott határozni a közös agrárpolitika (KAP) és az uniós versenyjog közötti kapcsolatáról. Az alapügy tárgyát a francia versenyhatóság azon határozata képezte, amely versenyellenesnek ítélte és pénzügyi szankcióval sújtotta a többek között a termelői szervezetek (TSZ) és a termelői szervezetek társulásainak (TSZT) az endívia termesztésének és forgalmazásának ágazatában folytatott magatartását. A fellebbviteli bíróság e határozatot megváltoztató ítéletével szemben benyújtott fellebbezést elbíráló Cour de cassation (semmitőszék) arról kérdezte a Bíróságot, hogy a KAP területén elfogadott másodlagos jog bizonyos különös rendelkezéseivel⁴¹ összefüggésben értelmezett EUMSZ 101. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan magatartások, amelyekkel

^{40/} A[z] [EUM] Szerződés [101.] és [102.] cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet. 205. o.).

^{41/} Lásd az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 1962. április 4-i 26. tanácsi rendelet (HL 1962. 30., 993. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 1. kötet, 6. o.) 2. cikkét, a gyümölcs és zöldségpiac közös szervezéséről szóló, 1996. október 28-i 2200/96/EK tanácsi rendelet (HL 1996. L 297., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 20. kötet, 55. o.) 11. cikkének (1) bekezdését, az egyes versenyszabályok mezőgazdasági termékek termelésére és kereskedelmére történő alkalmazásáról szóló, 2006. július 24-i 1184/2006/EK tanácsi rendelet (HL 2006. L 214., 7. o.) 2. cikkét, a gyümölcs és zöldségágazat tekintetében különleges szabályok megállapításáról szóló, 2007. szeptember 26-i 1182/2007/EK tanácsi rendelet (HL 2007. L 273., 1. o.; helyesbítés: HL 2008. L 307., 22. o.) 3. cikkének (1) bekezdését és a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i 1234/2007/EK tanácsi rendelet (az egységes közös piacszerkezetről szóló rendelet) (HL 2007. L 299., 1. o.; helyesbítés: HL 2010. L 63., 30. o.) 122. cikkének első bekezdését, valamint 175. és 176. cikkét.

a TSZ-ek, a TSZT-k vagy az alapügyben érintett egyéb szervezetek kollektíven rögzítik a minimális értékesítési árat, összehangolják a forgalomba hozott mennyiségeket, és stratégiai információkat cserélnek, nem tartoznak az e cikkben előírt kartelltilalom hatálya alá.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy a KAP létrehozására, valamint a torzításmentes verseny rendszerének kialakítására irányuló célkitűzések követése során az EUMSZ 42. cikk elismeri a KAP elsőbbségét a Szerződés versennyel kapcsolatos céljaihoz képest, valamint az uniós jogalkotó azon hatáskörét, hogy bizonyos magatartásokat kizárjon a versenyjog hatálya alól, amelyeket a KAP-on kívül versenyellenes magatartásoknak kell minősíteni. Különösen a gyümölcs- és zöldségágazatra vonatkozó uniós jogi rendelkezések alapján az ahhoz szükséges magatartások, hogy a TSZ-ek és a TSZT-k a KAP keretében számukra kitűzött célok közül egyet vagy többet elérjenek (azaz a termelés megtervezésének és a kereslethez való hozzáigazításának biztosítása, a kínálati oldal koncentrációja és az előállított termékek forgalomba hozatala, a termelési költségek optimalizálása és a termelői árak stabilizálása) mentesülnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt kartelltilalom alól. Mindazonáltal e kivételek hatályát szigorúan kell értelmezni, és a mezőgazdasági termékek közös piacszerkezései nem a versenyből kizárt területek. Egyébiránt, a KAP célkitűzéseit követő magatartások az arányosság elvének hatálya alá tartoznak.

Ami a KAP végrehajtása keretében valamely tagállam által elismert ugyanazon TSZ vagy TSZT termelő tagjai közötti magatartásokat illeti, a Bíróság pontosította, hogy kizárólag az ugyanazon TSZ-ek vagy TSZT-k tagjai közötti koordinációs vagy egyeztetési formák – amelyek ténylegesen és szigorúan illeszkednek az érintett TSZ vagy TSZT számára kitűzött cél követésébe – mentesülnek a kartelltilalom hatálya alól. Ez az eset állhat fenn többek között a stratégiai információk cseréjére, a forgalomba hozott mezőgazdasági termékek mennyiségének koordinációja, valamint az egyes mezőgazdasági termelők árképzési politikájának összehangolása esetében, amikor e magatartások ténylegesen e célok elérésére irányulnak és szigorúan arányosak azokkal. Ezzel szemben a minimális értékesítési ár valamely TSZ-en vagy TSZT-n belül történő kollektív rögzítése nem tekinthető szükségesnek az érintett piac közös szervezésének zavartalan működéséhez, sem pedig az árszabályozás vagy a kínálat koncentrációja célkitűzéseivel arányosnak, amennyiben nem teszi lehetővé a saját termékeiket maguk értékesítő termelők számára, hogy e minimális árnál alacsonyabb árat szabjanak meg, és ha az a hatása, hogy gyengíti a mezőgazdasági termékek piacán fennálló, már csökkentett mértékű versenyt.

VII. MOZGÁSI SZABADSÁGOK

1. A MUNKAVÁLLALÓK SZABAD MOZGÁSA

A 2017. július 18-án hozott **Erzberger** ítéletben (C-566/15, [EU:C:2017:562](#)) a Bíróság nagytanácsa *a munkavállalói képviselők valamely társaság felügyelőbizottságába történő választásával kapcsolatban a munkavállalók döntéshozatalban való részvételéről szóló német törvényben előírt bizonyos korlátozásoknak a munkavállalóknak az EUMSZ 45. cikkben biztosított szabad mozgásával való összeegyeztethetőségéről* határozott. Konkrétabban az említett választások tekintetében az aktív és a passzív választójognak a kizárólag a csoport belföldön található telephelyein foglalkoztatott munkavállalókra történő korlátozásával e törvény megfosztja többek között azon munkavállalókat az említett jogoktól, akik a németországi telephelyen lévő munkahelyüket elhagyják annak érdekében, hogy az ugyanezen csoport valamely másik tagállamban található leányvállalatánál végezzenek munkát, azaz azokat a munkavállalókat, akik élnek az EUMSZ 45. cikkben biztosított jogukkal.

A Bíróság akként ítélte meg, hogy a fent hivatkozott jogok e munkavállalók általi elvesztése nem minősíthető a munkavállalók szabad mozgása korlátozásának. Ugyanis az Unió elsődleges joga nem garantálhatja a munkavállaló számára, hogy a származási tagállamától eltérő tagállamba történő áttelepülés szociális szempontból semleges lesz, mivel a tagállamok szociális biztonsági rendszerei és jogszabályai közötti eltérésekre tekintettel az ilyen áttelepülés a szociális védelem terén az esettől függően lehet kisebb vagy nagyobb mértékben előnyös vagy hátrányos az ily módon érintett személy számára. Így a munkavállalók szabad mozgása az említett munkavállaló számára nem biztosítja a fogadó tagállamban az olyan munkafeltételekhez való jogot, amilyenekben a származási tagállamban ez utóbbi állam nemzeti jogszabályai alapján részesült. Következésképpen az uniós jog nem képezi akadályát annak sem, hogy a munkavállalóknak a valamely nemzeti jog szerinti társaság irányító vagy felügyeleti szervében való képviselése és kollektív érdekvédelme terén – amely területre vonatkozóan uniós szinten a mai napig nem létezik harmonizáció, de még koordináció sem – valamely tagállam előírja, hogy az általa elfogadott szabályok csak a területén található telephelyek munkavállalóira legyenek alkalmazhatók.

2. A LETELEPEDÉS SZABADSÁGA

2017. szeptember 14-én a Bíróság meghozta a ***Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements*** ítéletet (C-646/15, [EU:C:2017:682](#)), amelyben akként határozott, hogy az EUM-Szerződésnek a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezéseivel ellentétes a trust vagyonából eredő rejtett tőkenyereség olyan adóztatása, mint amelyet az Egyesült Királyság joga az alapügyben előír, amikor a trusteeek többsége adóügyi illetőségét másik tagállamba helyezi át.

A jelen esetben az Egyesült Királyság joga szerinti trustokat 1992-ben egy ciprusi állampolgár alapította gyermekei és egyéb családtagjai javára. Az említett trustok létrehozásakor a ciprusi állampolgár családjával az Egyesült Királyságban rendelkezett lakóhellyel, és ez az eset állt fenn az eredeti trusteeek esetében is. 2004-ben a ciprusi állampolgár és felesége lemondott a trustee tisztségéről, és helyettük három új trusteeet jelölt ki, mindhárom ciprusi illetőségű volt. Mivel a trusteeek többsége így már nem az Egyesült Királyságban rendelkezett illetőséggel, a brit adóhatóság úgy ítélte meg, hogy a trustok ügyvezetési központja áthelyeződött Ciprusra. Álláspontja szerint az ilyen áthelyezés egyenértékű volt a trust vagyonát alkotó eszközöknek az áthelyezés időpontját közvetlenül megelőzően, piaci értéken történő értékesítésével, majd azonnali visszavásárlásával, ami a rejtett tőkenyereség megadóztatásával járt.

Az ilyen adóztatás uniós joggal való összeegyeztethetőségét illetően a Bíróság először is megerősítette, hogy a szóban forgó trustok hivatkozhatnak a letelepedés szabadságára, amennyiben az EUMSZ 54. cikk második bekezdése szerinti „más jogi személyek” fogalma alá tartoznak. Miután többek között megerősítésre került, hogy a letelepedés szabadsága alkalmazható abban az esetben, amikor valamely tagállam a trust vagyonából eredő tőkenyereséget adóztatja meg a trust ügyvezetési központjának valamely másik tagállamba való áthelyezése miatt, a Bíróság vizsgálta, hogy a vitatott adóztatás összeegyeztethető-e e szabadsággal. E tekintetben a Bíróság először is megállapította a letelepedés szabadsága korlátozásának fennállását, amennyiben az ügyvezetési központját az Egyesült Királyságban megtartó trustok és azon trustok eltérő adóztatása, amelyek az ügyvezetési központjukat másik tagállamba helyezik át, többek között olyan jellegű, hogy visszatartathat az ilyen székhelyáthelyezéstől. E korlátozás közérdeken alapuló okokkal való esetleges igazolását illetően a Bíróság ezt követően megállapította, hogy a szóban forgó szabályozás, amely alkalmas arra, hogy biztosítsa az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztásának megőrzését, mindazonáltal túllép e nemzeti adóztatási joghatóság megosztásának megőrzéséhez szükséges mértéken, amennyiben csak a szóban forgó adó azonnali behajtását írja elő. Ennélfogva az említett szabályozást a letelepedés szabadsága nem igazolt akadályának kell tekinteni.

A 2017. október 25-én hozott **Polbud-Wykonawstwo** ítéletben (C-106/16, [EU:C:2017:804](#)) a Bíróság nagytanácsa úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 49. és EUMSZ 54. cikk akkor is alkalmazandó a valamely tagállam joga szerint létrehozott társaság kizárólag létesítő okirat szerinti székhelyének valamely más tagállam területére történő áthelyezésére, ha e társaság a gazdasági tevékenységei jelentős részét, sőt egészét az előbbi tagállamban folytatja és ott tartja fenn tényleges székhelyét. Az alapügy tárgyát a Polbud-Wykonawstwo (a továbbiakban: Polbud), lengyel korlátolt felelősségű társaság által a székhelyének Luxemburgba való áthelyezését követően benyújtott, a lengyel cégjegyzékből történő törlés iránti kérelmet elutasító határozat képezte. A lengyel szabályozás előírja ugyanis a nemzeti társaság kötelező végelszámolását, abban az esetben, ha létesítő okirat szerinti székhelyét külföldre helyezi át. A Polbud lengyel cégjegyzékből történő törlését megtagadták tehát a végelszámoláshoz kapcsolódó dokumentumok bemutatásának elmaradása miatt. A Polbud vitatta ezen elutasító határozatot, úgy érvelve, hogy nem veszítette el jogi személyiségét, és luxemburgi jog szerinti társaságként működött tovább. A Sąd Najwyższy (Lengyelország legfelsőbb bírósága) egyrészt a letelepedés szabadságának jelen esetre történő alkalmazhatóságáról, másrészt pedig a lengyel szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségéről kérdezte a Bíróságot.

Először is a Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 49. és az EUMSZ 54. cikk értelmében a letelepedés szabadsága megilleti a valamely tagállam jogszabályai alapján létrehozott olyan társaságokat, amelyeknek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye az Unió területén van. A Bíróság pontosította, hogy ezen alapvető szabadság felöleli a valamely tagállam jogszabályai alapján létrehozott társaság – mint például a Polbud – ahhoz való jogát is, hogy valamely másik tagállam joga szerinti társasággá alakuljon át, amennyiben teljesülnek az e másik tagállam jogszabályaiban meghatározott feltételek, és különösen teljesül az e tagállam által valamely társaságnak a nemzeti jogrendjéhez való kapcsolódására vonatkozóan meghatározott kritérium.

Ezt követően a Bíróság akként ítélte meg, hogy az EUMSZ 49. és az EUMSZ 54. cikkel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről a jelen ügyben szó van, amely a társaság létesítő okirat szerinti székhelyének áthelyezését annak kötelező végelszámolásától teszi függővé. A Bíróság szerint az ilyen szabályozás alkalmas arra, hogy megnehezítse vagy akár meg is akadályozza a társaság nemzetközi átalakítását, és így a letelepedés szabadsága korlátozásának minősül. A Bíróság elismerte, hogy e korlátozás főszabály szerint nyomós közérdekkel igazolható. Mindazonáltal megállapította, hogy a lengyel szabályozás meghaladja a hitelezők, kisebbségi tagok és munkavállalók érdekeinek védelmére irányuló célkitűzések megvalósításához szükséges mértéket. Különösen a Bíróság hangsúlyozta, hogy ez a szabályozás általánosságban írja elő a végelszámolási kötelezettséget, anélkül hogy figyelembe venné ezen érdekek sérelmének valós kockázatát, és anélkül, hogy az említett érdekek védelmére alkalmas, kevésbé korlátozó intézkedések is választhatók lennének.

Végül a Bíróság elvetette a visszaélészerű magatartások elleni küzdelem céljára alapított igazolást. Megállapította ugyanis, hogy önmagában nem minősül visszaélésnek, ha valamely társaság a célból létesít egy tagállam jogszabályai alapján létesítő okirat szerinti vagy tényleges székhelyet, hogy kedvezőbb jogszabályok előnyeit élvezze. Ezenkívül nem alapozhatja meg a csalás általános vélelmét, és nem igazolhatja a Szerződésben biztosított alapvető szabadság gyakorlását sértő intézkedést pusztán az a körülmény, hogy valamely társaság az egyik tagállamból a másikba helyezi át a székhelyét. A jelen esetben a Bíróság megállapította, hogy a végelszámolási eljárás lefolytatására irányuló általános kötelezettség ilyen vélelem lefektetésének minősül, következésképpen a nemzeti szabályozás aránytalan e célra tekintettel.

3. A SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS SZABADSÁGA

2017. június 13-i *The Gibraltar Betting and Gaming Association* ítéletben (C-591/15, [EU:C:2017:449](#)) a Bíróság nagytanácsa az EUMSZ 56. cikk és az EUMSZ 355. cikk (3) bekezdésének értelmezéséről határozott. Ezen ítélet olyan jogvitában született, amelyben a gibraltári székhelyű szerencsejáték-szervezők kereskedelmi társulása vitatta az Egyesült Királyság által elfogadott, új, és többek között a távszerencsejátékokra vonatkozó adószabályozás uniós joggal – különösen a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezésekkel – való összeegyeztethetőségét. Annak eldöntéséhez, hogy ezen ügyben lehet-e hivatkozni az EUMSZ 56. cikkre, a Bíróságot annak megállapítására kérték, hogy *a Gibraltáron letelepedett piaci szereplők által az Egyesült Királyságban letelepedett ügyfelek számára történő szerencsejáték-szolgáltatásnyújtás az uniós jog szempontjából „kizárólag belső jellegű helyzet”-e.*

A Bíróság először is megállapította, hogy Gibraltár olyan európai területnek minősül, amelynek külkapcsolataiért valamely tagállam, nevezetesen az Egyesült Királyság felel. Az EUMSZ 355. cikk (3) bekezdése alapján az uniós jog alkalmazandó e területre, eltekintve az 1972. évi csatlakozási okmányban kifejezetten előírt kivételektől, amelyek azonban nem érintik a szolgáltatásnyújtás szabadságát.

Ezt követően a Bíróság azt a kérdést vizsgálta, hogy a szóban forgó szolgáltatásnyújtás „kizárólag belső jellegű helyzet”-e, azaz olyan helyzet, amelynek minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik. E tekintetben megállapította, hogy bár igaz, hogy Gibraltár nem része az Egyesült Királyságnak, e körülmény, nem lehet döntő annak meghatározása céljából, hogy e két területet az alapszabadságokra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatósága céljából egyetlen tagállamnak kell-e tekinteni. Egyébiránt a Gibraltár és az Egyesült Királyság közötti kereskedelem két tagállam közötti kereskedelemnek való tekintése az e terület és e tagállam közötti, az EUMSZ 355. cikk (3) bekezdésében elismert kapcsolat tagadását jelentené. Ebből következik, hogy a Bíróság szerint a Gibraltáron letelepedett piaci szereplők által az Egyesült Királyságban letelepedett személyek számára történő szolgáltatásnyújtás az uniós jog szempontjából kizárólag olyan belső jellegű helyzet, amelyre az EUM-Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései nem alkalmazandók.

Végül a Bíróság hangsúlyozta, hogy az EUMSZ 355. cikk (3) bekezdésének az EUMSZ 56. cikkel történő együttes értelmezése semmiféle hatással nem jár Gibraltár nemzetközi jog szerinti jogállására, és következésképpen nem fogható fel úgy, mint amely sérti Gibraltár elkülönült és eltérő jogállását.

A 2017. december 20-án hozott *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)) ítéletben a Bíróság nagytanácsa arról a kérdéssel határozott, hogy *valamely közvetítői szolgáltatás, amelynek célja, hogy a saját gépjárművet használó, nem hivatásos sofőröket és a városban belüli helyváltoztatást igénylő személyeket okostelefonos alkalmazás segítségével, díjazás ellenében összekapcsolja, a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó EUMSZ 56. cikk, valamint a 2006/123 irányelv⁴² és a 2000/31 irányelv⁴³ hatálya alá tartozik-e.* A jelen esetben a taxisofőrök szakmai szervezete keresetet terjesztett egy spanyol bíróság elé, annak megállapítását kérve, hogy, az Uber Systems Spain SL társaság tevékenysége sérti a tisztességtelen versenyre vonatkozó nemzeti szabályozást. E bíróság, mivel úgy ítélte meg, hogy az Uber magatartása nem tekinthető tisztességtelennek, ha tevékenysége a 2006/123

^{42/} A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.).

^{43/} A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlament és tanácsi irányelv (HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

vagy a 98/34 irányelv⁴⁴ hatálya alá tartozik, úgy határozott, hogy a Bírósághoz fordul az Uber alapügyben szóban forgó tevékenységének az említett irányelvekre, valamint az EUMSZ 56. cikkre tekintettel történő minősítése érdekében.

Először is a Bíróság megállapította, hogy e tevékenység nem merül ki egy olyan közvetítői szolgáltatás nyújtásában, amely a saját gépjárművet használó, nem hivatásos sofőröket és a városon belüli helyváltoztatást igénylő személyeket egy okostelefonos alkalmazás segítségével kapcsolja össze. Ugyanis e közvetítői szolgáltatás nyújtója egyben létrehoz egy városi közlekedési szolgáltatáskínálatot, amelyet többek között informatikai eszközök révén tesz elérhetővé, és amelynek az általános működését az e szolgáltatást igénybe venni szándékozó személyek javára szervezi meg. Az említett szolgáltatás nem hivatásos sofőrök kiválasztásán alapul, akik számára az Uber egy olyan alkalmazást biztosít, amely nélkül egyfelől e sofőrök nem tudnák nyújtani a közlekedési szolgáltatásokat, és másfelől a városon belüli helyváltoztatást igénylő személyek nem tudnák az említett sofőrök szolgáltatásait igénybe venni. Ráadásul döntő befolyást gyakorol az utóbbiak által nyújtott szolgáltatás feltételeire, többek között a legmagasabb fuvardíjra, valamint a gépjárművek és sofőrjeik minőségére.

Az alapügy tárgyát képező közvetítői szolgáltatást következésképpen egy átfogó szolgáltatás szerves részének kell tekinteni, amelynek fő eleme egy közlekedési szolgáltatás. Ebből következik a Bíróság szerint, hogy e szolgáltatás nem a 2000/31 irányelv által hivatkozott 98/34 irányelv szerinti, „az információs társadalom szolgáltatásának”, hanem „a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásnak” minősül az EUMSZ 58. cikk (1) bekezdése értelmében, amely szerint az ilyen szolgáltatásnyújtás szabadságára a közlekedésre vonatkozó cím rendelkezései az irányadók, valamint a 2006/123 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének d) pontja értelmében, amely előírja, hogy az nem alkalmazható a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásokra. Ennélfogva a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az ilyen közvetítői szolgáltatást ki kell zárni az EUMSZ 56. cikk, a 2006/123 irányelv és a 2000/31 irányelv hatálya alól.

Ebből következik továbbá, hogy amennyiben az uniós jogalkotó a közlekedésre vonatkozó cím alapján nem fogadott el nem tömegközlekedési jellegű, városi közlekedési szolgáltatásokra, valamint az ezekhez elválaszthatatlanul kapcsolódó szolgáltatásokra, mint például a szóban forgó közvetítői szolgáltatásra vonatkozó közös szabályokat, az uniós jog jelenlegi állása szerint a tagállamok feladata az EUM-Szerződés általános szabályaival összhangban az ilyen közvetítői szolgáltatások nyújtásának feltételeit szabályozni.

VIII. HATÁRELLENŐRZÉSEK, MENEKÜLTÜGY ÉS BEVÁNDORLÁS

1. MENEKÜLTÜGYI POLITIKA

Tekintettel a világot az elmúlt években sújtó migrációs válság méretére, és az ennek következtében a rendkívül nagyszámú nemzetközi védelmet kérelmező Európai Unióba való érkezésére, a Bíróságnak számos, az uniós menekültügyi politikával összefüggő ügyben kellett ítéletet hoznia. Ezek közül kilencet kell megemlíteni: egy a

^{44/} Az 1998. július 20-i 98/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 1998. L 217., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 8. o.) módosított, a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 204., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.).

2004/83 irányelvet,⁴⁵ és nyolc a 604/2013 rendeletet⁴⁶ (a továbbiakban: „Dublin III” rendelet) érinti. Közelebbről a 2004/83 irányelv értelmezésére vonatkozó ítélet a menekült jogállás alól az Egyesült Nemzetek céljaival és alapelveivel ellentétes cselekmények miatt történő kizárásra vonatkozó záradékot érinti. A „Dublin III” rendelet értelmezését érintő ítéletek közül az első annak kérdésével foglalkozik, hogy köteles-e egy tagállam humanitárius okokból vízumot kiadni nemzetközi védelem iránti kérelem e tagállam területén történő későbbi benyújtása céljából. Hat másik ügyben a nemzetközi védelmet kérelmezők különböző okokból valamely tagállam illetékes hatóságainak azon határozatát próbálták vitatni, amely a nemzetközi védelem iránti kérelmük vizsgálatának lefolytatása végett egy másik tagállamnak való átadásukról rendelkezett. Az utolsó ügy tárgya a menedékkérők eddig még nem látott helyzetben történő áthelyezésére vonatkozóan a Tanács által elfogadott ideiglenes intézkedések jogszerűsége.

1.1. A menekültek jogállása

A 2017. január 31-i **Lounani** ítéletben (C-573/14, [EU:C:2017:71](#)) a Bíróság nagytanácsa a 2004/83 irányelv 12. cikke (2) bekezdésének c) pontjára és (3) bekezdésére tekintettel vizsgálta meg *azokat a feltételeket, amelyek alapján a kérelmező menekültként való elismerése az Egyesült Nemzetek céljaival és alapelveivel ellentétes cselekmények miatt kizárható*. Az alapügyben Belgiumban elítéltek egy marokkói állampolgárt terrorista csoport tevékenységében annak irányító tagjaként való részvétel miatt. E büntetőítélet többek között azon a tényen alapult, hogy noha kétségtől magá nem is követett el, kísérelt meg terrorcselekményt, vagy fenyegetőzött azzal, az érintett személy e csoportnak logisztikai támogatást nyújtott és aktívan részt vett egy önkéntesek Irakba küldését célzó hálózat megszervezésében. Ezen büntetőítéletet követően az érintett személy menedékkérelmet terjesztett elő, arra hivatkozva, hogy attól fél, származási országába való visszatérése esetén üldöztetésnek lesz kitéve, mivel fennáll annak a kockázata, hogy mostantól a marokkói hatóságok radikális iszlámistának és dzsihadistának tekintik őt. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánta megtudni, hogy a menekültként való elismerés kizárására vonatkozó, a 2004/83 irányelv 12. cikkében előírt kikötés alkalmazható-e ilyen menedékkérőre.

Ítéletében a Bíróság először is úgy találta, hogy „az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekmények” fogalma nem korlátozódik a terrorcselekmények elkövetésére. Ezt a fogalmat ugyanis többek között az Egyesült Nemzetek nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre irányuló intézkedésekről szóló határozatai pontosítják, és ezek értelmében a menekültként való elismerés e cselekmények miatt történő kizárásának alkalmazása azokra a személyekre is kiterjedhet, akik azon egyének toborzását, szervezését, szállítását vagy ellátását végzik, akik többek között terrorcselekmények elkövetése, tervezése vagy előkészítése céljából a tartózkodási helyük vagy állampolgárságuk szerinti államtól eltérő államba utaznak. Egyébiránt nem szükséges, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezőt a 2002/475 kerethatározat⁴⁷ 1. cikkében foglalt terrorista bűncselekmények egyike miatt elítéljék, mely kerethatározat célja, hogy minden tagállamban közelítsék a terrorista bűncselekmények fogalom meghatározását.

^{45/} A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.).

^{46/} Az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 31. o.).

^{47/} A terrorizmus elleni küzdelemről szóló, 2002. június 13-i 2002/475/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 164., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 18. o.).

A Bíróság ezt követően emlékeztetett arra, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem végső értékelése a nemzeti bíróság ellenőrzése mellett az illetékes nemzeti hatóságok feladata, valamint hogy e hatóságoknak minden egyedi esetben értékelniük kell a tudomásukra jutott konkrét tényeket annak meghatározása érdekében, hogy nyomós okok állnak-e fenn annak feltételezésére, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező által elkövetett cselekmények a kizárás ezen esete alá tartoznak. A jelen esetben jelzésértékűként és figyelembevételre érdemesként a Bíróság egyfelől felhívta a figyelmet arra a tényre, hogy az érintett személy nemzetközi dimenziójú terrorista csoport irányító tagja. Azon körülmény, mely szerint ez a csoport nem követett el terrorcselekményt, nem releváns e tekintetben. Másfelől a Bíróság kiemelte annak különös jelentőségét, hogy valamely tagállam bíróságai az érintett személyt terrorista csoport tevékenységeiben való részvétel miatt jogerősen elítélték.

Következésképpen a Bíróság kimondta, hogy az olyan cselekmények, amelyek miatt az érintett személyt elítélték, igazolhatják a menekültként való elismerés kizárását, akkor is, ha nem került bizonyításra, hogy az érintett személy terrorcselekményt követett el, azt megkísérelte, vagy azzal fenyegetőzött.

1.2. A nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálata

A 2017. február 16-án kihirdetett, **C. K. és társai** ítéletben (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)) a Bíróság pontosításokkal szolgált a „Dublin III” rendelet 17. cikkében előírt mérlegelési záradékot illetően, amely eltérést engedő szabályozásként lehetővé teszi egy tagállam számára, hogy akkor is megvizsgálja a hozzá benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelmet, ha e vizsgálat nem az ő feladata az említett rendeletben megállapított feltételek értelmében. Ebben az ügyben egy szír és egy egyiptomi állampolgár Horvátország által kiállított vízummal lépett be az Európai Unió területére, majd Szlovéniában menedéjog iránti kérelmet terjesztett elő. A szlovén hatóságok a horvát hatóságokhoz fordultak az érintettek átvételére vonatkozó megkereséssel, mivel Horvátország volt a menedéjog iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős tagállam a „Dublin III” rendelet 12. cikkének (2) bekezdése értelmében. Horvátország e kérelemnek helyt adott. Mindazonáltal mivel a szír állampolgár várandós volt, az érintettek átvételét el kellett halasztani a gyermek megszületéséig. Ezt követően az érintettek ellenezték a Horvátországnak való átadásukat arra hivatkozva, hogy az kedvezőtlen következményekkel járna a szír állampolgár egészségi állapotára (aki veszélyeztetett terhes volt, és a szülés óta pszichológiai jellegű nehézségekkel küzdött), amely következmények esetlegesen az újszülött gyermekük jólétét is érintenék, valamint arra hivatkozva, hogy Horvátországban faji jellegű kijelentések és testi erőszak áldozatai voltak. Figyelembe véve különösen a szír állampolgár egészségi állapotát, a Bíróság sürgősségi eljárás keretében hozott határozatot.

A Bíróság először is megállapította, hogy a mérlegelési záradék valamely tagállam általi alkalmazásának kérdése nem kizárólag a nemzeti jogba és a nemzeti jog e tagállam alkotmánybírósága általi értelmezésének körébe tartozik, hanem az az uniós jog EUMSZ 267. cikk értelmében vett értelmezésével kapcsolatos kérdést képez.

A Bíróság az **N. S. és társai** ítéletben⁴⁸ kialakított ítélkezési gyakorlatának kibővítéseként megállapította, hogy még ha nincsenek is olyan megalapozott okok, amelyek alapján feltételezhető, hogy a menedéjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállamban rendszerszintű hiányosságok állnak fenn, valamely menedékkérőnek az átadására csak olyan feltételek mellett kerülhet sor, amelyek kizárják, hogy az átadás annak a tényleges és bebizonyosodott kockázatát vonja maga után, hogy az érintett az Alapjogi Charta 4. cikke szerinti embertelen vagy megalázó bánásmódnak lesz kitéve. A Bíróság hozzátette, hogy amennyiben a különösen súlyos mentális vagy testi betegséggel rendelkező menedékkérő átadása az érintett egészségi állapota jelentős és orvosolhatatlan romlásának tényleges és bebizonyosodott kockázatát vonja maga után, az átadás ilyen bánásmódnak tekintendő.

48/ 2011. december 21-i, **N. S. és társai** ítélet (C-411/10 és C-493/10, [EU:C:2011:865](#)).

A Bíróság szerint tehát az átadásnak az érintett egészségi állapotára gyakorolt hatására vonatkozó minden komoly kétséget azon tagállam hatóságainak és – adott esetben – bíróságainak a feladata kizárni, amely tagállamnak az átadást el kell végeznie, megtéve az ahhoz szükséges óvintézkedéseket, hogy az átadásra olyan körülmények között kerüljön sor, amelyek lehetővé teszik e személy egészségi állapotának megfelelő és elégséges megóvását. Amennyiben az ekképpen megtett óvintézkedések – figyelemmel az érintett menedékkérő betegségének különös súlyosságára – nem elegendőek annak biztosításához, hogy átadása nem fogja egészségi állapota jelentős és orvosolhatatlan romlásának tényleges kockázatát eredményezni, az érintett tagállam hatóságainak fel kell függeszteniük az érintett átadásának végrehajtását, mégpedig mindaddig, amíg állapota alkalmassá nem teszi az átadásra. Egyébiránt amennyiben a tagállam tudomására jut, hogy az érintett menedékkérő egészségi állapota rövid időn belül nem javul, illetve ha az eljárás hosszabb időre való felfüggesztése az érintett állapota romlásának kockázatával jár, dönthet úgy, hogy maga vizsgálja meg a menedékkérő kérelmét a „mérlegelési záradék” alkalmazásával. A Bíróság azonban ezzel kapcsolatban kimondta, hogy a „Dublin III” rendelet 17. cikkének a Charta 4. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését az alapeljárásbelihez hasonló helyzetben nem lehet akként értelmezni, hogy az azt a kötelezettséget rója erre a tagállamra, hogy ezt a záradékot ily módon alkalmazza. Mindenesetre abban az esetben, ha az érintett menedékkérő egészségi állapota nem teszi lehetővé a megkereső tagállam számára, hogy az átadást a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (1) bekezdésében előírt hat hónapos határidő lejárta előtt elvégezze, a felelős tagállam a Bíróság szerint mentesül az érintett személy átvételére irányuló kötelezettség alól, a felelősség pedig az első tagállamra hárul.

A Bíróság nagytanácsa a 2017. március 7-én sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott **X és X** ítéletben (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#)) azon tagállamnak a kötelezettségeivel foglalkozott, amelynek egy harmadik ország területén található diplomáciai képviseletén a vízumkódex⁴⁹ 25. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján nyújtottak be vízumkérelmet azzal a szándékkal, hogy az e tagállamba való beutazásukat követően nemzetközi védelem iránti kérelmet terjesszenek elő. Ebben az ügyben egy Szíriában élő, szír állampolgárságú pár és három kiskorú gyermekük Szíriába való visszatérésük előtt, Belgium libanoni nagykövetségén nyújtottak be humanitárius okokból vízumkérelmeket. E kérelmek korlátozott területi érvényességű vízumok megszerzésére irányultak, annak lehetővé tétele érdekében, hogy a család elhagyhassa Szíriát, és ezt követően Belgiumban menedéjog iránti kérelmet nyújthasson be. A felperesek különösen a szíriai biztonsági helyzet romlására, valamint arra a körülményre hivatkoztak, hogy az ortodox keresztény közösséghez tartozásuk miatt üldözés veszélyének lehetnek kitéve. Mivel kérelmüket elutasították, és a kérdést előterjesztő bíróság előtt ezen elutasítás ellen jogorvoslati kérelmet nyújtottak be, e bíróság megvizsgálta az ilyen helyzetben a tagállamoknak meghagyott mérlegelési mozgástér terjedelmét, figyelembe véve többek között a Chartából, és különösen annak 4. és 18. cikkéből eredő kötelezettségeket.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy a vízumkódex a vízumoknak a tagállamok területén bármely 180 napos időtartamon belül 90 napot meg nem haladó tartózkodás céljából történő kiadása érdekében alkották meg. Márpedig nyilvánvaló, hogy a szíriai család vízumkérelmeinek célja eltér a rövid tartamú vízumok céljától, mivel az volt a szándékuk, hogy Belgiumba való megérkezésüket követően e tagállamban kérjenek menedéket, majd ezt követően 90 napot meghaladó időtartamra érvényes tartózkodási engedélyt. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy az ilyen kérelmek, még ha azokat formálisan a vízumkódex alapján nyújtották is be, nem tartoznak e kódex hatálya alá. Ezenfelül, mivel az uniós jogalkotó mindeddig nem fogadott el semmilyen jogi aktust a harmadik országbeli állampolgárok számára huzamos tartózkodásra jogosító vízumok vagy tartózkodási engedélyek tagállamok által humanitárius okokból történő kiadásának feltételeit illetően, az ilyen kérelmek egyedül a nemzeti jog hatálya alá tartoznak. Következésképpen, mivel e helyzetre nem az uniós jog rendelkezései vonatkoznak, a Charta rendelkezései nem alkalmazhatók rá.

^{49/} A 2013. június 26-i 610/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2013. L 182., 1. o.) módosított, a Közösségi Vízumkódex létrehozásáról szóló, 2009. július 13-i 810/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 243., 1. o.; helyesbítés: HL 2013. L 154., 10. o.).

A Bíróság hozzátette, hogy az ezzel ellentétes következtetés azt eredményezné, hogy lehetővé tenné a harmadik országbeli állampolgárok számára vízumkérelmek benyújtását a választásuk szerinti tagállamban a nemzetközi védelemben való részesülés céljából, és ez sértené a „Dublin III” rendelet által bevezetett rendszer általános logikáját. Egyébiránt az ezzel ellentétes következtetés azt jelentené, hogy a tagállamok kötelesek lennének a vízumkódex alapján lehetővé tenni az ilyen állampolgárok számára nemzetközi védelem iránti kérelem előterjesztését a tagállamok harmadik országok területén található diplomáciai képviselőin. Márpedig azon uniós jogi aktusok, amelyek a nemzetközi védelem iránti kérelmekre alkalmazandó eljárásokra irányadók, nem írnak elő ilyen kötelezettséget, sőt, kizárják a hatályuk alól a tagállami képviselőiken előterjesztett kérelmeket.

A 2017. március 15-én kihirdetett **Al Chodor és társai** ítélet (C-528/15, [EU:C:2017:213](#)) azon *tárgyilagossági kritériumok fogalmát érinti, amelyek az átadásra irányuló eljárás alá vont nemzetközi védelmet kérelmező szökésének veszélyét megalapozzák*. E fogalmat a „Dublin III” rendelet 2. cikkének n) pontja említi, amely meghatározza a „szökés veszélyének” fogalmát. Az említett rendelet 28. cikkének (2) bekezdése értelmében a szökés komoly veszélye esetén a nemzetközi védelmet kérelmező őrizetben tartható, de csupán egyedi elbírálás alapján, és kizárólag akkor, ha az őrizet arányos, továbbá ha kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések alkalmazása nem lenne hatékony.

Ebben az ügyben a Cseh Köztársaságban két iraki állampolgárt rendőrségi ellenőrzés alá vontak, melynek során az Eurodac adatbázisban való keresést követően kiderült, hogy Magyarországon menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be. Az e tagállamnak való átadásukig az érintetteket a szökés veszélye miatt őrizetbe vették. A bíróság azonban ezen őrizetbevételt jogellenesnek találta, mivel a cseh szabályozásban nincsenek meghatározva azok a tárgyilagossági kritériumok, amelyek lehetővé teszik a szökés veszélyének értékelését.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy míg a rendeleteknek főszabály szerint közvetlen hatályuk van a nemzeti jogrendszerekben, egyes rendelkezéseik végrehajtása érdekében szükség lehet arra, hogy a tagállamok végrehajtási intézkedéseket fogadjanak el. Erről van szó a „Dublin III” rendelet 2. cikkének n) pontja esetében, amely kifejezetten előírja, hogy a szóban forgó tárgyilagossági kritériumoknak „jogszabály által” meghatározottnak kell lenniük. A Bíróság ezért megállapította, hogy e kritériumok megfogalmazása a nemzeti jogra tartozik, az említett kritériumokat általános hatályú, kötelező erejű rendelkezésben kell meghatározni, valamint hogy ilyen rendelkezés hiányában e rendelet 28. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazható. A Bíróság kiemelte e tekintetben, hogy az állandó hatósági gyakorlatot jóváhagyó, kialakult ítélkezési gyakorlat ehhez nem elegendő.

E következtetés megalapozása érdekében a Bíróság kiemelte különösen, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők őrizetben tartása a Charta 6. cikkében meghatározott, szabadsághoz való jogukba való különösen súlyos beavatkozásnak minősül. Ennélfogva az ilyen őrizetben tartás esetén szigorú garanciákat kell tiszteletben tartani, mégpedig a jogalap fennállását, a világosságot, az előreláthatóságot, a hozzáférhetőséget és az önkényességgel szembeni védelmet. Márpedig csakis egy általános hatályú rendelkezés felelhet meg ezeknek a követelményeknek. Egy ilyen rendelkezés ugyanis kötelező jelleggel és előre megismerhető módon keretbe foglalja az említett hatóságokat a konkrét ügy körülményeinek értékelésekor megillető intézkedési mozgásteret. Egyébiránt a kötelező erejű rendelkezésben meghatározott kritériumok a legalkalmasabbak arra, hogy az említett hatóságok mérlegelési jogkörének külső ellenőrzését szolgálják, annak érdekében, hogy megvédjék a kérelmezőket a szabadságtól való önkényes megfosztástól.

A **Mengesteab** ítéletben (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)) és a **Shiri** ítéletben (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)) a Bíróság nagytanácsa egyrészt kimondta, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők átvételével és a visszavételével kapcsolatos eljárásokat egy sor kötelező határidő betartásával kell lefolytatni, másrészt pedig, hogy e határidők

ezen eljárások kereteinek meghatározására irányulnak, de hozzájárulnak a kérelmek megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározásához is, ezért biztosítani kell, hogy tiszteletben tartásuk bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhesse.

Pontosabban, az első ügyben, amely gyorsított eljárásban került elbírálásra, és amely a 2017. július 26-i Mengesteab ítélet alapjául szolgált, a Bíróság pontosításokkal szolgált a „*Dublin III*” rendelet 21. cikkének (1) bekezdésében az átvétel iránti megkeresés előterjesztésére biztosított határidőket illetően. E cikk előírja, hogy amennyiben nem kerül sor ilyen megkeresésre a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásának időpontjától számított három hónapon belül, illetve Eurodac-találat esetén a találat beérkezését követő két hónapon belül, a kérelem megvizsgálásáért az a tagállam felelős, ahol a kérelmet benyújtották. Ebben az esetben 2015 szeptemberében egy eritreai állampolgár kért a német hatóságoktól menedékjogot, amelyek menedékkérőként való jelentkezésről szóló igazolást állítottak ki részére, tekintettel arra, hogy a német jog e tekintetben különbséget tesz a menedékkérésben megnyilvánuló, és az ilyen igazolás kiállításának alapjául szolgáló eljárási cselekmény és a hivatalos menedékjog iránti kérelem benyújtása között. Az illetékes német hatóságok legkésőbb 2016 januárjában megkapták a felperes igazolását, annak másolatát, illetve az abban foglalt legfontosabb információkat, és 2016 júliusában az érintett végre benyújthatta a hivatalos menedékjog iránti kérelmet. Azonban, mivel az Eurodac rendszerben lefolytatott keresés során kiderült, hogy az érintett személy ujjlenyomatait Olaszországban vették le, a német hatóságok 2016 augusztusában kérték az olasz hatóságoktól, hogy vegyék át az érintettet. Így, bár a felperes menedékkérőként való jelentkezésről szóló igazolása több mint három hónappal az átvétel iránti megkeresést megelőzően érkezett meg az illetékes hatósághoz, a hivatalos menedékjog iránti kérelmének benyújtására viszont kevesebb, mint három hónappal azt megelőzően került sor. 2016 novemberében végül elrendelték a felperes Olaszországnak való átadását.

Először is, a „*Dublin III*” rendelet 21. cikkének (1) bekezdésében előírt határidők be nem tartásának következményeit illetően a Bíróság megállapította, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtása szerinti tagállamtól eltérő tagállamba történő átadásról szóló határozatot e határidők lejártát követően nem lehet érvényesen elfogadni. Ezt követően kimondta, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező az őt érintő, átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslat keretében hivatkozhat az e cikkben meghatározott határidő lejártára, még akkor is, ha a megkeresett tagállam kész átvenni e kérelmezőt. Így a keresetet elbíráló bíróság meggyőződhet arról, hogy a megtámadott, átadásról szóló határozatot az átvételi eljárás megfelelő alkalmazásával fogadták el.

Másodszor, a „*Dublin III*” rendelet 21. cikke (1) bekezdésének első és második albekezdésében előírt két határidő közötti kapcsolatot illetően a Bíróság megállapította, hogy az átvétel iránti megkeresés érvényesen nem terjeszthető elő több mint három hónappal a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követően, még akkor sem, ha e megkeresést kevesebb mint két hónappal egy Eurodac-találat beérkezését követően terjesztik elő. E találat beérkezése ugyanis nem teszi lehetővé az átvétel iránti megkeresés előterjesztésére a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtását követően nyitva álló három hónapos határidő túllépését.

Harmadszor, a három hónapos időszak kezdetét, vagyis a nemzetközi védelem iránti kérelem a „*Dublin III*” rendelet 20. cikkének (2) bekezdése szerinti benyújtásának időpontját illetően a Bíróság kimondta, hogy az ilyen kérelem benyújtottnak tekintendő akkor, amikor a valamely hatóság által kiállított azon írásos dokumentum, amely igazolja, hogy valamely harmadik országbeli állampolgár kérte a nemzetközi védelmet, megérkezett az e rendeletből eredő kötelezettségek végrehajtásáért felelős hatósághoz, adott esetben pedig akkor, amikor e hatósághoz csak az ilyen dokumentumban foglalt legfontosabb információk érkeztek meg. Ahhoz ugyanis, hogy hatékonyan meg lehessen kezdeni a felelős tagállam meghatározására irányuló eljárást, az illetékes hatóságnak egyértelmű tájékoztatásra van szüksége arról, hogy valamely harmadik országbeli állampolgár nemzetközi védelmet kért, anélkül hogy az ennek érdekében kiállított írásos dokumentumnak pontosan meghatározott formában kellene

megjelennie, illetve hogy annak az e rendelet által meghatározott feltételek alkalmazása, vagy még inkább a nemzetközi védelem iránti kérelem érdemi vizsgálata szempontjából releváns további adatokat kellene tartalmaznia. Az eljárás e szakaszában nem szükséges az sem, hogy a személyes meghallgatás már ki legyen tűzve.

A második ügyben, amely a 2017. október 25-i **Shiri** ítélet alapjául szolgált, a Bíróság pontosításokkal szolgált a „Dublin III” rendelet 29. cikkének (1) és (2) bekezdésében a nemzetközi védelmet kérelmező átadásáról szóló határozatra vonatkozóan előírt határidőket illetően. E cikk többek között arról rendelkezik, hogy amennyiben az átadásra nem kerül sor az érintett személy átvétele vagy visszavétele iránti megkeresés elfogadását, vagy egy halasztó hatállyal bíró esetleges fellebbezéssel kapcsolatos jogerős határozatot követően, a felelősség a megkereső tagállamra hárul. Az alapeljárás keretében egy iráni állampolgár fellebbezést nyújtott be a nemzetközi védelem iránti kérelmének Ausztriában történt elutasítása, és Bulgáriának való átadása ellen, amely utóbbi országban már korábban benyújtott ilyen kérelmet. Az osztrák hatóságok 2015 márciusában a kérelmezőnek a bolgár hatóságok által történő visszavételét kérték, mely utóbbiak helyt adtak e kérelemnek. 2015 júliusában elrendelték a Bulgáriának történő átadást. Mindazonáltal mivel ezt az átadást a hat hónapos határidőn belül nem hajtották végre, az érintett úgy vélte, hogy az Osztrák Köztársaság vált a felelős tagállammá.

A kérdést előterjesztő bíróság azon kérdésére, hogy a hat hónapos határidő lejártá önmagában elegendő-e a felelősségnek az egyik tagállamról a másikra történő áthárulásához, a Bíróság először rámutatott, hogy amennyiben a kérelmező átadását e határidőn belül nem hajtották végre, a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásának felelőssége anélkül hárul át ipso iure a megkereső tagállamra, hogy a felelős tagállamnak meg kellene tagadnia az érintett személy átvételét vagy visszavételét.

Másodszor, a Bíróság kimondta, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezőknek rendelkeznie kell olyan hatékony és gyors jogorvoslattal, amely lehetővé teszi számára, hogy a hat hónapos határidő lejártára hivatkozzon, függetlenül azon kérdéstől, hogy e határidő az átadásra vonatkozó határozat elfogadását megelőzően, vagy azt követően következett be. Az átvétel iránti megkeresés előterjesztésére vonatkozó határidőktől (amelyek a *Mengesteab-ítélet* alapjául szolgáló ügy tárgyát képezték) eltérően a „Dublin III” rendelet 29. cikkében szereplő határidők nemcsak az átadásra vonatkozó határozat elfogadásának, hanem a végrehajtásának a szabályozására is irányulnak. Ezek a határidők tehát e határozat elfogadása után is lejárhathatnak. Ebben az ügyben az osztrák szabályozásban az ilyen kérelmező számára elismert azon jog, hogy az átadásra vonatkozó határozat elfogadásánál későbbi körülményekre hivatkozhat az azzal szembeni fellebbezés keretében, megfelel a hatékony és gyors jogorvoslat előírására irányuló, többek között a Charta 47. cikkében megfogalmazott kötelezettségnek.

1.3. Nemzetközi védelem migrációs válság idején

A 2017. július 26-án gyorsított eljárásban hozott **Jafari** ítéletben (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)) és a soron kívüli elbírálás keretében hozott **A. S.** ítéletben (C-490/16, [EU:C:2017:585](#)) a Bíróság nagytanácsának el kellett döntenie, hogy *nemzetközi védelemben részesülni kívánó kivételesen nagyszámú harmadik országbeli állampolgár érkezése érinti-e a vízumok kiadására és a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó szabályokat*. Az alapeljárások keretében egy afgán család tagjai és egy szír állampolgár átlépte a Szerbia és Horvátország közötti határt. Ezt követően a horvát hatóságok megszervezték e személyek szlovén határig történő szállítását annak érdekében, hogy segítsenek nekik más tagállamokba a célból eljutni, hogy ott nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtsanak be. Az afgán család ezt követően kérelmet nyújtott be Ausztriában, míg a szír állampolgár ugyanezt tette Szlovéniában. A szlovén hatóságok azonban a szír állampolgár átvételét kérték a horvát hatóságoktól, mivel a „Dublin III” rendelet 13. cikkének (1) bekezdése értelmében az a tagállam felelős, amelynek külső határát szabálytalanul lépték át. Az osztrák hatóságok a maguk részéről ugyanezen rendelet 21. cikke alapján fordultak az afgán család átvételére vonatkozó megkereséssel a horvát hatóságokhoz. Mivel az afgán család és a szír

állampolgár fellebbezett a nemzetközi védelem iránti kérelmük elutasítása és a Horvátországnak való átadásuk ellen, a kérdést előterjesztő bíróság a „Dublin III” rendelet releváns rendelkezéseinek belső összekapcsolódására vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé.

A *Jafari* ítéletben a Bíróság először is arra a kérdésre adott választ, hogy azon tény, miszerint a horvát hatóságok eltűrték az e tagállamon nemzetközi védelem iránti kérelem egy másik tagállamban való benyújtásának céljával átutazni kívánó személyek belépését a területükre, egyenértékű-e egy vízum kiállításával a „Dublin III” rendelet 12. cikke értelmében. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a vízum meghatározása szerint „valamely tagállam engedélye vagy határozata”, amely az „átutazáshoz vagy [az ezen tagállam vagy több tagállam területére történő] belépéshez szükséges”. A „vízum” fogalma ekképpen egyrészt a nemzeti közigazgatás által formálisan elfogadott jogi aktusra, nem pedig pusztán tűrésre utal, másrészt pedig a vízum nem tévesztendő össze a valamely tagállam területére való beengedéssel, ugyanis a vízumot pontosan ennek a beengedésnek a lehetővé tétele érdekében követelik meg. Következésképpen az adott tagállam területére való – a tagállam hatóságai által adott esetben egyszerűen megtűrt – beengedés nem minősül „vízumnak”. A Bíróság hozzátette, hogy az a körülmény, miszerint a beengedésre olyan helyzetben kerül sor, amelyet nemzetközi védelemben részesülni kívánó kivételesen nagyszámú harmadik országbeli állampolgár érkezése jellemez, nem módosíthatja ezt a következtetést.

Ezt követően a Bíróság mind a *Jafari*, mind az A. S. ítéletben értelmezte a „szabálytalan átlépésnek” a „Dublin III” rendelet 13. cikke (1) bekezdésében használt (de ott meg nem határozott) fogalmát. Megállapította, hogy ezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az olyan harmadik országbeli állampolgárt, akit az első tagállam területére az e tagállamban megkövetelt beutazási feltételek teljesítése nélkül engedtek be a célból, hogy másik tagállamba átutazva ott nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtson be, úgy kell tekinteni, hogy „szabálytalanul lépte át” ezen első tagállam határát. A Bíróság szerint az a tény, hogy ezt az átlépést az alkalmazandó szabályok megsértésével eltűrték vagy engedélyezték, vagy azt humanitárius okokra hivatkozva és a harmadik országbeli állampolgárok tekintetében főszabály szerint előírt beutazási feltételektől eltérve engedélyezték, nem vezethet ahhoz, hogy ezen átlépést szabályossá tegye. A tagállam ugyanis, amely úgy határozott, hogy humanitárius okokra hivatkozva engedélyezi azon harmadik országbeli állampolgárnak a területére való beutazását, aki nem rendelkezik vízummal és nem részesül vízummentességben, a „Dublin III” rendelet rendszerének megkérdőjelezése nélkül nem mentesülhet az e személlyel kapcsolatos felelőssége alól. Egyébiránt, amint már fentebb megállapítást nyert, nem releváns azon körülmény, hogy a határátlépésre olyan helyzetben került sor, amelyet kivételesen nagyszámú harmadik országbeli állampolgár érkezése jellemez. Ez utóbbi vonatkozásában a Bíróság többek között kiemelte, hogy az uniós jogalkotó figyelembe vette az ilyen helyzet bekövetkezésének kockázatát, következésképpen pedig a tagállamok rendelkezésére bocsátott olyan eszközöket, amelyek arra irányulnak, hogy az ilyen helyzetre megfelelően reagáljanak, anélkül azonban, hogy ebben az esetben a felelős tagállam meghatározásával kapcsolatos sajátos rendszer alkalmazását írta volna elő. Ilyen többek között a tagállamok számára a „Dublin III” rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében biztosított azon lehetőség, hogy úgy határozhatnak: megvizsgálják a nemzetközi védelem iránti kérelmeket akkor is, ha azok megvizsgálásáért az e rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelősek (mérlegelési záradék). A Bíróság, mint a C. K. és társai ítéletben (C-578/16 PPU),⁵⁰ emlékeztetett arra is, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező felelős tagállamnak való átadása nem hajtható végre, ha ez az átadás annak a tényleges kockázatát vonja maga után, hogy az érintett a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmódnak lesz kitéve. Ebben az összefüggésben a Bíróság elismerte annak lehetőségét, hogy a nemzetközi védelemben részesülni kívánó kivételesen nagyszámú harmadik országbeli állampolgár érkezése nyomán a felelős tagállamban ilyen kockázat állhat fenn, és így az e tagállamnak való átadás nem hajtható végre.

50/ Ezen ítéletet e jelentés „A nemzetközi védelem iránti kérelmek vizsgálata” című VIII.1.2. része ismerteti.

A Bíróság a *Jafari* ítéletben kialakított elveket alkalmazta az A. S. ítéletben. Ennek megfelelően a Bíróság kimondta, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező az átadásra vonatkozó határozat vitatása céljából hivatkozhat a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében előírt jogorvoslatok keretében a valamely tagállam határának szabálytalan átlépésére vonatkozó, ugyanezen rendelet 13. cikkének (1) bekezdésében foglalt felelősségi feltétel téves alkalmazására. A *Ghezelbash* ítéletre⁵¹ támaszkodva, amely ítéletben kimondta, hogy az ilyen kérelmező a hatékony jogorvoslatához való joga értelmében hivatkozhat a vízumkibocsátásra vonatkozó feltétel téves alkalmazására, a Bíróság megállapította, hogy az említett ítéletben figyelembe vett indokok a „Dublin III” rendelet 13. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kritériumra is vonatkoznak.

Végül, szintén az A. S. ítéletben, a Bíróság megvizsgálta az átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat előterjesztésének az egyfelől a „Dublin III” rendelet 13. cikkének (1) bekezdésében, és másfelől ugyanezen rendelet 29. cikkének (2) bekezdésében foglalt határidők számítására gyakorolt hatását. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy e két rendelkezésnek a célja a tagállam „Dublin III” rendelet alapján fennálló felelősségének időbeni korlátozása. Az említett 13. cikk (1) bekezdésének alkalmazásában a valamely tagállam határának szabálytalan átlépésére vonatkozó feltételen alapuló tagállami felelősség 12 hónappal e szabálytalan határátlépést követően megszűnik, és az említett 29. cikk alkalmazásában a nemzetközi védelmet kérelmező átadására a megkeresés felelős tagállam általi elfogadásától, illetve a „Dublin III” rendelet 27. cikkének (3) bekezdése szerinti halasztó hatályú fellebbezéssel vagy felülvizsgálattal kapcsolatos jogerős határozattól számított hat hónapos határidőn belül sor kell, hogy kerüljön.

Egyrészt, a Bíróság kimondta, hogy az átadásra vonatkozó határozat elleni fellebbezés nincs hatással az említett 13. cikk (1) bekezdésében előírt határidő számítására, amely az ott meghatározott kritérium alkalmazásának előfeltétele. Másrészt a Bíróság kimondta, hogy a 29. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott határidő csupán az e fellebbezéssel kapcsolatos jogerős határozattól kezdődik, beleértve azon esetet, amikor az eljáró bíróság úgy határoz, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul a Bírósághoz, amennyiben az említett fellebbezés halasztó hatállyal bír. E második határidő ugyanis az átadásra vonatkozó határozat végrehajtására vonatkozik, és csak akkor alkalmazható, amikor az átadás elve teljesül, vagyis leghamarabb akkor, amikor a megkeresett tagállam elfogadta az átvétel vagy visszavétel iránti megkeresést.

Szintén a migrációs válsággal összefüggésben 2017. szeptember 6-án a nagytanácsban eljáró Bíróság a **Szlovákia és Magyarország kontra Tanács** ügyben hozott ítéletet (C-643/15 és C-647/15, [EU:C:2017:631](#)), amelyben a *menedékkérők kötelező áthelyezésére vonatkozóan elfogadott átmeneti intézkedések megállapításáról* szóló 2015/1601 tanácsi határozat.⁵² megsemmisítése iránti kereseteket teljes egészükben elutasította. Az Európai Unió Tanácsa annak érdekében, hogy segítséget nyújtson Olaszországnak és Görögországnak a migránsok 2015 nyarán történt tömeges beáramlásának kezeléséhez, az EUMSZ 78. cikk (3) bekezdése alapján elfogadta a megtámadott határozatot, amely előírta két év alatt közel 120 000 egyértelműen nemzetközi védelemre szoruló személynek e két tagállamból más tagállamokba való áthelyezését. Szlovákia és Magyarország, amelyek a Tanácsban e határozat elfogadása ellen szavaztak, azt kérték, hogy a Bíróság semmisítse meg az említett határozatot, hivatkozva egyrészt annak a bizonyítására irányuló indokokra, hogy a határozat elfogadása eljárási jellegű vagy nem megfelelő jogalap megválasztásához kapcsolódó hibákon alapul, másrészt pedig arra, hogy a határozat nem alkalmas a migrációs válságra való reagálásra, és e tekintetben nem is szükséges.

^{51/} 2016. június 7-i *Ghezelbash* ítélet (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)).

^{52/} A nemzetközi védelem területén Olaszország és Görögország érdekében elfogadott átmeneti intézkedések megállapításáról szóló, 2015. szeptember 22-i (EU) 2015/1601 tanácsi határozat (HL 2015. L 248., 80.o.).

A Bíróság először megállapította, hogy bár az EUMSZ 78. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy a Tanács a Bizottság javaslata alapján és a Parlamenttel folytatott konzultációt követően fogadja el az e rendelkezésben említett átmeneti intézkedéseket, e rendelkezés semmilyen kifejezett hivatkozást nem tartalmaz jogalkotási eljárásra. Következésképpen a 2015/1601 határozatot érvényesen el lehetett fogadni nem jogalkotási eljárás keretében, és az ennél fogva nem jogalkotási aktusnak minősül. Ebből következik, hogy ellentétben a felperes tagállamok állításával, a megtámadott határozat elfogadására nem vonatkoznak a nemzeti parlamentek részvételével, valamint a Tanácson belüli tanácskozás és szavazás nyilvános jellegével összefüggő követelmények, ezen követelmények ugyanis csak a jogalkotási aktusokra alkalmazandók. Ezen túlmenően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Tanács nem volt köteles a megtámadott határozat egyhangúlag történő elfogadására, még akkor sem, ha bizonyos módosítások elfogadása érdekében a Bizottság eredeti javaslatától el kellett térnie. A módosított javaslatot ugyanis a Bizottság két olyan tagjának a közreműködésével hagyta jóvá, akiket a biztosok kollégiuma e tekintetben felhatalmazott, ami tiszteletben tartotta az EUMSZ 293. cikk (2) bekezdésének a Bizottság kezdeményezési hatáskörének védelmére irányuló célját.

A Bíróság ezután megállapította, hogy jöllehet az EUMSZ 78. cikk (3) bekezdése alapján elfogadott átmeneti intézkedések főszabály szerint eltérhetnek a jogalkotási aktusok rendelkezéseitől, az ilyen eltéréseknek tárgyi és időbeli hatályukat illetően behatároltaknak kell lenniük oly módon, hogy azok átmeneti intézkedéssel egy konkrét válsághelyzetre való gyors és hatékony reagálásra szorítkozzanak, ami kizárja, hogy ezeknek az intézkedéseknek az lehessen a célja vagy azok olyan hatással járjanak, hogy ezeket a jogalkotási aktusokat állandó jelleggel és általánosan felváltsák vagy módosítsák, és ezzel megkerüljék az EUMSZ 78. cikk (2) bekezdésében előírt rendes jogalkotási eljárást. Ugyanakkor megállapította, hogy a megtámadott határozatban előírt eltérések teljesítik e követelményt, mivel egyrészt csak egy kétéves időszakra alkalmazandók (mely adott esetben meghosszabbítható), másrészt pedig korlátozott számú olyan, Görögországban vagy Olaszországban nemzetközi védelem iránti kérelmet előterjesztő személyt érintenek, akik az e határozatban említett állampolgárságok egyikével rendelkeznek, és akik egy bizonyos időszakon belül érkeztek, illetve érkeznek az említett tagállamokba.

Az arányosság elvének tiszteletben tartását illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az uniós intézményeknek széles mérlegelési jogkört kell elismerni, amikor intézkedéseket fogadnak el olyan területeken, amelyek a részükről többek között politikai jellegű választást és összetett értékeléseket vonnak maguk után. Következésképpen az e területek valamelyikén meghozott intézkedésnek az ezen intézmények által elérni kívánt célkitűzéshez képest kizárólag a nyilvánvalóan nem megfelelő jellege érintheti az ilyen intézkedések jogszerűségét. Ebben az ügyben a Bíróság úgy találta, hogy a megtámadott határozatban előírt áthelyezési mechanizmus nem minősül olyan intézkedésnek, amely nyilvánvalóan nem alkalmas az általa kitűzött cél elérésére, nevezetesen arra, hogy a menekültek 2015-ben történt tömeges beáramlása által súlyosan megingatott olasz és görög menekültügyi rendszerek helyzetén könnyítsen. A Tanács ekképpen – azon széles mérlegelési mozgástér keretében, amelyet számára e tekintetben el kell ismerni – jogosan vélhette úgy, hogy az áthelyezett személyek elosztásának kötelező jellege szükséges volt azon sajátos szükséghelyzetre tekintettel, amelyben a megtámadott határozatot el kellett fogadni. Mindenesetre a határozat érvényessége nem kérdőjelezhető meg a hatékonysági fokára vonatkozó visszamenőleges értékelések alapján, mint a határozat alapján végrehajtott áthelyezések alacsony száma, mivel azt olyan tényezők összessége magyarázhatja, amelyeket a Tanács a határozat elfogadásakor nem láthatott előre, így különösen egyes tagállamok együttműködésének a hiánya.

Egyébiránt a Bíróság kimondta, hogy a megtámadott határozat elfogadásakor a Tanács köteles volt arra, hogy alkalmazza a szolidaritás és a felelősség tagállamok közötti igazságos megosztásának elvét – ideértve annak pénzügyi vonatkozásait is –, amely az EUMSZ 80. cikk értelmében az Unió közös menekültügyi politikájának végrehajtása során irányadó. Ennél fogva a Tanács nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor úgy vélte, hogy a helyzet különös sürgősségére tekintettel, az EUMSZ 78. cikknek az EUMSZ 80. cikkel összefüggésben értelmezett (3) bekezdése alapján olyan átmeneti intézkedéseket kell hoznia, amelyek kötelező áthelyezési mechanizmus előírásából állnak.

Végül a Bíróság megállapította, hogy amennyiben az egyik beavatkozó tagállam érvelése szerint a jelen esetben az áthelyezést szigorúan az egyes nemzetközi védelmet kérelmezők és az áthelyezési céltagállam közötti kulturális és nyelvi kapcsolatok fennállásától kellene függővé tenni, ebből az következne, hogy ezen kérelmezőknek az összes tagállam között az EUMSZ 80. cikkben előírt szolidaritás elvének tiszteletben tartásával történő elosztása, és ennél fogva a kötelező áthelyezési mechanizmus elfogadása lehetetlen lenne. Mindenesetre a nemzetközi védelmet kérelmezők etnikai származásához kapcsolódó megfontolások nem vehetők figyelembe, amennyiben azok nyilvánvalóan ellentétesek az uniós joggal, különösen a Charta 21. cikkével. A „Dublin III” rendelet által bevezetett rendszer ugyanis objektív feltételeken, nem pedig a nemzetközi védelmet kérelmező kívánságának kifejezésén alapul.

2. BEVÁNDORLÁSI POLITIKA

A 2017. április 4-én kihirdetett **Fahimian** ítéletben (C-544/15, [EU:C:2017:255](#)) a Bíróság nagytanácsának a *harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása céljából történő beutazásának feltételeiről* szóló 2004/114/EK irányelv⁵³ 6. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti „közbiztonságra jelentett veszély” fogalmát kellett értelmeznie, és pontosítania a tagállamok számára e célból biztosított mérlegelési jogkör terjedelmét. E rendelkezés szerint a tagállamok megvizsgálják, hogy állnak-e fenn a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre vonatkozó veszély felmerülését érintő olyan indokok, amelyek igazolhatják az ilyen személy beutazásának a megtagadását. Az alapügy felperese, egy iráni állampolgár, egy olyan egyetem által kiállított Master of Science oklevéllel rendelkezik az információs technológia területén, amely az Unió korlátozó intézkedéseinek hatálya alatt áll az iráni kormánynak többek között katonai területen nyújtott támogatás miatt. Az érintett a mobilrendszerek biztonságának területén doktori tanulmányok folytatása céljából elnyerte egy német egyetem ösztöndíját, azonban a tanulmányok folytatása céljából benyújtott vízumkérelmét elutasították. Ezen elutasító határozatot megtámadta a kérdést előterjesztő német bíróság előtt. A német hatóságok ezen elutasítást azon aggállal indokolták, hogy az érintett által a kutatásai során megszerzhető tudással a későbbiekben visszaélhetnek Iránban (például nyugati országok bizalmas információinak megszerzése érdekében, a belföldi elnyomás céljából, vagy általában az emberi jogok megsértésével összefüggésben).

A Bíróság, amikor a 2004/114 irányelv értelmezésére kérték, megállapította, hogy az illetékes nemzeti hatóságok, amelyekhez egy harmadik országbeli állampolgár tanulmányok folytatása céljából vízumkérelemmel fordult, széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek annak megvizsgálása érdekében, hogy az ezen állampolgár helyzetét jellemző releváns körülmények összességének fényében ez utóbbi személy akárcsak lehetséges veszélyt jelent-e a közbiztonságra. Így ezen értékelés során figyelembe vehetik nemcsak a kérelmező személyes magatartását, hanem egyéb, többek között a szakmai pályafutásával kapcsolatos információkat is.

A Bíróság kimondta továbbá, hogy a 2004/114 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének d) pontjával nem ellentétes az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok megtagadják egy olyan harmadik országbeli állampolgárnak az érintett tagállam területére történő beutazását, aki az iráni kormánnyal a katonai, illetve katonai jellegű területeken való jelentős együttműködése miatt az Unió korlátozó intézkedéseinek hatálya alá tartozó egyetemen szerzett felsőfokú végzettséget, és aki e tagállamban a közbiztonság szempontjából érzékeny területen kíván kutatásokat folytatni, amennyiben az e hatóságok rendelkezésére álló információk alapján attól lehet tartani, hogy a későbbiekben a közbiztonsággal ellentétes célokból visszaélhetnek az e személy által a kutatásai során megszerzendő tudással. A nemzeti hatóságoknak e címen rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér bírósági felülvizsgálatát illetően a

^{53/} A harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása, diákcsera, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazásának feltételeiről szóló, 2004. december 13-i tanácsi irányelv 2004/114/EK (HL 2004. L 375., 12. o.).

Bíróság megállapította, hogy bár e felülvizsgálat érdemben a nyilvánvaló hibákra korlátozódik, annak ki kell terjednie az eljárási garanciák tiszteletben tartására is. Ekképpen a nemzeti bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy a beutazást megtagadó határozat megfelelő indokoláson alapul, valamint kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik.

IX. POLGÁRI ÜGYEKBE FOLYTATOTT IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

1. A POLGÁRI ÉS KERESKEDELMI ÜGYEKBE A JOGHATÓSÁGRÓL, VALAMINT A HATÁROZATOK ELISMERÉSÉRŐL ÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL SZÓLÓ 44/2001 ÉS 1215/2012 RENDELET

A 2017. szeptember 14-én kihirdetett **Nogueira és társai** ítéletben (C-168/16 és C-169/16, [EU:C:2017:688](#)) a Bíróságnak a 44/2001⁵⁴ rendelet 19. cikke 2. pontjának a) alpontja szerinti, a „munkavállaló szokásos munkavégzési helye” fogalmat kellett értelmeznie *annak meghatározása érdekében, hogy a légiutas-kísérő személyzet valamely tagja mely bíróságok előtt perelhet*. Az alapügy hat felperese légiutas-kísérőként az Írországi székhelyű Ryanairnél állt munkaviszonyban, illetve kiküldetésben. Valamennyiük munkaszerződése angol nyelven íródott, arra az ír jog volt az irányadó, és az ír bíróságok joghatóságát megállapító kikötést tartalmazott. E szerződések rögzítették, hogy az érintett munkavállalók munkavégzési helyének Írország tekintendő, mivel feladataikat az e tagállamban lajstromozott repülőgépek fedélzetén látták el. E szerződések azonban a charleroi-i repülőtér (Belgium) jelölték ki a munkavállalók „bázishelyeként”. E munkavállalók a munkanapjukat ezen a repülőtéren kezdték, és ott is fejezték be, valamint a szerződés kikötötte, hogy a „bázishelytől” legfeljebb egy órányi távolságra lakjanak. A felperesek keresetei tárgyában eljáró belga bíróság, annak vizsgálata végett, hogy rendelkezik-e joghatósággal az alapügyek elbírálására, a Bíróságot azzal kapcsolatban kérdezte, hogy ilyen körülmények között hogyan kell értelmezni a 44/2001 rendelet értelmében vett, a „munkavállaló szokásos munkavégzési helye” fogalmat. Konkrétabban azt kérdezte a Bíróságtól, hogy ez a fogalom megfelel-e a 3922/91 rendelet⁵⁵ értelmében vett, a polgári légi közlekedés területén használt „bázishely” fogalomnak. E fogalmat ugyanis e rendelet úgy határozza meg, mint az a hely, amelyből kiindulva a légiutas-kísérő személyzet rendszerint megkezdí munkanapját, és ahol azt befejezi, szervezve a napi munkáját, és amelynek közelében a munkavállalók a munkaszerződésük teljesítése ideje alatt laknak, valamint a légi fuvarozó rendelkezésére állnak.

Mindenekelőtt a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a munkaszerződéssel kapcsolatos jogviták kapcsán az uniós joghatósági szabályok célja az, hogy a gyengébb szerződő felet védjék, lehetővé téve a munkavállaló számára, hogy az érdekeinek leginkább megfelelőnek vélt bíróság előtt perelje be a munkáltatóját. A Bíróság továbbá megjegyezte, hogy amennyiben a tagállami bíróság nem tudja kétséget kizáróan meghatározni a „munkavállaló

^{54/} A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12. 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.).

^{55/} A 2006. december 12-i 1899/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2006. L 377., 1. o.) módosított, a polgári légi közlekedés területén a műszaki előírások és a közigazgatási eljárások összehangolásáról szóló, 1991. december 16-i 3922/91/EGK tanácsi rendeletet (HL 1991. L 373., 4. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 348. o.).

szokásos munkavégzési helyét”, a saját joghatóságának megvizsgálása végett be kell, hogy azonosítsa azt „a helyet, ahonnan” e munkavállaló a munkáltatója felé fennálló kötelezettségeit elsősorban teljesíti. E hely pontos meghatározása céljából a nemzeti bíróságnak valószínűsítő körülmények együttesére kell hivatkoznia (valószínűsítő körülmények módszere), amelyek között szerepel az a hely, ahol azok a repülőgépek állomásoznak, amelyek fedélzetén a munkát szokásosan végzik. Következésképpen azon „hely [fogalma], ahol, vagy ahonnan a munkavállaló a munkáját szokásosan végzi” nem azonosítható a 44/2001 rendeleten kívül, más uniós jogi aktusban szereplő fogalommal, különösen pedig valamely légitársaság saját, illetve a rendelkezésére bocsátott légiutas-kísérő személyzetet illetően nem azonosítható a 3922/91 rendelet értelmében vett „bázishely” fogalommal. A 44/2001 rendelet ugyanis nem hivatkozik a 3922/91 rendeletre, és nem is kívánja ugyanazon célkitűzéseket megvalósítani, minthogy ez utóbbi rendelet a polgári légi közlekedés biztonsága területén a műszaki előírások és közigazgatási eljárások összehangolására irányul.

Mindemellett a Bíróság hangsúlyozta, hogy a „bázishely” fogalom ugyanakkor egy fontos valószínűsítő körülménynek minősül annak meghatározása céljából, hogy hol található a „munkavállaló szokásos munkavégzési helye”. A Bíróság szerint csupán abban az esetben szűnne meg a „bázishely” relevanciája „azon hely [meghatározása szempontjából], ahol a munkavállalók szokásosan végzik a munkájukat”, ha – az adott ügy tényállását figyelembe véve – a kérelmek a „bázishelytől” eltérő hellyel állnának szorosabb kapcsolatban.

Egy, a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározására vonatkozó másik ügyben a Bíróság nagytanácsa a 2017. október 17-i **Bolagsupplysningen és Ilsjan** ítéletben (C-194/16, [EU:C:2017:766](#)) az 1215/2012 rendelet⁵⁶ 7. cikke 2. pontjának alkalmazásáról határozott. Ez a rendelet a jogellenes károkozással vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel kapcsolatos ügyekben különös joghatósági szabályt ír elő, amelynek értelmében az alperes azon tagállam bírósága előtt perelhető, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet. Ebben az ügyben a Bíróság pontosításokat adott *a jogi személyek személyiségi jogainak interneten történő állítólagos megsértésével okozott kár bekövetkezése helyének azonosításával kapcsolatban*. Ebben az ügyben a felperes, egy észt jog szerint létrejött társaság, az észt bíróságok előtt keresetet indított egy, a svéd jog szerint létrejött társasággal szemben. A kereset az alperes internetes oldalán a felperes vonatkozásában közzétett valótlan állítások helyreigazítására, az említett oldalon található vitafórumban rá vonatkozóan tett hozzászólások eltávolítására és az állítólagosan okozott kár megtérítésére irányult. Ily módon felmerült a kérdés, hogy az észt bíróságok rendelkeznek-e joghatósággal az állítólagos kár – Észtországban történő – bekövetkeztének helye szerint, jóllehet a vitatott állításokat és hozzászólásokat svéd nyelven – fordítás nélkül – egy svéd internetes oldalon tették közzé.

Az erre vonatkozóan előterjesztett előzetes döntéshozatali kérdés alapján eljáró Bíróság emlékeztetett az *eDate Advertising és társai* ítéletben⁵⁷ a természetes személyekre vonatkozóan megfogalmazott elvre, amely szerint a személyiségi jogok valamely internetes honlap tartalma általi állítólagos megsértése esetén a sértett személynek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az okozott teljes kár megtérítése érdekében felelősség megállapítása iránti keresetet nyújtson be azon tagállam bíróságaihoz, ahol az érdekeinek központja található. Ezen ítélet kiterjesztéseként a Bíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy ez a személy természetes vagy jogi személy, nem meghatározó. Olyan jogi személy esetében, mint az alapeljárás felperese, a szóban forgó érdekek központja azt a helyet jelenti, ahol az üzleti jóhírve a leginkább megalapozott, és ezért azt azon hely alapján kell meghatározni, ahol a gazdasági tevékenységének túlnyomó részét végzi. A Bíróság hozzátette, hogy ha a jogi személy tevékenységeinek legnagyobb részét a létesítő okirata szerinti székhelye tagállamától eltérő tagállamban végzi, e személy a jogsértés feltételezett elkövetőjét a kár bekövetkezésének helye alapján e tagállamban perelheti.

^{56/} A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

^{57/} A Bíróság 2011. október 25-i *eDate Advertising és társai ítélete* (C-509/09 és C-161/10, [EU:C:2011:685](#)).

Végül a Bíróság, továbbra is az *eDate Advertising és társai* ítélet alapján emlékeztetett arra, hogy a sértett személy az okozott teljes kár megtérítése érdekében benyújtott, felelősség megállapítása iránti kereset helyett keresetét bármely olyan tagállam bíróságaihoz is benyújthatja, amelynek területén az interneten közzétett tartalom hozzáférhető, vagy hozzáférhető volt, e bíróságok azonban kizárólag az eljáró bíróság szerinti tagállam területén okozott kár megtérítése tárgyában rendelkeznek joghatósággal. Ez az elv azonban nem vonatkozik a valamely internetes oldalon közzétett állítások és tartalmak helyesbítésére, illetve eltávolítására irányuló kérelemre. Ugyanis az ilyen állítások és tartalmak mindenütt jelenvaló jellegére és azon körülményre tekintettel, hogy a közzétett tartalom fősabály szerint bárhol hozzáférhető, egy ilyen kérelem csak olyan bíróság előtt terjeszthető elő, amely a teljes kártérítési kérelem elbírálására joghatósággal rendelkezik.

2. A HÁZASSÁGFELBONTÁSRA ALKALMAZANDÓ JOGRÓL SZÓLÓ 1259/2010 RENDELET

A 2017. december 20-i *Sahyouni* ítéletben (C-372/16, [EU:C:2017:988](#)) a Bíróság a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló 1259/2010 rendelet („Róma III” rendelet)⁵⁸ tárgyi hatályával kapcsolatban foglalt állást. Az alapügy a kettős – szír és német – állampolgársággal rendelkező és jelenleg Németországban élő két személy között Szíriában kötött házasságnak egy szír vallási bíróság által történő felbontására vonatkozott. A férj egyoldalú nyilatkozata alapján kimondott, „nem állami” házasságfelbontást Németország ezt követően elismerte azzal az indokkal, hogy e házasságfelbontásra a „Róma III” rendelet értelmében a szír jog az irányadó. Mivel a feleség ezt a határozatot megtámadta a kérdést előterjesztő bíróság előtt, ez a bíróság az említett rendelet értelmezésére vonatkozóan több kérdést terjesztett a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából.

A 2016. május 12-i végzésével⁵⁹ a Bíróság azonban kimondta, hogy e kérdések megválaszolására nyilvánvalóan nem rendelkezik hatáskörrel, különösen mivel a „Róma III” rendelet nem alkalmazható egy harmadik államban meghozott, házasságot felbontó határozat elismerésére, és mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem szolgáltat semmilyen információval, amely azt támaszthatná alá, hogy az említett rendelet rendelkezéseit a nemzeti jog közvetlenül és feltétel nélkül alkalmazhatóvá tette volna az alapügyre. Ennek tükrében a kérdést előterjesztő bíróság egy második előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé a „Róma III” rendelet értelmezésével kapcsolatban, és hangsúlyozta, hogy a német jog értelmében ez a rendelet alkalmazandó a harmadik államokban kimondott olyan nem állami házasságfelbontás Németországban történő elismerésére, mint amely az alapügy tárgyát képezi.

E pontosítások fényében a Bíróság először is kimondta, hogy e második előzetes döntéshozatalra utalás elfogadható. Majd megvizsgálta, hogy egy olyan, „nem állami” házasságfelbontás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, a „Róma III” rendelet tárgyi hatálya alá tartozik-e. E tekintetben megállapította, hogy ez a rendelet ugyan nem határozza meg a „házasságfelbontás” fogalmát, és a nem állami házasságfelbontást nem zárja ki kifejezetten a hatálya alól, mégis – a Bíróság szerint – több tényező egyértelművé teszi, hogy az említett rendelet kizárólag az állami bíróság vagy hatóság, illetve a felügyelete alatt álló szerv által kimondott házasságfelbontásra vonatkozik. Így a Bíróság szerint nem állt az unió jogalkotó szándékában az, hogy a rendelet olyan más típusú házasságfelbontásra is vonatkozzon, amely – mint az alapeljárásban – egy vallási bíróság előtt tett „egyoldalú szándéknyilatkozaton”

^{58/} A házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-i 1259/2010/EU tanácsi rendelet (HL 2010. L 343., 10. o.). Ez a rendelet lépett a 44/2001 rendelet helyébe.

^{59/} A Bíróság 2016. május 12-i *Sahyouni* végzése (C-281/15, [EU:C:2016:343](#)).

alapul. A Bíróság véleménye szerint ez az értelmezés egyébiránt biztosítja a 2201/2003 rendelet⁶⁰ hatályával való összhangot, amely rendeletet szintén a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés szakpolitikája keretében fogadták el, és amely az 1. cikkének (1) bekezdése, illetve 2. cikkének 4. pontja értelmében csak a bíróság által kimondott házasságfelbontásra alkalmazandó. Ily módon, figyelembe véve a „Róma III” rendelet szövegét, illetve szövegkörnyezetét és célkitűzéseit, a Bíróság kimondta, hogy az egyik házastárs által egy vallási bíróság előtt tett egyoldalú nyilatkozat útján történő házasságfelbontás nem tartozik e rendelet hatálya alá.

3. AZ ÖRÖKLÉSI ÜGYEKRE IRÁNYADÓ 650/2012 RENDELET

A 2017. október 12-én kihirdetett **Kubicka** ítéletben (C-218/16, [EU:C:2017:755](#)) a Bíróságnak alkalma nyílt határozni a végrendeletnek az örökhagyó állampolgársága szerinti – és általa választott – jog alapján történő elkészítése amiatti megtagadásának jogszerűségéről, hogy a hagyomány tárgyát egy, a dologi hagyomány jogintézményét nem ismerő más tagállamban fekvő ingatlan képezi. A Bíróság ily módon első alkalommal értelmezte az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról szóló 650/2012 rendeletet,⁶¹ és pontosításokkal szolgált annak hatályát illetően. Az alapeljárásban a Németországban élő lengyel végrendelkező, aki a 650/2012 rendelet 22. cikkének (1) bekezdése alapján a lengyel öröklési jogot választotta, egy Németországban fekvő ingatlanra vonatkozó, az öröklés megnyílásának időpontjában közvetlen dologi jogi joghatással bíró „dologi” hagyományt kívánt rendelni a végrendeletében, azonban ez utóbbi tagállamban nem ismerik el az említett hagyomány dologi jogi joghatásait. Mivel a külföldi „dologi” hagyományokat Németországban „kötelmi” hagyománnyá igazítják, a Lengyelországban eljáró közjegyző megtagadta a dologi jogokra és az ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó azon német jogszabályokkal és ítélkezési gyakorlattal ellentétes végrendelet elkészítését, amelyeket a közjegyző véleménye szerint a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének k) és l) pontja, valamint 31. cikke értelmében figyelembe kell venni. A végrendelkező, mivel ki akarta zárni a „kötelmi” hagyomány rendelését, amely az öröklésre jogosult kiskorú gyermekeinek képviselőjével kapcsolatos nehézségekkel járna, a „dologi” hagyományt rendelő végrendelet elkészítését megtagadó határozattal szemben keresetet nyújtott be.

A Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a 650/2012 rendelet a haláleset miatti jogutódlásra alkalmazandó, amely magában foglalja a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formáját, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján. Ezt követően kiemelte, hogy az említett rendelet 1. cikkének (2) bekezdése az e rendelet hatálya alól kizárt egyes területeket sorolja fel, így a k) pontban „a dologi jogok természetét[t]”, illetve az l) pontban „az ingatlannal vagy ingósággal kapcsolatos jogok nyilvántartásba vételét[t] – beleértve az e nyilvántartásba vételre vonatkozó jogi követelményeket is – és az ilyen jogok nyilvántartásba vételének vagy nyilvántartásba vétele elmulasztásának a joghatásait[t]”. A jelen ügyben a Bíróság megállapította, hogy a tulajdonjog „dologi” hagyomány útján történő közvetlen átruházása kizárólag a dolgon fennálló tulajdonjognak a végrendelkező halála esetére szóló átruházásának módját érinti, amit a 650/2012 rendelet kifejezetten megenged. Ebből az következik, hogy az átruházás e módjai nem tartoznak a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdése k) pontjának hatálya alá. A Bíróság szerint ezek a

^{60/} A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítés: HL 2013. L 82., 63. o.).

^{61/} Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.).

kizárások nem indokolják azt, hogy valamely tagállami hatóság amiatt utasítsa el az öröklésre alkalmazandó jog szerinti „dologi” hagyomány dologi jogi joghatásainak elismerését, hogy e hagyomány tárgya az e tagállamban fekvő ingatlanon fennálló tulajdonjog, és e tagállam jogszabályai az öröklés megnyílásának időpontjában nem ismerik a közvetlen dologi jogi joghatással bíró hagyomány jogintézményét.

Az egységes öröklési jog elve alapján a Bíróság megállapította, hogy mivel a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének l) pontja kizárólag az ingatlannal vagy ingósággal kapcsolatos jogok nyilvántartásba vételére – beleértve az e nyilvántartásba vételre vonatkozó jogi követelményeket is – és az ilyen jogok nyilvántartásba vételének vagy nyilvántartásba vétele elmulasztásának a joghatásaira vonatkozik, e jogok megszerzésének feltételei e rendelkezés értelmében nincsenek kizárva e rendelet hatálya alól. E tekintetben hangsúlyozta a 650/2012 rendelet által elérni kívánt célt, azaz hogy megszüntesse az azon személyek szabad mozgása előtti akadályokat, akik a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggő jogait kívánják érvényesíteni.

Ezenkívül a Bíróság kimondta, hogy a 650/2012 rendeletnek a dologi jogok egymáshoz igazításáról rendelkező 31. cikke a jelen ügyben nem alkalmazandó. Ez a rendelkezés ugyanis nem a dologi jogok átruházásának módjaira – amelyek közé többek között a „dologi” vagy a „kötelmi” hagyomány is sorolható –, hanem kizárólag a dologi jogoknak az öröklésre alkalmazandó jog által meghatározott tartalmának tiszteletben tartására, és azoknak azon tagállam jogrendjébe való átvételére vonatkozik, ahol e jogokra hivatkoznak. Ezért, mivel a „dologi” hagyomány útján átruházott dologi jog a német jogban ismert tulajdonjog, nem kellett az említett 31. cikkben előírt kiigazításhoz folyamodni.

X. BÜNTETŐÜGYEK BEN FOLYTATOTT IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Ezen a téren az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló 2002/584 kerethatározat rendelkezéseit⁶² értelmező két ítéletet kell kiemelni.

A 2017. június 29-én meghozott **Popławski** ítéletben (C-579/15, [EU:C:2017:503](#)) a Bíróság a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontját átültető olyan nemzeti jogszabály e kerethatározattal való összeegyeztethetőségéről határozott, amely az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának egyik mérlegelhető okaként határozza meg azt, ha a keresett személy a végrehajtó tagállam lakosa. Az alapeljárás egy Hollandiában lakóhellyel rendelkező lengyel állampolgárral szemben lengyel bíróság által szabadságvesztés-büntetés Lengyelországban történő végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs Hollandiában való végrehajtására irányuló eljárásra vonatkozott.

A Bíróság kimondta, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjával ellentétes az e rendelkezést végrehajtó azon tagállami jogszabály, amely azt írja elő, hogy az igazságügyi hatóságok mindenképpen kötelesek megtagadni az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha a keresett személy e tagállamban lakik, anélkül hogy e hatóságok bármilyen mérlegelési mozgástérrel rendelkeznének, és hogy az említett tagállam vállalná a keresett személlyel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetésnek a kerethatározat említett rendelkezése értelmében vett tényleges végrehajtását. A Bíróság véleménye szerint egy ilyen helyzet az említett személy büntetlenségének veszélyét hordozza.

^{62/} Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

A Bíróság e tekintetben mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy a 2002/584 kerethatározat kimondja azon elvet, amely szerint a tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján végrehajtanak, és hogy a végrehajtás megtagadása kivételként tekintendő, amelyet szigorúan kell értelmezni. Továbbá hangsúlyozta, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának szövegéből az következik, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtásának mindennemű megtagadása a végrehajtó tagállam valódi kötelezettségvállalását feltételezi a keresett személlyel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtására vonatkozóan, olyannyira, hogy pusztán az a körülmény, hogy e tagállam úgy nyilatkozik, hogy „vállalja” e büntetés végrehajtását, nem tekinthető e megtagadás igazolásaként.

A Bíróság egyébiránt emlékeztetett arra, hogy a 2002/584 kerethatározat rendelkezései nem bírnak közvetlen hatállyal. Az illetékes nemzeti bíróság mindazonáltal a lehető legnagyobb mértékben köteles a szóban forgó nemzeti rendelkezéseket – a belső jog egészét figyelembe véve és az abban elismert értelmezési módszerek alkalmazásával – e kerethatározat szövegére és céljára tekintettel értelmezni. Következésképpen, a kibocsátó tagállamban jogerős szabadságvesztés-büntetésre ítélt személy átadása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadása esetén a végrehajtó tagállam igazságügyi hatóságai maguk kötelesek biztosítani az e személlyel szemben kiszabott büntetés tényleges végrehajtását; nem elegendő tehát, ha csupán közlik a kibocsátó tagállam igazságügyi hatóságaival, hogy vállalják e büntetés végrehajtását. Ugyanakkor a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontja nem teszi lehetővé, hogy a végrehajtó tagállam hatóságai kizárólag azzal az indokkal megtagadják az átadást, hogy e tagállam e személlyel szemben ugyanazon cselekmények miatt büntetőeljárás megindítását tervezi.

A 2017. augusztus 10-én sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott **Tupikas** ítéletben (C-270/17 PPU, [EU:C:2017:628](#)) a Bíróság a 2009/299 kerethatározattal⁶³ módosított 2002/584 kerethatározat 4a. cikke(1) bekezdésének értelmezéséről határozott, amely az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának egyik mérlegelhető okát írja elő arra az esetre, ha az érintett személy személyesen nem volt jelen a határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson. Az alapeljárás egy litván állampolgárral szemben litván bíróság által a szabadságvesztés-büntetés Litvániában történő végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs Hollandiában való végrehajtására irányuló eljárásra vonatkozott. Nem volt ugyan vitatott, hogy az érintett személy személyesen jelen volt az elsőfokú határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, az európai elfogatóparancs azonban nem tartalmazott információt a fellebbviteli eljárásban való megjelenésére vonatkozóan. Ebben az összefüggésben a holland bíróság arra várt választ, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának azzal kapcsolatos mérlegelhető oka, hogy az érintett személy személyesen nem volt jelen a határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, az elsőfokú vagy pedig a fellebbezési eljárásra vonatkozik-e.

A Bíróság először is megjegyezte, hogy a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás” fogalmat az uniós jog önálló fogalmaként kell tekinteni, és a tagállami minősítésektől függetlenül egységesen kell értelmezni az Unió területén. A Bíróság megállapította, hogy ezt a fogalmat úgy kell érteni, mint amely azon eljárást jelöli, amely az európai elfogatóparancs végrehajtása keretében kiadni kért személyt jogerősen elítélő bírósági határozathoz vezetett. Abban az esetben, ha az egymást követő határozatokhoz vezető eljárás több fokon zajlott, amelyek közül legalább az egyiket az érintett személy távollétében hozták, a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalásnak” a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalma alatt azon eljárást kell érteni, amely e határozatok közül az utolsóhoz vezetett, amennyiben a szóban forgó bíróság – ténybeli és egyben jogi – újbóli érdemi vizsgálatot követően jogerősen határozott e személy bűnösségéről, valamint szabadságelvonnással járó

^{63/} A személyek eljárási jogainak megerősítése, valamint a kölcsönös elismerés elvének az érintett személy megjelenése nélkül [helyesen: az érintett személy távollétében] lefolytatott eljárásokat követően hozott határozatokra való alkalmazásának előmozdítása tekintetében a 2002/584/IB, a 2005/214/IB, a 2006/783/IB, a 2008/909/IB és a 2008/947/IB kerethatározat módosításáról szóló, 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározat (HL 2009. L 81., 24. o.).

intézkedéshez hasonló büntetést szabott ki vele szemben. Következésképpen a fellebbviteli eljárás a 2009/299/IB kerethatározat értelmében vett fogalom alá tartozik. Végezetül a Bíróság megerősítette, hogy ez az értelmezés teljes mértékben megfelel a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke által biztosítani hivatott védelemhez való jog tiszteletben tartására vonatkozó követelményeknek.

XI. VERSENY

1. EUMSZ 101. CIKK

A kartellek területén két, az anyavállalat felelősségére, illetve egy szelektív forgalmazási rendszerre vonatkozó ítélet érdemel említést. Ezenkívül megemlítendő még a versenyszabályoknak a közös agrárpolitika területén való alkalmazására irányadó feltételekre vonatkozó APVE és társai ítélet (C-671/15).⁶⁴

1.1. Az anyavállalat felelőssége

2017. április 27-én az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítéletben (C-516/15 P, [EU:C:2017:314](#)) a Bíróság helybenhagyta a fellebbezéssel megtámadott ítéletet,⁶⁵ és kimondta, hogy a Bizottság arra vonatkozó jogkörének elévülése, hogy két leányvállalattal szemben szankciót szabjon ki, nem képezi akadályát annak, hogy megállapítsák az anyavállalatuk felelősségét, amely utóbbi tekintetében az elévülés nem következett be.

A Bíróság mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a Szerződések szerzői úgy döntöttek, hogy a vállalkozás fogalmát használják valamely, az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk alapján szankcionálható versenyjogi jogsértés elkövetőjének megnevezésére, és hogy az ítélkezési gyakorlat szerint e fogalmat úgy kell értelmezni, hogy az egy gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha e gazdasági egység jogi szempontból több természetes vagy jogi személyből áll. Ezenkívül a Bíróság emlékeztetett arra, hogy sem az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja, sem az ítélkezési gyakorlat nem határozza meg, hogy a Bizottság mely jogi vagy természetes személyt köteles a jogsértésért felelősnek tekinteni és bírság kiszabása útján szankcionálni. Mivel megdönthető vélelem alapján az anyavállalatnak lehet betudni a leányvállalat jogsértő magatartását különösen akkor, ha e leányvállalat – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg piaci magatartását, ilyen helyzetben az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és ily módon az uniós versenyjog értelmében egyetlen vállalkozást alkot.

A Bíróság emlékeztetett arra is, hogy állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az uniós versenyszabályok megsértése miatt személyesen marasztalják el azon anyavállalatot, amelynek a leányvállalata jogsértő magatartását betudták, mivel a leányvállalatra gyakorolt meghatározó befolyása miatt úgy tekintik, hogy e jogsértést maga az anyavállalat követte el. Ezért a gazdasági egységet képező két társaság között fennálló egyetemlegességi viszony a bírság megfizetése tekintetében a Bíróság szerint nem korlátozható a leányvállalattal szemben kiszabott bírság

^{64/} Ezen ítéletet a „Mezőgazdaság” című VI. rész ismerteti.

^{65/} A Törvényszék 2015. július 15-i *Akzo Nobel és társai kontra Bizottság* ítélete (T-47/10, [EU:T:2015:506](#)).

megfizetésének biztosítása érdekében az anyavállalat által nyújtott egyfajta biztosítékra. Végül az anyavállalat felelőssége, mivel az teljes mértékben származékos jellegű, szükségképpen a leányvállalata által elkövetett jogsértést alkotó tényállástól függ, amely tényálláshoz elválaszthatatlanul kapcsolódik a felelőssége.

Mindazonáltal a Bíróság szerint az a tény, hogy a Bizottság szankciókiszabási jogkörének gyakorlása a leányvállalat vonatkozásában elévült, nem jár szükségképpen az anyavállalat vonatkozásában való elévüléssel, még akkor sem, ha az utóbbi társaságnak az érintett időszak vonatkozásában fennálló felelőssége teljes mértékben a leányvállalat által kifejtett jogsértő magatartáson alapul. Ennélfogva a Bíróság kimondta, hogy azon tény, hogy bizonyos leányvállalatokkal szemben az 1/2003 rendelet⁶⁶ 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti elévülés miatt már nem szabható ki szankció, nem képezi akadályát annak, hogy eljárást folytassanak az ezen időszakot követően elkövetett ugyanazon versenyellenes cselekményekért személyesen és egyetemlegesen felelősnek tekintett anyavállalattal szemben, amely cselekmények tekintetében az elévülés nem következett be. A jelen ügyben, mivel az Akzo Nobel két leányvállalatának a szóban forgó kartellben való részvétele 1993-ban megszűnt, miközben az Akzo Nobel e jogsértésekben 2000-ig részt vett, a Bíróság kimondta, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a két leányvállalattal szembeni szankciókiszabási jogkör elévülése nem képezi akadályát annak, hogy megállapítsák az anyavállalat felelősségét.

1.2. Vertikális megállapodások

A vertikális megállapodásokban foglalt korlátozásokat illetően a Bíróság a 2017. december 6-án hozott Coty Germany ítéletben (C-230/16, [EU:C:2017:941](#)) fontos pontosításokat tett a luxusárú szelektív forgalmazási rendszereinek az EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségével kapcsolatban. A jogvita egy, a luxus kozmetikai termékeket értékesítő Coty Germany és e termékek szerződéses forgalmazói között kötött szelektív forgalmazási szerződésben foglalt korlátozásra vonatkozott, amely szerződés megtiltotta az említett forgalmazóknak, hogy ezen áruk internetes értékesítése során kifelé látható módon harmadik vállalkozások közreműködését vegyék igénybe.

A kérdést előterjesztő bíróság először is azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a vitatott korlátozás, amely elsősorban az e termékek által keltett luxusérzet fenntartását hivatott szolgálni, összhangban lehet-e az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével.

E tekintetben a Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett a Copad ítélezési gyakorlatára,⁶⁷ amely szerint egyrészt a luxusárú ezen áruk minőségének megőrzése és megfelelő használatuk biztosítása érdekében szükségessé tehetik egy szelektív forgalmazási rendszer kialakítását, másrészt egy ilyen rendszer megfelel az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének, amennyiben a viszonteladókat valamennyi lehetséges viszonteladó vonatkozásában egységesen meghatározott és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen alkalmazott objektív minőségi kritériumok alapján választják ki, és a kialakított kritériumok nem haladják meg a szükséges mértéket.

A második kérdés arra vonatkozott, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló olyan szerződéses kikötés, amely megtiltja, hogy a szerződéses forgalmazók a luxusárú értékesítése során kifelé látható módon harmadik felek platformjait vegyék igénybe. A Bíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy az ilyen szerződéses kikötés összhangban lehet az EUMSZ 101. cikk

^{66/} Az [EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet. 205. o.).

^{67/} A Bíróság 2009. április 23-i *Copad* ítélete (C-59/08, [EU:C:2009:260](#)).

(1) bekezdésével, amennyiben e kikötés többek között az említett áruk luxusimázsának megőrzésére irányul, továbbá azt egységesen határozzák meg, és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen alkalmazzák, végül pedig az a megvalósítani kívánt célra tekintettel arányos, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. A Bíróság ezt követően a megvalósítani kívánt célra tekintettel megfelelőnek tekintette a vitatott korlátozást, mivel az úgy követelte meg azt, hogy a szóban forgó áruk kizárólag a szerződéses forgalmazókhoz kapcsolódjanak, hogy lehetővé tette a Coty számára ezen áruk értékesítése körülményeinek ellenőrzését, és így azt, hogy a fogyasztók számára megőrizze ezen áruk luxusimázsát. E korlátozás arányosságát illetően a Bíróság hangsúlyozta, hogy nincs szó olyan abszolút korlátozásról, mint a Pierre Fabre Dermo-Cosmétique ügyben,⁶⁸ mivel a jelen ügyben a szerződéses forgalmazók számára megengedett, hogy a szerződés tárgyát képező áruk online értékesítését mind a saját internetes oldalain keresztül, mind pedig harmadik felek platformjain keresztül végezhessék, amennyiben ez utóbbiak közreműködése a fogyasztó számára nem látható. Ennélfogva a Bíróság megállapította, hogy a korlátozás az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése tekintetében jogszerűnek tűnik.

Végül a kérdést előterjesztő bíróság harmadik és negyedik kérdésére adott válasza keretében a Bíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a fent említett tilalom a 330/2010 rendelet⁶⁹ 4. cikkének b) pontja értelmében vett, a vevőkörre vonatkozó korlátozásnak, vagy pedig ugyanezen rendelet 4. cikkének c) pontja értelmében vett, a végső felhasználók részére történő passzív értékesítések korlátozásának minősül-e. A Bíróság nemleges választ adott. A 330/2010 rendelet ugyanis az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének megfelelően bizonyos típusú versenykorlátozásokra mentességet vezet be azzal a feltétellel, hogy sem a szállító, sem pedig a vevő piaci részesedése nem haladja meg a 30%-ot az érintett piacon. A 330/2010 rendelet továbbá a 4. cikkében olyan különösen súlyos korlátozásokról rendelkezik, amelyek nem részesülhetnek e mentességekben. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy mivel a vitatott kikötés nem zárja ki teljesen annak lehetőségét, hogy a Coty forgalmazói az áruk forgalmazásának módjaként az internetet használják, hanem csak az internetes értékesítés egy konkrét formáját zárja ki, azaz azt, hogy kifelé látható módon harmadik vállalkozások közreműködését vegyék igénybe, a kikötés nem minősíthető a 330/2010 rendelet 4. cikke értelmében vett, a vevőkörre vonatkozó korlátozásnak vagy a végső felhasználók részére történő passzív értékesítések korlátozásának.

2. EUMSZ 102. CIKK

2017. szeptember 6-án az Intel kontra Bizottság ügyben hozott ítélet (C-413/14 P, [EU:C:2017:632](#)) alkalmat adott a nagytanácsban eljáró Bíróságnak arra, hogy meghatározza a Bizottságnak az erőfölénnyel való visszaélések szankcionálása vonatkozásában fennálló joghatóságát. A szóban forgó jogvita előzménye az, hogy a Bizottság határozatban 1,06 milliárd euró bírságot szabott ki az Intellel, egy mikroprocesszorokat (a továbbiakban: CPU-k) gyártó amerikai céggel szemben, mert az visszaélt az x86-os CPU-k világpiacán fennálló erőfölényével különösen úgy, hogy az Inteltől való kizárólagos beszerzés ellenében hűségkedvezményeket nyújtott eredetiberendezésgyártóknak.⁷⁰ A Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, amely elutasította az Intel által e határozattal

^{68/} A Bíróság 2011. október 13-i *Pierre Fabre DermoCosmétique* ítélete (C-39/09, [EU:C:2011:649](#)).

^{69/} Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2010. április 20-i 330/2010/EU bizottsági rendelet (HL 2010. L 102., 1. o.).

^{70/} Az [EUMSZ 102. cikk] és az EGT-Megállapodás 54. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2009. május 13-án hozott C(2009) 3726 végleges bizottsági határozat (COMP/C-3/37.990 – Intel ügy).

szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresetet.⁷¹ A Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék a megtámadott ítéletben nem vizsgálta meg az Intel által egyes ügyfeleknek nyújtott szóban forgó kedvezmények versenykorlátozásra való alkalmasságát illetően e társaság által előadott valamennyi érvet.

Elsősorban az Intel által felvetett azon kérdést illetően, hogy a Bizottság joghatósággal rendelkezik-e az Unión kívül tanúsított magatartás megállapítására és szankcionálására, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 101. cikk alkalmazását illetően az, ha a megállapodásban részt vevő vállalkozás valamely harmadik államban található, nem képezi akadályát e rendelkezés alkalmazásának, amennyiben az ilyen megállapodás a belső piac területén fejti ki hatásait. A jelen ügyben a Bizottság a vitatott határozatban az alapján állapította meg, hogy joghatósággal rendelkezik az EUMSZ 102. cikknek az Intel által egy nagy kínai eredetiberendezés-gyártóval (a továbbiakban: OEM) kötött megállapodásokra való alkalmazására, hogy a szóban forgó magatartások „minősített hatásokat” fejtenek ki az Európai Gazdasági Térségben. A Bíróság megerősítette, hogy e kritérium a nemzetközi közjogra tekintettel akkor szolgálhat az uniós versenyjog alkalmazása érdekében a Bizottság joghatóságának alapjául, ha előre látható, hogy a szóban forgó magatartás az Unió piacán azonnali és jelentős hatást fejt ki. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy elegendő valamely magatartásnak a versenyre gyakorolt valószínű hatásait figyelembe venni ahhoz, hogy az előreláthatósági követelménnyel kapcsolatos feltétel teljesüljön, a jelen ügyben pedig erről volt szó. Annak ellenére, hogy a CPU-kat Kínába kívánták szállítani, a Bíróság megállapította, hogy az Intel magatartása olyan átfogó versenyellenes stratégia részét képezte, amely azt célozta, hogy megakadályozza e társaság egyetlen versenytársának a piac legfontosabb értékesítési csatornáihoz való hozzáférést, és hangsúlyozta, hogy az ezen CPU-kkal felszerelt számítógépeket többek között az Európai Gazdasági Térségben kívánták értékesíteni.

Másodsorban az Intel védelemhez való jogát érintő lényeges eljárási hibára alapított jogalapot illetően e társaság lényegében azon jogalap Törvényszék általi elbírálását kifogásolta, amely keretében az említett társaság első fokon azt sérelmezte, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárásban nem rögzítette az Intel egyik legnagyobb ügyfele igazgatójának kikérdezését. A Bíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor különbséget tett a többek között az 1/2003 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó hivatalos kikérdezések, valamint az e rendelkezés hatálya alá nem tartozó nem hivatalos kikérdezések között. A Bizottság ugyanis köteles az általa megválasztott formában rögzíteni minden olyan kikérdezést, amelyet e rendelkezés alapján annak érdekében folytat le, hogy a vizsgálatának tárgyára vonatkozó információkat szerezzen be. A Bíróság azonban rámutatott arra, hogy mivel a Bizottság a vitatott határozatban nem támaszkodott a szóban forgó kikérdezés során beszerzett információkra, az Intelnek kell bizonyítania azt, hogy ha hivatkozhatott volna az említett kikérdezés során megfelelően felvett jegyzőkönyvre, befolyásolni tudta volna az e határozatban vele kapcsolatban kialakított értékelést. A Bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben ennek bizonyítására nem került sor.

Végül harmadsorban a visszaélés értékelését illetően a Bíróság rámutatott arra, hogy az Intel által a kereskedelmi partnereivel szemben tanúsított vitatott magatartások, amelyek arra irányultak, hogy kizárják e társaság egyetlen komoly versenytársát a piacról, egyrészt abban álltak, hogy az Intel négy nagy OEM-nek árendengedményt nyújtott azzal a feltétellel, hogy az összes vagy szinte az összes x86-os CPU-t tőle veszik meg, másrészt pedig abban, hogy fizetett az OEM-eknek azért, hogy azok késleltessék, megszüntessék vagy korlátozzák az Intel e versenytársának CPU-jával felszerelt bizonyos termékek forgalmazását. A megtámadott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy valamely erőfölényben lévő vállalkozás által nyújtott kizárólagossági engedmény „visszaélésszerűnek” minősítése nem függ az adott ügy körülményeinek annak megállapítása érdekében való elemzésétől, hogy az említett engedmény alkalmas-e a verseny korlátozására, mivel ezen engedmény jellegénél fogva alkalmas erre.

^{71/} A Törvényszék 20214. június 12-i *Intel kontra Bizottság* ítélete (T-286/09, [EU:T:2014:547](#)).

A Bíróság azonban megállapította, hogy a Bizottság a vitatott határozatban alaposan megvizsgálta a jelen ügy körülményeit, és ez alapján arra következtetett, hogy egy hasonlóan hatékony versenytársnak ezen engedmények miatt olyan árakat kellett volna alkalmaznia, amelyek nem lettek volna életképesek. Így a Bíróság szerint az (angolul „as efficient competitor test” elnevezés alatt ismert) AEC-tesztnek tényleges jelentősége volt a Bizottság által arra vonatkozóan lefolytatott értékelés során, hogy a szóban forgó magatartás alkalmas-e arra, hogy versenytársakat kizorító hatással járjon. E körülmények között a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék köteles lett volna megvizsgálni az Intel által az AEC-teszt alkalmazásával kapcsolatban annak bizonyítása érdekében előadott összes érvet, hogy a Bizottság e teszt keretében állítólag hibákat követett el. A Bíróság tehát a megtámadott ítéletet hatályon kívül helyezte, és az ügyet visszautalta a Törvényszék elé, hogy utóbbi az Intel által előadott érvek fényében megvizsgálhassa, vajon a vitatott engedmények alkalmasak-e a verseny korlátozására.

3. ÖSSZEFONÓDÁSOK

A 2017. szeptember 7-én kihirdetett **Austria Asphalt** ítéletben (C-248/16, [EU:C:2017:643](#)) a Bíróság kimondta, hogy a 139/2004 rendelet⁷² 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy egy meglévő vállalkozás felett gyakorolt, korábban egyedüli irányítás közös irányítással való felváltása esetén csak azzal a feltétellel tekinthető úgy, hogy összefonódás jön létre, ha az ezen ügylet eredményeképpen létrejövő közös vállalat egy önálló gazdasági egység összes funkcióját tartósan ellátja.

Az alapügy egy aszfaltkeverő üzemet érintett, amely egy építőipari vállalatcsoport kizárólagos tulajdonában volt, és amely üzem tevékenysége az anyavállalatának ellátására korlátozódott. Az említett üzem tehát semmilyen jelentős piaci szerepet nem játszott. A jogvita alapja az volt, hogy összefonódást kívántak megvalósítani két építőipari vállalkozás között, amelyek közül az egyik az említett aszfaltkeverő üzem tulajdonosa. A tervezett összefonódás értelmében az üzem feletti irányítást meg kívánták osztani az összefonódás által érintett két vállalkozás között, és az üzemnek elsősorban e két vállalkozás számára kellett volna termelnie.

A Bíróság, amelyhez azzal a kérdéssel fordultak, hogy a 139/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja és (4) bekezdése értelmében egy meglévő vállalkozás felett gyakorolt irányítás jellegének megváltozása esetén mely feltételekkel tekinthető úgy, hogy összefonódás jön létre, mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az említett rendelet célja annak biztosítása, hogy a vállalkozások átszervezései ne okozzanak maradandó károkat a versenyben. Az „összefonódás” fogalmát tehát oly módon kell meghatározni, hogy az kiterjedjen az érintett vállalkozások irányításában, és ennek következtében az érintett piac szerkezetében maradandó változással járó műveletekre. Közelebbről ezen rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja az összefonódás fogalmának tényállási elemeként nem a vállalkozás létrehozásának tényét, hanem a vállalkozás feletti irányítás megváltozásának tényét veszi figyelembe. Így a Bíróság kifejtette, hogy ugyanezen rendelet 3. cikkének (4) bekezdése csak annyiban vonatkozik a közös vállalatokra, amennyiben azok létrehozása tartósan kihat a piac szerkezetére, anélkül hogy jelentősége lenne annak, hogy az ettől kezdve közösen irányított vállalkozás a szóban forgó ügyletet megelőzően létezett-e.

E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdése szerint egyedül e rendeletet kell alkalmazni az említett rendelet 3. cikkében meghatározott összefonódásokra, amelyekre az 1/2003 rendelet⁷³ főszabály szerint nem alkalmazható. A Bíróság szerint azonban az 1/2003 rendelet továbbra

^{72/} A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (az EK összefonódásellenőrzési rendelete) (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.).

^{73/} Az [EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

is alkalmazandó a vállalkozások olyan magatartásaira, amelyek – anélkül, hogy a 139/2004 rendelet értelmében vett összefonódásnak minősülnének – e vállalkozások között az EUMSZ 101. cikkel ellentétes egyeztetéshez vezethetnek, és amelyek ezen okból a Bizottság vagy a nemzeti versenyhatóságok ellenőrzése alá tartoznak. Így a Bíróság kimondta, hogy nem felel meg a 139/2004 rendelet 21. cikke (1) bekezdésének e rendelet 3. cikkének olyan értelmezése, miszerint a valamely vállalkozás feletti egyedüli irányítás közös irányítással való felváltása akkor is az összefonódás fogalmának hatálya alá tartozik, ha e közös vállalat nem látja el tartósan egy önálló gazdasági egység összes funkcióját.

4. A VERSENYSZABÁLYOK ALKALMAZÁSÁRA VONATKOZÓ ELJÁRÁS

2017. március 14-én a nagytanács által hozott Evonik Degussa kontra Bizottság ítéletben (C-162/15 P, [EU:C:2017:205](#)) a Bíróság arról határozott, hogy milyen terjedelmű védelmet élveznek a valamely engedékenységi nyilatkozatból származó információk az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó bizottsági határozatok közzététele keretében. A jogvita a Bizottság azon határozatára⁷⁴ vonatkozott, amelyben a versenyjogi eljárásokban részt vevő meghallgatási tisztviselő elutasította a fellebbezőnek a 2002. évi engedékenységi közlemény⁷⁵ alapján tanúsított együttműködése keretében benyújtott információk bizalmas kezelése iránti kérelmét. Ezen információk a versenyszabályokba ütköző jogsértés fennállását megállapító határozat kibővített változatában szerepeltek, amelyet a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján kívántak közzétenni.⁷⁶ A meghallgatási tisztviselő a vitatott határozatban többek között megállapította, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a fellebbező azon érvének elbírálására, amely szerint az említett információk közzététele a fellebbezővel szemben indokolatlan eltérő bánásmódot eredményez a jogsértés többi résztvevőjéhez képest, és ezáltal sérti a bizalomvédelem és az egyenlő bánásmód elvét. A Bíróság a fellebbezési eljárásban hozott ítéletében hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, amely korábban elutasította a keresetet,⁷⁷ azzal az indokkal, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor kimondta, hogy a meghallgatási tisztviselő jogosan állapította meg hatáskörének hiányát.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2011/695 határozat⁷⁸ 8. cikke azon információk uniós jogban szabályozott védelmének eljárási szintű biztosítására irányul, amelyek a versenyszabályok alkalmazására vonatkozó eljárások során jutnak a Bizottság tudomására. Noha a 2011/695 határozat 8. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik, hogy a meghallgatási tisztviselő úgy tekintheti, hogy az információ nyilvánosságra hozható, ha az valójában nem minősül üzleti titoknak vagy egyéb bizalmas információnak, vagy ha nyomós érdek fűződik a nyilvánosságra hozatalához, e rendelkezés nem korlátozza azon indokok körét, amelyekre az érintett a tervezett közzététellel szemben hivatkozhat. Így a 8. cikkben biztosított védelmet akként kell értelmezni, hogy az az uniós jog szabályaira vagy elveire alapított minden olyan indokra vonatkozik, amelyekre a szóban forgó információk bizalmassága védelmének igazolása érdekében hivatkoznak. A Bíróság rámutatott arra, hogy a 2011/695 határozat 8. cikke (2) bekezdésének hatályát jelentősen szűkítené, ha ezt a rendelkezést úgy kellene értelmezni, hogy az kizárólag a személyes

^{74/} Az Evonik Degussa által benyújtott bizalmas kezelés iránti kérelmet elutasító, 2012. május 24-i C(2012) 3534 final bizottsági határozat (COMP/38.620 – „hidrogénperoxid és perborát” ügy) (HL 2015. C 198., 24. o.).

^{75/} A tényállás megvalósulása idején hatályban lévő, a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.).

^{76/} Az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásról szóló C(2006) 1799 végleges határozat (COMP/F/C.38.620 – „hidrogénperoxid és perborát” ügy) (HL 2006. L 353., 54. o.).

^{77/} A Törvényszék 2015. január 28-i *Evonik Degussa kontra Bizottság* ítélete (T-341/12, [EU:T:2015:51](#)).

^{78/} A meghallgatási tisztviselő egyes versenyjogi eljárásokban meglévő feladatáról és megbízatásáról szóló, 2011. október 13-i 2011/695/EU európai bizottsági elnöki határozat (HL 2011. L 275., 29. o.).

adatoknak az intézmények által történő kezelése tekintetében az egyének védelméről szóló 45/2001 rendeletben,⁷⁹ vagy az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló 1049/2001 rendeletben⁸⁰ foglaltakhoz hasonló, kifejezetten az információk nyilvánosságra hozatallal szembeni védelmét szolgáló szabályok figyelembevételét teszi lehetővé a meghallgatási tisztviselő számára.

Ezt követően az ügy érdemét illetően a Bíróság elutasította a fellebbezés alátámasztására felhozott érveket. Mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az öt éve vagy annál régebben keletkezett titkos vagy bizalmas információk az idő múlásával főszabály szerint elavultnak tekintendők, és ezáltal elvesztik titkos vagy bizalmas jellegüket. Így a Bíróság kifejtette, hogy a megdönthető vélelemhez vezető e megfontolások érvényesek mind az uniós bíróságok előtt folyamatban lévő eljárások keretében beavatkozó felek tekintetében történő bizalmas kezelés iránti kérelmekkel, mind pedig – amint a jelen ügyben is – a versenyjog megsértését megállapító határozat Bizottság általi közzétételére tekintettel benyújtott bizalmas kezelés iránti kérelmekkel összefüggésben is.

A fellebbező által felvetett azon kérdést illetően, hogy az 1049/2001 rendelet jelen esetben való alkalmazhatatlansága ellenére is alkalmazni kell-e az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését megállapító határozatok közzétételére az említett rendelet alapján született ítélkezési gyakorlatot, amellyel a Bíróság elismerte azon általános vélelem fennállását, amely igazolhatja az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó iratanyagban szereplő dokumentumok hozzáférhetővé tételének megtagadását, a Bíróság nemleges választ adott. A Bíróság e tekintetben a harmadik személyeknek a Bizottság iratanyagához való hozzáféréseire vonatkozó (az 1049/2001 rendeletben előírt) szabályozás, illetve a jogsértéseket megállapító határozatoknak az üzleti titok tiszteletben tartásával való közzétételére vonatkozó (az 1/2003 rendelet 30. cikkében előírt) szabályozás közötti jelentős különbségekre támaszkodott. Az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértést megállapító határozat nem bizalmas változatának közzététele többek között a jogsértések sértettjeit hivatott segíteni kártérítési kereseteik során. A szóban forgó érdekeket ugyanakkor együtt kell mérlegelni az uniós jog által többek között az érintett vállalkozások számára biztosított jogok, így a szakmai vagy üzleti titok védelméhez való jog védelmével.

A Bíróság ezenkívül megállapította, hogy az ilyen közzététel nem veszélyezteti azt a védelmet, amelyre a fellebbező a 2002. évi engedékenységi közlemény értelmében igényt tarthat, mivel ez a védelem kizárólag a bírság megállapítására és az e közleményben kifejezetten említett dokumentumok és nyilatkozatok kezelésére vonatkozhat. Az EUMSZ 101. cikk szerinti eljárás keretében a Bizottsággal együttműködő vállalkozás ugyanis kizárólag arra a védelemre tarthat igényt, amely egyrészt a bírság alóli mentességgel vagy a bírság csökkentésével kapcsolatos, amelyben azért cserében részesül, hogy olyan bizonyítékot szolgáltat a Bizottság számára a feltehető jogsértésről, amely jelentős hozzáadott értéket képvisel a már a Bizottság rendelkezésére álló bizonyítékokhoz képest, és amely másrészt azzal kapcsolatos, hogy a Bizottság nem hozza nyilvánosságra a Bizottság engedékenységi közleménye alapján neki megküldött dokumentumokat és írásbeli nyilatkozatokat.

^{79/} A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása [helyesen: kezelése] tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 8., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 26. kötet, 102. o.).

^{80/} Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

5. ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK

Az állami támogatások területén három ítéletet kell kiemelni. Az első a Bizottság által a létező állami támogatások felett gyakorolt ellenőrzésre vonatkozik, amely támogatások később jogellenesnek minősíthetők. A második ítélet azzal a kérdéssel kapcsolatos, hogy az állam által valamely vallási közösségnek nyújtott adómentességek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése által tiltott állami támogatásnak tekinthetők-e. Végül az utolsó ítélet arra a kérdésre vonatkozik, hogy visszakövetelhető-e egy olyan vállalkozásnak nyújtott állami támogatás, amely vállalkozás maga kezdeményezte, hogy vele szemben nemzeti fizetésképtelenségi eljárást indítsanak.

A 2017. október 25-én kihirdetett Bizottság kontra Olaszország ítéletben (C-467/15 P, [EU:C:2017:799](#)) a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét,⁸¹ amely a Bizottság azon lehetőségére vonatkozott, hogy új és adott esetben jogellenes támogatásnak minősítse nem csupán a létező támogatás módosítását, hanem az e módosítással érintett létező támogatás egészét is. Ezen ügy alapja a 2003/530 tanácsi határozat⁸² volt, amely egyrészt engedélyezte Olaszország számára, hogy a nemzeti tejkvóta 1995-től 2001-ig tartó években való túllépése miatt az Uniónak fizetendő illetéket saját maga fizesse be a tejtermelők helyett, másrészt pedig engedélyezte, hogy az érintett termelők az e tagállam felé fennálló tartozásukat kamat megfizetése nélkül, halasztást kapva fizessék vissza. E támogatás (a továbbiakban: létező támogatás) nyújtását többek között azon időbeli korláttól tették függővé, hogy a visszafizetést tizennégy évre megállapított részletekben kell teljesíteni. Mivel Olaszország 2010-ben és 2011-ben több más módosítást követően engedélyezte ugyanezen támogatás fizetésének elhalasztását, ez azzal a következménnyel járt, hogy túllépték a tizennégy éves határidőt. A Bizottság ekkor meghozta a vitatott határozatot, amelyben megállapította, hogy Olaszország egymást követően módosította a létező támogatási programot, megsértve azon feltételek egyikét, amelyek mellett e támogatást engedélyezték, továbbá új támogatásnak, tehát (a Bizottságnak be nem jelentett intézkedésként) jogellenes támogatásnak minősítette nem csupán az elkülönítve vizsgált fizetési halasztást, hanem a korábban létező fizetések ütemezési rendszerének egészét is.⁸³ A Bizottság tehát elrendelte a fizetési halasztásban részesülő termelők részére odaítélt, kamatokkal növelt összegek haladéktalan visszafizettetését. Olaszország e határozatot megtámadta a Törvényszék előtt, amely a vitatott határozatot részben megsemmisítette. A Bizottság erre fellebbezést nyújtott be, vitatva az „új támogatás” 659/1999 rendelet⁸⁴ 1. cikkének c) pontjában szereplő fogalmának a Törvényszék általi értelmezését.

Ebben az összefüggésben a Bíróság kimondta, hogy a Törvényszék kijelentésével ellentétben az „új támogatás” e fogalma alkalmas arra, hogy lefedje nem csupán valamely létező támogatás módosítását, hanem az e módosítás által érintett támogatást is. Így a Bíróság szerint az olyan létező támogatás, amelyet a vele kapcsolatban előírt összeegyeztethetőségi feltételek megsértésével módosítottak, nem tekinthető többé engedélyezett támogatásnak, és ezért teljes egészében elveszíti létező támogatás jellegét. Ennélfogva a Bizottság nem köteles bizonyítani, hogy a módosítás magát a már korábban is létező támogatás lényegét érinti. A Bíróság szerint az ilyen értelmezés biztosítja a legmegfelelőbbben az Unióban az állami támogatások ellenőrzési rendszerének hatékonyságát úgy, hogy ösztönzi a támogatási programok engedélyezési feltételeinek az érintett tagállam általi tiszteletben tartását.

^{81/} A Törvényszék 2015. június 24-i *Olaszország kontra Bizottság* ítélete (T-527/13, [EU:T:2015:429](#)).

^{82/} Az Olasz Köztársaság által a tejtermelőknek nyújtani kívánt támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségéről szóló, 2003. július 16-i 2003/530/EK tanácsi határozat (HL 2003. L 184., 15. o.).

^{83/} Az Olaszország által nyújtott SA.33726 (11/C) (ex SA.33726 [11/NN]) számú állami támogatásról (a tejszeletről illeték megfizetésének elhalasztása Olaszországban) szóló, 2013. július 17-i 2013/665/EU bizottsági határozat (az értesítés a C(2013) 4046. számú dokumentummal történt) (HL 2013. L 309., 40. o.).

^{84/} Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

Amennyiben ugyanis a tagállam valamely létező támogatási programot az erre vonatkozó egyik engedélyezési feltétel megsértésével módosítja, e tagállam nem rendelkezik biztosítékkal arra, hogy az engedélyezett támogatási programot az említett módosítás nem érinti, és hogy az annak alapján odaítélt előnyök továbbra is megszerzettnek minősülnek.

A Bíróság ennél fogva megállapította, hogy a jelen ügyben a fizetési halasztásra vonatkozó jogszabályi módosítás nem minősül tisztán formai vagy adminisztratív jellegű módosításnak, és nem tekinthető a 794/2004 rendelet⁸⁵ 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, valamely támogatási program eredeti költségvetése emelésének sem.

A 2017. június 27-én hozott Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, [EU:C:2017:496](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság nagytanácsának arról a kérdésről kellett határoznia, *hogy a tagállam által valamely vallási közösségnek nyújtott adómentességek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése által tiltott állami támogatásnak minősülhetnek-e*. E kérdés a Szentszék és Spanyolország között e tagállam Unióhoz történő csatlakozása előtt, 1979-ben kötött megállapodás alapján a spanyol katolikus egyháznak nyújtott különböző adómentességekkel kapcsolatban merült fel. Az alapeljárásban egy vallási kongregáció hivatkozott e megállapodásra egy Madrid közelében lévő egyházi iskolában végzett építési munkákra kivetett helyi adó visszatérítése érdekében. A szóban forgó helyiségeket nem csupán az állam által szabályozott általános és középiskolai szintű oktatásra használták, amely megfelel az állami iskolákban folyó oktatásnak, és amelyet teljes egészében az állami költségvetésből finanszíroznak, hanem azokat más, részvételi díjhoz kötött iskolai tevékenységekhez is igénybe vették. Az adóhatóság a visszatérítés iránti kérelmet azzal az indokkal utasította el, hogy a nemzeti törvényben az építményekre előírt adómentesség nem alkalmazható olyan tevékenységre, amelynek nincs vallási célja.

Az érintett vallási kongregáció keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, amely azzal a kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy egy ilyen adómentesség az uniós jog által tiltott állami támogatásnak tekintendő-e. A Bíróság e kérdésre válaszolva kimondta, hogy az ilyen jellegű intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott tilalom hatálya alá tartozhat, ha és amennyiben a szóban forgó tevékenységek gazdasági jellegűek, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

A Bíróság mindenekelőtt úgy ítélte meg, hogy a kongregációnak a spanyol állam által nem szubvencionált oktatási tevékenységei gazdasági jellegűeknek tűnnek, tehát az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozhatnak, mivel azokat alapvetően magán pénzügyi forrásokból finanszírozzák. Ezenkívül a Bíróság hangsúlyozta, hogy a vitatott mentesség láthatóan teljesíti a tiltott állami támogatásnak való minősítéséhez szükséges négy feltétel közül kettőt, mivel az iskolát fenntartó kongregációnak *szelektív gazdasági előnyt* nyújt, és az önkormányzat bevételeinek csökkenését eredményezi, ennél fogva állami források igénybevételeivel jár. A másik két feltételt illetően a Bíróság megállapította, hogy a vitatott mentesség a vallási kongregáció általi oktatási szolgáltatásnyújtást vonzóbbá teheti az olyan más intézmények általi szolgáltatásnyújtásnál, amelyek szintén ugyanezen a piacon működnek, és hogy e mentesség ennél fogva a verseny torzulásának veszélyével járhat. A Bíróság azonban hangsúlyozta, hogy az 1998/2006 rendelet⁸⁶ 2. cikke értelmében bármely hároméves időszak során a 200 000 euró felső határt meg nem haladó támogatások úgy tekintendők, mint amelyek nem érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, és nem torzítják a versenyt, illetve nem fenyegetnek annak torzításával, és ennél fogva nem tartoznak az „állami támogatás” fogalma alá. A Bíróság kimondta, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata azonban megvizsgálni, hogy a jelen ügyben elérték-e ezen értékhatárt.

^{85/} A 659/1999/EK rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 140., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 4. kötet, 3. o.; helyesbítés: HL 2011. L 114., 7. o.).

^{86/} Az [EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikknek] a *de minimis* támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2006. december 15-i 1998/2006/EK bizottsági rendelet (HL 2006. L 379., 5. o.; helyesbítés: HL 2012. L 252., 58. o.).

Végül a Spanyolország és a Szentszék közötti megállapodást illetően a Bíróság rámutatott arra, hogy noha e megállapodást e tagállam Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötötték, a vitatott adómentességet, amelyet egy 2001. évi rendelet vezetett be a nemzeti jogrendbe, az adott esetben nem lehet létező állami támogatásnak tekinteni, hanem azt új támogatásnak kell tekinteni.

A 2017. július 6-án hozott **Nerea** ítéletben (C-245/16, [EU:C:2017:521](#)) a Bíróság a 800/2008 rendelet (általános csoportmentességi rendelet)⁸⁷ 1. cikke (7) bekezdésének c) pontjában szereplő „kollektív fizetéseképtelenségi eljárás” fogalmának hatályáról, valamint azon kérdésről határozott, *hogy egy olyan vállalkozás, amely maga kezdeményezte a vele szemben indított nemzeti fizetéseképtelenségi eljárást, akadályozva van-e abban, hogy az ugyanezen rendelkezés alapján korábban nyújtott támogatásra igényt tartson.* Az alapeljárás felperese, a Nerea, a Marche régióra (Olaszország) vonatkozó regionális operatív program keretében nyújtott állami támogatásban részesült. A Nerea arra irányuló kérelmét követően, hogy a vállalkozási tevékenységének folytatása érdekében kötendő csődegyezség általi védelemben részesüljön, Marche régió visszavonta a vitatott támogatást azzal az indokkal, hogy a 800/2008 rendelet 1. cikke (7) bekezdésének c) pontja értelmében az ilyen eljárás alá vont vállalkozás olyan nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül, amely nem kaphat támogatást. A kérdést előterjesztő bíróság, amelyhez a Nerea e határozattal szemben keresetet nyújtott be, előzetes döntéshozatal céljából két kérdést terjesztett a Bíróság elé.

Az első kérdés keretében a Bíróságnak arról kellett határoznia, hogy milyen hatályt kell tulajdonítani a „kollektív fizetéseképtelenségi eljárás” „alá vonás” fogalmának. A Bíróság kimondta, hogy sem a 800/2008 rendelet 1. cikke (7) bekezdésének c) pontja, sem e rendelet valamely más rendelkezése nem tesz különbséget a különböző nemzeti jogrendekben létező kollektív fizetéseképtelenségi eljárások között aszerint, hogy ezen eljárásokat a tagállami közigazgatási hatóságok és bíróságok indítják-e meg, vagy megindításukra az érintett vállalkozás kezdeményezésére kerül sor, mint a konkrét esetben. Ennélfogva a Bíróság szerint az említett fogalom nem csupán a közigazgatási hatóságok vagy bíróságok által hivatalból indított eljárásokra vonatkozik, hanem az érintett vállalkozás kezdeményezésére indított eljárásokat is magában foglalja.

Az arra vonatkozó második kérdést illetően, hogy milyen következtetéseket kell levonni abból, hogy a Nereát a vitatott támogatás nyújtását követően kollektív fizetéseképtelenségi eljárás alá vonták, a Bíróság rámutatott arra, hogy a támogatást abban az időpontban kell odaítélni tekinteni, amikor a kedvezményezett jogosulttá válik arra, hogy megkapja a támogatást, és ebben az időpontban kell megvizsgálni, hogy a vállalkozás jogosult-e a támogatásnyújtásra. Ezenkívül a 800/2008 rendelet 1. cikke (7) bekezdésének c) pontja nem kötelezi a tagállamok illetékes hatóságait a vállalkozás konkrét helyzetének annak megállapítása érdekében való önálló vizsgálatára, hogy a vállalkozás nehéz helyzetben van. Így a vállalkozás kollektív fizetéseképtelenségi eljárás alá vonására vonatkozó, nemzeti jog szerinti feltételek fennállása elegendő ahhoz, hogy megakadályozza az állami támogatásnak a 800/2008 rendelet alapján e vállalkozás számára való nyújtását, illetve már kifizetett támogatás esetén elegendő annak megállapításához, hogy ugyanezen rendelet alapján nem kerülhetett volna sor a kifizetésre, feltéve hogy e feltételek az említett támogatás nyújtásának időpontjában teljesültek. Ezzel szemben a valamely vállalkozásnak a 800/2008 rendelet, és különösen az e rendelet 1. cikke (6) bekezdésének tiszteletben tartásával nyújtott támogatás nem vonható vissza pusztán azzal az indokkal, hogy e vállalkozást a támogatás nyújtását követően kollektív fizetéseképtelenségi eljárás alá vonták.

^{87/} Az [EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikk] alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet (általános csoportmentességi rendelet) (HL 2008. L 214., 3. o.).

XII. ADÓRENDELKEZÉSEK

Az adózás területén öt ítéletet érdemes kiemelni. Az első a 2006/112 irányelv⁸⁸ egyes rendelkezéseinek érvényességére vonatkozik. A második arra a kérdésre vonatkozik, hogy a nemzeti bíróságok vizsgálhatják-e a 2011/16 irányelv⁸⁹ alapján egy másik tagállam által benyújtott adóügyi információkérés jogszerűségét. A harmadik ítélet tárgyát a jövedékiadó-fizetési kötelezettség keletkezésének a 2008/118 irányelv⁹⁰ 9. cikke értelmében vett feltételei képezik. A negyedik ítélet a héaalap ellenőrzésére és megállapítására irányuló nemzeti közigazgatási eljárásokban a védelemhez való jog tiszteletben tartása elvének hatályára vonatkozik. Végül az utolsó ítélet az adózás területén tanúsított visszaélészerű magatartás tilalmának elvével kapcsolatos.

A már hivatkozott⁹¹ *RPO* ítéletében (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)) a Bíróság nagytanácsban eljárva megerősítette a 2006/112 irányelv azon rendelkezéseinek érvényességét, amelyek kizárják, hogy a digitális könyvek elektronikus úton való értékesítésére kedvezményes héamértéket alkalmazzanak, jóllehet a tagállamok alkalmazhatnak ilyen kedvezményes adómértéket a digitális könyvek fizikai adathordozón való értékesítésére. E tekintetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem többek között azt a kérdést vetette fel, hogy e kizárás nem sérti-e az egyenlő bánásmódnak a Charta 20. cikkében foglalt elvét.

A Bíróság, miután megerősítette, hogy a 2006/112 irányelv említett rendelkezései eltérő bánásmódot valósítanak meg két, az elérni kívánt célra – azaz a jelen ügyben az olvasás ösztönzésére – tekintettel egyébként összehasonlítható helyzet között, megvizsgálta, hogy ezen eltérő bánásmód igazolható-e. Mivel lehetséges az ilyen igazolás akkor, ha az eltérő bánásmód összefüggésben áll a jogszerűen megengedhető céllal, és ha az e céllal arányos, a Bíróság mindenekelőtt rámutatott arra, hogy az elektronikus kiadványoknak a kedvezményes héamértékből való kizárása az elektronikus kereskedelemre vonatkozó különös héaszabályozás részét képezi, amely arra irányul, hogy az elektronikus úton nyújtott szolgáltatásokat egyértelmű, egyszerű és egységes szabályoknak vessék alá annak érdekében, hogy megkönnyítsék az adóalanyok és a nemzeti adóhatóságok számára ezen adó kezelését. Hangsúlyozva, hogy az uniós jogalkotó az adójogi jellegű intézkedések elfogadása során széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, a Bíróság ezt követően megerősítette mind e cél jogszerűen megengedhető jellegét, mind pedig a vitatott intézkedés e cél elérésére való alkalmasságát. Mivel az arányossági feltétellel kapcsolatos többi követelmény is teljesült, a Bíróság következtetésképpen megerősítette, hogy a 2006/112 irányelv szóban forgó rendelkezései megfelelnek a Charta 20. cikkében említett egyenlő bánásmód elvének.

A Bíróság nagytanácsa által 2017. május 16-án kihirdetett *Berlioz Investment Fund* ítéletben (C-682/15, [EU:C:2017:373](#)) a Bíróság azzal a kérdéssel foglalkozott, *hogy valamely tagállam bíróságai vizsgálhatják-e a 2011/16 irányelv alapján egy másik tagállam által megküldött adóügyi információkérések jogszerűségét*. E kérdés egy azzal kapcsolatos jogvita keretében merült fel, hogy egy luxemburgi társaság nem vetette alá magát teljes mértékben a luxemburgi hatóságok azon határozatának, amely elrendelte vele szemben bizonyos, a francia hatóság által az említett irányelv

^{88/} A 2006/112/EK irányelvnek a hozzáadottértékadó kedvezményes mértéke tekintetében történő módosításáról szóló, 2009. május 5-i 2009/47/EK tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 116., 18. o.; helyesbítés: HL 2012. L 249., 15. o.) módosított, a közös hozzáadottértékadórendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.).

^{89/} Az adózás területén történő közigazgatási együttműködésről és a 77/799/E[G]K irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. február 15-i 2011/16/EU tanácsi irányelv (HL 2011. L 64., 1. o.).

^{90/} A jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről és a 92/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. december 16-i 2008/118/EK tanácsi irányelv (HL 2009. L 9., 12. o.).

^{91/} Ezen ítéletet az „Intézményi rendelkezések” című III. rész is ismerteti.

alapján kért információk nyújtását. Ezen információkérés közelebbről egy francia leányvállalat által kifizetett osztalékokra vonatkozott, és annak tisztázására irányult, hogy teljesültek-e a francia jogban ezen osztalékok forrásadó alóli mentességére vonatkozóan előírt feltételek. Mivel azonban a luxemburgi társaság megtagadta a kért információk egy részének nyújtását azzal az indokkal, hogy azok előreláthatólag nem relevánsak, bírságot szabtak ki vele szemben. A kérdést előterjesztő bíróság, amelyhez e szankcióval szemben keresetet nyújtottak be, többek között azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a nemzeti bíróság megvizsgálhatja-e a luxemburgi hatóságok adatszolgáltatásra kötelező határozatának, és ennél fogva az e határozat alapjául szolgáló információkérésnek a megalapozottságát.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy mivel a luxemburgi társasággal szembeni bírságkiszabás a 2011/16 irányelv végrehajtása körébe tartozik, a Chartát a jelen ügyben alkalmazni kell. Miután megerősítette ezenkívül, hogy a luxemburgi társaság a vele szemben kiszabott közigazgatási szankcióval szemben a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony jogorvoslattal rendelkezik, a Bíróság kifejtette, hogy e rendelkezés megköveteli, hogy a nemzeti bíróság, amelyhez a 2011/16 irányelv szerinti, nemzeti adóhatóságok közötti információcseré keretében adatszolgáltatásra kötelező határozat megsértése miatt kiszabott bírsággal szemben ilyen keresetet nyújtottak be, ezen adatszolgáltatásra kötelező határozat jogszerűségét is vizsgálhassa. Márpedig, mivel az említett irányelv szerinti információkérés tárgyát kizárólag a megkereső tagállam adójogszabályai szempontjából előreláthatólag releváns információk képezhetik, a relevanciára vonatkozó e követelmény a Bíróság szerint a kért információk megszerzése érdekében a jogalannak címzett adatszolgáltatásra kötelező határozat, valamint az e határozat megsértése miatt a jogalannal szemben hozott szankciós intézkedés jogszerűsége feltételének is minősül. A Bíróság e tekintetben azonban kifejtette, hogy az adatszolgáltatásra kötelező határozat jogszerűségének bírósági felülvizsgálata annak vizsgálatára korlátozódik, hogy e határozat a megkereső hatóság megfelelően indokolt, olyan információkra vonatkozó kérelmén alapul-e, amelyek nem tűnnek nyilvánvalóan minden előrelátható relevanciát nélkülözőnek. E felülvizsgálat keretében a bíróság hozzáférhet az információkéréshez, és szükség esetén a megkereső hatóság által megküldött bármely más információhoz. Mivel azonban a jogalannal szemben hivatkozni lehet az információkérés titkosságára, a jogalany csak az információkérés lényeges információihoz jogosult hozzáférni annak érdekében, hogy tisztességes eljárásban tárgyalják az ügyét.

2017. június 29-én a Bíróság meghozta a **Bizottság kontra Portugália** ítéletet (C-126/15, [EU:C:2017:504](#)), amelyben az arányosság elve fényében értelmezett, a jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről szóló 2008/118 irányelv 9. cikkének első bekezdése értelmében vett jövedékiadó-fizetési kötelezettség keletkezésének feltételeiről határozott. Ebben az ügyben kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet nyújtottak be a Bírósághoz annak megállapítása érdekében, hogy a Portugál Köztársaság – mivel a cigarettásdobozokat forgalmazási és értékesítési tilalommal sújtotta a terméken elhelyezett adójegyen feltüntetett évet követő év harmadik hónapjának végét követően – nem teljesítette az említett irányelvből, valamint az arányosság elvéből eredő kötelezettségeit.

Miután egyrészt emlékeztetett arra, hogy az adókijátszás, az adóelkerülés és az esetleges visszaélések elleni küzdelem a 2008/118 irányelv által követett egyik célkitűzés, a Bíróság rámutatott arra, hogy a cigarettásdobozoknak a jövedéki adó mértékének jövőbeni emelkedését megelőzően az év végén történő, túl nagy mennyiségben történő szabad forgalomba bocsátása olyan visszaélésnek minősül, amelyet a tagállamok jogosultak megfelelő intézkedésekkel megelőzni. A Bíróság hozzátette, hogy mivel a 2008/118 irányelv 9. cikkének első bekezdése a jövedékiadó-fizetési kötelezettség keletkezése feltételeinek és a jövedéki adó mértékének meghatározását illetően a nemzeti jogra utal, a tagállamok számára elismert e jogosultság szükségképpen azzal jár, hogy a tagállamok a jelen ügyben szóban forgó intézkedésekhez hasonló intézkedéseket hozhatnak.

A Bíróság azonban másrészt arra is emlékeztetett, hogy a tagállamoknak az uniós jog által rájuk ruházott hatáskörök gyakorlása során tiszteletben kell tartaniuk az arányosság elvét. Ez utóbbi elv megköveteli, hogy a tagállamok olyan eszközöket vegyenek igénybe, amelyek – amellet, hogy lehetővé teszik a belső jog által követett cél hatékony elérését – nem haladják meg a szükséges mértéket, és a legkevésbé sértik a szóban forgó uniós jogszabályok

célkitűzéseit és elveit. E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a szóban forgó, cigaretták forgalmazására és értékesítésére vonatkozó tilalom megfelelő az adókijátszás és az adóelkerülés, valamint a közegészség védelme jogszerű célkitűzéseinek eléréséhez. Mindazonáltal figyelemmel arra, hogy e tilalom minden esetben alkalmazandó volt, ideértve azt az esetet is, amikor a jövedéki adó mértéke csökken vagy nem változik, a Bíróság kimondta, hogy e tilalom nem tűnik e célok eléréséhez szükségesnek, mivel ez utóbbiak kevésbé korlátozó módon és ugyanolyan megfelelően is elérhetők lennének akkor, ha ezen intézkedést csak abban az esetben alkalmaznák, ha a cigarettákra kivetett jövedéki adó mértéke emelkedik. Ennélfogva a Bíróság megállapította, hogy a Portugál Köztársaság a szóban forgó intézkedésekkel megsértette a 2008/118 irányelv 9. cikkének első bekezdéséből és az arányosság elvéből eredő kötelezettségeit.

A 2017. november 9-én kihirdetett *Ispas* ítéletben (C-298/16, [EU:C:2017:843](#)) a Bíróság a híaalap ellenőrzésére és megállapítására irányuló nemzeti közigazgatási eljárásokban a védelemhez való jog tiszteletben tartása uniós jogi általános elvének hatályát pontosította. A jelen ügyben a felpereseket adóellenőrzésnek vetették alá, amely ellenőrzést követően további híaösszeg megfizetésére kötelező adóhatározatokat hoztak velük szemben. A felperesek a kérdést előterjesztő bíróság előtt ezen adóhatározatok semmisségére hivatkoztak azzal az indokkal, hogy nem tartották tiszteletben a védelemhez való jogukat. A felperesek úgy vélték különösen, hogy annak érdekében, hogy az adóhatározatokat később vitatni tudják, az adóhatóságnak hivatalból hozzáférést kellett volna nyújtania számukra azon releváns információk összességéhez, amelyek alapján e hatóság elfogadta az adóügyi ellenőrzési jelentést, és meghozta a két adóhatározatot.

A Bíróság e tekintetben mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása az uniós jog általános elvének minősül, amelynek értelmében azon határozatok címzettjei számára, amelyek e címzettek érdekeit érzékelhetően érintik, lehetővé kell tenni, hogy érdemben kifejtessék álláspontjukat azon körülményekkel kapcsolatban, amelyekre a közigazgatási szerv a határozatát alapozni kívánja. E kötelezettség terheli a nemzeti közigazgatási szerveket, amennyiben azok az uniós jog hatálya alá tartozó határozatokat hoznak. A Bíróság szerint erről van szó többek között akkor, ha a tagállam az uniós jog alkalmazásából eredő azon kötelezettségnek való megfelelés céljából, hogy elfogadjon valamennyi törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezést annak érdekében, hogy a területén biztosítsa az esedékes hía teljes összegének beszedését, továbbá hogy küzdjön az adócsalás ellen, az adóalanyokat adóellenőrzési eljárásnak veti alá.

A Bíróság így kimondta, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásának uniós jogi általános elvét úgy kell értelmezni, hogy a híaalap ellenőrzésére és megállapítására irányuló közigazgatási eljárásokban valamely magánszemélynek lehetősége kell, hogy legyen arra, hogy kérelmére – nem hivatalból – tájékoztassák a közigazgatási iratokban található és a hatóság által a határozatának elfogadása céljából figyelembe vett információkról és dokumentumokról, kivéve ha az említett információkhoz és dokumentumokhoz való hozzáférés korlátozását közérdekű célkitűzések igazolják. Ezen általános elv ugyanis nem minősül abszolút jogosultságnak, hanem korlátozható, feltéve hogy a korlátozás a szóban forgó intézkedés által követett közérdekű célkitűzéseknek ténylegesen megfelel, és nem jelent a kitűzött célhoz képest olyan aránytalan és megengedhetetlen beavatkozást, amely az így biztosított jogok lényegét sértené. A bíróság e tekintetben kifejtette, hogy az adóellenőrzési eljárásban és a híaalap megállapítására irányuló eljárásban az ilyen korlátozások irányulhatnak többek között az információk bizalmas kezelése vagy a szakmai titoktartás követelményeinek védelmére, amelyeket sérthet a bizonyos információkhoz vagy bizonyos dokumentumokhoz való hozzáférés.

A 2017. november 22-én hozott *Cussens és társai* ítéletben (C-251/16, [EU:C:2017:881](#)) a Bíróság az adózás és közelebbről a hía területén tanúsított visszaélészerű magatartás tilalma elvének hatályáról határozott. Az alapügyben a felperesek több, értékesítésre szánt nyaralót építettek, amelyeket több mint húsz évre bérbe adtak egy hozzájuk kapcsolódó társaságnak. Ezzel egyidejűleg ugyanezen társasággal olyan szerződést kötöttek, amely értelmében az említett nyaralókat két évre bérbe adják nekik. Mivel e két bérleti szerződést egy hónappal később kölcsönös átengedéssel megszüntették, a felperesek a nyaralókat harmadik személyek számára értékesítették.

A nemzeti jogszabály szerint ezen értékesítések tekintetében nem keletkezett semmilyen héafizetési kötelezettség, mivel kizárólag a hosszú távú bérlet volt héaköteles. Az adóhatóság azonban az említett bérletet visszaélésszerű ügyletnek minősítette, és az értékesítések címén további héa megfizetését kérte. A kérdést előterjesztő bíróság, amelyhez ebben az ügyben fordultak, megállapította, hogy a nemzeti jogban nem léteznek olyan szabályok, amelyek arra köteleznék az adóhatóságot, hogy a visszaélésszerű magatartást megvalósító ügyleteket hagyja figyelmen kívül. Így az említett bíróság úgy határozott, hogy több kérdést terjeszt a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra, amelyek többek között annak eldöntésére irányultak, hogy a visszaélésszerű magatartás tilalmának az uniós jogban előírt elve, amint az a *Halifax és társai* ítéletből⁹² következik, megköveteli-e az adóhatóság által a jelen ügyben követett megoldást.

E tekintetben a Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a ***Halifax és társai*** ítéleten alapuló ítélkezési gyakorlat által a héa területén alkalmazott, a visszaélésszerű magatartás tilalmára vonatkozó elv nem minősül az irányelv által előírt szabálynak, hanem annak alapja az ítélkezési gyakorlat. Ezen elvre, amely a Bíróság szerint olyan általános jelleggel rendelkezik, amely az uniós jog általános elveire jellemző, hivatkozni lehet egy adóalannyal szemben annak érdekében, hogy megtagadják vele szemben a héamentességhez való jog által biztosított előnyt, még akkor is, ha a nemzeti jog rendelkezései nem írnak elő ilyen megtagadást. A Bíróság ezt követően megerősítette, hogy noha a szóban forgó ügyleteket a ***Halifax és társai*** ítélet kihirdetése előtt valósították meg, a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvével nem ellentétes a visszaélésszerű magatartás tilalma ezen ítéletből eredő elvének az alapügyben való alkalmazása. Az uniós jog Bíróság általi értelmezése magyarázza és pontosítja ugyanis e jog jelentését és hatályát, amint azt hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. A Bíróság végül megállapította, hogy abban az esetben, ha a szóban forgó ingatlanokat a harmadik személyeknek való értékesítésüket megelőzően a tulajdonosuk vagy a bérlőjük nem vette ténylegesen használatba, amit a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, az említett ingatlanok értékesítése a 77/388 irányelv⁹³ céljával ellentétes adóelőny megszerzéséhez vezethet, és így a visszaélésszerű magatartás tilalma elvének hatálya alá tartozik.

XIII. A JOGSZABÁLYOK KÖZELÍTÉSE

1. SZELLEMI ÉS IPARI TULAJDON

A szellemi és ipari tulajdon területén három ítéletről kell szót ejteni. Az első kettő a „nyilvánossághoz közvetítés” szerzői jogok területén használt fogalmára vonatkozik, a harmadiknak pedig a közösségi formatervezési mintákra vonatkozó, úgynevezett „javítási” záradék értelmezése a tárgya.

^{92/} A Bíróság 2006. február 21-i ***Halifax és társai*** ítélete (C-255/02, [EU:C:2006:121](#)).

^{93/} A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadórendszer: egységes adóalapmegállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL 1977. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.).

A két, 2017. április 26-án, illetve június 14-én kihirdetett **Stichting Brein** ítélet (C-527/15, [EU:C:2017:300](#) és C-610/15, [EU:C:2017:456](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Bíróságnak különösen a „nyilvánossághoz közvetítés” 2001/29 irányelv⁹⁴ 3. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalmát kellett megvizsgálania.

E két ügyben a szerzői jogok jogosultjainak érdekvédelmét biztosító holland alapítvány fordult a kérdést előterjesztő bíróságokhoz. Az első ügyben az alapeljárás ezen alapítvány és egy olyan multimédia-lejátszó értékesítője között folyt, amelyre előzetesen az interneten elérhető kiegészítő modulokat telepítettek, amelyek a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket tartalmaztak, amelyeken szerzői jogi védelem alatt álló műveket tettek hozzáférhetővé, e jog jogosultjainak engedélye nélkül. A második ügyben a jogvita az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatóknak a „The Pirate Bay” online megosztó platform doménneveinek és IP címeinek blokkolására történő kötelezése iránt az említett alapítvány által benyújtott kérelmekre vonatkozott, amely platform a védelem alatt álló művekre vonatkozó metaadatok indexálásával és keresőmotor működtetésével lehetővé tette a felhasználói számára, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy peer-to-peer hálózat keretében megosszák.

A két ítéletben a Bíróság legelőször is emlékeztetett azon korábbi ítélkezési gyakorlatára,⁹⁵ amely szerint a 2001/29 irányelv fő célja, hogy a szerzők számára egy olyan magas szintű oltalmat hozzon létre, amely számukra megfelelő díjazást biztosít műveik felhasználása után, többek között a nyilvánossághoz közvetítés esetén. Ebből következően a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát szélesen kell érteni, és az egyedi értékelést követel meg. A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdéséből továbbá az következik, hogy a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma két együttes elemet ötvöz, nevezetesen a mű „közvetítésének cselekményét” és annak „nyilvánossághoz” közvetítését.

Így a Bíróság szerint annak megítéléséhez, hogy a felhasználó a „nyilvánossághoz közvetítés” 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett cselekményét valósítja-e meg, több, nem önálló jellegű és egymástól függő, további kritériumot kell figyelembe venni. E kritériumok között mindenekelőtt a felhasználó által játszott megkerülhetetlen szerep és beavatkozásának szándékos jellege szerepel. E felhasználó ugyanis közvetítést valósít meg akkor, amikor magatartása következményeinek teljes tudatában jár el annak érdekében, hogy ügyfelei számára a védelem alatt álló művet hozzáférhetővé tegye, főként olyan esetben, amikor e beavatkozás hiányában ügyfelei csak nehézségekkel tudnák a sugárzott művet élvezni. A Bíróság továbbá kifejtette, hogy a „nyilvánosság” fogalma meghatározatlan számú lehetséges címzettet jelent, amely egyébként viszonylag jelentős számú egyént foglal magában. A Bíróság emlékeztetett arra is, hogy ahhoz, hogy „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősülhessen, szükséges, hogy a védelem alatt álló műveket az addig alkalmazottaktól eltérő, speciális technikai módon, vagy ennek hiányában egy „új közönség”, azaz egy olyan közönség részére közvetítsék, amelyet a szerzői jog jogosultjai nem vettek figyelembe, amikor művük eredeti közvetítését engedélyezték. Végül a Bíróság hangsúlyozta, hogy a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti közvetítés haszonszerzési jellege nem irreleváns.

E szempontok alapján a Bíróság e két ítéletben úgy ítélte meg, hogy mind az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló multimédia-lejátszó értékesítése, mind pedig a „The Pirate Bay” megosztó platform interneten történő rendelkezésre bocsátása és üzemeltetése a jelen ügy körülményei között „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében.

^{94/} Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2008. L 314., 16. o., HL 2014. L 10., 32. o.).

^{95/} Lásd különösen a Bíróság 2016. május 31-i **Reha Training** ítéletét (C-117/15, [EU:C:2016:379](#)) és a 2016. szeptember 8-i **GS Media** ítéletét (C-160/15, [EU:C:2016:644](#)).

2017. december 20-án az **Acacia és D'Amato** ítéletben (C-397/16 és C-435/16, [EU:C:2017:992](#)) a Bíróság a 6/2002 rendelet⁹⁶ 110. cikkének (1) bekezdésében szereplő, úgynevezett „javítási” záradék értelmezéséről határozott. E záradék értelmében a közösségi formatervezésiminta-oltalom nem terjed ki az összetett termék alkotóelemét képező termék mintájának a hasznosítására, ha az az összetett termékek eredeti megjelenésének helyreállítására irányuló javítását célozza. A jelen ítélet két gépjárműgyártó, mindketten könnyűfém gépjármű-keréktárcsákra vonatkozó közösségi formatervezési minták jogosultjai, valamint – a gyárilag felszerelt eredeti keréktárcsákkal esztétikailag vagy funkcionálisan gyakran azonos, utángyártott keréktárcsákat gyártó – Acacia és annak ügyvezetője között Olaszországban és Németországban folytatott bitorlási perek közé illeszkedik.

A Bírósághoz legelőször is azt a kérdést intézték, hogy a 6/2002 rendelet 110. cikkének (1) bekezdése annak a feltételnek rendeli-e alá az abban foglalt oltalom kizárását, hogy az oltalomban részesülő formatervezési minta azon összetett termék megjelenésétől függjön, amelybe a szóban forgó alkotóelem illeszkedik. Az alapeljárásokban részt vevő gépjárműgyártók ezzel kapcsolatban lényegében azt állították, hogy e kizárás a gépjármű-keréktárcsák tekintetében nem igazolt, amelyek formáját nem határozza meg azon gépjármű megjelenése, amelyre felszerelik azokat. A Bíróság e tekintetben kiemelte a 6/2002 rendelet 110. cikke (1) bekezdésének célját, amely arra irányul, hogy megakadályozza bizonyos pótalkatrészek esetében a kötött piacok kialakulását, és különösen azt, hogy az a fogyasztó, aki tartós és esetlegesen drága terméket vásárolt, a külső alkatrészek beszerzése tekintetében határozatlan ideig az összetett termék gyártójához legyen kötve. Ebben az összefüggésben a szó szerinti és a célkutató értelmezés alapján a Bíróság megállapította, hogy e rendelkezés hatálya nem korlátozódik az olyan összetett termék részét képező alkotóelemekre, „amelynek megjelenésétől az oltalomban részesülő formatervezési minta függ”, és kiemelte, hogy ezen értelmezés hozzájárul a „javítási” záradék azon célkitűzéséhez, hogy korlátozza a pótalkatrészek kötött piacainak kialakulását.

A Bíróság, amelyhez ezen túlmenően a „javítási” záradékban foglalt kizárás alkalmazásához szükséges feltételekre irányuló kérdést is intéztek, legelőször is rámutatott arra, hogy az említett kizárás csak olyan alkotóelemekre alkalmazható, amelyek közösségi formatervezési mintára vonatkozó oltalom tárgyát képezik, és amelyek következtésképpen megfelelnek különösen a 6/2002 rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltételeknek. Ez utóbbi rendelkezés biztosítja az összetett termék alkotóelemét képező termék oltalmát, ha egyrészt az alkotóelem az összetett termékbe történt beillesztését követően is látható marad annak rendeltetésszerű használata során, másrészt pedig, ha az alkotóelem látható külső jellegzetességei önmagukban is megfelelnek az újdonság és az egyéni jelleg követelményeinek, amelyeket az említett rendelet 4. cikkének (1) bekezdése ír elő. Márpedig éppen ez áll fenn azon gépjármű-keréktárcsákra vonatkozó közösségi formatervezési minták esetében, amelyeknek az érintett gépjárműgyártók a jogosultjai. Ezt követően a Bíróság az említett keréktárcsákat a 110. cikk (1) bekezdése értelmében vett „összetett termék alkotóelemének” minősítette, mivel e keréktárcsa a gépjármű összetevője, amelynek hiányában e termék nem használható rendeltetésszerűen. Azon feltételt illetően, hogy az érintett alkatrész hasznosítása „az összetett termék [...] javítását célozza”, a Bíróság megjegyezte, hogy e „javítási” záradék kizár mindenfajta kedvtelési célú, vagy pusztán a kényelmet szolgáló hasznosítást, mint például az alkotóelem esztétikai okokból vagy az összetett termék egyedi kialakítása céljából való lecserélése, ellenben megköveteli, hogy a hasznosítása szükséges legyen a meghibásodott összetett termék megjavításához. Végül a Bíróság megítélése szerint a javítást az összetett termék eredeti megjelenésének helyreállításának céljából kell végezni. A Bíróság ezzel kapcsolatban kiemelte azon alkatrész láthatóságának szükségességét, amely az összetett termék megjelenésének javításában részt vesz e rendelkezés értelmében. E megfontolásokra tekintettel a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a 6/2002 rendelet 110. cikkének (1) bekezdése kizárólag az összetett termék

^{96/} A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.).

azon alkotóelemeire vonatkozik, amelyek vizuálisan azonosak az eredeti alkotóelemmel, és nem vonatkozik arra az esetre, ha a cserealkatrész a színét vagy a méretét tekintve nem felel meg az eredeti alkotóelemnek, vagy ha az összetett termék megjelenése annak forgalomba hozatala óta megváltozott.

Végül a Bíróság azt a kérdést vizsgálta meg, hogy a 6/2002 rendelet 110. cikkének (1) bekezdésében foglalt kizárás kedvezménye megköveteli-e az összetett termék alkotóelemének gyártójától vagy értékesítőjétől, hogy ügyeljen arra, hogy az összetett terméknek ezen alkotóelem csak javítás céljából lehessen megszerezhető, és ha erre ügyelnie kell, ennek milyen módon kell megtörténnie. A Bíróság e tekintetben kiemelte, hogy gondossági kötelezettség terheli az összetett termék alkotóelemének azon gyártóját vagy értékesítőjét, amely vagy aki az e rendelkezésben foglalt mentességben kíván részesülni. E címen az ilyen gyártónak vagy értékesítőnek különösen a további hasznosítókat egyértelműen és látható módon tájékoztatnia kell a terméken, a csomagoláson, a katalógusokban vagy az eladási dokumentumokban egyrészt arról, hogy az érintett alkotóelem olyan formatervezési mintát testesít meg, amelynek nem tulajdonosa, és arról, hogy ezen alkotóelem kizárólag az összetett termék azon célból történő javításához hasznosítható, hogy e termék eredeti megjelenését helyreállítsák. E személyeknek a megfelelő eszközök – többek között szerződések – igénybevételével ügyelnie kell arra is, hogy a további hasznosítók a szóban forgó alkotóelemet ne olyan hasznosításra szánják, amely nem egyeztethető össze a 6/2002 rendelet 110. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételekkel, továbbá tartózkodnia kell az ilyen alkotóelem eladásától abban az esetben, ha tudomásuk van arról, vagy észszerű okuk van azt feltételezni, hogy ezen alkotóelem nem az előírt feltételeknek megfelelően kerül hasznosításra.

2. A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME

A személyes adatok védelmének területén három ítéletről kell szót ejteni. Az első kapcsán a Bíróság pontosította a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatások keretében alkalmazandó tájékoztatási kötelezettségeket. A második a személyes adatok cégnyilvántartásból való törlésének problémájára vonatkozott. Végül a harmadik kapcsán a Bíróság a szakmai vizsgával összefüggésben pontosította a „személyes adatok” fogalmát. Fel kell hívni a figyelmet továbbá az **1/15.** sz. véleményre ([EU:C:2017:592](#)) is, amely a Szerződések és a Charta rendelkezéseinek a Kanada és az EU által kötendő, az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak továbbításáról és feldolgozásáról [helyesen: kezeléséről] szóló megállapodással való összeegyeztethetőségére vonatkozott.⁹⁷

A 2017. január 25-i **BAWAG** ítéletben (C-375/15, [EU:C:2017:38](#)) a Bíróság egyfelől a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64 irányelv⁹⁸ értelmében vett „tartós adathordozó” fogalmáról, másfelől a pénzforgalmi szolgáltató azon kötelezettségének terjedelméről határozott, hogy információkat szolgáltasson a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevője számára.

Annak lehetőségét illetően, hogy valamely bank honlapját tartós adathordozónak lehessen tekinteni, a Bíróság megjegyezte, hogy ezen internetes oldalon lehetővé kell tennie a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevője számára, hogy a személyesen neki címzett információkat későbbi visszaolvasásra alkalmas formában tárolja azok felhasználási céljának megfelelő időtartamig, és amely lehetővé teszi a tárolt adatok változatlan reprodukálását. Továbbá kizártnak kell lennie azon lehetőségnek, hogy annak tartalmát a pénzforgalmi szolgáltató vagy olyan más szakember, akit ezen oldal kezelésével megbíztak, egyoldalúan módosítsa.

^{97/} E véleményt az „Alapvető jogok” című I. rész ismerteti.

^{98/} A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2007. L 319., 1. o.).

A pénzforgalmi szolgáltató azon kötelezettségét illetően, hogy információkat nyújtson a szolgáltatások igénybe vevője számára, a Bíróság kimondta, hogy amennyiben ezen információkat online banki szolgáltatások internetes oldalának részét képező elektronikus postafiók útján továbbítják, csak két feltétel teljesülése esetén tekinthető úgy, hogy azokat tartós adathordozón adták meg. Először is, az internetes oldalon lehetővé kell tennie az érintett igénybe vevő számára, hogy a neki személyesen címzett információkat oly módon tárolja, hogy azokhoz megfelelő ideig hozzáférhessen, és azokat változatlan formában reprodukálni tudja, anélkül hogy azok tartalmát az említett szolgáltató vagy más szakember egyoldalúan módosítaná. Másodszor, amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevőjének meg kell tekintenie az említett internetes oldalt ahhoz, hogy megismerje az említett információkat, ezen információk átadását a pénzforgalmi szolgáltató aktív magatartásának kell kísérnie, amelynek célja az ezen igénybe vevőnek az említett információk fennállásáról és a fenti internetes oldalon való rendelkezésre állásáról való tájékoztatása.

Amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevőjének ilyen internetes oldalt kell megtekintenie az érintett információk megismeréséhez, ezen információkat csupán elérhetővé tették ezen igénybe vevő számára, amennyiben ezen információk átadását nem kísérte a pénzforgalmi szolgáltató ilyen aktív magatartása.

A 2017. március 9-én hozott **Manni** ítélet (C-398/15, [EU:C:2017:197](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság a 68/151 első irányelv⁹⁹ 3. cikkével összefüggésben értelmezett 95/46 irányelv¹⁰⁰ 6. cikke (1) bekezdésének e) pontja, 12. cikkének b) pontja, valamint 14. cikke első bekezdésének a) pontja alapján *határozott valamely természetes személy azon lehetőségéről, hogy egy megszűnt társasággal kapcsolatban a cégnyilvántartásban szereplő személyes adatainak törlését kérje*. Az alapeljárás egy társaság egyedüli ügyvezetője és egy kereskedelmi kamara között annak tárgyában folyt, hogy e kamara megtagadta, hogy a cégjegyzékből ezen ügyvezetőt egy másik társaság fizetésektelenségéhez kötő személyes adatokat töröljön, amely társaságot felszámolási eljárás eredményeként törölték a cégnyilvántartásból. Az ügyvezető keresetének alátámasztására különösen azt hozta fel, hogy a szóban forgó információk sértik a jelenlegi gazdasági tevékenységeit.

A cégnyilvántartásban szereplő személyes adatok harmadik személyek általi hozzáférhetőségét illetően a Bíróság legelőször is rámutatott arra, hogy e nyilvántartások hozzáférhetőségének célja a társaságok és harmadik személyek közötti viszonyokban a jogbiztonság garantálása, valamint különösen harmadik felek érdekeinek a részvénytársaságokkal és a korlátolt felelősségű társaságokkal szembeni védelme, mivel ezeknek a társaságoknak kizárólag a társasági vagyonuk áll rendelkezésükre biztosítékkul harmadik személyek számára. Ezenkívül a cégnyilvántartásban szereplő személyes adatokkal való rendelkezést szükségessé tévő kérdések még több évvel valamely társaság megszűnését követően is felmerülhetnek. E körülmények között a Bíróság megállapította, hogy a tagállamok nem biztosíthatják azon természetes személyek számára, akiknek az adatai egy érintett társasággal kapcsolatban szerepelnek a cégnyilvántartásban, annak jogát, hogy az érintett társaság megszűnésétől számított bizonyos időszak elteltével elérjék a rájuk vonatkozó személyes adatok törlését.

Mivel a 95/46 irányelv rendelkezéseinek ezen értelmezése sértheti az érintett személyeknek a Charta 7. és 8. cikkében biztosított, a magánélet tiszteletben tartásához való jogát, valamint a személyes adatok védelméhez való jogát, a Bíróság azt is kifejtette, hogy ezen értelmezés nem eredményezi az említett alapvető jogokba való aránytalan beavatkozást. Ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy csupán korlátozott számú személyes adatok szerepelnek

99/ A 2003. július 15-i 2003/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 221., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 304. o.) módosított, az egész Közösségre kiterjedő egységes biztosítékok kialakítása érdekében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló első, 1968. március 9-i 68/151/EGK tanácsi irányelv (HL 1968. L 65., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

100/ A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1995. L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

a cégnyilvántartásban, és hogy ezenkívül indokolt, hogy azok a természetes személyek, akik olyan részvénytársaság vagy korlátolt felelősségű társaság közvetítésével kívánnak részt venni a gazdasági kapcsolatokban, amelyeknek kizárólag a társasági vagyonuk áll rendelkezésükre biztosítésként harmadik személyek számára, kötelesek legyenek nyilvánossá tenni a személyazonosságukkal és az e társaságban betöltött tisztségükkel kapcsolatos adatokat. Ugyanakkor nem kizárt a Bíróság szerint, hogy különleges helyzetekben, a személy konkrét esetével kapcsolatos, lényeges, jogos érdekekből kivételes esetben igazolt lehet az érintett társaság megszűnését követő, kellően hosszú időszak elteltével az adott személyre vonatkozó személyes adatokhoz való hozzáférést az adatokba való betekintéshez fűződő különös érdeküket igazoló harmadik személyekre korlátozni. Az egyes tagállamok feladata azonban, hogy eldöntsék, célszerű-e a hozzáférés ilyen korlátozását előírni a saját jogrendjükben.

A 2017. december 20-án hozott **Nowak** ítéletben (C-434/16, [EU:C:2017:582](#)) a Bíróság megerősítette, hogy a vizsgázó által a szakmai vizsgán adott írásbeli válaszok és a vizsgáztató e válaszokkal kapcsolatos esetleges vonatkozó megjegyzései a 95/46 irányelv 2. cikkének a) pontja szerinti személyes adatoknak minősülnek. Az alapügyben a felperes az írországi könyvvizsgáló-adótanácsadói szakmai szervezet által szervezett sikertelen vizsgát követően kérelmet nyújtott be az e szervezet birtokában lévő, rá vonatkozó személyes adatok összességéhez való hozzáférés iránt. Az írországi könyvvizsgáló-adótanácsadói szakmai szervezet több dokumentumot közölt a vizsgázóval, a vizsgadolgozatának megküldését azonban megtagadta azon az alapon, hogy az nem tartalmaz rá vonatkozó személyes adatokat. A sikertelen vizsgázó a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult, amely úgy határozott, hogy kérdéseket intéz a Bírósághoz ezzel kapcsolatban.

A Bíróság, miután emlékeztetett arra, hogy a 95/46 irányelv 2. cikkének a) pontja a személyes adatokat „az azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkozó bármely információként” határozza meg, legelőször is megállapította, hogy a szakmai vizsgán részt vevő vizsgázó olyan természetes személy, aki azonosítható akár közvetlenül, neve alapján, akár közvetve, azonosítási számán keresztül, mivel a név és az azonosítási szám fel van tüntetve a vizsgadolgozatán vagy annak fedőlapján. A Bíróság, kiemelve az uniós jogalkotó azon célját, hogy tág jelentést adjon a „személyes adatok” 95/46 irányelv szerinti fogalmának, ezt követően megjegyezte, hogy e fogalom nem korlátozódik az érzékeny vagy magánjellegű információkra, hanem potenciálisan magában foglal minden típusú információt, függetlenül attól, hogy azok objektív vagy például vélemény vagy értékelés formájában szubjektív jellegűek, feltéve hogy az adott személyre „vonatkoznak”. Márpedig a vizsgázó által egy szakmai vizsgán adott írásbeli válaszok ilyen, személyéhez kapcsolódó információknak minősülnek, különösen mivel e válaszok tartalma a vizsgázó egy adott területen fennálló ismereteinek és tudásának szintjét, valamint adott esetben gondolkodási folyamatát, véleményalkotását és kritikai érzékét is tükrözi, továbbá azok értékelésére szolgál. Ráadásul ezen információk felhasználása, amely különösen abban nyilvánul meg, hogy a vizsgázó az érintett vizsgát sikerrel vagy sikertelenül teljesíti, hatással lehet e személy jogaira és érdekeire, amennyiben meghatározhatja vagy befolyásolhatja például a kívánt szakmához vagy álláshoz való hozzáférésre vonatkozó esélyeit. A vizsgáztatónak a vizsgázó válaszaihoz írott esetleges megjegyzéseivel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy ezek is e vizsgázóra vonatkozó információknak minősülnek.

Végül a Bíróság kiemelte, hogy az írásbeli válaszok és a vizsgadolgozatban szereplő megjegyzések „személyes adatoknak” való minősítésének tagadása azzal a következménnyel járna, hogy ezen információkat teljesen kivonnák a személyes adatok védelme tárgyában fennálló elvek és garanciák tiszteletben tartása alól. E minősítést nem befolyásolhatja az a körülmény sem, hogy azt a 95/46 irányelv alapján főszabály szerint hozzáféréshez és helyesbítéshez való jogot keletkeztet e vizsgázó számára, mivel e jog, amely nem terjed ki a vizsgakérdésekre és nem teszi lehetővé a vizsgázó számára a téves válaszok helyesbítését, ezen irányelv azon célját szolgálja, hogy e vizsgázók magánélethez való jogának védelmét a rájuk vonatkozó személyes adatok kezelése tekintetében biztosítsa.

3. TÁVKÖZLÉS

A 2017. július 26-án hozott **Europa Way és Persidera** ítéletben (C-560/15, [EU:C:2017:593](#)) a Bíróságnak valamely tagállam azon lehetőségét kellett megvizsgálnia, hogy a 2002/20 irányelvre,¹⁰¹ a 2002/21 irányelvre¹⁰² és a 2002/77 irányelvre¹⁰³ tekintettel a rádiófrekvenciák kiosztására irányuló ingyenes kiválasztási eljárást, amelyet azért indítottak, hogy orvosolják bizonyos gazdasági szereplők piacról való jogellenes kizárását, olyan visszterhes eljárással váltsa fel, amely a rádiófrekvenciák számának csökkentését követően átdolgozott rádiófrekvencia-felosztási terven alapul.

A Bíróság legelőször is kimondta, hogy a 2002/21 irányelv 3. cikkének (3a) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az illetékes nemzeti szabályozó hatóság által a rádiófrekvenciák kiosztása érdekében szervezett, folyamatban lévő, ám miniszteri határozattal felfüggesztett kiválasztási eljárásnak a nemzeti jogalkotó általi érvénytelennek nyilvánítása, amennyiben a nemzeti jogalkotó és az érintett miniszter nem a 2002/21 irányelv 4. cikke értelmében vett jogorvoslati szervként járt el. Ugyanezen irányelv 3. cikkének (3a) bekezdése értelmében e szervek kizárólag a nemzeti szabályozó hatóságok által hozott határozatok felfüggesztésére vagy felülbírálására rendelkeznek hatáskörrel. Mivel a jelen esetben a nemzeti jogalkotó és az érintett miniszter nem jogorvoslati szervként járt el, a nemzeti szabályozó hatóságok függetlenségére vonatkozó követelményekkel ellentétesek az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló beavatkozások.

Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy a 2002/21 irányelv 9. cikkét, a 2002/20 irányelv 3., 5. és 7. cikkét, valamint a 2002/77 irányelv 2. és 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha a rádiófrekvenciák kiosztására irányuló ingyenes kiválasztási eljárást, amelyet azért indítottak, hogy orvosolják bizonyos gazdasági szereplők piacról való jogellenes kizárását, olyan visszterhes eljárással váltják fel, amely a rádiófrekvenciák számának csökkentését követően átdolgozott rádiófrekvencia-felosztási terven alapul, feltéve hogy az új kiválasztási eljárás objektív, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és arányos kritériumokon alapul, és megfelel a 2002/21 irányelv 8. cikkének (2)–(4) bekezdésében meghatározott célkitűzéseknek. A nemzeti bíróság feladata, hogy valamennyi releváns körülményre tekintettel megvizsgálja, vajon a visszterhes kiválasztási eljárásban megállapított feltételek lehetővé teszik-e az újonnan belépők számára a digitális televíziózás piacára való tényleges belépést, anélkül hogy az analóg vagy digitális televíziózás piacán már jelen lévő gazdasági szereplőket jogosulatlan előnyben részesítenék.

Végül a Bíróság kifejtette, hogy a bizalomvédelem elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a rádiófrekvenciák kiosztására irányuló kiválasztási eljárás pusztán azzal az indokkal történő érvénytelennek nyilvánítása, hogy bizonyos gazdasági szereplők számára engedélyezték az ezen eljárásban való részvételt, és e gazdasági szereplők egyedüli ajánlattevőként nyertek volna el földfelszíni digitális rádiós és televíziós műsorszolgáltatási rádiófrekvenciák használatához fűződő jogokat, ha az eljárást nem nyilvánították volna érvénytelennek.

101/ Az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások engedélyezéséről szóló, 2002. március 7-i 2002/20/EK parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 108., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 337. o.).

102/ Az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 108., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 178. o.).

103/ Az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások piacain belüli versenyről szóló, 2002. március 7-i 2002/77/EK parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 249., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 349. o.).

4. ELEKTRONIKUS KERESKEDELEM

A 2017. május 4-i **Vanderborgh** ítéletben (C-339/15, [EU:C:2017:335](#)) a Bíróság megállapította, hogy az EUMSZ 56. cikkel és a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31 irányelvvel¹⁰⁴ ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a szájj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó elektronikus kereskedelmi tájékoztatás minden formáját, ideértve a valamely fogorvos által létrehozott weboldal útján történő tájékoztatást is.

A Bíróság megítélése szerint ugyanis, jóllehet a kereskedelmi tájékoztatások tartalmát és formáját érvényesen meghatározhatják szakmai szabályok, azok nem tartalmazhatják a fogorvosi tevékenység népszerűsítésére irányuló, online reklám minden formájának általános és abszolút tilalmát.

A Bíróság továbbá megállapította, hogy bizonyos tevékenység reklámozásának tilalma alkalmas az e tevékenységet gyakorló személyek azon lehetőségének korlátozására, hogy a potenciális ügyfélkörrel megismertessék magukat és népszerűsítsék az ezen ügyfélkörnek kínált szolgáltatásokat. Ezért az ilyen tilalom a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül.

A Bíróság ugyanakkor elismerte, hogy a szóban forgó jogszabály célkitűzései, nevezetesen a fogorvosi szakma védelme és méltósága olyan, közérdeken alapuló nyomós indokoknak tekinthető célkitűzések, amelyek igazolhatják a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását. A reklámok intenzív használata vagy az agresszív, akár a pácienseket a kínált kezeléseket illetően esetlegesen megtévesztő promóciós üzenetek melletti döntés ugyanis alkalmas arra, hogy a fogorvosi szakma imázsának rombolásával, a fogorvosok és pácienseik közötti viszony megváltoztatásával, valamint nem megfelelő vagy nem szükséges kezelések végzésének az elősegítésével károsan hasson az egészség védelmére, és sértse a fogorvosi szakma méltóságát.

Mindemellett a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a reklám általános és abszolút tilalma túllépi a kitűzött célok megvalósításához szükséges mértéket. E célok elérhetőek lennének kevésbé korlátozó intézkedésekkel, amelyek adott esetben szigorú jelleggel meghatároznák azon formákat és módokat, amelyeknek a fogorvosok által használt kommunikációs eszközöket jellemezniük kellene.

5. VÁLLALKOZÁSOK ÁTRUHÁZÁSA

A 2017. június 22-én hozott **Federatie Nederlandse Vakvereniging és társai** ítéletben (C-126/16, [EU:C:2017:489](#)) a Bíróságnak első alkalommal kellett arról a kérdésről határoznia, hogy a „pre-pack” helyzetben alkalmazható-e a munkavállalók vállalkozások átruházása esetén történő védelmének a 2001/23 irányelvben¹⁰⁵ bevezetett rendszere. A pre-pack olyan, eszközökre vonatkozó ügylet, amelynek előkészítésére a társaság csődeljárásának megindítása előtt, a bíróság által kinevezett, „kirendelni tervezett csőd gondnok” közreműködésével kerül sor, és amely a csődeljárás megindítását követően haladéktalanul megvalósul. A jelen ügyben egy holland társasággal kapcsolatos

^{104/} A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”, HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 299. o.).

^{105/} A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv (HL 2001. L 82., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 98. o.).

csődeljárás megindításának napján *pre-pack* szerződést írt alá a csődgondnok és az új vállalkozás, amely szerződés értelmében ez utóbbi kötelezettséget vállalt arra, hogy a társaság közel 2600 munkavállalójának biztosít munkahelyet. Végül azonban több mint ezer munkavállalót bocsátottak el, és nem ajánlottak fel számukra új munkaszerződést.

A Bíróság legelőször is emlékeztetett arra, hogy a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a 3. és a 4. cikkben előírt munkavállaló-védelmi rendszer nem vonatkozik olyan vállalkozás-átruházásra, amelyben az átadó többek között csődeljárás alatt áll. Mivel a *pre-pack* ügylet ténylegesen a csődhöz kapcsolódik, alkalmas arra, hogy a „csődeljárás” fogalmába tartozzon. Az 5. cikk (1) bekezdése ezenfelül megköveteli, hogy a csődeljárás az átadó vagyonának felszámolása céljából induljon meg. A Bíróság rámutatott arra, hogy e feltételnek nem felel meg az érintett vállalkozás tevékenységeinek folytatására irányuló eljárás. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy az eljárás akkor irányul a tevékenység folytatására, ha célja az, hogy megőrizze a vállalkozás vagy annak életképes egységei működőképességét. Márpedig a *pre-pack* ügylet a vállalkozás átruházásának minden részletre kiterjedő előkészítésére irányul annak érdekében, hogy a vállalkozás életképes egységei a csődeljárás megindítása után gyorsan újraindulhassanak, szem előtt tartva a vállalkozás tevékenységének a csődeljárás megindításának időpontjában történő drasztikus megszüntetése következtében fellépő törés elkerülését, és így megőrizve az említett vállalkozás értékét és a munkahelyeket. E körülményekre tekintettel, mivel az ilyen ügylet végső soron nem a vállalkozás felszámolására irányul, az általa követett gazdasági és szociális célkitűzés nem alkalmas sem megmagyarázni, sem igazolni azt, hogy az érintett vállalkozás teljes mértékű vagy részleges átruházása esetén a munkavállalóit megfosszák a 2001/23 irányelv által biztosított jogoktól. A Bíróság így arra a következtetésre jutott, hogy a *pre-pack* ügylet nem felel meg a 2001/23 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében előírt összes feltételnek, és következésképpen az ilyen ügylet keretében nem lehet eltérni az ezen irányelv 3. és 4. cikkében előírt védelmi rendszertől.

6. ÉLELMISZEREK

A 2017. szeptember 13-án kihirdetett **Fidenato és társai** ítéletben (C-111/16, [EU:C:2017:676](#)) a Bíróság a tagállamok azon lehetőségéről határozott, hogy a géntechnológiával módosított élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozóan az elővigyázatosság elve alapján sürgősségi intézkedéseket fogadjanak el. 1998-ban a Bizottság engedélyezte a géntechnológiával módosított MON 810 típusú kukorica forgalomba hozatalát, a tudományos bizottság véleményére hivatkozva, amely szerint nincs ok azt gondolni, hogy e termék káros hatást gyakorolna az emberi egészségre vagy a környezetre. 2013-ban az olasz kormány két olasz kutatóintézet által készített új tudományos tanulmányok alapján sürgősségi intézkedés meghozatalát kérte a Bizottságtól annak érdekében, hogy az tiltsa meg a MON 810 típusú kukorica termesztését. Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által készített tudományos vélemény alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy egyetlen új tudományos bizonyíték sem igazolhatja a kért sürgősségi intézkedéseket. Ennek ellenére az olasz kormány 2013-ban rendeletet fogadott el a MON 810 típusú kukorica olaszországi termesztésének tilalmára vonatkozóan. Ezt követően az alapügy felperesei ellen büntetőeljárás indult a MON 810 típusú kukorica fent említett rendeletbe ütköző termesztése miatt.

A Bíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy az elővigyázatosság elve alapján elfogadott ideiglenes kockázatkezelési intézkedések és az 1829/2003 rendelet¹⁰⁶ 34. cikke alapján hozott sürgősségi intézkedések nem ugyanazon feltételrendszernek vannak alárendelve. A 178/2002 rendelet¹⁰⁷ 7. cikkéből ugyanis kitűnik, hogy az ilyen ideiglenes intézkedések elfogadása ahhoz a feltételhez van kötve, hogy a rendelkezésre álló információk értékelését követően bebizonyosodik az egészségkárosító hatások lehetősége, de a helyzet tudományos megítélése még bizonytalan. Az 1829/2003 rendelet 34. cikke ezzel szemben akkor teszi lehetővé sürgősségi intézkedések alkalmazását, amikor „nyilvánvaló”, hogy ez utóbbi rendelettel engedélyezett termék minden bizonnyal „komoly” kockázatot jelent az emberi egészségre, az állati egészségre, vagy a környezetre. A Bíróság így arra a következtetésre jutott, hogy az 1829/2003 rendelet 34. cikke – a 178/2002 rendelet 7. cikkében meghatározott elővigyázatosság elvével összefüggésben – nem biztosít lehetőséget a tagállamok számára arra, hogy az 1829/2003 rendelet 34. cikkében megállapított tartalmi feltételek teljesülése nélkül, pusztán ezen elv alapján ideiglenes sürgősségi intézkedéseket fogadjanak el.

XIV. GAZDASÁG- ÉS MONETÁRIS POLITIKA

A gazdaság- és monetáris politika területén két ítéletet kell megemlíteni. Az első a valamely tagállamra egyes költségvetési adatok manipulálása miatt bírságot kiszabó tanácsi határozatra vonatkozik. A második ítélet, amelyet a **Florescu és társai** ügyben (C-258/14) hozott a Bíróság, az Unió által nyújtott pénzügyi támogatásról szóló, Romániával kötött egyetértési megállapodásra vonatkozik.¹⁰⁸

2017. december 20-án a **Spanyolország kontra Tanács** ügyben hozott ítéletben (C-521/15, [EU:C:2017:982](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság egészében elutasította a *Spanyol Királyság által a 2015/1289 tanácsi végrehajtási határozattal szemben indított megsemmisítés iránti keresetet, amely határozat a költségvetési hiányra vonatkozó adatoknak a Valenciái Autonóm Közösségen belüli manipulálása miatt pénzbírságot szabott ki rá*.¹⁰⁹ E végrehajtási határozatot az 1173/2011 rendelet¹¹⁰ 8. cikkének (1) bekezdése alapján fogadták el, amelynek értelmében a Tanács a Bizottság ajánlása alapján eljárva határozhat úgy, hogy pénzbírságot szab ki arra a tagállamra, amely szándékosan vagy súlyos gondatlanságból a hiányára és az adósságára vonatkozó, egyes adatokat valótlanul mutat be. E határozat így a Tanács által az euróövezetben ellátott gazdasági és költségvetési felügyeleti feladatkörébe illeszkedik.

A Bíróságnak legelőször is az ilyen kereset elbírálására vonatkozó hatásköréről kellett határoznia, mivel az Európai Unió Bírósága alapokmányának 51. cikke értelmében a valamely tagállam által a Tanács végrehajtási határozatával szemben indított megsemmisítés iránti kereset a Törvényszék hatáskörébe tartozik, amennyiben e határozatokat

^{106/} A géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2003. L 268., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 32. kötet, 432. o.).

^{107/} Az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2002. L 31., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 463. o.).

^{108/} Ezen ítéletet az „Alapvető jogok” című I. rész ismerteti.

^{109/} A költségvetési hiányra vonatkozó adatoknak a Valenciái Autonóm Közösségen belüli manipulálása miatt Spanyolország által fizetendő pénzbírság kiszabásáról szóló, 2015. július 13-i 2015/1289/EU tanácsi végrehajtási határozat (HL 2015. L 198., 19. o., helyesbítés: HL 2015. L 291., 10. o.).

^{110/} A költségvetési felügyelet euroövezetbeli eredményes érvényesítéséről szóló, 2011. november 16-i 1173/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 306., 1. o.).

az EUMSZ 291. cikk (2) bekezdése alapján fogadták el. A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy jóllehet a megtámadott határozatot végrehajtási jogkör gyakorlása keretében hozott jogi aktusnak kell tekinteni, mivel azt a Tanács a részére az 1173/2011 rendeletben biztosított jogkörök alkalmazásával fogadta el, azonban nem az EUMSZ 291. cikk (2) bekezdése képezi az ilyen jogkör gyakorlásának jogalapját. A Bíróság kifejtette, hogy az EUMSZ 291. cikk (2) bekezdése csak azon kötelező erejű uniós jogi aktusokra vonatkozik, amelyek főszabály szerint alkalmasak arra, hogy a tagállamok végrehajtsák azokat, azonban egyértelműen nem ez valósul meg az 1173/2011 rendelet esetében, amely bíróság tagállamokra történő kiszabására vonatkozó hatáskört hoz létre. A Bíróság következtésképpen megerősítette a saját hatáskörét a Spanyol Királyság által a megtámadott határozattal szemben indított megsemmisítés iránti kereset elbírálására.

Ami a Spanyol Királyság védelemhez való jogának a megtámadott határozat elfogadását eredményező eljárás során történő tiszteletben tartását illeti, a Bíróság ezt követően emlékeztetett arra, hogy az 1173/2011 rendelet feljogosítja a Bizottságot arra, hogy vizsgálatot indítson, ha úgy találja, hogy komoly jelek utalnak valamely tagállam hiányára vagy adósságára vonatkozó, valótlan adatszolgáltatás fennállására, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben kell tartania az érintett tagállam védelemhez való jogát azt megelőzően, hogy bíróság kiszabására irányuló javaslatot terjesztene a Tanács elé. Ennek keretében a Bíróság kifejtette, hogy az 1173/2011 rendelet rendelkezései nem zárják ki, hogy a Tanács a bíróságot kiszabó határozatának alapjául szolgáló információkat az Eurostat gyűjtse össze az érintett tagállamban azelőtt tett látogatások alkalmával, hogy a Bizottság elfogadta volna a vizsgálat indításáról szóló határozatot. A 479/2009 rendeletben¹¹¹ számára biztosított jogkörök értelmében az Eurostat egyébként jogosult volt arra, hogy ilyen látogatásokat szervezzen Spanyolországba, és ezek alkalmával a megtevesztő gazdasági és költségvetési adatokra utaló komoly jeleket gyűjtsön. Mivel azok a feltételek, amelyek mellett ezen információkat a jelen esetben összegyűjtötték, megfeleltek az uniós jogalkotó által kimondott követelményeknek, és mivel a Spanyol Királyság védelemhez való jogának a vizsgálati eljárás során történő gyakorlását sem veszélyeztették az Eurostat különböző látogatásai alkalmával, a Bíróság megállapította, hogy a Tanács a jelen esetben nem sértette meg a Spanyol Királyság védelemhez való jogát.

Mivel a Spanyol Királyság arra is hivatkozott, hogy a Bizottság által az Eurostat említett látogatásai után folytatott vizsgálat során megsértették a megfelelő ügyintézéshez való jogot, a Bíróság ezt követően megerősítette, hogy ezen, a Charta 41. cikkének (1) bekezdésében kimondott jog az uniós jog olyan általános elvét tükrözi, amelyre hivatkozhatnak a tagállamok. Következésképpen az uniós intézményeknek meg kell felelniük a pártatlanság követelményének a tagállamokkal szemben indított olyan közigazgatási eljárások keretében, amelyek az utóbbiak részére sérelmet okozó határozathoz vezethetnek. A Spanyol Királyság vitatta a Bizottság objektív pártatlanságát a vizsgálati eljárás lefolytatása során, a Bíróság azonban kimondta, hogy abból, hogy ezen vizsgálat lefolytatásával olyan csapatot bíztak meg, amely nagyrészt az Eurostatnak a korábbi látogatásokon részt vevő alkalmazottaiból állt, nem lehet a pártatlanság Bizottságra háruló követelményének megsértésére következtetni, különösen azért nem, mert az említett látogatások és vizsgálati eljárás jogi kerete különböző volt és eltérő célra irányult.

Ami azon tárgyi feltételeket illeti, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy lehetővé tegyék a Tanács számára valamely tagállammal szemben bíróság kiszabását az 1173/2011 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében biztosított jogkörök alapján, a Bíróság továbbá megerősítette „a hiányra és az adósságra vonatkozó, [egyes valótlan adatok bemutatása]” fogalom tág értelmezésének szükségességét. Az uniós jogalkotó által követett, a visszatartásra irányuló célra tekintettel e fogalom ezáltal felöleli a tagállamok által a hiányukra és adósságukra vonatkozó azon adatokkal kapcsolatos valamennyi valótlan adatszolgáltatást, amelyekről a 479/2009 rendelet 3. cikke alapján értesíteniük kell az Eurostatot, attól a kérdéstől függetlenül, hogy egyfelől a szóban forgó adatok tervezett vagy végleges adatok-e, és hogy másfelől az ezzel kapcsolatos valótlan adatszolgáltatás azzal a hatással jár-e, hogy

^{111/} Az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt, a túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló jegyzőkönyv alkalmazásáról szóló, 2009. május 25-i 479/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 145., 1. o.).

veszélyeztetik a Tanács és a Bizottság által biztosított gazdasági és költségvetési összehangolást és felügyeletet. Ami azon követelményt illeti, amely szerint az érintett tagállamnak legalább súlyos gondatlanságból kell eljárnia, a Bíróság egyébként megállapította, hogy az ilyen gondatlanság fennállásának megítélése attól függ, hogy a tagállam milyen mértékben nem tett eleget azon gondossági kötelezettségének, amely őt az Eurostat részére a 479/2009 rendelet 3. cikke alapján szolgáltatandó adatok összeállítása és ellenőrzése területén terheli.

Végül megerősítve azt, hogy a büntetőjogi rendelkezések visszaható hatálya tilalmának elve alkalmazandó az olyan közigazgatási szankcióra, mint az 1173/2011 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján kiszabott pénzbírság, a Bíróság legutolsó sorban megállapította, hogy a jelen esetben nem sértették meg ezt az elvet. A Spanyol Királyságnak a bírság kiszámítását érintő hibájára alapított érvét is elutasította a Bíróság, és így a Spanyolország által indított megsemmisítés iránti kereset egészét elutasította.

XV. SZOCIÁLPOLITIKA

A szociálpolitika területén egy ítéletet érdemes kiemelni. Ezen ítélet a munkavállalók fizetett éves szabadsághoz való jogával kapcsolatos. A 2000/78 irányelvnek a vallási jelek munkahelyen, látható módon történő viselésének munkáltató általi tilalmával való összeegyeztethetőségére vonatkozó **G4S Secure Solutions** ítéletről (C-157/15), valamint **Boungaoui és ADDH** ítéletről (C-188/15) is említést kell tenni.¹¹²

A 2017. november 29-én hozott **King** ítéletben (C-214/16, [EU:C:2017:914](#)) a Bíróság a munkavállalók számára a 2003/88 irányelv¹¹³ 7. cikkében biztosított, fizetett éves szabadsághoz való jogról, különösen az igénybe nem vett, fizetett éves szabadsághoz való jog átvitelének és felhalmozásának lehetőségéről határozott. A jelen ügyben a felperes „kizárólag jutalékon alapuló önálló vállalkozói szerződés” alapján dolgozott egy társaságnak, amelynek alapján az éves szabadság idejére nem kapott díjazást. Munkaviszonyának megszűnésekor a kivett, de ki nem fizetett, valamint a ki nem vett éves szabadságai pénzbeli megváltását követelte a munkáltatójától a munkaviszony egész időtartama tekintetében. Az e kérelmet fellebbezési eljárásban elbíráló, kérdést előterjesztő bíróság több előzetes döntéshozatali kérdést fogalmazott meg, különösen az olyan nemzeti jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozóan, amely kötelezi a munkavállalót arra, hogy azelőtt vegye ki a szabadságát, hogy meggyőződhetne arról, hogy jogosult-e fizetett éves szabadságra, és amely kizárja az éves szabadságnak az e szabadsággal érintett referencia-időszakon túli átvitelét.

A Bíróság ezzel kapcsolatban először is kimondta, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkével és a Charta 47. cikkével ellentétes az, ha a munkavállalónak azelőtt kell kivennie a szabadságát, hogy meggyőződhetne arról, hogy annak idejére jogosult-e fizetett éves szabadságra. Ha ugyanis a munkavállaló az éves szabadságának ideje alatt olyan körülményekkel szembesül, amelyek az őt megillető díjazással kapcsolatos bizonytalanságot szülnek, akkor nincs abban a helyzetben, hogy a fizetett éves szabadsághoz való jog céljának megfelelően maradéktalanul, kikapcsolódásra és szabad időtöltésre alkalmas időszakként használja fel e szabadságot. Ehhez hasonlóan az ilyen körülmények visszatartathatják a munkavállalót attól, hogy éves szabadságát kivegye. Ami továbbá a munkavállaló számára biztosítandó, bíróság előtti jogorvoslati lehetőségeket illeti, a Bíróság kimondta, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell a Charta 47. cikkében szereplő hatékony jogorvoslathoz való jog tiszteletben tartását. E tekintetben a 2003/88

^{112/} Ezen ítéleteket az „Alapvető jogok” című I. rész ismerteti.

^{113/} A munkaidőszervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 299, 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.).

irányelv 7. cikkével összeegyeztethetetlennek minősítette az olyan nemzeti szabályozást, amely először fizetés nélküli szabadság kivételére kötelezi a munkavállalót, és csak ezt követően terjeszthetné elő a kifizetés iránti keresetet, amennyiben a munkáltató kizárólag fizetés nélküli szabadságot biztosítana számára.

Másodsorban a Bíróság kimondta, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkével ellentétesek azok a nemzeti rendelkezések vagy gyakorlatok, amelyek értelmében a munkavállaló azért akadályoztatott az egymást követő több referencia-időszak tekintetében igénybe nem vett, fizetett éves szabadsághoz való jogának a munkaviszonya megszűnéséig történő átvitelében és adott esetben felhalmozásában, mert a munkáltató megtagadta e szabadság kifizetését. Ilyen körülmények között és a szabadság átvitelének az uniós jog követelményeivel összhangban történő korlátozásáról rendelkező nemzeti rendelkezések hiányában ugyanis a munkavállaló által megszerzett, fizetett éves szabadsághoz való jog megszűnésének elismerése lényegében igazolná a munkáltató jogalap nélküli gazdagodását eredményező magatartást, és ezáltal gátolná az említett irányelv munkavállalók egészségvédelmére irányuló célkitűzésének a megvalósulását. Végül a Bíróság kiemelte, hogy – ellentétben az olyan munkavállaló fizetett éves szabadsághoz való jogának felhalmozásával, aki betegség miatt akadályoztatott az említett szabadság igénybevételében – a munkáltató köteles viselni az azzal együtt járó minden következményt, hogy nem biztosítja a munkavállaló számára a fizetett éves szabadsághoz való jog gyakorlását.

XVI. FOGYASZTÓVÉDELEM

A fogyasztóvédelem területén három ítélet érdemel különös figyelmet. Az első a megtévesztő és az összehasonlító reklámra, a második a légi utasok jogaira, a harmadik pedig a hibás termékekért való felelősségre vonatkozik.

A 2017. február 8-án kihirdetett **Carrefour Hypermarchés** ítélet (C-562/15, [EU:C:2017:95](#)) alapjául szolgáló ügyben a Bíróság pontosításokkal szolgált az összehasonlító reklám 2006/114 irányelv¹¹⁴ 4. cikkének a) és c) pontjában felsorolt jogszerűségi feltételeire vonatkozóan, amely rendelkezések megkövetelik, hogy az összehasonlító reklám ne legyen megtévesztő, és hogy tárgyilagosan hasonlítsa össze áruk és szolgáltatások egy vagy több jelentős, lényeges, ellenőrizhető és jellemző tulajdonságát. Az alapjogvita két, a nagykereskedelmi ágazatban egymással versengő társaság, nevezetesen az Intermarché cég üzleteinek kereskedelmi stratégiájáért és politikájáért felelős ITM és a Carrefour között az utóbbi társaság által indított reklámkampány tárgyban folyt, amely összehasonlította a Carrefour cég üzleteiben árusított, híres márkájú termékek árait a versenytársak, köztük az Intermarché cég üzleteiben árusítottakéval.

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy a 2006/114 irányelv értelmében minden összehasonlító reklámnak tárgyilagosan kell összehasonlítania az árakat, és az nem lehet megtévesztő. Márpedig amennyiben a hirdető és a versenytársak olyan cégekhez tartoznak, amelyek mindegyike számos, különböző méretű és kategóriájú üzlettel rendelkezik, és az összehasonlítás nem azonos méretekre és kategóriákra vonatkozik, az összehasonlítás tárgyilagossága torzulhat, ha a reklám nem tesz említést e különbségről.

Másodsorban a Bíróság rámutatott arra, hogy megtévesztőnek minősül az az összehasonlító reklám, amely – a körülményektől függően – az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges lényeges információkat hagy ki vagy hallgat el, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, és ezáltal ahhoz vezethet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna. A Bíróság szerint azonban az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló reklám csak akkor megtévesztő, ha a fogyasztót

^{114/} A megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló, 2006. december 12-i 2006/114/EK európai parlamenti és tanács irányelv (HL 2006. L 376., 21. o.).

nem tájékoztatták arról, hogy az összehasonlításra a reklámozó cég nagyobb méretű vagy magasabb kategóriájú üzleteiben, illetve a versenytárs cégek kisebb méretű vagy alacsonyabb kategóriájú üzleteiben alkalmazott árak között került sor. E tekintetben ezen információt nem csak egyértelműen kell közölni, hanem fel kell tüntetni magában a reklámszövegben is.

A 2017. május 4-én kihirdetett **Pešková és Peška** ítélet (C-315/15, [EU:C:2017:342](#)) alkalmat adott a Bíróságnak arra, hogy értelmezze többek között a „rendkívüli körülmények” és az „ésszerű intézkedések” 261/2004 rendelet¹¹⁵ 5. cikkének (3) bekezdése szerinti fogalmát egy azzal kapcsolatos jogvita keretében, hogy a légi fuvarozó megtagadta azon utasok kártalanítását, akiknek a légi járata a légi jármű madárral történő ütközése miatt három órát meghaladó késést szenvedett el.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 261/2004 rendelet értelmében vett rendkívüli körülményeknek minősíthetők az olyan események, amelyek jellegüknél vagy eredetüknél fogva nem tartoznak a légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe, és annak tényleges befolyásán kívül esnek. Ezzel szemben nem minősül rendkívüli körülménynek a légi jármű bizonyos alkatrészeinek idő előtti hibája, mivel az ilyen meghibásodás a lényegét tekintve a repülőgép működési rendszeréhez kapcsolódik. A Bíróság szerint viszont mivel a légi jármű madárral történő ütközése, valamint az ezen ütközés miatti esetleges károsodás a lényegüket tekintve nem a repülőgép működési rendszeréhez kapcsolódnak, az ilyen ütközés jellegénél vagy eredeténél fogva nem tartozik az érintett légi fuvarozó rendes tevékenységi körébe, és annak tényleges befolyásán kívül esik. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy a légi jármű madárral történő ütközése a 261/2004 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében vett rendkívüli körülménynek minősül.

Ami azt a kérdést illeti, hogy a légi fuvarozó meghozott-e minden „ésszerű intézkedést”, hogy elkerülje az érintett ütközést, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy e fuvarozó nem kötelezhető arra, hogy olyan intézkedéseket tegyen meg, amelyek vállalkozásának kapacitásait tekintve elviselhetetlen áldozatokat követelnek meg tőle. Továbbá, jóllehet köteles lehet arra, hogy bizonyos megelőző intézkedéseket megtegyen, hogy csökkentse, sőt megelőzze a madárral történő ütközés kockázatait, e fuvarozó nem felelős azért, hogy más szervek (többek között a repülőtér-üzemeltetők vagy a hatáskörrel rendelkező légiforgalmi irányítók) nem tartották tiszteletben a hatáskörükbe tartozó megelőző intézkedések elfogadására irányuló kötelezettségeiket.

A 2017. június 21-én hozott **W és társai** ítéletben (C-621/15, [EU:C:2017:484](#)) a Bíróság azon nemzeti bizonyítási szabályrendszernek a 85/374 irányelv¹¹⁶ 4. cikkével való összeegyeztethetőségéről határozott, amely lehetővé teszi az oltóanyag gyártójának az oltóanyag vélt hibája miatti felelősségének kérdését vitató kereset tárgyában eljáró bíróság számára, hogy – az ezzel kapcsolatos tudományos konszenzus hiánya ellenére – komoly, pontos és egybehangzó valószínűsítő körülmények együttese alapján megállapítsa az oltóanyag hibáját, és ez utóbbi, valamint a betegség jelentkezése közötti okozati kapcsolatot.

A Bíróság megállapította, hogy 85/374 irányelv 4. cikkével nem ellentétes az ilyen bizonyítási rendszer. Az ilyen rendszer ugyanis nem eredményezi e rendelkezés értelmében a károsult háruló bizonyítási teher megfordulását, mivel végeredményben az említett károsultnak kell azon különböző valószínűsítő körülményeket bizonyítania, amelyek együtthatása adott esetben alátámaszthatja az eljáró bíróság azon meggyőződését, hogy az adott oltóanyag hibája és az elszenvedett kár között okozati összefüggés áll fenn. A Bíróság szerint továbbá az, ha az

^{115/} A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.).

^{116/} A hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o.).

orvosi kutatásból származó konkrét bizonyítékokon kívül kizárt lenne minden más bizonyítási eszköz, azt eredményezné, hogy túlzottan nehezzé vagy – amikor az orvosi kutatás alapján nem állapítható meg, de nem is tagadható az okozati összefüggés – lehetetlenné tenné a gyártó felelősségének megállapítását, ily módon veszélyeztetve az irányelv hatékony érvényesülését, valamint annak céljait.

A Bíróság azonban rámutatott arra, hogy a nemzeti bíróságoknak biztosítaniuk kell, hogy az előterjesztett valószínűsítő körülmények valóban kellően komolyak, pontosak és egybehangzóak legyenek ahhoz, hogy ezek alapján arra lehessen következtetni, hogy a termék hibája – a gyártó által a védelmében előadott bizonyítékok és érvek ellenére – a kár bekövetkeztének legvalószínűbb magyarázata. A nemzeti bíróságnak továbbá mindaddig meg kell őriznie saját mérlegelési szabadságát a tekintetben, hogy az ilyen bizonyítékot jogilag megkövetelt módon terjesztették-e elő, vagy sem, amíg úgy értékeli, hogy kialakíthatja az erre vonatkozó végleges álláspontját.

A Bíróság szerint e tekintetben, amennyiben a nemzeti jogalkotó vagy adott esetben a nemzeti legfelsőbb bíróság olyan bizonyítási módot fogad el, amely szerint az oltóanyagoknak tulajdonított hiba és a károsult által elszenvedett kár közötti okozati összefüggés fennállása mindig bizonyítottnak tekintendő, ha az okozatosságot valószínűsítő bizonyos, előre meghatározott konkrét körülmények megvalósulnak, ez a 85/374 irányelv 4. cikkében meghatározott bizonyítási teherre vonatkozó szabály megsértését és az ezen irányelv által létrehozott felelősségi rendszer hatékonyságának veszélyeztetését eredményezné.

XVII. KÖRNYEZETVÉDELEM

1. KÖRNYEZETVÉDELMI FELELŐSSÉG

A 2017. június 1-jei **Folk** ítéletben (C-529/15, [EU:C:2017:419](#)) a Bíróság pontosította a „környezeti kár” 2009/31 irányelvvel¹¹⁷ módosított 2004/35 irányelv¹¹⁸ szerinti fogalmát. Az alapügy a Mürz folyón halászati engedéllyel rendelkező személy által indított keresetből eredt, aki azt állította, hogy a vízerőmű üzemeltetése jelentős környezeti károkat okoz, amelyek megzavarják a halak természetes szaporodását.

Az első fokon eljáró bíróság szerint, mivel a vízerőmű üzemeltetését engedélyezte a nemzeti szabályozás, e kár nem minősíthető a 2004/35 irányelv értelmében vett környezeti kárnak. A Bíróság legelőször is kimondta, hogy ezen irányelv 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy ezen irányelvet *ratione temporis* alkalmazni kell az olyan környezeti károkra, amelyek a hatálybalépését követően keletkeztek, még ha azokat egy, ezen időpontot megelőzően engedélyezett létesítmény üzemeltetése okozta is. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy a 2004/35 irányelvvel és különösen 2. cikke 1. pontjának b) alpontjával, amely meghatározza a „környezeti kár” fogalmát, ellentétes az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely általános és automatikus módon kizárja, hogy az olyan kár, amely jelentősen kedvezőtlen hatást gyakorol az érintett vizek ökológiai, kémiai vagy mennyiségi állapotára vagy ökológiai potenciáljára, „környezeti kárnak” minősüljön, pusztán azért, mert az a nemzeti szabályozás által engedélyezett tevékenységből ered, és következésképpen e kárra kiterjed a nemzeti jog alapján kiadott engedély.

117/ A széndioxid geológiai tárolásáról, valamint a 85/337/EKG tanácsi irányelv, a 2000/60/EK, a 2001/80/EK, a 2004/35/EK, a 2006/12/EK és a 2008/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint az 1013/2006/EK rendelet módosításáról szóló, 2009. április 23-i 2009/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 140., 114. o.).

118/ A környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló, 2004. április 21-i 2004/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 143., 56. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 8. kötet, 357. o.).

A Bíróság továbbá kifejtette, hogy jóllehet a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság az engedélyt a 2000/60 irányelv¹¹⁹ 4. cikke (7) bekezdésének a)–d) pontjában előírt feltételek tiszteletben tartásának vizsgálata nélkül állította ki, az uniós jog nem kötelezi a nemzeti bíróságokat, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság helyébe lépjenek, és maguk vizsgálják az említett feltételek tiszteletben tartását.

Végül a 2004/35 irányelv 12. és 13. cikkének teljes és megfelelő átültetése megköveteli, hogy a 12. cikkének (1) bekezdésében felsorolt három kategóriába tartozó személyeknek – és különösen azoknak, akiket vagy amelyeket a környezeti károk nagy valószínűséggel érintenek – módjukban álljon környezeti károokra vonatkozó észrevétel benyújtása, lehetőségük legyen felkérni a hatóságot az említett irányelv alapján intézkedések meghozatalára, valamint felülvizsgálati eljárást kezdeményezhessenek bíróság vagy egyéb hatáskörrel rendelkező állami szerv előtt anélkül, hogy a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznének ez utóbbi tekintetében.

2. A KVÓTAKERESKEDELEM

A 2017. július 26-án hozott **ArcelorMittal Atlantique és Lorraine** ítéletben (C-80/16, [EU:C:2017:588](#)) a Bíróság az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei 2003/87 irányelv¹²⁰ szerinti kereskedelmi rendszeréről szóló 2011/278 határozat¹²¹ érvényességéről határozott. A Bíróság ennek alkalmával meghatározta azon megfelelő módszert, amelyet a Bizottságnak alkalmaznia kellett a 2013–2020-as időszakban az acélipari ágazat kibocsátási egységeinek ingyenes kiosztására vonatkozó uniós szintű referenciaértékek megállapítására. A kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatban kétségét fejezte ki a 2011/278 határozat érvényességét illetően, azon kérdésre tekintettel, hogy az érintett referenciaértékeket a 2003/87 irányelvnek megfelelően állapították-e meg. Így arra kérte a Bíróságot, hogy többek között határozza meg, hogy a Bizottság az említett referenciaértékek megállapítása során dönthetett-e úgy, hogy a forró fémre vonatkozó referenciaértékben nem szerepelteti az újrahasznosított hulladékgázok villamosenergia-termelésben történő felhasználásából eredő összes kibocsátást, és a szinterezett ércre vonatkozó referenciaérték meghatározása során a referencia létesítmények között szerepeltethetett-e szinterezett ércet és pelletet is előállító gyárat.

A Bíróság igennel válaszolt a fenti kérdésekre, és így megállapította, hogy nincsenek olyan körülmények, amelyek érinthetnék a 2011/278 határozat érvényességét. Ami különösen a szinterezett ércre vonatkozó referenciaérték meghatározását illeti, a Bíróság először is kiemelte, hogy a Bizottság a 2003/87 irányelv 10a. cikkének (2) bekezdése alapján széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik a referenciaértékek ágazatonként vagy alágazatonként történő meghatározása tekintetében. Ezért az e területen kibocsátott valamely intézkedés jogszerűségét csak az érintheti, ha az intézkedés nyilvánvalóan nem alkalmas a cél elérésére. Erre tekintettel az, hogy a Bizottság, amikor a szinterezett érc referenciaértékének megállapításakor a 2011/278 határozatban olyan üzemet is figyelembe vett, amely a referencialétesítményekben egyszerre állít elő szinterezett ércet és pelletet, nem sértette meg e határozatot. Az olyan létesítményt illetően ugyanis, amelyben megtalálható egy pellet egység és egy szinterezett érc egység is, a pellettermelés a szinterezett ércnek a 2011/278 határozat I. mellékletében szereplő fogalom meghatározása

¹¹⁹ A vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 327., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275. o.).

¹²⁰ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. 275., 32. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

¹²¹ A kibocsátási egységekre vonatkozó harmonizált ingyenes kiosztás uniós szintű átmeneti szabályainak a 2003/87 irányelv 10a. cikke értelmében történő meghatározásáról szóló, 2011. április 27-i 2011/278/EU bizottsági határozat (HL 2011. L 130., 1. o.).

szerinti folyamatosságaihoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó folyamatnak minősül, mivel e két termelési egység együttesen lehetővé teszi egy olyan egyetlen termék előállítását, amellyel helyettesíthető a szinterezett érc.

3. VÉDETT HELYEK

A **Bizottság kontra Lengyelország** ügyben 2017. november 20-án ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzésében (C-441/17 R, [EU:C:2017:877](#)) a Bíróság nagytanácsa kötelezte a *Lengyel Köztársaságot*, hogy – a kivételes és feltétlenül szükséges esetek kivételével – *haladéktalanul hagyja abba a közösségi jelentőségű természeti területként és különleges madárvédelmi területként kijelölt Białowieża erdőben az aktív erdőgazdálkodási műveleteket*. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet az Európai Bizottság által indított, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset¹²² keretében nyújtották be, amely annak megállapítására irányult, hogy a Lengyel Köztársaság – különösen a betűzősű elterjedésének megakadályozása érdekében folytatott, a fák kivágására, valamint a holt vagy elhaló fák eltávolítására irányuló műveletekkel – megsértette egyrészt a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43 irányelvből,¹²³ másrészt pedig a vadon élő madarak védelméről szóló 2009/147 irányelvből¹²⁴ eredő kötelezettségeit.

A Bíróság helyt adott az ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek, mivel úgy ítélte meg, hogy az intézkedés elrendelésének valamennyi feltétele teljesül a jelen esetben. Konkrétan, a sürgősségre vonatkozó feltételt illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett erdőben folytatott aktív erdőgazdálkodási műveletek helyrehozhatatlan és súlyos környezeti károkat okozhatnak. A fák kivágásából és eltávolításából fakadó károk ugyanis a bekövetkezésük után – a Lengyel Köztársaságnak a Bizottság által felrótt kötelezettségszegés megállapítása esetén – már nem fordíthatók vissza. A Bíróság továbbá rámutatott arra, hogy a jelen ügyben a mérlegelendő érdekek egyrészt az élőhelyeknek és fajoknak a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveletek jelentette esetleges veszéllyel szembeni védelmében, másrészt az ahhoz fűződő érdekekben állnak, hogy megakadályozzák az erdő természetes élőhelyeinek a betűzősű jelenlétével összefüggő károsodását. Márpedig, mivel nem állnak rendelkezésre részletes információk a betűzősű által rövid távon esetlegesen okozott káros hatásokat illetően, a Bíróság szerint sürgetőbb a szóban forgó műveletek folytatása által okozott károk bekövetkezésének elkerülése, mint az említett káros hatások bekövetkezése.

A Bíróság kivételes jelleggel ugyanakkor kizárta ezen ideiglenes intézkedések közül a személyek közbiztonságának közvetlen és azonnali biztosításához szükséges erdőgazdálkodási műveleteket. Az ilyen említett műveletek azonban csak abban az esetben folytathatók, ha a közlekedési útvonalak vagy egyéb fontos infrastruktúrák közvetlen környezetében élő személyek közbiztonsága kizárólag e műveletek révén tartható fenn, és ha e biztonság fenntartása nem garantálható más, enyhébb intézkedések elfogadása révén, például a veszély megfelelő jelzésével vagy azzal, hogy ideiglenesen megtiltják a lakosság belépését az említett infrastruktúrák közvetlen környezetébe.

^{122/} A 2017. december 31-én folyamatban lévő, C-441/17. sz., *Bizottság kontra Lengyelország* ügy.

^{123/} A 2013. május 13-i 2013/17/EU irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 102. o.).

^{124/} A május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 20., 7. o.).

Végül a Bíróság kimondta, hogy EUMSZ 279. cikk hatáskört biztosít számára kényszerítő bírság kiszabására abban az esetben, ha a határozatát az érintett fél nem teljesíti. Ennek alapján kötelezte Lengyelországot, hogy közölje a Bizottsággal az e határozat maradéktalan végrehajtása céljából általa elfogadott intézkedéseket. A Bíróság adott esetben újabb végzéssel fog határozni a jelen határozat esetleges megsértéséről, és a jogsértés megállapítása esetén elrendeli, hogy Lengyelország fizessen a Bizottság számára napi legalább 100 000 euró összegű kényszerítő bírságot.

A 2017. október 19-én hozott **Vereniging Hoekschewaards Landschap** ítéletben (C-281/16, [EU:C:2017:774](#)) a Bíróság a 92/43 irányelv¹²⁵ alapján elfogadott, az atlanti biogeográfiai régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó, nyolcadik alkalommal frissített jegyzék elfogadásáról szóló 2015/72 végrehajtási határozat¹²⁶ érvényességéről döntött. A Bizottság az említett határozatban a Holland Királyság kérelmére azzal az indokkal csökkentette az e tagállamban található, különleges természetmegőrzési terület, a Haringvliet közösségi jelentőségű természeti terület felszíni területét a Leenheerenpolder kizárásával, hogy az utóbbi e területbe való eredeti belefoglalása tudományos tévedés eredménye volt. A Bíróság rámutatott arra, hogy jóllehet vitathatatlan, hogy a tagállamok bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, amikor a 92/43 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében javaslatot tesznek a közösségi jelentőségű természeti területeknek minősíthető területek jegyzékére, nem rendelkezhetnek ugyanakkor ilyen mérlegelési mozgástérrel abban az esetben, ha a Bizottságnak valamely ilyen terület felszíni területének csökkentését javasolják.

Ugyanis, mivel valamely természeti területnek a jegyzékbe való felvétele megalapozza azt a vélelmet, hogy a 92/43 irányelv értelmében e teljes terület jelentőséggel bír a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmének célja szempontjából, a jegyzékben szereplő valamely természeti terület méretének csökkentésére irányuló tagállami javaslat annak bizonyítását feltételezi, hogy a kérdéses területeknek nincs kiemelkedő jelentőségük e cél nemzeti szinten való elérése szempontjából. Ezért a Bizottság csak akkor fogadhatja el, illetve ültetheti át a javaslatot, ha arra a következtetésre jut, hogy e területek védelme az Unió egésze szempontjából sem szükséges.

Következésképpen, mivel a jelen esetben nem volt tudományos bizonyíték annak alátámasztására, hogy a Leenheerenpoldernek a Haringvliet természeti területbe való belefoglalására irányuló eredeti javaslat ilyen tévedésen alapult volna, a Bíróság úgy határozott, hogy a 2015/72 végrehajtási határozat érvénytelen.

4. AZ AARHUSI EGYEZMÉNY

Az Aarhusi Egyezményrel kapcsolatban két ítéletet kell megemlíteni. Az első a környezeti információkhoz való hozzáféréssel kapcsolatos **Saint-Gobain Glass Deutschland** ítélet (C-60/15 P),¹²⁷ a második ítélet pedig a környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jogra vonatkozik.

^{125/} A 2006. november 20-i 2006/105/EK tanácsi irányelvvel (HL 2006. L 363., 368. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 6. kötet, 102. o.).

^{126/} Az atlanti biogeográfiai régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó, nyolcadik alkalommal frissített jegyzék elfogadásáról szóló, 2014. december 3-i (EU) 2015/72 bizottsági végrehajtási határozat (HL 2015. L 18., 385. o.).

^{127/} Ezen ítéletet a „Dokumentumokhoz való hozzáférés” című III.3 rész ismerteti.

A 2017. december 20-án hozott **Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation** ítéletben (C-664/15, [EU:C:2017:987](#)) a Bíróság egy olyan környezetvédelmi szervezet keresetfőségi jogáról határozott, amely az Aarhusi Egyezmény¹²⁸ alapján szeretne volna az igazságszolgáltatást igénybe venni.

A Bíróság először is kiemelte, hogy az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy valamely, a nemzeti jogszabályi előírásoknak megfelelően létrehozott és működő környezetvédelmi szervezetnek jogot kell biztosítani arra, hogy bíróság előtt megtámadhasson egy projektet engedélyező olyan határozatot, amely sértheti a víztestek állapotromlásának megelőzésére vonatkozó, a 2000/60 irányelv¹²⁹ 4. cikkében előírt kötelezettséget. A Bíróság szerint, jóllehet az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése azt jelenti, hogy a Szerződő Államok e rendelkezés végrehajtását illetően megőrzik mérlegelési jogkörüket, mégsem engedhető meg, hogy olyan kritériumokat határozzanak meg, amelyek annyira szigorúak, hogy gyakorlatilag a környezetvédelmi szervezetek számára ellehetetlenítenék az e rendelkezésben említett aktusok vagy mulasztások megtámadását.

A jelen esetben arról volt szó, hogy az alkalmazandó nemzeti eljárásjog értelmében egy olyan környezetvédelmi szervezetet, mint a Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation – még ha meg is felelt az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében meghatározott követelményeknek, ahhoz, hogy az „érintett nyilvánosság” fogalma alá tartozhasson – főszabály szerint nem illetett meg a vízügyi szabályozás alapján folytatott közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél jogállása. Márpedig az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) bekezdését, valamint a 2000/60 irányelv 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi rendelkezés, amely kizárja a környezetvédelmi szervezeteket a 2000/60 irányelv végrehajtását szolgáló engedélyezési eljárásokban ügyfélként való részvétel lehetőségéből, és az ilyen eljárások eredményeként hozott határozatok megtámadására szolgáló keresetindítási jogot kizárólag az ilyen jogállással rendelkező személyek részére tartja fenn. A nemzeti bíróság feladata, hogy a nemzeti eljárásjogot e rendelkezésekkel összhangban értelmezze, és lehetővé tegye az ilyen részvételt.

Ezzel összefüggésben – a releváns tényeknek és nemzeti jogi szabályoknak a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatára is figyelemmel – a Bíróság azt is kimondta, hogy az Aarhusi Egyezménynek a Charta 47. cikkével együttesen értelmezett 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan jogvesztő nemzeti szabály környezetvédelmi szervezetekkel szembeni alkalmazása, amelynek értelmében valamely személy elveszíti az eljárásban részt vevő ügyfél jogállását, és így nem tud keresetet indítani az ezen eljárás eredményeként hozott határozattal szemben, ha nem terjeszt elő kifogást kellő időben a közigazgatási eljárásban, illetve legkésőbb ezen eljárás szóbeli szakasza során.

XVIII. KÖZÖS KERESKEDELEMPOLITIKA

A 2017. május 16-i teljes ülésen adott **2/15. sz. véleményében** ([EU:C:2017:376](#)) a Bíróságnak az *Európai Unió azon hatásköréről* kellett döntenie az EUMSZ 218. cikk (11) bekezdése alapján, hogy megkötheti-e egyedül a *Szingapúri Köztársasággal megtárgyalt szabadkereskedelmi megállapodást*. Egy ún. „új generációs” kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodásról volt szó, amely a vámok, valamint az áru- és szolgáltatáskereskedelmet érintő, nem vámjellegű

128/ A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény.

129/ A vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 327., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 275. o.).

akadályok felszámolására irányuló, hagyományos rendelkezéseken kívül a kereskedelemmel kapcsolatos, más különböző területekre vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz. Így a tervezett megállapodásban szereplő kötelezettségvállalások a piacra jutásra, a beruházások védelmére, a szellemi tulajdon védelmére, a versenyre és a fenntartható fejlődésre vonatkoznak. A megállapodás vitarendezési eljárásokat is bevezet, és különleges intézményi keretet hoz létre a megállapodásban szereplő különböző, különösen az információcserére, az együttműködésre és a közvetítésre irányuló kötelezettségek és eljárások végrehajtására.

A szabadkereskedelmi megállapodás tervezetének tárgyára és céljaira tekintettel a Bíróság legelőször is azt vizsgálta meg, hogy e megállapodás rendelkezései milyen mértékben tartoznak az Uniónak az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerint a közös kereskedelempolitika területén fennálló kizárólagos hatáskörébe. Mivel a közös kereskedelempolitika az EUMSZ 207. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió külső tevékenységeinek keretei közé illeszkedik, a Bíróság ez alapján rámutatott arra, hogy a megállapodásnak csak azok az elemei tartoznak a közös kereskedelempolitika hatálya alá, amelyek kifejezetten valamely harmadik állammal vagy államokkal folytatott kereskedelmi kapcsolatokra vonatkoznak, amennyiben céljuk alapvetően e kapcsolatok előmozdítása, elősegítése vagy szabályozása, és azokra közvetlen és azonnali hatást gyakorolnak. Amennyiben ez a helyzet állt fenn – így a 2–6. fejezetben foglalt árukereskedelmi kötelezettségvállalások, vagy a 7. fejezetben foglalt, a nem vámjellegű kereskedelmi akadályokra és a megújuló energia előállításával kapcsolatos befektetésekre vonatkozó kötelezettségvállalások; a 11. fejezetben foglalt, a szellemi tulajdonjogok védelmére vonatkozó kötelezettségvállalások, a 12. fejezetben foglalt, a versenyjog területére vonatkozó kötelezettségvállalások, és a 13. fejezetben foglalt, a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalások esetében – a Bíróság megerősítette, hogy a tervezett szabadkereskedelmi megállapodás ezen elemei az Uniónak az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerinti kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

A határokon átnyúló szolgáltatásnyújtásokat, valamint a természetes személyek letelepedését és ideiglenes tartózkodását érintő, a megállapodás 8. fejezetében foglalt akadályok felszámolására vonatkozó kötelezettségvállalásokat illetően a Bíróság megállapította, hogy az említett fejezet a közös kereskedelempolitika alá tartozik, és következésképpen az Uniónak az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerinti kizárólagos hatáskörébe, kivéve a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásokra vonatkozóan e fejezetben előírt kötelezettségvállalások. Mivel ez utóbbi kötelezettségvállalásokat az EUMSZ 207. cikk (5) bekezdése kizárja a közös kereskedelempolitika alól, a Bíróság megvizsgálta az Unió azok jóváhagyására vonatkozó hatáskörét az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése alapján, amely rendelkezés kizárólagos hatáskört biztosít az Unió számára nemzetközi megállapodások megkötésére, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja. A Bíróság szerint fennáll annak veszélye, hogy e szabályokat érintheti a megállapodás, amennyiben az abban szereplő kötelezettségvállalások a közös szabályok alkalmazási területe alá tartoznak, anélkül hogy a nemzetközi kötelezettségvállalások és az uniós szabályozás hatálya alá tartozó tárgykörök közötti teljes egybeesés szükséges lenne. Márpedig, amennyiben az e megállapodás 8. fejezetében foglalt, különböző közlekedési szolgáltatások nyújtása valóban érintheti a közös szabályokat a tengeri, a vasúti és a közúti közlekedés területén, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja, arra a következtetésre jutott a Bíróság, hogy az Unió az EUMSZ 3. cikke (2) bekezdése alapján kizárólagos hatáskörrel rendelkezik e kötelezettségvállalások jóváhagyására. A megállapodástervezet belvízi közlekedésre vonatkozó rendelkezéseit illetően a Bíróság rámutatott arra, hogy azok csak különösen korlátozott terjedelmű kötelezettségvállalásokat írnak elő, ezért nem befolyásolhatják az uniós hatáskör jellegét a 8. fejezetben szereplő kötelezettségvállalások tekintetében. E különböző megfontolásokra tekintettel a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az összes ezen kötelezettségvállalás tekintetében. A Bíróság az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontjára, valamint – a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó kötelezettségvállalásokat illetően – az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésére hivatkozva megerősítette az Uniónak a megállapodás 10. fejezetében szereplő, a közbeszerzésekre vonatkozó kötelezettségvállalásokat tartalmazó rendelkezések tekintetében fennálló kizárólagos hatáskörét is.

A megállapodás 9. fejezetének A. szakaszában foglalt beruházásvédelmet illetően a Bíróság különbséget tett a közvetlen és a más beruházások között. A beruházások első típusát illetően emlékeztetett arra, hogy a közvetlen külföldi befektetések területére vonatkozó uniós jogi aktusok az EUMSZ 207. cikk (1) bekezdése értelmében a közös kereskedelempolitika alá tartoznak, függetlenül attól, hogy az aktusok célja az említett befektetések engedélyezése vagy védelme. Mivel a közvetlen beruházások területén tervezett kötelezettségvállalásoknak egyébként a kereskedelmi kapcsolatok előmozdítása, elősegítése vagy szabályozása a célja, és e kereskedelemre közvetlen és azonnali hatásokat gyakorolnak, a Bíróság megerősítette, hogy az Unió az EUMSZ 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján kizárólagos hatáskörrel rendelkezik azok jóváhagyására. A nem közvetlen külföldi befektetésekre, így a vállalkozás ügyvitele és irányítása befolyásolásának szándéka nélkül végzett, azon „portfólióbefektetésekre” vonatkozó kötelezettségvállalásokat illetően, amelyek az EUMSZ 63. cikk szerinti tőkemozgásoknak minősülnek, a Bíróság viszont megállapította, hogy azok nem tartoznak sem az Uniónak az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerinti kizárólagos hatásköre alá, sem az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében szereplő hatásköri kizárólagosság valamely esete alá. Az utóbbi szempontot illetően a Bíróság elutasította a Bizottság azon érvét, amely szerint a 9. fejezet A. szakasza érintheti az EUMSZ 63. cikket. A Bíróság szerint ugyanis az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében hivatkozott „közös szabályok” nem vonatkozhatnak az EUM-Szerződés valamely rendelkezésére, különösen azért nem, mert az Unió valamely nemzetközi megállapodásának rendelkezései nem érinthetik az uniós jog elsődleges szabályait és nem változtathatják meg azok alkalmazási körét. A Bíróság szerint az olyan kötelezettségvállalások jóváhagyása, amelyek a kölcsönösség alapján hozzájárulnak a tőke és fizetések szabad mozgásának megvalósításához, viszont szükségesnek minősíthetők e szabad mozgás teljes körű megvalósítása érdekében, amely az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdése értelmében a Szerződések egyik célkitűzése, és ennek keretében az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdésének a) pontja alapján a belső piaccal kapcsolatos, az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozik.

A tervezett megállapodásnak az információcserére, tájékoztatásra, ellenőrzésre, együttműködésre és közvetítésre vonatkozó, különböző kötelezettségeket és eljárásokat tartalmazó, továbbá e célból különleges intézményi keretet bevezető rendelkezéseit illetően a Bíróság megjegyezte, hogy e kötelezettségvállalások a megállapodás érdemi rendelkezései hatékonyságának biztosításra irányulnak, mivel lényegében szervezeti struktúrát és bizonyos döntéshozatali jogköröket vezetnek be. Mivel e rendelkezések járulékos jellegűek, ugyanazon hatáskör alá tartoznak, mint azok az érdemi rendelkezések, amelyeket kiegészítenek. Ezen elemzést a Bíróság az „Átláthatóság” című 14. fejezetben szereplő kötelezettségvállalásokkal kapcsolatban is megismételte, amelyek szintén járulékos jellegűek azon érdemi rendelkezésekhez képest, amelyeket kiegészítenek.

Végül a tervezett megállapodásnak a vitarendezésre vonatkozó rendelkezéseit illetően a Bíróság különbséget tett a befektetők és az államok közötti vitákra alkalmazandó eljárás, valamint az Unió és Szingapúr közötti vitákra alkalmazandó eljárás között. Az első eljárást illetően megállapította, hogy az nem minősülhet tisztán járulékos jellegűnek az érdemi szabályokhoz képest, mivel kivonhatja a tagállamok joghatósága alól a jogvitákat. Az ilyen eljárás jóváhagyása következképpen mindenképpen az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozik. Az Unió és Szingapúr közötti vitarendezési eljárást illetően a Bíróság viszont emlékeztetett arra, hogy az Unió hatásköre a nemzetközi kapcsolatok terén, valamint a nemzetközi megállapodások megkötésére vonatkozó joga szükségszerűen kiterjed arra is, hogy önmagát olyan bíróság határozatainak vesse alá, amelyet ilyen megállapodások alapján hoznak létre vagy jelölnek ki az utóbbi megállapodások rendelkezéseinek értelmezése és alkalmazása érdekében, vagy olyan testület határozatainak vesse alá, amely maga ugyan formálisan nem bíróság, azonban lényegében bírósági feladatokat lát el, mint a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó megállapodás keretében létrehozott vitarendezési testület. Mivel az Unió és Szingapúr közötti vitarendezési eljárás a tervezett megállapodás érdemi rendelkezései intézményi keretének részét képezi, és nem vonja ki a tagállamok vagy az Unió joghatósága alól a jogvitákat, a Bíróság megállapította, hogy ezen eljárás ugyanazon hatáskör alá tartozik, mint azok az érdemi rendelkezések, amelyeket kiegészít.

A fenti megfontolások összességére tekintettel a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Szingapúrral kötendő szabadkereskedelmi megállapodás tervezete részben az Unió kizárólagos hatáskörébe, részben pedig az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozik.

2017. október 25-én a **Bizottság kontra Tanács** ítéletben (C-389/15, [EU:C:2017:798](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság helyt adott azon megsemmisítés iránti keresetnek, amelyet a Bizottság *az eredetmegjelölésekről és a földrajzi jelzésekről szóló, felülvizsgált Lisszaboni Megállapodásról*¹³⁰ folytatandó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról szóló, 2015. május 7-i 8512/15 tanácsi határozat ellen indított. A Bíróság megállapította, hogy a felülvizsgált megállapodás tervezetére vonatkozó tárgyalás azon kizárólagos hatáskörbe tartozik, amelyet az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdése biztosít az Unió számára az EUMSZ 207. cikk (1) bekezdésében szereplő közös kereskedelempolitika területén.

A Bíróság e tekintetben legelőször is emlékeztetett az állandó ítélkezési gyakorlatára, amely szerint az Unió által a szellemi tulajdonjogok területén vállalt nemzetközi kötelezettségek a közös kereskedelempolitika alá tartoznak, amennyiben egyfelől kifejezett kapcsolatot mutatnak a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatokkal, valamint céljuk alapvetően e kapcsolatok előmozdítása, elősegítése vagy szabályozása, másfelől pedig azokra közvetlen és azonnali hatást gyakorolnak. Megállapította, hogy e politika alá tartozhatnak különösen azok a nemzetközi megállapodások, amelyek tárgya a szellemi tulajdonjogok oltalmának a részes felek területén való biztosítása és megszervezése, amennyiben azok megfelelnek a fent említett két feltételnek.

Az említett tervezet célját illetően a Bíróság rámutatott arra, hogy mivel annak fő célja a Lisszaboni Megállapodással létrehozott rendszer megerősítése és az e megállapodással létrehozott külön unió keretében az általa a földrajzi jelzések számára bevezetett oltalom biztosításának – a Párizsi Uniói Egyezmény¹³¹ által az ipari tulajdon különböző formái számára biztosított oltalom kiegészítéseként történő – kiterjesztése volt, úgy kell tekinteni, hogy az azon egyezménycsoport által követett cél keretébe illeszkedik, amelynek részét képezi, és különösen, hogy az Unió szempontjából az Unió és az említett megállapodásban részes harmadik államok közötti kereskedelem elősegítése és szabályozása a célja.

A felülvizsgált megállapodás tervezetének hatásait illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az e tervezetben szereplő kikötéseknek közvetlen és azonnali hatásuk lesz az Unió és az érintett harmadik államok közötti kereskedelmi kapcsolatokra, az e kereskedelemben részt vevő valamennyi gyártónak, valamint minden más érdekelt természetes vagy jogi személynek biztosítva az ahhoz szükséges eszközöket, hogy homogén anyagi és eljárási feltételek mellett ténylegesen tiszteletben tartsák azon oltalmat, amelyet a felülvizsgált megállapodás tervezete biztosít az ipari tulajdonjogaik számára az eredetmegjelölések vagy a földrajzi jelzések károsító vagy tisztességtelen külföldi használata esetén.

A Bíróság így arra a következtetésre jutott, hogy a Tanács tévesen ítélte meg úgy, hogy a megtámadott határozat a belső piac területére vonatkozó jogszabályok közelítésére (EUMSZ 114. cikk) vonatkozik, és ezért az Unió és a tagállamok közötti megosztott hatáskörbe, következésképpen megsemmisítette e határozatot.

130/ Az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó, 1958. október 31-én aláírt, 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált és 1979. szeptember 28-án módosított Lisszaboni Megállapodás (Recueil des traités des Nations unies, 828. kötet, 13 172. szám, 205. o.; kihirdette: az 1982. évi 1. törvényerejű rendelet).

131/ Az 1883. március 20-án Párizsban aláírt, legutóbb 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált és 1979. szeptember 28-án módosított, az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniói Egyezmény (Recueil des traités des Nations unies, 828. kötet, 11 851. szám, 305. o.; kihirdette: az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet).

XIX. NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOK

A nemzetközi megállapodásokkal kapcsolatban két véleményt és egy ítéletet kell megemlíteni. A vélemények egyike a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezményre vonatkozik, a másik pedig a Kanada és az Európai Unió által kötendő, az utasnyilvántartási adatállomány adatainak továbbításáról és kezeléséről szóló megállapodásra.¹³² Az ítélet az EKG–Törökország társulási tanácsi határozat egyik rendelkezésének az értelmezésére vonatkozik. Fel kell idézni továbbá a C-687/15. sz., *Bizottság kontra Tanács* (CMR-15) ítéletet, amely az EUMSZ 218. cikk (9) bekezdésében szereplő jogi aktusok jogi formájára vonatkozik.¹³³

2017. február 14-én a nagytanácsban eljáró Bíróság kiadta a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló marrákesi egyezményről¹³⁴ szóló, **3/15. sz. vélemény** (EU:C:2017:114), amely megállapodást a Szellemi Tulajdon Világszervezete keretében folytatott tárgyalásokat követően, 2013-ban fogadtak el. Az egyezmény többek között arra kötelezi a szerződő államokat, hogy a nemzeti jogszabályaikban írják elő, hogy bizonyos szervezetek – nevezetesen olyan kormányzati intézmények és nonprofit szervezetek, amelyek oktatást, speciális képzést, akadálymentesített olvasási lehetőségeket vagy információkhoz való hozzáférést nyújtanak – a szerzői jogok jogosultjának engedélye nélkül lehetővé tegyék a megjelent művek nyomtatott példányai szövegeinek a vakok, látássérültek és az olvasási nehézségekkel rendelkező személyek számára hozzáférhető formában többszörözését vagy terjesztését. A Bíróságnak arról kellett döntenie, hogy az Unió rendelkezik-e hatáskörrel az ilyen megállapodás megkötésére.

A Bíróság először is megállapította, hogy a marrákesi egyezmény megkötése nem tartozik az EUMSZ 207. cikkben meghatározott közös kereskedelempolitika hatálya alá. Ugyanis, egyrészt az egyezménynek nem a hozzáférhető formátumú példányok nemzetközi kereskedelmének előmozdítása, megkönnyítése vagy szabályozása a célja, hanem a kedvezményezett személyek életfeltételeinek javítása e személyeknek a megjelent művekhez való hozzáféréseinek különböző eszközökkel való megkönnyítése révén. Másrészt a hozzáférhető formátumú példányoknak a marrákesi egyezmény által célzott nemzetközi forgalma nem hasonlítható a rendes gazdasági szereplők által kereskedelmi célból bonyolított nemzetközi forgalomhoz, mivel a forgalomra a kormányzati intézmények és nonprofit szervezetek között kizárólag az egyezmény fent hivatkozott feltételei mellett kerülhet sor, és mivel az exportnak és importnak kizárólag a kedvezményezett személyek a címzettjei.

Másodsorban a Bíróság kimondta, hogy a marrákesi egyezményben előírt valamennyi kötelezettség olyan területre tartozik, amelyet jelentős részben már lefednek a közös uniós szabályok, és hogy ezen egyezmény megkötése érintheti e szabályokat, vagy megváltoztathatja azok alkalmazási körét az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése értelmében. Ezért a marrákesi egyezmény megkötése az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik. A Bíróság ugyanis megállapította, hogy a 2001/29 irányelv¹³⁵ lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy – ha akarnak – a többszörözési és nyilvánossághoz közvetítési jogok vonatkozásában kivételt, illetve korlátozást állapítsanak meg a fogyatékkal élő személyek javára. Ebből következik, hogy az e jogok alól a marrákesi egyezményben előírt kivételt vagy korlátozást az említett irányelv által harmonizált területen kell végrehajtani. Ugyanez vonatkozik az említett

^{132/} E véleményt az „Alapvető jogok” című I. rész ismerteti.

^{133/} Ezen ítéletet az „Az Unió jogi aktusai” című III.2 rész ismerteti.

^{134/} A Tanács ezen egyezménynek az Unió nevében történő aláírására a 2014. április 14-i 2014/221/EU tanácsi határozattal (HL 2014. L 115., 1. o.) adott felhatalmazást.

^{135/} Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

egyezményben szabályozott export- és importrendszerekre, amennyiben azok célja annak engedélyezése, hogy a valamely szerződő állam területén közzétett hozzáférhető formátumú példányokat egy másik szerződő állam területén a jogosultak hozzájárulásának megszerzése nélkül nyilvánossághoz közvetítsék vagy terjesszék. A Bíróság ezzel összefüggésben kiemelte, hogy jöllehet a tagállamok a 2001/29 irányelv értelmében lehetőséggel rendelkeznek arra, hogy ilyen kivételtől vagy korlátozásról rendelkezzenek, az uniós jogalkotó által biztosított olyan lehetőségről van szó, amelyet a különböző uniós jogi követelmények jelentős mértékben keretek közé szorítanak.

Az 1/15. sz. véleményben ([EU:C:2017:592](#))¹³⁶ a Bíróság nagytanácsa 2017. július 26-án a *Kanada és az Európai Unió által kötendő, az utasnyilvántartási adatállomány adatainak továbbítására és kezelésére vonatkozó megállapodásról szóló tanácsi határozat elfogadásához megfelelő jogalapról* határozott. Mivel valamely uniós jogi aktus – ideértve a nemzetközi megállapodás megkötése céljából elfogadott aktust is – anyagi jogi jogalapja megválasztásának olyan objektív elemeken kell alapulnia, amelyek alkalmasak a bírósági felülvizsgálatra, ilyen elemnek számít többek között az aktus célja és tartalma, a Bíróság legelőször is megállapította, hogy a tervezett megállapodásnak két összetevője van, amelyek közül az egyik a közbiztonság biztosításának szükségességével, a másik pedig az utasnyilvántartási adatok védelmével kapcsolatos. Mivel mindkét összetevő alapvető jelentőségű, a Bíróság ezt követően megállapította, hogy az utasok személyes adatai védelmének szolgálatát célzó intézkedések az EUMSZ 16. cikk (2) bekezdésében foglalt jogalaphoz kapcsolódnak, míg az említett adatok hatáskörrel rendelkező büntetőhatóságokhoz való továbbítására és az e hatóságok általi kezelésére vonatkozó intézkedések az EUMSZ 87. cikk (2) bekezdésének a) pontja által megállapított jogalap alá. A Bíróság, miután megállapította továbbá, hogy az e két különböző jogalap közül az egyikre és a másikra történő együttes hivatkozás nem vezet eltérő elfogadási eljárásokhoz, végső soron megerősítette, hogy a tervezett megállapodás megkötéséről szóló tanácsi határozatnak egyszerre kell az EUMSZ 16. cikk (2) bekezdésén és az EUMSZ 87. cikk (2) bekezdésének a) pontján alapulnia.

2017. december 5-én a **Németország kontra Tanács** ítéletben (C-600/14, [EU:C:2017:935](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság elutasította a Nemzetközi Vasúti Fuvarozási Egyezmény (COTIF) egyes módosításaira vonatkozóan az Európai Unió nevében képviselendő álláspont meghatározásáról szóló 2014/699 tanácsi határozattal¹³⁷ szemben indított részleges megsemmisítés iránti kereset. Keresetének alátámasztására a Németországi Szövetségi Köztársaság többek között azt állította, hogy bizonyos kérdések, amelyek vonatkozásában a megtámadott határozat meghatározta az Unió nevében képviselendő álláspontot, nem az Unió külső hatáskörébe tartoznak, mivel az Unió nem hozott meg előzetesen olyan közös szabályokat, amelyeket az említett módosítások érinthetnek.

A Bíróság ítéletében legelőször is emlékeztetett arra, hogy az Unió nemzetközi megállapodások megkötésére vonatkozó hatásköre nemcsak az Szerződésekben írt kifejezett felhatalmazásból adódhat, hanem hallgatólagosan a Szerződések más rendelkezéseiből és az Unió intézményei által az e rendelkezések alapján elfogadott jogi aktusokból is következhet. Közelebbről: valahányszor az uniós jog az említett intézmények javára hatásköröket állapít meg belső szinten egy meghatározott célkitűzés elérése céljából, az Unió rendelkezik hatáskörrel, még erre vonatkozó kifejezett rendelkezés hiányában is, arra vonatkozóan, hogy megtegye az e célkitűzés eléréséhez szükséges nemzetközi kötelezettségvállalásokat. Így az Unió külső hatásköre fennállhat az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében előírt eseteken kívül is. A Bíróság ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a COTIF vitatott módosításokkal érintett kikötései nemzetközi szinten harmonizált normák bevezetését célozzák, ideértve a valamely tagállam területéről kiinduló, oda irányuló vagy egy vagy több tagállam területén áthaladó nemzetközi közlekedésre, az utak Unió területén kívül található részeire, és főszabály szerint az említett útnak az Unió területén található

^{136/} E véleményt az „Alapvető jogok” című I. rész is ismerteti.

^{137/} Az OTIF felülvizsgálati bizottságának 25. ülésén a Nemzetközi Vasúti Fuvarozási Egyezménynek (COTIF) és függelékeinek egyes módosításaira vonatkozóan az Európai Unió nevében képviselendő álláspont meghatározásáról szóló, 2014. június 24-i 2014/699/EU tanácsi határozat (HL 2014. L 293., 26. o.).

részére vonatkozó normákat. Ezért azt, hogy az Unió álláspontot alakít ki az említett módosításokról, úgy kell tekinteni, hogy a közös közlekedéspolitikai célkitűzéseinek eléréséhez járul hozzá az EUMSZ 91. cikk (1) bekezdése által az Unióra ruházott hatáskör keretein belül, amely hatáskör külső aspektust is magában foglal.

A Bíróság arra is rámutatott, hogy az Uniónak az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdésében foglalt második eset körébe tartozó külső hatásköre, amely annak az esetben felel meg, amikor valamely megállapodás megkötése a „Szerződésekben meghatározott célkitűzések elérése érdekében szükséges”, nincs a vitatott módosításokkal esetlegesen érintett uniós szabályok előzetes elfogadásának a feltételéhez kötve. Ezért nem állapítható meg, hogy a közlekedés területén, amely az Unió és tagállamai közötti megosztott hatáskör alá tartozik, az Unió nem járhat el külső szinten azt megelőzően, hogy közös szabályok elfogadásával belső szinten eljárna azokon a területeken, amelyeken nemzetközi kötelezettségeket vállaltak.

A 2017. március 29-i **Tekdemir** (C-652/15, [EU:C:2017:239](#)) ítéletben a Bíróságot az EGK-Törökország Társulási Tanács 1/80 határozata¹³⁸ 13. cikkében szereplő standstill-klauszula értelmezésére kérték, amely megtiltotta a tagállamok és a Török Köztársaság számára, hogy új korlátozásokat vezessenek be a területükön jogilag rendezett helyzetben lévő munkavállalók és családtagjaik munkavállalási feltételeire vonatkozóan. A jelen ügyben egy, 2014 júniusában Németországban született török állampolgár, akinek törvényes képviselőt a szülei látták el, ugyanezen év júliusában a német jog alapján tartózkodási engedély kiállítását kérte. A gyermek anyja – szintén török állampolgár – schengeni turistavízummal utazott be Németországba 2013-ban, és itt menedéj iránti kérelmet nyújtott be. Gyermekeinek megszületése időpontjában menedékkérőkénti minőségében tartózkodási engedéllyel rendelkezett. A gyermek apja – szintén török állampolgár – pedig 2016 októberéig érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkezett.

Az 1/80 határozat Németországi Szövetségi Köztársaságban való hatálybalépését követően bevezetett nemzeti rendelkezés alapján a hatáskörrel rendelkező német hatóság elutasította a gyermek számára kiállítandó tartózkodási engedély iránti kérelmet, mivel úgy vélte, hogy egyrészt nem elfogadhatatlan, ha azt írják elő a gyermek számára, hogy utólag vízumeljárás keretében eljárjon, még ha ez elkerülhetetlenül ahhoz is vezet, hogy a kérelmező és anyja – legalábbis ideiglenesen – elszakad az apától, illetve férjtől, másrészt pedig, hogy nem lenne észszerűtlen azt elvárni a gyermek apjától, hogy fiával és feleségével Törökországban folytassa közös családi életét.

A **Demir**¹³⁹ ítéletben nyújtott értelmezésre hivatkozva a Bíróság rámutatott arra, hogy a migrációs hullámok hatékony kezelésének célja olyan közérdeken alapuló nyomós okot képez, amely indokolhatja az olyan nemzeti intézkedést, amelyet az 1/80 határozatnak az érintett tagállamban való hatálybalépését követően hoztak meg, és amely a harmadik államok 16 év alatti állampolgárai számára előírja, hogy az e tagállamba való beutazáshoz és tartózkodáshoz tartózkodási engedéllyel kell rendelkezniük. Egy ilyen intézkedés azonban a kitűzött cél szempontjából nem arányos akkor, ha a végrehajtási módjai a harmadik államoknak az érintett tagállamban született, olyan kiskorú állampolgárai tekintetében, akiknek egyik szülője e tagállamban jogszerűen tartózkodó török munkavállaló, meghaladják az e cél eléréséhez szükséges mértéket, többek között amennyiben az ilyen intézkedés alkalmazása azzal a hatással jár, hogy e munkavállalónak döntenie kell, hogy az érintett tagállamban

138/ Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulást létrehozó megállapodáshoz – amelyet 1963. szeptember 12-én Ankarában írt alá egyrészt a Török Köztársaság, másrészt az EGK tagállamai és a Közösség, és amely megállapodást a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozat (HL 1964. L 217., 3685. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 10. o.) kötött meg, hagyott jóvá és erősített meg – csatolt, a társulási tanácsnak a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 határozata.

139/ A Bíróság 2013. november 7-i **Demir** ítélete (C-225/12, [EU:C:2013:725](#)).

folytatja kereső tevékenységét, a családi élete azonban jelentősen felborul, vagy pedig felhagy az említett tevékenységgel, anélkül hogy a Törökországba való esetleges visszatérése esetén a szakmai visszailleszkedése biztosított lenne.

XX. KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA

A közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) területén hozott korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban öt ítéletről kell szót ejteni. Három ítélet a terrorcselekményekkel összefüggésbe hozott csoportok vagy személyek pénzeszközeinek befagyasztására vonatkozik. A negyedik ítélet a Bíróság azon hatáskörével kapcsolatos, hogy egyes orosz vállalkozásokra az Oroszországi Föderáció Ukrajnában végrehajtott intézkedései miatt korlátozó intézkedéseket alkalmazó tanácsi határozatok jogszerűségéről határozzon. Végül fel kell idézni a **Safa Nicu Sepahan kontra Tanács** ítéletet (C-45/15 P), amely a pénzeszközök befagyasztásáról szóló határozattal okozott kár megtérítésére vonatkozik.¹⁴⁰

A 2017. március 14-én hozott, **A és társai** ítéletben (C-158/14, [EU:C:2017:202](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság a 610/2010/EU tanácsi végrehajtási rendelet¹⁴¹ érvényességéről határozott, amely fenntartotta a „Tamil Eelam Felszabadító Tigrisei” (Liberation Tigers of Tamil Eelam, LTTE) szervezetet a terrorcselekményekben részt vevő és korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó csoportok listáján. Az alapjogvita több olyan személy pénzügyi erőforrásainak befagyasztását elrendelő nemzeti intézkedésekre vonatkozott, akik pénzeszközöket gyűjtöttek az LTTE számára. Mivel e nemzeti határozatok figyelembe vették a 610/2010 végrehajtási rendeletet, az alapügy felperesei az említett rendelet érvényességét vitatták, azzal az indokkal, hogy az LTTE cselekményei nem terrorcselekmények voltak, hanem inkább a nemzetközi humanitárius jog értelmében vett, fegyveres testületek által végzett tevékenységek, mivel azok egy fegyveres összeütközésbe illeszkedtek. A kérdést előterjesztő bíróság így azt a kérdést tette fel, hogy a 610/2010 végrehajtási rendelet érvényességének vizsgálata címén a nemzetközi humanitárius jog értelmében vett, fegyveres erők által fegyveres konfliktus idején végzett tevékenységek a terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó uniós jog értelmében vett „terrorcselekményeknek” minősülnek-e.

A Bíróság először is megerősítette, hogy bár az alapügy fellebbezői nem indítottak megsemmisítés iránti keresetet a 610/2010 végrehajtási rendelettel és a korábbi jogi aktusokkal szemben, mégis jogosultak arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt vitassák az említett jogi aktusok érvényességét. A Bíróság e tekintetben emlékeztetett arra, hogy egy uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem kétségtelenül elutasítható, ha az ezen aktus megsemmisítése iránt benyújtott kereset nyilvánvalóan elfogadható lett volna, ám az ilyen kereset benyújtására jogosult természetes vagy jogi személy nem nyújtotta be e keresetet az előírt határidőn belül, és ezen aktus jogellenességére egy nemzeti eljárás keretében azért hivatkozik, hogy a nemzeti bíróságot arra ösztönözzé, hogy az ezen aktus érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjessze a Bíróság elé, megkerülve ezáltal azt a végleges jelleget, amelyet az említett jogi aktus a keresetindítási határidő lejártát követően ölt magára. A jelen esetben azonban az alapügy fellebbezői által indított megsemmisítés iránti kereset nem lett volna minden kétséget kizáróan elfogadható. A Bíróság e tekintetben legelőször is kiemelte, hogy nem magukat az alapügy fellebbezőit vették fel a pénzeszközök befagyasztását előíró listára. Az LTTE-nek a pénzeszközök befagyasztását előíró listára való felvétele az e szervezettől eltérő személyek tekintetében általános

^{140/} Ezen ítéletet „Az Unió szerződésen kívüli felelőssége” című III.4 rész ismerteti.

^{141/} A terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésének végrehajtásáról és az 1285/2009/EU végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. július 12-i 610/2010/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2010. L 178., 1. o.).

hatállyal bír, amennyiben meghatározatlan számú személy számára írja elő az e szervezettel szemben hozott különleges korlátozó intézkedések tiszteletben tartását. Ezért nem nyilvánvaló, hogy a fellebbezőket „személyükben” érintették a szóban forgó jogi aktusok. Egyebekben a helyzetüket nem az e felvételre vonatkozó uniós jogi aktusok érintették közvetlenül, hanem a kizárólag a holland törvényen alapuló szankciók előírása, amely több tényező mellett e felvételt is figyelembe vette. Következésképpen a Bíróság szerint nem nyert megállapítást, hogy nyilvánvalóan elfogadhatók lettek volna a felperesek által az LTTE-nek a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó listára való felvételét és azon való fenntartását elrendelő uniós jogi aktusokkal szemben indított megsemmisítés iránti keresetek.

Másodsorban, miután emlékeztetett arra, hogy a korlátozó intézkedéseket előíró rendeletet nem csak az EUMSZ 215. cikk (2) bekezdésében említett határozat tükrében, hanem azon történeti összefüggésben is értelmezni kell, amelybe e rendelet illeszkedik, a Bíróság kiemelte, hogy a 610/2010 végrehajtási rendelet érvényességének vizsgálatához releváns a 2580/2001 rendelet¹⁴² és a 2001/931 közös álláspont,¹⁴³ amelyek alapvetően a közös kül- és biztonságpolitika körébe tartoznak, és amelyek célja az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa 1373. (2001) sz. határozatának végrehajtása.

A Bíróság, megállapítva, hogy a nemzetközi humanitárius jog tiltja a terrorcselekményeket, ezt követően úgy ítélte meg, hogy e jog eltérő célokat követ, mint a 2001/931 közös álláspont és a 2580/2001 rendelet, azonban nem tiltja meg a szóban forgó korlátozó intézkedésekhez hasonló intézkedések elfogadását. Ezért ezen uniós jogi aktusok alkalmazása nem függ a nemzetközi humanitárius jogból eredő minősítéstől, és a fegyveres erők által fegyveres konfliktus idején végzett tevékenységek minősülhetnek ezen uniós jogi aktusok értelmében vett „terrorcselekményeknek”. A Bíróság következtésképpen megállapította a 610/2010 végrehajtási rendelet, valamint az azt megelőző, az LTTE-nek a pénzeszközök befagyasztását elrendelő listára történő felvételéről szóló jogi aktusok érvényességét.

A nagytanácsban eljáró Bíróságnak a 2017. július 26-án hozott két ítéletében, a **Tanács kontra LTTE** (C-599/14 P, [EU:C:2017:583](#)) és a **Tanács kontra Hamász** ítéletben (C-79/15 P, [EU:C:2017:584](#)) a Törvényszék által hozott, a Tanács azon jogi aktusait megsemmisítő két ítéletet¹⁴⁴ kellett felülvizsgálnia, amelyek a 2001/931 közös álláspont¹⁴⁵ és a 2580/2001 rendelet¹⁴⁶ alapján a 2010 és 2014 közötti időszakra vonatkozóan megújították a pénzeszközök befagyasztását elrendelő, a Hamásszal és „Tamil Eelam Felszabadító Tigriseivel” (Liberation Tigers of Tamil Eelam, LTTE) szemben a Tanács által elfogadott intézkedéseket. A Bíróság ezen ítéletekben megerősítette, hogy a Tanács az érintett szervezetet fenntarthatja a terrorizmushoz kapcsolódó tevékenységekben való részvétellel gyanúsított szervezetek listáján, ha arra a következtetésre jut, hogy a szervezetnek a terrorista tevékenységekben való

^{142/} A terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 344., 70. o.; magyar nyelvű különkiadás, 18. fejezet, 1. kötet, 207. o.; helyesbítés: HL 2014. 200., 23. o.).

^{143/} A terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/931/KKBP tanácsi közös álláspont (HL 2001. L 344., 93. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 217. o.).

^{144/} 2014. október 16-i LTTE kontra Tanács ítélet (T-208/11 és T-508/11, [EU:T:2014:885](#)); 2014. december 17-i Hamász kontra Tanács ítélet (T-400/10, [EU:T:2014:1095](#)).

^{145/} Lásd a fenti 142. lábjegyzetet.

^{146/} A terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 344., 70. o.; magyar nyelvű különkiadás, 18. fejezet, 1. kötet, 207. o.; helyesbítés: HL 2014. 200., 23. o.).

részvételére vonatkozó veszély, amely annak a listára való első felvételét igazolta, továbbra is fennáll. E tekintetben kifejtette, hogy noha az e listára való első felvételt a hatáskörrel rendelkező hatóság által elfogadott nemzeti határozatokra kell alapozni, e követelmény nem vonatkozik a felvétel későbbi fenntartására.

A jelen ügyben a Tanács a Hamászt 2001. december 27-én,¹⁴⁷ az LTEE-t pedig 2006. május 29-én¹⁴⁸ vette fel a 2580/20001 rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében szereplő listára. A Tanács által rendszeresen megújított ezen felvételek az LTTE esetében az Egyesült Királyság hatóságainak határozatain és az indiai hatóságok egy határozatán, a Hamász esetében pedig az Egyesült Államok hatóságainak két határozatán alapultak. A Hamász és az LTTE nem a Tanács azon jogi aktusait vitatta, amelyek először felvették őket a listára, hanem azok későbbi fenntartását. A Törvényszék különösen azzal az indokkal semmisítette meg ezen aktusokat, hogy a szóban forgó intézkedések nem a hatáskörrel rendelkező hatóságok által hozott határozatokban értékelt és megállapított tényeken alapultak (amint azt a Törvényszék szerint a 931/20001 közös álláspont megköveteli), hanem a Tanács által a sajtóból és az internetről szerzett információkon.

A Bíróság, amelynek a Tanács által a hatályos korlátozó intézkedések rendszeres felülvizsgálata alkalmával teljesítendő feltételekről kellett határoznia, megerősítette az **Al-Aqsa** ítéletben¹⁴⁹ kimondottakat, amely szerint a Tanács az érintett személy vagy szervezet nevét fenntarthatja a listán, ha arra a következtetésre jut, hogy a terrorista tevékenységekben való részvételére vonatkozó veszély továbbra is fennáll. A Bíróság rámutatott arra, hogy a jelen ügyben annak bizonyításához, hogy a veszély az LTTE és a Hamász esetében továbbra is fennáll, a Tanács köteles volt újabb információkra támaszkodni, mint az első felvételüket igazoló nemzeti határozatok. A Bíróság szerint a 2001/931 közös álláspont 1. cikkének (4) bekezdése értelmében kizárólag a listára való első felvételnek kell a hatáskörrel rendelkező hatóságtól származó nemzeti határozaton alapulnia. E feltétel a közös álláspont 1. cikkének (6) bekezdése értelmében nincs előírva e szervezetek listán való későbbi fenntartásához, amely más forrásokon alapulhat. A Bíróság ezzel kapcsolatban emlékeztetett arra, hogy az érintett szervezeteket mindenképpen védte annak a lehetősége, hogy keresetet terjeszthetnek elő az uniós bíróság előtt mindazon bizonyítékokkal szemben, amelyekre a Tanács a rendszeres felülvizsgálat keretében támaszkodik.

Jóllehet a Bíróság következőképpen hatályon kívül helyezte a Törvényszék Hamászra vonatkozó ítéletét, és visszautalta az ügyet a Törvényszék elé, a Törvényszéknek az LTTE pénzeszközeinek befagyasztását elrendelő, a Tanács által hozott intézkedéseket megsemmisítő ítéletét azonban – az ezen ítéletben szereplő téves jogalkalmazás ellenére – helyben hagyta. Ugyanis, figyelembe véve azt, hogy az LTTE 2009-ben katonai vereséget szenvedett el Srí Lankán, és hogy ez a körülmények olyan jelentős változásának minősül, amely kétségbe vonhatja az arra vonatkozó veszély további fennállását, hogy e csoport terrorista tevékenységben vesz részt, a Bíróság szerint a Tanácsnak említene kellett volna olyan információkat, amelyek a megtámadott jogi aktusok indokolásaiban megalapozhatják az értékelését, ezt azonban nem tette meg. A Bíróság egyébként kimondta, hogy a Tanács csak akkor alapozhatja a valamely személynek vagy szervezetnek a vitatott listára való első felvételét egy harmadik állam hatáskörrel rendelkező hatósága által elfogadott határozatra, ha gondosan ellenőrizte, hogy e harmadik állam szabályozása biztosítja a védelemhez való jognak és a hatékony bírói jogvédelemhez való jognak az uniós szinten biztosítottal egyenértékű védelmét, és ezen értékelést indokolnia kell a határozatban.

^{147/} A terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésében előírt lista létrehozásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/927/EK tanácsi határozat [nem hivatalos fordítás] (HL 2001. L 344., 83. o.).

^{148/} A terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésének végrehajtásáról, és a 2005/930/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. május 29-i 2006/379/EK tanácsi határozat (HL 2006. L 144., 21. o.).

^{149/} A Bíróság 2012. november 15-i **AlAqsa kontra Tanács** és **Hollandia kontra AlAqsa** ítélete (C-539/10 P és C-550/10 P, [EU:C:2012:711](#)).

Végül a 2017. március 28-án hozott **Rosneft** ítéletben (C-72/15, [EU:C:2017:236](#)) a nagytanácsban eljáró Bíróság megerősítette az Oroszországi Föderáció által Ukrajnában hozott intézkedések miatt egyes, az orosz állammal kapcsolatban álló orosz vállalkozásokkal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2014/512 tanácsi határozat¹⁵⁰ és 833/2014 tanácsi rendelet¹⁵¹ érvényességét. A kérdést előterjesztő bíróság előtt az egyik érintett vállalkozás vitatta a Tanács által vele szemben elfogadott korlátozó intézkedések, valamint a nemzeti végrehajtási intézkedések érvényességét.

A Bíróság először is megerősítette arra vonatkozó hatáskörét, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a KKBP-re vonatkozó rendelkezések alapján elfogadott jogi aktus érvényességéről, amennyiben az előzetes döntéshozatalra utalás az uniós hatáskörök gyakorlására vonatkozóan a Szerződésekben az intézmények részére előírt eljárások alkalmazásának és az intézmények erre vonatkozó hatáskörei tiszteletben tartásának felülvizsgálatára, vagy pedig az érintett természetes vagy jogi személyekkel szemben elfogadott korlátozó intézkedések jogszerűségének felülvizsgálatára irányul. A KKBP-t illetően a Bíróság hatáskörének az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondatában, valamint az EUMSZ 275. cikk első bekezdésében foglalt kizárásával, valamint az EU-Szerződés ugyanezen rendelkezésében és az EUMSZ 275. cikk második bekezdésében e tekintetben megállapított kivétellel kapcsolatban a Bíróság többek között hangsúlyozta, hogy jóllehet a Charta 47. cikke nem hozhat létre hatáskört a Bíróság részére, amennyiben a Szerződések azt kizárják, a hatékony bírói jogvédelem elve mégis magában foglalja, hogy a KKBP-t illetően a Bíróság hatáskörének kizárását megszorítóan értelmezzék. Mivel az az eljárás, amely lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozatot hozzon, arra irányul, hogy biztosítsa a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során, ellentétes lenne a hivatkozott rendelkezés célkitűzéseivel, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvével, ha megszorítóan értelmeznénk az EUMSZ 275. cikk második bekezdésében – amelyre az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése utal – a Bíróságnak biztosított hatáskört.

E feltételek mellett, amennyiben a Bíróság az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 275. cikk második bekezdése értelmében hatáskörrel rendelkezik az uniós jogi aktusok érvényességének elbírálására, vagyis különösen akkor, ha természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedésekről van szó, a Szerződések által kialakított hatékony bírói jogvédelmi rendszer felépítésével ellentétes lenne ez utóbbi rendelkezés akként történő értelmezése, mint amely kizárja annak lehetőségét, hogy a tagállami bíróságok kérdést intézzenek a Bírósághoz az ilyen intézkedések elfogadását előíró tanácsi határozatok érvényességét illetően.

Másodsorban, a vitatott jogi aktusok érvényességét illetően a Bíróság többek között megállapította, hogy a Tanács által az EUSZ 29. cikke alapján elfogadott és az EUMSZ 215. cikk alapján elfogadott aktusok eltérő funkcióira tekintettel az, hogy a Tanács által az EUSZ 29. cikk alapján elfogadott 2014/512 határozat megjelöli a korlátozó intézkedések tárgyát, főszabály szerint nem tekinthető az említett határozat végrehajtása érdekében az EUMSZ 215. cikkben szabályozott eljárásba történő beavatkozásnak. Az e határozat végrehajtására irányuló 833/2014 rendelet elfogadásának keretében e körülmény tehát nem sérti azon hatáskörök gyakorlását, amelyeket az EUMSZ 215. cikk biztosít az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és a Bizottság számára. Végül a Bíróság rámutatott arra, hogy a vitatott jogi aktusok által követett célkitűzések jelentősége igazolhatja a bizonyos gazdasági szereplőket érő, negatív következményeket, és hogy a jelen esetben az ezen aktusokból eredő, az utóbbi vállalkozások vállalkozási szabadságába és a tulajdonhoz való jogába történő beavatkozás nem tekinthető

150/ A 2014. december 4-i 2014/872/KKBP tanácsi határozattal (HL 2014. L 349., 58. o., helyesbítés: HL 2014. L 350., 15. o.) módosított, az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 2014/512/KKBP tanácsi határozat (HL 2014. L 229., 13. o.).

151/ A 2014. december 4-i 1290/2014/EU tanácsi rendelettel (HL 2014. L 349., 20. o.) módosított, az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 833/2014/EU tanácsi rendelet (HL 2014. L 229., 1. o., helyesbítés: HL 2014. L 246., 59. o.).

aránytalanak. Egyebekben a jogbiztonság elve és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elve a Bíróság szerint nem képezik akadályát annak, hogy valamely tagállam az említett rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókat írjon elő, amennyiben e rendelkezések a Bíróság általi utólagos, fokozatos világossá tétel tárgyai lehetnek.

C/ A BÍRÓSÁG HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE 2017-BEN

Marc-André GAUDISSERT, hivatalvezető-helyettes

A Bíróság Hivatalának, mint az kitűnik a szervezetét és működését szabályozó legfontosabb rendelkezésekből, három alapvető feladatot kell ellátnia.

A Hivatal, amely az eljárási szabályzat értelmében köteles biztosítani az összes dokumentum átvételét, megküldését és megőrzését, mindenekelőtt gondoskodik az eljárások megfelelő lefolytatásáról és a Bíróság elé terjesztett ügyek iratanyagainak kezeléséről, attól kezdve, hogy az eljárást megindító keresetlevelet vagy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet bejegyezték a Hivatal nyilvántartásába, egészen addig, hogy a Bíróság előtti eljárást befejező határozatot kézbesítik a feleknek, az eljárás iratanyagát pedig irattárba helyezik.

Ezen első feladat gyakorlása keretében – és annak folyamányaként – a Hivatal ezenkívül az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén fenntartja a szükséges kapcsolatokat a felek képviselőivel, csakúgy, mint a harmadik személyekkel vagy a tagállamok azon bíróságaival, amelyek az uniós jog értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmekkel fordulnak hozzá.

A Hivatal végül az igazságszolgáltatási fórum tagjainak rendelkezésére áll, akiket valamennyi hivatali feladatuk ellátásában segít. E segítség különösen azon számos eljárási kérdés megoldásában jut kifejezésre, amelyek valamely ügy elbírálása során mindvégig felmerülhetnek, valamint abban, hogy a Hivatal tanácsosai részt vesznek az igazságszolgáltatási fórum tárgyalásain és a tanácsainak adminisztratív értekezletein, de abban is, hogy a Hivatalon belül ezért felelős személyek közreműködnek a különböző bizottságok, különösen pedig a Bíróság alapokmányával és eljárási szabályzatával foglalkozó bizottság munkájában.

Ez utóbbi bizottság erőteljes munkát végzett az elmúlt év során. E munka eredményeként nem csupán elkészült az előzetes döntéshozatalra előterjesztett bizonyos kérdések Törvényszékre történő részleges átruházásának lehetőségével kapcsolatos jelentés¹ szövege, amelyet 2017. december 14-én küldtek meg az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak, hanem elmélyült gondolkodásra került sor azzal kapcsolatban is, hogy az Európai Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerének reformja milyen következményekkel jár a közvetlen keresetek területén a Bíróság és a Törvényszék közötti hatáskörmegosztásra, továbbá hogy a személyes adatok védelmével kapcsolatos európai és nemzeti szabályok és gyakorlatok alakulása milyen hatással lehet az ítélkezési gyakorlat közzétételére. E gondolkodás ugyanakkor még a jelen sorok írásakor is folyamatban van.

Ezért az alábbi ismertető a tulajdonképpeni értelemben vett igazságszolgáltatási tevékenységre, valamint az azon statisztikai táblázatokból kiolvasható főbb tendenciákra összpontosít, amelyek azt mutatják, hogy a 2017. évre mind az érkezett ügyek, mind pedig a befejezett ügyek szempontjából feszített ütem volt jellemző.

Az érkezett ügyek

2017-ben 739 ügyet terjesztettek a Bíróság elé. Ha elvonatkoztatunk 1979-től – amely rendkívüli év volt, hiszen ekkor 1324 új ügyet, köztük ezernél is több egymással összefüggő, tisztviselőktől származó kapcsolódó keresetet nyújtottak be –, ez a Bíróság létrehozatala óta nyilvántartásba vett legmagasabb szám; az előző rekordot 2015-

^{1/} E jelentés szövege az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén elérhető az Intézmény honlapján (<https://curia.europa.eu>, a Bíróság – Eljárás menüpontban).

ben állították fel 713 új ügygel. E növekedés alapvetően abból ered, hogy nőtt a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma, amely 2017-ben elérte az 533-at, ami mintegy 13%-os növekedést jelent az előző évhez képest, amelynek során 470 előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtottak be a Bírósághoz.

Ez az új rekord részben kétségtelenül azzal magyarázható, hogy Németországból mintegy negyven hasonló ügyet nyújtottak be a visszautasított beszállás és a légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanításról szóló 261/2004/EK rendelet² értelmezésére vonatkozóan, viszont tanúsítja a tagállami bíróságok által a Bíróságba vetett bizalmat is. A 2017-ben nyilvántartásba vett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek ugyanis majdnem minden tagállamból érkeztek, azokon belül pedig mindenféle bíróságtól, köztük alkotmánybíróságoktól is, és az uniós jog olyan változatos területeire terjedtek ki, mint a közlekedés és az adózás, a fogyasztóvédelem, a szociálpolitika és a környezet, de természetesen nem feledkezhetünk meg az Európai Unió működéséről szóló szerződés V. címe körébe tartozó, a migrációs válsághoz és a nemzeti hatóságok által ebben az összefüggésben tett intézkedésekhez kapcsolódó kérdésekről sem.

A Bíróság különösen e területeken szembesült azzal, hogy nőtt a Németországból, Ausztriából és Hollandiából érkező előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma, viszont az Unióhoz a közelmúltban csatlakozó olyan tagállamokból érkező kérelmek száma is, mint például Magyarország, Litvánia vagy Észtország (közülük az első esetében 22, a második esetében 10, a harmadik esetében pedig 7 előzetes döntéshozatal iránti kérelem érkezett 2017-ben).

Miután a Bíróság 2015-ben és 2016-ban a jelzálogkölcsonök érzékeny területéhez kapcsolódó több jelentős kérdésről is határozott, az e problémával közvetlenül szembesülő spanyol bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek száma 2017-ben a felére esett vissza. Ugyanezt lehet megállapítani az Egyesült Királyságból érkező kérelmeket illetően (amelyek száma a 2016. évi 23 kérelemről 2017-ben 11 kérelemre csökkent), míg az ír bíróságoktól származó kérelmek száma az ellenkező irányba mozdult el, amennyiben a 2016. évi 6 kérelemről 2017-ben 12 kérelemre nőtt, hasonlóan a Finnországból érkező kérelmek számához, amely ugyanebben az időszakban 7-ről 13-ra nőtt.

Az alább következő táblázatokban tagállamok és bíróságok szerint csoportosítva részletes áttekintést találunk azokról az előzetes döntéshozatalra utalásokról, amelyekre az elmúlt év során került sor.

A 2017-ben benyújtott ügyek közel háromnegyedét képviselő előzetes döntéshozatal iránti kérelmek túlsúlyban lévő aránya mellett említést kell tennünk a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek számának (amely a 2016. évi 31-ről 2017-ben 41-re emelkedett) növekvő tendenciájáról és a fellebbezések számának csökkenéséről is, amennyiben az utóbbiak valamennyi kategóriában összesítve ugyanezen időszakban 175 ügyről 147 ügyre estek vissza. E szakaszban ugyanakkor korainak tűnik végleges következtetéseket levonni e fejleményekből, mivel a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek száma 2016-ban minden addiginál alacsonyabb volt, míg a Bírósághoz benyújtott fellebbezések száma több tényezőtől függ, amelyek különösen a Törvényszék által hozott határozatok számához kapcsolódnak, de összefüggenek azzal is, hogy a felek hogyan értékelik a jogorvoslatuk sikerének esélyeit. Lehetséges, hogy a fellebbezések számát illetően 2016-ban és 2017-ben megfigyelt csökkenés az igazságszolgáltatási szervezetrendszer korábban említett reformjából, ezzel együtt pedig a nyilvánvalóan elfogadhatatlan vagy minden alapot nélkülöző fellebbezések gyors elutasítása érdekében a Bíróság által tett intézkedésekből eredő kedvező hatásokra utal, de természetesen várni kell néhány évet ahhoz, hogy látható legyen, hogy e tendenciák megerősödnek-e.

^{2/} A visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 2004. február 17., 1. o.).

Végül jelezzük, hogy 2017-ben a Belga Királyság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikkének (11) bekezdése alapján vélemény iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz arra vonatkozóan, hogy összeegyeztethető-e a Szerződésekkel az egyrészről Kanada, másrészről az Európai Unió és tagállamai közötti, 2016. október 30-án Brüsszelben aláírt átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA). A Bíróságnak különösen az e megállapodás által a beruházások területén előírt vitarendezési mechanizmus összeegyeztethetőségéről kell határoznia.

A befejezett ügyek

Jóllehet a 2017-ben érkezett ügyek száma nőtt, a befejezett ügyek száma majdnem ugyanazt a szintet érte el, mint 2016-ban. Az elmúlt év során ugyanis a Bíróság 699 ügyet fejezett be, míg 2016-ban 704-et. Ha elvonatkoztatunk a fent említett mintegy negyven német ügytől, amelyeknek ugyanaz a tárgya, valójában pedig egy és ugyanazon ügynek minősülnek, ami az egyesítésüket eredményezte, e számadatok tehát azt jelentik, hogy az elmúlt év során egyensúlyba kerültek egymással az érkezett ügyek és a befejezett ügyek.

Mint 2016-ban is, a Bíróság által befejezett ügyek legnagyobb részét az előzetes döntéshozatalra utalások és a fellebbezések alkotják, amelyek a Bíróság által 2017-ben befejezett ügyeknek együttesen több mint 90%-át teszik ki. Ez az arány teljesen logikusan azzal magyarázható, hogy az érkezett ügyeken belül igen hasonló arányt képvisel a kérelmek e két kategóriája.

Ami ezzel szemben érdekesnek bizonyulhat az Olvasó számára, az nem más, mint az ítélettel elbírált ügyek számának jelentősebb aránya. Míg 2016-ban a Bíróság 412 ítéletet hirdetett ki, addig 2017-ben 466-ot, vagyis mintegy 13%-kal többet. E növekedés részben a körülményekből adódó tényezőkkel magyarázható, amennyiben a Bíróságnak az elmúlt év során több elvi jelentőségű kérdésről kellett határoznia (lásd ezzel kapcsolatban az ítélezési gyakorlatra vonatkozóan az e jelentés második részében kifejtett ismertetéseket), viszont azzal is, hogy a Bírósághoz benyújtott ügyek összetettebbekké váltak és nagyobb szaktudást igényelnek, ami indokolja az igazságszolgáltatási fórum elé kerülő kérdések elmélyült vizsgálatát, igen gyakran pedig azt, hogy főtanácsnoki indítványra kerüljön sor, ideértve bizonyos olyan ügyeket is, amelyeket három bíróból álló tanács elé utaltak. Így 2017-ben az egész év során kihirdetett összes ítéleten belül több mint 67%-os arányt képviselnek azok az ítéletek, amelyeket indítvány előzött meg.

Az ítélettel elbírált ügyek száma növekedésének logikus következménye, hogy a végzéssel elbíralt ügyek száma csökkent, ehhez kapcsolódóan pedig az eljárás átlagos időtartama nőtt. E növekedés ugyanakkor nagyon csekély marad az előzetes döntéshozatali ügyeket illetően, amelyek a Bíróság munkájának lényegi részét alkotják. Míg 2016-ban az ilyen ügyek feldolgozásának átlagos időtartama 15 hónap volt, vagyis minden korábbinál alacsonyabb szintre került, addig 2017-ben ez az időtartam elérte a 15,7 hónapot. A fellebbezéseket illetően a növekedés érzékelhetőbb, amennyiben azok feldolgozásának átlagos időtartama 2017-ben 17,1 hónap volt (szemben a 2016. évi 12,9 hónappal), de ez nagyrészt azzal magyarázható, hogy több összetett ügysorozat került befejezésre a verseny és az állami támogatások területén, amelyek között szerepel különösen a fürdőszobai szerelvények és felszerelések belga, német, francia, olasz, holland és osztrák piacára kiterjedő kartellekkel kapcsolatos terjedelmes iratanyag.

Az elmúlt év másik jellemző sajátossága abban rejlik, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggel kapcsolatos területeken viszonylag magas volt a gyorsított eljárás vagy a sürgősségi eljárás lefolytatása iránti kérelmek száma. Míg 2016-ban a gyorsított eljárás iránti kérelmek száma 21, a sürgősségi eljárás iránti kérelmek száma pedig 12 volt, 2017-ben e szám 31-re, illetve 15-re emelkedett, ami tükrözi, hogy a felek vagy a nemzeti bíróságok mekkora jelentőséget tulajdonítanak a jogvitájuk gyors elbírálásának. Úgy tűnik azonban, hogy az e felek vagy bíróságok által kifejtett indokolás, valamint az ilyen kérelmek alátámasztása érdekében általuk előadott körülmények kisebb hatást gyakoroltak, mint 2016-ban, mivel 2017-ben a Bíróság csupán két ügyben rendelte el a gyorsított eljárást, négy ügyben pedig a sürgősségi eljárást (szemben 2016-tal, amikor is az előbbi

eljárást három, az utóbbit pedig nyolc ügyben folytatta le). A gyorsított vagy sürgősségi eljárás iránti kérelmek elutasítását ugyanakkor ellentételezte az eljárás felgyorsítása több ilyen kérelem esetében, amelyek soron kívüli elbírálás tárgyát képezték.

Végül különösen ki kell emelni azt a három véleményt, amelyeket a Bíróság 2017-ben az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikkének (11) bekezdése alapján adott. E vélemények ugyanis – különösen az Európai Unió és a Szingapúri Köztársaság közötti szabadkereskedelmi megállapodással kapcsolatos, a Bíróság teljes ülése által 2017. május 16-án adott 2/15. sz. vélemény – lehetővé tették a Bíróság számára, hogy még tovább pontosítsa a külkapcsolatok területén az Európai Uniót megillető hatáskörök terjedelmét, valamint több olyan megállapodás tartalmát, amelyek jelentősek az Európai Unió számára.

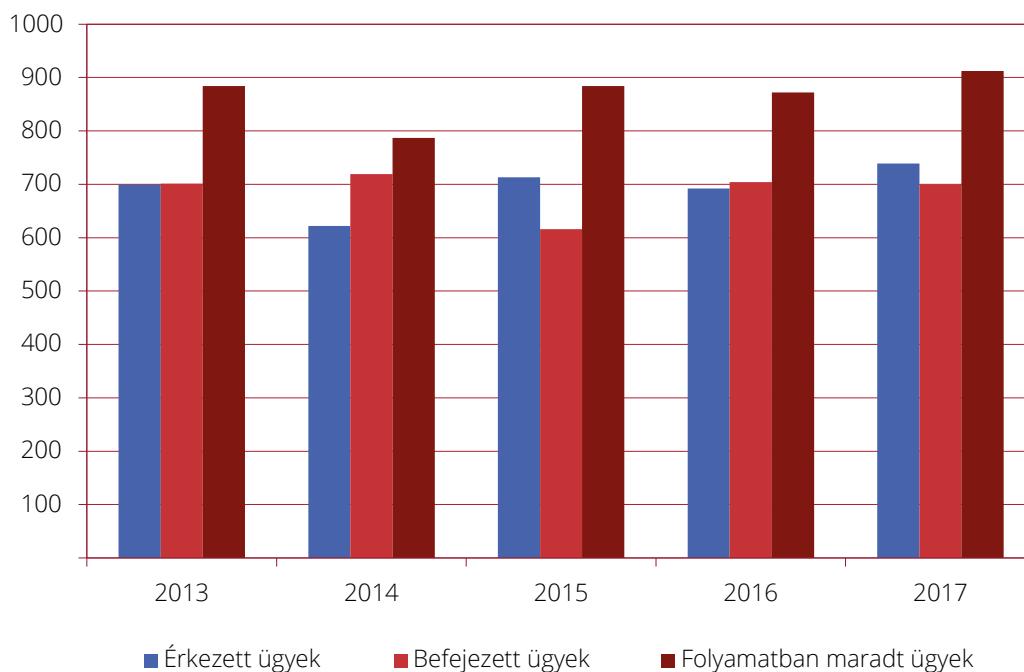
A folyamatban maradt ügyek

2017. december 31-én a Bíróság előtt folyamatban maradt ügyek száma 912 ügyet tett ki (egyesítést követően 825-öt), vagyis a 2016. év végén folyamatban maradt ügyek számához (872 ügy) képest enyhén magasabb volt.

D/A BÍRÓSÁG IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI

I. A Bíróság tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2013–2017)	107
II. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2013–2017)	108
III. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2017)	109
IV. Érkezett ügyek – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2013–2017)	110
V. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2013–2017)	111
VI. Befejezett ügyek – Ítéletek, végzések, vélemények (2017)	112
VII. Befejezett ügyek – Ítélező testület (2013–2017)	113
VIII. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2013–2017)	114
IX. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2013–2017)	115
X. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2017)	117
XI. Befejezett ügyek – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2013–2017)	119
XII. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2013–2017)	120
XIII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2013–2017)	121
XIV. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2013–2017)	122
XV. Egyéb – Gyorsított eljárások (2013–2017)	123
XVI. Egyéb – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2013–2017)	123
XVII. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2017)	124
XVIII. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2017) – Érkezett ügyek és ítéletek	125
XIX. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2017) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek tagállamonként és évenként	127
XX. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2017) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek tagállamonként és bíróságokként	129
XXI. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2017) – A tagállamokkal szemben kötelezettségszegés megállapítása iránt benyújtott keresetek	132
XXII. ABíróság Hivatalának tevékenysége (2015–2017)	133

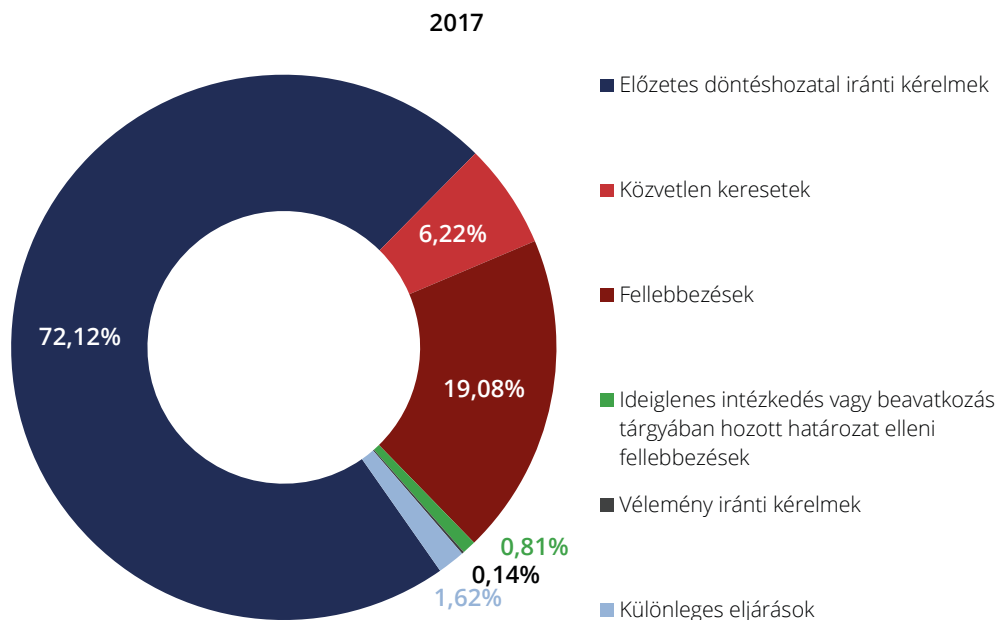
I. A BÍRÓSÁG TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN – ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Érkezett ügyek	699	622	713	692	739
Befejezett ügyek	701	719	616	704	699
Folyamatban maradt ügyek	884	787	884	872	912

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

II. ÉRKEZETT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	450	428	436	470	533
Közvetlen keresetek	72	74	48	35	46
Fellebbezések	161	111	206	168	141
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	5		9	7	6
Vélemény iránti kérelmek	2	1	3		1
Különleges eljárások ²	9	8	11	12	12
Összesen	699	622	713	692	739
Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	1	3	2	3	3

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

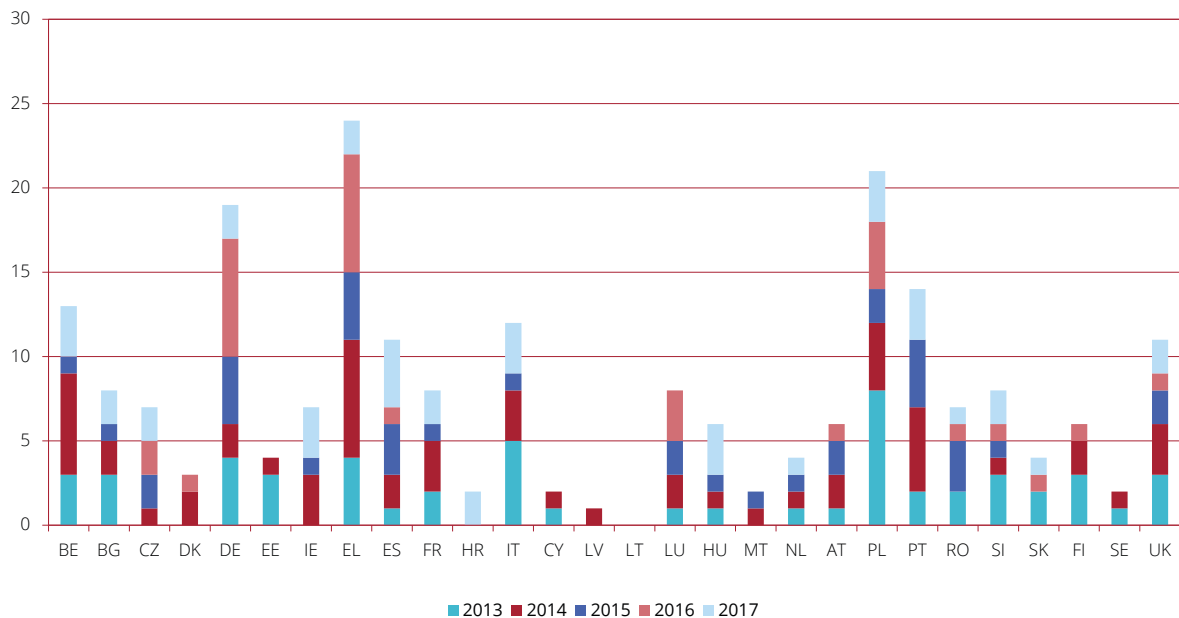
2/ „Különleges eljárásnak” minősülnek a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálatára, a végrehajtás fogatosítására és a mentelmi ügyekre vonatkozó eljárások.

III. ÉRKEZETT ÜGYEK – A KERESÉT TÁRGYA (2017)¹

	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Különleges eljárások
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	5	90	3			98	
Adózás	2	53				55	
Állami támogatások	2	10	8	1		21	
Áruk szabad mozgása		6				6	
Az Európai Unió külső fellépése		2	1			3	
Dokumentumokhoz való hozzáférés			1			1	
Energia		2				2	
Fogyasztóvédelem	1	34				35	
Gazdaság- és monetáris politika		2	5			7	
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió		1	1			2	
Intézményi jog	2		20	2	1	25	1
Iparpolitika	2	5				7	
Jogszabályok közelítése	2	39	1			42	
Kereskedelempolitika		2	6			8	
Környezetvédelem	11	28	1			40	
Közbeszerzések	1	21		1		23	
Közegészség		1				1	
Közös halászati politika	1					1	
Közös kül- és biztonságpolitika		1	5			6	
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás			3			3	
Letelepedés szabadsága	1	7				8	
Mezőgazdaság		8	6			14	
Migráns munkavállalók szociális biztonsága		7				7	
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport							2
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	3	2	1			6	
Szállítás	5	78				83	
Szellemi és ipari tulajdon		19	54			73	
Személyek szabad mozgása	3	13				16	
Szociálpolitika		43				43	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	2	16				18	
Tőke szabad mozgása	2	10				12	
Új államok csatlakozása		1				1	
Unió jogi elvek		10	2			12	
Unió polgárság	1	7				8	
Választottbírósági kikötés			5			5	
Vállalkozások joga		1				1	
Vámunió és Közös Vámtarifa		12	2			14	
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)			1	1		2	
Versenyjog		2	5			7	
EK-Szerződés/EUM-Szerződés	46	533	131	5	1	716	3
A tisztviselők személyzeti szabályzata			7	1		8	
Eljárás			3			3	9
Egyéb			10	1		11	9
ÖSSZESEN	46	533	141	6	1	727	12

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

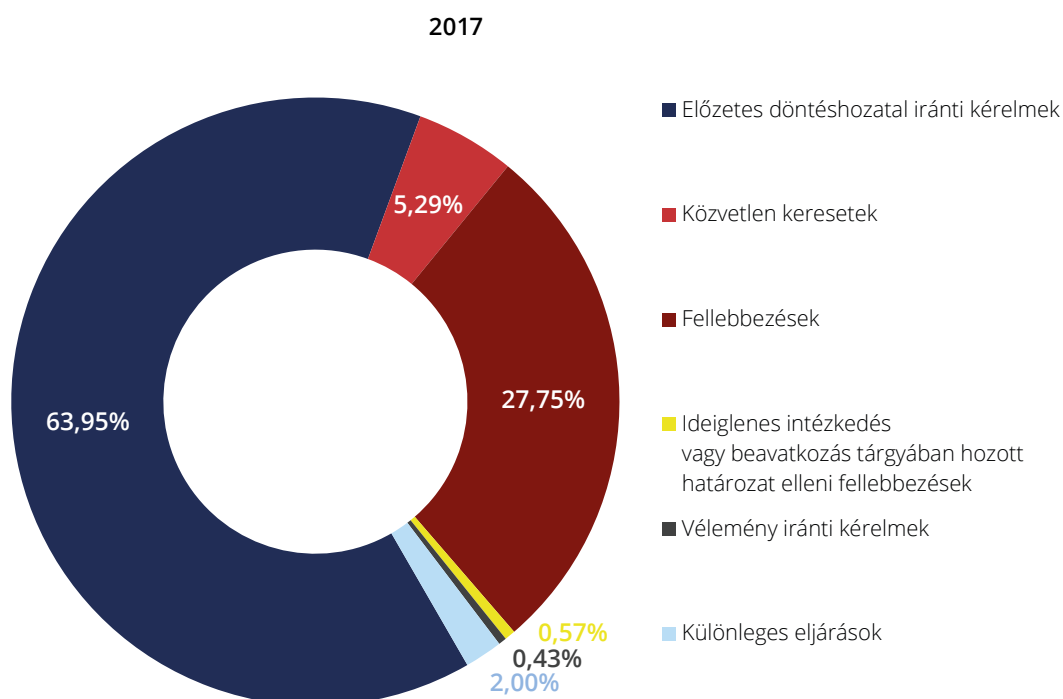
IV. ÉRKEZETT ÜGYEK – TAGÁLLAMI KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA IRÁNTI KERESETEK (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Belgium	3	6	1		3
Bulgária	3	2	1		2
Cseh Köztársaság		1	2	2	2
Dánia		2		1	
Németország	4	2	4	7	2
Észtország	3	1			
Írország		3	1		3
Görögország	4	7	4	7	2
Spanyolország	1	2	3	1	4
Franciaország	2	3	1		2
Horvátország					2
Olaszország	5	3	1		3
Ciprus	1	1			
Lettország		1			
Litvánia					
Luxemburg	1	2	2	3	
Magyarország	1	1	1		3
Málta		1	1		
Hollandia	1	1	1		1
Ausztria	1	2	2	1	
Lengyelország	8	4	2	4	3
Portugália	2	5	4		3
Románia	2		3	1	1
Szlovénia	3	1	1	1	2
Szlovákia	2			1	1
Finnország	3	2		1	
Svédország	1	1			
Egyesült Királyság	3	3	2	1	2
Összesen	54	57	37	31	41

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

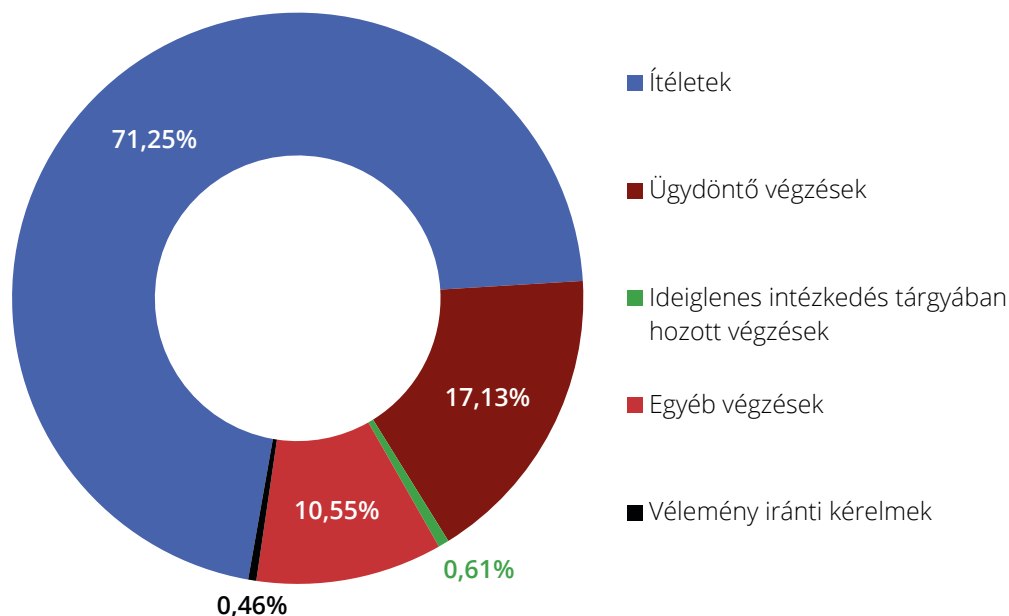
V. BEFEJEZETT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	413	476	404	453	447
Közvetlen keresetek	110	76	70	49	37
Fellebbezések	155	157	127	182	194
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	5	1	7	7	4
Vélemény iránti kérelmek	1	2	1	0	3
Különleges eljárások	17	7	7	13	14
Összesen	701	719	616	704	699

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

VI. BEFEJEZETT ÜGYEK – ÍTÉLETEK, VÉGZÉSEK, VÉLEMÉNYEK (2017)¹

	Ítéletek	Ügydöntő végzések ²	Ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések ³	Egyéb végzések ⁴	Vélemény iránti kérelmek	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	325	42		58		425
Közvetlen keresetek	27		1	9		37
Fellebbezések	114	57				171
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések			3	1		4
Vélemény iránti kérelmek					3	3
Különleges eljárások		13		1		14
Összesen	466	112	4	69	3	654

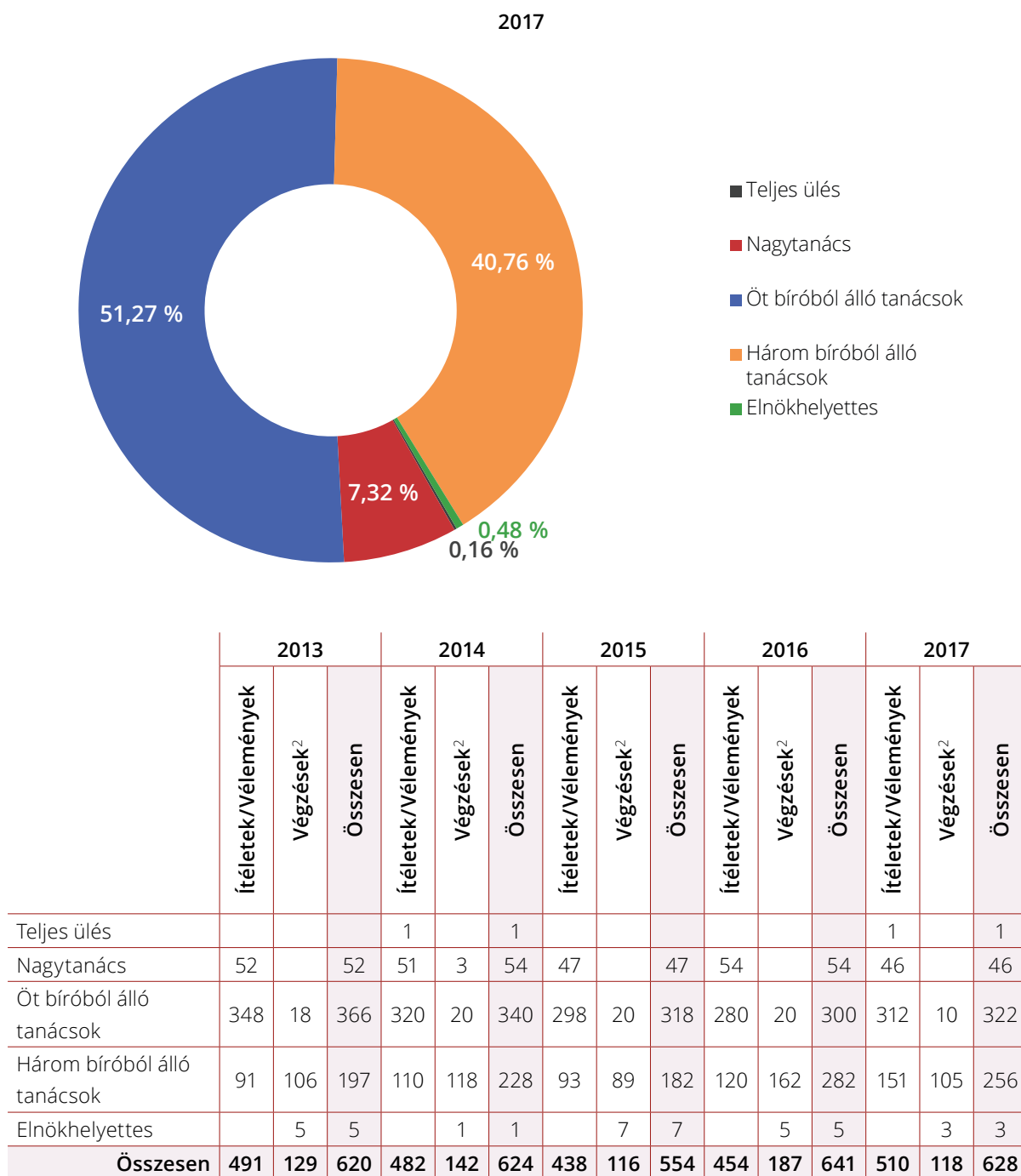
1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2/ Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

3/ Az EUMSZ 278. és az EUMSZ 279. cikk (korábban EK 242. és EK 243. cikk), az EUMSZ 280. cikk (korábban EK 244. cikk) vagy az ESZAK-Szerződés megfelelő rendelkezései alapján előterjesztett kérelem kapcsán, illetve ideiglenes intézkedés iránti kérelem vagy beavatkozás tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés kapcsán hozott végzések.

4/ Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzések.

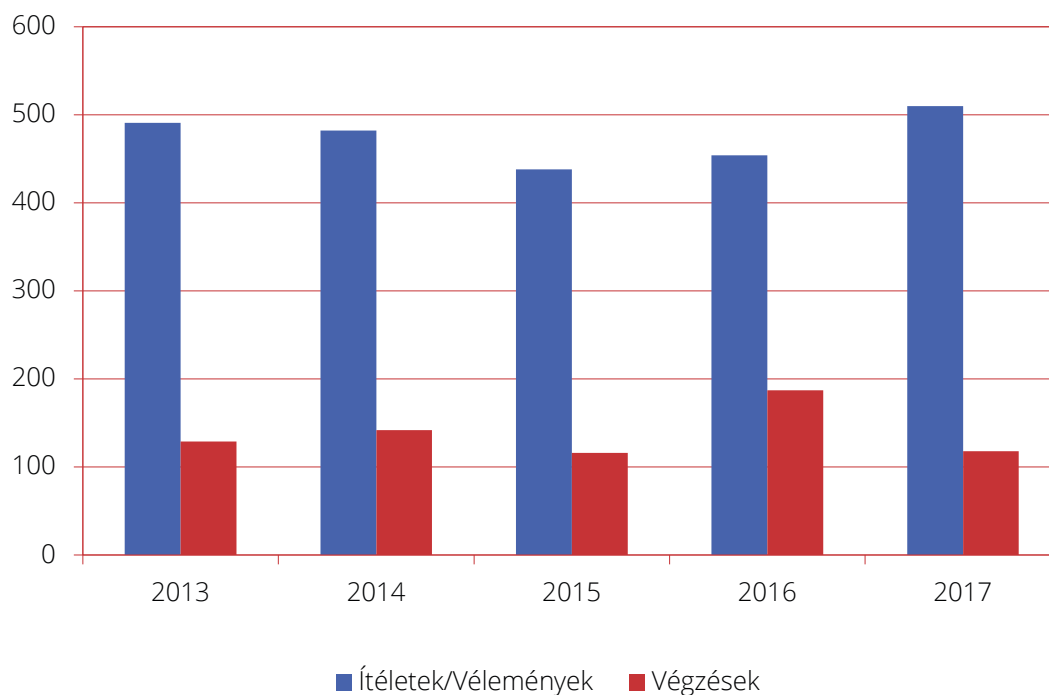
VII. BEFEJEZETT ÜGYEK – ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2013–2017)¹

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2/ Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

VIII. ÍTÉLETTEL, VÉLEMÉNNYEL VAGY ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEL BEFEJEZETT ÜGYEK (2013–2017)^{1 2}

	2013	2014	2015	2016	2017
Ítéletek/Vélemények	491	482	438	454	510
Végzések	129	142	116	187	118
Összesen	620	624	554	641	628

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2/ Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

IX. ÍTÉLETTEL, VÉLEMÉNNYEL VAGY ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEL BEFEJEZETT ÜGYEK – A KERESÉT TÁRGYA (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	46	51	49	51	61
Adózás	74	52	55	41	62
Állami támogatások	34	41	26	26	33
Áruk szabad mozgása	1	10	9	5	2
Az Európai Unió külső fellépése	4	6	1	5	1
Dokumentumokhoz való hozzáférés	6	4	3	4	9
Energia	1	3	2		2
Foglalkoztatás			1		
Fogyasztóvédelem	19	20	29	33	20
Gazdaság- és monetáris politika		1	3	10	2
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	6	8	4	2	
Intézményi jog	31	18	27	20	27
Iparpolitika	15	3	9	10	8
Jogszabályok közelítése	24	25	24	16	29
Kereskedelempolitika	6	7	4	14	14
Környezetvédelem	35	30	27	53	27
Közbeszerzések	12	13	14	31	15
Közegészség	2	3	5	4	5
Közös halászati politika		5	3	1	2
Közös kül- és biztonságpolitika	12	3	6	11	10
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1		1	3	2
Letelepedés szabadsága	13	9	17	27	10
Mezőgazdaság	33	29	20	13	22
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	12	6	14	5	6
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1	1		2
Pénzügyi rendelkezések (kötségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	2	5	1	2	7
Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés				1	
Szállítás	17	18	9	20	17
Szellemi és ipari tulajdon	43	69	51	80	60
Személyek szabad mozgása	15	20	13	12	17

>>>

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

Szociálpolitika	27	51	30	23	26
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	16	11	17	14	13
Tőke szabad mozgása	8	6	8	7	1
Transzeurópai hálózatok				1	
Új államok csatlakozása				1	
Uniós jogi elvek	17	23	12	13	14
Uniós polgárság	12	9	4	8	5
Vállalkozások joga	4	3	1	1	4
Vámunió és Közös Vámtarifa	11	21	20	27	19
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)		5	1	1	7
Versenyjog	42	28	23	30	53
EK-Szerződés/EUM-Szerződés	601	617	544	626	614
EAK-Szerződés			1		
A tisztviselők személyzeti szabályzata	5	1	3		1
Eljárás	14	6	4	14	13
Kiváltságok és mentességek			2	1	
Egyéb	19	7	9	15	14
ÖSSZESEN	620	624	554	641	628

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

X. ÍTÉLETTEL, VÉLEMÉNNYEL VAGY ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEL BEFEJEZETT ÜGYEK – A KERESÉT TÁRGYA (2017)¹

	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	59	2	61
Adózás	57	5	62
Állami támogatások	24	9	33
Áruk szabad mozgása	2		2
Az Európai Unió külső fellépése	1		1
Dokumentumokhoz való hozzáférés	5	4	9
Energia	2		2
Fogyasztóvédelem	16	4	20
Gazdaság- és monetáris politika	1	1	2
Intézményi jog	12	15	27
Iparpolitika	8		8
Jogszabályok közelítése	23	6	29
Kereskedelempolitika	14		14
Környezetvédelem	26	1	27
Közbeszerzések	12	3	15
Közegészség	5		5
Közös halászati politika	2		2
Közös kül- és biztonságpolitika	8	2	10
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás		2	2
Letelepedés szabadsága	7	3	10
Mezőgazdaság	20	2	22
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	5	1	6
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		2	2
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	5	2	7
Szállítás	16	1	17
Szellemi és ipari tulajdon	38	22	60
Személyek szabad mozgása	14	3	17
Szociálpolitika	23	3	26
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	12	1	13

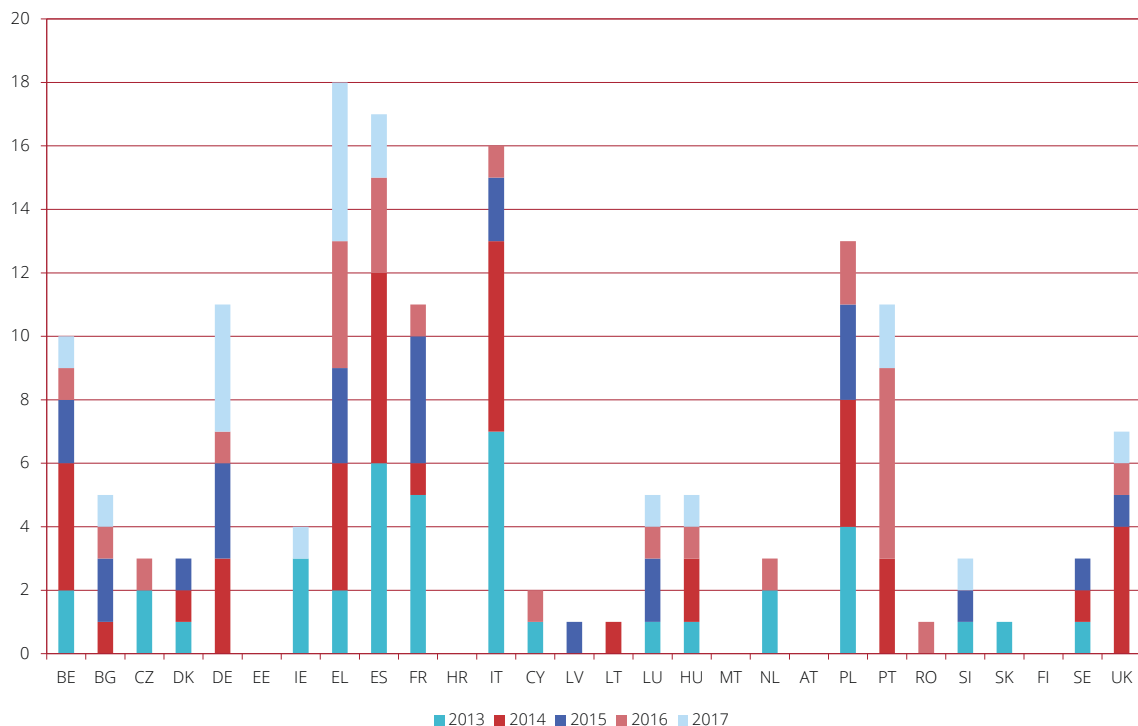
>>>

- 1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).
- 2/ Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszaalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

Tőke szabad mozgása	1		1
Uniós jogi elvek	9	5	14
Uniós polgárság	4	1	5
Vállalkozások joga	4		4
Vámunió és Közös Vámtarifa	18	1	19
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	5	2	7
Versenyjog	52	1	53
EK-Szerződés/EUM-Szerződés	510	104	614
A tisztviselők személyzeti szabályzata		1	1
Eljárás		13	13
Egyéb		14	14
ÖSSZESEN	510	118	628

- 1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).
- 2/ Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

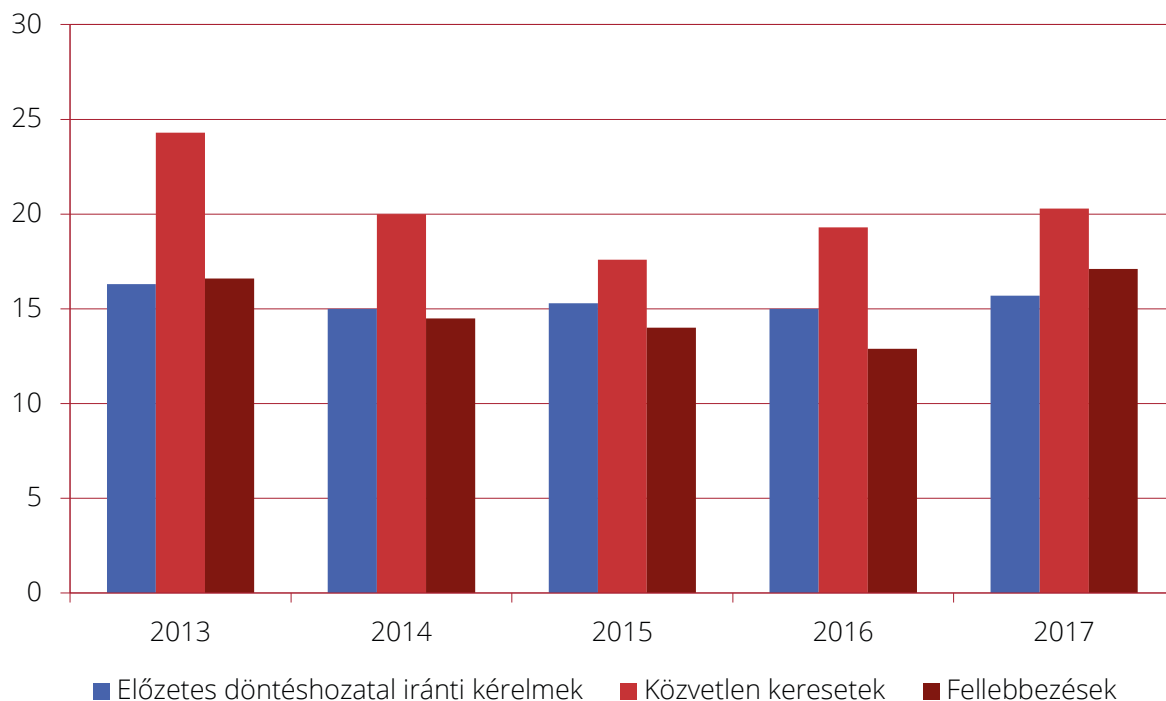
XI. BEFEJEZETT ÜGYEK – TAGÁLLAMI KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA TÁRGYÁBAN HOZOTT ÍTÉLETEK: A HATÁROZAT TARTALMA (2013–2017)¹

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás	Helytadás	Elutasítás
Belgium	2	1	4		2		1		1	
Bulgária			1	1	2		1		1	
Cseh Köztársaság	2	2					1			
Dánia	1	1	1		1					
Németország		2	3	1	3		1		4	
Észtország										
Írország	3	1				1			1	
Görögország	2	1	4		3		4		5	
Spanyolország	6		6				3		2	
Franciaország	5	3	1		4		1			
Horvátország										
Olaszország	7	1	6		2		1			
Ciprus	1						1			
Lettország					1					
Litvánia			1							
Luxemburg	1	1			2		1		1	
Magyarország	1		2				1		1	
Málta								1		
Hollandia	2	2		1			1	1		
Ausztria		1						1		
Lengyelország	4	2	4		3	1	2			
Portugália		1	3				6		2	
Románia							1			
Szlovénia	1				1				1	
Szlovákia	1					2				
Finnország		2								
Svédország	1	1	1		1					
Egyesült Királyság		1	4		1	1	1	1	1	
Összesen	40	23	41	3	26	5	27	4	20	

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

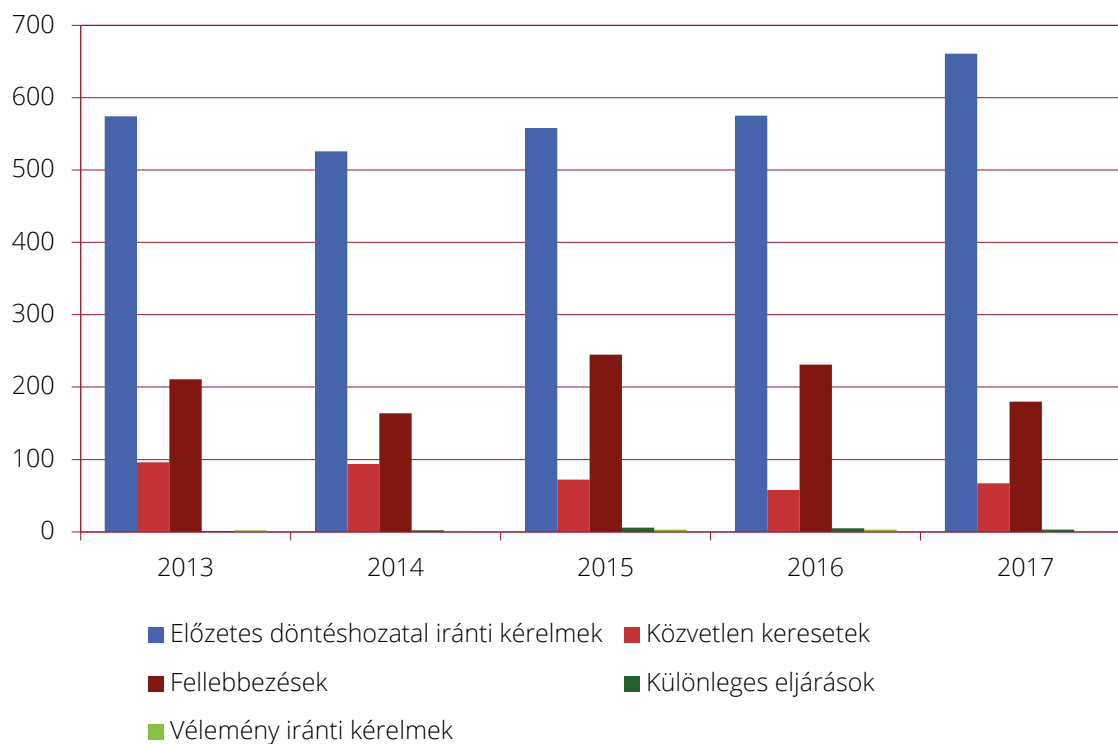
XII. BEFEJEZETT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN (2013–2017)¹ (ÍTÉLETEK ÉS ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉSEK)

	2013	2014	2015	2016	2017
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	16,3	15	15,3	15	15,7
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások	2,2	2,2	1,9	2,7	2,9
Közvetlen keresetek	24,3	20	17,6	19,3	20,3
Fellebbezések	16,6	14,5	14	12,9	17,1

^{1/} Az eljárások időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Bíróság közbenső ítéletet vagy bizonyítási intézkedést hozott; a vélemények; a különleges eljárások (a költségmentességre, a költségek megállapítására, az ítélet kijavítására, a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra, a harmadik személy jogorvoslatára, az ítélet értelmezésére, a perújításra, az első főtanácsnok által a Törvényszék valamely határozatának felülvizsgálatára tett indítvány vizsgálatára, végrehajtás foganatosítására és mentelmi ügyre vonatkozó eljárások); az eljárást törléssel vagy a kereset okafogyottá válásának megállapításával befejező végzéssel, illetve a Törvényszékhez visszautaló végzéssel befejeződő ügyek; az ideiglenes intézkedés iránti eljárások, valamint az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések.

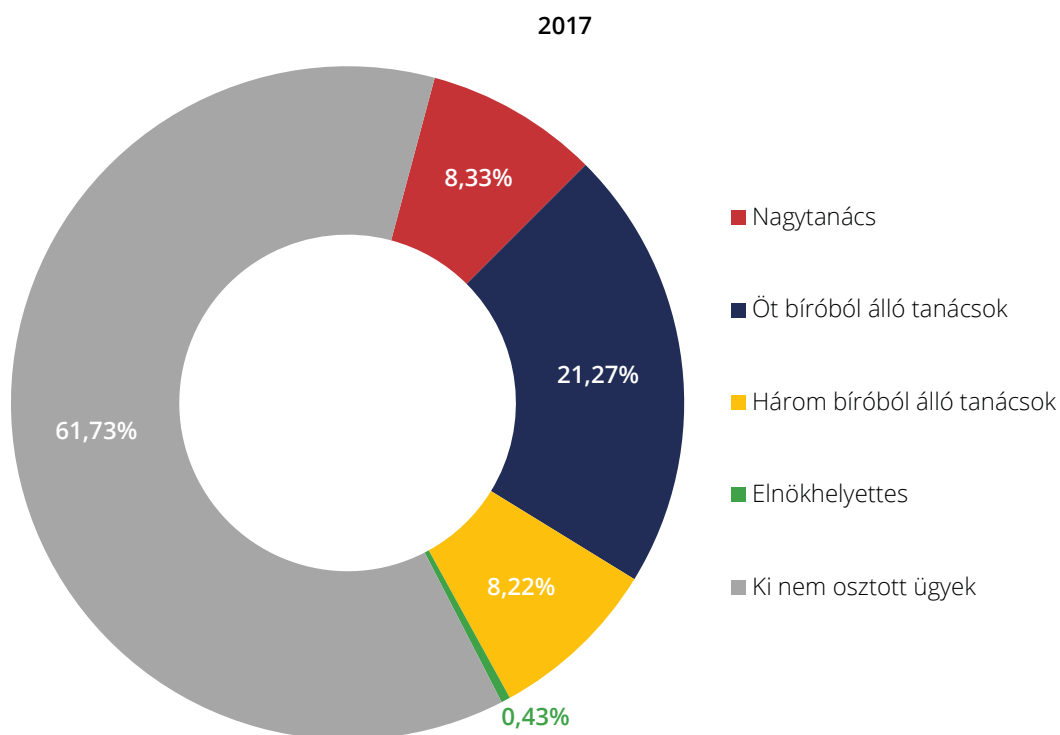
XIII. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	574	526	558	575	661
Közvetlen keresetek	96	94	72	58	67
Fellebbezések	211	164	245	231	180
Különleges eljárások	1	2	6	5	3
Vélemény iránti kérelmek	2	1	3	3	1
Összesen	884	787	884	872	912

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

XIV. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK – ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Teljes ülés				1	
Nagytanács	37	33	38	40	76
Öt bíróból álló tanácsok	190	176	203	215	194
Három bíróból álló tanácsok	51	44	54	75	75
Elnökhelyettes	1		2	2	4
Ki nem osztott ügyek	605	534	587	539	563
Összesen	884	787	884	872	912

1/ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

XV. EGYÉB – GYORSÍTOTT ELJÁRÁSOK (2013–2017)¹

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás
Közvetlen keresetek				1					1	
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek		13	2	13	1	20	3	16	3	30
Fellebbezések						3	1			
Összesen		13	2	14	1	23	4	16	4	30

1/ Ügyek, amelyekben az érintett évben a gyorsított eljárás alkalmazása iránti kérelemnek helyt adó vagy ilyen kérelmet elutasító határozatot hoztak.

XVI. EGYÉB – SÜRGŐSSÉGI ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁSOK (2013–2017)¹

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás	Elfogadás	Elutasítás
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	2	3	4	1	5	5	9	4	4	11
Jogsabályok közelítése				1						
Összesen	2	3	4	2	5	5	9	4	4	11

1/ Ügyek, amelyekben az érintett évben a sürgősségi eljárás alkalmazása iránti kérelemnek helyt adó vagy ilyen kérelmet elutasító határozatot hoztak.

XVII. EGYÉB – IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI ELJÁRÁSOK (2017)¹

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	A határozat tartalma		
			Elutasítás	Elfogadás	Törlés vagy a kérelem okafogyottá válásának megállapítása
A tisztviselők személyzeti szabályzata		1			
Állami támogatások		1			1
Dokumentumokhoz való hozzáférés			2		
Intézményi jog		2	1		
Iparpolitika	1				
Környezetvédelem	1			1	
Közbeszerzések	1	1			
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)		1			
ÖSSZESEN	3	6	3	1	1

^{1/} A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

XVIII. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÁLTALÁNOS ALAKULÁSA (1952–2017) – ÉRKEZETT ÜGYEK ÉS ÍTÉLETEK

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/Vélemények ²
	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1 324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

1/ Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

2/ Nettó számok.

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/Vélemények ²
	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Közvetlen keresetek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
Összesen	10 149	9 030	2 204	128	27	21 538	367	11 490

1/ Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

2/ Nettó számok.

XIX. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÁLTALÁNOS ALAKULÁSA (1952-2017) - ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI BEÉRKEZETT KÉRELMEK TAGÁLLAMONKÉNT ÉS ÉVENKÉNT

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1961																			1											1
1962																			5											5
1963																1			5											6
1964												2							4											6
1965					4					2									1											7
1966																			1											1
1967	5				11					3						1			3											23
1968	1				4					1		1							2											9
1969	4				11					1						1														17
1970	4				21					2		2							3											32
1971	1				18					6		5				1			6											37
1972	5				20					1		4							10											40
1973	8				37					4		5				1			6											61
1974	5				15					6		5							7									1		39
1975	7			1	26					15		14				1			4									1		69
1976	11				28					8		12							14									1		75
1977	16			1	30					14		7							9									5		84
1978	7			3	46					12		11							38									5		123
1979	13			1	33					18		19				1			11									8		106
1980	14			2	24					14		19							17									6		99
1981	12			1	41					17		11				4			17									5		108
1982	10			1	36					39		18							21									4		129
1983	9			4	36					15		7							19									6		98
1984	13			2	38					34		10							22									9		129
1985	13				40					45		11				6			14									8		139
1986	13			4	18					19		5				1			16									8		91
																														>>>

1/ C-265/00. sz. Campina Melkunie-ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtschaf).
C-196/09. sz. Miles és társai ügy (az Európai Iskolák Felügyeleti Bizottsága).
C-169/15. sz. Montis Design-ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtschaf).

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18		1							14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9		2							12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17		3							14		186
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18		1							18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43		3							12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13		1							24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2	5						6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6	6				3	4	21			256
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35	2				6	7	18			239
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16	7				2	6	24			264
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56	7				4	5	22			255
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31	8				5	4	26	1		224
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57	4				3	4	21			237
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31	3				7	5	14			216
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15	1				4	4	22			210
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12	1				4	5	22			249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2			4	11	12			221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1	2			19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1			4	7	14			288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3	0	10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
2017	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		533
Összesen	841	117	57	192	2 449	25	103	182	460	979	11	1 445	7	60	55	92	158	3	1 013	521	127	174	139	20	44	115	134	623	3	10 149

1/ C-265/00. sz. Campina Melkunie-ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtschhof).

C-196/09. sz. Miles és társai ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága).

C-169/15. sz. Montis Design-ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtschhof).

**XX. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÁLTALÁNOS ALAKULÁSA
(1952–2017) –
ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI BEÉRKEZETT KÉRELMEK
TAGÁLLAMONKÉNT ÉS BÍRÓSÁGONKÉNT**

			Összesen
Belgium	Cour constitutionnelle	34	
	Cour de cassation	94	
	Conseil d'État	82	
	Egyéb bíróságok	631	841
Bulgária	Върховен касационен съд	5	
	Върховен административен съд	19	
	Egyéb bíróságok	93	117
Cseh Köztársaság	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	9	
	Nejvyšší správní soud	28	
	Egyéb bíróságok	20	57
Dánia	Højesteret	36	
	Egyéb bíróságok	156	192
Németország	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	229	
	Bundesverwaltungsgericht	131	
	Bundesfinanzhof	319	
	Bundesarbeitsgericht	38	
	Bundessozialgericht	76	
	Egyéb bíróságok	1 654	2 449
Észtország	Riigikohus	10	
	Egyéb bíróságok	15	25
Írország	Supreme Court	35	
	High Court	33	
	Egyéb bíróságok	35	103
Görögország	Άρειος Πάγος	12	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	59	
	Egyéb bíróságok	111	182
Spanyolország	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	78	
	Egyéb bíróságok	381	460
Franciaország	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	127	
	Conseil d'État	125	
	Egyéb bíróságok	726	979

>>>

Horvátország	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Egyéb bíróságok	11	11
Olaszország	Corte Costituzionale	3	
	Corte suprema di Cassazione	150	
	Consiglio di Stato	151	
	Egyéb bíróságok	1 141	1 445
Ciprus	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Egyéb bíróságok	3	7
Lettország	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	1	
	Egyéb bíróságok	38	60
Litvánia	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	18	
	Vyriausiasis administracinis teismas	21	
	Egyéb bíróságok	15	55
Luxemburg	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	28	
	Egyéb bíróságok	35	92
Magyarország	Kúria	27	
	Fővárosi Ítéltábla	7	
	Szegedi Ítéltábla	2	
	Egyéb bíróságok	122	158
Málta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Egyéb bíróságok	3	3
Hollandia	Hoge Raad	285	
	Raad van State	122	
	Centrale Raad van Beroep	65	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	156	
	Tariefcommissie	35	
	Egyéb bíróságok	350	1 013
Ausztria	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	124	
	Verwaltungsgerichtshof	107	
	Egyéb bíróságok	285	521
Lengyelország	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	18	
	Naczelny Sąd Administracyjny	44	
	Egyéb bíróságok	64	127

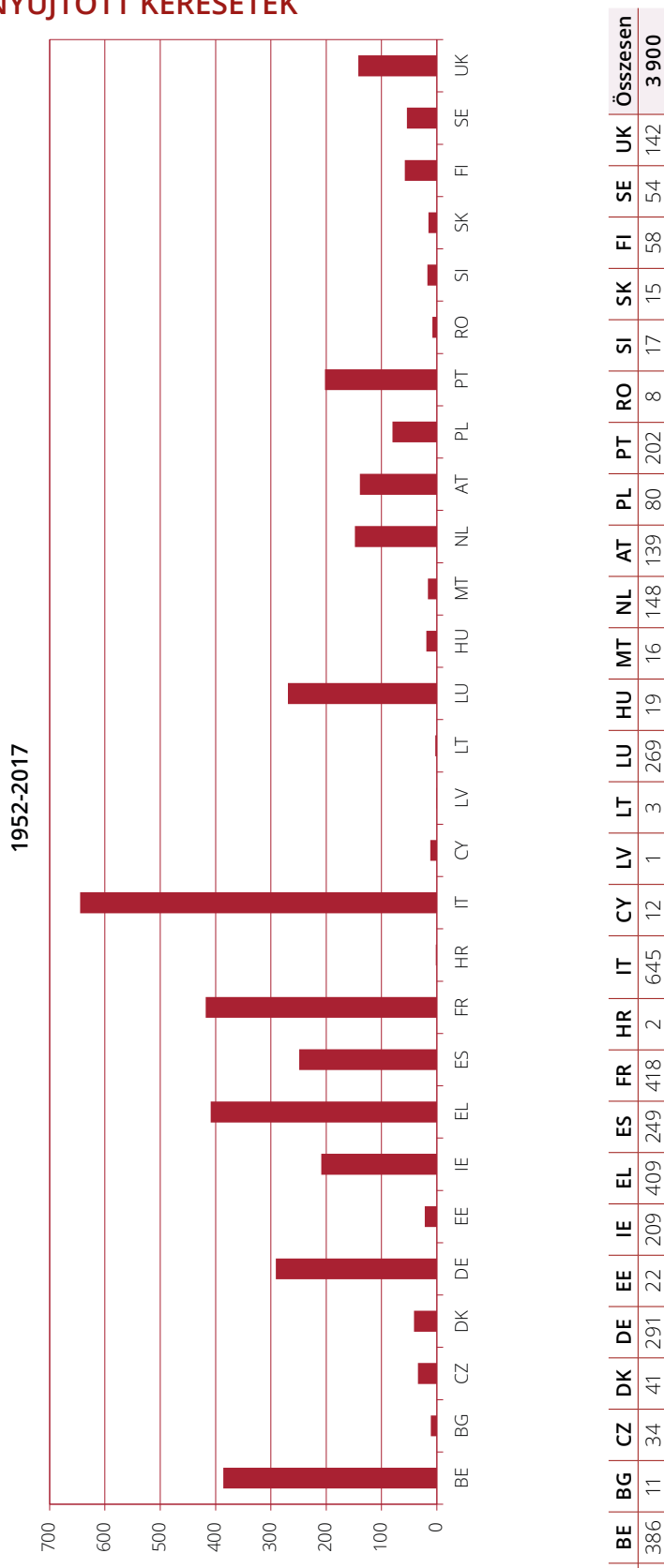
>>>

Portugália	Supremo Tribunal de Justiça	15	
	Supremo Tribunal Administrativo	63	
	Egyéb bíróságok	96	174
Románia	Înalta Curte de Casație și Justiție	12	
	Curtea de Apel	75	
	Egyéb bíróságok	52	139
Szlovénia	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	14	
	Egyéb bíróságok	5	20
Szlovákia	Ústavný súd	0	
	Najvyšší súd	16	
	Egyéb bíróságok	28	44
Finnország	Korkein oikeus	23	
	Korkein hallinto-oikeus	56	
	Työtuomioistuin	5	
	Egyéb bíróságok	31	115
Svédország	Högsta Domstolen	22	
	Högsta förvaltningsdomstolen	12	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Egyéb bíróságok	91	134
Egyesült Királyság	House of Lords	40	
	Supreme Court	14	
	Court of Appeal	84	
	Egyéb bíróságok	485	623
Egyéb	Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof ¹	2	
	Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága ²	1	3
Összesen			10 149

1/ C-265/00. sz. *Campina Melkunie-ügy*.
C-169/15. sz. *Montis Design-ügy*.

2/ C-196/09. sz. *Miles és társai ügy*.

**XXI. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI TEVÉKENYSÉG ÁLTALÁNOS ALAKULÁSA
(1952-2017) –
A TAGÁLLAMOKKAL SZEMBEN KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA
IRÁNT BENYÚJTOTT KERESetek**

XXII. A BÍRÓSÁG HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE (2015–2017)

Cselekmény	2015	2016	2017
A Hivatal nyilvántartásába bejegyzett iratok száma	89 328	93 215	99 266
Az e-Curián keresztül benyújtott eljárási iratok százalékos aránya	69%	75%	73%
A kitűzött és megtartott tárgyalások száma	256	270	263
Az indítvány ismertetése céljából kitűzött és megtartott tárgyalások száma	239	319	301
A feleknek kézbesített ítéletek, vélemények és eljárást befejező végzések száma	570	645	654
A tárgyalási jegyzőkönyvek (szóbeli előadások, indítványok és ítéletek) száma	894	1 001	1 033
Az érkezett ügyekre vonatkozóan a HL-ben közzétett közlemények száma	639	660	679
A befejezett ügyekre vonatkozóan a HL-ben közzétett közlemények száma	546	522	637

E/ A BÍRÓSÁG ÖSSZETÉTELE

(2017. december 31-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

M. Wathelet első főtanácsnok, T. von Danwitz és M. Ilešič tanácselnökök, A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, J. L. da Cruz Vilaça és A. Rosas tanácselnökök

Második sor, balról jobbra:

E. Sharpston főtanácsnok, Juhász E. bíró, C. Vajda, E. Levits, J. Malenovský és C. G. Fernlund tanácselnökök, J. Kokott főtanácsnok, A. Borg Barthet bíró

Harmadik sor, balról jobbra:

M. Berger, M. Safjan és A. Arabadjiev bírák, Y. Bot és P. Mengozzi főtanácsnokok, J.-C. Bonichot, C. Toader, D. Šváby bírák

Negyedik sor, balról jobbra:

C. Lycourgos, K. Jürimäe, S. Rodin, E. Jarašiūnas és A. Prechal bírák, N. Wahl főtanácsnok, F. Biltgen bíró, M. Szpunar főtanácsnok

Ötödik sor, balról jobbra:

E. Tanchev és H. Saugmandsgaard Øe főtanácsnokok, M. Vilaras bíró, M. Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok, E. Regan bíró, M. Bobek főtanácsnok, A. Calot Escobar hivatalvezető

1. A BÍRÓSÁG ÖSSZETÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2017-BEN

2017-ben a Bíróság összetételében nem történt változás.

2. PROTOKOLLÁRIS SORRENDEK

2017. JANUÁR 1-JÉTŐL 2017. OKTÓBER 6-IG

K. LENAERTS elnök
A. TIZZANO elnökhelyettes
R. SILVA DE LAPUERTA, az első tanács elnöke
M. ILEŠIČ, a második tanács elnöke
L. BAY LARSEN, a harmadik tanács elnöke
T. von DANWITZ, a negyedik tanács elnöke
J. L. da CRUZ VILAÇA, az ötödik tanács elnöke
M. WATHELET, első főtanácsnok
JUHÁSZ E., a kilencedik tanács elnöke
M. BERGER, a tizedik tanács elnöke
A. PRECHAL, a hetedik tanács elnöke
M. VILARAS, a nyolcadik tanács elnöke
E. REGAN, a hatodik tanács elnöke
A. ROSAS bíró
J. KOKOTT főtanácsnok
A. BORG BARTHET bíró
J. MALENOVSKÝ bíró
E. LEVITS bíró
E. SHARPSTON főtanácsnok
P. MENGOSZI főtanácsnok
Y. BOT főtanácsnok
J.-C. BONICHOT bíró
A. ARABADJIEV bíró
C. TOADER bíró
M. SAFJAN bíró
D. ŠVÁBY bíró
E. JARAŠIŪNAS bíró
C. G. FERNLUND bíró
C. VAJDA bíró
N. WAHL főtanácsnok
S. RODIN bíró
F. BILTGEN bíró
K. JÜRIMÄE bíró
M. SZPUNAR főtanácsnok
C. LYCOURGOS bíró
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA főtanácsnok
H. Saugmandsgaard ØE főtanácsnok
M. BOBEK főtanácsnok
E. TANCHEV főtanácsnok

A. CALOT ESCOBAR hivatalvezető

2017. OKTÓBER 7-TŐL 2017. DECEMBER 31-IG

K. LENAERTS elnök
A. TIZZANO elnökhelyettes
R. SILVA DE LAPUERTA, az első tanács elnöke
M. ILEŠIČ, a második tanács elnöke
L. BAY LARSEN, a harmadik tanács elnöke
T. von DANWITZ, a negyedik tanács elnöke
J. L. da CRUZ VILAÇA, az ötödik tanács elnöke
M. WATHELET, első főtanácsnok
A. ROSAS, a hetedik tanács elnöke
J. MALENOVSKÝ, a nyolcadik tanács elnöke
E. LEVITS, a tizedik tanács elnöke
C. G. FERNLUND, a hatodik tanács elnöke
C. VAJDA, a kilencedik tanács elnöke
J. KOKOTT főtanácsnok
JUHÁSZ E. bíró
A. BORG BARTHET bíró
E. SHARPSTON főtanácsnok
P. MENGGOZZI főtanácsnok
Y. BOT főtanácsnok
J.-C. BONICHOT bíró
A. ARABADJIEV bíró
C. TOADER bíró
M. SAFJAN bíró
D. ŠVÁBY bíró
M. BERGER bíró
A. PRECHAL bíró
E. JARAŠIŪNAS bíró
N. WAHL főtanácsnok
S. RODIN bíró
F. BILTGEN bíró
K. JÜRIMÄE bíró
M. SZPUNAR főtanácsnok
C. LYCOURGOS bíró
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA főtanácsnok
M. VILARAS bíró
E. REGAN bíró
H. Saugmandsgaard ØE főtanácsnok
M. BOBEK főtanácsnok
E. TANCHEV főtanácsnok

A. CALOT ESCOBAR hivatalvezető

3. A BÍRÓSÁG KORÁBBI TAGJAI

(hivatalba lépésük sorrendjében)

BÍRÁK

Massimo PILOTTI bíró (1952–1958), elnök (1952–1958) (†)
 Petrus SERRARENS bíró (1952–1958) (†)
 Otto RIESE bíró (1952–1963) (†)
 Louis DELVAUX bíró (1952–1967) (†)
 Jacques RUEFF bíró (1952–1959 és 1960–1962) (†)
 Charles Léon HAMMES bíró (1952–1967), elnök (1964–1967) (†)
 Adrianus VAN KLEFFENS bíró (1952–1958) (†)
 Maurice LAGRANGE főtanácsnok (1952–1964) (†)
 Karl ROEMER főtanácsnok (1953–1973) (†)
 Rino ROSSI bíró (1958–1964) (†)
 Nicola CATALANO bíró (1958–1962) (†)
 Andreas Matthias DONNER bíró (1958–1979), elnök (1958–1964) (†)
 Alberto TRABUCCHI bíró (1962–1972), majd főtanácsnok (1973–1976) (†)
 Robert LECOURT bíró (1962–1976), elnök (1967–1976) (†)
 Walter STRAUSS bíró (1963–1970) (†)
 Riccardo MONACO bíró (1964–1976) (†)
 Joseph GAND főtanácsnok (1964–1970) (†)
 Josse J. MERTENS de WILMARS bíró (1967–1984), elnök (1980–1984) (†)
 Pierre PESCATORE bíró (1967–1985) (†)
 Hans KUTSCHER bíró (1970–1980), elnök (1976–1980) (†)
 Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE főtanácsnok (1970–1972) (†)
 Henri MAYRAS főtanácsnok (1972–1981) (†)
 Cearbhall O'DALAIGH bíró (1973–1974) (†)
 Max SØRENSEN bíró (1973–1979) (†)
 Jean-Pierre WARNER főtanácsnok (1973–1981) (†)
 Alexander J. MACKENZIE STUART bíró (1973–1988), elnök (1984–1988) (†)
 Gerhard REISCHL főtanácsnok (1973–1981) (†)
 Aindrias O'KEEFFE bíró (1974–1985) (†)
 Francesco CAPOTORTI bíró (1976), majd főtanácsnok (1976–1982) (†)
 Giacinto BOSCO bíró (1976–1988) (†)
 Adolphe TOUFFAIT bíró (1976–1982) (†)
 Thijmen KOOPMANS bíró (1979–1990) (†)
 Ole DUE bíró (1979–1994), elnök (1988–1994) (†)
 Ulrich EVERLING bíró (1980–1988)
 Alexandros CHLOROS bíró (1981–1982) (†)
 Sir Gordon SLYNN főtanácsnok (1981–1988), majd bíró (1988–1992) (†)
 Pieter VERLOREN van THEMAAT főtanácsnok (1981–1986) (†)
 Simone ROZÈS főtanácsnok (1981–1984)
 Fernand GRÉVISSE bíró (1981–1982 és 1988–1994) (†)
 Kai BAHLMANN bíró (1982–1988) (†)

G. Federico MANCINI főtanácsnok (1982–1988), majd bíró (1988–1999) (†)
 Yves GALMOT bíró (1982–1988) (†)
 Constantinos KAKOURIS bíró (1983–1997) (†)
 Carl Otto LENZ főtanácsnok (1984–1997)
 Marco DARMON főtanácsnok (1984–1994) (†)
 René JOLIET bíró (1984–1995) (†)
 Thomas Francis O'HIGGINS bíró (1985–1991) (†)
 Fernand SCHOCKWEILER bíró (1985–1996) (†)
 Jean MISCHO főtanácsnok (1986–1991 és 1997–2003) (†)
 José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA bíró (1986–2000)
 José Luís da CRUZ VILAÇA főtanácsnok (1986–1988)
 Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS bíró (1986–2003), elnök (1994–2003)
 Manuel DIEZ de VELASCO bíró (1988–1994) (†)
 Manfred ZULEEG bíró (1988–1994) (†)
 Walter VAN GERVEN főtanácsnok (1988–1994) (†)
 Francis Geoffrey JACOBS főtanácsnok (1988–2006)
 Giuseppe TESAURO főtanácsnok (1988–1998)
 Paul Joan George KAPTEYN bíró (1990–2000)
 Claus Christian GULMANN főtanácsnok (1991–1994), majd bíró (1994–2006)
 John L. MURRAY bíró (1991–1999)
 David Alexander Ogilvy EDWARD bíró (1992–2004)
 Antonio Mario LA PERGOLA bíró (1994 és 1999–2006) főtanácsnok (1995–1999) (†)
 Georges COSMAS főtanácsnok (1994–2000)
 Jean-Pierre PUISSOCHET bíró (1994–2006)
 Philippe LÉGER főtanácsnok (1994–2006)
 Günter HIRSCH bíró (1994–2000)
 Michael Bendik ELMER főtanácsnok (1994–1997)
 Peter JANN bíró (1995–2009)
 Hans RAGNEMALM bíró (1995–2000) (†)
 Leif SEVÓN bíró (1995–2002)
 Nial FENNELLY főtanácsnok (1995–2000)
 Melchior WATHELET bíró (1995–2003)
 Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER főtanácsnok (1995–2009) (†)
 Romain SCHINTGEN bíró (1996–2008)
 Krateros IOANNOU bíró (1997–1999) (†)
 Siegbert ALBER főtanácsnok (1997–2003)
 Antonio SAGGIO főtanácsnok (1998–2000) (†)
 Vassilios SKOURIS bíró (1999–2015), elnök (2003–2015)
 Fidelma O'KELLY MACKEN bíró (1999–2004)
 Ninon COLNERIC bíró (2000–2006)
 Stig von BAHR bíró (2000–2006)
 José Narciso da CUNHA RODRIGUES bíró (2000–2012)
 Christiaan Willem Anton TIMMERMANS bíró (2000–2010)
 Leendert A. GEELHOED főtanácsnok (2000–2006) (†)
 Christine STIX-HACKL főtanácsnok (2000–2006)
 Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO főtanácsnok (2003–2009)
 Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN bíró (2004–2012)
 Jerzy MAKARCZYK bíró (2004–2009)

Pranas KŪRIS bíró (2004–2010)
Georges ARESTIS bíró (2004–2014)
Ján KLUČKA bíró (2004–2009)
Uno LÖHMUS bíró (2004–2013)
Aindrias Ó CAOIMH bíró (2004–2015)
Pernilla LINDH bíró (2006–2011)
Ján MAZÁK főtanácsnok (2006–2012)
Verica TRSTENJAK főtanácsnok (2006–2012)
Jean-Jacques KASEL bíró (2008–2013)
Niilo JÄÄSKINEN főtanácsnok (2009–2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN főtanácsnok (2009–2015)

ELNÖKÖK

Massimo PILOTTI (1952–1958) (†)
Andreas Matthias DONNER (1958–1964) (†)
Charles Léon HAMMES (1964–1967) (†)
Robert LECOURT (1967–1976) (†)
Hans KUTSCHER (1976–1980) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980–1984) (†)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984–1988) (†)
Ole DUE (1988–1994) (†)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS (1994–2003)
Vassilios SKOURIS (2003–2015)

HIVATALVEZETŐK

Albert VAN HOUTTE (1953–1982) (†)
Paul HEIM (1982–1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988–1994)
Roger GRASS (1994–2010)

II. FEJEZET TÖRVÉNYSZÉK

A/ A TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE 2017-BEN

Marc JAEGER elnök

Az Európai Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló reform végrehajtásának első két szakaszával 2016-ban bekövetkező számos mélyreható változás után a 2017. év a viszonylagos stabilitás éve volt.

A Törvényszék összetételében ugyanakkor kétszer következett be változás, 2017. június 8-án C. Mac Eochaidh, 2017. október 4-én pedig G. De Baere bíró hivatalba lépésével; az előbbi a hatodik, az utóbbi pedig a hetedik bírói kinevezést jelenti a reform azon második szakasza keretében, amely előírta, hogy a Közszerződési Törvényszék megszűnése, valamint az Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházása mellett hét új bírót kell kinevezni a Törvényszékre.¹ Paradox módon tehát a reform második szakasza előbb lezárult, mint az első szakasz, amelynek során 2015. december 25-től tizenkét új bírót kellett kinevezni, és amelynek keretében egy tizenkettedik bíró még kinevezésre vár.

A 2017. december 31-i állapot szerint tehát a Törvényszék az elnökből, az elnökhelyettesből és 44 további bíróból áll, akiket vagy az öt bíróból álló nyolc tanács valamelyikébe, vagy pedig az egyetlen négy bíróból álló tanácsba osztottak be (rendes körülmények között e tanácsok mindegyike három bíróból álló ítélkező testületként jár el), a reform első szakaszához kapcsolódó utolsó bíró kinevezésére és beosztására várva. E kilenc tanács mellett tovább folytatta tevékenységét a fellebbezési tanács, amely a Közszerződési Törvényszék által a 2016. augusztus 31-i megszűnéséig hozott határozatok ellen benyújtott fellebbezések elbírálására rendelkezik hatáskörrel. E fellebbezési tanács a 2018. év során minden valószínűség szerint meg fog szűnni, miután a még folyamatban lévő fellebbezési ügyekben is kihirdette a határozatát.

Másfelől a 2017. év tekinthető az első olyan teljes munkaévnak, amelynek során az igazságszolgáltatási fórum próbára tehetette az új szervezeti felépítését, amely azt hivatott lehetővé tenni a Törvényszék számára, hogy egyszerre több nagyratörő célkitűzést követve, így gyorsaságra, minőségre, koherenciára, végső soron pedig az ítélkezési gyakorlatának tekintélyére törekedve teljesítse a feladatait.

A jelentős számú új bíró integrációja által támasztott kihívást figyelembe véve megállapítható, hogy a reform tényleges végrehajtása ezen első évének mérlege nagy meglepédesre szolgál.

Az érkezett ügyek számát és a befejezett ügyek számát majdhogynem sikerült egyensúlyba hozni (917 érkezett ügy, 895 befejezett ügy²), mindezt pedig annak ellenére, hogy banki és pénzügyi területen kivételesen nagyszámú, egymással összefüggő ügyből álló ügycsoport érkezett (százas nagyságrendű ügyről van szó). Közelebbről, az igazságszolgáltatási fórum eredményessége jelentős, új lendületet vett (a 2016. évhez képest 140-nel, vagyis 18,5%-kal több befejezett ügy), azon elkerülhetetlen megtorpanást követően, amelyet az igazságszolgáltatási fórum a bírói karának háromévenkénti megújításával, valamint a reformhoz kapcsolódó belső átszervezésével összefüggésben tapasztalt. Ez az eredményesség várhatóan még jobb lesz 2018-ban, vagyis abban az évben, amelynek során az igazságszolgáltatási fórumnak igazodnia kell az új, rendes munkatempójához.

^{1/} Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.), valamint az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.).

^{2/} Ezen összesített értékek nem veszik figyelembe az ideiglenes intézkedésekről határozó bírák elé érkezett 47 ügyet és az általuk befejezett 53 ügyet.

Főként az eljárások időtartama – amely a teljesítmény legfontosabb mutatója – ismét különösképp érzékelhető módon csökkent, az ítélettel vagy végzéssel befejezett ügyeket illetően átlagosan 16,3 hónapra (vagyis a 2016. évhez képest 13%-kal kevesebbre). Az öt éve megfigyelhető tendencia (2013 óta 40%-os csökkenés) tehát jelentősen megerősödött, még hozzá a peres ügyek valamennyi tárgykörében.

Végül hangsúlyozni kell, hogy az öt bíróval eljáró kibővített ítélkező testület elé utalt ügyek száma nagyon határozottan emelkedett (84 ilyen ítélkező testület elé utalt ügy, szemben a 2016. évi 29-cel), ami az egyik megnyilvánulását képezi az igazságszolgáltatási fórum által annak érdekében választott munkaszervezésnek és működési módnak, hogy kövesse azt a minőségfenntartási célt, amelyet a reform végrehajtása keretében tűzött maga elé. Így tekintettel az érkezett ügyek számára, a kibővített ítélkező testület elé utalt ügyek aránya 2017-ben megközelítette a 10%-ot, ami élesen szemben áll az Unió igazságszolgáltatási szervezetrendszerének reformját megelőző időszakban (2010-től 2015-ig) elrendelt utalások átlagával, amely nagyjából 1% volt.

E néhány statisztikai adatból túl korai lenne végleges következtetéseket levonni azzal kapcsolatban, hogy melyek lesznek a reform végrehajtásának végén érzékelhető hatások, amelynek utolsó szakaszára 2019. szeptember 1-jén kerül majd sor. Ugyanakkor ezen adatokban megmutatkozik a Törvényszék azon szándéka, hogy a lehető leggyorsabban elérje az e reformból származó valamennyi hasznot, megosztva a jogkereső közönséggel mindazon képességek előnyeit, amelyeket az Unió hatékony, gondos és minőségi igazságszolgáltatásának szolgálatában kínál.

B/ A TÖRVÉNYSZÉK 2017. ÉVI ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁNAK IRÁNYVONALAI 2017-BEN

Marc van DER WOUDE elnökhelyettes

A Törvényszék ítélezési gyakorlatának alakulását 2017-ben meghatározó egyik nagy esemény az volt, hogy az európai közszolgálattal kapcsolatos elsőfokú jogviták visszakerültek a Törvényszékhez. E visszatérő hatáskörnek köszönhetően a Törvényszék több határozatot is hozott a természetes személyekkel, így a jelen esetben azokkal kapcsolatban, akik az uniós intézmények alkalmazásában állnak, különösen a díjazás azon számítási módszereinek tiszteltetését illetően, amelyeket az adminisztráció magával szemben kötelező módon megállapított (2017. szeptember 14-i **Bodson és társai kontra EBB** ítélet, T-504/16 és T-505/16, [EU:T:2017:603](#)), vagy akár az adminisztrációt akkor terhelő kötelezettségekkel kapcsolatban, ha lelki zaklatás miatti segítségnyújtási kérelemmel fordulnak hozzá (2017. április 24-i **HF kontra Parlament** ítélet, T-584/16, [EU:T:2017:282](#)).

Ugyanakkor a közszolgálat nem az egyetlen olyan peres ügycsoport, amelynek területén a Törvényszéknek a természetes személyek érdekeit illetően kellett bírói jogvédelmet biztosítania. E védelem szükségessége olyan más területeken is felmerül, mint például az Unió által elfogadott korlátozó intézkedések. Így a Törvényszék felülvizsgálatot gyakorolt az Unió által előírt intézkedések, különösen azon intézkedések felett, amelyeket állami pénzeszközök hűtlen kezelésével vádolt természetes személyekkel szemben olyan harmadik államokban indított büntetőeljárások alapján fogadtak el, mint például Tunézia vagy Ukrajna (2017. július 7-i **Azarov kontra Tanács** ítélet, T-215/15, fellebbezett,¹ [EU:T:2017:479](#)). A természetes személyek bírói jogvédelmével kapcsolatos kérdések olyan ügyekben is felmerülhetnek, amelyek az összes uniós polgárt érdekelhetik, mint például az 1049/2001 rendelet² alapján a dokumentumokhoz való hozzáférés jogával, vagy az európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslatokkal kapcsolatos ügyek. Ez utóbbiakat illetően a Törvényszék egyrészt kimondta, hogy e javaslatok kiterjedhetnek a nemzetközi megállapodások tárgyalásához kapcsolódó aktusokra (2017. május 10-i **Efler és társai kontra Bizottság** ítélet, T-754/14, [EU:T:2017:323](#)), másrészt pedig hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a Bizottság megfelelően indokolja meg azon határozatait, amelyekben az ilyen javaslatokat nem részesíti kedvező elbírálásban (2017. február 13-i **Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe kontra Bizottság** ítélet, T-646/13, [EU:T:2017:59](#)).

Megállapíthatjuk továbbá, hogy a gazdasági jog területén a Törvényszék előtti jogviták továbbra is egyre sokrétűbbé válnak. E jogviták, amelyek korántsem korlátozódnak a versenyjogra, többek között aszerint alakulnak, hogy milyen hatásköröket biztosítanak a belső piac elmélyítéséért és a monetáris politikáért felelős különböző uniós intézmények és ügynökségek részére. Így ebben az összefüggésben a Törvényszék például folytathatta a banki területre vonatkozó ítélezési gyakorlatának fejlesztését, pontosítva az Európai Központi Bank (EKB) által gyakorolt prudenciális felügyelet körvonalait, figyelembe véve a szóban forgó szabályozás céljait, amely többek között arra irányul, hogy az EKB átláthassa az összes olyan kockázatot, amelyek valamely hitelintézetet érinthetnek, továbbá hogy elkerülhető legyen a prudenciális felügyeletnek az EKB és a nemzeti hatóságok közötti széttagozottsága (2017.

1/ C-530/17. P. sz., **Azarov kontra Tanács** ügy.

2/ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű kiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

május 16-i **Landeskreditbank Baden-Württemberg kontra EKB** ítélet, T-122/15, fellebbezett,³ [EU:T:2017:337](#), valamint 2017. december 13-i **Crédit mutuel Arkéa kontra EKB** ítélet, T-52/16, [EU:T:2017:902](#)). Megállapíthatjuk azt is, hogy ismét előtérbe kerültek az összefonódások ellenőrzésével kapcsolatos jogviták, amennyiben több határozat is született a műveletek e típusát illetően, amelyek kapcsán gazdasági ciklusokat követő tendenciát lehet megfigyelni (2017. március 7-i **United Parcel Service kontra Bizottság** ítélet, T-194/13, fellebbezett,⁴ [EU:T:2017:144](#); 2017. október 26-i **Marine Harvest kontra Bizottság** ítélet, T-704/14, fellebbezett,⁵ [EU:T:2017:753](#), valamint 2017. október 26-i **KPN kontra Bizottság** ítélet, T-394/15, nem tették közzé, [EU:T:2017:756](#)). Másfelől úgy tűnik, hogy a gazdasági jellegű mérlegeléseket magukban foglaló ügyek bonyolultabbá válása a védelemhez való jog tiszteletben tartása felett gyakorolt ellenőrzés megerősödését eredményezi. Megállapítást nyert többek között az, hogy e jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az összefonódási művelettel érintett felek kifejtessék a Bizottság által a határozatához felhasznált ökonometriaival modellel kapcsolatos álláspontjukat (2017. március 7-i **United Parcel Service kontra Bizottság** ítélet, T-194/13, fellebbezett,⁶ [EU:T:2017:144](#)).

Végül átfogó jellegű jelentős kérdésként merült fel a közigazgatási és bírósági eljárások észszerű időtartamának tiszteletben tartásával kapcsolatos kérdés, amely 2017-ben a Törvényszék előtti jogviták több kategóriáját is különösképpen jellemezte.

A megfelelő ügyintézés elveként e határidő tiszteletben tartását illetően a Törvényszék emlékeztetett arra az ítélezési gyakorlatra, amely szerint a zaklatás esetén előterjesztett segítségnyújtási kérelmet gyorsan kell elbírálni (2017. április 24-i **HF kontra Parlament** ítélet, T-584/16, [EU:T:2017:282](#)). A Törvényszék azt is kimondta, hogy a tisztviselőt elő nem léptető határozatot legkésőbb a tisztviselő panaszának elutasításakor meg kell indokolni, továbbá hogy ezen indokolási kötelezettség tiszteletben nem tartása olyan bizonytalanságot és frusztrációt kelthet, amely kártérítés megítélését indokolhatja (2017. október 26-i **Paraskevaidis kontra Cedefop** ítélet, T-601/16, [EU:T:2017:757](#)). Másfelől a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem tartotta tiszteletben az észszerű időn belüli határozathozatal elvét, amikor több mint kilenc hónapot – az alkalmazandó korábbi szabályozásban biztosított időt – fordított a behozatali vámok utólagos beszedése iránti kérelem újbóli vizsgálatára, miután a Törvényszék megsemmisített egy, az e kérelem elutasításáról szóló korábbi határozatot (2017. december 17-i **Léon Van Parys kontra Bizottság** ítélet, T-125/16, [EU:T:2017:884](#)). Végül a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az észszerű időn belüli határozathozatal elvének a tunéziai hatóságok által azon bírósági eljárás keretében történő megsértése, amelyen a Tanács azon határozata alapult, hogy a felperes nevét a korlátozó intézkedésekkel érintett személyek jegyzékén tartsa, nem feltétlenül érintette e határozat jogszerűségét, pontosítva ugyanakkor, hogy az ilyen jogsértés adott esetben arra kötelezheti a Tanácsot, hogy végezze el a szükséges vizsgálatokat (2017. október 5-i **Mabrouk kontra Tanács** ítélet, T-175/15, [EU:T:2017:694](#)).

Az észszerű időn belüli határozathozatal elvének az uniós bíróságok általi tiszteletben tartását illetően a Törvényszék öt ítélet (2017. január 10-i **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ítélet, T-577/14, fellebbezett,⁷ [EU:T:2017:1](#); 2017. február 1-jei **Aalberts Industries kontra Európai Unió** ítélet, T-725/14, [EU:T:2017:47](#); 2017. február 1-jei **Kendrion kontra Európai Unió** ítélet, T-479/14, fellebbezett,⁸ [EU:T:2017:48](#); 2017. február 17-i

3/ C-450/17. P. sz., **Landeskreditbank Baden-Württemberg** ügy.

4/ C-265/17. P. sz., **Bizottság kontra United Parcel Service** ügy.

5/ C-10/18. P. sz., **Marine Harvest kontra Bizottság** ügy.

6/ C-265/17. P. sz., **Bizottság kontra United Parcel Service** ügy.

7/ C-138/17. P. sz., **Európai Unió kontra Gascogne Sack Deutschland és Gascogne** ügy, valamint C-146/17. P. sz., **Európai Unió kontra Gascogne Sack Deutschland és Gascogne** ügy.

8/ C-150/17. P. sz., **Európai Unió kontra Kendrion** ügy.

ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió ítélet, T-40/15, fellebbezett,⁹ [EU:T:2017:105](#), valamint 2017. június 7-i **Guardian Europe kontra Európai Unió** ítélet, T-673/15, fellebbezett,¹⁰ [EU:T:2017:377](#)) sorozata keretében tisztázta, hogy a kartelljog területén mit kell érteni a bírósági eljárás túlzott időtartama alatt, és pontosította azokat a körülményeket, amelyek mellett ezen elv megsértése az Unió pénzügyi felelősségének alapjául szolgálhat. Többek között úgy ítélte meg, hogy az ilyen jogsértés az észszerűnek tekinthető időtartamot meghaladó időre történő bankgarancia-nyújtás költségeinek megfelelő vagyoni kárt, valamint a szokatlanul hosszú bizonytalan helyzetből eredő nem vagyoni kárt keletkeztethet.

I. BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

2017-ben a Törvényszéknek alkalma nyílt határozni többek között az európai uniós bíróság hatáskörének terjedelméről, valamint a keresettel megtámadható jogi aktus fogalmáról. Pontosította a fél ügyvédi képviseletével kapcsolatos feltételeket is.

1. AZ UNIÓS BÍRÓSÁG HATÁSKÖRE

A 2017. február 28-i **NF kontra Európai Tanács** végzés (T-192/16, fellebbezett,¹¹ [EU:T:2017:128](#)), a 2017. február 28-i **NG kontra Európai Tanács** végzés (T-193/16, fellebbezett,¹² [EU:T:2017:129](#)) és a 2017. február 28-i **NM kontra Európai Tanács** végzés (T-257/16, fellebbezett,¹³ [EU:T:2017:130](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszéknek azon keresetekről kellett határoznia, amelyeket három menedékkérő indított az Európai Tanács és a Török Köztársaság által 2016. március 18-án állítólag megkötött azon megállapodás ellen, amely arra irányul, hogy választ adjon a szíriai helyzetből eredő migrációs válságra. A felperesek szerint e megállapodást, amely az ugyanezen időpontban elfogadott és az Európai Tanács sajtóközleményének tárgyát képező „EU–Törökország nyilatkozatban”¹⁴ öltött testet, az EUM-Szerződés azon rendelkezéseinek megsértésével kötötték meg, amelyek a nemzetközi megállapodásoknak az Unió általi megkötésére vonatkoznak.

A Törvényszék az Európai Tanács által az eljárási szabályzat 130. cikke alapján elsődlegesen felhozott, hatáskör hiányára alapított kifogásról határozva, továbbá emlékeztetve arra, hogy a hatáskör hiányára alapított e kifogást az alperes által másodlagosan felhozott elfogadhatatlansági kifogás előtt kell megvizsgálni, megállapította, hogy a felperesek formálisan egy nemzetközi megállapodás megsemmisítését kérik. A Törvényszék ugyanakkor kiemelte, hogy a nemzetközi szerződési jog hatálya alá tartozó aktusoknak az uniós bíróság általi jogszerűségi vizsgálata csak azon aktusra vonatkozhat, amellyel az intézmény a szóban forgó állítólagos nemzetközi megállapodást meg

9/ C-174/17. P. sz., **ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió** ügy, valamint C-222/17. P. sz., **ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió** ügy.

10/ C-447/17. P. sz., **Guardian Europe kontra Európai Unió** ügy, valamint C-479/17. P. sz., **Guardian Europe kontra Európai Unió** ügy.

11/ C-208/17. P. sz., **NF kontra Európai Tanács** ügy.

12/ C-209/17. P. sz., **NG kontra Európai Tanács** ügy.

13/ C-210/17. P. sz., **NM kontra Európai Tanács** ügy.

14/ A „2015 novembere óta a harmadik olyan találkozó” eredményeinek ismertetésére irányuló nyilatkozat, „amelynek témája Törökország és az EU kapcsolatainak elmélyítése és a migrációs válság kezelése [volt]”, és amelyre „[a]z Európai Tanács tagjai” és „a török partnerük” között került sor.

kívánta kötni, nem pedig magára a nemzetközi megállapodásra. Következésképpen a Törvényszék a felperesek kereseti kérelmeit akként értelmezte, mint amelyek valójában azon aktus megsemmisítésére irányulnak, amellyel az Európai Tanács 2016. március 18-án az Unió nevében megállapodást kívánt kötni a Török Köztársasággal.

Márpedig az „EU–Törökország nyilatkozat” tartalmának, valamint azon körülmények összességének vizsgálata alapján, amelyek mellett e nyilatkozatra sor került, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e nyilatkozat nem minősül az Európai Tanács – sem pedig valamely más uniós intézmény – olyan aktusának, amellyel az Európai Tanács megállapodást kívánt volna kötni a Török Köztársasággal. E tekintetben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a perbeli sajtóközleményben közzétett „EU–Törökország nyilatkozat” sajnálatosan félreérthető kifejezései ellenére a tagállamok képviselői állam-, illetve kormányfői minőségükben találkoztak 2016. március 18-án a török miniszterelnökkel az Európai Tanács és az Európai Unió Tanácsa közös helyiségeiben, amely találkozó alapján elfogadásra került az „EU–Törökország nyilatkozat”. Következésképpen a Törvényszék megállapította, hogy az Európai Tanács által felhozott, hatáskör hiányára alapított kifogásnak helyt kell adni.

2. A KERESETTEL MEGTÁMADHATÓ JOGI AKTUS FOGALMA

A 2017. október 11-i **Guardian Glass España, Central Vidriera kontra Bizottság** végzés (T-170/16, [EU:T:2017:722](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek olyan kérelemről kellett határoznia, amely az Európai Bizottság által a spanyol hatóságokhoz intézett dokumentumban foglalt határozat megsemmisítésére irányult. Az említett dokumentum a Bizottság által azon állításokkal kapcsolatban lefolytatott értékelésre vonatkozott, amelyeket a felperes az említett hatóságok előtt azzal kapcsolatban adott elő, hogy összeegyeztethető-e a belső piaccal az az állami támogatás, amelyet a felperes adójóváírás formájában kapott. Az ügy a Bizottság által jogellenesnek nyilvánított támogatási program keretében adójóváírás formájában nyújtott állami támogatásoknak a spanyol hatóságok általi visszatéríttetésével kapcsolatos összefüggések keretében illeszkedik. Az e jogellenességet megállapító határozatban a Bizottság kiemelte, hogy a mérlegelése a támogatási programra vonatkozott, és „nem zárta ki azt, hogy a program alá tartozó és bizonyos vállalkozásoknak nyújtott támogatásokat sajátos jellemzőik alapján egyedileg összeegyeztethetőnek lehessen nyilvánítani a belső piaccal, akár egy későbbi határozatban, akár pedig mentességi rendeletek alapján”. A Bizottság határozatát követően a spanyol hatóságok visszatéríttetés iránti meghagyást intéztek a felpereshez.

A Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott aktus nem vált ki olyan kötelező joghatásokat, amelyek a felperes jogi helyzetének jelentős megváltoztatásával annak érdekeit érinthetik, következésképpen pedig nem képezheti megsemmisítés iránti kereset tárgyát.

E következtetés levonása érdekében a Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy amikor támogatási program kerül a Bizottság elé, a Bizottság jogosult – mint azt a konkrét ügyben is tette – a szóban forgó program általános jellemzőiről határozni, anélkül hogy minden egyedi alkalmazási esetet külön-külön meg kellene vizsgálnia. Az érintett tagállam feladata, hogy a Bizottság határozatának végrehajtása során megvizsgálja a visszatéríttetési művelettel érintett egyes vállalkozások egyedi helyzetét. Ha a tagállam ez alkalommal váratlan és előre nem látható nehézségeket tapasztal, a lojális együttműködésre irányuló kötelezettség alapján köteles a Bizottsághoz fordulni. Ami a Bizottság által az ilyen levélváltások keretében a nemzeti hatóságokhoz címzett leveleket illeti, azok minden kötelező erőt nélkülöznek, mivel azokban a Bizottság csupán kifejti a véleményét az érintett tagállam által javasolt végrehajtási intézkedések uniós jog szempontjából való elfogadhatóságát illetően, figyelembe véve az e tagállam által tapasztalt nehézségeket.

A Törvényszék ezt követően megállapította, hogy a spanyol hatóságok és a Bizottság közötti levélváltások tárgya, mint az kitűnik a megtámadott aktusból, a támogatást jogellenesnek nyilvánító határozat végrehajtásába illeszkedik. A támogatások visszatéríttetésének szakaszában ugyanis a spanyol hatóságok megvizsgálták, hogy a felperesnek

nyújtott támogatást illetően teljesült-e az említett támogatások ösztönző hatásával kapcsolatos feltétel, ennek keretében pedig megkérdezték a Bizottságot, hogy hogyan kell értelmezni az említett határozatban foglalt e feltételt. Márpedig a megtámadott jogi aktus kibocsátója e kérdés megválaszolása érdekében, az ösztönző hatás követelménye tekintetében adandó értelmezésről való tájékoztatás nyújtásával hozta meg ezen aktust, és küldte meg a spanyol hatóságoknak.

Másfelől a Törvényszék elutasította a felperes azon érvét, amely szerint, mivel a Spanyol Királyság bejelentett egy támogatást, a Bizottságnak határozat elfogadásával kellett volna állást foglalnia e támogatás összeegyeztethetőségéről. E tekintetben a Törvényszék úgy vélte, hogy a spanyol hatóságok és a Bizottság közötti levélváltások tartalma azt jelzi, hogy e hatóságok információkhoz kívántak jutni a Bizottság részéről annak érdekében, hogy a spanyol bíróságok elé terjesztendő kérelmeikben választ adjanak a visszatérítetés iránti meghagyásokat vitató egyes kedvezményezettekkel kapcsolatban felmerült kérdésekre, anélkül azonban, hogy e hatóságok eljárási cselekményeit akként lehetne elemezni, mint amelyek a felperes részére nyújtott támogatások olyan bejelentését tartalmazzák, amely a Bizottság részéről magában foglalta volna, hogy a 659/1999/EK rendelet¹⁵ szerinti határozatot fogadjon el. Végül – emelte ki a Törvényszék – az, ahogyan a spanyol hatóságok a megtámadott aktus által kiváltott joghatásokat felfoghatták, még ha feltételezzük is, hogy e felfogás bizonyítást nyer, nem képezheti alapját az ezen aktussal szemben benyújtott kereset elfogadhatósága értékelésének.

3. HARMADIK SZEMÉLYNEK NEM MINŐSÜLŐ ÜGYVÉD ÁLTALI KÉPVISELET

A 2017. november 20-i *BikeWorld kontra Bizottság* végzés (T-702/15, [EU:T:2017:834](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a Németországi Szövetségi Köztársaság által a Nürburgring autóversenypálya javára végrehajtott jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatás fennállását megállapító bizottsági határozat részleges megsemmisítése iránti kereset tárgyában kellett határoznia. A Bizottság anélkül, hogy alakszerű elfogadhatatlansági kifogást emelt volna, elfogadhatatlansági okra hivatkozott azon az alapon, hogy a kereset nem felelt meg az Európai Unió Bírósága alapokmányának 19. és 21. cikkében meghatározott követelményeknek, mivel a felperest képviselő ügyvéd a felperes két tagjának egyike volt, következésképpen pedig nem volt független a felperestől. Ezzel kapcsolatban a felperes azt állította, hogy a képviselője a kereset benyújtásának időpontjában csak annyiban kapcsolódott hozzá, hogy a tőkéjében 10%-os részesedéssel rendelkezett, az adminisztratív és pénzügyi vezetésében viszont nem játszott semmilyen szerepet, a felperes képviselőjét pedig csak ügyvédként, és nem tagként látta el.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a tagállamokon, az Unió intézményein, az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodásnak¹⁶ a tagállamokon kívüli részes államain, valamint az Európai Szabadkereskedelmi Társulásnak (EFTA) az említett megállapodás szerinti Felügyeleti Hatóságán kívüli felek akkor, amikor keresettel fordulnak a Törvényszékhez, nem járhatnak el saját maguk, hanem olyan harmadik személy közreműködését kell igénybe venniük, aki valamely tagállam bírósága előtt vagy az EGT-Megállapodás más részes államának bírósága előtt eljárni jogosult. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a harmadik személy általi képviselő e követelményének lényege egyrészt annak megakadályozása, hogy a magánszemély felek saját maguk járjanak el a bíróságok előtt, anélkül hogy közvetítőt vennének igénybe, másrészt pedig annak

^{15/} Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

^{16/} Az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló, 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.).

biztosítása, hogy a jogi személyek érdekeit olyan képviselő védje, aki kellően elkülönül attól a jogi személytől, amelyet képvisel.

A fenti kritériumokra tekintettel a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy azok a személyes kapcsolatok, amelyeket a felperes ügyvédje a kereset benyújtásának időpontjában a felperessel és az üggyel fenntartott, így különösen az, hogy az ügyvéd a felperes tőkéjének 10%-át megszerezte, azóta pedig a felperes két egyedüli tagjának egyike volt, olyanok voltak, amelyek a jellegüknél fogva annak kockázatával jártak, hogy nem teszik lehetővé az ügyvéd számára az igazságszolgáltatásban való közreműködésre irányuló alapvető szerepének a legmegfelelőbb módon történő ellátását. A Törvényszék szerint a felperes és az ügyvédje különösen a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági okra adott válaszában nem adott elő semmi olyan adatot, amely lehetővé tette volna annak kizárását, hogy a konkrét ügy körülményei között fennáll ilyen kockázat.

A Törvényszék megállapította, hogy a felperes ügyvédje a kereset benyújtásának időpontjában olyan személyes kapcsolatokat tartott fenn a felperessel és az üggyel, amelyek azt vonják maguk után, hogy az ügyvéd a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében nem különült el kellőképpen a felperestől ahhoz, hogy teljesen függetlenül tudja képviselni őt, a keresetet pedig elfogadhatatlanként elutasította.

II. INTÉZMÉNYI JOG

A 2017. február 3-i **Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe kontra Bizottság** ítélet (T-646/13, [EU:T:2017:59](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek egy olyan európai polgári kezdeményezésre (EPK) irányuló javaslat nyilvántartásba vétele iránti kérelmet elutasító bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresetről kellett határoznia, amelynek az volt a tárgya, hogy felkérje az Uniót a nemzeti és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek védelmének növelésére, valamint az Unió kulturális és nyelvi sokszínűségének támogatására. A javaslat melléklete tizenegy olyan területet említett, amelyeken az uniós intézményeknek aktusokra irányuló javaslatokat kellene kidolgozniuk, és e célból pontosan megjelölte a meghozandó aktusok típusait, az említett aktusok tartalmát és az EUM-Szerződés vonatkozó jogalapjait. A Bizottság a határozatában úgy ítélte meg, hogy a kért aktusok némelyike külön-külön vizsgálva azon hatáskör keretében tartozhat, amelynek alapján a Bizottság uniós jogi aktusra irányuló javaslatokat terjeszthet elő, majd ebből azt vezette le, hogy a nyilvántartásba vételt teljes egészében meg kell tagadni azon az alapon, hogy a 211/2011/EU rendelet¹⁷ nem rendelkezik az EPK-ra irányuló javaslatok részleges nyilvántartásba vételéről.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az EPK-ra irányuló javaslatot benyújtó polgár meg kell, hogy érthesse azon okokat, amelyek miatt a Bizottság e kezdeményezést nem vette nyilvántartásba. Az ilyen javaslat tárgyában eljáró Bizottságnak tehát értékelnie kell e javaslatot, de a Bizottság feladata az is, hogy ismertesse a megtagadó határozat különböző indokait, tekintettel arra a hatásra, amelyet e határozat a polgárok azon jogának tényleges gyakorlására kifejt, hogy EPK-ra irányuló javaslatot terjesszenek elő. Márpedig a megtámadott határozatban a Bizottság elmulasztotta annak akármilyen módon való meghatározását, hogy az EPK-ra irányuló javaslat mellékletében szereplő tizenegy, jogi aktusra irányuló javaslat közül melyek azok, amelyek szerinte nyilvánvalóan az uniós jogi aktusra irányuló javaslat benyújtására vonatkozó hatáskörén kívül esnek, valamint hogy ezen értékelést bármilyen indokolással is alátámassza, annak ellenére, hogy a szervezők pontosan megjelölték a javasolt aktustípusokat, továbbá a vonatkozó jogalapokat és ezen aktusok tartalmát. E feltételek mellett a Bizottság semmiképp nem tette lehetővé a szervezők számára, hogy a szóban forgó EPK-ra irányuló javaslat mellékletében

^{17/} A polgári kezdeményezésről szóló, 2011. február 16-i 211/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 65., 1. o.).

megfogalmazott javaslatok közül beazonosítsák azokat, amelyek szerint túlterjeszkednek a hatáskörének keretein, sem pedig azt, hogy megismerjék az ezen értékelés alapjául szolgáló indokokat. Következésképpen a szervezők nem tudták vitatni a Bizottság értékelésének megalapozottságát, mint ahogy a Törvényszék sem tud felülvizsgálatot gyakorolni a Bizottság értékelésének jogszerűsége felett.

A Törvényszék a fentiek alapján arra következtetett, hogy anélkül, hogy el kellene döntenie, hogy a Bizottságnak ezenkívül ki kellett-e fejtenie az azon értelmezése alapjául szolgáló indokokat, amely szerint az EPK-ra irányuló javaslat nem vehető nyilvántartásba, amennyiben a javasolt intézkedések egy része nem tartozik a hatáskörébe, a megtámadott határozatnak elégtelen az indokolása, következésképpen pedig e határozatot meg kell semmisíteni.

A 2017. május 10-i **Efler és társai kontra Bizottság** ítélet (T-754/14, [EU:T:2017:323](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a „Stop TTIP” elnevezésű EPK-ra irányuló azon javaslat nyilvántartásba vétele iránti kérelmet elutasító bizottsági határozat jogszerűségét kellett megvizsgálnia, amelynek az volt a tárgya, hogy a Bizottságot hívják fel arra, hogy tegyen ajánlást a Tanács részére a „Transzatlanti kereskedelmi és befektetési együttműködés”¹⁸ tárgyalása céljából adott felhatalmazás visszavonására, végső soron pedig az „Átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás”¹⁹ megkötésétől való tartózkodásra. Így ez az ügy azt a korábban soha fel nem merülő kérdést vetette fel, hogy az EPK-ra irányuló javaslat vonatkozhat-e olyan aktusra, amellyel a Tanács akként határoz, hogy visszavonja a Bizottságnak valamely nemzetközi megállapodás harmadik országgal történő megkötése érdekében adott tárgyalási felhatalmazást, valamint olyan aktusra, amellyel a Tanács akként határoz, hogy nem engedélyezi ilyen megállapodás aláírását, illetve azt nem köti meg. A Bizottság a határozatában kijelentette, hogy az EPK-ra irányuló javaslat nem vonatkozhat ilyen aktusokra. Hivatkozott egyrészt a nemzetközi megállapodás megkötése céljából tárgyalások megkezdésére felhatalmazó aktus előkészítő jellegére és az intézmények viszonyán kívüli joghatásainak hiányára, másrészt pedig arra a körülményre, hogy azok a jogi aktusok, amelyek elfogadását javasolták, nem „a Szerződések végrehajtásához” szükségesek.

A Bizottság által képviselt álláspontot elutasítva a Törvényszék először is úgy ítélte meg, hogy a jogi aktusnak az EUSZ 11. cikk (4) bekezdése, a 211/2011 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése és ugyanezen rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett fogalma, erre vonatkozó ellentétes utalás hiányában, nem értelmezhető úgy, mint amely csak a végleges és harmadik személyek tekintetében joghatásokat kiváltó uniós jogi aktusokra vonatkozna. A Törvényszék szerint ugyanis sem az említett rendelkezések szövege, sem az azok által elérni kívánt célok nem igazolják különösképpen, hogy egy olyan nemzetközi megállapodás megkötése céljából tárgyalások megkezdésére felhatalmazó határozatot, amelyet az EUMSZ 207. cikk (3) és (4) bekezdése, valamint az EUMSZ 218. cikk alapján fogadtak el, és amely nyilvánvalóan az EUMSZ 288. cikk negyedik bekezdése értelmében vett határozatot képez, az EPK szempontjából kizárjanak a jogi aktusok fogalmából. Épp ellenkezőleg, a Törvényszék megjegyezte, hogy a demokrácia elve, akárcsak az EPK mechanizmusa által kifejezetten elérni kívánt cél, amely az Unió demokratikus működésének javítását szolgálja, a jogi aktus fogalmának olyan értelmezését követeli meg, amely magában foglalja az olyan jogi aktusokat is, mint a vitathatatlanul az uniós jogrend módosulásával járó nemzetközi megállapodások megkötése céljából tárgyalások megkezdésére felhatalmazó határozatok. A Törvényszék szerint azon elgondolásnak, amely szerint a Tanács és a Bizottság kellő közvetett demokratikus legitimációval rendelkezik ahhoz, hogy olyan jogi aktusokat fogadjon el, amelyek nem váltanak ki joghatásokat harmadik személyek tekintetében, az lenne a következménye, hogy jelentősen leszűkítené az EPK – mint az uniós polgároknak az Unió

^{18/} 2013. június 14-i határozatával a Tanács felhatalmazta a Bizottságot, hogy tárgyalásokat kezdjen az Amerikai Egyesült Államokkal egy „Transzatlanti kereskedelmi és befektetési együttműködés”-nek (Transatlantic Trade and Investment Partnership [TTIP]) nevezett szabadkereskedelmi megállapodás megkötése érdekében.

^{19/} 2009. április 27-i határozatával a Tanács felhatalmazta a Bizottságot, hogy tárgyalásokat kezdjen Kanadával egy „Átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás”-nak (Comprehensive Economic and Trade Agreement [CETA]) nevezett szabadkereskedelmi megállapodás megkötése érdekében.

nemzetközi megállapodások megkötése révén folytatott jogalkotási tevékenységében való részvételének eszköze – mechanizmusának igénybevételét. Ezenkívül a Törvényszék szerint a nemzetközi megállapodás megkötése céljából tárgyalások megkezdésére adott felhatalmazást visszavonó határozat, azáltal hogy véget vet a tárgyalásoknak, nem minősíthető előkészítő jellegű aktusnak, hanem végleges jelleget mutat.

Másodszor, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az EPK-ra vonatkozó szabályozás nem tartalmaz semmiféle olyan utalást, amely szerint a polgárok részvétele ne lenne elképzelhető valamely jogi aktus elfogadásának megakadályozása érdekében. Kétségtelen, hogy bár az EUSZ 11. cikk (4) bekezdése és a 211/2011 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése szerint a tervezett jogi aktusnak hozzá kell járulnia a Szerződések végrehajtásához, ez a feltétel az olyan aktusok esetében is fennáll, amelyeknek a célja nemzetközi megállapodások megkötésének megakadályozása, amely megállapodások az uniós jogrend módosulásával járnak.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy az Unió demokratikus életében való részvétel célja, amelyet az EPK mechanizmusa megvalósítani kíván, nyilvánvalóan magában foglalja annak a lehetőségét is, hogy kérni lehessen a hatályban lévő jogi aktusok módosítását, illetve azok részben vagy egészben történő visszavonását. Ennélfogva nincs különösebb indoka annak sem, hogy kizárjuk a demokratikus vitából az olyan jogi aktusokat, amelyek valamely nemzetközi megállapodás megkötése céljából tárgyalások megkezdésére felhatalmazást adó határozatok visszavonására irányulnak, akár csak az olyan aktusokat, amelyeknek az a célja, hogy megakadályozzák az ilyen megállapodás aláírását és megkötését. A Bizottság által képviselt állásponttal ellentétben ezek az aktusok vitathatatlanul önálló joghatásokat váltanak ki azáltal, hogy adott esetben megakadályozzák az uniós jog kilátásba helyezett módosítását. Semmi sem indokolja azt, hogy az EPK-javaslat előterjesztőit arra kötelezzék, hogy várják meg a megállapodás megkötését azért, hogy később annak kizárólag a célszerűségét vitathassák.

Másfelől a Törvényszék szerint az ilyen EPK-javaslat, amely távol áll attól, hogy beavatkozást képezne a folyamatban lévő jogalkotási eljárás menetébe, az uniós polgároknak az Unió demokratikus életében való hatékony részvételének kifejeződése, anélkül hogy veszélyeztetné a Szerződések által megvalósítani kívánt intézményi egyensúlyt.

A 2017. november 20-i **Voigt kontra Parlament** ítélet (T-618/15, [EU:T:2017:821](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek két olyan határozat ellen benyújtott keresetet kellett elbírálnia, amelyekben az Európai Parlament megtagadta egyrészt azt, hogy sajtókonferencia megtartása céljából termet bocsásson a felperes rendelkezésére, másrészt pedig azt, hogy egyes orosz állampolgárok beléphessenek a helyiségeibe. A felperes, akit egy német párt listájáról a Parlament képviselőjévé választottak, Szentpéterváron (Oroszország) részt vett egy politikai fórumon. E fórum folytatásaként a felperes a Parlament helyiségeiben sajtókonferenciát és munkaülést kívánt szervezni, amelyek közül a munkaülésen jelen lettek volna a Rogyina nevű orosz párt tagjai és egy szimpatizánsa. Eközben a Parlament elfogadta a 2015/2001(INI) állásfoglalást.²⁰

Mindenekelőtt az Európai Unió Alapjogi Chartája 21. cikkének megsértésére alapított azon jogalap elfogadhatóságát vizsgálva, amely szerint a Parlamentbe való belépésnek az orosz meghívottakkal szembeni megtagadása az e meghívottak etnikai származásán vagy állampolgárságán alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül, a Törvényszék felidézte, hogy a felperes nem jogosult arra, hogy a törvény vagy az intézmények érdekében lépjen fel, és megsemmisítés iránti keresete alátámasztására kizárólag olyan kifogásokra hivatkozhat, melyek őt személyében érintik. E követelmény azonban nem értelmezhető úgy, hogy az uniós bíróság csak akkor ismerheti el valamely kifogás elfogadhatóságát, ha az kizárólag a felperes személyes helyzetét érinti. Valójában a felperes kifogásai elfogadhatóak, ha azok megalapozhatnak egy olyan megsemmisítést, amely a felperes számára előnyös lehet. Márpedig a konkrét ügyben – állapította meg a Törvényszék – az orosz meghívottakkal szembeni, az

^{20/} Az Európai Unió és Oroszország közötti kapcsolatok helyzetéről szóló, 2015. június 10-i európai parlamenti állásfoglalás (2015/2001(INI), HL 2016. C 407., 35. o.).

állampolgárságukon vagy az etnikai származásukon alapuló állítólagos hátrányos megkülönböztetés feltételezhetően a felperes számára is hátrányos lehetett, mivel tőle származott a meghívás, és megakadályozták, hogy a Parlamentben e meghívottakkal megtartsa az általa szervezett munkaülést.

Ezt követően e jogalap megalapozottságát vizsgálva a Törvényszék kimondta, hogy amíg az állampolgárság olyan jogi és politikai kapcsolat, amely egy egyén és egy szuverén állam között áll fenn, az etnikai származás fogalma abból a gondolatból ered, hogy társadalmi csoportok osztoznak abban az érzésben, hogy ugyanahhoz a nemzethez tartoznak, vagy közös a vallási meggyőződésük, a nyelvük, közősek a kulturális és hagyománybeli gyökereik vagy a lakóköznyezetük. Az etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát illetően a Törvényszék megjegyezte, hogy a felperes a meghívottai orosz állampolgárságának a hangsúlyozására szorítkozik, és nem bizonyítja, hogy a Parlamentbe való belépést az orosz meghívottaival szemben megtagadó határozatot egy meghatározott etnikai csoporthoz való tartozás miatt fogadták el. Az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma tekintetében a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdése és az Alapjogi Charta 52. cikkének (7) bekezdése értelmében az arra vonatkozó magyarázatokat²¹ annak értelmezéséhez figyelembe kell venni. Márpedig a e magyarázatok szerint az Alapjogi Charta 21. cikkének (2) bekezdése „megfelel az [EUMSZ] 18. [cikk] első bekezdésének, és e cikkel összhangban alkalmazandó”.

Következésképpen a Törvényszék az EUMSZ 18. cikk első bekezdése és az arra vonatkozó ítélkezési gyakorlat alapján megállapította, hogy az Alapjogi Charta 21. cikkének (2) bekezdése csak az uniós jog hatálya alá tartozó olyan helyzetekre vonatkozik, amelyekben valamely tagállam állampolgárával szemben önmagában az állampolgársága miatt hátrányosan megkülönböztető bánásmódot alkalmaznak egy másik tagállam állampolgárához képest, vagyis e cikk nem alkalmazható a tagállamok és a harmadik államok állampolgárai közötti esetleges eltérő bánásmód esetében. Következésképpen a felperes nem hivatkozhat az Alapjogi Charta 21. cikke (2) bekezdésének az orosz meghívottai tekintetében való megsértésére.

Végül a hatáskörrel való visszaélésre alapított jogalapot vizsgálva a Törvényszék megállapította, hogy a Parlament nem köteles az infrastruktúráin belül kedvezni egy harmadik ország pártja politikai tevékenységének, következésképpen pedig nem köteles arra, hogy az ilyen párt tagjait vagy szimpatizánsait fogadja annak érdekében, hogy a helyiségeiben kifejezhessék a véleményüket. A Szerződések és a végrehajtásuk érdekében elfogadott szövegek rendszere, valamint a Parlamentre ruházott hatáskörök szabad gyakorlása biztosításának a szükségessége ugyanis azzal a következménnyel jár, hogy a Parlament nem olyan hely, ahol a teljes közönség számára ipso iure biztosított annak a lehetősége, hogy a véleményét kifejezze.

21/ Magyarázatok az Alapjogi Chartához (HL 2007. C 303., 17. o.).

III. A VÁLLALKOZÁSOKRA ALKALMAZANDÓ VERSENYSZABÁLYOK

1. AZ EUMSZ 101. CIKK ÉS AZ EUMSZ 102. CIKK TERÜLETÉT ÉRINTŐ FEJLEMÉNYEK

A 2017. november 10-i *Icap és társai kontra Bizottság* ítélet (T-180/15, [EU:T:2017:795](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetet kellett elbírálnia, amelyben a Bizottság megállapította, hogy a felperesek a London Interbank Offered Rate (LIBOR, a Londonban alkalmazott bankközi kamatláb) és a Tokyo Interbank Offered Rate (TIBOR, a Tokióban alkalmazott bankközi kamatláb) bankközi referencia-kamatlábak manipulációját illetően a japán jen alapú kamatláb-derivatívák piacán részt vettek az EUMSZ 101. cikk hat olyan megsértésének elkövetésében, amelyeket korábban egy 2013. évi határozat²² állapított meg. A felperesekkel szemben kifogásolt magatartások abból álltak, hogy „elősegítették” hat jogsértést, vagyis a „2007. évi UBS/RBS jogsértést”, a „2008. évi UBS/RBS jogsértést”, a „UBS/DB jogsértést”, a „Citi/RBS jogsértést”, a „Citi/DB jogsértést” és a „Citi/UBS” jogsértést. A 622/2008/EK rendelettel²³ módosított 773/2004/EK rendelet²⁴ 10a. cikkében szabályozott vitarendezési eljárás alapján elfogadott 2013. évi határozatban a Citigroup Inc., a Citigroup Global Markets Japan Inc., a Deutsche Bank Aktiengesellschaft, a UBS AG, a UBS Securities Japan és a The Royal Bank of Scotland (RBS) elismerte, hogy részt vett a szóban forgó jogsértésekben. A felperesek úgy döntöttek, hogy nem vesznek részt a vitarendezési eljárásban. Következésképpen a Bizottság az ő esetükben a rendes eljárást folytatta le, és 14 960 000 euró bírságot szabott ki velük szemben.

Kiemelve, hogy a felperesek felelőssége a Bizottság által megállapított versenyellenes magatartásokban való azon részvételük alapján nyert megállapítást, amelyet a Bizottság „elősegítésnek” minősített, a Törvényszék mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a felperesek saját magatartásukkal hozzá kívántak-e járulni az összes résztvevő által követett közös célokhoz, továbbá hogy tudomásuk volt-e a más vállalkozások által ugyanezen célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított magatartásokról, illetve e magatartásokat észszerűen előre láthatták-e, és készek voltak-e azok kockázatát elfogadni. E tekintetben azt állították, hogy a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy a felpereseknek tudomása lett volna az érintett bankok között a „2007. évi UBS/RBS jogsértés”, a „2008. évi UBS/RBS jogsértés”, a „Citi/DB” jogsértés” és a „Citi/UBS jogsértés” keretében történő összejátszásról. A Törvényszék megerősítette ezt az álláspontot, viszont a szóban forgó jogsértések közül csak egy, vagyis a „2008. évi UBS/RBS jogsértés” vonatkozásában. Mivel a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem szolgáltat olyan bizonyítékokkal, amelyek alátámaszthatnák, hogy a felperesek tudtak az RBS által a jogsértésben játszott szerepről, vagy észszerűen előreláthatták azt, a felperesek e jogsértésben való részvételét illetően megsemmisíti a megtámadott határozatot.

^{22/} Az EUMSZ 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39861 – „jen alapú kamatláb-derivatívák” ügy) 2013. december 4-én hozott C(2013) 8602 final bizottsági határozat.

^{23/} A 773/2004/EK bizottsági rendelet kartellügyekben folytatott vitarendezési eljárásokkal kapcsolatos módosításáról szóló, 2008. június 30-i 622/2008/EK bizottsági rendelet (HL 2008. L 171., 3. o.).

^{24/} A Bizottság által az [EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.).

A jogsértések és azok időtartama kapcsán a Bizottságra háruló bizonyítást illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy olyan körülmények között, amikor valamely megállapodás vagy összehangolt magatartás fenntartása egyedi határozott intézkedéseket követel meg, a Bizottság nem vélelmezheti a kartell fenntartását, ha nincs bizonyítéka az említett intézkedések elfogadására. Ebből következik, hogy a felperesek egységes és folyamatos jogsértésekben való részvételének, következésképpen pedig az összes jogsértési időszakban fennálló felelősségének bizonyítása magában foglalta, hogy a Bizottság olyan határozott intézkedéseket emeljen ki, amelyeket a felperesek még ha nem is napi rendszerességgel, de legalábbis kellően rövid időközönként fogadtak el. Ellenkező esetben a Bizottságnak egységes és ismétlődő jogsértések fennállását kellett volna megállapítania, és a felperesekkel szemben megállapított jogsértési időszakokba nem foglalhatta volna bele azokat az időközöket, amelyek vonatkozásában nem rendelkezett bizonyítékokkal a felperesek részvételéről. E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság által előadott bizonyítékok nem teszik lehetővé a „2007. évi UBS/RBS jogsértés”, a „CITI/RBS jogsértés”, a „Citi/DB jogsértés” és a „Citi/UBS jogsértés” esetében megállapított teljes jogsértési időszak igazolását.

A Törvényszéknek ezenkívül határoznia kellett a felperesek azon kifogásáról, amely szerint a megtámadott határozatot – amelyet 2015-ben fogadtak el – az ártatlanság vélelmének megsértése folytán meg kell semmisíteni a magatartásukra a 2013. évi határozat óta tett utalások miatt. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék hangsúlyozta, hogy amíg e vélelem szerepel az Alapjogi Charta 48. cikkében, amely Charta az EUSZ 6. cikk értelmében ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések, a vitarendezési eljárásról egy egyedül a Bizottság által az 1/2003 rendelet²⁵ 33. cikke alapján elfogadott rendelet, vagyis a 622/2008 rendelet rendelkezik, és e vitarendezési eljárás mind a Bizottság, mind pedig az érintett vállalkozások számára fakultatív jellegű. Következésképpen az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartásához kapcsolódó követelményeken nem változtathatnak a vitarendezési eljárás gyorsaságával és hatékonyságával kapcsolatos célkitűzések megőrzésével összefüggő megfontolások, bármilyen figyelemre méltók is az említett célkitűzések. Épp ellenkezőleg, a Bizottságnak úgy kell lefolytatnia a vitarendezési eljárását, hogy az összeegyeztethető legyen az Alapjogi Charta 48. cikkéből eredő követelményekkel. Így az ilyen „vegyes” vitarendezési eljárás lefolytatása során tiszteletben kell tartani azon vállalkozás ártatlanságának vélelmét, amely úgy döntött, hogy nem köt egyezséget. Következésképpen olyan körülmények között, amikor a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a vitarendezésben részt vevő vállalkozások felelőssége tárgyában nem tud úgy határozni, hogy ne határozzon azon vállalkozás jogsértésben való részvételéről is, amely úgy döntött, hogy nem köt egyezséget, meg kell tennie az ártatlanság vélelmének megóvását lehetővé tevő szükséges intézkedéseket, köztük adott esetben azt, hogy a kartellel érintett valamennyi vállalkozásra vonatkozó határozatokat ugyanazon a napon hozza meg. A Törvényszék ebből arra következtetett, hogy a Bizottság a 2013. évi határozat elfogadásakor megsértette a felperesek ártatlanságának vélelmét. Ugyanakkor pontosította, hogy e jogsértés nem járhat közvetlen hatással a megtámadott határozat jogszerűségére, figyelembe véve az e két határozat elfogadásához vezető eljárások egymástól elkülönülő és önálló jellegét.

A Törvényszék végül megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem fejtette ki a kiszabott bírságok összegének meghatározása érdekében alkalmazott módszert. A Törvényszék tehát az indokolás elégtelensége miatt megsemmisítette a megtámadott határozatnak a bírságokat meghatározó részét.

A 2017. május 16-i **Agria Polska és társai kontra Bizottság** ítélet (T-480/15, fellebbezett,²⁶ [EU:T:2017:339](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a Bizottság azon határozatának megsemmisítése iránti keresetet kellett elbírálnia, amely elutasította a felperesek – a növényvédő szerek párhuzamos kereskedelmének területén működő

^{25/} [Az EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

^{26/} C-373/17. P. sz., **Agria Polska és társai kontra Bizottság** ügy.

társaságok – által az EUMSZ 101. cikk és/vagy az EUMSZ 102. cikk azon megsértéseivel kapcsolatban benyújtott panaszokat, amelyeket állítólag tizenhárom, ilyen szereket gyártó és forgalmazó vállalkozás követett el, négy szakmai szervezet és egy ügyvédi iroda segítségével vagy közvetítésével. A Bizottság előtt a felperesek azt állították, hogy a panaszban említett jogalanyok az uniós versenyjogot sértő magatartásokat tanúsítottak velük szemben. E magatartások lényegében az e jogalanyok közötti megállapodás és/vagy összehangolt magatartások formáját öltötték, és a közigazgatási és büntetőügyekben eljáró osztrák és lengyel hatóságok előtt koordináltan megtett visszaélésszerű feljelentésekből álltak.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy az EUMSZ 101. cikk kétségtől szigorúan tilt minden olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolatfelvételt a gazdasági szereplők között, amelynek célja vagy hatása akár egy tényleges vagy lehetséges versenytárs piaci magatartásának befolyásolása, akár a gazdasági szereplők által elhatározott vagy tanúsítani kívánt piaci magatartás ilyen versenytárs előtt történő felfedése. Ugyanakkor a gazdasági szereplők továbbra is jogosultak arra, hogy racionálisan alkalmazkodjanak a versenytársaik megfigyelt vagy várható magatartásához. Így a vállalkozások eljárhatnak többek között annak érdekében, hogy védjék a jogos érdekeiket akkor, ha a versenytársaik adott esetben megsértik az alkalmazandó rendelkezéseket, mint például a konkrét ügyben a növényvédő szerek forgalmazására vonatkozó szabályozásokat. A Bizottság tehát nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor a megtámadott határozatban úgy ítélte meg, hogy a panaszban említett jogalanyok jogosultak voltak arra, hogy a nemzeti hatóságokat tájékoztassák az irányadó szabályozások felperesek által elkövetett állítólagos megsértéseiről, adott esetben pedig együttműködjenek e hatóságokkal az általuk lefolytatott ellenőrzések keretében.

Ebben az összefüggésben a Törvényszék megállapította, hogy a dokumentumellenőrzések vagy helyszíni ellenőrzések lefolytatásáról, valamint a felperesekkel szembeni közigazgatási és büntető eljárások megindításáról szóló határozatok az említett nemzeti hatóságoknak voltak betudhatók, amelyek közérdekből járnak el, e címen pedig e határozatok az ő mérlegelési jogkörükbe tartoznak. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a tagállami hatóságok által tanúsított magatartás és az általuk hozott határozatok, így különösen az, hogy együttműködtek a felügyeleti feladataik teljesítése érdekében, nem tartoznak az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatálya alá, mivel e cikkek csak a vállalkozások magatartásának szabályozására irányulnak. A Törvényszék másfelől kizárta, hogy a panaszoknak a felperesek versenytársai általi benyújtása a „szabályozási eljárásokkal való visszaélésnek” vagy a „zaklató jellegű keresetnek” az **ITT Promedia kontra Bizottság** ítélet²⁷ és az **AstraZeneca kontra Bizottság** ítélet²⁸ szerinti fogalma alá tartozhatna, különösen azon mérlegelési mozgástér miatt, amely a nemzeti hatóságokat az ellenőrzések lefolytatására és/vagy az e feljelentések alapján történő szankcióalkalmazásra irányuló határozataik kapcsán megilleti.

A Törvényszék végül megjegyezte, hogy a felperesek azon álláspontjának elfogadása, amely szerint a Bizottságnak rendszeresen vizsgálatot kellene indítania akkor, ha az elé terjesztetthez hasonló panaszt valamely nemzeti versenyhatóság elévüléshez kapcsolódó indok alapján korábban már – adott esetben tévesen – elutasította, nem lenne összeegyeztethető az 1/2003 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének céljával, amely arra irányult, hogy a hatékonyság érdekében megteremtse az európai versenyhálózaton belül a források optimális elosztását. A Törvényszék ezenkívül emlékeztetett arra, hogy az 1/2003 rendelet 7. cikkében szabályozott eljárástól idegen a tagállami hatóságok – ideértve a bíróságokat is – esetleges kötelezettségszegéseinek megállapítása, mivel ez az EUMSZ 258. cikkben szabályozott kötelezettségszegési eljárás körébe tartozik.

27/ 1998. július 17-i ítélet, T-111/96, [EU:T:1998:183](#).

28/ 2010. július 1-jei ítélet, T-321/05, [EU:T:2010:266](#).

2. AZ ÖSSZEFONÓDÁSOK TERÜLETÉT ÉRINTŐ FEJLEMÉNYEK

A 2017. március 7-i **United Parcel Service kontra Bizottság** ítélet (T-194/13, fellebbezett,²⁹ [EU:T:2017:144](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat ellen benyújtott keresetet kellett elbírálnia, amelyben a Bizottság a 139/2004/EK rendelet³⁰ 8. cikkének (3) bekezdése alapján a belső piaccal és az EGT-Megállapodással összeegyeztethetetlennek nyilvánította a kiscsomagok nemzetközi expressz kézbesítési szolgáltatásainak piacain jelen lévő két társaság, a United Parcel Service, Inc. (UPS) és a TNT Express NV (TNT) közötti összefonódást. E határozat azon a megállapításon alapult, amely szerint a TNT-nek a UPS általi felvásárlása az EGT tizenöt tagállamában versenykorlátozást eredményezett a kiscsomagok más európai országokba történő expressz kézbesítését illetően. Ezen államokban a felvásárlás folytán háromra, sőt csupán kettőre csökkent az e piacon működő jelentős szereplők száma, ezáltal pedig néha a DHL maradt az egyetlen alternatív lehetőség a UPS-hez képest. A Bizottság szerint tehát az összefonódás káros volt az ügyfelek számára azon áremelkedések miatt, amelyeket valószínűleg kivált.

A UPS mint felperes által felhozott, a védelemhez való jogának megsértésére alapított jogalapra adott válaszként a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy e jog tiszteletben tartása, különösen pedig a kontradiktórius eljárás elve megköveteli, hogy az érintett vállalkozásnak a közigazgatási eljárásban alkalmat biztosítsanak arra, hogy megfelelően kifejtse az álláspontját a felhozott tények és körülmények fennállásával és jelentőségével, valamint azon iratokkal kapcsolatban, amelyeket a Bizottság az állításainak alátámasztása érdekében figyelembe vett. E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság által a határozatában felhasznált ökonometria elemzés más modellen alapult, mint az, amely a közigazgatási eljárás során kontradiktórius vita tárgyát képezte. A Bizottság ugyanis nem elhanyagolható módosításokat hajtott végre a felperessel ezt megelőzően megvitatt elemzéseken. Figyelembe véve e módosításokat, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadása előtt köteles lett volna közölni a felperessel az ökonometria elemzés végleges modelljét. A Bizottság azáltal, hogy ezt elmulasztotta megtenni, megsértette a felperes védelemhez való jogát. Mivel ezen eljárási szabálytalanság hiányában a felperesnek, még ha korlátozott mértékben is, de esélye lett volna arra, hogy jobban biztosítsa a védekezését, ha a megtámadott határozat elfogadását megelőzően rendelkezésére állt volna a Bizottság által összeállított ökonometria elemzés végleges változata, a Törvényszék teljes egészében megsemmisítette a megtámadott határozatot, anélkül hogy megvizsgálta volna a felperes által felhozott többi jogalapot.

A 2017. október 26-i **KPN kontra Bizottság** ítélet (T-394/15, nem tették közzé, [EU:T:2017:756](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a Bizottság azon határozatának megsemmisítése iránti kérelemről kellett határoznia, amely a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította azt az összefonódási műveletet, amely arra irányult, hogy a Liberty Global plc nemzetközi kábelszolgáltató kizárólagos irányítást szerezzen a Ziggo NV vállalkozás felett. Keresetének alátámasztása érdekében a felperes többek között az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott, amennyiben a Bizottság nem indokolta meg azt, hogy nem folytatott le elemzést az összefonódás által a fizetős prémium sportcsatornák piacára gyakorolt esetleges vertikális versenyellenes hatásokra vonatkozóan.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság nem elemzi a művelet által a fizetős prémium sportcsatornák nagykereskedelmi szolgáltatásának és beszerzésének azon esetleges piacát illetően kifejtett hatásokat, amelyen az egyedülként jelen lévő két csatornát a Liberty Global tulajdonában álló Sport1, valamint a harmadik személy tulajdonában álló Fox Sports képezi. Jóllehet a megtámadott

29/ C-265/17. P. sz., **Bizottság kontra United Parcel Service** ügy.

30/ A 2004. április 21-i 802/2004/EK bizottsági rendelettel (HL 2004. L 133., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 88. o.) végrehajtott, a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.).

határozat kétségkívül több alkalommal említi a Sport1-et és a Fox Sportsot, semmilyen elemzést nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a tervezett összefonódási műveletből milyen vertikális hatások származnának abban az esetben, ha a szóban forgó termék piaca a fizetős prémium sportcsatornák nagykereskedelmi szolgáltatásának és beszerzésének piacaként kerülne meghatározásra. E tekintetben – jegyezte meg a Törvényszék – a Bizottság elismerte, hogy a fizetős televíziós csatornák nagykereskedelmi szolgáltatásának és beszerzésének piaca további szegmensekre bontható aszerint, hogy mozicsatornákról vagy sportcsatornákról van-e szó. A Bizottság ezenkívül jelezte a megtámadott határozatban, hogy e kérdés „nyitva hagyható, mivel a tervezett művelet mérlegelése ugyanaz maradna”. Ebből következően a Bizottság nyitva hagyta a szóban forgó termék piacának pontos meghatározásával kapcsolatos kérdést, mivel az összefonódást még további szegmensekre bontás esetén is összeegyeztethetőnek lehetne nyilvánítani a belső piaccal, vagyis nem merült fel versenyprobléma.

A Törvényszék szerint az érintett piac pontos meghatározásával kapcsolatos kérdés nyitva hagyásában megnyilvánuló e megközelítés megkövetelte, hogy a Bizottság még ha tömören is, de megmagyarázza azokat az okokat, amelyek alapján a tervezett művelet nem vetett fel versenyproblémát, ideértve a fizetős prémium sportcsatornák nagykereskedelmi szolgáltatásának és beszerzésének esetleges piacát érintő vertikális hatásokat is, oly módon, hogy az lehetővé tegye az érdekeltek számára ezen álláspont indokainak megismerését, az uniós bíróság számára pedig azt, hogy felülvizsgálatot gyakorolhasson a Bizottság által végzett mérlegelés felett. Mivel a megtámadott határozat e tekintetben nem tartalmaz kifejezett okfejtést, a Törvényszék megállapította, hogy e határozat nem felel meg az EUMSZ 296. cikkéből eredő indokolási követelményeknek.

A 2017. október 26-i **Marine Harvest kontra Bizottság** ítélet (T-704/14, fellebbezett,³¹ [EU:T:2017:753](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat jogszerűségét kellett megvizsgálnia, amelyben a Bizottság azért szabott ki bírságot a felperessel szemben, mert a 139/2004 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének megsértésével valósított meg egy összefonódást.

Az ügy tárgyát az képezte, hogy a felperes irányítást szerzett a Morpol SA felett; az ebben való megállapodásra 2012. december 18-án került sor. 2012. december 21-én a felperes arra irányuló kérelmet intézett a Bizottsághoz, hogy az jelöljön ki egy, az ügyével foglalkozó munkacsoportot, és tájékoztatta a Bizottságot arról, hogy a Bizottság határozatának meghozatala előtt nem gyakorolja szavazati jogát. 2013. január 15-én a felperes kötelező nyilvános vételi ajánlatot tett a Morpol fennmaradó részvényeire. A Bizottság a művelet 2013. augusztus 9-i bejelentését követően, 2013. szeptember 30-án bizonyos feltételek mellett engedélyezte a műveletet. 2014. július 23-án a Bizottság elfogadta a megtámadott határozatot, amelyben megállapította, hogy a felperes a 2012. december 18. és 2013. szeptember 30. közötti időszakban a fent említett cikkek megsértésével azt megelőzően megvalósított egy közösségi léptékű összefonódást, hogy azt bejelentette volna, és azt a Bizottság a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította volna. Ez az ügy lehetőséget biztosított a Törvényszéknek arra, hogy pontosításokkal szolgáljon az összefonódásnak a 139/2004 rendelet 7. cikke értelmében vett felfüggesztésére, az egyetlen összefonódás fogalmára, a ne bis in idem elvére és a jogsértések halmazatára vonatkozó szabályok értelmezése tárgyában.

Mindenekelőtt a 139/2004 rendelet 7. cikkének értelmezését illetően a Törvényszék kezdésképpen megjegyezte, hogy mivel a felperes a 2012. decemberi felvásárlás eredményeként megszerezte az irányítást a Morpol felett, a 139/2004 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének első albekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése alapján ezt az összefonódást főszabály szerint megvalósulása előtt be kellett volna jelentenie a Bizottságnak, és azt nem valósíthatta volna meg azt megelőzően, hogy azt a Bizottság a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította. Jóllehet a felperes azt állította, hogy alkalmazható volt a 139/2004 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében biztosított kivétel, a Törvényszék megítélése szerint nem ez volt a helyzet. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megjegyezte,

31/ C-10/18. P. sz., **Marine Harvest kontra Bizottság** ügy.

hogy jöllehet a 139/2004 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében szabályozott, a nyilvános vételi vagy csereajánlatra vonatkozó első eset bizonyos körülmények között lehetővé teszi a nyilvános ajánlat megvalósulását a bejelentést és engedélyezést megelőzően, még akkor is, ha az közösségi léptékű összefonódást jelent, szövegezése szerint e rendelkezés nem teszi lehetővé magánvásárlás megvalósulását. Márpedig a konkrét ügyben a Bizottság nem azt állapította meg, hogy a felperes a nyilvános vételi ajánlat megvalósításával sértette volna meg a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdését. A Bizottság azt állapította meg, hogy a felperes a 139/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését a 2012. decemberi felvásárlással sértette meg, amely megelőzte ezt az ajánlatot. Következésképpen a 139/2004 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerinti első eset a szövegezése szerint nem alkalmazható a konkrét ügyben. Ami az e rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében szabályozott második esetet, vagyis az olyan műveletek megvalósítását illeti, amelyek kapcsán az irányítást értékpapírokkal folytatott ügyletek sorozata révén több eladótól szerzik meg, a Törvényszék megállapította, hogy a konkrét esetben a felperes egyetlen eladótól, egyetlen értékpapírügylet révén, vagyis a 2012. decemberi felvásárlás útján szerezte meg a Morpol feletti irányítást. Az irányítás megszerzése tehát nem több eladótól és nem is értékpapírokkal folytatott ügyletek sorozata révén történt. Ebből következik, hogy a szövegezése alapján nem alkalmazható a 139/2004 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében szabályozott második eset sem.

Ezt követően, ami az egyetlen összefonódás fogalmát illeti, a Törvényszék megítélése szerint annak nem az a célja, hogy azt olyan esetre alkalmazzák, amelyben az egyetlen célvállalkozás feletti tényleges kizárólagos irányítást egyetlen eladótól szerzik meg egyetlen első magánügylet révén, még ha ezt kötelező nyilvános ajánlat is követi. Ha helyt kellene adni a felperes azon okfejtésének, amely szerint az irányítás egyetlen magánművelet révén történő olyan megszerzése, amelyet kötelező nyilvános ajánlat követ, egyetlen összefonódásnak minősül, ez azzal a következménnyel járna, hogy túl szélessé válna a 139/2004 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében szabályozott kivétel hatálya. A Törvényszék ezenkívül hangsúlyozta: önmagában az, hogy a Bizottság a versenyjog körébe tartozó valamely rendelkezés megsértése miatt szigorú szankciókat szabhat ki, nem kérdőjelezi meg azt a tényt, hogy az eltérést tartalmazó rendelkezéseket megszorítóan kell értelmezni. Még ha feltételezzük is, hogy a 139/2004 rendelet alapján kiszabott bírságoknak büntetőjogi jellegük van, a konkrét ügyben nem állapítható meg, hogy a Bizottság a büntetőjogszabályt a vádlott hátrányára kiterjesztő módon alkalmazta volna. A Bizottság ugyanis csupán arra nem volt hajlandó, hogy a 139/2004 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésében szabályozott kivétel hatályát e rendelkezés szövegén túl kiterjessze.

Végül a ne bis in idem elvét és a jogsértések halmazatára vonatkozó szabályokat illetően a Törvényszék jelezte, hogy ha valamely vállalkozás megsérti a 139/2004 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében előírt, az összefonódás megvalósítása előtti bejelentésére irányuló kötelezettséget, ez azzal a következménnyel jár, hogy megsérti az összefonódásnak a bejelentése és engedélyezése előtti megvalósítására vonatkozó, az említett rendelet 7. cikkének (1) bekezdéséből eredő tilalmat. A ne bis in idem elve ugyanakkor a konkrét ügyben nem alkalmazható, mivel a szankciókat ugyanaz a hatóság szabta ki egy és ugyanazon határozatban. Ezzel összefüggésben a Törvényszék pontosította, hogy ha ugyanazon magatartás több, bírsággal sújtható rendelkezést is megsért, akkor az a kérdés, hogy kiszabható-e több bírság egy és ugyanazon határozatban, nem a ne bis in idem elve körébe tartozik, hanem a jogsértések halmazatát szabályozó elvek hatálya alá. E tekintetben, míg a felperes azt állította, hogy amennyiben egy cselekmény látszólag két jogszabályi rendelkezés hatálya alá tartozik, az „elsődlegesen alkalmazandó” rendelkezés kizár minden más rendelkezést, a Törvényszék megjegyezte, hogy a jogalkotó nem mondta ki, hogy a szóban forgó jogsértések egyike súlyosabb lenne, mint a másik, mivel a 139/2004 rendelet 14. cikke (2) bekezdése a) és b) pontjának megfelelően mindkettőre ugyanaz a felső határ vonatkozik. Nem lehet tehát úgy tekinteni, hogy a fent említett rendelkezések egyike „elsődlegesen alkalmazandó” lenne. Így a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság megalapozottan szankcionálta a felperest e két rendelkezés megsértése miatt.

IV. ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK

1. ELFOGADHATÓSÁG

A 2017. április 6-i *Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság* ítélet (T-219/14, [EU:T:2017:266](#)) és a 2017. április 6-i *Saremar kontra Bizottság* ítélet (T-220/14, [EU:T:2017:267](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszéknek azon határozat megsemmisítésére irányuló két keresetet kellett elbírálnia, amelyben a Bizottság a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Szardínia Autonóm Régió által egy tengeri kabotázásra irányuló közszolgáltatást teljesítő társaság javára végrehajtott támogatási intézkedéseket, és elrendelte azok visszatéríttetését. A Bizottság azt állította, hogy mivel az említett társaság felszámolás alá került, e társaságnak és a Szardínia Autonóm Régióknak az eljárás során megszűnt az eljáráshoz fűződő érdeke.

Mindenekelőtt a 2017. április 6-i *Saremar kontra Bizottság* ítélet (T-220/14, [EU:T:2017:267](#)) alapjául szolgáló ügyben érintett társaság által benyújtott keresetet illetően a Törvényszék annak vizsgálatával kezdte, hogy e társaságnak az eljárás során nem szűnt-e meg a perképessége, tekintettel arra, hogy e társaság perképességének esetleges megszűnése tárgytalanná tenné az eljáráshoz fűződő érdekével kapcsolatos kérdést. E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy mivel a nemzeti jogszabályok értelmében a felperesnek fennmarad az a joga, hogy a saját neve alatt bírósághoz forduljon, továbbá hogy a vagyonának védelme érdekében perekben vegyen részt, az eljárás során annak ellenére sem szűnt meg a perképessége, hogy felszámolás alá került. Másfelől a Törvényszék megállapította, hogy mivel a megtámadott határozat a felperesnek nyújtott támogatásokat összeegyeztethetetlennek és jogellenesnek minősítette, és elrendelte azok visszatéríttetését, a kereset benyújtásának időpontjában fennálló állapot szerint sérelmet okozott a felperesnek. A Törvényszék szerint a megtámadott határozat által a felperessel szemben kifejtett hatások nem enyésztek el azzal, hogy a felperes felszámolás alá került. Először ugyanis a Szardínia Autonóm Régió továbbra sem folyósíthatja a felperes részére a vitatott támogatások azon részét, amelyet még nem hajtott végre. Másodszor, ami a vitatott támogatások már folyósított részét illeti, a felperes felszámolása nem vonja kétségbe e támogatások visszatéríttetésének elvét, amely visszatéríttetés adott esetben a vállalkozás passzívái közötti feltüntetetés formájában is megvalósulhat. Így a Törvényszék megállapította, hogy a felperesnek az eljárás során nem szűnt meg az eljáráshoz fűződő érdeke.

Ami továbbá a Szardínia Autonóm Régió által a 2017. április 6-i *Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság* ítélet (T-219/14, [EU:T:2017:266](#)) alapjául szolgáló ügyben benyújtott keresetet illeti, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy e régióknak fennáll a keresetelőségi joga, mivel egyrészt a vitatott támogatások vonatkozásában a megtámadott határozat jellegénél fogva közvetlenül érintheti a jogait és kötelezettségeit, másrészt pedig e támogatásokat a saját kezdeményezésére és a saját hatáskörei keretében nyújtotta. A Szardínia Autonóm Régió eljáráshoz fűződő érdekét illetően a Törvényszék, miután kiemelte, hogy nem feladata határozni a különböző nemzeti szervek közötti hatáskörmegosztásról és az e szervekre háruló egyes kötelezettségekről, megállapította, hogy a kereset benyújtásának időpontjában a felperesnek előnye származhatott a megtámadott határozat megsemmisítéséből, amely szükségképpen módosította volna a jogi helyzetét. A Törvényszék szerint az, hogy az érintett társaság az eljárás során felszámolás alá került, nem vonhatja kétségbe e megállapítást, következésképpen pedig nem szüntetheti meg a felperes eljáráshoz fűződő érdekét.

2. KÖZIGAZGATÁSI ELJÁRÁS

A 2017. november 17-i **Gmina Miasto Gdynia és Port Lotniczy Gdynia Kosakowo kontra Bizottság** ítélet (T-263/15, [EU:T:2017:820](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek egy sor olyan rendelkezés megsemmisítése iránti keresetet kellett elbírálnia, amelyeket a Bizottság azon határozata tartalmazott, amely a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Lengyel Köztársaság által olyan közfinanszírozás formájában végrehajtott állami támogatást, amelyet Gdynia (Lengyelország) és Kosakowo (Lengyelország) települések nyújtottak a Gdynia–Kosakowo repülőtér javára. A finanszírozás Gdynia és Kosakowo települések olyan tőkejuttatásait foglalta magában, amelyek a tervek szerint fedezték volna mind a beruházási költségeket (beruházási támogatás), mind pedig a repülőtér üzemeltetésével összefüggő működési költségeket az üzemeltetése első szakaszában (működési támogatás). A megtámadott határozat egy ugyanilyen megállapítást már tartalmazó korábbi bizottsági határozatot váltott fel, mivel a Törvényszék előtt időközben megindított ideiglenes intézkedés iránti eljárások során nyilvánvalóvá vált, hogy a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított állami támogatás magában foglalt bizonyos olyan beruházásokat, amelyek az eljárást megindító határozat szerint nem minősültek állami támogatásoknak, mivel közérdekű feladatok ellátásához kapcsolódtak. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy nem volt szükség új vizsgálati eljárás megindítására, mivel az iratanyag tartalmazta a szóban forgó intézkedés értékeléséhez szükséges valamennyi elemet.

E tekintetben a Törvényszék kezdésképpen felidézte, hogy az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdéséből, valamint a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontjából kitűnik, hogy a Bizottságnak a vizsgálat szakaszában lehetővé kell tennie, hogy az érintett felek – amelyek között szerepel az érintett vállalkozás vagy vállalkozások, valamint az államnál alacsonyabb szintet képviselő azon jogalany, amely a támogatást nyújtotta – előterjeszthessék észrevételeiket. Ezenkívül a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozatnak lehetővé kell tennie az érintett felek számára, hogy hatékonyan részt vegyenek a hivatalos vizsgálati eljárásban, amelynek során lehetőséget kapnak érveik kifejtésére. Különösen fontos, hogy a Bizottság kielégítően határozza meg vizsgálatának kereteit annak érdekében, hogy tartalmilag ne üresítse ki az érintettek azon jogát, hogy észrevételeket tegyenek. A konkrét ügyben a Bizottság mind az eljárást megindító határozatban, mind pedig az eredeti határozatban a regionális állami támogatásokról szóló iránymutatásra³² tekintettel, valamint az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének a) pontja keretében értékelte a működési támogatás összeegyeztethetőségét.

Márpedig a Törvényszék rámutatott, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban változtatást hajtott végre a működési támogatás összeegyeztethetőségének elemzésére irányadó jogi szabályozást illetően. Pontosabban, a Bizottság annak elemzése során, hogy a működési támogatás összeegyeztethető volt-e a belső piaccal, már nem a regionális állami támogatásokról szóló iránymutatásra támaszkodott, amint azt az eljárást megindító határozatban és az eredeti határozatban tette, hanem a repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatásban³³ megállapított elvekre. A Bizottság ezenkívül az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésére tekintettel elemzett eltérést illetően is változtatást hajtott végre, amennyiben a megtámadott határozatban az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének c) pontjára támaszkodott, míg kezdetben az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének a) pontjából indult ki. Ezért – állapította meg a Törvényszék – a Bizottság által a megtámadott határozatban alkalmazott új jogi szabályozás lényeges módosításokat tartalmazott ahhoz képest, amely korábban volt hatályban, és amelyet az eljárást megindító határozatban és az eredeti határozatban vett figyelembe.

32/ Iránymutatás a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó nemzeti regionális támogatásokról (HL C 2006. C 54., 13. o.).

33/ Iránymutatás a repülőtereknek és a légitársaságoknak nyújtott állami támogatásról (HL 2014. C 99., 3. o.).

Másfelől a Törvényszék kiemelte, hogy még ha feltételezzük is, hogy az eredeti határozat visszavonása azzal a hatással járt, hogy folyamatban maradt a hivatalos vizsgálati eljárás, az érintettek nem tudták benyújtani észrevételeiket. A Törvényszék hangsúlyozta: az érintettek azon joga, hogy benyújthassák észrevételeiket, lényeges eljárási szabály jelleggel bír, a megsértése pedig – ami a konkrét ügyben megállapítást nyert – a hibás jogi aktus megsemmisítését vonja maga után, anélkül hogy szükséges lenne bizonyítani, hogy ez az ilyen jogsértésre hivatkozó félre nézve valamilyen következménnyel járt, vagy hogy a közigazgatási eljárás eltérő eredményre vezethetett volna. Ezzel összefüggésben a Törvényszék pontosította, hogy nem lehet előre megítélni azon észrevételek jelentőségét, amelyeket az érintettek benyújthattak volna. A Törvényszék végül megjegyezte, hogy még ha a szóban forgó támogatás valójában kétféle finanszírozásból is tevődik össze, mégpedig egy beruházási támogatásból és egy működési támogatásból, e két különböző finanszírozást átfogóan elemezte a Bizottság az állami támogatásnak való minősítés konkrét megállapítása során. E feltételek mellett a megtámadott határozat rendelkező részét nem lehet úgy értelmezni, hogy az egymástól elkülönítetten kezeli egyfelől a beruházási támogatást, másfelől pedig a működési támogatást.

3. ÁLTALÁNOS GAZDASÁGI ÉRDEKŰ SZOLGÁLTATÁSOK

A 2017. március 1-jei **SNCM kontra Bizottság** ítélet (T-454/13, [EU:T:2017:134](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék azon határozat jogszerűségéről határozott, amelyben a Bizottság állami támogatásoknak minősítette azokat a pénzügyi ellentételezéseket, amelyeket a Francia Köztársaság a Marseille (Franciaország) és Korzika (Franciaország) között egy közszolgáltatási megállapodás keretében teljesített tengeri közlekedési szolgáltatások címén nyújtott két francia hajózási társaságnak a 2007–2013. évre, továbbá a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította az e társaságok egyike részére olyan szolgáltatásokért folyósított ellentételezéseket, amelyeket az a forgalmi csúcsidejakban nyújtott.

A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy ahhoz, hogy valamely közszolgáltatás ellentételezése mentesülhessen az állami támogatásnak minősítés alól, az **Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg** ítélet³⁴ alapján egyszerre kell teljesülnie több kritériumnak, így többek között annak, amely szerint a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen meg kell bízni közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével. E kritériumot illetően a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a tagállamok széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak meghatározásánál, hogy mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak (ágész), következésképpen pedig e szolgáltatásoknak valamely tagállam általi meghatározását a Bizottság kizárólag nyilvánvaló hiba esetén kérdőjelezheti meg. E tekintetben ugyanakkor a Törvényszék pontosította, hogy a tagállamoknak az ágészek meghatározására vonatkozó jogköre nem korlátlan, és nem gyakorolható önkényesen egyedül azon célból, hogy egy adott ágazatot kivonjanak a versenyszabályok alkalmazása alól. Különösen, amennyiben léteznek olyan konkrét uniós jogi szabályok, amelyek az ágész tartalma és hatálya meghatározásának keretében szolgálnak, úgy azok kötelezőek a tagállami mérlegelés során. Márpedig az adott ügyben éppen ilyen szabályok álltak fenn, a konkrét esetben a 3577/92/EGK rendelet³⁵ rendelkezései. Így a Törvényszék megállapította, hogy helyben kell hagyni a Bizottság azon következtetését, amely szerint a francia hatóságok mérlegelési jogkörét korlátozták az említett rendeletben foglalt rendelkezések.

34/ 2003. július 24-i ítélet, C-280/00, [EU:C:2003:415](#).

35/ A szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a tagállamokon belüli tengeri fuvarozásra (tengeri kabotázs) történő alkalmazásáról szóló, 1992. december 7-i 3577/92/EGK tanácsi rendeletet (HL 1992. L 364., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 10. o.).

Másfelől a Törvényszék szerint teljes mértékben átültethető az adott ügyre a Bíróság által az *Analir és társai* ítéletben³⁶ levezetett azon okfejtés, amely szerint a 3577/92 rendeletet azon alapvető célkitűzésétől függően kell értelmezni, amely nem más, mint a tengeri kabotázsszolgáltatások szabad nyújtásának biztosítása, és ebből következően e szabadság korlátozásainak csak igen szigorú feltételek mellett történő elfogadása. Ebből következik, hogy az adott ügyben vizsgáltakhoz hasonló körülmények között a nemzeti hatóságok nem mentesülhetnek a magánkezdeményezés hiányának bizonyítása alól, mivel – mint az világosan kitűnik az említett ítéletből – a magánkezdeményezés hiányára vonatkozó ilyen megállapítás alapján ítéltető meg a valós közszolgáltatási igény megléte.

V. SZELLEMI TULAJDON

1. A FELLEBBEZÉSI TANÁCSOK ÖSSZETÉTELE A VISSZAUTALÁST KÖVETŐEN

A 2017. február 16-i *Antrax It kontra EUIPO – Vasco Group (Fűtőberendezésekhez szolgáló termoszfionok)* ítélet (T-828/14 és T-829/14, [EU:T:2017:87](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék a 216/96/EK rendelet³⁷ 1d. cikkének az Alapjogi Charta 41. cikke értelmében vett, részrehajlás nélküli ügyintézéshez való joggal való összeegyeztethetőségét vizsgálta, amennyiben e rendelkezés nem írja elő a fellebbezési tanács összetételének módosítását arra az esetre, amikor a határozatának hatályon kívül helyezését követően az ügyet visszautalják elé.³⁸

A Törvényszék rámutatott, hogy a 216/96 rendelet 1d. cikke úgy rendelkezik, hogy ha az uniós bíróságnak a fellebbezési tanács vagy a nagytanács határozatát teljes egészében vagy részben hatályon kívül helyező ítéletének végrehajtásához szükséges intézkedések magukban foglalják a határozat tárgyát képező ügynek a fellebbezési tanácsok által történő újbóli megvizsgálását, az elnökség dönt az ügynek a határozatot meghozó tanács, egy másik tanács, vagy a nagytanács elé utalásáról. Ha az ügyet egy másik tanács elé utalják, e tanácsnak nem lehet tagja az, aki a korábbi határozat meghozatalában részt vett. Ez utóbbi rendelkezés nem alkalmazható, ha az ügyet a nagytanács elé utalják.

A Törvényszék szerint e megfogalmazásból nem következik, hogy amennyiben az ügyet az elé a fellebbezési tanács elé utalják vissza, amelyik a hatályon kívül helyezett határozatot hozta, az elnökség köteles a fellebbezési tanács összetételét úgy meghatározni, hogy annak ne legyenek tagjai azok, akik az említett határozat meghozatalában részt vettek. E tekintetben az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (EUIPO) fellebbezési tanácsai előtti eljárás nem bír igazságszolgáltatási jelleggel, hanem az közigazgatási jellegű. Márpedig a Törvényszék emlékeztet arra, hogy a korábbi ítélkezési gyakorlat szerint semmilyen jogszabály, illetve elv nem tiltja, hogy az adminisztráció egy adott határozatot hatályon kívül helyező ítélet teljesítéseként ugyanazon tisztviselőkre bízsa az ügy felülvizsgálatát, és nem mondható ki a pártatlanságra vonatkozó kötelezettségből eredő általános elvként, hogy egy közigazgatási

^{36/} 2001. február 20-i ítélet, C-205/99, [EU:C:2001:107](#).

^{37/} A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) fellebbezési tanácsainak eljárási szabályzatáról szóló, 1996. február 5-i 216/96/EK bizottsági rendelet (HL 1996. L 28., 11. o. magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 221. o.).

^{38/} Lásd továbbá az alábbiakban az ezen ítélettel kapcsolatban a „3. Formatervezési minták” alatt kifejtetteket.

hatóság vagy bíróság köteles az ügyet egy másik hatóság, vagy e hatóságnak egy más összetételű szerve elé utalni.

Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a részrehajlás nélküli ügyintézésnek a Charta 41. cikkének (1) bekezdése szerinti kötelezettségével nem ellentétes az, hogy az elnökség a hatályon kívül helyezést követően a 216/96 rendelet 1d. cikkével összhangban az ügyet az előző határozatot hozó fellebbezési tanács elé utalja vissza, anélkül hogy e fellebbezési tanács összetételét módosítania kellene.

2. EURÓPAI UNIÓS VÉDJE

a. A fellebbezési tanácsok által végzett felülvizsgálat terjedelme és jellege

A 2017. április 6-i **Nanu-Nana Joachim Hoepp kontra EUIPO – Fink (NANA FINK)** ítélet (T-39/16, [EU:T:2017:263](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az EUIPO első fellebbezési tanácsa által hozott azon határozat jogszerűségéről kellett határoznia, amely elutasította a felperes által azon határozat ellen benyújtott fellebbezést, amellyel a felszólalási osztály csak részben adott helyt a felszólalásának. Keresetének alátámasztására a felperes arra hivatkozott, hogy a fellebbezési tanács elmulasztott határozni egyes olyan áruk tekintetében, amelyekre vonatkozóan a felszólalást elutasították. Álláspontja szerint e körülmény a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését vonja maga után. Ez az ügy többek között lehetővé tette, hogy a Törvényszék megvizsgálja annak következményeit, ha a fellebbezési tanács elmulaszt az elé terjesztett fellebbezés egészéről határozni.

A Törvényszék megjegyezte, hogy a felperes által a fellebbezési tanács előtt benyújtott fellebbezés a felszólalási osztály határozatának egészére vonatkozott a tekintetben, hogy a felszólalást elutasították, és úgy vélte, hogy mivel fellebbezési tanács elmulasztott határozni az elé terjesztett fellebbezésről annyiban, amennyiben az a felszólalásnak a „nemesfémeket és ötvözeteket” érintő elutasítására vonatkozott, nem teljesítette a 207/2009/EK rendeletből³⁹ (helyébe lépett az (EU) 2017/1001 rendelet⁴⁰) és különösen e rendelet 64. cikke (1) bekezdésének első mondatából (jelenleg a 2017/1001 rendelet 71. cikke (1) bekezdésének első mondata) eredő azon kötelezettségét, hogy határozzon az elé terjesztett fellebbezésről. A Törvényszék rámutatott, hogy e kötelezettséget úgy kell érteni, hogy a fellebbezési tanácsnak döntenie kell a hozzá benyújtott egyes kérelmek egészéről, amelyeket vagy helyben hagy, vagy mint elfogadhatatlant elutasít, vagy érdemben elutasít. Mivel e kötelezettség figyelmen kívül hagyása befolyással bírhat a fellebbezési tanács határozatának tartalmára, olyan lényeges eljárási szabályról van szó, amelynek a megsértését a Törvényszék hivatalból vizsgálhatja.

A 2017. június 21-i **GP Joule PV kontra EUIPO – Green Power Technologies (GPTech)** ítélet (T-235/16, [EU:T:2017:413](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék emlékeztetett az EUIPO fellebbezési tanácsait a tekintetben megillető mérlegelési jogkör terjedelmére, hogy figyelembe vegyék a felszólalást alátámasztó azon bizonyítékokat, amelyeket az erre előírt határidőn belül nem terjesztettek elő. A felperes azt kifogásolta, hogy a fellebbezési tanács nem vette figyelembe az első alkalommal előtte előterjesztett, arra vonatkozó bizonyítékot, hogy a felperes a felszólalás alapjául hivatkozott két korábbi védjegyre vonatkozó használati engedély jogosultja, és ennek következtében

^{39/} Az európai uniós védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 78., 1. o.).

^{40/} Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.).

helybenhagyta a felszólalási osztály azon határozatát, amely a 2868/95/EK rendelet⁴¹ 20. szabályának (1) bekezdése (jelenleg az (EU) 2017/1430 felhatalmazáson alapuló rendelet⁴² 8. cikkének (1) bekezdése és 7. cikke) alapján a felszólalást mint megalapozatlant elutasította, mivel a felperes nem bizonyította kellő időben az említett felszólalás benyújtására való jogosultságát.

A Törvényszék megjegyezte, hogy a 207/2009 rendelet kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a fellebbezési tanács a felszólalási osztály határozata ellen irányuló fellebbezés vizsgálata során a 2868/95 rendelet 50. szabálya (1) bekezdésének harmadik albekezdéséből és a 207/2009 rendelet 76. cikkének (2) bekezdéséből (jelenleg a 2017/1001 rendelet 95. cikkének (2) bekezdése) eredő mérlegelési jogkörrel rendelkezik annak eldöntése céljából, hogy figyelembe kell-e venni azokat a további vagy kiegészítő tényeket és bizonyítékokat, amelyeket a felszólalási tanács által megállapított vagy megadott határidőn belül nem terjesztettek elő. Rámutat azonban, hogy a 2868/95 rendelet 50. szabálya nem értelmezhető úgy, hogy az kiterjeszti a fellebbezési tanácsok mérlegelési jogkörét az új bizonyítékokra, hanem e jogkört mindössze azokra az ún. „további” vagy „kiegészítő” bizonyítékokra terjeszti ki, amelyek a megadott határidőn belül előterjesztett releváns bizonyítékokat egészítik ki.

A jelen ügyben, mivel egyáltalán nem nyújtottak be a felszólalás előterjesztésére vonatkozó felperesi jogosultságot igazoló bizonyítékot az EUIPO által előírt határidőn belül, az ilyen, első alkalommal a fellebbezési tanácshoz benyújtott bizonyíték nem minősíthető „további” vagy „kiegészítő” bizonyítéknak a 2868/95 rendelet 50. szabálya (1) bekezdésének harmadik albekezdése és a 207/2009 rendelet 76. cikkének (2) bekezdése értelmében. Egyébiránt, még annak feltételezése esetén is, hogy a felperes által első alkalommal a fellebbezési tanács előtt előterjesztett bizonyíték „további” vagy „kiegészítő” bizonyítéknak minősíthető, a fellebbezési tanács helyesen gyakorolta a 207/2009 rendelet 76. cikkének (2) bekezdése alapján fennálló mérlegelési jogkörét. Ennek megfelelően jogosan tagadhatta meg az ilyen, a felszólalási osztály által a bizonyítékok előterjesztésére meghatározott határidő lejártát követően benyújtott bizonyíték figyelembevételét – mégpedig az említett bizonyíték releváns vagy elegendő jellegének vizsgálata nélkül – azzal az indokkal, hogy az e bizonyíték felperes általi késedelmes előterjesztését övező körülmények e figyelembevételt nem igazolják.

Az, hogy a fellebbezési tanácsok milyen mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a felszólalás alátámasztása érdekében előterjesztett azon bizonyítékok figyelembevétele során, amelyeket nem a megadott határidőn belül terjesztettek elő, a 2017. október 12-i **Moravia Consulting kontra EUIPO – Citizen Systems Europe (SDC-554S)** ítélet (T-316/16, [EU:T:2017:717](#)) alapjául szolgáló ügynek is központi kérdését képezte. Ebben az ügyben a felperes, aki felszólalást nyújtott be egy védjegylajstromozási kérelemmel szemben az egyik tagállamban fennálló és egy nem lajstromozott szövédjegy által biztosított valamely állítólagos korábbi jog alapján, semmilyen bizonyítékot nem nyújtott be az alkalmazandó nemzeti jogszabályokra vonatkozóan, és ezért a felszólalási osztály a felszólalást elutasította. A felperes ezt követően a fellebbezési tanács előtti eljárás szakaszában információt szolgáltatott a releváns nemzeti védjegyjogszabályokról.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy noha a 2868/95 rendelet 50. szabálya (1) bekezdésének harmadik albekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben a fellebbezés valamely felszólalási osztály határozata ellen irányul, a fellebbezési tanács a fellebbezés vizsgálatát a felszólalási osztály által megállapított vagy megadott határidőn belül előterjesztett tényekre és bizonyítékokra korlátozza, kivéve ha úgy ítéli meg, hogy a 207/2009 rendelet 76. cikkének (2) bekezdésével összhangban „további” vagy „kiegészítő” tényeket és bizonyítékokat kell

^{41/} A közösségi védjegről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 1995. december 13-i 2868/95/EK bizottsági rendelet (HL 1995. L 303., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 189. o.).

^{42/} A 207/2009 rendelet kiegészítéséről, valamint a 2868/95 és a 216/96 rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2017. május 18-i (EU) 2017/1430 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2017. L 205., 1. o.).

figyelembe venni, a fenti szabály nem értelmezhető úgy, hogy az új bizonyítékokra terjeszti ki a fellebbezési tanácsok mérlegelési jogkörét.

Márpedig a jelen ügyben, a felszólalási eljárás keretében a felperes a megszabott határidőn belül semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő a nemzeti jog tartalmára vonatkozóan, és nem hivatkozott olyan jogszerű okra sem, amely magatartását igazolta volna. Ezenkívül az egyetlen olyan bizonyíték, amelyet a felperes a korábbi, nem lajstromozott védjegy fennállásának, érvényességének és oltalma terjedelmének bizonyítása céljából előterjesztett, egyáltalán nem nyújtott a hivatkozott korábbi védjegy használatával kapcsolatos tájékoztatást, és a nemzeti jogszabályok alapján teljesítendő feltételekre vonatkozóan sem tartalmazott információt. E körülmények között a Törvényszék úgy határozott, hogy a nemzeti jogszabályok rendelkezéseire való azon hivatkozások, amelyeket a felperes első alkalommal a fellebbezési tanács előtt említett, nem minősülnek „további” vagy „kiegészítő” bizonyítékoknak a korábban a felszólalási osztály elé terjesztettekhez képest. Ennélfogva a fellebbezési tanács helyesen vélte úgy, hogy nem volt mérlegelési jogköre az első alkalommal előtte előterjesztett bizonyítékok elfogadása tekintetében, mivel e bizonyítékokat késedelmesen nyújtották be.

b. Szerződésen kívüli felelősség

A 2017. február 17-i **Novar kontra EUIPO** ítélet (T-726/14, [EU:T:2017:99](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az EUIPO felszólalási osztálya által a többek között a 2868/95 rendelet 19. szabálya (2) bekezdése a) pontjának (jelenleg a 2017/1430 felhatalmazáson alapuló rendelet 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja) megsértésével elfogadott határozat ellen a felperes által benyújtott fellebbezéssel kapcsolatban felmerült ügyvédi költségek miatt elszenvedett anyagi kár megtérítése iránt előterjesztett kérelem tárgyában kellett határoznia.

Miután emlékeztetett arra, hogy az Uniónak az intézményei vagy a szervei jogellenes magatartása esetén fennálló szerződésen kívüli felelősségének megállapításához három feltétel együttes teljesülése szükséges, nevezetesen a kifogásolt magatartás jogellenessége, a kár valós jellege, valamint az állítólagos magatartás és a hivatkozott kár közötti okozati összefüggés fennállása, a Törvényszék először az EUIPO állítólagosan jogellenes magatartása és a jelen ügyben hivatkozott kár közötti okozati összefüggés fennállását vizsgálta.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amikor az ügyvédi vagy jogtanácsosi képviselet valamely pert megelőző eljárásban nem kötelező, hiányzik az állítólagos kár – nevezetesen e képviselet költsége – és az érintett uniós intézmény vagy szerv esetlegesen felróható magatartása közötti okozati összefüggés. Ugyanis, bár az érdekelteknek nem lehet megtiltani, hogy már ebben a szakaszban is biztosítsák maguknak az ügyvédi tanácsadást, ez a saját döntésük, amit következképpen nem lehet az érintett intézménynek vagy szervnek betudni. A Törvényszék rámutat, hogy a jelen esetben a 207/2009 rendelet 92. cikkéből (jelenleg a 2017/1001 rendelet 119. cikke) az következik, hogy az EUIPO szervezeti egységei előtt az olyan felek, mint például a felperes számára nem kötelező az ügyvédi képviselet. A Törvényszék ebből arra következtet, hogy a felperes oldalán felmerült ügyvédi költségek a saját döntéséből erednek, és nem tudhatók be közvetlenül az EUIPO-nak. Az EUIPO állítólagos jogsértő magatartása és a felperes oldalán a fellebbezési eljárás miatt felmerült ügyvédi képviselet költségei közötti okozati összefüggés tehát hiányzik.

c. Feltétlen kizáró okok

A 2017. június 21-i **M/S. Indeutsch International kontra EUIPO – Crafts Americana Group (Két párhuzamos vonal közötti halszállkaminta ábrázolása)** ítélet (T-20/16, [EU:T:2017:410](#)) alapjául szolgáló ügy tárgyát egy ismétlődő geometrikus rajzból álló védjegy törlése iránti kérelem képezte, amely védjegyet „kötöttük” és „horgolótűk”

vonatkozásában kértek lajstromoztatni. A fellebbezési tanács helyt adott a törlési osztály e törlési kérelmet elutasító határozata ellen benyújtott fellebbezésnek. A fellebbezési tanács szerint a vitatott védjegy nem rendelkezik a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja (jelenleg a 2017/1001 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja) értelmében vett megkülönböztető képességgel. Az ügy középpontjában az a kérdés állt, hogy a védjegy megkülönböztető képessége értékelésének keretében a fellebbezési tanács érvényesen támaszkodhatott-e a megtámadott védjegy lajstromozott alakja helyett azokra az alakokra, amelyekről úgy vélte, hogy e védjegy tényleges használata azokban nyilvánul meg.

Ennek kapcsán a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az európai uniós védjegylajstrom fennállása révén biztosított jogbiztonság követelményeire tekintettel valamely védjegy megkülönböztető képességének vizsgálatát a védjegy használati módjaitól függetlenül, a védjegy lajstromozott, illetve a védjegybejelentésben szereplő alakjának figyelembevételével kell lefolytatni. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy ha ugyanis a 207/2009 rendelet 7. és 8. cikkét (jelenleg a 2017/1001 rendelet 8. cikke) az európai uniós védjegyeknek nem a lajstromoztatni kívánt vagy lajstromozott, hanem a használt alakját figyelembe véve alkalmazzák, akkor ez aláásná az említett lajstrom arra irányuló rendeltetését, hogy biztosítsa az általa oltalmazandó jogok pontos természetét övező bizonyosságot. E megállapításokra tekintettel, abban az esetben, ha a lajstromoztatni kívánt vagy lajstromozott védjegy az általa jelölt áru síkbeli vagy térbeli ábrázolásából áll, a védjegy megkülönböztető képessége attól függ, hogy jelentős mértékben eltér-e az ágazat normáitól vagy szokásaitól, és ebből eredően alkalmas-e az áru származásának jelzésére irányuló alapvető funkciójának betöltésére. Ebben az összefüggésben, az általuk jelölt konkrét áru alakjából, nem pedig valamely absztrakt formából álló védjegyek esetében a hatáskörrel rendelkező hatóság magának az árunak a megvizsgálásával is meghatározhatja a védjegyek alapvető jellemzőit. Márpedig a jelen ügyben a vitatott védjegy lajstromozott alakja egy olyan absztrakt geometrikus forma jellemzőit mutatja, amelyet egy világosan elhatárolt halszákamintát övező két párhuzamos vonalból álló, ismétlődő, teljes egészében fekete-fehér rajz alkot. A Törvényszék ebből arra következtetett, hogy ha a felperesi áruk megjelenésének a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett megkülönböztető képessége vizsgálatakor a jelen ügy körülményei között arra támaszkodnak, hogy ezen áruk felületén tarka halszákamintás motívumok láthatók, ahelyett hogy e vizsgálatot a vitatott védjegy lajstromozott alakjára alapítanák, az nem illeszkedik a védjegy alapvető jellemzőinek meghatározása körébe, hanem az említett jellemzők jelentős mértékű módosításának minősül. Következésképpen megállapította a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdése b) pontjának megsértését.

A 2017. december 14-i **bet365 Group kontra EUIPO – Hansen (BET365)** ítélet (T-304/16, [EU:T:2017:912](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az EUIPO ötödik fellebbezési tanácsa által hozott azon határozat jogszerűségét kellett megvizsgálnia, amely nem ismerte el, hogy a felperes által lajstromozni kért BET365 szömegjelölés a használat révén megkülönböztető képességre tett szert a releváns terület jelentős részén, ahol önmagában véve e képességnek híján volt.

Emlékeztetve arra, hogy a 207/2009 rendelet 7. cikkének (2) és (3) bekezdése (jelenleg a 2017/1001 rendelet 7. cikkének (2) és (3) bekezdése) alapján nem lehet kizárni a megkülönböztető képesség egyes tagállamokban használat révén történő megszerzésének más tagállamokra való kivetítését, amennyiben objektív és hitelt érdemlő bizonyítékok alapján arra lehet következtetni, hogy e piacok a vitatott védjegy releváns vásárlóközönség általi észlelését illetően összehasonlíthatók, a Törvényszék először is kimondta, hogy a fellebbezési tanács nem vétett hibát annak megállapításával, hogy a vitatott védjegy megkülönböztető képességének használat révén történt megszerzésére vonatkozó vizsgálatot kizárólag az Unió azon tagállamaira kell korlátozni, amelyekben a fogyasztók széles köre beszéli vagy érti az angol nyelvet, és ennél fogva érti a „bet365” kifejezés jelentését. Megállapította azonban, hogy a fellebbezési tanács tévesen zárta ki Ciprust és Máltát a releváns területből, tekintettel arra, hogy e két országban az angol nyelvet széles körben használják és értik, és hogy azok a vitatott védjegy lajstromozása iránti kérelem benyújtásának időpontjában már az Európai Közösség tagállamai voltak.

Ezt követően a Törvényszék megjegyezte, hogy valamely védjegy megkülönböztető képességének használat révén történő megszerzése nem feltétlenül jelenti azt, hogy az önálló használat tárgyát képezte, hanem eredhet valamely más lajstromozott védjegy részeként történő használatból vagy annak valamely más lajstromozott védjeggyel való együttes használatából is, feltéve, hogy az ilyen használat mindkét esetben azt eredményezi, hogy az érdekelt fogyasztók köre azokat az árukat és szolgáltatásokat, amelyeket kizárólag a vizsgált védjeggyel jelölnek, úgy fogja fel, mint attól az adott vállalkozástól származókat, amely azt valamely másik védjegy részeként vagy valamely másik védjeggyel együttesen használja. Nem kell tehát a „bet365” elem különböző használati formáit úgy tekinteni, mint amelyek jellegüknél fogva alkalmatlanok a vitatott védjegy megkülönböztető képességének használat révén történő megszerzésének bizonyítására, annál is inkább, mivel ez utóbbi egy szóvédjegy, amelyről természeténél fogva nem tudható előre, hogy milyen ábrázolásmódú és milyen jellegű használat tárgyát fogja képezni, hiszen ez utóbbi a vitatott megjelölés védjegyként történő használatának körébe tartozik.

Ezenkívül a Törvényszék úgy vélte, hogy a fellebbezési tanács tévesen alkalmazta a jogot annak általános kimondásával, hogy a vitatott védjegynek valamely internetes oldal elnevezéseként történő használata nem képezhet védjegyként történő használatot. A Törvényszék szerint észszerű úgy tekinteni, hogy – kivéve néhány olyan újdonsült játékost vagy fogadó felet, aki éppen az első tapasztalatait szerzi e téren – az az ügyfél, aki a felperes „www.bet365.com” internetcímen található weboldalát felkeresi, ezt nem véletlenül teszi, és a vitatott védjegyet vagy az abból képzett védjegyeket a felperes által kínált szolgáltatások azonosítására használja az utóbbi versenytársai által kínált szolgáltatásokkal szembeállítva, ugyanolyan módon, mint az az ügyfél, aki belép egy, az azon árukat és szolgáltatásokat jelölő védjegynek megfelelő cégtáblával jelölt üzlethelyiségbe, amelyeket éppen keres, és amelyeket ott értékesítenek. Az olyan információk, mint a felperes weboldalára történő belépések száma, a weboldal különböző országok szerinti látogatottságának megfelelő rangsorolása, vagy az, hogy a vitatott védjegy és a felperes abból képzett védjegyei hányszor képezték keresés tárgyát a különféle internetes keresőmotorokon keresztül, olyan jellegű adatok, amelyek figyelembe vehetők a vitatott védjegy megkülönböztető képessége használat révén történő megszerzésének bizonyításához. Ehhez hasonló bizonyítékokat képezhetnek a felperes weboldalairól vagy más weboldalokról származó, különböző nyelvű kivonatok, amelyeken a vitatott védjegy vagy az abból képzett védjegyei megjelennek, amennyiben a szolgáltatott bizonyítékok terjedelme a vitatott védjegy védjegyként történő jelentős használatát tudja alátámasztani. Egyébiránt a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a „bet365” elem megjelenése a sportsajtóban, illetve a fogadásokra és szerencsejátékokra szakosodott sajtóban, például fogadásokhoz kapcsolódóan, a különféle szolgáltatást nyújtók által kínált szolgáltatásokkal összehasonlítva, vagy akár a fogadások alapját képező sportesemények szponzorálása keretében, egyértelműen annak védjegyként történő használatát szemlélteti, a kínált vagy említett szolgáltatások származásának jelölése, azoknak a felperes versenytársainak szolgáltatásaitól való megkülönböztetése és adott esetben azok promóciója céljából. Ebből következik, hogy a fellebbezési tanács hibát vétett az elé terjesztett tények jogi minősítését illetően, amikor kizárta azt, hogy a felperes által benyújtott, sajtóból származó kivonatok, vagy legalább egy részük, a vitatott védjegy védjegyként történő használatát igazolhatják.

Végül a Törvényszék rámutatott, hogy figyelemmel arra a tényre, hogy a vitatott védjegy és az abból képzett védjegyek az egyedüli olyan védjegyek, amelyeket a felperes általános jelleggel szerencsejátékainak és fogadásainak azonosítását lehetővé tevő módon használ, ha a felperes által állított összegek, azaz az árbevétel és a tétek vagy a reklámbefektetések összegei észszerűen a szerencsejátékokhoz és fogadásokhoz kötődhetnek, azokat e szolgáltatásokat illetően figyelembe kell venni. A fellebbezési tanács tehát a tények jogi minősítését illetően szintén hibát vétett azzal, hogy kizárta az ezen elemekkel kapcsolatos adatokat az értékeléséből. E körülmények között, figyelemmel a védjegyek megkülönböztető képessége használat révén történő megszerzésének értékelési szempontjaira, és egyrészt a téves jogalkalmazás, illetve a megállapított tényállás téves jogi minősítésének különböző említett eseteire, másrészt a felperes által a fellebbezési tanács elé terjesztett számos olyan bizonyítékra, amely a vitatott védjegy megkülönböztető képességének a releváns területen a használat révén történő megszerzésének esetleges bizonyításához hasznos lehet, de amelyeket a fellebbezési tanács ennek kapcsán nem vett figyelembe, a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott határozat nincs kellőképpen alátámasztva

olyan jogszerű indokokkal, amelyek a rendelkező részét a szerencsejátékokkal és fogadásokkal kapcsolatos szolgáltatások tekintetében indokolnák.

d. Viszonylagos kizáró okok

A 2017. december 7-i **Coca-Cola kontra EUIPO – Mitico (Master)** ítélet (T-61/16, [EU:T:2017:877](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék az EUIPO negyedik fellebbezési tanácsának azon határozata ellen benyújtott kereset tárgyában járt el, amely elutasította a felszólalási osztály azon határozata ellen benyújtott fellebbezést, amely elutasította a Master ábrás megjelölés védjegyként történő lajstromozása iránti kérelemmel szemben benyújtott felszólalást. E döntés a **Coca-Cola kontra OHIM – Mitico (Master)** ítéletet⁴³ követte, amellyel a Törvényszék hatályon kívül helyezte a fellebbezési tanács azon első határozatát, amellyel elutasította a felszólalási osztálynak a felszólalást elutasító határozatát. A Törvényszéknek többek között alkalma volt a korábbi védjeggyel kapcsolatos „élősködés veszélyének” értékelése kapcsán egyrészt a területiség elvére tekintettel a bejelentett védjegy Unión kívüli használatának figyelembevételéről, másrészt annak lehetőségéről határozni, hogy e veszély bizonyítására logikai következtetések alapján kerüljön sor.

Elsőként a bejelentett védjegy Unión kívüli használatának figyelembevételét illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a területiség elve a védjegyjogban azt jelenti, hogy azon állam vagy államok uniójának joga határozza meg a védjegyjog feltételeit, ahol valamely védjegy oltalmát kérték. Mivel a beavatkozó fél európai uniós védjegy lajstromozása iránti kérelmet nyújtott be, a területiség elve alapján az uniós jog, és különösen a 207/2009 rendelet határozza meg ezen oltalom feltételeit. A Törvényszék szerint a területiség elve a védjegyjogban egyáltalán nem zárja ki a bejelentett védjegyet érintő, Unión kívüli használati cselekmények figyelembevételét a bejelentett védjegynek az Unióban megvalósuló, valószínű kereskedelmi forgalomban való használatával kapcsolatos logikai következtetésnek annak megállapítása céljából történő megalapozása érdekében, hogy fennáll annak veszélye, hogy az Unióban a 207/2009 rendelet 8. cikkének (5) bekezdése (jelenleg a 2017/1001 rendelet 8. cikkének (5) bekezdése) értelmében véve tisztességtelenül kihasználják valamely korábbi európai uniós védjegy jóhírnevét. A jelen ügyben ebből az következik, hogy a területiség elvével nem ellentétes, ha figyelembe veszik a bejelentett Master védjegy (és a vele együttesen használt „cola” kifejezés) Szíriában és a Közel-Keleten történő, kereskedelmi forgalomban való tényleges használatával kapcsolatos olyan bizonyítékokat, mint a főként arab nyelvű „www.mastercola.com” internetes oldalról származó kivonatok, annak a veszélynek a megállapítása érdekében, hogy az említett védjegynek az Unióban történő használata tisztességtelenül kihasználja az Unióban a négy korábbi európai uniós Coca-Cola védjegy jóhírnevét.

Másodszor az élősködés Unióban fennálló veszélyére vonatkozó logikai következtetések értékelését illetően a Törvényszék megállapította, hogy valamely európai uniós védjegybejelentésből logikai úton az a következtetés vonható le, hogy e védjegy jogosultjának szándékában áll árukat és szolgáltatásait az Unióban értékesíteni. Hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben tehát logikusan előre látható, hogy a beavatkozó fél, amennyiben a bejelentett védjegyet számára lajstromozzák, internetes oldalát az áruinak az említett védjegy alatt az Unióban történő értékesítésére irányuló ilyen szándékkal fogja módosítani. A „www.mastercola.com” internetes oldal ugyanis nem rögzített tartalmú, és módosítható annak érdekében, hogy az uniós fogyasztókat célozza, többek között azért, hogy az Unió egy vagy több hivatalos nyelvén tartalmakat adnak hozzá. Mivel nem állnak rendelkezésre konkrét információk a beavatkozó fél Unión belüli kereskedelmi szándékairól, a Törvényszék megállapította, hogy a felperes által benyújtott, a „www.mastercola.com” internetes oldalról származó, a bejelentett védjegynek a beavatkozó fél által az Unión kívül történő tényleges használatával kapcsolatos kivonatok alapján prima facie következtetni

43/ 2014. december 11-i ítélet, T-480/12, [EU:T:2014:1062](#).

lehet az Unión belüli tisztességtelen kihasználás jövőbeni, nem feltételezett veszélyére. A Törvényszék arra is rámutatott, hogy az a körülmény, miszerint a beavatkozó fél nem szolgáltatott konkrét bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy esetlegesen az Unióban a harmadik országokat érintő kereskedelmi szándékoktól eltérő kereskedelmi szándékok állnának fenn, nem releváns. Következésképpen a Törvényszék megállapította, hogy a bejelentett védjegynek a beavatkozó fél által, az Unión kívül különös és szándékosan választott megjelenítéssel történő tényleges használata ahhoz a logikai következtetéshez vezethet, amely szerint fennáll annak komoly veszélye, hogy a bejelentett védjegyet az Unión belül ugyanolyan módon használják, mint a harmadik országokban, annál is inkább, mivel a beavatkozó fél kifejezetten az Unión belüli használat céljából kérte a bejelentett védjegy lajstromozását.

A 2017. december 11-i **JT kontra EUIPO – Carrasco Pirard (QUILAPAYÚN)** ítélet (T-249/15, [EU:T:2017:885](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez az EUIPO fellebbezési tanácsának azon határozata ellen nyújtottak be hatályon kívül helyezés iránti keresetet, amely hatályon kívül helyezte a felszólalási osztály határozatát, és elutasította a felszólalást azzal az indokkal, hogy a felperes nem bizonyította, hogy ő a felszólalás alapjául szolgáló korábbi védjegy „valódi” jogosultja. Ez az ügy egy korábbi nem lajstromozott ábrás védjegyre (QUILAPAYÚN) alapított, és a korábbi nem lajstromozott ábrás védjeggyel azonos védjegy lajstromozása iránti kérelemmel szemben indított felszólalási eljárásból eredt. Ezen ügy alkalmat nyújtott a Törvényszéknek azon eddig fel nem merült kérdés vizsgálatára, hogy a valamely védjegyre vonatkozó társjogosulti minőség elegendő-e a felszólalás benyújtásához.

A Törvényszék szerint a 207/2009 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjából, valamint (2) bekezdésének c) pontjából (jelenleg a 2017/1001 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja, valamint (2) bekezdésének c) pontja), a 207/2009 rendelet 41. cikke (1) bekezdésének a) pontjából (jelenleg a 2017/1001 rendelet 46. cikke (1) bekezdésének a) pontja), továbbá a 2868/95 rendelet 19. szabályának (2) bekezdéséből és 20. szabályának (1) bekezdéséből az következik, hogy a 207/2009 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének értelmében az olyan felszólaláshoz, amelyet a 207/2009 rendelet 8. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében vett közismert védjegyre alapítanak, a felszólalónak azt kell bizonyítania, hogy a védjegy egy tagállamban közismert az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezmény⁴⁴ 6a. cikke értelmében, valamint hogy ő ennek a védjegynek a jogosultja. E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a valamely lajstromozatlan védjeggyel kapcsolatos jogosulti minőség igazolásakor különös feltételeknek kell megfelelni. A felperes feltételezhetően nem terjeszthet elő azon védjegyre vonatkozó bejelentési igazolást vagy védjegykiratot, amelyre a felszólalását alapítja, annak bizonyításához, hogy ő e védjegy jogosultja. Azt kell bizonyítania, hogy a lajstromozatlan korábbi védjegy használatával megszerezte az ahhoz fűződő jogokat.

Egyébiránt a Törvényszék szerint a fent említett rendelkezések egyikéből sem következik, hogy annak a felszólalónak, aki a felszólalását a 207/2009 rendelet 8. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján nyújtja be, bizonyítania kellene, hogy ő annak a lajstromozatlan korábbi közismert védjegynek a „kizárólagos” jogosultja, amely védjegyre a felszólalását alapítja. A 207/2009 rendelet 41. cikkének, a 2868/95 rendelet 19. szabálya (2) bekezdésének és 20. szabálya (1) bekezdésének rendelkezései alapján az állapítható meg, hogy a felszólalónak azt kell bizonyítania, hogy elegendő jogot szerzett a lajstromozatlan, a 207/2009 rendelet 8. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében véve közismert korábbi védjegyre vonatkozóan ahhoz, hogy őt e védjegy jogosultjának lehessen tekinteni, ami nem jár azzal, hogy igazolnia kellene az e védjegyre vonatkozóan fennálló kizárólagos jogosultságot. A 2868/95 rendelet 15. szabályának (1) bekezdése (jelenleg a 2017/1430 felhatalmazáson alapuló rendelet 2. cikkének (1) bekezdése) egyébiránt úgy rendelkezik, hogy „[h]a valamely korábbi védjegynek és/vagy jognak egynél több jogosultja van (társjogosultság), a felszólalást bármelyikük vagy mindegyikük benyújthatja”, ami lehetővé teszi az

^{44/} Az ipari tulajdon oltalmára létesült, 1883. március 20-i, felülvizsgált és módosított Párizsi Uniós Egyezmény (kihirdette az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet).

adott korábbi védjegy társjogosultjainak bármelyike számára, hogy felszólalást nyújtson be valamely bejelentett védjegy lajstromozásával szemben.

A Törvényszék a jelen ügy tekintetében rámutatott, hogy amennyiben követelmény lenne a korábbi védjegyre vonatkozó kizárólagos jogosultság, sem a felperes, sem a védjegy bejelentői nem szólalhatnának fel a szóban forgó megjelölés harmadik fél általi lajstromozásával szemben, kivéve ha mind együttesen szólalnának fel e lajstromozással szemben, minthogy mind magukénak állítják a jogosulti minőséget e megjelölést illetően. Márpedig a korábbi lajstromozatlan védjegyhez fűződő jogok felperes általi megszerzése lehetővé teszi számára, hogy a bejelentett védjegy lajstromozásával szemben felszólaljon, függetlenül azon kérdéstől, hogy mások, köztük a bejelentők szintén szereztek-e e védjegyhez fűződő jogokat, mivel ők is használhatták azt. E körülmények között a Törvényszék megállapította, hogy a fellebbezési tanács tévesen alkalmazta a jogot, amikor anélkül követelte meg annak bizonyítását a felperestől, hogy ő a korábbi védjegy kizárólagos jogosultja, hogy vizsgálta volna, vajon elegendő-e, ha annak társjogosultja.

3. FORMATERVEZÉSI MINTÁK

A 2017. február 16-i **Fűtőberendezésekhez szolgáló termoszfionok** ítélet (T-828/14 és T-829/14, [EU:T:2017:87](#))⁴⁵ alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek ezen kívül alkalma volt azon időpont meghatározására, amikor a 6/2002 rendelet⁴⁶ 6. cikkének (1) bekezdése értelmében valamely formatervezési minta egyéni jellegét meg kell vizsgálni és a technika állásának esetleges telítettségét meg kell állapítani. A felperes arra hivatkozott, hogy a fellebbezési tanács tévedett a technika állásának telítettsége értékelésének időpontját illetően, mivel a megtámadott határozatok kihirdetésének időpontját vette alapul, noha azt a vitatott formatervezési minták lajstromozása iránti kérelem időpontjában kellett volna értékelni.

E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy ugyanis a vitatott formatervezési minta lajstromozására irányuló bejelentés benyújtásának napján kell a 6/2002 rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően a vitatott formatervezési minta egyéni jellegét vizsgálni, és a technika állásának esetleges telítettségét megállapítani. Következésképpen megállapította, hogy a fellebbezési tanács tévesen alkalmazta a jogot a technika állása esetleges telítettsége értékelésének időpontját illetően.

A 2017. június 13-i **Ball Beverage Packaging Europe kontra EUIPO – Crown Hellas Can (Italdobozok)** ítélet (T-9/15, [EU:T:2017:386](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek alkalma nyílt hasznos pontosításokat tenni a közösségi formatervezési minták lajstromozási eljárásának jellegét, a 6/2002 rendelet 3. cikkének a) pontja értelmében vett „termék” fogalmát és a vitatott formatervezési mintára vonatkozó, a lajstromozásra irányuló bejelentésben szereplő, az említett rendelet 36. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti leírás terjedelmét illetően.

Először is a Törvényszék rámutatott, hogy mivel a vitatott formatervezési minta tárgyának meghatározása részét képezte az említett minta lajstromozását megelőző érdemi vizsgálatnak, az EUIPO-nak a lajstromozási eljárás során e kérdéssel kapcsolatban elfoglalt esetleges álláspontja nem kötheti a fellebbezési tanácsot, figyelemmel az EUIPO által a lajstromozási eljárás során végzett ellenőrzés alapvetően formális és gyors jellegére.

^{45/} Lásd továbbá fentebb az ezen ítélettel kapcsolatban a „V. Szellemi tulajdon – 1. A fellebbezési tanácsok összetétele a visszautalást követően” cím alatt kifejtetteket.

^{46/} A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.).

Ezt követően a Törvényszék elutasította az arra alapított kifogást, hogy a fellebbezési tanács tévesen vélte úgy, hogy a vitatott formatervezési minta, azaz három különböző méretű italdoboz megjelenítése nem minősül a 6/2002 rendelet 3. cikkének a) pontja értelmében vett terméknek. E tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy formatervezési minta tárgya csak egységes egészet képező tárgy lehet, mivel az említett cikk kifejezetten „[egy] termék” megjelenésére hivatkozik. Egyébként, mutatott rá a Törvényszék, cikkek együttese a fent említett rendelkezés értelmében véve „[egy] terméket” képezhet, ha ezen elemek esztétikailag összetartoznak, egymással funkcionális kapcsolatot mutatnak, és azokat rendszerint együtt, mint egységes egészet képező terméket forgalmazzák. A Törvényszék tehát a jelen ügyben nyilvánvalónak ítélte, hogy a vitatott formatervezési mintában ábrázolt három italdoboznak nem közös a funkciója, abban az értelemben, hogy nem olyan funkciót töltenek be, amelyet közülük bármelyik önállóan ne tölthetne be, eltérően például az evőeszközökészletek, vagy a sakktáblából és sakktáblából álló készletek esetétől.

Végül a Törvényszék megjegyezte, hogy a bejelentési kérelemben esetlegesen szereplő leírás nem lehet kihatással a szóban forgó formatervezési minta új vagy egyéni jellegével kapcsolatos érdemi értékelésekre. A Törvényszék szerint e leírás nem lehet befolyással arra a kérdésre sem, hogy mi a szóban forgó formatervezésminta-oltalom tárgya, amely vitathatatlanul összefügg az újdonságra vagy az egyéni jellegre vonatkozó értékelésekkel.

4. NÖVÉNYFAJTÁK

A 2017. november 23-i **Aurora kontra CPVO – SESVanderhave (M 02205)** ítélet (T-140/15, [EU:T:2017:830](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez a Közöségi Növényfajta-hivatal (CPVO) fellebbezési tanácsa azon határozatának hatályon kívül helyezése iránt nyújtottak be keresetet, amely elutasította egy bizonyos cukorrépa fajta, az M 02205 fajta vonatkozásában megadott közöségi növényfajta-oltalom semmisnek nyilvánítása iránti kérelmet. Az említett semmisnek nyilvánítás iránti kérelem azon a körülményen alapult, hogy az M 02205 fajta nem teljesíti a 2100/94/EK rendelet⁴⁷ 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „megkülönböztethetőség” feltételét.

Elsőként a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a CPVO széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik valamely növényfajta oltalom semmissé nyilvánítása tekintetében. Tehát kizárólag az annak kapcsán felmerült komoly kételyek igazolhatják az oltalom alatt álló növényfajta a 2100/94 rendelet 20. cikke alapján történő, semmissé nyilvánításra irányuló eljárás útján való újbóli vizsgálatát, hogy az említett rendeletben előírt vizsgálat időpontjában teljesültek-e a releváns feltételek. A Törvényszék szerint a releváns szabályokból következik, hogy a megkülönböztethetőségre vonatkozó összehasonlító listában szereplő kifejeződőtt jegyeknek, amelyek alapján egy bejelentett fajta megkülönböztethetősége megállapítható, meg kell felelniük a bejelentett fajta közöségi növényfajta-oltalmi bejelentésének benyújtását követő két, éves vegetációs ciklus során végzett összehasonlító fajtatermesztések nyomán gyűjtött jegyeknek. Ezen összefüggésben a Törvényszék rámutatott, hogy a jelen ügyben a felperes joggal hivatkozhatott a megkülönböztethetőségre vonatkozó, több alkalommal módosított összehasonlító listában szereplő számos hibára. Következésképpen úgy vélte, hogy a felperes olyan érdemi ténybeli elemeket terjesztett elő a fellebbezési tanács előtt, amelyek elegendőek voltak ahhoz, hogy komoly kételyeket támasszanak azon kérdést illetően, hogy a két referenciafajta közül az egyikhez használt adatokat e fajta hivatalos leírásából vették-e át.

Másodszor a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a tények hivatalból való vizsgálatának elvét alkalmazni kell a fellebbezési tanács előtti eljárásban, és hogy az utóbbit köti a megfelelő ügyintézés elve, amelynek értelmében

^{47/} A közöségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 227., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 16. kötet, 390. o.).

az ő feladata gondosan és pártatlanul megvizsgálni az előtte folyamatban lévő eljárásban releváns valamennyi jogi és ténybeli elemet. E tekintetben a Törvényszék rámutatott, hogy a fellebbezési tanács feladata volt meggyőződni arról, hogy a megtámadott határozat elfogadásának pillanatában rendelkezik-e minden releváns elemmel, azaz közelebbről az elvégzett összehasonlító fajtatermesztések eredményeivel, annak érdekében, hogy meg tudja állapítani, hogy az M 02205 fajta megkülönböztethetőségét az alkalmazandó szakmai szabályoknak megfelelően értékelték-e. Márpedig a CPVO elismerte, hogy a megtámadott határozat elfogadásakor a fellebbezési tanács nem rendelkezett ezen eredményekkel. Következésképpen a Törvényszék megállapította, hogy, mivel a fellebbezési tanács nem folytatott azt lehetővé tévő megfelelő vizsgálatot, hogy megbizonyosodjon arról, hogy az M 02205 fajta megkülönböztethetőségét összehasonlító fajtatermesztésekből származó adatok alapján állapították meg, nem teljesítette megfelelően kötelezettségeit.

VI. KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA – KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK

A közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) területén a korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos jogviták köre – a korábbi évekhez hasonlóan – 2017-ben is gazdagodott. Több határozat érdemel különös figyelmet.

1. UKRAJNA

A 2017. június 15-i *Kiselev kontra Tanács* ítélet (T-262/15, [EU:T:2017:392](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek arról kellett határozatot hoznia, hogy az orosz szövetségi állami hírügyökség elnöki rendelettel kinevezett elnökének nevét azon az alapon vették fel az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekkel érintett személyek jegyzékeibe, hogy ő az orosz erők Ukrajnába telepítését támogató kormánypropaganda központi alakja.

A Törvényszék – miután megállapította, hogy a szóban forgó korlátozó intézkedések összeegyeztethetők az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről az Orosz Föderáció közötti partnerség létrehozásáról szóló partnerségi és együttműködési megállapodás⁴⁸ 99. cikke 1. pontjának d) alpontjában előírt, a biztonságra vonatkozó kivételekkel – különösen azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az alkalmazandó uniós jogi rendelkezésekben⁴⁹ kifejtett jegyzékbe vételi kritériumnak, azaz az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét, illetve ezen állam stabilitását vagy biztonságát aláásó vagy fenyegető intézkedéseket vagy politikákat aktívan

^{48/} Az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről az Orosz Föderáció közötti partnerség létrehozásáról szóló Partnerségi és együttműködési megállapodás (HL 1997. L 327., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 56. kötet, 5. o.). Megjegyzendő, hogy az említett rendelkezés olyan kivételt ír elő, amelyre valamely fél egyoldalúan hivatkozhat olyan intézkedések meghozatala érdekében, amelyeket alapvető biztonsági érdekei védelmében szükségesnek ítélt többek között „háborús időkben vagy háborúval fenyegető súlyos nemzetközi feszültség [helyesen: feszültség] esetén, illetve olyan kötelezettségek teljesítése céljából, amelyeket a béke és a nemzetközi biztonság fenntartása céljából fogadtak el”.

^{49/} A módosított, az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatt korlátozó intézkedések bevezetéséről szóló, 2014. március 17-i 2014/145/KKBP tanácsi határozat (HL 2014. L 78., 16. o.; helyesbítés: HL 2014. L 263., 35. o.) 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja; a módosított, az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatt korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. március 17-i 269/2014/EU tanácsi rendelet (HL 2014. L 78., 6. o.; helyesbítések: HL 2014. L 121., 60. o.; HL 2014. L 294., 50. o.) 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

támogató személyekre vonatkozó kritériumnak a felperes helyzetére való alkalmazása a felperes véleménynyilvánítás szabadságához való jogának megsértését képezi-e.

A Törvényszék elsősorban – hangsúlyozva, hogy a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos bármely korlátozásnak törvény által előírtak kell lennie – megállapította, hogy a szóban forgó korlátozó intézkedések különösen általános hatályú jogi aktusokban kerültek kifejtésre, amelyek először is az uniós jogban egyértelmű jogalapokkal rendelkeznek – nevezetesen az EUSZ 29. cikk és az EUMSZ 215. cikk –, másodsor pedig mind hatályukat, mind pedig a felperesre való alkalmazásukat igazoló okokat illetően kellő indokolással rendelkeznek. A Törvényszék szerint ugyanis a média – különösen az audiovizuális média – jelenkori társadalomban betöltött szerepének jelentőségére tekintettel, előrelátható volt, hogy egy elnöki rendelettel az orosz szövetségi állami hírügyenökség elnökévé kinevezett személy által különösen a nagyon népszerű adások során nyújtott, az orosz kormány Ukrajnát destabilizáló intézkedéseinek és politikáinak széleskörű médiatámogatására vonatkozhat „az aktív támogatás” fogalmára alapított kritérium, amennyiben a véleménynyilvánítás szabadságának az abból eredő korlátozásai tiszteletben tartják az ahhoz szükséges többi feltételt, hogy ezt a szabadságot jogszerűen lehessen korlátozni.

A Törvényszék másodsorban azt a kérdést illetően, hogy az elfogadott korlátozó intézkedések az Unió által ilyenként elismert általános érdekű célkitűzést követnek-e, megjegyezte, hogy ezen intézkedésekkel – különösen a szóban forgó, az aktív támogatással kapcsolatos kritérium alkalmazásával – a Tanács célja az orosz hatóságokra történő nyomásgyakorlás annak érdekében, hogy utóbbiak felhagyjanak az Ukrajnát destabilizáló intézkedéseikkel és politikáikkal, ami megfelel a KKBP egyik célkitűzésének.

A Törvényszék harmad- és utolsósorban a korlátozó intézkedések szükséges és arányos jellegét illetően emlékeztetett az arányosság elvével, valamint a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó korlátozásokkal kapcsolatos saját ítélkezési gyakorlatára és a Bíróság ezekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, továbbá különösen az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatában e tekintetben meghatározott elvekre. Ezzel összefüggésben rámutatott, hogy a felperes újságírói feladatainak ellátása során – amelyek nem választhatók el az orosz hírügyenökség elnökeként ellátott feladatokról – több alkalommal nyilatkozott az orosz kormány által Ukrajnában létrehozott helyzetről. A Törvényszék szerint közismert, hogy az orosz kormány Ukrajnát destabilizáló intézkedései és politikái Oroszországban igen jelentős médiafigyelmet élveznek, és azokat propaganda útján nagyon gyakran teljes mértékben igazoltként mutatják be az orosz népnek. E körülmények között és a felperes által tett nyilatkozatokat illetően a Tanács rendelkezésére álló bizonyítékokra figyelemmel, az orosz kormány Ukrajnát destabilizáló intézkedései és politikái javára a felperes által folytatott propaganda miatt az őt érintő korlátozó intézkedések elfogadása nem tekinthető a felperes véleménynyilvánítás szabadságához való joga aránytalan korlátozásának. A Törvényszék egyebekben – megjegyezve, hogy a felperes harmadik állam, az Oroszországi Föderáció állampolgára, és ebben az államban rendelkezik lakóhellyel, ahol szakmai tevékenységét végzi – megállapította, hogy a felperesnek a tagállamok területére történő beutazásával vagy azon való átutazásával kapcsolatos korlátozásokat, valamint az Unió területén elhelyezett pénzeszközeinek befagyasztását előíró, szóban forgó korlátozó intézkedések nem sértik a felperesnek a véleménynyilvánítás szabadsága gyakorlásához fűződő jogának lényegét különösen a médiaágazatban folytatott szakmai tevékenysége keretében abban az országban, ahol lakóhellyel rendelkezik és dolgozik.

A 2017. július 7-i **Azarov kontra Tanács** ítélet (T-215/15, fellebbezett,⁵⁰ [EU:T:2017:479](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez az egykori ukrán miniszterelnök azon jogi aktusokkal szemben benyújtott keresettel fordult, amelyekben a Tanács úgy határozott, hogy fenntartja a felperes nevét az ukrainai állami vagyon hűtlen kezeléséért

50/ C-530/17. P. sz., **Azarov kontra Tanács** ügy.

felelősként azonosított személyekkel kapcsolatos korlátozó intézkedésekkel érintett személyek jegyzékén.⁵¹ Afelperes többek között azzal érvelt, hogy a Tanács nyilvánvaló értékelési hibát követett el annak elhatározásakor, hogy a szóban forgó korlátozó intézkedéseket meghosszabbítja, mivel a megtámadott jogi aktusok csupán igen homályos és rövid indokolást tartalmaznak. A Tanácsnak így módon konkrétabb kiegészítő információkat kellett volna előterjesztenie.

A Törvényszék e tekintetben emlékeztetett arra, hogy a Tanács nem köteles arra, hogy hivatalból szisztematikus módon saját vizsgálatokat vagy ellenőrzéseket végezzen további pontosítások beszerzése végett abban az esetben, ha a harmadik ország hatóságai által szolgáltatott információk már a rendelkezésére állnak ahhoz, hogy korlátozó intézkedéseket fogadjon el azon személyekkel szemben, akik ezen országból származnak, és akikkel szemben ezen országban bírósági eljárások vannak folyamatban. A Törvényszék pontosította, hogy a jelen ügyben a Tanácsnak azt kell ellenőriznie, hogy egyrészt a dokumentumok, amelyeket alapul kíván venni, milyen mértékben teszik lehetővé annak alátámasztását, hogy amint azt a felperes nevének a szóban forgó jegyzékbe való felvételére vonatkozó indoklás állítja, a felperes ellen az ukrán hatóságok büntetőeljárást folytatnak olyan tények miatt, amelyek az állami pénzeszközök hűtlen kezelését valósíthatják meg, és másrészt ezen eljárások lehetővé teszik-e a felperes cselekedeteinek a fent említett releváns kritériumok alapján való minősítését. A Tanácsnak csak ezen ellenőrzések negatív eredménye esetén kellene kiegészítő ellenőrzéseket végeznie. A Tanácsnak azonban az adott ügy körülményei alapján értékelnie kell a további ellenőrzések lefolytatásának a szükségességét, különösen kérnie kell az ukrán hatóságoktól kiegészítő bizonyítékok közlését abban az esetben, ha a már szolgáltatott bizonyítékok elégtelennek vagy ellentmondásosnak bizonyulnak. Ezenfelül azon lehetőség keretében, amelyet biztosítani kell az érintett személyek számára az azon indokokat illető észrevételek megtételére vonatkozóan, amelyeket a Tanács alapul kíván venni e személyek nevének a szóban forgó jegyzékben való fenntartásához, e személyek előterjeszhetnek olyan – akár mentesítő – bizonyítékokat, amelyek szükségessé teszik, hogy a Tanács kiegészítő ellenőrzéseket végezzen.

Az **LTTE kontra Tanács** ítéletre⁵² alapított azon érvet illetően, amely szerint a Tanácsnak azt megelőzően, hogy egy harmadik ország valamely hatóságának a határozatát alapul veszi, gondosan ellenőriznie kellett volna, hogy ezen állam releváns szabályozása az uniós szinten garantálttal egyenértékű módon biztosítja-e a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog védelmét, a Törvényszék először is megjegyezte, hogy az említett ítélet alapjául szolgáló ügyben a korlátozó intézkedéseket a terrorizmus elleni küzdelem keretében elfogadott 2001/931/KKBP közös állásponthoz⁵³ alapján fogadták el, amely olyan mechanizmust vezet be, amely lehetővé teszi a Tanács számára, hogy valamely személyt a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó jegyzékbe olyan határozat alapján vegyen fel, amelyet egy – az adott esetben harmadik országbeli – nemzeti hatóság fogadott el.

Márpedig a jelen ügyben az ukrán hatóságok előzetes határozatának a megléte nem tartozik azon kritériumok közé, melyek meghatározzák a szóban forgó korlátozó intézkedések elfogadásának a feltételeit, mivel az említett hatóságok által megindított bírósági eljárások csupán ezen intézkedések ténybeli alapját képezik.

51/ Az ukránjai helyzetre tekintettel egyes személyekkel, szervezetekkel és szervekkel szembeni korlátozó intézkedések meghozataláról szóló 2014/119/KKBP határozat módosításáról szóló, 2015. március 5-i (KKBP) 2015/364 tanácsi határozat (HL 2015. L 62., 25. o.) és az ukránjai helyzetre tekintettel egyes személyekkel, szervezetekkel és szervekkel szembeni korlátozó intézkedések meghozataláról szóló 208/2014/EU rendelet végrehajtásáról szóló, 2015. március 5-i (EU) 2015/357 tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2015. L 62., 1. o.).

52/ 2014. október 16-i ítélet, T-208/11 és T-508/11, [EU:T:2014:885](#).

53/ A terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/931/KKBP tanácsi közös állásponthoz (HL 2001. L 344., 93. o.; magyar nyelvű kiadás 18. fejezet, 1. kötet, 217. o.).

A Törvényszék másodszor hangsúlyozta, hogy mindenesetre jelentős a különbség a terrorizmus elleni küzdelmet érintő korlátozó intézkedések, valamint az olyan korlátozó intézkedések között, amelyek az egyrészről az Unió, és másrészről a harmadik államok – a jelen esetben Ukrajna – új hatóságai között fennálló együttműködés keretébe illeszkednek. A terrorizmus elleni küzdelem, amelyhez a Tanács a bizonyos személyekre vagy szervezetekre vonatkozó korlátozó intézkedések elfogadásával járul hozzá, nem feltétlenül illeszkedik ugyanis a rendszert váltó, olyan harmadik államok hatóságaival való együttműködés keretébe, amelyeket a Tanács támogatni kíván, amint az a jelen ügyben történt.

Ha tehát a Tanácsnak az elsősorban politikai jellegű, azon döntése, hogy az új ukrán hatóságokkal együtt kíván működni többek között annak az e hatóságok számára történő lehetővé tétele érdekében, hogy visszaszerezzék az esetlegesen hűtlen kezeléssel érintett pénzeszközöket „a jog érvényesülésének [...] [Ukrajnában való] helyreállítása és támogatása érdekében”, alá lenne rendelve azon feltételnek, amely szerint az ukrán államnak közvetlenül a rendszerváltást követően biztosítani kell az alapvető jogoknak az Unió és a tagállamai által biztosítottal egyenértékű védelmét, ez lényegében sértené azt a széles mérlegelési mozgásteret, amellyel a Tanács rendelkezik az azon személyek körét korlátozó általános kritériumok meghatározása tekintetében, akik ellen az ezen új hatóságok támogatására irányuló korlátozó intézkedések alkalmazhatók.

A Tanácsnak e széles mérlegelési mozgáster gyakorlása során tehát szabadsággal kell rendelkeznie annak elhatározására vonatkozóan, hogy a rendszerváltást követően az ukrán hatóságok támogatást érdemelnek, mivel Ukrajnában elősegítik a demokratikus életet és a jogállamiság tiszteletben tartását a korábban fennálló helyzethez képest, és hogy a jogállamiság megerősítésének és támogatásának egyik lehetséges eszköze azon személyek vagyonának a befagyasztásában áll, akiket az ukrán állam vagyonának a hűtlen kezeléséért felelősként azonosítottak. Következésképpen az alapvető jogok Ukrajnában fennálló védelme és az Unióban fennálló e védelem közötti esetleges eltérésnek csak abban az esetben lenne kihatása ezen intézkedések felperessel szemben való fenntartásának a jogszerűségére, ha a Tanács azon politikai döntése, hogy többek között a szóban forgó korlátozó intézkedésekből következő együttműködés révén, támogatni kívánja az új ukrán rezsimet, nyilvánvalóan tévesnek bizonyulna, többek között amiatt, hogy a rendszerváltást követően ezen országban az alapvető jogokat szisztematikus módon megsértik.

2. TUNÉZIAI KÖZTÁRSASÁG

A 2017. október 5-i **Mabrouk kontra Tanács** ítélet (T-175/15, [EU:T:2017:694](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek az azon határozatok megsemmisítése iránti kérelemről kellett döntenie, amelyekkel a Tanács úgy határozott, hogy fenntartja a felperes nevét a tunéziai helyzet tekintetében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekkel⁵⁴ érintett személyek jegyzékén. Keresetének alátámasztására a felperes többek között az észszerű eljárási idő tunéziai hatóságok általi, azon bírósági eljárás keretében történő megsértésére hivatkozott, amelyen a Tanácsnak az a határozata alapult, hogy fenntartja a felperes nevét az említett jegyzéken, továbbá arra hivatkozott, hogy maga a Tanács megsértette az észszerű határidőn belül tárgyalás megtartásához való jogát.

A Törvényszék ezzel kapcsolatban egyrészről megállapította, hogy a tunéziai bíróságok feladata határozatot hozni az észszerű eljárási idő elvének a felperessel szemben folyamatban lévő bírósági eljárás keretében történt esetleges megsértéséről. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a jogállamiság és az emberi jogok, valamint az emberi

^{54/} A tunéziai helyzet tekintetében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2011. január 31-i 2011/72/KKBP tanácsi határozat (HL 2011. L 28., 62. o.), a 2011/72 határozat módosításáról szóló, 2015. január 30-i (KKBP) 2015/157 tanácsi határozat (HL 2015. L 26., 29. o.) és a 2011/72 határozat módosításáról szóló, 2016. január 28-i (KKBP) 2016/119 tanácsi határozat (HL 2016. L 23., 65. o.).

méltóság elvét az Unió valamennyi – többek között a KKBP területén sorra kerülő – fellépésének tiszteletben kell tartania. Márpedig az észszerű eljárási idő elve a tisztességes eljáráshoz való jog egyik alkotóeleme, amelyet több, jogilag kötelező erejű nemzetközi jogi eszköz rendelkezései védenek. Ezen túlmenően a megtámadott határozatok az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartásának előmozdítására irányuló célkitűzéseken alapuló, Tunézia támogatását célzó politika keretébe illeszkednek. A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy nem zárható ki, hogy a Tanács elvégezze a szükséges vizsgálatokat, amennyiben olyan objektív, megbízható, konkrét és egyező bizonyítékok állnak fenn, amelyek jogszerű kérdéseket vethetnek fel arra vonatkozóan, hogy a tunéziai hatóságok tiszteletben tartották-e a felperesnek a tárgyalás észszerű határidőn belüli megtartásához való jogát. Úgy vélte ugyanakkor, hogy a jelen ügyben ez a feltétel nem teljesül.

A Törvényszék másrészt elutasította a felperes arra alapított érvelését, hogy a Tanács megsértette az Alapjogi Charta 47. cikkét azzal, hogy megsértette a felperes észszerű eljárási időhöz való jogát, mivel nem tette meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a Tunéziában vele szemben folyamatban lévő bírósági eljárás időtartama ne haladja meg az észszerű időtartamot. A Törvényszék szerint az Alapjogi Charta 47. cikke csak a pénzeszközök vitatott befagyasztásának az uniós bíróságok általi bírósági felülvizsgálatára alkalmazható. Nem alkalmazandó azonban sem a Tunéziában folyamatban lévő bírósági eljárásra – amely nem tartozik az uniós jog hatálya alá –, sem a megtámadott határozatra, amelyet nem bíróság bocsátott ki és amely tárgyánál fogva nem rendelkezik igazságszolgáltatási jelleggel. A Törvényszék pontosította, hogy mindenestre – még ha ezt az érvelést a megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított érvelésként lehetne is értelmezni – mivel a felperes nem bizonyította, hogy a Tunéziában folyamatban lévő bírósági eljárás meghaladott egy észszerű időtartamot, nem tudta igazolni, hogy maga a pénzeszközei Unióban való befagyasztásának időtartama túlzott volt.

Ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a Tanács nyilvánvaló értékelési hibákat követett el Tunéziában a demokratizálódási folyamat alakulását és a tunéziai állami pénzeszközök hűtlen kezeléséért felelős tunéziai állampolgárokkal szembeni korlátozó intézkedések szükségességét illetően, a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Tanács ezen a területen széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik, így az ilyen területen elfogadott intézkedés jogszerűségét csak annak nyilvánvalóan alkalmatlan volta érintheti. Márpedig a felperes által hivatkozott igazságügyi, alkotmányos és választási jellegű különféle fejlemények nem bizonyítják, hogy a Tanács nyilvánvaló hibát követett el Tunéziában a demokratikus átmenet folyamatának értékelésekor. Ugyanis noha ezek a fejlemények az előrehaladást tanúsítják, azokból nem lehet nyilvánvaló módon levonni azt a következtetést, hogy ez a folyamat lezárult, mivel az a jogállamiságnak és az új tunéziai alkotmány demokratikus vívmányainak megszilárdulásától függ. Mindenestre – hangsúlyozta a Törvényszék – a vitatott korlátozó intézkedések esetleges hatályon kívül helyezése kizárólag az alapul szolgáló bírósági eljárások kimenetelétől függhet, nem pedig Tunéziában a demokratikus átmenet folyamatának megvalósulásától, mivel e folyamat támogatása csupán egyik végső célját képezi azon politikának, amelybe a pénzeszközök befagyasztása illeszkedik, és nem képezi további feltételét a befagyasztás fenntartásának.

VII. GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS TERÜLETI KOHÉZIÓ

A 2017. május 4-i **Green Source Poland kontra Bizottság** ítélet (T-512/14, [EU:T:2017:299](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek alkalma nyílt megvizsgálni azt az újonnan felmerült kérdést, hogy egy nagyprojekt megvalósításáért felelős vállalkozás által az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) az említett nagyprojekthez való pénzügyi hozzájárulásnak valamely tagállam felé történő megerősítését megtagadó bizottsági határozattal szemben benyújtott kereset elfogadható-e.

Elsősorban, a közvetlen érintettség első kritériumát, azaz azt illetően, hogy a vitatott uniós intézkedés közvetlen hatásokat gyakoroljon a jogalany jogi helyzetére, a Törvényszék megállapította, hogy az 1083/2006/EK rendelet⁵⁵ releváns rendelkezéseiből kitűnik, hogy kizárólag a Bizottság és a tagállam közötti kapcsolatokban kerül sor az arra irányuló műveletekre, amelyek révén a Bizottság értékeli és megerősíti a tagállam felé az ERFA valamely nagyprojekthez való pénzügyi hozzájárulását vagy annak hiányát. Ez megfelel annak, hogy az ítélezési gyakorlat értelmében az ERFA-ból nyújtott támogatást a Bizottság és a tagállam közötti rendszerként alakították ki. Ezen túlmenően az említett rendelkezésekből kitűnik, hogy a tagállamok felelősek a műveletek, köztük a nagyprojektek kiválasztásáért. A Bizottság nem a kérelmezők által a nemzeti hatóságoknak javasolt nagyprojektek kiválasztását, hanem pusztán – és kizárólag a tagállamok tekintetében – azon nagyprojektek többek között összhangjának és hozzájárulásának értékelését végzi el, amelyeket a nemzeti hatóságok már kiválasztottak és benyújtottak a Bizottságnak azzal a céllal, hogy megerősítse az ERFA-ból való pénzügyi hozzájárulást vagy annak hiányát. A Törvényszék e tekintetben pontosította, hogy a **Consorzio gruppo di azione locale „Murgia Messapica” kontra Bizottság ítéletben**⁵⁶ kialakított indoklás nem ültethető át a jelen ügyre, mivel a projektek kiválasztását nem a Bizottság végzi, hanem az kizárólag a nemzeti hatóságok feladata.

Az állandó ítélezési gyakorlat szerint egyébként az ERFA-ból uniós pénzügyi támogatás odaítélésére vonatkozó határozatban valamely jogalanynak a projekt megvalósításáért felelős hatóságként való kijelölése nem vonja azt maga után, hogy maga ez a jogalany az említett támogatás jogosultja. Az ERFA-ból származó pénzügyi támogatás odaítéléséről szóló határozat címzettjeként a tagállamot kell az említett támogatás jogosultjának tekinteni. Ez annál inkább igaz, ha az ERFA-ból nyújtott támogatást még nem ítélték oda a tagállamnak, ekként pedig, ha a projekt megvalósítása tekintetében felelősként, a kérelemért felelősként, illetve a támogatás kedvezményezettjeként kijelölt jogalany és az ERFA-ból nyújtott támogatás közötti kapcsolat még közvetettebb.

A projekt megvalósításához szükséges forrásoktól való megfosztást, a projekt folytatásának ellehetetlenülését, és a már felmerülő kiadásokból eredő, a felperes által hivatkozott veszteségek viselésének kötelezettségét illetően a Törvényszék úgy vélte, hogy azok – amennyiben megállapítást nyernek – nem magából a megtámadott határozatból és nem is az annak hatásaira irányadó uniós jogi rendelkezésekből erednek, hanem azokból a következményekből, amelyeket a projekt megvalósítására szolgáló támogatás nyújtásával kapcsolatos szerződés keretében a nemzeti hatóságok és a felperes az említett határozathoz rendeltek. Az e szerződésből eredő következmények és kötelezettségek ugyanis a felperes jogi helyzete és a megtámadott határozat között helyezkednek el. Ily módon – az alkalmazandó nemzeti joggal összhangban – a felperes a megtámadott határozat érvénytelenségére hivatkozva az illetékes nemzeti bíróság előtt kifogásolhatta volna többek között a szerződés megszüntetését, illetve a nemzeti hatóságok által az említett szerződés alapján kért visszatérítést.

Másodsorban, a közvetlen érintettség második kritériumát, azaz azt illetően, hogy vitatott uniós intézkedés ne hagyjon mérlegelési jogkört az intézkedés végrehajtásával megbízott címzettek számára, a Törvényszék megállapította, hogy megtámadott határozat érintett tagállam általi végrehajtása maga a megtámadott határozat, illetve az annak hatásaira irányadó uniós jogi rendelkezések értelmében semmiféle következménnyel nem jár a felperesre nézve, mivel hatásai kizárólag az Unió – különösen az ERFA – és az említett tagállam közötti kapcsolatokra szorítkoznak. E körülmények között a Törvényszék megállapította, hogy a felperest nem érinti közvetlenül a megtámadott határozat, tekintettel arra, hogy az kizárólag a Bizottság és az érintett tagállam közötti jogviszonyban keletkeztet hatásokat.

^{55/} Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. július 11-i 1083/2006/EK tanácsi rendelet (HL 2006. L 210., 25. o.; helyesbítések: HL 2006. L 239., 248. o.; HL 2007. L 145., 38. o.; HL 2007. L 164., 36. o.; HL 2008. L 301., 40. o.).

^{56/} 1994. május 19-i ítélet, T-465/93, [EU:T:1994:56](#).

VIII. EGÉSZSÉGVÉDELEM

A 2017. január 26-i **GGP Italy kontra Bizottság** ítélet (T-474/15, [EU:T:2017:36](#)) alapjául szolgáló ügyben a felperes által gyártott fűnyíró gép forgalomba hozatalával kapcsolatos, a lett hatóságok által a 2006/42/EK irányelvnek⁵⁷ megfelelően hozott intézkedést igazoltnak minősítő bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresettel fordultak a Törvényszékhez. A munkavállalók egészségének és biztonságának védelme területén az alapvető követelmények harmonizációja révén az áruk szabad mozgásának megkönnyítésére irányuló, ún. új megközelítést alkalmazó irányelvek keretébe illeszkedő ügyben a Törvényszéknek alkalma nyílt pontosítani többek között a 2006/42 irányelv 11. cikkében előírt védzáradék alkalmazása során a Bizottság felülvizsgálatának terjedelmét és az ezen az alapon elfogadható intézkedések jellegét. A lett hatóságok úgy vélték, hogy a szóban forgó fűnyíró gép nem tartotta tiszteletben a 2006/42 irányelvben előírt alapvető követelményeket, mivel nem felelt meg az alkalmazandó harmonizált szabvány 2010-es változatának. A felperes ugyanakkor azzal érvelt, hogy a fűnyíró gép megfelelt a szabvány 2006-os változatának, amelyre – álláspontja szerint – 2013. augusztus 31-ig lehetett hivatkozni, és hogy következésképpen az azon időpontig forgalmazott modellre vonatkozott a 2006/42 irányelvben előírt alapvető követelményeknek való megfelelés vélelme.

Először is a Bizottság felülvizsgálatának terjedelmét illetően a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a 2006/42 irányelv 11. cikkének (3) bekezdése alapján meghozott határozat elfogadásával összefüggésben a Bizottság nem köteles az említett cikkben előírt védzáradék alkalmazásához vezető nemzeti intézkedések jogszerűségét minden szempontból felülvizsgálni. E tekintetben a 2006/42 irányelv 20. cikke kifejezetten említi „az érintett tagállam hatályos joga alapján nyitva álló jogorvoslati lehetőségeket”, amely utal arra egyrészt, hogy az irányelv alapján hozott nemzeti intézkedésekre irányul, másrészt pedig, hogy azok felülvizsgálata a nemzeti bíróságok feladata. E cikk nem keletkeztet tehát kötelezettségeket a Bizottság terhére. A 2006/42 irányelv 11. cikke (3) bekezdésének végrehajtása keretében a Bizottság szerepe elsősorban annak ellenőrzése, hogy a hozzá a valamely tagállam által bejelentett megfelelő intézkedések jogi és ténybeli szempontból indokoltak-e, annak elkerülése érdekében, hogy valamely gép – amint azt a 2006/42 irányelv 11. cikkének (1) bekezdése előírja – veszélyeztethesse a személyek, illetve adott esetben a háziállatok egészségét vagy biztonságát, és a tulajdon vagy a környezet biztonságát. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy egyebekben semmi sem akadályozza meg, hogy a 2006/42 irányelv 11. cikkében előírt védzáradék szerint a tagállam által elfogadandó és a Bizottsággal közlendő „megfelelő intézkedések” nem egyoldalú vagy nem közvetlenül kötelező erejű intézkedések formáját öltse. Így azon tény közlése, mint a jelen ügyben, hogy a nemzeti hatóságok eljárását követően a forgalmazó önkéntesen hoz a piacról történő kivonásra és a forgalmazás mellőzésére irányuló intézkedéseket, olyan megfelelő intézkedés közlésének minősül, amely révén a 2006/42 irányelv 11. cikkének (3) bekezdése alapján hozott bizottsági határozat elfogadására sor kerülhet.

Másodszor, a releváns harmonizált szabvány 2006-os változatának jogi kötőerejét illetően a Törvényszék pontosította, hogy a 2006/42 irányelv 7. cikke értelmében a harmonizált szabványra történő hivatkozásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában a Bizottság által történő közzététele biztosít olyan jogi kötőerőt, amely lehetővé teszi a gépek gyártói vagy meghatalmazott képviselői számára, hogy az ugyanazon irányelvben előírt és az említett közzétett harmonizált szabványban szereplő, alapvető követelményeknek való megfelelés vélelmét élvezzék. Az ilyen közzétételekre vonatkozó szabályok megegyeznek az uniós intézmények általános hatályú jogi aktusai közzétételére vonatkozó szabályokkal. A Törvényszék szerint a 2006/42 irányelv 7. cikke korlát nélkül azon harmonizált szabványokra vonatkozik, amelyek hivatkozásait közzétették a Hivatalos Lapban, és e cikk nem korlátozza hatályát és tartalmát azon harmonizált szabványokra, amelyek hivatkozásait ezen irányelv alapján tették közzé. E rendelkezés akadályozza

^{57/} A gépekről és a 95/16/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. május 17-i 2006/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozás) (HL 2006. L 157., 24. o.).

így annak megállapítását, hogy a harmonizált szabványokra történő hivatkozások 98/37 irányelv⁵⁸ alapján történő közzétételét ezen irányelvvel egy időben hallgatólagosan hatályon kívül helyezték. Ebből következik, hogy azon harmonizált szabványok, amelyek hivatkozásait a 98/37 irányelv alapján közzétették, a 2006/42 irányelv 7. cikkének hatálya alá tartoznak, amíg kifejezetten nem helyezik hatályon kívül azt a határozatot, amely jogi kötőerővel ruházza fel azokat annak érdekében, hogy azokra az érintett gépek forgalomba helyezésekor vagy üzembe helyezésekor, azaz a hivatkozásuk Hivatalos Lapban történő közzétételekor alkalmazandó irányelvben előírt alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek való megfelelés védelme vonatkozzon. Ennélfogva – állapította meg a Törvényszék – a felperes jogosan állította azt, hogy a szóban forgó fűnyíró géphez a 2006/42 irányelvben előírt alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek való megfelelés védelme fűződött.

IX. VÁMUNIÓ

A 2017. december 11-i **Léon Van Parys kontra Bizottság** ítélet (T-125/16, [EU:T:2017:884](#)) alapjául szolgáló ügyben egy, Ecuadorból származó banánt importáló társaság által a behozatali vámok elengedése iránt benyújtott kérelmet elutasító bizottsági határozattal szemben benyújtott keresettel fordultak a Törvényszékhez. Ezt a határozatot a Bizottság azt követően hozta, hogy a **Firma Van Parys kontra Bizottság** ítéletben⁵⁹ a Törvényszék részlegesen megsemmisítette a Bizottság azon korábbi határozatát, amelyben ezen utóbbi úgy vélte, hogy a 2913/92/EGK rendelet⁶⁰ 239. cikke értelmében a felperes esetében nem indokolt a behozatali vámok elengedése. A Törvényszék ugyanis úgy vélte, hogy a Bizottság nem állapította meg, hogy a felperes elmulasztott gondosságot tanúsítani. Ezen ítéletet követően a Bizottság szükségesnek tartotta kiegészítő információk megszerzését a vámhatóságoktól, és tájékoztatta a felperest, hogy ezért az ezen információk kézhezvételéig szükséges időszakkal meghosszabbították a 2454/93/EGK rendelet⁶¹ 907. cikkében a vámok elengedése iránti kérelem elintézésére előírt kilenc hónapos határidőt. A Bizottság ezután elfogadta a felperes vámok elengedése iránti kérelmét elutasító megtámadott határozatot. Keresetében a felperes kifogásolta a **Firma Van Parys kontra Bizottság** ítélet⁶² Bizottság általi végrehajtásának módját. Konkrétan azt állította, hogy feltéve, hogy észszerű határidő állt a Bizottság rendelkezésére ezen ítélet végrehajtásához, ez a határidő semmiképpen sem haladhatta meg a 2454/93 rendelet 907. cikkében előírt új, kilenc hónapos, jogvesztő határidőt.

A megfelelő ügyintézés elvének megsértésére alapított jogalapot illetően a Törvényszék előjáróban megállapította, hogy a **Firma Van Parys kontra Bizottság** ítéletet⁶³ követően a 2454/93 rendelet 907. cikke már nem volt alkalmazható az első határozat felváltására irányuló megtámadott határozat elfogadása érdekében újraindított eljárás keretében, mivel az ítélezési gyakorlat szerint csak az észszerű határidő volt alkalmazható. Márpedig a meghozandó intézkedések jellegére, valamint a jelen ügy sajátos körülményeire tekintettel a Bizottság a megtámadott

^{58/} A tagállamok gépekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1998. június 22-i 98/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 207., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 20. kötet, 349. o.).

^{59/} 2013. március 19-i ítélet, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

^{60/} A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o.; magyar nyelvű kiadás: 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.).

^{61/} A 2913/92 rendelet végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1993. július 2-i 2454/93/EGK bizottsági rendelet (HL 1993. L 253., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 2. fejezet, 6. kötet, 3. o.).

^{62/} 2013. március 19-i ítélet, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

^{63/} 2013. március 19-i ítélet, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

határozat elfogadásához vezető eljárás lefolytatása során nem tartotta be az észszerű határidőt. E tekintetben elegendő azt megállapítani, hogy még ha feltételezzük is, hogy a Bizottság által a nemzeti vámhatóságoknak címzett információkérések olyan jellegűek voltak, hogy felfüggesztették a kilenc hónapos határidőt, ami nem állhat fenn, mivel a 2454/93 rendelet 907. cikkében előírt mechanizmust nem lehetett ismét alkalmazni, több mint tíz hónap telt el a hatóságok válasza és a megtámadott határozat elfogadása között. A Törvényszék szerint a Bizottság által meghozandó vagy meghozott egyetlen intézkedés sem igazolhatja az ilyen határidő elteltét. Igaz ugyan, hogy a **Firma Van Parys kontra Bizottság** ítélet⁶⁴ az akta iratainak felülvizsgálatára kötelezte a Bizottságot, a Törvényszék ugyanakkor úgy vélte, hogy egyáltalán nem tűnik ki, hogy ezen ítéletet követően a Bizottság új aktát állított volna össze, sőt az sem, hogy új ténybeli elemeket terjesztett volna elő vagy tárt volna fel.

Azt a kérdést illetően, hogy az észszerű határidő túllépése maga után vonhatta-e a megtámadott határozat megsemmisítését, a Törvényszék megjegyezte, hogy a 2454/93 rendelet célja többek között, hogy bizonyos szabályokat pontosítson az alkalmazásukkor fennálló nagyobb jogbiztonság érdekében, amint az a preambulumbeközléseiből következik, és hogy e rendelet szigorú határidőket írt elő mind a kérelmező, mind pedig a Bizottság tekintetében a behozatali vámok elengedése iránti kérelem elintézése vonatkozásában. Ezzel összefüggésben a Törvényszék egyrészt megállapította, hogy a 2454/93 rendelet 907. cikkéből kitűnik, hogy jöllehet a Bizottságnak a határozata elfogadásához rendelkezésére álló kilenc hónapos határidő bizonyos feltételekkel felfüggeszthető, a vámok elengedése iránti kérelemről szóló határozatot a 2454/93 rendelet 907. cikkének második bekezdésében foglalt határidőben kell meghozni, pontosítva, hogy az e határidőben adott válasz hiánya kötelezően a kérelem illetékes vámhatóság által történő elfogadásának minősül ugyanezen rendelet 909. cikke alapján. Másrészt hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben, amennyiben a Bizottság a 2454/93 rendelet keretében járt volna el, az ugyanezen rendelet 907. cikkében előírt, a felfüggesztéseket is magában foglaló kilenc hónapos jogvesztő határidőn túl hozott határozata a felperes kérelmének a vámhatóság által történő elfogadásának minősült volna. A Törvényszék azt a következtetést vonta le, hogy nem vitatott, hogy a bevezetett szabályozás, és különösen a 2454/93 rendelet 907. cikkében előírt kilenc hónapos határidő már nem vonatkozott a Bizottságra az EUMSZ 266. cikk szerinti megindított eljárás keretében. Megjegyezte ugyanakkor, hogy ez nem befolyásolja azt, hogy a megtámadott határozat észszerű határidőt figyelmen kívül hagyó elfogadásával a Bizottság mellőzte a 2454/93 rendeletben előírt biztosítékokat, és megfosztotta a felperest e rendelet hatékony érvényesülésétől, annak lehetőségétől, hogy az előírt határidőkben kapjon határozatot, valamint hogy az e határidőkben hozott válasz hiányában számára kedvező határozatban részesüljön. A Bizottság ennél fogva megsértette az észszerű határidő elvét, ami a jelen ügy sajátos körülményeire tekintettel indokolja a megtámadott határozat megsemmisítését.

X. DÖMPING

A 2017. június 1-jei **Changmao Biochemical Engineering kontra Tanács** ítélet (T-442/12, [EU:T:2017:372](#)) alapjául szolgáló ügyben a 626/2012/EU végrehajtási rendeletnek⁶⁵ a felperest – egy Kínában letelepedett borkősavgyártó és -exportáló társaságot – érintő részében történő megsemmisítése iránti kérelemmel fordultak a Törvényszékhez. Az uniós intézmények kezdetben megadták a felperesnek a piacgazdasági feltételek alapján működő társaság jogállást az első vizsgálat során, de az időközi felülvizsgálat során a megtámadott rendelettel megtagadták ezt a

64/ 2013. március 19-i ítélet, T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

65/ A Kínai Népköztársaságból származó borkősav behozatalára vonatkozó végleges dömpingellenes vám kivetéséről szóló 349/2012/EU végrehajtási rendelet módosításáról szóló, 2012. június 26-i 626/2012/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2012. L 182., 1. o.).

jogállást. A felperes arra hivatkozott, hogy a megtámadott rendelet sérti az alaprendelet⁶⁶ 11. cikkének (3) bekezdését, mivel a körülmények az első vizsgálat és az időközi felülvizsgálat között nem változtak jelentős mértékben és tartósan. Ezzel összefüggésben a Törvényszéknek többek között arról kellett határoznia, hogy az időközi felülvizsgálat keretében az intézményeknek meg kell-e állapítaniuk a ténybeli körülmények objektív változását, vagy végezhetnek-e a korábbi körülményeken alapuló eltérő értékelést a felek által előterjesztett új érvek és bizonyítékok alapján.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az alaprendelet 11. cikkének (3) bekezdése értelmében az időközi felülvizsgálatok során a Bizottság mérlegelheti, többek között, hogy a dömpinggel és a kárral kapcsolatos körülmények jelentősen megváltoztak-e, illetve hogy a meglévő intézkedések elérték-e a kívánt hatást az alaprendelet 3. cikke alapján korábban megállapított kár elhárítását illetően. Ebből a szempontból a végső határozat meghozatalakor az összes tárgyhoz tartozó és megfelelően dokumentált bizonyítékot figyelembe kell venni.

A jelen ügyben a Törvényszék megállapította, hogy úgy tűnik, a Tanács megváltoztatta az értékelését úgy, hogy az annak alapjául szolgáló körülmények nem változtak meg szükségszerűen, és megállapította, hogy nem teljesülnek a piacgazdasági feltételek alapján működő társaság jogállásának megadása tekintetében az alaprendelet 2. cikke (7) bekezdésének c) pontjában megállapított feltételek. A Törvényszék e tekintetben pontosította, hogy az intézmények a felülvizsgálat keretében általuk elvégzendő visszamenőleges és jövőre irányuló elemzés keretében megváltoztathatják a körülményekre vonatkozó értékelésüket. Nem lenne ugyanis logikus, ha az intézmények kötelesek lennének arra, hogy az alaprendelet 2. cikke (7) bekezdésének c) pontját az időszaki felülvizsgálat keretében szolgáltatott bizonyítékok alapján tévesnek bizonyuló módon alkalmazzák önmagában amiatt, hogy az első vizsgálat során ilyen alkalmazásra került sor. Mivel a jelen ügyben a megtámadott rendeletben elvégzett értékelés tartós, és nem átmeneti ténybeli körülményeken alapult, többek között a benzol árának torzulásán és a benzol exportjára vonatkozó 17%-os hozzáadottérték-adó (héa) visszatérítésének hiányán, a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott rendelet nem ellentétes az alaprendelet 11. cikkének (3) bekezdésével.

A 2017. október 10-i **Kolachi Raj Industrial kontra Bizottság** ítélet (T-435/15, fellebbezett,⁶⁷ [EU:T:2017:712](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek alkalma nyílt pontosítani a dömpingellenes ügyekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdésének alkalmazási feltételeit illetően, amely rendelkezés rögzíti azokat a feltételeket, amelyek mellett az összeszerelési tevékenységeket a hatályos intézkedések kijátszásának kell tekinteni. A felperes bejelentette, hogy Srí Lankából és Kínából származó kerékpáralkatrészeket vásárolt abból a célból, hogy Pakisztánban kerékpárokat szereljen össze. A Bizottság a Srí Lanka-i hatóságok által kiállított, a felperes által benyújtott FORM „A” származási bizonyítványokat elégtelen bizonyító jellegük miatt elutasította, és analógia útján az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdésének b) pontjában foglalt kritériumokat alkalmazta abból a célból, hogy ellenőrizze az említett alkatrészek gyártási költségei alapján azok származását.

Elsősorban a „kiindulási hely” és a „származás” fogalma által az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdésének értelmezésében játszott szerep pontosítása céljából a Törvényszék a **Starway kontra Tanács** ítéletre⁶⁸ támaszkodott, amelyből azt a következtetést vonta le, hogy bár főszabály szerint az említett rendelet 13. cikke (2) bekezdése b) pontjának alkalmazásához elég a végső termék összeszereléséhez felhasznált alkatrészek pusztán „kiindulási helyére” hivatkozni, kétely felmerülése esetén szükséges lehet annak ellenőrzése, hogy a harmadik országból „érkező” alkatrészek ténylegesen egy másik országból származnak-e. A Törvényszék egyebekben az alaprendelet különféle nyelvi változatai alapján pontosította, hogy az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében

^{66/} Az Európai Közösségben tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozatallal szembeni védelemről szóló, 2009. november 30-i 1225/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 343., 51. o.; helyesbítések: HL 2010. L 7., 22. o., HL 2016. L 44., 20. o.).

^{67/} C-709/17. P. sz., **Bizottság kontra Kolachi Raj Industrial** ügy.

^{68/} 2000. szeptember 26-i ítélet, T-80/97, [EU:T:2000:216](#).

az „érkeznek” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az az érintett importokra, és következésképpen az exportáló országra utal.

A Törvényszék másodsorban jelezte, hogy bár a FORM „A” származási bizonyítványok bizonyító erővel rendelkeznek azon áruk származását érintően, amelyekre vonatkoznak, ez a bizonyító erő nem abszolút. A harmadik országok által kiállított ilyen bizonyítvány ugyanis nem kötheti az uniós hatóságokat ezen áruk származása tekintetében, és nem akadályozhatja e hatóságokat abban, hogy e származást más eszközökkel ellenőrizzék, ha olyan objektív, komoly és egybehangzó valószínűsítő körülmények állnak fenn, amelyek kételyeket ébresztenek az e bizonyítvány tárgyát képező áruk tényleges származását illetően. E tekintetben az ítélezési gyakorlatból az következik, hogy az utólagos ellenőrzéseket nagyrészt megfosztaná a hasznosságuktól az, ha az ilyen bizonyítványok használata önmagában igazolhatná a vámelengedést. Ezen túlmenően – hangsúlyozta a Törvényszék – az alaprendelet 6. cikkének (8) bekezdéséből az következik, hogy az együttműködés hiányának esetétől eltekintve az érdekelt felek által szolgáltatott, azon információk valószínűsítő megfelelését, amelyekre a Bizottság a megállapításait alapítani kívánja, a lehető legteljesebb mértékben ellenőrizni kell. Következésképpen e rendelkezés szintén legitimálja a Bizottságot megillető, nem csupán lehetőségnek, hanem kötelességnek is minősülő feladatot, amely az elé terjesztett dokumentumok ellenőrzésében áll. E kötelességet a dömping elleni küzdelem területén természetesen a vámhatóságok számára erre vonatkozóan előírt különleges eljárások sérelme nélkül kell teljesíteni.

Harmad- és utolsósorban a Törvényszék megállapította, hogy az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdése b) pontjának az „analógia útján” történő alkalmazásával a Bizottság valójában azt vizsgálta, hogy a Srí Lanka-i kerékpáralkatrészgyártás kihat-e a Kínából származó kerékpárokat sújtó dömpingellenes intézkedésekre, ami azonban nem képezte a vizsgálat tárgyát. Magából az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdése b) pontjának a szövegéből ugyanis az következik, hogy az az „összeszerelési műveletre” alkalmazandó, ily módon az e rendelkezésben előírt 60%-os szabály az „összeszerelt termék” alkatrészeinek az összértékére vonatkozik. Márpedig nem vitatott, hogy a jelen ügyben a vizsgálatnak nem a Srí Lanka-i kerékpárokat érintő „összeszerelési műveletek” képezték a tárgyát, és az semmilyen módon nem irányult az említett országban „összeszerelt” kerékpárokra. Ráadásul – mivel az alaprendelet 13. cikke (2) bekezdésének b) pontja nem képez származási szabályt – azt nem lehet „analógia útján” alkalmazni valamely áru származásának a meghatározására, és ez annál is inkább lehetetlen, mivel az említett rendelkezésben foglalt kritériumok alapvetően eltérnek a származásra vonatkozó szabályoktól. Ebből következik, hogy a jelen ügyben a Bizottság téves jogalkalmazás eredményeként alkalmazta analógia útján az alaprendelet 13. cikkének (2) bekezdését.

XI. A PÉNZÜGYI ÁGAZAT FELÜGYELETE

A 2017. május 16-i **Landeskreditbank Baden-Württemberg kontra EKB** ítéletben (T-122/15, fellebbezett,⁶⁹ [EU:T:2017:337](#)) a Törvényszék megerősítette azon határozat jogszerűségét, amelyben az Európai Központi Bank (EKB) az alaprendelet⁷⁰ 6. cikkének (4) bekezdésében szereplő rendelkezések értelmében a felperest – Baden-Württemberg tartomány (Németország) egyik befektetési és fejlesztési bankját – „jelentős szervezetnek” minősítette. E minősítés következményeként az említett bank az EKB közvetlen felügyelete alá, nem pedig az egységes felügyeleti mechanizmus (SSM) szerinti megosztott felügyelet alá tartozott, amit a felperes kifogásolt.

^{69/} C-450/17. P. sz., **Landeskreditbank Baden-Württemberg** ügy.

^{70/} Az EKB-nak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról szóló, 2013. október 15-i 1024/2013/EU tanácsi rendelet (HL 2013. L 287., 63. o.).

A Törvényszék elsősorban megállapította, hogy az alaprendelet rendszeréből kitűnik, hogy Tanács az említett rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerinti feladatok tekintetében kizárólagos hatáskört ruházott az EKB-ra. A Törvényszék szerint az alaprendelet 6. cikkének célja pusztán az, hogy a kevésbé jelentős szervezetek tekintetében és az említett rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) és d)–i) pontja szerinti feladatokat illetően lehetővé tegye az EKB ellenőrzése alatt e hatáskörnek a nemzeti hatóság általi, az SSM keretében való decentralizált végrehajtását.

A Törvényszék másodsorban hangsúlyozta, hogy az alaprendelet 6. cikke (4) bekezdésének második albekezdéséből következik, hogy a „jelentős” intézményi minősítéstől „különleges körülmények” fennállása esetén el lehet tekinteni, ezt a fogalmat pedig – az SSM-keretrendelet⁷¹ 70. cikkének (2) bekezdése értelmében – megszorítóan kell értelmezni. E tekintetben mivel az említett rendelet 70. cikkének (1) bekezdése olyan „sajátos ténybeli körülmények[re hivatkozik], amelyek alapján a felügyelt szervezet jelentőssé minősítése nem helyénvaló az [alap]rendelet célkitűzéseit és elveit [...] figyelembe véve”, ebből szükségszerűen az következik, hogy az csak arra az esetre vonatkozik, amelyben valamely szervezet „jelentős” szervezetté minősítéséből következő közvetlen prudenciális felügyeletnek az EKB általi gyakorlása kevésbé lenne alkalmas az alaprendelet céljainak a megvalósítására, mint az e szervezet feletti prudenciális felügyelet nemzeti hatóságok általi gyakorlása. Ezzel szemben az SSM-keretrendelet 70. cikke (1) bekezdésének szó szerinti értelmezéséből nem következik valamely „jelentős szervezetet” „kevésbé jelentős szervezetté” való átsorolásának esete azon az alapon, hogy a nemzeti hatóságok által az SSM keretében gyakorolt közvetlen felügyelet ugyanolyan alkalmas lenne az alaprendelet céljainak az elérésére, mint a kizárólag az EKB által gyakorolt felügyelet.

Harmad- és utolsósorban a Törvényszék pontosította, hogy az SSM-keretrendelet 70. cikke (1) bekezdésének a szubszidiaritás és az arányosság elve követelményeinek tükrében történő értelmezése sem eredményezhet ilyen esetet. Amennyiben a nemzeti hatóságok az SSM alapján az Unió kizárólagos hatáskörének decentralizált végrehajtása keretében járnak el, a közvetlen prudenciális felügyelet EKB általi gyakorlása kizárólag az EUMSZ 291. cikk (1) bekezdésében hangsúlyozott, az uniós jognak a tagállamok jogrendjében való végrehajtására vonatkozó tagállami elsődleges hatáskört érintheti. Ugyanakkor e hatáskör fenntartásából nem vezethető le az SSM-keretrendelet 70. cikke (1) bekezdésének azon értelmezése, hogy az az alaprendelet 6. cikkének (4) bekezdésében szereplő szempontok alapján jelentősnek minősülő intézmények tekintetében eseti alapon előírja annak vizsgálatát, hogy az alaprendelet céljai a nemzeti hatóságok közvetlen felügyelete útján ugyanúgy elérhetők-e. Az ilyen vizsgálat ugyanis közvetlen ellentmondásban áll az alaprendelet 6. cikke (4) bekezdésének logikájában alapvető szerepet betöltő két tényezővel, tudniillik egyrészt azzal az elvvel, hogy a jelentős intézmények kizárólag az EKB felügyelete alá tartoznak, másrészt pedig az olyan pontosan meghatározott vagylagos feltételek fennállásával, amelyek lehetővé teszik valamely pénzügyi intézmény jelentőségének a megítélését. A Törvényszék így módon megállapította, hogy az EKB helytállóan minősítette a felperest „jelentős szervezetté”, és elutasította a keresetet.

A 2017. december 13-i **Crédit mutuel Arkéa kontra EKB** ítélet (T-712/15, [EU:T:2017:900](#)) és a 2017. december 13-i **Crédit mutuel Arkéa** kontra EKB ítélet (T-52/16, [EU:T:2017:902](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszéknek egyrészt az EKB-nak a Crédit mutuel csoportra alkalmazandó prudenciális követelményeket meghatározó 2015. október 5-i határozatával, illetve másrészt az EKB-nak az említett csoportra és az e csoport tagjait képező szervezetekre alkalmazandó új prudenciális követelményeket meghatározó 2015. december 4-i határozatával szemben benyújtott keresetekről kellett határozatot hoznia. A felperes azon az alapon kifogásolta az EKB által bevezetett, a Confédération nationale du Crédit mutuel (CNCM) révén ellátott konszolidált prudenciális felügyelet Crédit mutuel csoportra való alkalmazását, hogy az előbbi nem hitelintézet, hogy nem létezik „Crédit mutuel csoport”, valamint hogy az EKB nem írhat elő számára pótlólagos szavatolótőkével kapcsolatos követelményeket.

^{71/} Az SSM-en belül az EKB és az illetékes nemzeti hatóságok, valamint a kijelölt nemzeti hatóságok közötti együttműködési keretrendszer létrehozásáról szóló, 2014. április 16-i 468/2014/EU EKB-rendelet (SSM-keretrendelet) (HL 2014. L 141., 1. o.).

A 2015. október 5-i határozattal szemben indított keresetet illetően a Törvényszék úgy vélte, hogy a felperesnek e határozattal szemben fennáll az eljáráshoz fűződő érdeke annak elkerülése céljából, hogy az azt hatályon kívül helyező határozat esetleges megsemmisítése ismét hatásokat keletkeztessen. Abban az esetben ugyanis, ha a 2015. december 4-i határozatot megsemmisítik, a felek visszakérülnek az e határozat hatálybalépése előtti helyzetbe, amelyre ismételten a megtámadott határozat lenne az irányadó.

A 2015. október 5-i és a 2015. december 4-i határozattal szemben indított két keresetet illetően a Törvényszék jelezte, hogy az alaprendelet céljainak tiszteletben tartása érdekében az SSM-keretrendelet 2. cikke 21. pontjának c) alpontját és az 575/2013/EU rendelet⁷² 10. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeket – amelyekre az előbbi utal – a jogalkotó azon szándékának figyelembevételével kell értelmezni, hogy lehetővé kívánta tenni az EKB számára, hogy átfogó képet kapjon a hitelintézeteket veszélyeztető lehetséges kockázatok összességéről, valamint hogy el kívánta kerülni a prudenciális felügyeletnek az EKB és a nemzeti hatóságok közötti felaprózódását. Az 575/2013 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének a sajátos célját illetően a Törvényszék megjegyezte, hogy ez a rendelet a hitelintézetekre alkalmazandó prudenciális követelményekre vonatkozik. Ennek keretében az 575/2013 rendelet 10. cikkének (1) bekezdésével elérni kívánt célkitűzés egyértelműen kitűnik e rendelkezés szövegéből. Ez abban áll, hogy az illetékes hatóságok teljes mértékben vagy részben eltekinthetnek a rendeletben előírt bizonyos követelményeknek egy vagy több, ugyanabban a tagállamban elhelyezkedő olyan hitelintézetre való alkalmazásától, amelyek tartósan kapcsolódnak egy központi szervhez, amely őket felügyeli, és amelynek székhelye ugyanabban a tagállamban van. Hasonlóképpen: az 575/2013 rendelet 10. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy egyedi alapon eltekintsenek ugyanezen prudenciális követelményeknek a központi szervre való alkalmazásától. A jelen ügyben azonban nem az 575/2013 rendelet alapján kell alkalmazni az ezen utóbbi rendelet 10. cikkének (1) bekezdésében szereplő feltételeket a követelmények tiszteletben tartása alóli egyedi alapon történő mentesítés lehetőségének értékelése céljából, hanem az SSM-keretrendelet 2. cikke 21. pontjának c) alpontjában szereplő visszautalás miatt a prudenciális felügyelet alá tartozó csoport fennállásának vizsgálata céljából. Ebből következik, hogy a jelen ügyben kizárólag az SSM-keretrendelet 2. cikke 21. pontjának c) alpontjában meghatározott célok relevánsak ennek értelmezéséhez, annak ellenére, hogy az visszautal az 575/2013 rendelet 10. cikkének (1) bekezdésére.

Mindenekelőtt a CNCM hitelintézeti minőségének hiányát illetően a Törvényszék úgy vélte, hogy a prudenciális felügyeletre vonatkozó uniós szabályozásból nem tűnik ki, hogy a „központi szerv” fogalmát akként kellene értelmezni, hogy az hitelintézeti minősítéssel jár. A Törvényszék ezután úgy vélte, hogy a Crédit mutuel esetében a CNCM révén teljesül az uniós prudenciális szabályozásban előírt valamennyi feltétel ahhoz, hogy e szabályozás értelmében „csoportnak” minősülhessen. A Törvényszék végezetül úgy vélte, hogy az EKB nem követett el hibát, amikor a pótlólagos szavatolótőke felperessel szembeni előírásához azt vette alapul, hogy a felperes esetlegesen kilép a Crédit mutuel csoportból.

Miután a Törvényszék ily módon elutasította a felperes arra alapított érveit, hogy a CNCM nem minősül hitelintézetnek, hogy nem áll fenn az SSM-keretrendelet 2. cikke 21. pontjának c) alpontja és az 575/2013 rendelet 10. cikke értelmében vett, a prudenciális felügyelet alá tartozó csoport, valamint hogy nem lehet pótlólagos szavatolótőkét előírni, teljes egészében elutasította a két keresetet.

^{72/} A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 176., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 208., 68. o.; HL 2013. L 321., 6. o.; HL 2017. L 20., 2. o.).

XII. AZ UNIÓS INTÉZMÉNYEK KÖZBESZERZÉSI SZERZŐDÉSEI

A 2017. július 4-i *European Dynamics Luxembourg és társai kontra az Európai Unió Vasúti Ügynöksége* ítélet (T-392/15, [EU:T:2017:462](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek pontosítania kellett egyrészt a szabad bizonyítás elvének és a bizonyítékok szabad értékelése elvének uniós jog szerinti terjedelmét, másrészt azon indokolási kötelezettség terjedelmét, amely az ajánlatkérőre hárul abban az esetben, ha úgy ítéli meg, hogy a nyertes ajánlattevő ajánlata nem tűnik kirívóan alacsony összegűnek.

A Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy az az elv, amely a bizonyítás terén az uniós jogban érvényesül, a bizonyítékok szabad értékelésének elve, és ezen elvnek szükségszerű velejárója a szabad bizonyítás elve, amely a felek számára biztosítja azt a lehetőséget, hogy az uniós bíróság elé terjesszenek minden olyan szabályos úton szerzett bizonyítékot, amelyet az álláspontjuk alátámasztásához relevánsnak tartanak. A bizonyítékok szabad értékelésének elvét és a szabad bizonyítás elvét össze kell egyeztetni az uniós jog alapvető elveivel, mint például a tisztességes eljáráshoz való jog elvével és a fegyveregyenlőség elvével. Így a bizonyítékok szabad értékelését össze kell egyeztetni azzal, hogy minden egyes félnek joga van érdekei bármiféle külső behatástól független védelmére, különösen a nyilvánossággal szemben, és joga van ahhoz, hogy védelmet élvezzen az eljárási iratai visszaélészerű felhasználásával szemben. A Törvényszék ebből arra a következtetésre jutott, hogy a szabad bizonyítás elvéből következik, hogy valamely fél a Törvényszék előtt főszabály szerint jogosult arra, hogy bizonyítékként hivatkozzon olyan iratokra, amelyeket olyan másik bírósági eljárás során mutattak be, amelyben maga is részt vett. Ezenkívül azon fél hozzájárulása, akitől az eljárási irat származik, nem képezheti az előfeltételét azon irat elfogadhatóságának, amely a Törvényszék előtti másik ügyből származik. Ha ugyanis annak megítélése során, hogy az iratot megfelelően használják-e fel, lényeges elem lehetne azon fél hozzájárulása, akitől az irat származik, annak megkövetelése, hogy e hozzájárulást ezen irat Törvényszék előtti benyújtását megelőzően szerezzék be, különben az elfogadhatatlannak minősül, az irat kizárására hatalmazná fel azt a felet, akitől az irat származik, és ezzel megfosztaná a Törvényszéket azon lehetőségtől, hogy döntést hozzon az iratfelhasználás megfelelő jellegéről, és ezáltal teljesítse azon kötelezettségét, hogy észszerű lehetőséget kell biztosítania valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, valamint bizonyítékait, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben, ami a fegyveregyenlőség elvének alapját képezi. Tehát a Törvényszék feladata, hogy minden egyes esetben egymással szemben mérlegelje egyrészt a szabad bizonyítás elvét, másrészt azt a védelmet, amely a bírósági eljárásban részt vevő feleket az eljárási iratok visszaélészerű felhasználásával szemben megilleti.

Ebben az ügyben, jóllehet az alperes kifogásolta, hogy a felperesek benyújtották az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) értékelőbizottsági jegyzőkönyvének másolatát, a Törvényszék megállapította, hogy a felpereseknek azért volt birtokukban e jegyzőkönyv, mert ajánlatot nyújtottak be az EMA által lebonyolított közbeszerzési eljáráshoz kapcsolódó ajánlati felhívás nyomán, és elutasított ajánlattevőként kérték az ajánlatuk elutasításának indokolását. Következésképpen a felperesek szabályos úton jutottak ehhez a jegyzőkönyvhöz. Az alapján, hogy az említett jegyzőkönyv egy törvényszéki ítélet alapjául szolgáló ügyben később eljárási iratot képezett, és hogy a felperesek nem szerezték be az EMA hozzájárulását ahhoz, hogy azt ebben az ügyben felhasználják, nem lehet ezen irat felhasználását visszaélészerűnek minősíteni. Egyébiránt, tekintettel e dokumentum tartalmára és a felpereseket megillető szabad bizonyításra, az EMA nem tagadhatta volna meg érvényesen azt, hogy e dokumentum az alperes számára hozzáférhetővé váljon. Következésképpen a megfelelő igazságszolgáltatás elvébe ütközne az, ha a Törvényszék elfogadhatatlanként elutasítaná e dokumentum benyújtását, mivel ez az elutasítás alapos ok nélkül korlátozná a felpereseket megillető szabad bizonyítást.

Másodszor a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az ajánlatkérő által a kirívóan alacsony összegű árajánlatok fennállása tekintetében végzett értékelés időben két szakaszban történik. Az első szakaszban az ajánlatkérőnek azt kell meghatároznia, hogy a benyújtott ajánlatok kirívóan alacsonynak „tűnnek-e”, vagyis hogy van-e olyan jel, amely esetleg ilyen gyanút kelt. Ez a helyzet áll fenn nevezetesen akkor, amikor a benyújtott ajánlatban kínált ár jelentősen alacsonyabb, mint a többi benyújtott ajánlatban kínált ár vagy a szokásos piaci ár. Ha a benyújtott ajánlatokban nincs erre utaló jel, akkor azok nem tűnnek kirívóan alacsonynak, és az ajánlatkérő folytathatja az értékelést és a közbeszerzési eljárást. Ha azonban felmerül ilyen gyanú, az ajánlatkérőnek a második szakaszban meg kell indítania az ajánlat összeállítására vonatkozó vizsgálatot annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy ez az ajánlat nem kirívóan alacsony összegű. Mivel az indokolási kötelezettséget különösen az alkalmazandó jogszabályokra tekintettel kell értékelni, e kétszakaszos vizsgálat fennállása befolyásolja az ajánlatkérő indokolási kötelezettségének terjedelmét. Így ha az ajánlatkérő nyertesként fogad el egy ajánlatot, nem kell a költségvetési rendelet⁷³ 113. cikke (2) bekezdése alapján hozzá intézett összes indokolás iránti kérelemre adott válaszában kifejezetten megjelölnie azokat az indokokat, amelyek miatt nem tűnik számára kirívóan alacsony összegűnek az általa nyertesként elfogadott ajánlat. Ha ugyanis az ajánlatkérő nyertesként fogadta el az említett ajánlatot, implicit módon, de szükségszerűen úgy ítélte meg, hogy nincsenek arra utaló jelek, hogy az említett ajánlat kirívóan alacsony összegű. Ezeket az indokokat azonban közölni kell azon elutasított ajánlattevővel, aki ezt kifejezetten kérte.

XIII. VÁLASZTOTTBÍRÓSÁGI KIKÖTÉS

A 2017. július 4-i **Systema Teknolotzis kontra Bizottság** ítélet (T-234/15, [EU:T:2017:461](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszékhez egy uniós finanszírozású projekt kedvezményezettje fordult jogalap nélkül kifizetett összegek behajtására irányuló, végrehajtható okiratot képező bizottsági határozattal szembeni keresettel. A Bizottság azt állította, hogy a felperes keresete elfogadhatatlan, mivel a megtámadott határozat megerősítő határozatnak minősül a felperes számára nyújtott fizetési könnyítések korábbi elutasításaihoz viszonyítva.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a felperes és az egyik uniós intézmény közötti szerződés esetén az EUMSZ 263. cikk alapján csak akkor lehet az uniós bíróságnál keresetet előterjeszteni, ha a megtámadott aktus olyan kötelező joghatások kiváltására irányul, amelyek kívül esnek a felek közötti szerződéses viszonyon, és amelyek a szerződő intézményre – mint közigazgatási hatóságra – ruházott közhatalmi jogkörök gyakorlásával járnak. Ha az uniós bíróság a szerződéses keretbe illeszkedő aktusok megsemmisítése tárgyában állapítaná meg a hatáskörét, az nemcsak azzal a veszéllyel járna, hogy megfosztja az értelmétől az Unió bírósági hatáskörének választottbírósági kikötés alapján történő kikötését lehetővé tevő EUMSZ 272. cikket, hanem – azokban az esetekben, ha a szerződés nem tartalmaz hasonló kikötést – azzal is, hogy e bíróság hatásköre túlterjeszkedik az EUMSZ 274. cikk által kijelölt korlátokon, amely rendelkezés a nemzeti bíróságok általános szabályok szerinti hatáskörébe utalja azon jogviták elbírálását, amelyekben az Unió az egyik fél.

Az olyan, EUMSZ 299. cikk értelmében végrehajtható határozat, mint amely ennek az ügynek a tárgya volt, megtámadható aktusnak minősül az EUMSZ 263. cikk értelmében, így az ilyen határozat megalapozottsága kizárólag a megsemmisítés elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság előtt vitatható. A Törvényszék megállapította, hogy különösen így van ez, amennyiben a valamely intézmény által kötött szerződésből eredő követelés behajtása érdekében elfogadott végrehajtható határozatról van szó. A végrehajtható határozat elfogadása ugyanis a Bizottság

^{73/} Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 298., 1. o.).

hatósági jogköreiből eredő jogosultságai gyakorlásának megnyilvánulása, és véglegesen megállapítja a követeléseire behajtására irányuló szándékát.

A Törvényszék mindenekelőtt megjegyezte, annak érdekében, hogy a megtámadott határozatot tisztán megerősítő határozatnak lehessen minősíteni, jelentőséggel bír többek között, hogy a Bizottság által korábban elfogadott aktusokat megsemmisítés iránti keresettel megtámadható határozatoknak lehessen minősíteni. Márpedig a fizetési könnyítések Bizottság által történő elutasításai, amelyek a jelen ügyben a korábbi jogi aktusokat képezték, nem váltanak ki a Bizottságot és a felperest összekötő szerződéses jogviszonyon kívül eső kötelező joghatásokat. Ezenkívül ezen elutasítások nem járnak a Bizottságra ruházott hatósági jogkörből eredő jogosultságok gyakorlásával. Ezen elutasítások nem minősíthetők tehát a pusztán megerősítő aktusra vonatkozó ítélkezési gyakorlat értelmében vett korábbi határozatoknak. Végül, nem merülhet fel a megsemmisítés iránti kereset benyújtására előírt határidő megkerülése, mivel a szóban forgó elutasítások a Bizottság és a felperes közötti szerződéses jogviszonyokon alapulnak, és a szerződéses jogok és kötelezettségek uniós bíróság előtt az EUMSZ 272. cikk szerint történő vitatása nem tartozik ugyanazon keresetindítási határidő alá. Ennélfogva a Bizottság tévesen állította, hogy a felperes keresete elfogadhatatlan.

XIV. AZ INTÉZMÉNYEK DOKUMENTUMAIHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

A Törvényszéknek 2017-ben számos jelentős ítélet meghozatalára is alkalma nyílt a dokumentumokhoz való hozzáférés területén. Többek között határozott az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó eljárás közigazgatási iratanyagában szereplő dokumentumokhoz, valamint kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban valamely tagállam által létrehozott dokumentumokhoz való hozzáférés feltételeiről. A Törvényszék pontosításokkal szolgált a valamely vegyi anyag felhasználásának engedélyezése iránti kérelemmel kapcsolatos eljárás keretében az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) birtokában lévő dokumentumokhoz, és a közbeszerzési eljárásban szereplő összes tételre vonatkozó ajánlatkéréseket érintő dokumentumokhoz való hozzáférésre irányuló kérelmek tekintetében is.

1. AZ ERŐFÖLÉNNYEL VALÓ VISSZAÉLÉSRE VONATKOZÓ ELJÁRÁS KÖZIGAZGATÁSI IRATANYAGBAN SZEREPLŐ DOKUMENTUMOK

A 2017. március 28-i **Deutsche Telekom kontra Bizottság** ítélet (T-210/15, [EU:T:2017:224](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat jogszerűségét kellett megvizsgálnia, amelyben a Bizottság elutasította a felperessel szemben indított, erőfölénnyel való visszaélést érintő vizsgálat iratanyagában szereplő összes dokumentumhoz való hozzáférés iránti, felperes által benyújtott kérelmet. A Bizottság az említett kérelmet azon általános vélelemre hivatkozva utasította el, miszerint az ilyen dokumentumok hozzáférhetővé tétele főszabály szerint sértené az érintett vállalkozások kereskedelmi érdekeinek védelmét és a vizsgálatok céljának védelmét.

A Törvényszék megállapította, hogy a kartellre vonatkozó eljárás keretében összeállított közigazgatási iratanyagban szereplő dokumentumokhoz való hozzáféréssel összefüggésben elismert általános vélelemre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot analógia útján, azonos okokból az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó eljárás keretében összeállított közigazgatási iratanyagban szereplő dokumentumokra is alkalmazni kell. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottságnak joga van az egyes dokumentumok egyedi és konkrét vizsgálatának elvégzése nélkül vélelmezni azt,

hogy e dokumentumok hozzáférhetővé tétele főszabály szerint sértené az ellenőrzési vagy vizsgálati tevékenységek céljainak védelmét, valamint az eljárásban részt vevő vállalkozások kereskedelmi érdekeinek védelmét, akár a Bizottság által az eljárásban részt vevő felekkel vagy harmadik személyekkel folytatott iratváltásról, akár a Bizottság által a szóban forgó eljárás lefolytatása érdekében készített belső dokumentumokról van szó.

A Törvényszék szerint az EUMSZ 102. cikkel kapcsolatos eljárások vonatkozásában ilyen általános vélelem következhet az 1/2003 és a 773/2004 rendeletben foglalt rendelkezésekből, amelyek kifejezetten a Bizottság ilyen eljárásokra vonatkozó iratanyagában szereplő dokumentumokhoz való hozzáférés jogát szabályozzák. Az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos eljárás során a Bizottság és az ezen eljárással érintett felek vagy harmadik személyek között váltott dokumentumokhoz az 1049/2001/EK rendelet⁷⁴ alapján való általános hozzáférés ugyanis veszélybe sodorhatná az érintett vállalkozásoknak a kereskedelmi szempontból esetlegesen érzékeny információk Bizottsággal való közlésére irányuló kötelezettsége és a Bizottság részére ily módon továbbított információkat – szakmai titok és üzleti titok címén – megillető megerősített védelem garanciája között az uniós jogalkotó által az 1/2003 és a 773/2004 rendeletben biztosítani kívánt egyensúlyt. A Törvényszék – rámutatva egyébiránt, hogy a védett érdekek jellegére tekintettel azt kell megállapítani, hogy az általános vélelem fennállása attól függetlenül érvényes, hogy a hozzáférés iránti kérelem már befejezett vizsgálati eljárásra vagy folyamatban lévő eljárásra vonatkozik-e – ebben az ügyben elutasította a keresetet.

2. KÖTELEZETTSÉGSZEGÉS MEGÁLLAPÍTÁSA IRÁNTI ELJÁRÁSBAN VALAMELY TAGÁLLAM ÁLTAL LÉTREHOZOTT DOKUMENTUMOK

A 2017. április 28-i **Gameart kontra Bizottság** ítélet (T-264/15, [EU:T:2017:290](#)) alapjául szolgáló ügy alkalmat biztosított a Törvényszéknek azon eddig elbírálatlan kérdés vizsgálatára, hogy kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében a tagállam által létrehozott dokumentumok az 1049/2001 rendelet 5. cikke értelmében véve valamely intézménytől származó dokumentumnak tekinthetők-e, így az említett intézmény hatáskörrel rendelkezik az ezen, az említett rendelkezés második albekezdése alapján a tagállam által hozzá eljuttatott dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelemről való határozathozatalra. Az ügy a lengyel külügyminisztériumhoz a felperes által benyújtott arra irányuló kérelemből eredt, hogy az uniós jognak a szerencsejátékokról szóló lengyel szabályozás által történő megsértésével kapcsolatban folytatott bizottsági eljárásokra vonatkozó dokumentumokhoz hozzáférést kapjon. A kérelem tárgya többek között az ezen eljárásokra vonatkozó, a Bizottsághoz a Lengyel Köztársaság által benyújtott leveleknek az említett minisztérium birtokában lévő másolatai volt. A Bizottság, miután a minisztérium eljuttatta hozzá e kérelmet, megtagadta a szóban forgó dokumentumokhoz való hozzáférést többek között az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdésében foglalt, az ellenőrzések, vizsgálatok és könyvvizsgálatok céljának védelmével kapcsolatos kivételre hivatkozva. E megtagadást vitatva a felperes úgy érvelt, hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel arra, hogy az olyan vitatott dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelemről hozzon határozatot, amelyek nem tartoznak az 1049/2001 rendelet hatálya alá. A felperes szerint e rendelet 5. cikkének második bekezdése nem alkalmazható e dokumentumokra, mivel e rendelkezés csak az uniós intézményektől származó dokumentumokra vonatkozik.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy az 1049/2001 rendelet 5. cikkében külön meghatározott eseteken, valamint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében előírt lojális együttműködésre vonatkozó kötelezettségből eredő követelmények által megszabott eseteken kívül a nemzeti hatóságok birtokában lévő dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmeket – akkor is, ha e dokumentumok uniós intézménytől származnak – továbbra is az e

^{74/} Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

hatóságokra alkalmazandó nemzeti rendelkezések szabályozzák, nem pedig az 1049/2001 rendelet rendelkezései. A Törvényszék megjegyezte, hogy az 1049/2001 rendelet 5. cikke nem teszi lehetővé a valamely tagállamtól származó dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem Bizottsághoz történő átirányítását. E rendelkezés szövegéből ugyanis kifejezetten következik, hogy annak tárgyi hatálya az uniós intézményektől „származó” dokumentumokra korlátozódik. Következésképpen a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel arra, hogy a vitatott dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelemről határozzon.

E megállapítást nem vonja kétségbe a Bizottság és a beavatkozó felek által hivatkozott azon érvelés, amely szerint a Bizottság hatáskörrel rendelkezett a Lengyel Köztársaságtól származó dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem megvizsgálására, mivel e dokumentumok az 1049/2001 2. cikkének (3) bekezdése értelmében a Bizottság birtokában voltak. Ahhoz, hogy a Bizottság a birtokában lévő dokumentumhoz való hozzáférést megadó vagy megtagadó határozat elfogadására hatáskörrel rendelkezzen, az is szükséges, hogy az e dokumentumhoz való hozzáférésre irányuló, az 1049/2001 rendelet 2. cikkének (1) és (2) bekezdésében említett bármely természetes vagy jogi személy által az említett rendelet 2. cikkének (4) bekezdésében és 6. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően érvényesen benyújtott, vagy valamely tagállam által az említett rendelet 5. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően érvényesen átirányított kérelem érkezzon hozzá. Márpedig meg kell állapítani, hogy a jelen esetben sem a felperestől, sem pedig a Lengyel Köztársaságtól nem érkezett érvényesen ilyen kérelem a Bizottsághoz.

3. A VALAMELY VEGYI ANYAG FELHASZNÁLÁSÁNAK ENGEDÉLYEZÉSE IRÁNTI KÉRELEMMEL KAPCSOLATOS ELJÁRÁS KERETÉBEN AZ ECHA BIRTOKÁBAN LÉVŐ DOKUMENTUMOK

A 2017. január 13-i **Deza kontra ECHA** ítélet (T-189/14, [EU:T:2017:4](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék az ECHA azon határozatainak megsemmisítése iránti keresetet bírált el, amelyek harmadik személyek számára lehetővé tették a valamely vegyi anyag felhasználásának engedélyezése iránti kérelemre vonatkozó 1907/2006/EK rendeletben⁷⁵ foglalt eljárás keretében a felperes által benyújtott iratokban foglalt bizonyos információkhoz való hozzáférést. Keresete alátámasztása érdekében a felperes többek között az említett rendeletben előírt engedélyezési eljárásban előterjesztett információk bizalmas jellegére vonatkozó általános vélelem fennállására hivatkozott.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék rámutatott, hogy az 1907/2006 rendelet – azokkal az esetekkel ellentétben, amelyekben a Bíróság és a Törvényszék elismerte, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférés megtagadására általános vélelmek alkalmazhatók – kifejezetten szabályozza az 1907/2006 rendelet és az 1049/2001 rendelet között fennálló viszonyt. Az 1907/2006 rendelet 118. cikke úgy rendelkezik, hogy az 1049/2001 rendeletet alkalmazni kell az ECHA birtokában lévő dokumentumokra. Nem szabályozza megszorítóan a vegyi anyag felhasználásának engedélyezésével kapcsolatos eljárásra vonatkozó ügyiratban szereplő dokumentumok felhasználását. Az 1907/2006 rendeletben foglalt rendelkezésekből tehát nem következik a szóban forgó dokumentumokhoz való hozzáférés megtagadásának általános véelme. Nem fogadható el ezért az, hogy az 1907/2006 rendeletben előírt engedélyezési eljárásban az ECHA-val közölt dokumentumokat olyannak kell tekinteni, mint amelyek teljeskörűen

^{75/} A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 396., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 136., 3. o., HL 2008. L 141., 22. o., HL 2009. L 36., 84. o., HL 2010. L 118., 89. o. és HL 2015. L 212., 39. o.).

és nyilvánvalóan az engedélykérők kereskedelmi érdekeinek védelmére vonatkozó kivétel hatálya alá tartoznak. Bár ez a kivétel adott esetben alkalmazható az ECHA-val közölt egyes dokumentumokra, ez nem feltétlenül igaz minden egyes dokumentumra, illetve e dokumentumok egész tartalmára. Az ECHA mindenesetre köteles arra, hogy az egyes dokumentumoknak az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdése által előírt konkrét és tényleges vizsgálata útján meggyőződjön erről.

A Törvényszék ezenkívül emlékeztetett arra, hogy jóllehet a dokumentumokhoz való lehető legszélesebb körű nyilvános hozzáférés elvét főszabály szerint tiszteletben kell tartani az ECHA birtokában lévő dokumentumok esetében, ezen elvre köz- vagy magánérdekekkel kapcsolatos okokon alapuló korlátozások vonatkoznak. Megállapította azonban, hogy ebben az ügyben nem tűnik úgy, hogy önmagában azzal, hogy közzéteszik a nyilvánosság számára hozzáférhető, leíró jellegű adatoknak kizárólag az összeállítását tartalmazó vitatott információkat, megsérthetnék a felperes kereskedelmi érdekeinek védelmét. A Törvényszék szerint a felperes által az összeállítás során tett megállapítások csak akkor tartoztak volna az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében biztosított védelem alá tartozó kereskedelmi érdekek körébe, ha valamilyen többletértéket hordoztak volna magukban – azaz, ha a megállapításai például olyan új tudományos következtetéseket vagy olyan invenciózus stratégiára vonatkozó megfontolásokat tartalmaztak volna, amelyeknek köszönhetően a vállalkozás kereskedelmi előnyre tehetne szert a versenytársaival szemben.

4. A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSBAN SZEREPLŐ ÖSSZES TÉTELT ÉRINTŐ AJÁNLATKÉRÉSEKRE VONATKOZÓ DOKUMENTUMOK

A 2017. december 14-i *Evropaïki Dynamiki kontra Parlament* ítélet (T-136/15, [EU:T:2017:915](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek azon határozat jogszerűségét kellett vizsgálnia, amelyben a Parlament elutasította az ezen intézmény által közzétett ajánlati felhívásban érintett összes tétellel kapcsolatos ajánlatkérésekre vonatkozó parlamenti dokumentumokhoz való hozzáférés iránt a felperes által benyújtott kérelmet. A Parlament az említett kérelmet többek között a hozzáféréshez való jog alóli, a kereskedelmi érdekek védelmére vonatkozó kivételre hivatkozva utasította el.

E kivételt illetően először is a Törvényszék megállapította, hogy bár igaz, hogy a Bíróság több alkalommal, köztük ajánlattevők közbeszerzések végrehajtása keretében tett ajánlata tekintetében elismerte, hogy a dokumentumok egyes kategóriáira azok jellegére tekintettel a bizalmasság általános vétele vonatkozik,⁷⁶ az ajánlatkérések esetén a kereskedelmi érdekek sérelmének általános vétele nem alapulhat sem az ajánlattevők ajánlataihoz való hozzáférésre vonatkozó ítélkezési gyakorlaton, sem általánosabb értelemben az állami támogatások ellenőrzési eljárására vonatkozó *Bizottság kontra Technische Glaswerke Ilmenau* ítéletben,⁷⁷ sem a valamely összefonódásra vonatkozó *Bizottság kontra Éditions Odile Jacob* ítéletben⁷⁸ követetthez hasonló érvelésen. Az e két ítélet alapjául szolgáló ügyek közös jellemzője ugyanis az 1049/2001 rendeletről eltérő speciális szabályozásban olyan szabályok fennállása, amelyek pontosan meghatározzák az iratokhoz vagy kért dokumentumokhoz való hozzáférést, mind a személyek, mind maguk az információk vonatkozásában. Márpedig valamely közbeszerzési eljárástól és szerződés odaítéléséről szóló eljárástól eltérően a keretszerződés végrehajtásaként az ajánlatkérő által megfogalmazott

^{76/} Lásd ebben az értelemben: 2013. január 29-i *Cosepuri kontra EEBH* ítélet, T-339/10 és T-532/10, [EU:T:2013:38](#), 101. pont, és 2016. szeptember 21-i *Secolux kontra Bizottság* ítélet, T-363/14, [EU:T:2016:521](#), 59. pont.

^{77/} 2010. június 29-i ítélet, C-139/07 P, [EU:C:2010:376](#).

^{78/} 2012. június 28-i ítélet, C-404/10 P, [EU:C:2012:393](#).

ajánlatkérésekre a költségvetési rendelet és az 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló rendelet⁷⁹ semmiféle speciális rendelkezése nem vonatkozik, amely pontosan meghatározná vagy korlátozná az azokban szereplő, az ajánlatkérő által az ajánlattevők vagy más pályázók számára hozzáférhetővé teendő vagy hozzáférhető tehető információkat. Nem tekinthető tehát úgy, hogy a költségvetési rendelet és a felhatalmazáson alapuló rendelet pontos szabályokat tartalmaz a keretszerződések végrehajtásaként az ajánlatkérő által megfogalmazott ajánlatkérésekben szereplő információk közlésével kapcsolatban.

Másodszor a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a keretszerződés végrehajtásaként az ajánlatkérő által megfogalmazott ajánlatkérés jellegére és tárgyára tekintettel nem vélemezhető, hogy az ilyen dokumentum a szerződéses partnerre jellemző gazdasági és technikai adatokat tartalmaz vagy annak különös know-how-ját részletezi. Éppen ellenkezőleg, az ajánlatkérőtől, nem pedig annak szerződéses partnereitől származó ajánlatkérés általában azon feladat leírását tartalmazza, amelyet az ajánlatkérő a szerződéses partnerével kötött keretszerződés alapján elvégeztetni kíván. Főszabály szerint csupán az ajánlatkérésre adott válasz tartalmaz részleteket azon szolgáltatásokról, amelyeket a szerződéses partner az ajánlatkérőnek nyújtani kíván; a rendelkezésre bocsátani kívánt szakértők profilját és a szolgáltatások árát. Másfelől a Parlament nem hivatkozhat arra, hogy az ajánlatkérések hozzáférhetővé tétele sértené az ő saját érdekeit azáltal, hogy feltárná a Parlament „vásárlói profilját” a piac számára. Következésképpen a Parlament nem hivatkozhat az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében szereplő, a hozzáféréshez való jog alóli, a kereskedelmi érdekek védelmére vonatkozó kivételre a hozzáférés iránti kérelem tárgyát képező dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálata elvégzésének megtagadása érdekében.

Ezenkívül ami azt a kérdést illeti, hogy az érintett dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálatának kötelezettségétől való eltérés megengedhető-e a munkateher észszerűtlen jellege miatt, a Törvényszék azt vizsgálta, hogy ebben az ügyben teljesült-e az ítélezési gyakorlat által támasztott három kumulatív feltétel, vagyis először is a kért dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálatával járó munkateher észszerűtlennek bizonyult-e, másodszor a Parlament megkísérelt-e egyeztetni a felperessel, és harmadszor a Parlament keresett-e konkrét alternatív megoldást a kért dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálatához képest. Megállapította, hogy a jelen ügy igen sajátos körülményei között, tekintettel a szükséges munkateherre, a Parlament javaslatára és a felperes hozzáállására, a Parlament hivatkozhatott az észszerűtlen munkateherre az összes kért dokumentum konkrét és egyenkénti megvizsgálásának megtagadása érdekében, anélkül hogy köteles lett volna más elképzelhető megoldás hiányában a határozatában aprólékosan kifejteni azon okokat, amelyek miatt e más lehetőségek szintén észszerűtlen munkateheret jelentenének. Következésképpen a Parlamentnek lehetősége volt arra, hogy teljes egészében megtagadja az e dokumentumokhoz való hozzáférést, anélkül hogy szükség volna felhívni az általa ténylegesen megvizsgált dokumentumok másolatának benyújtására.

^{79/} A költségvetési rendelet alkalmazási szabályairól szóló, 2012. október 29-i 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2012. L 362., 1. o.).

XV. KÖZSZOLGÁLAT

A 2017-es év közszolgálati ügyekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlata számos fejleményt hozott.

A 2017. április 24-i **HF kontra Parlament** ítélet (T-584/16, [EU:T:2017:282](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a felperes kisegítő szerződéses alkalmazotti szerződésének meghosszabbítását mellőző parlamenti határozat megsemmisítésére irányuló kérelemről kellett határoznia.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy ahhoz, hogy egy szerződés meghosszabbítására vonatkozó, az Európai Parlament munkaszerződés megkötésére jogosult hatósága által hozott határozatot létrejötnék lehessen tekinteni, az szükséges, hogy a határozat az adott szolgálati érdek, valamint az érintett érdekei e hatóság általi felülvizsgálatának eredménye legyen, valamint az, hogy a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság újra értékelje az eredeti szerződésben a szerződés lejáratának idejét rögzítő rendelkezéseket. Következésképpen csak akkor tekinthető úgy, hogy az adminisztráció e tekintetben határozatot hozott, ha azt erre a külön esetre szolgáló eljárás során, vagy az érintettnek, mint az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatában meghatározott személynek a szabályzat 90. cikkének (1) bekezdése alapján benyújtott kérelmére válaszul fogadtak el.

A Törvényszék egyébiránt megjegyezte, hogy olyan helyzetben, amelyben a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság úgy határoz, hogy az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek által biztosított lehetőséget kihasználatlanul hagyja, és nem hosszabbítja meg egy alkalmazott munkaszerződését, e határozat csak azt követően hozható meg, hogy az érintett számára lehetőséget biztosítottak álláspontjának hatékony ismertetésére, adott esetben oly módon, hogy akár rövid írásos vagy szóbeli egyeztetés keretében, a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság egyszerűen bejelenti arra vonatkozó szándékát, hogy nem kíván ezzel a lehetőségével élni, és megjelöli ennek indokait. Ezt az egyeztetést a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóságnak kell kezdeményeznie, és a bizonyítási teher is rá hárul. Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság megsértette a felperes meghallgatáshoz való jogát. Rámutatott azonban, hogy még ha sor is került volna a felperes hivatalos meghallgatására a megtámadott határozat meghozatala előtt, a peres eljárási szakaszban a felperes által hivatkozott érvekre tekintettel ez a szerződése meghosszabbítása szempontjából nem vezetett volna eltérő eredményre.

A 2017. április 24-i **HF kontra Parlament** ítélet (T-570/16, [EU:T:2017:283](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék az adminisztráció (ebben az ügyben ismét a Parlament munkaszerződés megkötésére jogosult hatósága) azon állítólagos hallgatóságos határozata ellen előterjesztett keresetet bírálta el, amely a lelki zaklatással kapcsolatos, a személyzeti szabályzat 24. cikke szerinti segítségnyújtás iránti kérelem elutasításáról szólt. Ezen ügy alkalmát adott a Törvényszéknek, hogy a személyzeti szabályzat 90. cikkének (1) bekezdése alapján – amely rendelkezés négy hónapos válaszadási határidőt ír elő – benyújtott ilyen kérelemre válaszul az adminisztráció által elfogadott, közigazgatási vizsgálatot megindító határozat terjedelmét pontosítsa.

A Törvényszék, miután emlékeztetett arra az ítélkezési gyakorlatra, miszerint az adminisztráció köteles haladéktalanul fellépni a lelki zaklatásra vonatkozó bizonyítékek kezdemény fennállása esetén,⁸⁰ jelezte, hogy amennyiben a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság semmilyen választ nem ad a segítségnyújtás iránti kérelemre a személyzeti szabályzat 90. cikkének (1) bekezdésében előírt négy hónapos határidőn belül, úgy tekinthető, hogy létrejött e hatóság hallgatóságos, a segítségnyújtás iránti kérelmet elutasító határozata. Ebben az esetben vélelmezni kell, hogy e hatóság úgy ítélte meg, hogy a segítségnyújtás iránti kérelem alátámasztására felhozott bizonyítékok

80/ 1989. január 26-i **Koutchoumoff kontra Bizottság** ítélet, 224/87, [EU:C:1989:38](#), 15. és 16. pont; 2007. október 25-i **Lo Giudice kontra Bizottság** ítélet, T-154/05, [EU:T:2007:322](#), 136. pont; 2015. október 6-i **CH Parlament** ítélet, F-132/14, [EU:F:2015:115](#), 87. pont.

nem képeznek a hivatkozott tények valódiságára vonatkozó segítségnyújtási kötelezettséget megalapozó elégséges bizonyítékközdeményt, amely bizonyítékok a jelen esetben a személyzeti szabályzat 12a. cikkének állítólagos megsértésére vonatkoztak.

A Törvényszék azonban megállapította, hogy az ilyen helyzet mindenképpen különbözik az ebben az ügyben szóban forgótól, amelyben a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság – a segítségnyújtás iránti kérelemre válaszul – úgy vélte, hogy elegendő bizonyítékközdemény áll fenn ahhoz, hogy szükséges legyen igazgatási vizsgálatot indítani annak bizonyítása érdekében, hogy a felhozott tények ténylegesen a személyzeti szabályzat 12a. cikke értelmében vett lelki vagy szexuális zaklatást alapoznak meg. Az ilyen helyzetben e vizsgálatot mindenképpen végig kell vinni annak érdekében, hogy az adminisztráció – a vizsgálati jelentés végkövetkeztetéseinek ismeretében – e tekintetben olyan végleges állásfoglalást hozzon, amely lehetővé teszi számára, hogy a segítségnyújtás iránti kérelmet további intézkedés nélkül irattárba helyezze, illetve ha bebizonyosodnak a felhozott tények, és azokra kiterjed a személyzeti szabályzat 12a. cikkének hatálya, többek között fegyelmi eljárást indítson annak érdekében, hogy a megvádolt személlyel szemben adott esetben fegyelmi intézkedéseket hozzon. Márpedig a Törvényszék szerint az igazgatási vizsgálatnak maga a tárgya is a személyzeti szabályzat 12a. cikke értelmében vett lelki zaklatás fennállásának megerősítésére vagy kizárására irányul. Következésképpen a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság nem láthatja előre a vizsgálat kimenetelét, és még hallgatólagosan sem tud állást foglalni az állítólagos zaklatás valódiságával kapcsolatban azelőtt, mielőtt megkapná az igazgatási vizsgálat eredményeit. E tekintetben – pontosította a Törvényszék – az adminisztrációt továbbra is terheli az a kötelezettség, hogy lefolytassa az igazgatási vizsgálatot, függetlenül attól, hogy az állítólagos zaklatás időközben befejeződött-e, vagy akár a segítségnyújtást kérelmező, illetve a megvádolt személy elhagyta-e az intézményt. Ugyanakkor, mivel – a fegyelmi szabályokkal ellentétben – a személyzeti szabályzat nem ír elő különös rendelkezést azon határidő vonatkozásában, amellyel az adminisztrációnak az igazgatási vizsgálatot – többek között lelki zaklatás esetén – le kell folytatnia, az a körülmény, hogy a segítségnyújtás iránti kérelemre válaszul, e kérelem benyújtását követően négy hónapos határidőn belül megindított igazgatási vizsgálat e határidőn túl még mindig folyamatban van, nem teszi lehetővé, hogy az adminisztrációnak olyan hallgatólagos határozatot tulajdonítsanak, amelyben a munkaszerződés megkötésére jogosult hatóság tagadta volna a segítségnyújtás iránti kérelemben hivatkozott tények valódiságát, vagy amellyel megállapította volna, hogy nem valósítanak meg a személyzeti szabályzat 12a. cikke értelmében vett lelki zaklatást.

A 2017. szeptember 14-i **Bodson és társai kontra EBB** ítélet (T-504/16 és T-505/16, [EU:T:2017:603](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a felperesek, az Európai Beruházási Bank (EBB) alkalmazottai, kérelmét kellett megvizsgálnia, amely a 2013. februárra és az azt követő hónapokra vonatkozó illetményelszámolásokban foglalt, az EBB igazgatótanácsának 2012. december 18-i határozatát és az EBB igazgatási bizottságának 2013. január 29-i határozatát a felperesek tekintetében végrehajtó határozatok megsemmisítésére irányult. Konkrétan a felperesek kifogás útján arra hivatkoztak, hogy az említett határozatok, amelyeket a vitatott illetményelszámolások végrehajtottak, jogellenesek voltak. E jogellenesség azon alapult, hogy e határozatok nem tették lehetővé az EBB igazgatótanácsának a 2009. szeptember 22-i – hét évig hatályos – határozatában kialakított módszer alkalmazását, amely szerint az alapilletmény-táblázatban szereplő sávok éves kiigazítása a Luxemburgban mért infláción alapuló számítás szerint történt.

E tekintetben a Törvényszék először is megjegyezte, hogy bár az EBB nem vitatta, hogy a 2009-es módszer alkalmazásával az alapilletmény-táblázatban szereplő sávoknak nagyobb mértékben kellett volna emelkedniük, mint a felperesek által ténylegesen kapott emelés mértéke, többek között azzal érvelt, hogy e módszer nem volt kötelező, és mindenestre a kifogás útján vitatott határozatok módosították azt.

A Törvényszék azonban nem adott helyt e két érveknek. Ami először is a 2009-es módszer kötelező jellegét illeti, a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az EBB mérlegelési jogkörrel rendelkezik személyi állománya díjazásának egyoldalú meghatározását és módosítását illetően, és következésképpen e személyi állomány alapilletmény-

táblázatában szereplő sávok meghatározása és naprakésszé tétele tekintetében is. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy az EBB e mérlegelési jogkör keretében úgy is dönthet, hogy első lépésben adott időszakra előre meghatározza a személyi állománya alapilletmény-táblázatában szereplő sávok megállapítására, majd második lépésben a rendszeres naprakésszé tételükre alkalmazandó szempontokat, és ezáltal kötelezi magát e szempontok tiszteletben tartására az említett sávok ezen időszak során történő éves kiigazítása keretében. E szempontok alapján a Törvényszék megállapította, hogy a 2009. szeptember 22-i határozat elfogadásával az EBB a mérlegelési jogkörével élve, önálló döntésével, a határozat hatályban létének időtartamára, vagyis hét évre kötelezte magát a 2009-es módszer tiszteletben tartására. Következésképpen az EBB a személyi állománya alapilletmény-táblázatában szereplő sávok éves kiigazítása keretében nem hivatkozhat arra, hogy őt az e módszer szerint meghatározott szempontokon túlmenően mérlegelési mozgástér illeti meg.

Ami másodszor a 2009-es módszernek a kifogás útján vitatott határozatok általi módosítását illeti, a Törvényszék rámutatott, hogy a 2012. december 18-i határozat azon felül, hogy nem tartalmaz a 2009-es módszert kialakító határozatot hatályon kívül helyező, felfüggesztő vagy módosító rendelkezést, még csak nem is hivatkozik ez utóbbi határozatra. Ezenkívül hangsúlyozta, hogy e határozatok, jóllehet mindkettőt ugyanaz a szerv ugyanazon eljárás keretében fogadta el, különböző jellegűek, és eltérő a tárgyuk. Ugyanis a 2009. szeptember 22-i határozat, jóllehet a 2010. évi költségvetés kidolgozásának keretében fogadták el, szabályozási jellegű és több évre szól, mivel az általa előírt módszer több éven át meghatározza a személyi állomány díjazása egyik elemének – vagyis az alapilletmény-táblázatban szereplő sávoknak – az éves kiigazítására irányadó keretet. Ezzel szemben a 2012. december 18-i határozat alapvetően költségvetési jellegű aktus, amely meghatározza az EBB 2013 és 2015 közötti időszakra vonatkozó operatív tervét, és ennek keretében rögzíti a hivatalban lévő személyi állomány adott évben – a jelen esetben 2013-ban – felmerülő személyzeti kiadásaira előirányzott költségvetés növelésének mértékét, és amely határozatról nem állítják, hogy az EBB személyi állományának díjazására vonatkozó szabályozási rendelkezéseket tartalmaz. E körülmények között a Törvényszék kimondta, hogy a 2012. december 18-i határozat nem tekinthető a 2009-es módszer módosításának. E megállapítás ugyanezen okok miatt a 2013. január 29-i határozatra is érvényes, annál is inkább, hogy e határozatot az igazgatási bizottság, és nem az igazgatótanács hozta.

Következésképpen a Törvényszék megállapította, hogy a 2012. december 18-i és 2013. január 29-i határozat megsértette a 2009. szeptember 22-i határozatot, és ebből kifolyólag jogellenes. Ugyanez vonatkozik a felpereseknek a 2013. február 1-ére és az azt követő hónapokra vonatkozó illetményelszámolásában foglalt, az említett határozatokon alapuló határozatokra is.

A 2017. október 26-i **Paraskevaidis kontra Cedefop** ítélet (T-601/16, [EU:T:2017:757](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszék egyrészt az Európai Szakképzés-fejlesztési Központ (Cedefop) igazgatójának 2015. november 4-i, a felperes AD 12 besorolási fokozatba történő előléptetését a 2015. évi előléptetési időszak során mellőző határozatának megsemmisítésére, másrészt a felperes által e határozatból kifolyólag állítólag elszenvedett kár megtérítésére irányuló keresetről határozott. A felperes többek között azt állította, hogy a megtámadott határozat indokolása hiányos volt. E tekintetben előadta egyrészt, hogy az említett határozat csak az előléptetett tisztviselők nevét tartalmazó listából állt, másrészt a panaszát elutasító határozat – tekintve, hogy hallgatólagos – a legcsekélyebb indokolást sem tartalmazott.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy bár a kinevezésre jogosult hatóságnak az előléptetési határozatokat nem kell megindokolnia, sem annak címzettje, sem az elő nem léptetett jelöltek részére, köteles azonban indokolni az elő nem léptetett jelölt által a személyzeti szabályzat 90. cikkének (2) bekezdése alapján benyújtott panaszt elutasító határozatát, és e határozat indokolása vélelmezetten egybeesik annak a határozatnak az indokolásával, amely ellen a panasz irányul. Az indokolásnak így legkésőbb a panasz elutasításakor meg kell történnie. A Törvényszék egyébiránt rámutatott, hogy egy határozat akkor tekinthető kellően indokoltnak, ha az érintett tisztviselő előtt ismert összefüggésben fogadták el, amely lehetővé teszi a vele szemben hozott intézkedés

jelentőségének megértését. Figyelemmel mindazonáltal az indokolási kötelezettségnek a védelemhez való joggal kapcsolatos jelentőségére, a panasz nyomán hallgatólagosan megerősített, előléptetést mellőző határozat létrejöttének körülményei csak kivételesen alkalmasak arra, hogy az említett határozat indokolásának kezdeményét képezzék. Így az indokoláskezdemény nem létezhet anélkül, hogy a kinevezésre jogosult hatóság ne adna valamilyen információt a felperes különös helyzetét, valamint érdemeinek az egyéb, előléptethető tisztviselőkkel való, a személyzeti szabályzat 45. cikke szerinti szempontokra tekintettel történő összehasonlítását illetően.

Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy csak az, hogy a felperesre vonatkozó értékelő jelentésekben, valamint egyes – alkalmanként igen régi – elektronikus levelekben és levelekben a felperest érintő kritikus értékelések jelentek meg, nem tette lehetővé a felperes számára, hogy megértse, hogy a személyzeti szabályzat 45. cikkében megfogalmazott szempontokat hogyan alkalmazták a helyzetére, ami az előléptethető tisztviselők érdemeinek a 2015. évi előléptetési időszakra tekintettel elvégzett összehasonlító vizsgálatát követően a felperes előléptetését mellőző határozatot indokolta. Ezzel szemben a felperes csupán a bírósági kereset benyújtásakor, a Cedefop ellenkérelmében foglalt magyarázatokat olvasva volt képes megérteni, hogy az őt érintő kifogásokat milyen módon vették figyelembe az érdemeknek az előléptetés során való értékelésére vonatkozó, a személyzeti szabályzat 45. cikkében megfogalmazott szempontoknak a helyzetére való alkalmazása keretében. Ebből az következik, hogy a megtámadott határozat meghozatalának körülményei nem tekinthetők az említett határozat – akár elégtelen – indokolásának. Következésképpen a Törvényszék a megtámadott határozatot az indokolás teljes hiánya miatt megsemmisítette, az ilyen jogellenesség ugyanis nem pótolható a bírósági eljárásban.

Ami az azon kár megtérítésére irányuló kérelmet illeti, amely a felperest – állítása szerint – a megtámadott határozat elfogadásából kifolyólag érte, a Törvényszék megállapította, hogy mivel e határozat indoklása hiányos, és ez okból meg kell semmisíteni, az említett határozat tartalmi jogellenességre vonatkozó jogalapok vizsgálatának elvégzését követően nem értékelheti annak megalapozottságát, és nem tudja megállapítani a felperes előléptetésének megtagadásából eredő konkrét vagyoni kárt. A nem vagyoni kárnak a megtámadott határozat hiányos indoklásából eredő részét illetően a Törvényszék megállapította, hogy a felperesben előléptetése mellőzésének okait illetően azon határidőn túl is bizonytalanságot keltett, amelyen belül a panaszra adott válasznak meg kellett volna születnie, ami arra kényszerítette, hogy bírósági eljárást indítson annak érdekében, hogy magyarázatelemeket kapjon e témában. A felperesnek így okozott igazságtalanságérzet, értetlenség, sőt frusztráció neki olyan különös nem vagyoni kárt okozott, amely esetében a megtámadott határozat megsemmisítése nem minősülhet a kár megfelelő jóvátételének. E körülményekre figyelemmel a Törvényszék a kárt méltányosan megállapítva úgy vélte, hogy 2000 euró megítélése megfelelő kártérítésnek minősül a nem vagyoni kárnak a megtámadott határozat felperes szerint hiányos indoklásából eredő részét illetően.

A 2017. december 5-i **Tuerck kontra Bizottság** ítélet (T-728/16, [EU:T:2017:865](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a felperes által az Uniónál való szolgálatba lépését megelőzően megszerzett nyugdíjjogosultságnak az Unió nyugdíjrendszerébe történő átvitelét megerősítő bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelemről kellett határoznia. Ez az ügy lehetővé tette, hogy a Törvényszék pontosítsa a nemzeti rendszerben a tisztviselő által korábban megszerzett nyugdíjjogosultság uniós nyugdíjrendszerben való elismerése céljából figyelembe veendő tőke kiszámítási módszereit.

A felperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a Bizottság „Személyi Juttatásokat Kezelő és Kifizető” Hivatala megalapozatlanul vonta le a 3,1%-os mértékű egyszerű kamatot a Deutsche Rentenversicherung Bund (szövetségi nyugdíjbiztosító, Németország) által átutalt tőkéből a kérelem benyújtásának időpontja és az átvitel tényleges időpontja között eltelt évekre. E tekintetben a felperes azt állította, hogy a személyzeti szabályzat VIII. melléklete

11. és 12. cikke általános végrehajtási rendelkezései⁸¹ 7. cikkének (1) bekezdése értelmében az átvitel iránti kérelem időpontja és az átvitel tényleges időpontja közötti tőkenövekedésnek megfelelő összegként csak abban esetben vonható le „átalányösszeg”, ha annak a szervezetnek, amelynél a korábbi nyugdíjjogosultságokat szerezték, nem áll módjában közölni az említett jogosultságnak az átvitel iránti kérelem nyilvántartásba vételekor fennálló értékét. Márpedig a felperes szerint a nemzeti nyugdíjbiztosító megfelelően közölte a Személyi Juttatásokat Kezelő és Kifizető Hivatallal a nyugdíjjogosultságának az átvitel iránti kérelem nyilvántartásba vételekor fennálló értékét.

A Törvényszék kimondta, hogy az alkalmazandó rendelkezések – vagyis a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 11. cikkének (2) bekezdése és a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 11. és 12. cikke általános végrehajtási rendelkezései 7. cikkének (1) bekezdése – egyértelmű és pontos szövegéből kitűnik, hogy a szolgálati évek jóváírásának elismeréséről szóló határozatok azon, a kérelem nyilvántartásba vételének időpontjában fennálló, átvihető tőkeösszeget alapulnak, amelyet az illetékes nemzeti és nemzetközi hatóságok a kinevezésre jogosult hatósággal közölnek, és amelyből adott esetben a kérelem nyilvántartásba vételének időpontja és az átvitel tényleges időpontja közötti tőkenövekedésnek megfelelő összeget le kell vonni. Az említett rendelkezésekből ezenkívül az következik, hogy csak abban az esetben kell 3,1%-os mértékű egyszerű kamatot levonni a naprakésszé tett, ténylegesen átutalt tőkeértékből, ha az illetékes nemzeti vagy nemzetközi szervezetnek nem áll módjában közölni a nyugdíjjogosultságnak a kérelem nyilvántartásba vételekor fennálló értékét. Így a Törvényszék megállapította, hogy abban az esetben, ha az illetékes nemzeti vagy nemzetközi szervezetek közlik a kinevezésre jogosult hatósággal a nyugdíjjogosultságnak a kérelem nyilvántartásba vételekor fennálló értékét, e hatóság nem vonhat le semmit ebből az összegből, és a nyugdíjra jogosító szolgálati éveknek a személyzeti szabályzat szerinti számítását a teljes említett összeg alapján kell elvégezni. A Törvényszék szerint a személyzeti szabályzat értelmében egyedül a naprakésszé tett tőke átvitele iránti kérelem időpontja és az átvitel tényleges időpontja közötti tőkenövekedésnek megfelelő összeget kell levonni. Mindenestre nem a Bizottság feladata, hogy meghatározza vagy „naprakésszé tegye” az érintett tisztviselő korábbi tevékenységeire tekintettel megszerzett nyugdíjjogosultságot az átvitel iránti kérelem nyilvántartásba vételekor ténylegesen megtestesítő tőkeértéket. Következésképpen a Bizottság azáltal, hogy akkor is levonta a 3,1%-os mértékű egyszerű kamatot a naprakésszé tett, ténylegesen átutalt tőkeértékből az átvitel iránti kérelem benyújtásának időpontja és az átvitel tényleges időpontja között eltelt évek után, amikor ezen ügy különleges körülményei között az érintett nemzeti nyugdíjbiztosítónak módjában állt közölni vele a felperes nyugdíjjogosultságának a kérelme nyilvántartásba vételekor fennálló értékét, tévesen alkalmazta a jogot.

A 2017. december 13-i **Arango Jaramillo és társai kontra EBB** ítélet (T-482/16 RENV, [EU:T:2017:901](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek a felperesek többek között arra irányuló kérelmét kellett elbírálnia, hogy semmisítse meg a 2010. februári illetményelszámolásaikban szereplő, a nyugdíjjárulékuk megemeléséről szóló, EBB által hozott határozatokat. Ezen ügy – amelynek tárgya az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákban a keresetindításra vonatkozóan alkalmazandó „észszerű határidő” fogalma – az **Arango Jaramillo és társai kontra EBB (felülvizsgálat)** ítélet⁸² következménye, amelyben a Bíróság hatályon kívül helyezte az **Arango Jaramillo és társai kontra EBB** ítéletet.⁸³ A Bíróság szerint ez utóbbi ítélet megsértette az uniós jog koherenciáját amiatt, hogy a Törvényszék az „észszerű határidő” fogalmát három hónapos, olyan határidőként értelmezte, amelynek túllépése automatikusan a kereset elkesztettségét, és így elfogadhatatlanságát eredményezi anélkül, hogy az uniós bíróságnak figyelembe kellene vennie az adott ügy körülményeit.

^{81/} A Közigazgatási Tájékoztató 2011. március 28-i 17-2011. számában közzétett, a személyzeti szabályzat VIII. melléklete 11. és 12. cikkének a 2011. március 3-i C(2011) 1278 bizottsági határozattal elfogadott, általános végrehajtási rendelkezései.

^{82/} 2013. február 28-i ítélet, C-334/12 RX-II, [EU:C:2013:134](#).

^{83/} 2012. június 19-i ítélet, T-234/11 P, [EU:C:2012:311](#).

E tekintetben a Törvényszék először is arra emlékeztetett, hogy jóllehet semmilyen uniós jogi szöveg nem tartalmaz utalást az EBB és annak alkalmazottai közötti jogvitákra alkalmazandó keresetindítási határidőre vonatkozóan, egyrészt a hatékony bírói jogvédelemhez való jognak, másrészt a jogbiztonság követelményének összeegyeztetése szükségessé teszi, hogy e jogvitákat észszerű határidőn belül terjesszék az uniós bíróság elé. A Törvényszék ezután megvizsgálta, hogy úgy lehetett-e tekinteni, hogy a keresetet észszerű határidőn belül nyújtották be, és megállapította, hogy figyelembe véve egyrészt ennek az ügynek a sajátos körülményeit, másrészt azon ítélkezési gyakorlatot, amely erős vélelmet állít fel a felperesek javára a távolságra tekintettel járó tíznapos átalány-határidővel meghosszabbított három hónapos tájékoztató jellegű keresetindítási határidő észszerű jellegével kapcsolatban, a felperesek által három hónapon és 11 napon belül benyújtott keresetet észszerű határidőn belül benyújtottnak kell tekinteni. A Törvényszék ezenkívül pontosította, hogy az ítélkezési gyakorlat szerinti, a távolságra tekintettel járó tíznapos átalány-határidővel meghosszabbított három hónapos keresetindítási határidő a jelen ügyben nem alkalmazható jogvesztő határidőként, hanem csupán releváns összehasonlítási pontként szolgálhat. Ezzel összefüggésben a Törvényszék megállapította, hogy az EBB semmiféle érvet nem ad elő annak bizonyítására, hogy az említett határidő egy nappal (vagy akár a 2010. május 25-ről 26-ra virradó éjszakán néhány másodperccel) való túllépése elegendő volna ahhoz, hogy a szóban forgó határidőt megfossza „észszerű” jellegétől, oly módon, hogy ezen eltérés ténylegesen veszélyeztethetné a jogbiztonság követelményét, amely szerint bizonyos idő elteltével az uniós szervek által elfogadott aktusok jogerőssé válnak.

XVI. KÁRTÉRÍTÉSI JOGVITÁK

A 2017. január 10-i **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ítélet (T-577/14, fellebbezett,⁸⁴ [EU:T:2017:1](#)), a 2017. február 1-jei **Aalberts Industries kontra Európai Unió ítélet** (T-725/14, [EU:T:2017:47](#)), a 2017. február 1-jei **Kendrion kontra Európai Unió** ítélet (T-479/14, fellebbezett,⁸⁵ [EU:T:2017:48](#)) és a 2017. február 17-i **ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió** ítélet (T-40/15, fellebbezett,⁸⁶ [EU:T:2017:105](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszék az EUMSZ 268. cikk alapján benyújtott, azon kár megtérítésére irányuló kérelmekről határozott, amelyet a felperesek állítólagosan több, az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó ügy keretében a Törvényszék előtti eljárás túlzott időtartama miatt szenvedtek el.

A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása három feltétel együttes fennállásától függ, nevezetesen az érintett intézménynek felrótt magatartás jogellenessége, a kár tényleges bekövetkezése, illetve az e magatartás és a hivatkozott kár közötti okozati összefüggés fennállása.

Ami az első feltételt illeti, a Törvényszék a 2017. január 10-i **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** (T-577/14, fellebbezett,⁸⁷ [EU:T:2017:1](#)) ítéletben úgy határozott, hogy megsértették az ügy észszerű határidőn belüli elbírálásához való jogot, mert a Groupe Gascogne kontra Bizottság és a Sachsa Verpackung kontra Bizottság ítéletek⁸⁸ alapjául szolgáló ügyekben az eljárás túlzott módon elhúzódott. Ezekben az ügyekben

84/ C-138/17. P. sz., **Európai Unió kontra Gascogne Sack Deutschland és Gascogne** ügy; C-146/17. P. sz., **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ügy.

85/ C-150/17. P. sz., **Európai Unió kontra Kendrion** ügy.

86/ C-174/17. P. sz., **Európai Unió kontra ASPLA és Armando Álvarez** ügy; C-222/17. P. sz., **ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió** ügy.

87/ C-138/17. P. sz., **Európai Unió kontra Gascogne Sack Deutschland és Gascogne** ügy; C-146/17. P. sz., **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ügy.

88/ 2011. november 16-i ítélet, T-72/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:671](#); 2011. november 16-i ítélet, T-79/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:674](#).

ugyanis az eljárás időtartama közel öt év és kilenc hónap volt, ami nem igazolható az említett ügyek egyetlen sajátos körülményével sem. Közelebbről a Törvényszék megállapította, hogy a versenyjog területén – amely más típusú ügyekhez képest nagyobb fokú bonyolultságot mutat – az egyrészt az eljárás írásbeli szakaszának vége, másrészt pedig az eljárás szóbeli szakaszának megnyitása között eltelt tizenöt hónap főszabály szerint megfelelő időtartamnak tekinthető. Márpedig az érintett ügyekben megközelítőleg három év és tíz hónap, azaz 46 hónap választotta el e két szakaszt. Mindazonáltal a Törvényszék kimondta, hogy az összefüggő ügyek párhuzamos elbírálása igazolhatja az eljárás további összefüggő ügyenként egy-egy hónappal való meghosszabbodását. Így ebben az ügyben a Bizottság ugyanazon határozata ellen benyújtott tizenkét kereset párhuzamos elbírálása igazolta a szóban forgó ügyekben folytatott eljárás 11 hónappal való meghosszabbodását. A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy az eljárás írásbeli szakaszának vége és az eljárás szóbeli szakaszának megnyitása között eltelt 26 hónapos (15 hónap és további 11 hónap) időtartam megfelelő időtartamnak minősült az érintett ügyek elbírálását illetően, tekintettel arra, hogy ezen ügyek ténybeli, jogi és eljárási bonyolultsága nem igazolt hosszabb időtartamot. A Törvényszék szerint ebből következően az eljárás írásbeli szakaszának vége és az eljárás szóbeli szakaszának megnyitása között eltelt 46 hónapos időtartamból kitűnik, hogy a szóban forgó két ügy mindegyikében 20 hónapot kitevő igazolatlan tétlenségi időszak következett be. Ebből következik, hogy a Groupe Gascogne kontra Bizottság és a Sachsa Verpackung kontra Bizottság ítéletek⁸⁹ alapján szolgáló ügyekben folytatott eljárás megsértette az Alapjogi Charta 47. cikkének második bekezdését, mivel 20 hónappal meghaladta az észszerű időn belüli határozathozatalt, ami a magánszemélyek számára jogosultságot keletkeztető valamely uniós jogi szabály kellően súlyos megsértésének minősül.

A többek között az eljárás írásbeli szakaszának vége és az eljárás szóbeli szakaszának megnyitása között eltelt időtartamot illetően a Törvényszék a 2017. február 1-jei **Kendrión kontra Európai Unió** ítéletben (T-479/14, fellebbezett,⁹⁰ [EU:T:2017:48](#)), és a 2017. február 17-i **ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió** ítéletben (T-40/15, fellebbezett,⁹¹ [EU:T:2017:105](#)) hasonló érvelés útján jutott ugyanerre a megállapításra az egyrészt a **Kendrión kontra Bizottság** ítélet,⁹² másrészt az **ASPLA kontra Bizottság** ítélet és az **Álvarez kontra Bizottság** ítélet⁹³ alapján szolgáló ügyekben folytatott eljárással kapcsolatban.

A 2017. február 1-jei **Aalberts Industries kontra Európai Unió** ítéletben (T-725/14, [EU:T:2017:47](#)) a Törvényszék ezzel szemben nem állapította meg az észszerű időn belüli határozathozatálnak az **Aalberts Industries és társai kontra Bizottság** ítélet⁹⁴ alapján szolgáló ügyben való megsértését. A Törvényszék, miközben elismerte, hogy az ezen ügyben folytatott eljárás időtartama, amely meghaladta a 4 évet és a 3 hónapot, első látásra igen hosszúnak tűnik, hangsúlyozta, hogy a határozathozatal időtartamának észszerű jellegét az adott ügy sajátos körülményeinek figyelembevételével kell megállapítani, különös tekintettel a jogvitának az érintett szempontjából fennálló tétjére, az ügy bonyolultságára, a felek magatartására és a közbeni eljárási kérdésekre, valamint az illetékes hatóságok magatartására. Megállapította, hogy a szóban forgó ügyben lefolytatott eljárás teljes időtartamát igazolják az

^{89/} 2011. november 16-i ítélet, T-72/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:671](#); 2011. november 16-i ítélet, T-79/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:674](#).

^{90/} C-150/17. P. sz., **Európai Unió kontra Kendrión** ügy.

^{91/} C-17417. P. sz., **Európai Unió kontra ASPLA és Armando Álvarez** ügy; C-222/17. P. sz., **ASPLA és Armando Álvarez kontra Európai Unió** ügy.

^{92/} 2011. november 16-i ítélet, T-54/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:667](#).

^{93/} 2011. november 16-i ítélet, T-76/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:672](#); 2011. november 16-i ítélet, T-78/06, nem tették közzé, [EU:T:2011:673](#).

^{94/} 2011. március 24-i ítélet, T-385/06, [EU:C:2011:114](#).

említett ügy sajátos körülményei, különösen annak ténybeli és jogi bonyolultsága, a felek magatartása, valamint az, hogy az ezen ügyben lefolytatott eljárás egyes szakaszaiban nem került sor igazolatlan tétlenségi időszakokra.

Ami az Unió felelősségének a megállapításához szükséges második feltételt illeti, a Törvényszék a 2017. január 10-i **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ítéletben (T-577/14, fellebbezett,⁹⁵ [EU:T:2017:1](#)) és a 2017. február 1-jei **Kendrion kontra Európai Unió** ítéletben (T-479/14, fellebbezett,⁹⁶ [EU:T:2017:48](#)) kimondta, hogy a felperesek bizonyították, hogy őket tényleges és biztos vagyoni kár érte amiatt, hogy az észszerű időn belüli határozathozatalnak az elmulasztása által jellemzett időszak során fizették a bankgarancia-költségeket. A Törvényszék továbbá úgy ítélte meg, hogy a felpereseket nem vagyoni kár érte.

Végül a harmadik feltételt illetően a Törvényszék megállapította, hogy az szintén teljesül, mivel az észszerű időn belüli határozathozatalnak az elmulasztása és a bankgarancia-költségeknek az említett határidő túllépése által jellemzett időszakban a felperesek általi fizetése között kellően közvetlen okozati összefüggés áll fenn. A Törvényszék ezenkívül pontosította, hogy az észszerű időn belüli határozathozatal elmulasztása a felpereseket olyan bizonytalan helyzetbe hozta, amely meghaladta a bírósági eljárásokkal rendszerint együtt járó bizonytalanságot. Ezen elhúzódo bizonytalan helyzet szükségképpen befolyásolta a meghozandó döntések tervezését és e társaságok vezetését, tehát nem vagyoni kárt okozott, amelyet szintén meg kell téríteni. A Törvényszék tehát kártérítést ítelt meg a felperesek számára az általuk fizetett bankgarancia-költségeknek megfelelő összegben, és a nekik okozott elhúzódo bizonytalan helyzet miatt elszenvedett nem vagyoni kár megtérítéseként.

A 2017. június 7-i **Guardian Europe kontra Európai Unió** ítéletben (T-673/15, fellebbezett,⁹⁷ [EU:T:2017:377](#)) is az eljárás túlzott időtartama miatt állítólag elszenvedett kár megtérítésének kérdése merült fel. A **Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság** ítélet⁹⁸ alapjául szolgáló, az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozó ügy keretében a Törvényszék előtti eljárás időtartama volt kérdéses.

A Törvényszék a 2017. január 10-i **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ítéletben (T-577/14, fellebbezett,⁹⁹ [EU:T:2017:1](#)) foglalthoz hasonló érvelést alkalmazva megállapította, hogy a Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ügyben folytatott eljárás megsértette az Alapjogi Charta 47 cikkének második bekezdését, mivel 26 hónappal meghaladta az észszerű időn belüli határozathozatalt, ami a magánszemélyek számára jogosultságot keletkeztető valamely uniós jogi szabály kellően súlyos megsértésének minősül. A Törvényszék szerint kellően közvetlen okozati összefüggés van az észszerű időn belüli határozathozatal szóban forgó ügyben való elmulasztása, és a felperest ezen ügyben hozott ítélet kihirdetését megelőzően ért kár között, amely kár abban áll, hogy e társaság az ezen észszerű határidő túllépése által jellemzett időszakban bankgarancia-költségeket fizetett. Így a Törvényszék 654 523,43 euró összegű kártérítést ítelt meg a felperesnek

95/ C-138/17. P. sz., **Európai Unió kontra Gascogne Sack Deutschland és Gascogne** ügy; C-146/17. P. sz., **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ügy.

96/ C-150/17. P. sz., **Európai Unió kontra Kendrion** ügy.

97/ C-447/17 P. sz., **Európai Unió kontra Guardian Europe** ügy; C-479/17. P. sz., **Guardian Europe kontra Európai Unió** ügy.

98/ 2012. szeptember 27-i **Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság** ítélet, T-82/08, [EU:T:2012:494](#).

99/ C-138/17. P. sz., **Európai Unió kontra Gascogne Sack Deutschland és Gascogne** ügy; C-146/17. P. sz., **Gascogne Sack Deutschland és Gascogne kontra Európai Unió** ügy.

az észszerű időn belüli határozathozatal említett ügyben való elmulasztásából eredő vagyoni kár megtérítése címén.

A 2017. június 7-i **Guardian Europe kontra Európai Unió** ítélet (T-673/15, fellebbezett,¹⁰⁰ [EU:T:2017:377](#)) alapjául szolgáló ügyben a Törvényszéknek ezenkívül el kellett bírálania a felperes azon állítólagos kár megtérítése iránti kérelmét, amelyet az egyenlő bánásmód elvének egyrészt a versenyjogi szabályok¹⁰¹ megsértése miatt bírságot kiszabó bizottsági határozatban, másrészt a **Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság** ítéletben¹⁰² való megsértése okozott.

Ami először is az egyenlő bánásmód elvének a versenyjogi szabályok megsértése miatt a felperessel szemben bírságot kiszabó bizottsági határozatban való kellően súlyos megsértésének fennállását illeti, a Törvényszék megállapította, hogy a felperes nem hivatkozhat érvényesen arra, hogy az általa fizetett bankgarancia-költségek közvetlenül e határozat jogellenességéből erednek. Ugyanis a kár, amelyre hivatkozik, közvetlenül és meghatározó módon a határozat meghozatalát követő azon saját döntéséből ered, hogy nem tesz eleget a bírság teljes mértékű vonatkozó kötelezettségének. Ennélfogva el kell vetni az egyenlő bánásmód elvének a határozat általi kellően súlyos állítólagos megsértése és a bankgarancia-költségek megfizetése közötti kellően közvetlen okozati összefüggés fennállását. Egyébiránt a Törvényszék pontosította, hogy a felperes által benyújtott dokumentumokból az következik, hogy a felperes személyesen nem viselte a szóban forgó határozatban kiszabott bírság kifizetésének terhet. A felperes tehát nyilvánvalóan nem állíthatta, hogy olyan tényleges és biztos kárt szenvedett, amely egyrészt a bírság összegének a Bíróság által a **Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság** ítéletben¹⁰³ végül jogalap nélkülinek nyilvánított részére tekintettel a Bizottság által megtérített kamatok, másrészt azon jövedelmek különbsége, amelyek akkor keletkezhettek volna, ha ahelyett, hogy a szóban forgó összeget a Bizottságnak fizeti meg, egyéb tevékenységeibe fekteti azt. Ami az állítólagosan elszenvedett nem vagyoni kárt illeti, a Törvényszék úgy ítélte, hogy feltételezve, hogy az egyenlő bánásmód elvének a bizottsági határozat általi kellően súlyos állítólagos megsértése megsértette a felperes jóhírnevét, amit nem bizonyítottak, meg kell állapítani, hogy e jogsértés jellegére és súlyosságára tekintettel a felperes által elszenvedett nem vagyoni kárt az említett határozat megsemmisítése és a Bíróság által a **Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság** ítéletben¹⁰⁴ kiszabott bírság összegének csökkentése kellően orvosolja.

Ami másodszor az egyenlő bánásmód elvének a 2012. szeptember 27-i **Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság** ítéletben (T-82/08, [EU:T:2012:494](#)) való állítólagos megsértését illeti, a Törvényszék kimondta, hogy az Unió felelőssége nem állapítható meg olyan bírósági határozat tartalma miatt, amelyet nem végső fokon eljáró uniós bíróság hozott, és amely így tehát fellebbezés tárgyát képezheti. Hangsúlyozta egyébként, hogy ebben az ügyben a Törvényszék ítéletében szereplő hibát a Bíróság kijavította, miután a felperes jogorvoslatot vett igénybe. Pontosította ugyanakkor, hogy ezen értékelés nem érinti a felperes azon lehetőségét, hogy kivételes esetben az igazságszolgáltatás működésének olyan súlyos, többek között eljárási vagy közigazgatási zavarát illetően, amely valamely uniós bíróság tevékenységet érinti, az Unió felelősségét vizsgálja. A felperes azonban nem hivatkozott ilyen zavarokra ebben az ügyben, amely valamely bírósági határozat tartalmára vonatkozott.

^{100/} C-447/17 P. sz., **Európai Unió kontra Guardian Europe** ügy; C-479/17. P. sz., **Guardian Europe kontra Európai Unió** ügy.

^{101/} Az [EUMSZ 101.] cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39165 – „síkűveg” ügy) 2007. november 27-én hozott C(2007) 5791 végleges bizottsági határozat.

^{102/} 2012. szeptember 27-i ítélet, T-82/08, [EU:C:2012:494](#).

^{103/} 2014. november 12-i ítélet, C-580/12 P, [EU:C:2014:2363](#).

^{104/} 2014. november 12-i ítélet, C-580/12 P, [EU:C:2014:2363](#).

Ebből következik, hogy az egyenlő bánásmód elvének a feltételezett súlyos megsértése miatti állítólagos károk megtérítésére vonatkozó kérelmet el kellett utasítani.

XVII. FELLEBBEZÉSEK

A Törvényszék fellebbezési tanácsa által 2017-ben meghozott határozatok közül két ítélet különösen említésre méltó.

Először is a 2017. június 27-i **Ruiz Molina kontra EUIPO** ítéletben (T-233/16 P, [EU:T:2017:435](#)) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nincs akadálya annak, hogy sor kerüljön egy olyan jogellenes vagy jogszerű közigazgatási aktus visszavonására, mely a címzettje vonatkozásában elsősorban sérelmet okozó aktusnak minősül, és mellékesen keletkeztet javára jogokat is, amennyiben nem sérül az említett címzett jogos bizalma és a jogbiztonság elve. Ebben az ügyben a Törvényszék, miután megállapította, hogy a felperes ideiglenes alkalmazotti szerződését megszüntető határozat elsősorban az alkalmazottnak sérelmet okozó aktusnak minősül, és csupán mellékesen biztosít számára jogokat, azt is kimondta, hogy az alkalmazott a visszahelyezésről szóló jegyzőkönyv aláírásával támogatását fejezte ki a megszüntető határozat visszavonását illetően. Ennek következtében a kérdéses visszavonásra az említett alkalmazott jogos bizalmának tiszteletben tartásával, és a jogbiztonság elvével összhangban került sor. Ennélfogva a Közzolgálati Törvényszék helyesen tekintette úgy, hogy a megszüntető határozatot visszavonták. Egyébiránt, ami az említett visszavonás abban az esetben felmerülő jogkövetkezményeit illeti, ha a megszüntető határozatot nem létezőnek kell tekinteni, a Törvényszék jogosan állapította meg, hogy az alkalmazott visszahelyezése azzal járt, hogy ez utóbbit visszamenőleges hatállyal visszahelyezték abba a beosztásba, amelyet a határozott idejű ideiglenes alkalmazotti szerződés megszüntetésekor betöltött, és nem azzal, hogy e szerződést másodjára is meghosszabbították.

Másodszor a 2017. december 7-i **Missir Mamachi di Lusignano és társai kontra Bizottság** ítéletben (T-401/11 P-RENV-RX, [EU:T:2017:874](#)) a Törvényszék elsőként rámutatott, hogy abban az esetben, ha az intézmény azon védelmi kötelezettség elmulasztásáért felelős, amely hozzájárult azon konkrét kár bekövetkeztéhez, amelynek elkerülését az említett kötelezettség célozta, meg kell állapítani, hogy e kötelezettségszegés – még ha nem is tekinthető a kár egyetlen okának – kellően közvetlenül hozzájárulhatott annak bekövetkeztéhez. Így valamely harmadik személy – előre látható vagy előre nem látható – cselekményét a bíróság tekintheti úgy, hogy az nem okozhatta az okozati összefüggés megszakadását, és olyan körülménynek sem minősül, amely az intézményt teljes mértékben mentesíti a felelőssége alól, mivel a két ok – nevezetesen az intézmény vétkes kötelezettségszegése és a harmadik személy cselekménye – ugyanazon kár bekövetkeztéhez járult hozzá. E megfontolásokra tekintettel a fellebbezési bírósággént eljáró Törvényszék megállapította, hogy ebben az ügyben egyrészt a Közzolgálati Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül alkalmazta lényegében a feltételek egyenértékűségének elméletét, másrészt a Közzolgálati Törvényszék által az elsőfokú ítéletben a Bizottság kötelezettségszegése és a bekövetkezett kár között felállított okozati összefüggést a Bizottság nem cáfolta. A Törvényszék ezért megállapította, hogy a Közzolgálati Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor kimondta, hogy a védelmi kötelezettség elmulasztásában megnyilvánuló azon kötelezettségszegés esetén, amely hozzájárult azon konkrét kár bekövetkeztéhez, amelynek elkerülését az említett kötelezettség célozta, ezen intézményt akkor is e kár társokozójának kell tekinteni, ha ez utóbb nem minősíthető a kár fő felelőssének. Másodikként a Törvényszék kimondta, hogy a tagállamok jogából következik azon közös általános elv, amely szerint a jelen ügyben szereplőkhöz hasonló körülmények esetén a nemzeti bíróság elismeri ugyanazon kár társokozóinak egyetemleges felelősségét, mivel méltányosnak tekinti azt, hogy a sérelmet szenvedett személynek egyfelől ne kelljen meghatároznia az egyes károkozók kárért való felelősségének a mértékét, másfelől ne kelljen viselnie azon kockázatot, hogy a közülük általa beperelt személy fizetéseképtelenné válik. E megfontolások alapján a Törvényszék megállapította, hogy a

Közzszolgálati Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor 40%-ra korlátozta a Bizottság részvételét az elhunyt tisztviselő – a védelmi kötelezettség megsértésének áldozata – négy gyermekét ért vagyoni kár megtérítésében. Következésképpen a Törvényszék egyetemlegesen kötelezte a Bizottságot arra, hogy 3 millió euró összeget fizessen, ebből levonva az ezen összeg részének tekintett, az elhunyt tisztviselő négy gyermekének korábban folyósított vagy folyósítandó, személyzeti szabályzat szerinti ellátásokat. Harmadikként a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a tagállamok jogából nem következik olyan közös általános elv, amely szerint az alapügy körülményeihez hasonló esetben a nemzeti bíróság megtérítené az elhunyt tisztviselőt ért állítólagos nem vagyoni kárt. Negyedikként a Törvényszék megállapította, hogy a tagállamok jogából következik azon közös általános elv, amely szerint a jelen ügyben szereplőkhöz hasonló körülmények esetén az ellátásoknak az elhunyt tisztviselő jogutódjai (leszármazottai) számára való automatikus folyósítását biztosító rendszer nem akadályozza meg azt, hogy az említett jogutódok – ha úgy ítélik meg, hogy az elszenvedett károkat nem vagy nem teljes mértékben fedezi az említett rendszer, – a nem vagyoni káruk megtérítését a nemzeti bíróság előtt indított kereset útján is követeljék. E tekintetben a tagállamok jogából azon közös általános elv is következik, amely szerint az elszenvedett nem vagyoni kár nem kerülhet kétszeresen megtérítésre. Ezért a bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az ellátások automatikus folyósítását biztosító rendszer miként fedezi a jogutódokat ért nem vagyoni kár teljes körű, részleges vagy semmilyen megtérítését, majd ezt követően kell meghatározni az említett kártérítési összeget. Végül a tagállamok jogából következik, hogy a jelen ügyben szereplőkhöz hasonló körülmények esetén a vagyoni kárra alkalmazandó egyetemleges felelősség elve a nem vagyoni kárra is alkalmazandó. A Törvényszék kimondta, hogy ezen érvelés érvényes az elhunyt tisztviselő felmenőire is.

XVIII. IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI KÉRELMEK

2017-ben a Törvényszékhez 47 ideiglenes intézkedés iránti kérelem érkezett, ami a 2016-ban benyújtott kérelmek számához (34) képest jelentős emelkedésnek számít. Ehhez hasonlóan a meghozott végzések és a befejezett ügyek száma jelentősen nőtt. A Törvényszék 2017-ben 56 végzést¹⁰⁵ hozott, a 2016-os 25-höz képest, és 53 ügyet fejezett be, a 2016-os 20-szal szemben. A Törvényszék 8 ügyben hozott felfüggesztő végzést az eljárási szabályzat 157. cikkének (2) bekezdése alapján.

A meghozott végzések széles területek fednek le, amelyek között szerepel főként a versenyjog és az állami támogatások joga (négy ügy), a korlátozó intézkedések (nyolc ügy), a közbeszerzések (hat ügy) és az intézményi jog (tizenegy ügy). Ami az intézményi jogot érintő pereket illeti, meg kell állapítani, hogy az ügyek viszonylag jelentős száma szólt az Európai Parlament tagjainak jogállásáról¹⁰⁶ és az európai alapítványok vagy pártok finanszírozásáról.¹⁰⁷

^{105/} E szám az ideiglenes intézkedésről határozó bíró által hozott összes végzésnek felel meg, nem számítva ide az okafogyottság miatti vagy a törlő végzéseket, ideértve azonban az eljárási szabályzat 157. cikkének (2) bekezdése alapján hozott végzéseket, valamint a Törvényszék elnökét az eljárási szabályzat 157. cikke (4) bekezdésének és 11. cikkének együttesen értelmezett rendelkezései értelmében helyettesítő törvényszéki elnökhelyettes által hozott végzéseket, nevezetesen a 2017. április 10-i *Exaa Abwicklungsstelle für Energieprodukte kontra ACER* végzés (T-123/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:277](#)), 2017. április 21-i *Post Telecom kontra EBB* végzés (T-158/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:281](#)), és a 2017. szeptember 26-i *Wall Street Systems UK kontra EKB* végzés (T-579/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:668](#)) – fellebbezett, C-576/17. P(R). sz. ügy, *Wall Street Systems UK kontra EKB* végzés.

^{106/} 2017. február 16-i *Troszczynski kontra Parlament* végzés, T-626/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:92](#); 2017. február 16-i, *Le Pen kontra Parlament* végzés, T-140/16 R II, nem tették közzé, [EU:T:2017:93](#); 2017. február 16-i *Gollnisch kontra Parlament* végzés, T-624/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:94](#); 2017. április 6-i *Le Pen kontra Parlament* végzés, T-86/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:270](#); 2017. június 26-i *Jalkh kontra Parlament* végzés, T-27/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:431](#); 2017. június 26-i *Jalkh kontra Parlament* végzés, T-26/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:432](#).

^{107/} 2017. március 14-i *ADDE kontra Parlament* végzés, T-48/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:170](#); 2017. július 4-i *Institute for Direct Democracy in Europe kontra Parlament* végzés, T-118/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:465](#).

A Törvényszék elnöke a 2017. május 18-i **RW kontra Bizottság** végzésben (T-170/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:351](#))¹⁰⁸ és a 2017. augusztus 25-i **Málta kontra Bizottság** végzésben (T-653/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:583](#)) két, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek adott helyt.

A 2017. május 18-i **RW kontra Bizottság** végzéssel (T-170/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:351](#))¹⁰⁹ a Törvényszék elnöke elrendelte a Bizottság azon határozata végrehajtásának felfüggesztését, amellyel a 63 éves tisztviselő felperest a személyzeti szabályzat 42c. pontja alapján szolgálati érdekből szabadságra küldték és ezzel egyidejűleg hivatalból nyugdíjazták.

A 42c. cikket a személyzeti szabályzat legutóbbi, az 1023/2013/EU, Euratom rendelettel megvalósított reformja során illesztették be e szabályzatba.¹¹⁰ A „fumus boni iurisra” vonatkozó feltétel vizsgálata alapján a Törvényszék elnöke arra a következtetésre jutott, hogy a felperes bizonyította olyan fontos jogvita fennállását, amelynek a megoldása elsőre nem nyilvánvaló, és alapos vizsgálatot igényel, amelynek az érdemi eljárás tárgyát kell képeznie. Első ránézésre ugyanis mind a személyzeti szabályzat 42c. cikkének szövege, mind pedig a nyugdíjazást és a szolgálati jogviszony végleges megszűnését szabályozó rendelkezések általános rendszere a személyzeti szabályzat 42c. cikkének olyan értelmezése mellett szól, miszerint a személyzeti szabályzat XIII. mellékletének 23. cikke szerinti legalacsonyabb nyugdíjkorhatárt már elérő tisztviselőt nem lehet szolgálati érdekből szabadságra küldeni és egyidejűleg hivatalból nyugdíjazni.

A 2017. augusztus 25-i **Málta kontra Bizottság** végzéssel (T-653/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:583](#)) a Törvényszék elnöke azon bizottsági határozat végrehajtásának felfüggesztését rendelte el, amellyel a Bizottság az 1049/2001 rendelet alapján és a Greenpeace megerősítő kérelme nyomán hozzáférést biztosított a Máltai Köztársaságtól származó, a kékúszójú tonhal halászatára vonatkozó dokumentumokhoz.

A „fumus boni iurisra” vonatkozó feltétel vizsgálata alapján a Törvényszék elnöke megállapította, hogy a Máltai Köztársaság bizonyította olyan jelentős jogi és ténybeli vita fennállását, amelynek a megoldása elsőre nem nyilvánvaló, és alapos vizsgálatot igényel, amelynek az érdemi eljárás tárgyát kell képeznie.

Elemzésében a Törvényszék elnöke először is elutasította a Bizottság azon érvét, miszerint a Máltai Köztársaság által felhozott jogalapok elfogadhatatlanok, mivel nem kapcsolódnak a dokumentumokhoz való hozzáférés 1049/2001 rendelet 4. cikkének (1)–(3) bekezdésében foglalt anyagi jogi kivételeihez. E tekintetben a Törvényszék elnöke emlékeztetett arra, hogy a Bizottság álláspontjának elfogadása ahhoz vezetne, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférésről szóló határozatai nagymértékben elkerülnék a bírósági felülvizsgálatot, és első ránézésre ezen eredmény kevésbé tűnik összeegyeztethetőnek a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával, amely értelmében az Unió olyan jogi unió, amelyben az intézmények minden aktusa felülvizsgálat alá esik a tekintetben, hogy az különösen a Szerződésekkel, az általános jogelvekkel, valamint az alapvető jogokkal összeegyeztethető-e.

Ami az 1224/2009/EK rendelet¹¹¹ 113. cikkének a megtámadott határozatban említett dokumentumok egy részét érintő megsértésére alapított kifogást illeti, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy az 1224/2009 rendelet

^{108/} A fellebbezést a 2018. január 10-i **Bizottság kontra RW** végzésben (C-442/17 P(R), nem tették közzé, [EU:C:2018:6](#)) utasították el.

^{109/} Uo.

^{110/} Az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának és az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeknek a módosításáról szóló, 2013. október 22-i 1023/2013/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 287., 15. o.).

^{111/} A közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról, a 847/96/EK, a 2371/2002/EK, a 811/2004/EK, a 768/2005/EK, a 2115/2005/EK, a 2166/2005/EK, a 388/2006/EK, az 509/2007/EK, a 676/2007/EK, az 1098/2007/EK, az 1300/2008/EK és az 1342/2008/EK rendelet módosításáról, valamint a 2847/93/EGK, az 1627/94/EK és az 1966/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. november 20-i 1224/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 343., 1. o.).

113. cikke egyáltalán nem tartalmaz az 1049/2001 rendeletre való hivatkozást, és a (2) és (3) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy a tagállamok és a Bizottság között kicserélt adatok nem adhatók át más személyeknek, csak a tagállamok vagy az uniós intézmények olyan személyeinek, akiknek a beosztása megköveteli, hogy hozzáférjenek ezekhez az adatokhoz, és nem használhatók fel az e rendeletben meghatározottaktól eltérő célokra. Ebből a Törvényszék elnöke azt a következtetést vonta le, hogy nem magától értetődő az, hogy hogyan kell az 1224/2009 rendeletet és az 1049/2001 rendeletet összeegyeztetni, annál is inkább, hogy az 1224/2009 rendelet 113. cikke ágazati szabálynak minősül, amelyet több évvel az 1049/2001 rendelet hatálybalépését követően fogadtak el.

Ami az arra alapított érvet illeti, hogy a Bizottság nem kellő gondossággal vizsgálta meg a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem terjedelmét, és hogy e kérelem szempontjából 121 releváns dokumentumot határozott meg a megerősítő szakaszban, a Törvényszék elnöke megállapította, nem zárható ki, hogy a kékúszójú tonhalra vonatkozó, Máltai Köztársaságtól eredő összes dokumentum elküldése meghaladja a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelem terjedelmét, és jelentős ténybeli vita fennállására utal, amelynek megoldása elsősorban nem nyilvánvaló, és alapos vizsgálatot igényel, amelyet az ideiglenes intézkedésről határozó bíró nem végezhet el, hanem annak az érdemi eljárás tárgyát kell képeznie.

Azon ügyek közül, amelyekben az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet elutasították, meg kell említeni többek között a Parlament tagjai asszisztenseinek foglalkoztatására és az OPAL gázvezeték szállítási kapacitásaira vonatkozó aukciók végrehajtására vonatkozó ügyeket.

A 2017. február 16-i **Troszczynski kontra Parlament** végzés (T-626/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:92](#)), a 2017. február 16-i **Le Pen kontra Parlament** végzés (T-140/16 R II, nem tették közzé, [EU:T:2017:93](#)), a 2017. február 16-i **Gollnisch kontra Parlament** végzés (T-624/16 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:94](#))¹¹² és a 2017. április 6-i **Le Pen kontra Parlament** végzés (T-86/17 R, nem tették közzé, [EU:T:2017:270](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Parlament tagjai a Parlament főtitkára azon határozatai végrehajtásának felfüggesztését kérték, amelyekkel az elrendelte a parlamenti asszisztensi költségek címén jogalap nélkül kifizetett összegek tőlük való behajtását beszámítás útján: a parlamenti juttatás 50%-ának havi levonásával, az általános költségtérítés 100%-ának havi levonásával és aapidíj 50%-ának levonásával.

Annak bizonyítására, hogy a sürgősségre vonatkozó feltétel teljesült, a felperesek többek között azzal érveltek, hogy a beszámítás útján történő behajtás nem teszi lehetővé számukra a parlamenti mandátumuk tényleges és független gyakorlását.

A Törvényszék elnöke elutasította a négy, ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, és megállapította, nem bizonyították, hogy a levonások az európai parlamenti képviselő mandátumának tényleges gyakorlását sürgősséget megalapozó módon sértenék. E vonatkozásban kimondta, hogy mind a képviselőkre alkalmazandó szabályokból, mind pedig a parlamenti gyakorlatból következik, hogy a beszámítás útján való behajtást egyrészt az intézményeknek a jogalap nélkül kapott összegek behajtására vonatkozó kötelezettsége, másrészt az érintett képviselő azon lehetőségének biztosítására vonatkozó kötelezettség közötti egyensúlyt megteremtve kell elvégezni, hogy a mandátumát ténylegesen gyakorolhassa. Ilyen körülmények között az, hogy a Parlament beszámítás útján való behajtást választott, önmagában nem tekinthető olyan aktusnak, amely sérti a felperesek képviselői mandátumának tényleges és teljes függetlenséggel való gyakorlását.

A Törvényszék elnöke ezután rámutatott, hogy a parlamenti juttatás 50%-ának havi levonását illetően a felperesek nem magyarázták meg, hogy e csökkentés miként akadályozná meg őket a parlamenti tisztségük teljes gyakorlásában. Ami az általános költségtérítés 100%-ának havi levonását illeti, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy az

^{112/} A fellebbezést a 2017. július 6-i **Gollnisch kontra Parlament** végzésben (C-189/17 P(R), nem tették közzé, [EU:C:2017:528](#)) utasították el.

érintett parlamenti képviselők (Jean-Marie Le Pen, Bruno Gollnisch és Marine Le Pen) nem állították, hogy az átalányösszeg valójában részben burkolt díjazás. Így abból, hogy a képviselők kérhetik a ténylegesen felmerült költségek megtérítését – biztosítva a mandátumuk tényleges gyakorlása akadályának kiküszöbölését –, nem lehet arra következtetni, hogy az általános költségtérítés 100%-ának havi levonása sérti a képviselői mandátum hatékony gyakorlását. Ugyanígy az alapján, hogy a képviselők jogosultak a ténylegesen felmerült költségeik megtérítését kérni, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy a napidíj 50%-ának levonása sem sérti a képviselői mandátum tényleges gyakorlását.

A 2017. július 21-i **Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo kontra Bizottság** végzés (T-130/17 R, [EU:T:2017:541](#)), a 2017. július 21-i **Lengyelország kontra Bizottság** végzés (T-883/16 R, [EU:T:2017:542](#)) és a 2017. július 21-i **PGNiG Supply & Trading kontra Bizottság** végzés (T-849/16 R, [EU:T:2017:544](#)) alapjául szolgáló ügyekben a Törvényszék elnöke az azon bizottsági határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmeket vizsgálta, amely megnyitotta a verseny előtt az OPAL gázvezeték kapacitásának le nem kötött 50%-át, amely az Északi Áramlat 1. gázvezeték keleti szárazföldi szakaszának felel meg és Oroszországból szállít földgázt a Balti-tengeren át Nyugat-Európába.

A Törvényszék elnöke, miután megállapította, hogy a Gazprom által kötött két szerződés, nevezetesen a földgáznak a Yamal-Europe gázvezeték lengyel szakaszán való szállítására vonatkozó tranzitszerződés Nyugat-Európa piacainak – ideértve a lengyel piacot is – ellátása céljából, és a PGNiG Supply & Trading GmbH-val a földgázszállításra vonatkozóan kötött szerződés 2020-ban, illetve 2022 végén fog lejárni, kimondta, hogy a Yamal-Europe gázvezeték lengyel szakasza szállítási kapacitásának a kihasználása és a Gazpromnak a lengyel piacra irányuló szállításai első ránézésre az említett évekre biztosítottak. Következésképpen, még ha a Lengyel Köztársaság és a két felperes társaság által hivatkozott károk biztos jellege kellőképpen bizonyított is lenne, e károk legkorábban az említett szerződések lejártakor következhetnének csak be. Márpedig a Törvényszék előtti eljárások átlagos időtartamára tekintettel ezekben az ügyekben az érdemi ítéleteket valószínűleg 2019-ben hozzák meg.

Ami azt az érvet illeti, hogy a megtámadott határozat lehetővé tette olyan magánjogi szerződések megkötését, amelyek megszüntetése többé nem lehetséges a határozat későbbi megsemmisítése esetén sem, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy ilyen esetben az ezen aktusok esetleges végrehajtásával szembeni jogorvoslati lehetőségek rendelkezésre fognak állni.

Következésképpen a Törvényszék elnöke elutasította a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmeket, mivel a felperesek nem terjesztettek elő komoly bizonyítékot a tekintetben, hogy nem tudják megvárni az alapeljárársbeli keresetekre vonatkozó eljárások végét anélkül, hogy súlyos és helyrehozhatatlan káruk merülne fel.

C/ A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE 2017-BEN

Emmanuel COULON, a Törvényszék hivatalvezetője

A Törvényszék Hivatala, amely központi helyet foglal el az igazságszolgáltatás ügyvitelében, még az elmúlt évben is olyan igazságszolgáltatási fórum részére teljesített szolgálatot, amely változáson megy keresztül. A Törvényszék bővül és átalakul az Európai Unió Bíróságának igazságszolgáltatási szervezetrendszerére irányuló azon reform végrehajtásának üteme szerint, amelynek az a célja, hogy 2019 felé közeledve három egymást követő szakaszban megkettőzzék az igazságszolgáltatási fórum bíráinak számát.¹ A Törvényszék elé kerülő jogviták változatosan alakulnak, bizonyos tekintetben pedig egyre összetettebbekké válnak. A Hivatal ebben az összefüggésben kezdett azokba az átalakításokba, amelyek képesek lehetővé tenni számára, hogy továbbra is eleget tegyen a rá bízott feladatoknak, és sikeresen végrehajtsa a reform első két szakaszát.

A 2017. év mérlege kedvező az igazságszolgáltatási fórum számára. A reform első két szakaszában megnyilvánuló kihívásoknak sikerült eleget tenni. Az érkezett ügyek száma (917) ugyan valamennyivel meghaladta a befejezett ügyek számát (895), ami magyarázatot ad arra, hogy a folyamatban lévő ügyek száma enyhén emelkedett (1508), az eljárás időtartama viszont tovább csökkent, a határozatok minőségét pedig – mint azt a Bíróság által egészen vagy részben hatályon kívül helyezett határozatok százalékos aránya is mutatja – sikerült megőrizni.

A Hivatal az igazságszolgáltatás olyan szereplőjeként, amely gondot fordít arra, hogy optimálisan használja fel azt a 72 költségvetési tételt, amelyeket 2016. január 1-jétől biztosítanak számára, hozzájárult a fenti sikerekhez, a 2017. év végén pedig elégedetten állapíthatjuk meg, hogy a Hivatal teljes mértékben eleget tett a jogforrások és az igazságszolgáltatási fórum által rá bízott feladatoknak, tiszteletben tartva a tisztességes eljárás követelményeit.

A Hivatal ugyanis ismét meghatározó igazságszolgáltatási és ügyviteli segítséget nyújtott a Törvényszéknek azáltal, hogy

- biztosította az eljárások megfelelő lefolytatását és az iratanyagok megfelelő kezelését;
- biztosította a felek képviselői és a bírák közötti kommunikációt;
- tevékenyen segítette a bírákat és munkatársaikat;
- a Törvényszék elnökének felügyelete alatt és az Európai Unió Bírósága szervezeti egységeinek közreműködésével igazgatta a Törvényszéket.

Ez az eredmény vitathatatlanul azon üdvözlendő elkötelezettség gyümölcse, amelyet a Hivatalban tevékenykedő munkatársak tanúsítanak. A Hivatal személyi állománya ugyanis – tudatában a napi szintű közreműködése fontosságának – minden energiáját arra fordította, hogy valamennyi érintett szereplővel hasznosan együtt munkálkodjék.

A Hivatal igényességgel, egyértelműen az általános érdekeket szem előtt tartva, példaértékű igazságszolgáltatásra törekedve, valamint az eljárások időtartamának optimalizálására irányuló folyamatos erőfeszítések mellett

^{1/} Az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyv módosításáról szóló, 2015. december 16-i (EU, Euratom) 2015/2422 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 341., 14. o.), valamint az Európai Unió és alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásáról szóló, 2016. július 6-i (EU, Euratom) 2016/1192 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 137. o.).

gyakorolta a tevékenységeit. Különösen, a Hivatal mindig igyekezett megfelelő időn belül feldolgozni az eljárási iratokat, és folytatta azon rendszer kialakítását, amely biztosítja, hogy az eljárások elhúzódása észlelhető legyen, az érintett személyek pedig figyelmeztethetők legyenek a késedelmek orvoslására.

I. A KÉT ÚJ BÍRÓ HIVATALBA LÉPÉSÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ SZERVEZETI KÖVETKEZMÉNYEK

A reform második szakasza címén a Törvényszéken 2017-ben két új bíró kinevezésére és hivatalba lépésére került sor. Lezárult tehát e második szakasz, amely hét további bírónak a Törvényszékre történő kinevezésében, valamint az Európai Unió és az alkalmazottai közötti jogviták elsőfokú elbírálásával kapcsolatos hatáskörnek a Törvényszékre történő átruházásában nyilvánult meg. Azon bírói kinevezésre, amely még hátravan ahhoz, hogy a bírói kar az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 48. cikkében foglaltak szerint 47 bíróból álljon, az első szakasz címén a megfelelő időpontban sor kerül majd.²

Az ír bírót 2017. március 29-én, a belga bírót pedig szeptember 6-án nevezték ki; az előbbi 2017. június 8-án, az utóbbi pedig október 4-én tette le az esküt. E kinevezéseknek köszönhetően a Törvényszék bírójának száma 44 bíróról 46-ra emelkedett.

Jóllehet e két új bíró érkezése nem mérhető össze azzal, amikor a 2016. év során 22 új bíró érkezett, bizonyos intézkedéseket meg kellett tenni annak érdekében, hogy e bírák, valamint a munkatársaik integrációja sikeres legyen.

Miután hivatalba léptek, a Törvényszék e két új bírót tanácsokba osztotta be, továbbá új ügycsoportokat alakított ki a bírák között, az ügyeket pedig újra kiosztotta köztük. A Törvényszék eljárási szabályzata értelmében a Hivatal az érintett ügyekben értesítette a feleket, az Európai Unió Hivatalos Lapjában pedig közzétette az igazságszolgáltatási fórum által hozott, a bírák tanácsokba történő beosztásáról szóló határozatokat.³ Következésképpen a Hivatal az ügyek minden egyes újrakiosztása során naprakésszé tette az összes belső adatbázist.

Az új bírák és a kabinetjeikhez tartozó személyi állomány hivatalba lépése és az erre a célra kialakított helyiségekben történő elhelyezése is adminisztratív segítséget követelt a Hivatal részéről. E segítség egyszerre jutott kifejezésre az Európai Unió Bíróságának szervezeti egységeivel folytatott előkészítő munkában, továbbá az érintett személyek megfelelő fogadásában és kíséretében, valamint a személyi állományok beosztásainak szigorú nyomon követésében.

^{2/} A 2017. december 31-i állapot szerint azon tizenkét bíró közül, akiknek a kinevezését a reform első szakasza keretében irányozták elő, egy bíró még kinevezésre várt.

^{3/} A bírák tanácsokba történő beosztásáról szóló, 2017. június 8-i (HL 2017. C 213., 2. o.) és 2017. október 4-i törvényszéki határozat (HL 2017. C 382., 2. o.).

II. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉNEK FELADATA

Háttér-információk

2017-ben az igazságszolgáltatás elősegítésére irányuló feladatnak a Hivatal általi teljesítése az eljárást megindító 917 keresetlevél feldolgozásában jutott kifejezésre. Azon 98 üggyel, amelyek legtöbbször olyan ügyek sorozatába illeszkedik, amelyekben egy spanyol bank, a Banco Popular Español, SA által elfogadott szanálási programmal kapcsolatos határozatok jogszerűségét vonták kétségbe, az elmúlt évben a banki és pénzügyi területre tartozó jogviták közül került ki a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyek (298 ügy) utáni második legjelentősebb számú peres ügy. Ezzel szemben a közszolgálat területére tartozó új ügyek száma – 86 ügy – a korábbi évekhez képest visszaszorult (2015-ben 167, 2016-ban pedig 117 új ügy^{4/}). Azon 45 terület közül, amelyekbe a folyamatban lévő ügyek jelenleg sorolhatók, a jogviták e három területének mindegyike olyan egyedi sajátosságokkal rendelkezik, amelyek az elmúlt év során a Hivatal részéről különleges feldolgozást tettek szükségessé.

A Hivatal ezenkívül az eljárási szabályzatban felsorolt 24 eljárási nyelv közül 22 eljárási nyelven bejegyzett 55 070 eljárási iratot a nyilvántartásba, feldolgozott a folyamatban lévő ügyek keretében benyújtott 4 449, a keresetleveleken kívüli egyéb beadványt, végrehajtotta az ítélező testületek által pervezető intézkedések vagy bizonyításfelvétel formájában hozott határozatokat, valamint megszövegezett 1485, az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzéteendő közleményt.

Jóllehet ezen a helyen nyilvánvalóan lehetetlen megemlíteni az összes olyan adatot, amelyek alapján fogalmat lehet alkotni a Törvényszék Hivatala által elvégzett munka mértékéről, ezek közül néhány, elsősorban statisztikai jellegű adat mégis elegendő ahhoz, hogy rávilágítson a Hivatal munkaterhének nagyságára:

a benyújtott 9756 eljárási irat között szerepel 565 beavatkozási kérelem (az igazságszolgáltatási fórum történetében korábban soha nem tapasztalt szám) és 212, a felekkel vagy a nyilvánossággal szembeni bizalmas kezelés iránti kérelem;

- a folyamatban lévő ügyek papíralapú iratanyagai 652 folyóméternyi helyet foglalnak el;
- több kollektív keresetet nyújtottak be, amelyek kapcsán néha 1000 vagy még ennél is több felperes volt érintett, ami ennek megfelelő mértékű ellenőrzési munkát jelentett a Hivatal számára;
- az ügyek csoportjaiba vagy sorozatába illeszkedő eljárások lebonyolítása megkövetelte mind a Hivatalon belüli koordinációt, figyelembe véve az eljárási nyelvek sokféleségét, mind pedig az ítélező testületekkel folytatott koordinációt annak érdekében, hogy ezen ügyek mindegyikében feldolgozzák a határidők meghosszabbítása iránti kérelmeket, az egyesítés iránti kérelmeket, a beavatkozási kérelmeket, adott esetben pedig a bizalmas kezelés iránti kérelmeket;
- a Hivatal 390 ügy keretében teljesített szolgálatot a tárgyalások során, amelyek némelyike egész nap vagy több napon keresztül zajlott;
- a Hivatal 405 tanácsülés során teljesített szolgálatot;

^{4/} 2015-ben a közszolgálati tárgyú kereseteket a Közszolgálati Törvényszékhez nyújtották be. 2016-ban e kereseteket a Közszolgálati Törvényszék megszűnéséig ezen igazságszolgáltatási fórum előtt, 2016. szeptember 1-jétől pedig a Törvényszék előtt indították meg.

- több száz pervezető intézkedésről és több tucat bizonyításfelvételtől határoztak, illetve rendelték el azokat, különösen olyan dokumentumok benyújtását illetően, amelyek bizalmas jellegre hivatkoztak.

Másfelől a Hivatal által különböző egyéb formákban nyújtott logisztikai segítség (a koordinációhoz és dokumentációhoz nyújtott segítség; tájékoztatások az eljárási tárgyú ítélezési gyakorlatról; az információs rendszerek működtetése; statisztikák előállítása) az elmúlt év során is lehetővé tette az igazságszolgáltatási fórum számára a lehető legjobb feltételek mellett történő munkavégzést, különösen azért, hogy hozzájárult a Törvényszék elnöke és az ítélező testületek által hozott határozatok minőségéhez, illetve segítette az elnökhelyettest az ítélezési gyakorlat koherenciájának elősegítésére irányuló azon feladatának teljesítésében, amelyet az igazságszolgáltatási fórum 2016 szeptemberében bízott rá.

A bírósági eljárás szakaszainak informatizálása

Az igazságszolgáltatás elősegítésére irányuló feladatának ellátása kapcsán a Hivatal az elmúlt év során továbbra is kihasználhatta a bírósági eljárás szinte minden szakaszának informatizálásából származó előnyöket, ideértve a bírói kabinetekkel történő belső kapcsolattartás és a felek képviselőivel történő külső kapcsolattartás informatizálását is. Ezt az informatizálást 2017-ben ezenkívül a fellebbezési tanács előtti eljárás iratanyagának az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) általi megküldésére is kiterjesztették. Másfelől az információk rendelkezésre bocsátása az elmúlt év során annak köszönhetően is javult, hogy átadták az ügyre vonatkozó „Elektronikus iratanyag” informatikai alkalmazás korszerűsített változatát.

Az eljárások ezen informatizálása minden bizonnyal lehetővé tette, hogy a Hivatalt mindenki javára tehermentesítsék az ismétlődő feladatok alól, biztosítva e szervezeti egység számára az eszközöket nem csupán ahhoz, hogy jobban személyre szabhassa a tőle várt válaszokat, hanem ahhoz is, hogy azon tárgykörök vonatkozásában mozgósíthassa az erőforrásait, amelyek különös figyelmet érdemelnek.

A Hivatal és a Törvényszék bíráinak kabinetjei közötti kapcsolattartást illetően ismét hangsúlyozni kell a digitális továbbítási űrlapok⁵ sikerét, miután már három teljes éve használják azokat. A Hivatal és a bírói kabinetek közötti kapcsolattartás azonnali válásának köszönhetően egyszerűsödtek a belső eljárások, észszerűbbé váltak a munkamódszerek, továbbá sikerült erőforrás-megtakarítást és időnyereséget elérni. A digitalizálás ezenkívül lehetővé teszi a kapcsolattartás tökéletes nyomon követhetőségét és a tevékenység számszerűsítését. 2017-ben a Hivatal a folyamatban lévő ügyek keretében 12 930 űrlapot küldött a kabineteknek. E számadat önmagában is érzékelteti a Hivatal és a kabinetek közötti kapcsolattartás jelentős elmélyülését, amennyiben a 2016. évhez képest 19%-os növekedés volt tapasztalható.

A felek képviselőivel történő kapcsolattartás már nagyon nagy részben az e-Curia informatikai alkalmazáson keresztül zajlik,⁶ amely az intézményt alkotó két igazságszolgáltatási fórum tekintetében közös. Az ezen alkalmazáson keresztül teljesített benyújtások százalékos aránya az alkalmazás 2011. novemberi működésbe léptetése óta folyamatosan nő, hasonlóan a hozzáféréssel rendelkező ügyvédek és meghatalmazottak számához. 2017-ben a beadványok 83%-át nyújtották be a Törvényszékhez elektronikus úton (szemben a 2016-os 76%-kal), ami 805 768 oldalnak felel meg.⁷

5/ A Hivatal és a Törvényszék bíráinak kabinetjei közötti kapcsolattartás továbbítási űrlapok formájában történik, amelyek arra irányulnak, hogy valamely eljárási kérdéssel kapcsolatban tájékoztassák a hatáskörrel rendelkező hatóságot, vagy beszerezzék annak határozatát. Ezek az űrlapok 2014 novembere óta informatizáltak.

6/ Az eljárási iratoknak az e-Curia alkalmazáson keresztül történő benyújtásáról és kézbesítéséről szóló, 2011. szeptember 14-i törvényszéki határozat (HL 2011. C 289., 9. o.).

7/ Kivetítő becslés alapján a Törvényszékhez 2017-ben benyújtott eljárási iratok oldalszáma megközelíti az egymilliót.

Most már az összes tagállam, valamint 3707 ügyvéd és meghatalmazott rendelkezik e-Curia hozzáféréssel.

Jóllehet az e-Curia informatikai alkalmazás sikere tagadhatatlan, ez nem változtat azon, hogy mivel az eljárási iratok 17%-át még mindig papíralapon nyújtják be, nem lehet teljes mértékben kihasználni ezen alkalmazás gyakorlati előnyeit, elkerülve különösen a papíralapú és elektronikus változatok párhuzamos kezelését. Megjegyzendő, hogy a 2017. év során a Hivatal által szervezett képzést követően az Egységes Szanálási Testület (ESZT) úgy döntött, hogy kérelmezni fogja az e-Curiához való hozzáférés létrehozását, ezáltal pedig lehetővé tette több száz eljárási irat elektronikus úton történő kézbesítését.

Az e-Curia alkalmazás fellendülése folytatódik, a fejlődés azonban továbbra is lassú. A Törvényszék 2018-ban is határozott intézkedéseket fog tenni azon cél elérése érdekében, hogy az eljárási iratok 100%-át ezen alkalmazáson keresztül nyújtsák be.

A 2015-ben kialakított eljárási eszköztár alkalmazása

A 2017. év a 2015. július 1-jén hatályba lépett eljárási szabályok alkalmazásának második teljes éve volt.

Objektíve megállapítható, hogy az egyszerűsítésre és észszerűsítésre irányuló célkitűzéseket sikerült megvalósítani. Az igazságszolgáltatási fórum részére 2015-ben biztosított eljárási lehetőségeket teljes mértékben kihasználták, és azok tökéletesen alkalmasnak bizonyulnak a Törvényszék elé kerülő jogviták sajátosságainak kezelésére.

Az említésre méltó tanulságok között szerepel:

- a Hivatal által előkészített végzések számában tapasztalt jelentős csökkenés (317 végzés, szemben a 2015. évi 521-gyel)⁸ megerősítése, mindez pedig a folyamatban lévő ügyek magas száma ellenére;
- a közvetlen keresetek tárgyalás tartása nélkül hozott ítélet útján történő elbírálásának fejlődése,⁹ amennyiben e lehetőséggel 54 alkalommal (a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben pedig 152 alkalommal) éltek;
- annak megerősítése, hogy a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben alkalmazandó új nyelvhasználati szabályok folytán jelentősen kevesebb esetben volt szükség a Hivatal közreműködésére, valamint a tanácselnökök határozataira, továbbá hogy e szabályoknak köszönhetően szinte megszűntek az eljárás nyelvvel kapcsolatos észrevételek (22 eset, szemben a 2015-ben tapasztalt 279-cel);
- annak megállapítása, hogy a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben a második beadványváltás hiánya nem idézett elő növekedést a tárgyalás tartása iránti kérelmek számában, és az ítélettel elbíralt ilyen ügyekben hozzájárult az eljárás átlagos időtartamának csökkentéséhez.

Ezenkívül az a szabály, amelynek értelmében a beavatkozási kérelemről mindaddig nem kell határozni, amíg a Törvényszék az alperes által felhozott elfogadhatatlansági kifogás vagy hatáskör hiányára alapított kifogás tárgyában állást nem foglalt, az ilyen jellegű kérelmek jelentős számának elbírálása alól mentesítette az igazságszolgáltatási fórumot abban az esetben, ha a kifogásnak helyt adott. Végül egy egész más területen – a jelen esetben a

^{8/} 2015. július 1-je óta bizonyos olyan határozatok meghozatala, amelyeket korábban végzés formájában hoztak meg (felfüggesztés és az eljárás folytatása, ügyek egyesítése, valamely tagállam vagy intézmény bizalmas kezelés nélküli beavatkozása) az ügy iratanyagához csatolt egyszerű határozat formájában történik.

^{9/} 2015. július 1-jét megelőzően a tárgyalás tartása nélkül hozott ítélet útján történő elbírálásra csak a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben és a Közzsolgálati Törvényszék határozataira ellen benyújtott fellebbezések esetében volt lehetőség.

közszolgálati ügyek területén – a Törvényszék több esetben kezdeményezte a jogvita egyezség útján történő rendezésére irányuló eljárást, bizonyos esetekben sikerrel.

Ezzel szemben meg kell állapítani, hogy az alaki követelményeknek meg nem felelő keresetlevelek hiánypótlásainak száma, amely 2016-ban örvendatosan csökkent, az ügyek valamennyi kategóriájában összesítve ismét emelkedni kezdett.

Számokban ki nem fejezhető állandó segítség

A Hivatal valamennyi ítélkező testület, valamint az e testületeket alkotó bírák kabinetjeinek személyi állománya részére segítséget nyújtott a napi szintű munka elvégzéséhez. Így az utóbbiak az elmúlt év során is számíthattak arra, hogy az e szervezeti egységet alkotó személyek folyamatosan rendelkezésükre állnak, továbbá támaszkodhattak az eljárási szabályok területén meglévő szakértelmükre. Megjegyzendő, hogy a reform végrehajtásából eredően a bírák, valamint a munkatársaik számában bekövetkező növekedés folytán nagyon jelentősen megnőtt a Hivatalhoz intézett belső megkeresések száma. Ezzel egyidejűleg a Hivatal – rugalmasságról tanúbizonyságot téve – továbbra is törekedett az erőforrások összevonására és a hatékonyságra, folytatva a körülményekhez való alkalmazkodást és a munkamódszereinek tökéletesítését.

Végül a Hivatal a képviselőinek közvetítésével továbbra is segítséget nyújt a Törvényszék eljárási kérdésekkel foglalkozó bizottságának, valamint a szükségletektől vagy a munka jellegétől függően egyéb bizottságoknak és szervezeteknek.

III. AZ ADMINISZTRATÍV SEGÍTSÉGNYÚJTÁS FELADATA

Adminisztratív szervezeti egységként a Hivatal az elmúlt év során is eleget tett azon különböző külső megkereséseknek, amelyeket hozzá intéztek. Az Intézmény egyéb különböző adminisztratív szereplőivel összehangoltan intézkedéseket tettek annak érdekében is, hogy

megfeleljenek a környezet védelmére irányuló új jogszabályi követelményeknek („EMAS” – Eco-Management and Audit Scheme), különböző tudatosságfejlesztő intézkedések és egy sor nagyon konkrét intézkedés útján, így többek között azáltal, hogy megszüntették a Hivatal által előállított egyes dokumentumok (különböző statisztikai kimutatások és tárgyalási jegyzék) papírváltozatban történő terjesztését, ehelyett pedig elektronikus terjesztésre álltak át;

biztosítsák a Törvényszék előtt indított eljárások keretében keletkező különösen érzékeny adatok védelmének biztosítása érdekében kialakított szabályok teljes körű érvényesülését (olyan adatokról van szó, amelyek közlése sértené az Uniónak, illetve egy vagy több tagállamának a biztonságát vagy nemzetközi kapcsolatainak irányítását);

gondoskodjanak a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozásnak való megfelelésről.

Ezenkívül az Európai Unió Bíróságán folytatott ügykezelésre vonatkozó teljesítményértékelési vizsgálat keretében az Európai Számvevőszék figyelmet fordított a Hivatal működésére és az ügyeknek a Hivatal által végzett nyomon követésére. Az ellenőrök különösen azt vizsgálták, hogy az alkalmazandó eljárások lehetővé teszik-e az ügyek hatékony feldolgozását, továbbá hogy javítható-e azok időben történő elbírálása. A Számvevőszék a különjelentést 2017 szeptemberében fogadta el, majd azt ismertették és megvitatták az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa előtt.

A Számvevőszék az előirányzott fejlesztendő területek között említette azt a lehetőséget, hogy az ügykezelés támogatása érdekében alakítsanak ki integrált informatikai rendszert. E tekintetben, mint azt az Európai Unió Bírósága is jelezte az észrevételeiben, kedvező fogadtatásra talált az integrált informatikai rendszernek az ítélkezési munka sajátosságaira és az egyes igazságszolgáltatási fórumok jellemzőire tekintettel történő vizsgálatára, vagy akár bevezetésére vonatkozó e felkérés. A Törvényszék Hivatala a maga részéről olyan támogató szervezeti egység, amely végig kívánja vinni a bírósági eljárás digitalizálását annak érdekében, hogy annak valamennyi várt előnyét ki lehessen használni. 2018-ban tehát ezen az úton haladva folytatja az Európai Unió Bíróságának szervezeti egységeivel való együttműködést, és továbbra is megteszi az ügykezelés integrálására, valamint a felekkel való kapcsolattartás rendszerének korszerűsítésére irányuló erőfeszítéseit.

Másfelől a Hivatal a párbeszéd és az odafigyelés szellemében különböző együttműködési intézkedéseket tett. Így 2017 októberében, az EUIPO fellebbezési tanácsainak hivatalával még 2014 júniusában megkezdett eszmecserék folytatásaként találkozót szerveztek a két hivatal képviselői, valamint az új technológiákért felelős szervezeti egységek képviselői között. E találkozó nem csupán élénk és hasznos eszmecserét tett lehetővé az érintett szervezeti egységek számára, hanem azt is, hogy véghezvigyék azokat a projekteket, amelyekben a korábbi találkozók során megállapodtak, továbbá hogy gondolatokat ébresszenek a jövőbeli teendőket illetően.

A fentiek szellemében a Hivatal más igazságszolgáltatási fórumok szereplőitől is ihletet merített. Ennek kapcsán a Törvényszék Hivatalának delegációja által az Emberi Jogok Európai Bíróságának Hivatalában tett látogatás lehetővé tette ez utóbbi szervezeti egység működésének jobb megértését, tekintettel különösen a rendelkezésére álló informatikai eszközökre.

Végül természetes, hogy a Hivatal olyan szervezeti egység, amely figyelmet fordít a felek képviselőire, vagyis az ügyvédekre, valamint a tagállamok és az intézmények meghatalmazottaira, akikkel közvetlen és napi szintű párbeszédet tart fenn.

A bírák számának 2016-ban és 2017-ben végrehajtott növeléséből, valamint a jogviták alakulásából és a folyamatban lévő ügyek számából következően a Hivatal munkaterhének növekedésére lehet számítani, fenntartva emellett a Bíróság egyes hatásköreinek a Törvényszékre történő azon átruházásából eredő következmények lehetőségét is, amelyet az Európai Parlamenttel, a Tanáccsal és a Bizottsággal 2017. december 14-én közzétett jelentés¹⁰ láthatóan nem zár ki. Következésképpen a Hivatal továbbra is annak érdekében szervezi tevékenységét és arra készül, hogy magabiztosan nézzen a jövőbeli kihívások elébe.

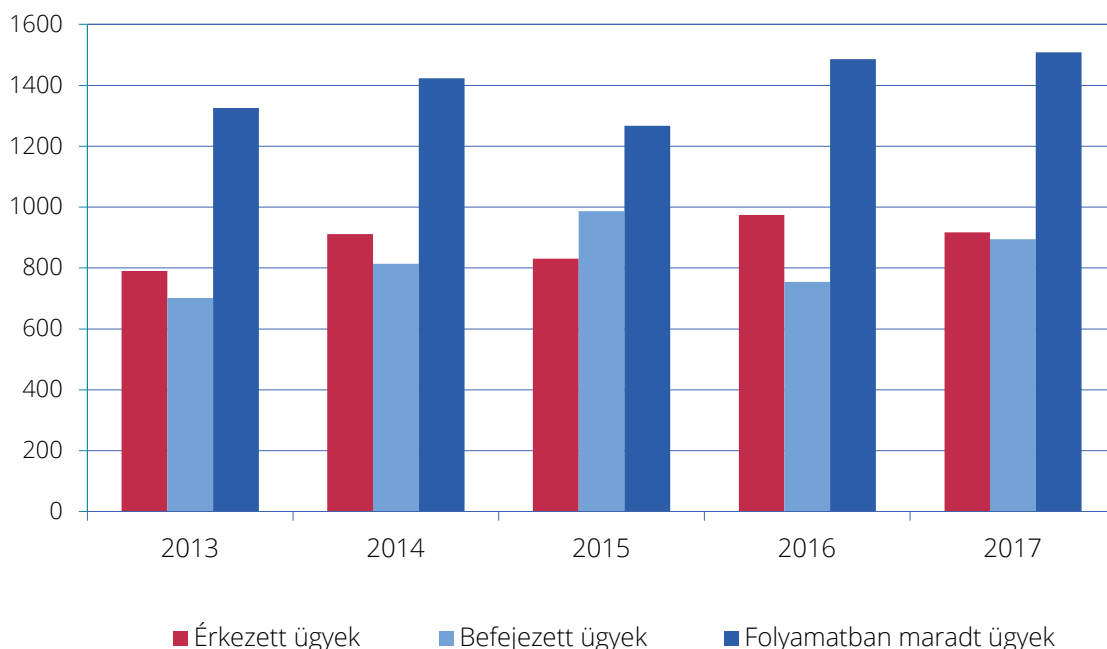
^{10/} Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekkel kapcsolatos hatáskörök megosztását érintő lehetséges változásokról szóló, a 2015/2422 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése alapján készített jelentés.

D/A TÖRVÉNYSZÉK IGAZSÁGÜGYI STATISZTIKÁI

I. A Törvényszék tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek	217
II. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2013–2017)	218
III. Érkezett ügyek – A kereset jellege (2013–2017)	219
IV. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2013–2017)	220
V. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2013–2017)	221
VI. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2017)	222
VII. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2013–2017)	223
VIII. Befejezett ügyek – Ítélező testületek (2013–2017)	224
IX. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2013–2017)	225
X. Az eljárások időtartama hónapokban (2013–2017)	226
XI. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2013–2017)	227
XII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A kereset tárgya (2013–2017)	228
XIII. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2013–2017)	229
XIV. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2013–2017)	230
XV. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2013–2017)	231
XVI. Egyéb – A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1990–2017)	232
XVII. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2013–2017)	233
XVIII. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2017)	234
XIX. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2013–2017)	235
XX. Egyéb – Általános áttekintés (1989–2017)	236
XXI. A Törvényszék Hivatalának tevékenysége (2015–2017)	237
XXII. A Törvényszékhez benyújtott eljárási iratok benyújtásának módjai	238
XXIII. Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak száma (2013–2017)	239
XXIV. Az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett közlemények (2013–2017)	240
XXV. A tárgyalásra bocsátott ügyek száma (2013–2017)	241

I. A TÖRVÉNYSZÉK TEVÉKENYSÉGE ÁLTALÁBAN – ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK ^{1 2}

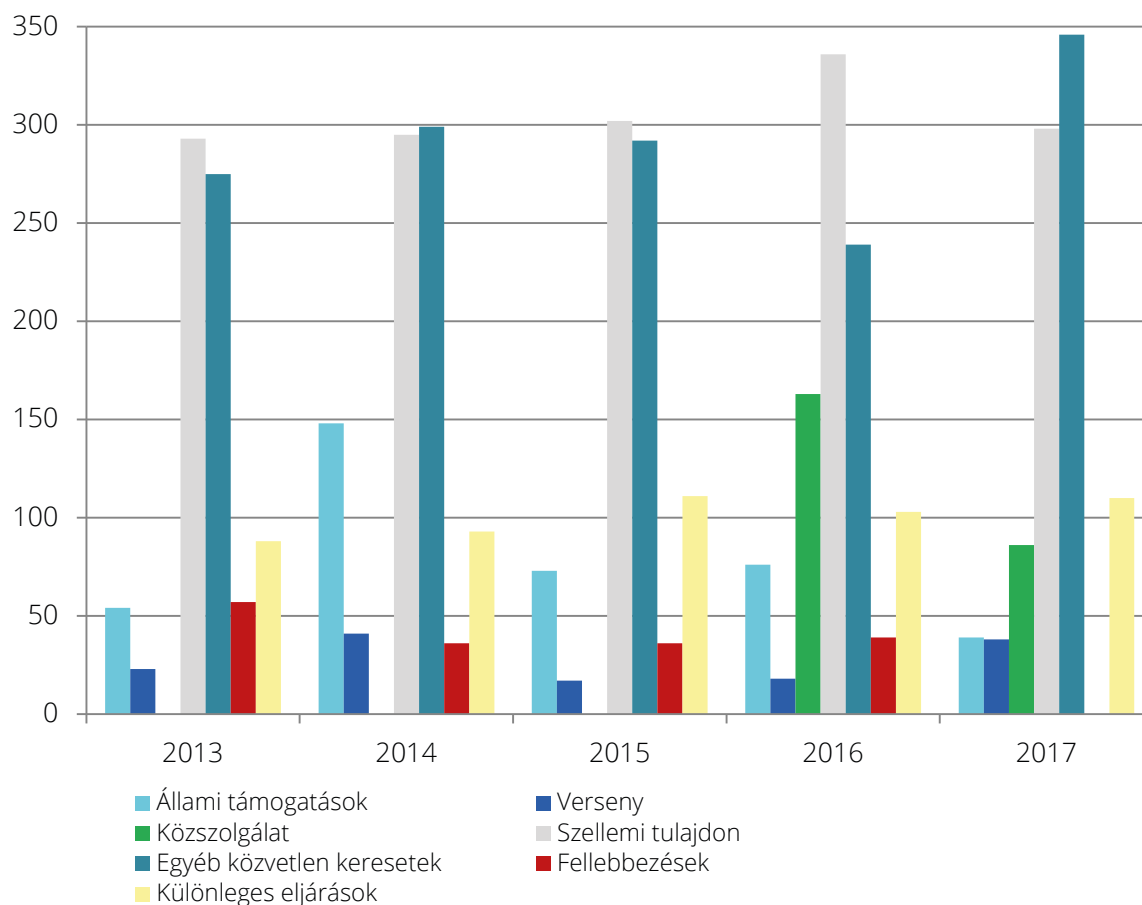
	2013	2014	2015	2016	2017
Érkezett ügyek	790	912	831	974	917
Befejezett ügyek	702	814	987	755	895
Folyamatban maradt ügyek	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

1/ Ellenkező értelmű megjegyzés hiányában a jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai tartalmazzák a különleges eljárásokat is.

„Különleges eljárásnak” minősülnek: a mulasztási ítélet elleni ellentmondásra (a Bíróság alapokmányának 41. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 166. cikke); a harmadik személy jogorvoslatára (a Bíróság alapokmányának 42. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 167. cikke); az ítéletek és végzések értelmezésére (a Bíróság alapokmányának 43. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 168. cikke); a perújításra (a Bíróság alapokmányának 44. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 169. cikke); a költségmentességre (a Törvényszék eljárási szabályzatának 148. cikke); az ítéletek és végzések kijavítására (a Törvényszék eljárási szabályzatának 164. cikke); a határozathozatal elmulasztására (a Törvényszék eljárási szabályzatának 165. cikke) és a megtérítendő költségek vitatására (a Törvényszék eljárási szabályzatának 170. cikke) vonatkozó eljárások.

2/ Ellenkező értelmű megjegyzés hiányában a jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai nem tartalmazzák az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat.

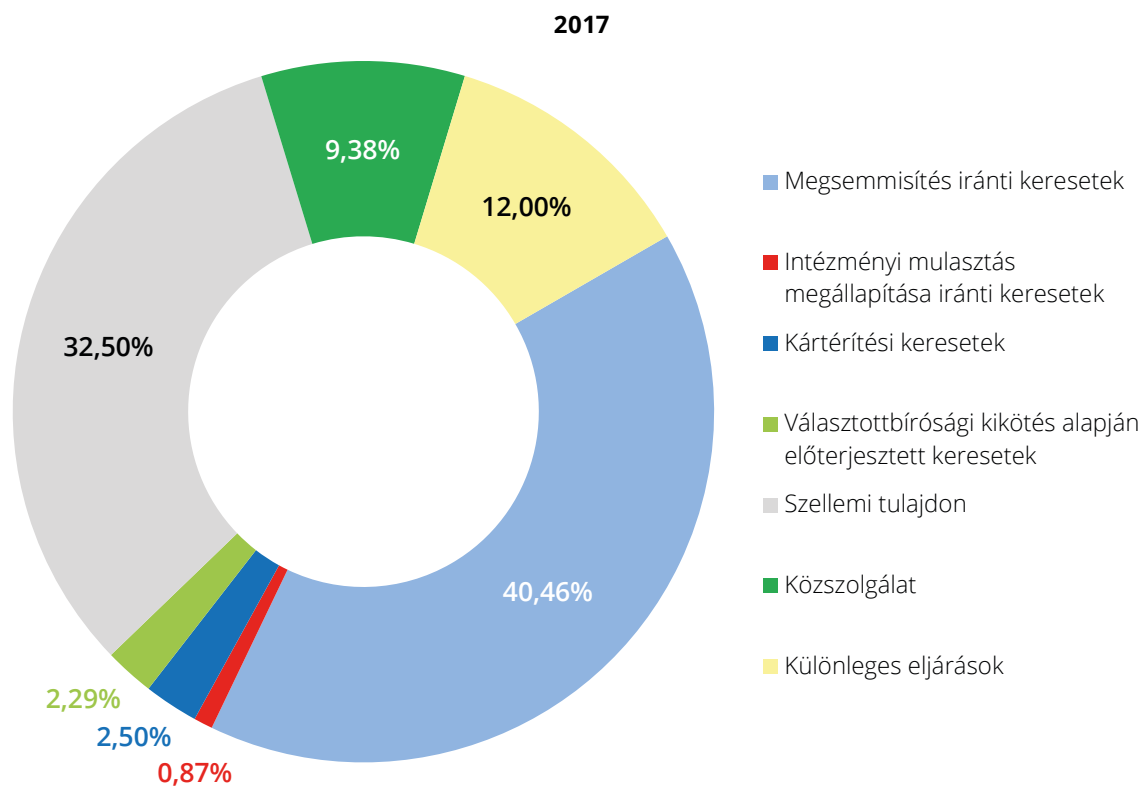
II. ÉRKEZETT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016 ¹	2017
Állami támogatások	54	148	73	76	39
Egyéb közvetlen keresetek	275	299	292	239	346
Fellebbezések	57	36	36	39	
Közzolgálat				163	86
Különleges eljárások	88	93	93	103	110
Szellemi tulajdon	293	295	302	336	298
Verseny	23	41	17	18	38
Összesen	790	912	831	974	917

1/ 2016. szeptember 1-jén 123 közzolgálati ügyet és 16, e tárgykörrel kapcsolatos különleges eljárást tettek át a Törvényszékhez.

III. ÉRKEZETT ÜGYEK – A KERESET JELLEGE (2013–2017)

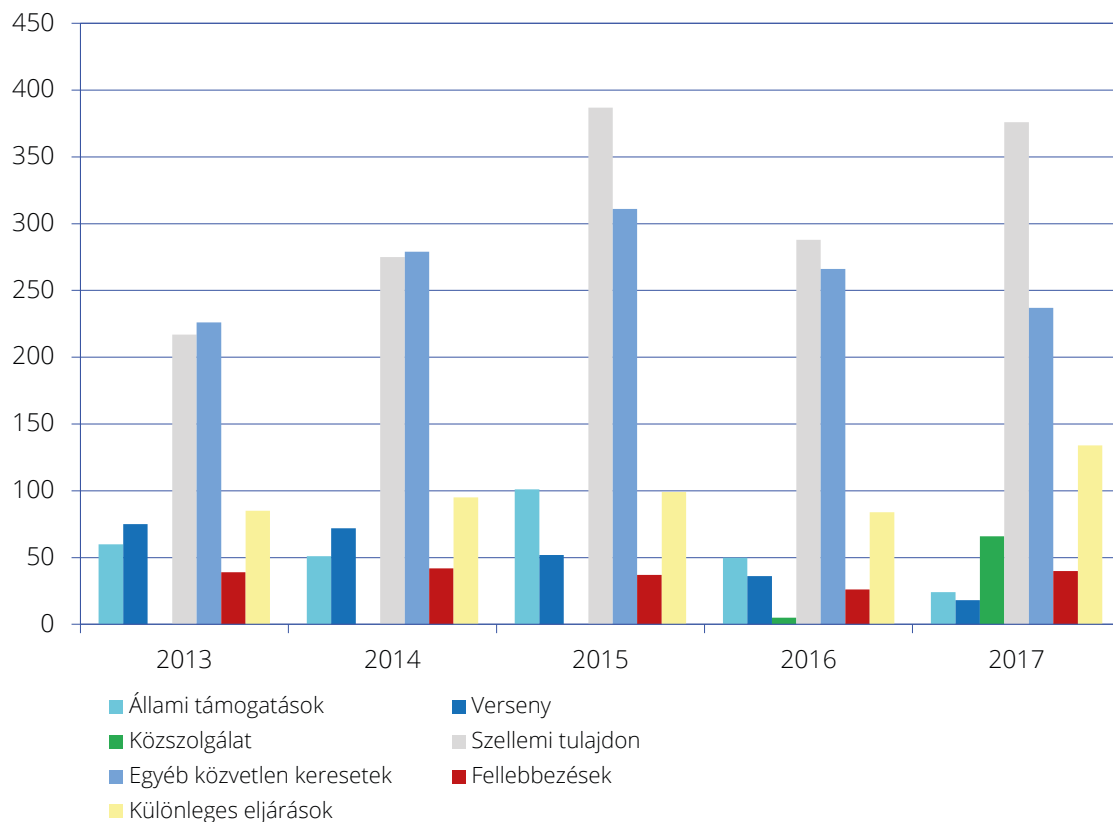

	2013	2014	2015	2016	2017
Megsemmisítés iránti keresetek	319	423	332	297	371
Intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek	12	12	5	7	8
Kártérítési keresetek	15	39	30	19	23
Választottbíróági kikötés alapján előterjesztett keresetek	6	14	15	10	21
Szellemi tulajdon	293	295	302	336	298
Közszolgálat				163	86
Fellebbezések	57	36	36	39	
Különleges eljárások	88	93	111	103	110
Összesen	790	912	831	974	917

IV. ÉRKEZETT ÜGYEK – A KERESLET TÁRGYA (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	6	1		7	
Adózás	1	1	1	2	1
Állami támogatások	54	148	73	76	39
Áruk szabad mozgása	1		2	1	
Az Európai Unió külső fellépése		2	1	2	2
Dokumentumokhoz való hozzáférés	20	17	48	19	25
Energia	1	3	3	4	8
Foglalkoztatás	2				
Fogyasztóvédelem	1	1	2	1	
Gazdaság- és monetáris politika	15	4	3	23	98
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	3	3	5	2	3
Intézményi jog	44	67	53	52	65
Iparpolitika		2			
Jogszabályok közelítése	13		1	1	5
Kereskedelempolitika	23	31	6	17	14
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	41	69	55	28	27
Környezetvédelem	11	10	5	6	8
Közbeszerzések	15	16	23	9	19
Közegészség	5	11	2	6	5
Közös halászati politika	3	3		1	2
Közös kül- és biztonságpolitika	2			1	
Kultúra	1			1	
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	5	2	10	8	2
Letelepedés szabadsága		1			
Mezőgazdaság	27	15	37	20	22
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	1				
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	2		3	1	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)		4	7	4	5
Szállítás	5	1			
Szellemi és ipari tulajdon	294	295	303	336	298
Személyek szabad mozgása			1	1	1
Szociálpolitika		1		1	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1		1	
Tengerentúli országok és területek társulása	1				
Tőke szabad mozgása			2	1	
Transzeurópai hálózatok	3				2
Turizmus	2				
Új államok csatlakozása	1				
Uniós polgárság		1			
Választottbírói kikötés	6	14	15	10	21
Vállalkozások joga		1	1		
Vámunió és Közös Vámtarifa	1	8		3	1
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	12	3	5	6	10
Verseny	23	41	17	18	38
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	645	777	684	669	721
A tisztviselők személyzeti szabályzata	57	42	36	202	86
Különleges eljárások	88	93	111	103	110
ÖSSZESEN	790	912	831	974	917

V. BEFEJEZETT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Állami támogatások	60	51	101	50	24
Egyéb közvetlen keresetek	226	279	311	266	237
Fellebbezések	39	42	37	26	40
Közzolgálat				5	66
Különleges eljárások	85	95	99	84	134
Szellemi tulajdon	217	275	387	288	376
Verseny	75	72	52	36	18
Összesen	702	814	987	755	895

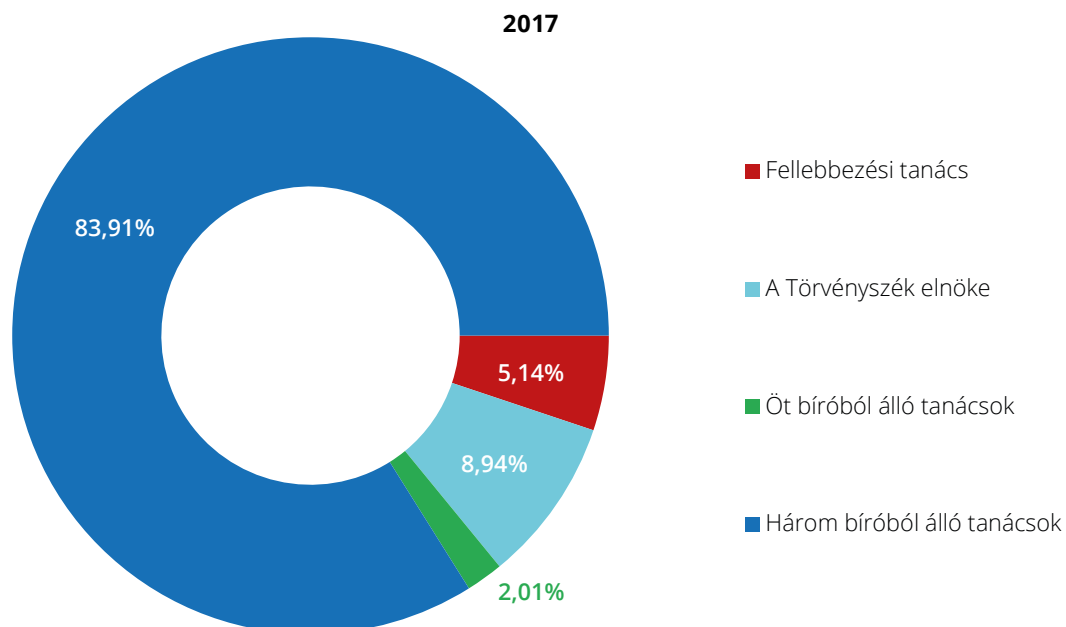
VI. BEFEJEZETT ÜGYEK – A KERESZET TÁRGYA (2017)

	Ítéletek	Végzések	Összesen
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség		5	5
Adózás		3	3
Állami támogatások	13	11	24
Az Európai Unió külső fellépése	1	3	4
Dokumentumokhoz való hozzáférés	7	7	14
Energia	1	2	3
Fogyasztóvédelem	1		1
Gazdaság- és monetáris politika	3	3	6
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	2	10	12
Intézményi jog	25	29	54
Jogszabályok közelítése		2	2
Kereskedelempolitika	13	2	15
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	22	4	26
Környezetvédelem		3	3
Közbeszerzések	12	4	16
Közegészség		3	3
Közös halászati politika		2	2
Kultúra		1	1
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	5	7	12
Mezőgazdaság	14	7	21
Pénzügyi rendelkezések (kötségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	2	3	5
Szellemi és ipari tulajdon	272	104	376
Személyek szabad mozgása		2	2
Választottbírói kikötés	11	6	17
Vámunió és Közös Vámtarifa	3	2	5
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	3	1	4
Verseny	11	7	18
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	421	233	654
A tisztviselők személyzeti szabályzata	70	37	107
Különleges eljárások	1	133	134
ÖSSZESEN	492	403	895

VII. BEFEJEZETT ÜGYEK – A KERESZET TÁRGYA (2013–2017) (ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)

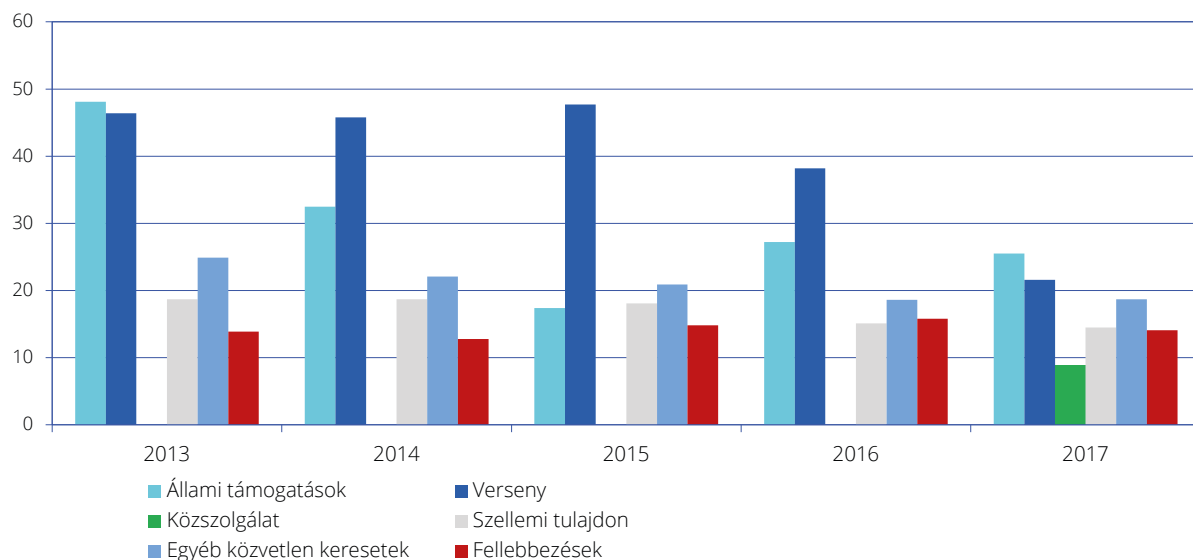
	2013	2014	2015	2016	2017
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	7	1			5
Adózás		2	1		3
Állami támogatások	59	51	101	50	24
Áruk szabad mozgása	1		2	1	
Az Európai Unió külső fellépése	2		2		4
Dokumentumokhoz való hozzáférés	19	23	21	13	14
Energia	1	3	1	3	3
Foglalkoztatás	2				
Fogyasztóvédelem			2	1	1
Gazdaság- és monetáris politika	1	13	9	2	6
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	14	1	6	1	12
Intézményi jog	35	33	58	46	54
Iparpolitika			2		
Jogszabályok közelítése		13		1	2
Kereskedelempolitika	19	18	24	21	15
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	40	68	60	70	26
Környezetvédelem	6	10	18	4	3
Közbeszerzések	21	18	22	20	16
Közegészség	4	10	15	3	3
Közös halászati politika	2	15	3	2	2
Közös kül- és biztonságpolitika		2	1		
Kultúra				1	1
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	4	1	2	6	12
Letelepedés szabadsága			1		
Mezőgazdaság	16	15	32	34	21
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	1				
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1	2		1	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, család elleni küzdelem)			5	1	5
Szállítás		3	3		
Szellemi és ipari tulajdon	218	275	388	288	376
Személyek szabad mozgása			1		2
Szociálpolitika	4			1	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		1		1	
Tengerentúli országok és területek társulása		1			
Tőke szabad mozgása			2	1	
Transzeurópai hálózatok		1		2	
Turizmus	1	1			
Új államok csatlakozása			1		
Uniós polgárság		1			
Választottbírói kikötés	8	10	2	17	17
Vállalkozások joga			1		
Vámunió és Közös Vámtarifa	9	6	4	3	5
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	6	3	9	8	4
Verseny	75	72	52	36	18
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	576	673	851	638	654
Összesen ESZAK-Szerződés	1				
A tisztviselők személyzeti szabályzata	40	46	37	33	107
Különleges eljárások	85	95	99	84	134
ÖSSZESEN	702	814	987	755	895

VIII. BEFEJEZETT ÜGYEK – ÍTÉLKEZŐ TESTÜLETEK (2013–2017)

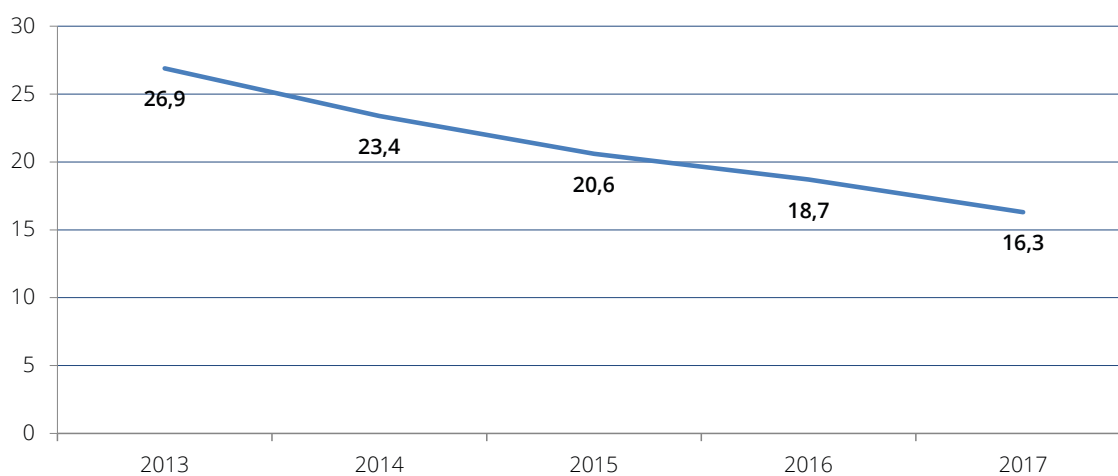
	2013			2014			2015			2016			2017		
	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen
Fellebbezési tanács	13	47	60	21	32	53	23	14	37	25	13	38	29	17	46
A Törvényszék elnöke		38	38		46	46		44	44		46	46		80	80
Öt bíróból álló tanácsok	7	1	8	9	7	16	8	3	11	10	2	12	13	5	18
Három bíróból álló tanácsok	378	218	596	398	301	699	538	348	886	408	246	654	450	301	751
Egyesbíró							1	8	9	5		5			
Összesen	398	304	702	428	386	814	570	417	987	448	307	755	492	403	895

IX. BEFEJEZETT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN (2013–2017)¹ (ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)

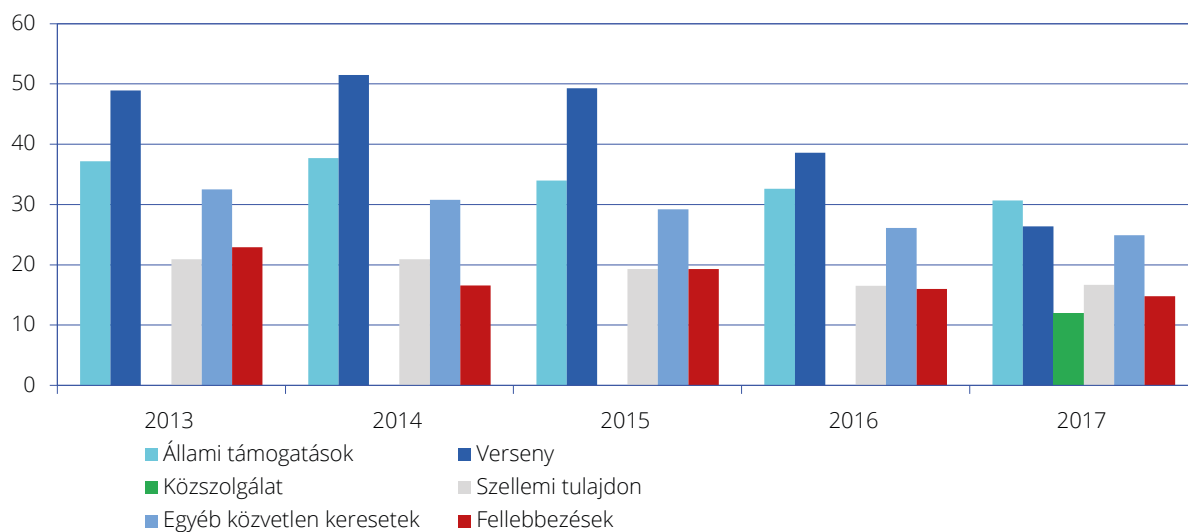
	2013	2014	2015	2016	2017
Állami támogatások	48,1	32,5	17,4	27,2	25,5
Egyéb közvetlen keresetek	24,9	22,1	20,9	18,6	18,7
Fellebbezések	13,9	12,8	14,8	15,8	14,1
Közzszolgálat					8,9
Szellemi tulajdon	18,7	18,7	18,1	15,1	14,5
Verseny	46,4	45,8	47,7	38,2	21,6
Összes ügy	26,9	23,4	20,6	18,7	16,3

AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA (HÓNAPOKBAN) ÍTÉLETTEL VAGY VÉGZÉSEL ELBÍRÁLT ÖSSZES ÜGY

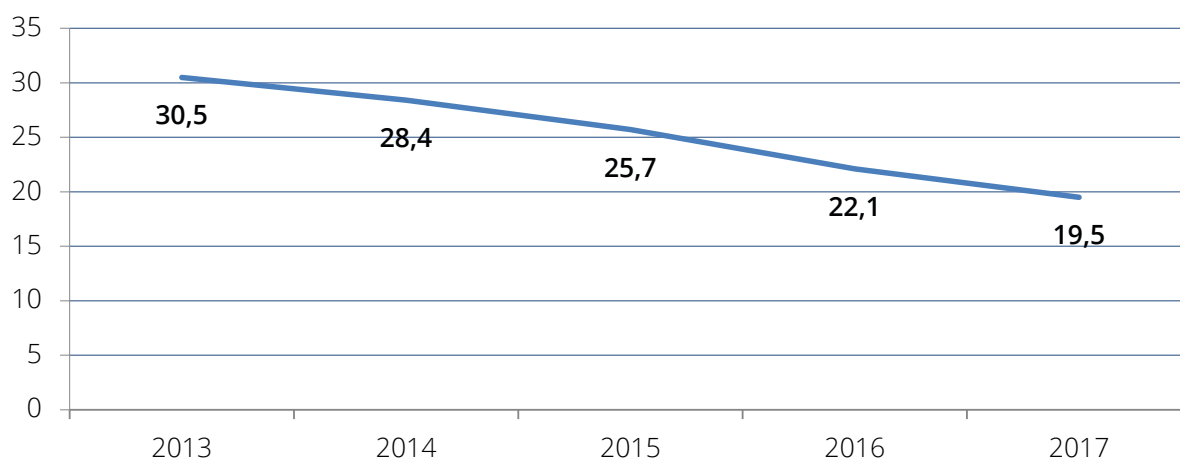
^{1/} Az időtartam hónapokban és a hónapok tizedrészében van megadva. Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Törvényszék közbenső ítéletet hozott; a különleges eljárások; az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések; a Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett közzszolgálati ügyek. A Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett, és a Törvényszék által ítélettel vagy végzéssel elbírált közzszolgálati ügyekben az eljárás átlagos időtartama 19,7 hónap (figyelembe véve a Közzszolgálati Törvényszék előtti és a Törvényszék előtti időszakot).

X. AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA HÓNAPOKBAN (2013–2017)¹ (ÍTÉLETEK)

	2013	2014	2015	2016	2017
Állami támogatások	37,2	37,7	34	32,6	30,7
Egyéb közvetlen keresetek	32,5	30,8	29,2	26,1	24,9
Fellebbezések	22,9	16,6	19,3	16	14,8
Közzszolgálat					11,9
Szellemi tulajdon	20,9	20,9	19,3	16,5	16,7
Verseny	48,9	51,5	49,3	38,6	26,4
Összes ügy	30,5	28,4	25,7	22,1	19,5

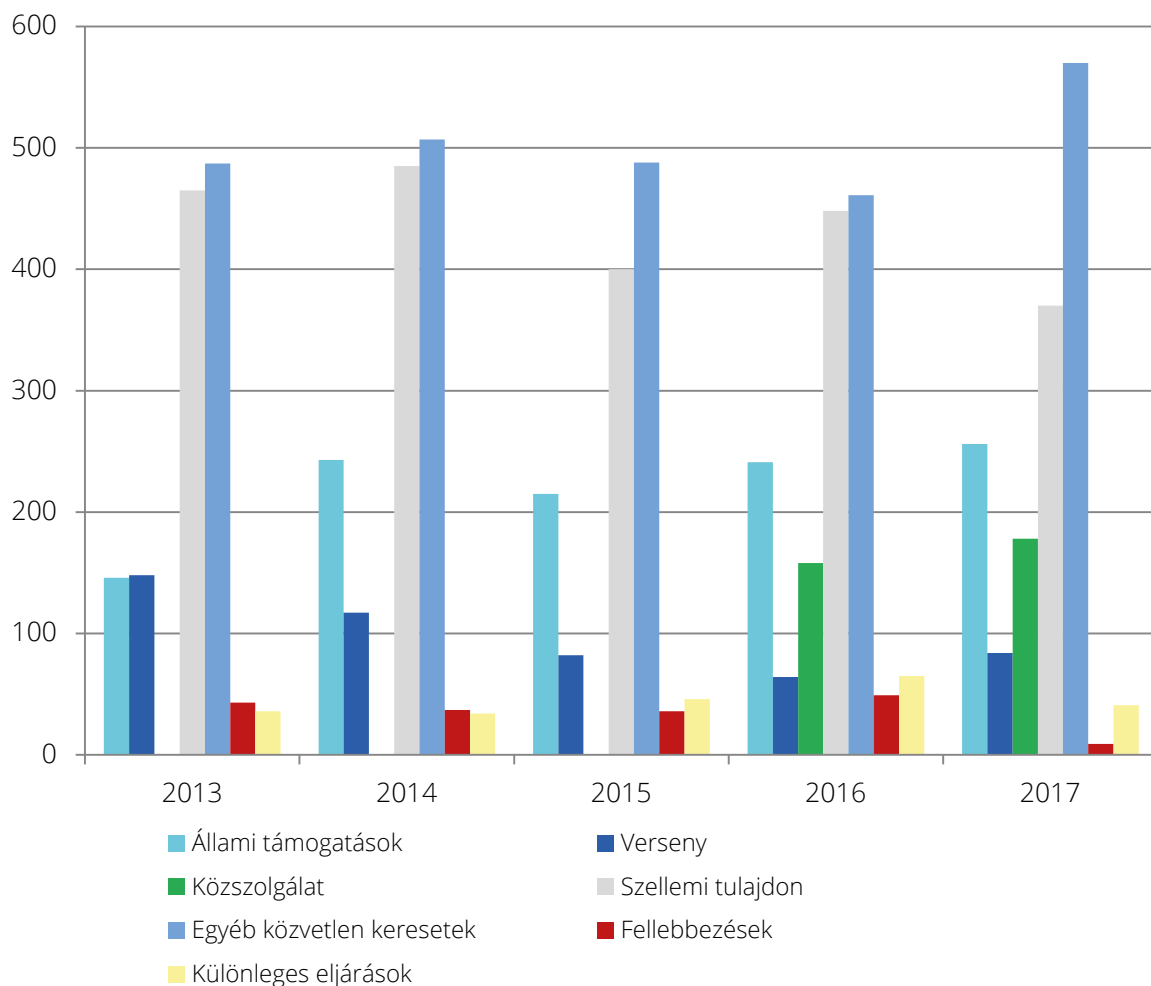
AZ ELJÁRÁSOK IDŐTARTAMA (HÓNAPOKBAN) ÍTÉLETTEL ELBÍRÁLT ÖSSZES ÜGY

1/ Az időtartam hónapokban és a hónapok tizedrészében van megadva. Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nincsenek figyelembe véve: azok az ügyek, amelyek során a Törvényszék közbelső ítéletet hozott; a különleges eljárások; az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések; a Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett közzszolgálati ügyek.

A Törvényszékhez 2016. szeptember 1-jén áttett, és a Törvényszék által ítélettel elbírált közzszolgálati ügyekben az eljárás átlagos időtartama 21 hónap (figyelembe véve a Közzszolgálati Törvényszék előtti és a Törvényszék előtti időszakot).

XI. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK – AZ ELJÁRÁSOK JELLEGE (2013–2017)

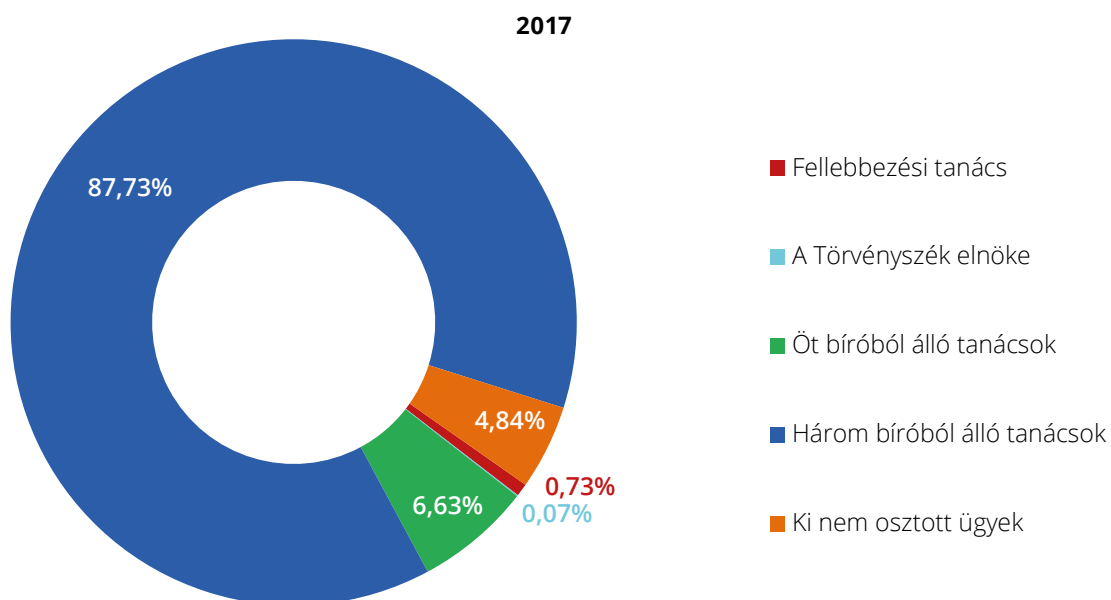

	2013	2014	2015	2016	2017
Állami támogatások	146	243	215	241	256
Egyéb közvetlen keresetek	487	507	488	461	570
Fellebbezések	43	37	36	49	9
Közzszolgálat				158	178
Különleges eljárások	36	34	46	65	41
Szellemi tulajdon	465	485	400	448	370
Verseny	148	117	82	64	84
Összesen	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

XII. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK – A KERESÉT TÁRGYA (2013–2017)

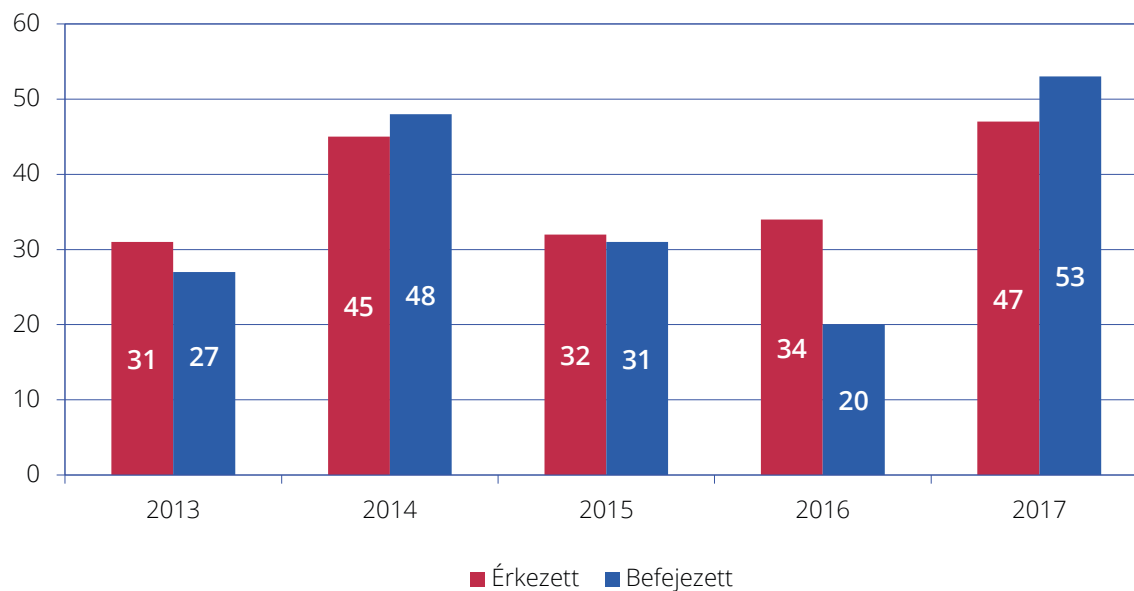
	2013	2014	2015	2016	2017
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség				7	2
Adózás	1			2	
Állami támogatások	146	243	215	241	256
Az Európai Unió külső fellépése	1	3	2	4	2
Dokumentumokhoz való hozzáférés	38	32	59	65	76
Energia	1	1	3	4	9
Fogyasztóvédelem	1	2	2	2	1
Gazdaság- és monetáris politika	18	9	3	24	116
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	13	15	14	15	6
Intézményi jog	50	84	79	85	96
Iparpolitika		2			
Jogszabályok közelítése	13		1	1	4
Kereskedelempolitika	45	58	40	36	35
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	107	108	103	61	62
Környezetvédelem	18	18	5	7	12
Közbeszerzések	36	34	35	24	27
Közegészség	16	17	4	7	9
Közös halászati politika	17	5	2	1	1
Közös kül- és biztonságpolitika	3	1		1	1
Kultúra	1	1	1	1	
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	8	9	17	19	9
Letelepedés szabadsága		1			
Mezőgazdaság	51	51	56	42	43
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	2		3	3	3
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	1	5	7	10	10
Szállítás	5	3			
Szellemi és ipari tulajdon	465	485	400	448	370
Személyek szabad mozgása				1	
Szociálpolitika		1	1	1	1
Tengerentúli országok és területek társulása	1				
Transzeurópai hálózatok	3	2	2		2
Turizmus	1				
Új államok csatlakozása	1	1			
Választottbírói kikötés	13	17	30	23	27
Vállalkozások joga		1	1	1	1
Vámunió és Közös Vámtarifa	7	9	5	5	1
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	14	14	10	8	14
Verseny	148	117	82	64	84
Összesen EK-Szerződés/EUM-Szerződés	1 245	1 349	1 182	1 213	1 280
A tisztviselők személyzeti szabályzata	44	40	39	208	187
Különleges eljárások	36	34	46	65	41
ÖSSZESEN	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

XIII. DECEMBER 31-ÉN FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK – ÍTÉLKEZŐ TESTÜLET (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Fellebbezési tanács	51	37	48	51	11
A Törvényszék elnöke	1	1	12	12	1
Öt bíróból álló tanácsok	12	15	6	23	100
Három bíróból álló tanácsok	1 146	1 272	1 099	1 253	1 323
Egyesbíró			1		
Ki nem osztott ügyek	115	98	101	147	73
Összesen	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

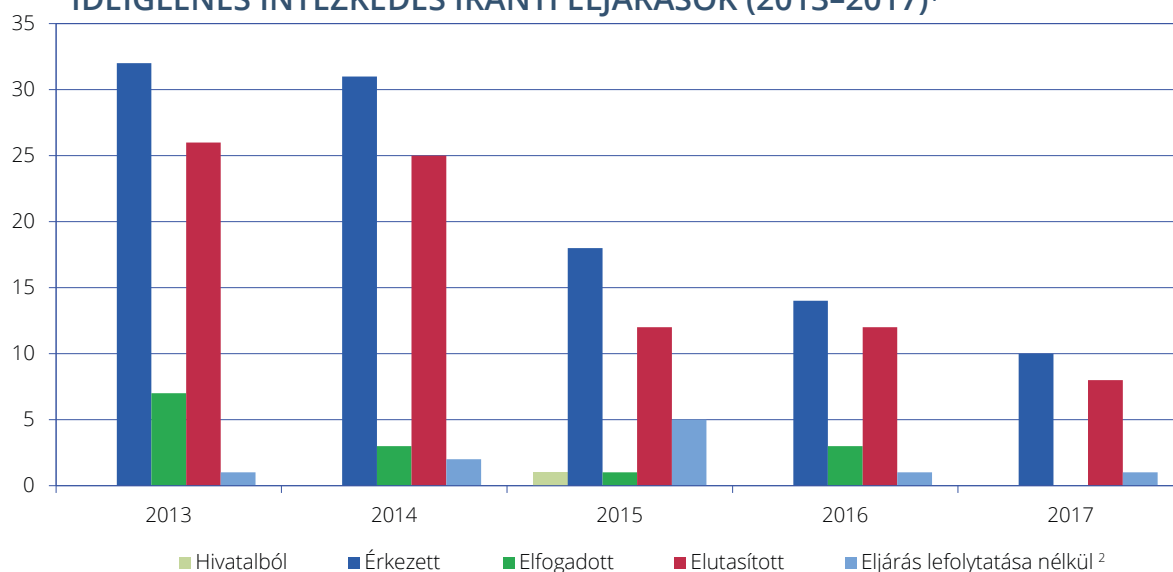
XIV. EGYÉB – IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI ELJÁRÁSOK (2013–2017)

2017

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés iránti befejezett eljárások	A határozat tartalma		
			Helytadás	Törlés/A kérelem okafogyottá válásának megállapítása	Megtagadás
A tisztviselők személyzeti szabályzata	2	3	1		2
Adózás	1	1		1	
Állami támogatások	4	2			2
Dokumentumokhoz való hozzáférés	2	2	1	1	
Energia	2	4			4
Gazdaság- és monetáris politika		1			1
Intézményi jog	8	11			11
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	8	8			8
Környezetvédelem	1	1			1
Közbeszerzések	6	6			6
Közegészség	2	1		1	
Közös halászati politika	3	3			3
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás		1		1	
Mezőgazdaság	3				4
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	1				
Választottbírói kikötés	1	3			3
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1	3			3
Verseny	2	3		1	2
Összesen	47	53	2	5	46

XV. EGYÉB – IDEIGLENES INTÉZKEDÉS IRÁNTI ELJÁRÁSOK (2013–2017)¹

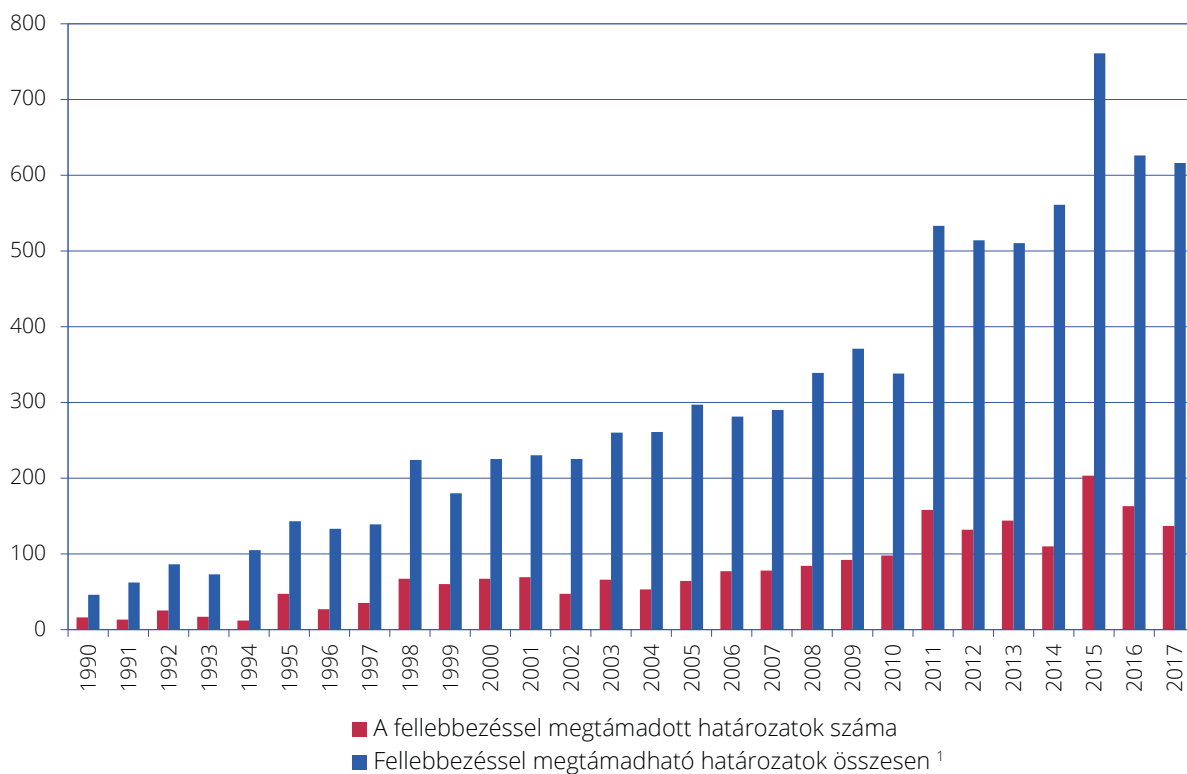
	2013				2014				2015				2016				2017				
	Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			Hivatalból	Érkezett	A határozat tartalma			
			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²			Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ²	
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség													3	3							
A tisztviselők személyzeti szabályzata									1		1			1		1		1		1	
Állami támogatások					13	2	10		3		2				2						
Áruk szabad mozgása													1			1					
Az Európai Unió külső fellépése									1		1										
Dokumentumokhoz való hozzáférés		1		1		2		2		2		2		2		2		2		1	
Energia		1		1																	
Gazdaság- és monetáris politika									1		1										
Intézményi jog						1		1		2		2		2		2		5		4	1
Kereskedelempolitika		15	2	14	1									1		1					
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)		4		4		9		9		4		4		1		1					
Környezetvédelem		5	5			1				1											
Közbeszerzések		2		1		1		2	1	1		1		1		1		1		1	
Közegészség		1		2		3	1	1	1					1		1					
Mezőgazdaság		1		1						1		1									
Tőke szabad mozgása										2			2								
Verseny		2		2		1		1						1		1		1		1	
Összesen		32	7	26	1	31	3	25	2	1	18	1	12	5	14	3	12	1	10	8	1

1/ Az ügyeknek a Törvényszék előtti gyorsított eljárásban való elbírálásáról a Törvényszék a felperes vagy az alperes kérelmére, illetve 2015. július 1-jétől hivatalból határozhat.

2/ Az „eljárás lefolytatása nélkül” jelzésű csoportba a következő esetek tartoznak: a kérelem visszavonása, elállás, valamint az az eset, amikor a Törvényszék a keresetről már a gyorsított eljárás iránti kérelemről való döntést megelőzően végzésben határozott.

XVI. EGYÉB –

A TÖRVÉNYSZÉKNEK A BÍRÓSÁG ELŐTT FELLEBBEZÉSEL MEGTÁMADOTT HATÁROZATAI (1990–2017)

	A fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen ¹	A fellebbezéssel megtámadott határozatok százalékos aránya
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	225	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	78	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25%
2010	98	338	29%
2011	158	533	30%
2012	132	514	26%
2013	144	510	28%
2014	110	561	20%
2015	203	761	27%
2016	163	626	26%
2017	137	616	22%

1/ Összesen a fellebbezéssel megtámadható olyan határozatok – ítéletek, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, beavatkozást elutasító végzések, illetve az eljárást törléssel vagy visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések –, amelyekkel szemben lejárt a fellebbezési határidő, vagy fellebbezést terjesztettek elő.

XVII. EGYÉB –

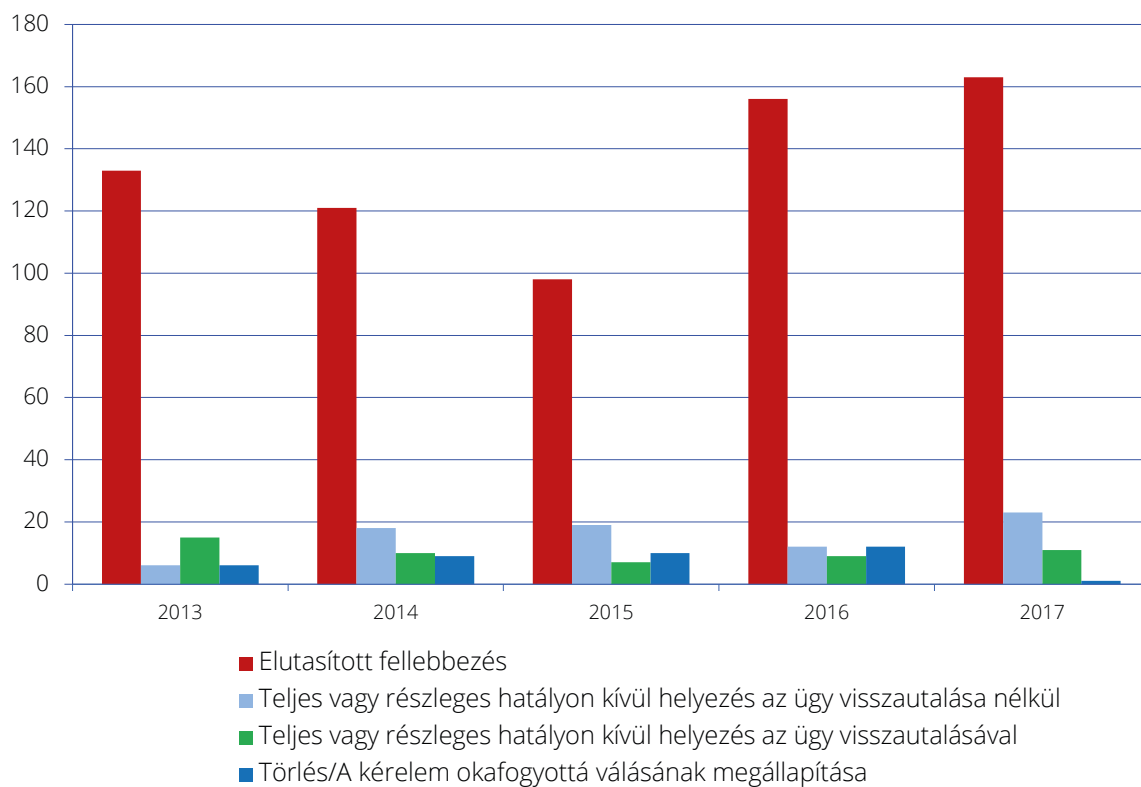
A BÍRÓSÁG ELŐTTI FELLEBBEZÉSEKNEK AZ ELJÁRÁS JELLEGE SZERINTI
MEGOSZTLÁSA (2013–2017)

	2013			2014			2015			2016			2017		
	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezéssel megtámadott határozatok	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)
Állami támogatások	16	52	31%	15	77	19 %	22	75	29%	23	56	41%	8	25	32%
Egyéb közvetlen keresetek	62	202	31%	47	231	20 %	85	290	29%	75	253	30%	61	236	26%
Fellebbezések							2								
Közzszolgálat													8	37	22%
Különleges eljárások													3	3	100%
Szellemi tulajdon	38	183	21%	33	209	16 %	64	333	19%	48	276	17%	52	298	17%
Verseny	28	73	38%	15	44	34 %	32	61	52%	17	41	41%	5	17	29%
Összesen	144	510	28%	110	561	20 %	203	761	27%	163	626	26%	137	616	22%

**XVIII. EGYÉB –
A BÍRÓSÁG ELŐTTI FELLEBBEZÉSEK EREDMÉNYE (2017)
(ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)**

	Elutasított fellebbezés	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	Törlés/A kérelem okafogyottá válásának megállapítása	Összesen
A tisztviselők személyzeti szabályzata	1				1
Állami támogatások	15	5	3	1	24
Dokumentumokhoz való hozzáférés	8	1			9
Eljárás	3				3
Energia			1		1
Fogyasztóvédelem	1				1
Gazdaság- és monetáris politika	1				1
Intézményi jog	17	2			19
Jogsabályok közelítése	1				1
Kereskedelempolitika	8	4			12
Környezetvédelem	1				1
Közbeszerzések		1			1
Közegészség	3	1			4
Közös halászati politika	1				1
Közös kül- és biztonságpolitika	7		1		8
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	2				2
Mezőgazdaság	8	1	2		11
Pénzügyi rendelkezések (kötségvetés, pénzügyi keret, saját források, csalás elleni küzdelem)	3				3
Szállítás	1				1
Szellemi és ipari tulajdon	39	2	1		42
Uniós jogi elvek	1				1
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	6				6
Verseny	36	6	3		45
Összesen	163	23	11	1	198

**XIX. EGYÉB –
A BÍRÓSÁG ELŐTTI FELLEBBEZÉSEK EREDMÉNYE (2013–2017)
(ÍTÉLETEK ÉS VÉGZÉSEK)**

	2013	2014	2015	2016	2017
Elutasított fellebbezés	133	121	98	156	163
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	6	18	19	12	23
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	15	10	7	9	11
Törlés/A kérelem okafigyottá válásának megállapítása	6	9	10	12	1
Összesen	160	158	134	189	198

**XX. EGYÉB –
ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS (1989–2017)
ÉRKEZETT, BEFEJEZETT ÉS FOLYAMATBAN MARADT ÜGYEK**

	Érkezett ügyek ¹	Befejezett ügyek ²	December 31-én folyamatban maradt ügyek
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
2011	722	714	1 308
2012	617	688	1 237
2013	790	702	1 325
2014	912	814	1 423
2015	831	987	1 267
2016	974	755	1 486
2017	917	895	1 508
Kokku	14 374	12 866	

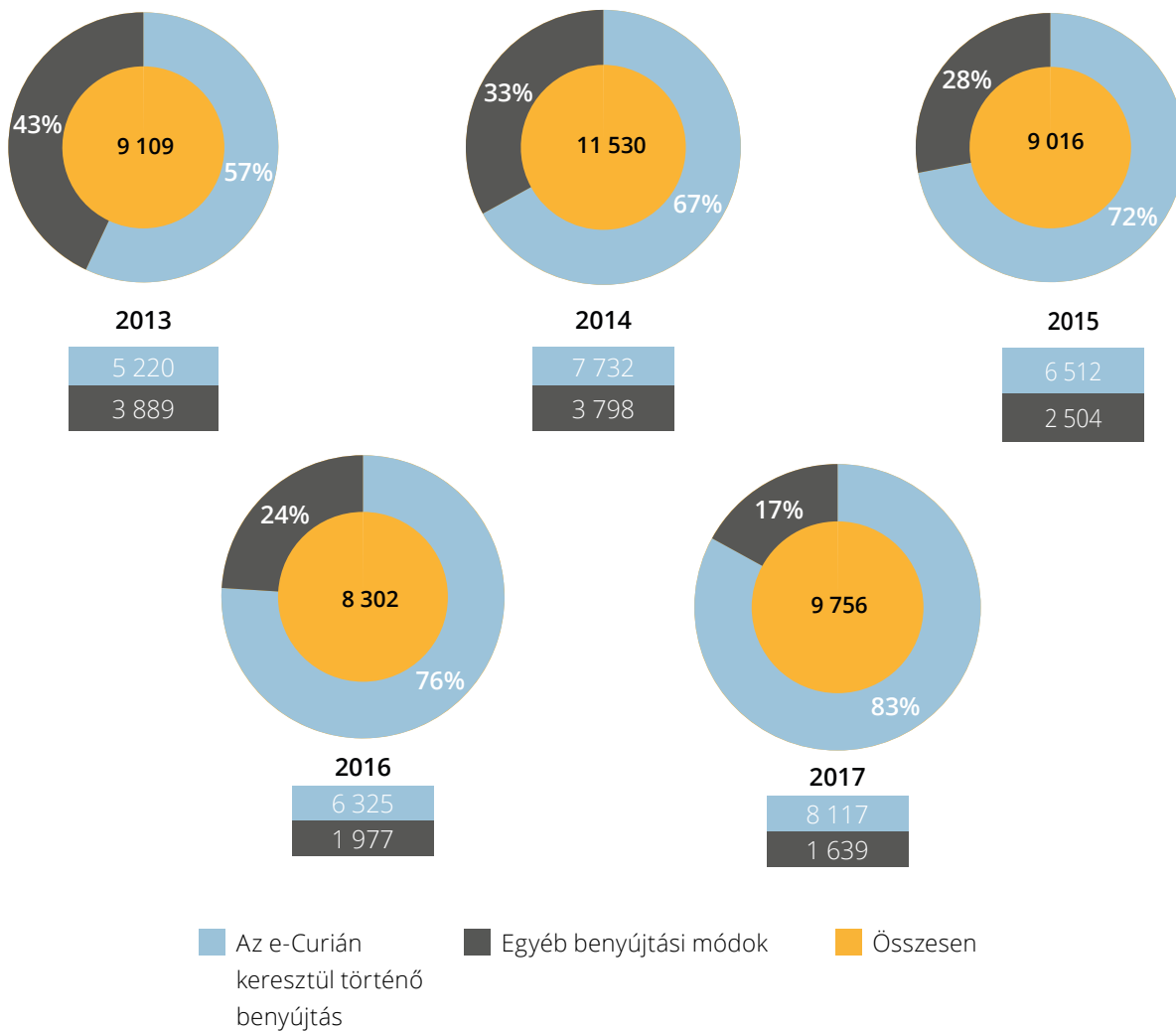
- 1/ 1989: A Bíróság 153 ügyet tett át az akkor létrehozott Törvényszékhez.
1993: A Bíróság 451 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének első kiterjesztése nyomán.
1994: A Bíróság 14 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének második kiterjesztése nyomán.
2004–2005: A Bíróság 25 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének harmadik kiterjesztése nyomán.
2016: 2016. szeptember 1-jén 139 közszolgálati ügyet tettek át a Törvényszékhez.
- 2/ 2005–2006: A Törvényszék 118 ügyet tett át az akkor létrehozott Közzszolgálati Törvényszékhez.

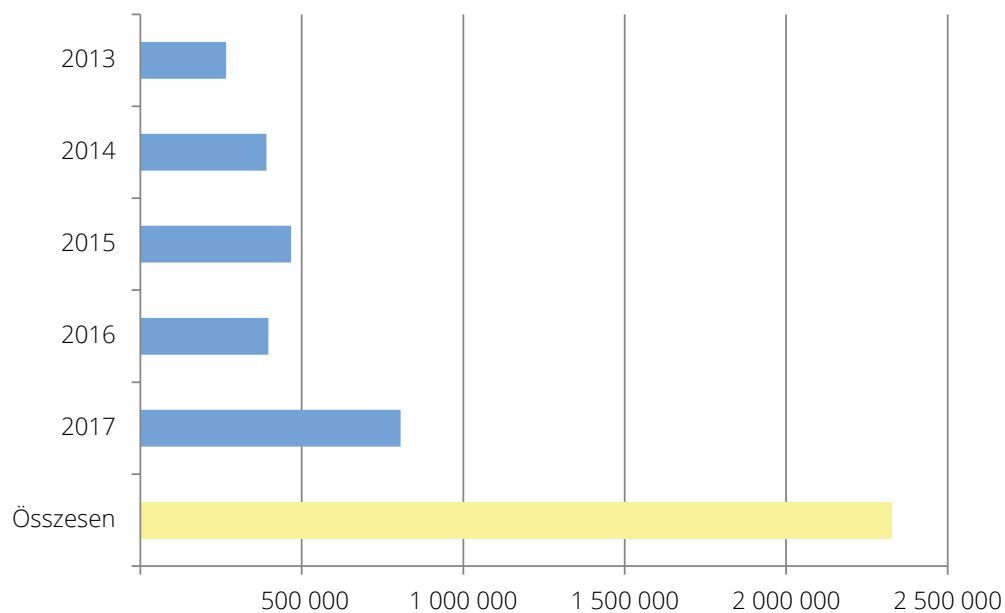
XXI. A TÖRVÉNYSZÉK HIVATALÁNAK TEVÉKENYSÉGE (2015–2017)

Cselekmény	2015	2016	2017
A Hivatal nyilvántartásába bejegyzett eljárási iratok száma ¹	46 432	49 771	55 070
A keresetlevelek száma ²	831	835	917
A Törvényszékhez áttett közszolgálati ügyek száma ³	–	139	–
A keresetlevelek hiánypótlásainak aránya ⁴	42,50%	38,20%	41,20%
A beadványok száma (a keresetleveleken kívül)	4 484	3 879	4 449
A beavatkozási kérelmek száma	194	160	565
A(z) eljárási iratokban szereplő adatokra vonatkozó bizalmas kezelés iránti kérelmek száma ⁵	144	163	212
A Hivatal által készített végzéstervezetek ⁶ (kézbesítés előtti nyilvánvaló elfogadhatatlanság, felfüggesztés/ folytatás, ügyek egyesítése, az elfogadhatatlansági kifogásról az eljárást befejező határozatban való döntés elrendelése, nem vitatott beavatkozás, törlés, okafogyottság a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben, a szóbeli szakasz újbóli megnyitása és kijavítás)	521	241	317
A tanácsulések száma (a Hivatal közreműködésével)	303	321	405
A tárgyalási jegyzőkönyvek és az ítélelhirdetésekről készült jegyzőkönyvek száma	873	637	812

- 1/ Ez a szám a szervezeti egység munkaterhének mértékét jelzi, hiszen minden egyes bejövő vagy kimenő iratot be kell jegyezni a nyilvántartásba. A nyilvántartásba bejegyzett eljárási iratok számát az igazságszolgáltatási fórum hatáskörébe tartozó eljárások jellegét figyelembe véve kell értékelni. Mivel a közvetlen keresetek keretében az eljárás résztvevőinek száma korlátozott (felperes, alperes, és adott esetben beavatkozó(k)), a kézbesítések csak e felek számára történnek.
- 2/ Minden benyújtott beadványt (a keresetlevelet is ideértve) be kell jegyezni a nyilvántartásba, csatolni kell az ügy iratanyagához, adott esetben pótolni kell a hiányait, meg kell küldeni a bírói kabineteknek – esetenként részletes – továbbítási úrlappal, majd esetleg le kell fordítani és végül kézbesíteni kell a feleknek.
- 3/ 2016. szeptember 1.
- 4/ Ha a keresetlevél nem felel meg bizonyos rendelkezéseknek (ez igaz bármely más beadványra is), a Hivatal hiánypótláshoz folyamodik, amint azt az eljárási szabályzat előírja.
- 5/ A bizalmas kezelés iránti kérelmek száma független az azon egy vagy több beadványban szereplő adatok számától, amely(ek)nek a bizalmas kezelését kérték.
- 6/ 2015. július 1-jén, a Törvényszék új eljárási szabályzata hatálybalépésének időpontja óta bizonyos határozatokat, amelyeket korábban végzés formájában hoztak meg (felfüggesztés/folytatás, ügyek egyesítése, valamely tagállam vagy intézmény bizalmas kezelés nélküli beavatkozása) az ügy iratanyagához csatolt egyszerű határozat formájában hoznak meg.

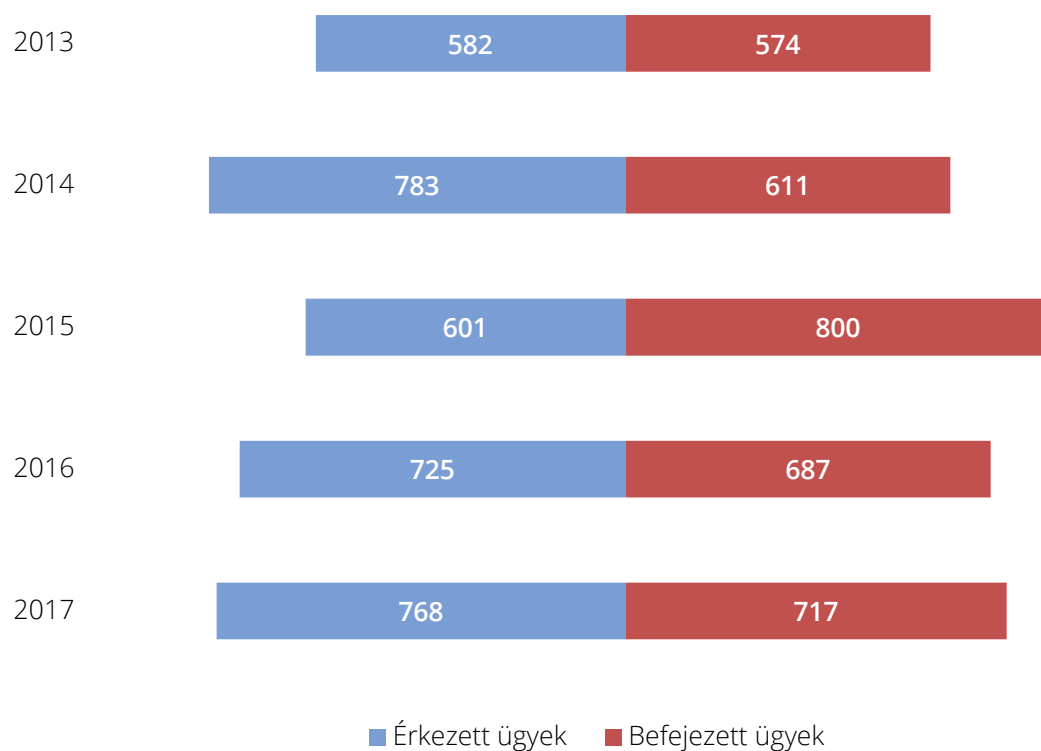
XXII. A TÖRVÉNYSZÉKHEZ BENYÚJTOTT ELJÁRÁSI IRATOK BENYÚJTÁSÁNAK MÓDJAI

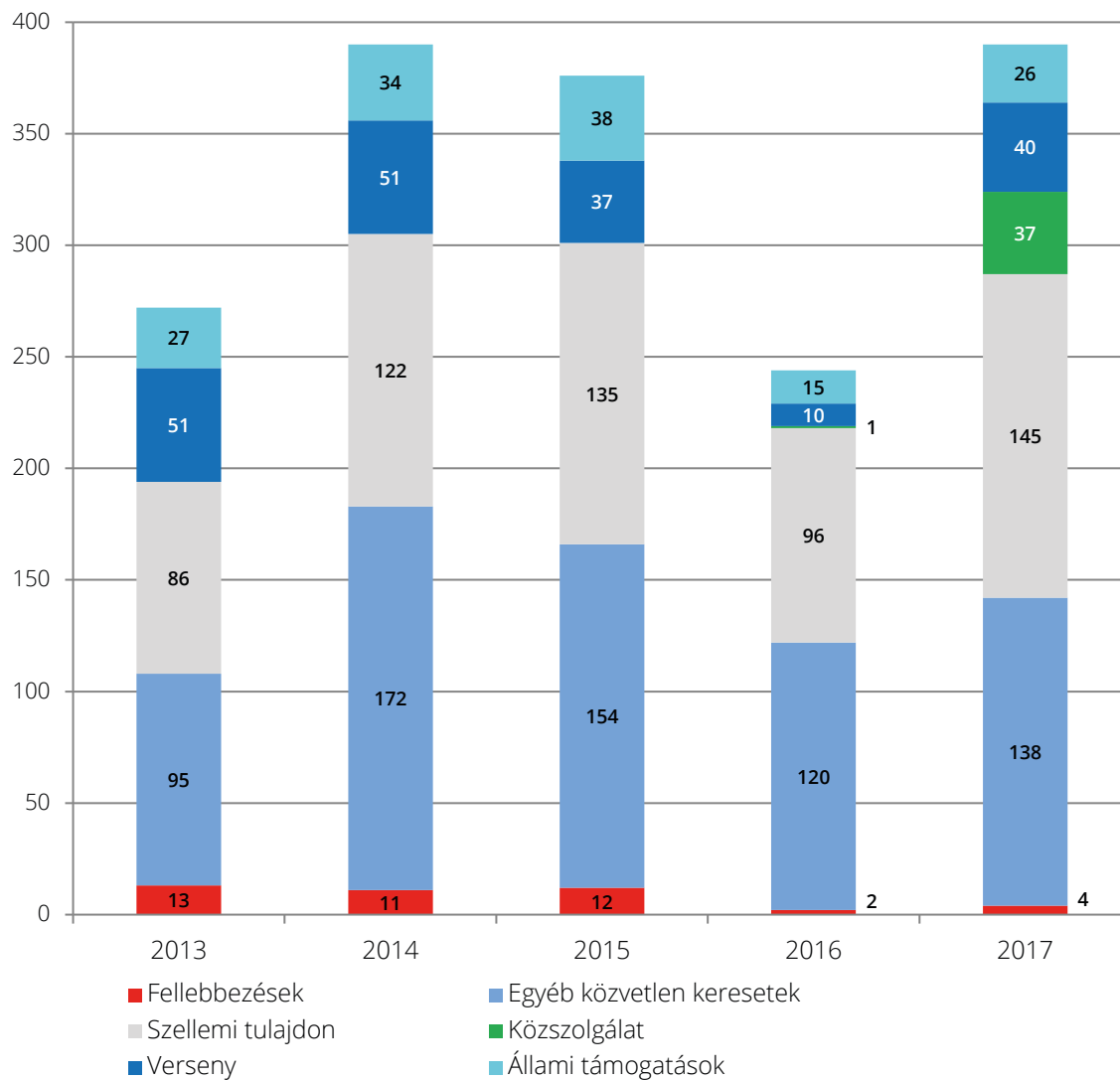
XXIII. AZ E-CURIÁN KERESZTÜL BENYÚJTOTT OLDALAK SZÁMA (2013–2017)¹

	2013	2014	2015	2016	2017	Összesen
Az e-Curián keresztül benyújtott oldalak száma	266 048	390 892	466 875	396 072	805 768	2 325 655

1/ A 2013–2016. évek tekintetében az adatok nem tartalmazzák a keresetlevelek oldalainak számát.

**XXIV. AZ EURÓPAI UNIÓ HIVATALOS LAPJÁBAN KÖZZÉTETT
KÖZLEMÉNYEK (2013–2017)**

XXV. A TÁRGYALÁSRA BOCSÁTOTT ÜGYEK SZÁMA (2013–2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Összesen	272	390	376	244	390

E/ A TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELE

(2017. december 31-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

I. Labucka bíró, A. M. Collins, G. Berardis, H. Kanninen és M. Prek tanácselnökök, M. Van der Woude, a Törvényszék elnökhelyettese, M. Jaeger, a Törvényszék elnöke, I. Pelikánová, S. Frimodt Nielsen, D. Gratsias, V. Tomljenović és S. Gervasoni tanácselnökök, S. Papasavvas bíró

Második sor, balról jobbra:

C. Iliopoulos, L. Madise, V. Kreuschitz, E. Buttigieg, J. Schwarcz, A. Dittrich, M. Kancheva, E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, I. S. Forrester és L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

P. Nihoul, R. Barents, I. Reine, P. G. Xuereb, N. Półtorak, V. Valančius, D. Spielmann, Csehi Z., A. Marcoulli, F. Schalin, E. Perillo és R. da Silva Passos bírák

Negyedik sor, balról jobbra:

G. De Baere, A. Kornezov, J. Passer, O. Spineanu-Matei, J. Svenningsen, Berke B., U. Öberg, M. J. Costeira, K. Kowalik-Bańczyk és C. Mac Eochaidh bírák, E. Coulon hivatalvezető

1. A TÖRVÉNYSZÉK ÖSSZETÉTELÉNEK VÁLTOZÁSAI 2017-BEN

Emmanuel Coulont, aki 2005. október 6. óta a Törvényszék hivatalvezetője, és akinek a megbízási ideje 2017. október 5-én lejárt, 2016. november 16-án megújították tisztségében a 2017. október 6-tól 2023. október 5-ig terjedő időszakra.

2017. JÚNIUS 8-I ÜNNEPÉLYES ÜLÉS

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői 2017. március 29-i határozatukkal a 2017. április 2-től 2019. augusztus 31-ig terjedő időszakra Colm Mac Eochaidh-t a Törvényszék bírójává nevezték ki.

A Törvényszék ezen új bírójának eskütétele és hivatalba lépése alkalmából a Bíróság 2017. június 8-án ünnepélyes ülést tartott.

2017. OKTÓBER 4-I ÜNNEPÉLYES ÜLÉS

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői 2017. szeptember 6-i határozatukkal a 2017. szeptember 15-től 2022. augusztus 31-ig terjedő időszakra Geert De Baerét a Törvényszék bírójává nevezték ki.

A hivatalba lépő új bíró eskütétele alkalmából a Bíróság 2017. október 4-én ünnepélyes ülést tartott.

2. PROTOKOLLÁRIS SORRENDEK

2017. JANUÁR 1-JÉTŐL 2017. JÚNIUS 8-IG

M. JAEGER elnök
M. van der WOUDE elnökhelyettes
I. PELIKÁNOVÁ tanácselnök
M. PREK tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
H. KANNINEN tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
V. TOMLJENOVIC tanácselnök
A. M. COLLINS tanácselnök
S. GERVASONI tanácselnök
I. LABUCKA bíró
S. PAPASAVVAS bíró
A. DITTRICH bíró
J. SCHWARCZ bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN bíró
D. SPIELMANN bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. PÓŁTORAK bíró
A. MARCOULLI bíró
P. G. XUEREB bíró
F. SCHALIN bíró
I. REINE bíró
E. PERILLO bíró
R. BARENTS bíró
R. da SILVA PASSOS bíró
P. NIHOUL bíró
BERKE B. bíró
J. SVENNINGSSEN bíró
U. ÖBERG bíró
O. SPINEANU-MATEI bíró
M. J. COSTEIRA bíró
J. PASSER bíró
K. KOWALIK-BAŃCZYK bíró
A. KORNEZOV bíró

E. COULON hivatalvezető

2017. JÚNIUS 8-TÓL 2017. OKTÓBER 4-IG

M. JAEGER elnök
M. van der WOUDE elnökhelyettes
I. PELIKÁNOVÁ tanácselnök
M. PREK tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
H. KANNINEN tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
V. TOMLJENOVIC tanácselnök
A. M. COLLINS tanácselnök
S. GERVASONI tanácselnök
I. LABUCKA bíró
S. PAPASAVVAS bíró
A. DITTRICH bíró
J. SCHWARCZ bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN bíró
D. SPIELMANN bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. PÓŁTORAK bíró
A. MARCOULLI bíró
P. G. XUEREB bíró
F. SCHALIN bíró
I. REINE bíró
E. PERILLO bíró
R. BARENTS bíró
R. da SILVA PASSOS bíró
P. NIHOUL bíró
BERKE B. bíró
J. SVENNINGSSEN bíró
U. ÖBERG bíró
O. SPINEANU-MATEI bíró
M. J. COSTEIRA bíró
J. PASSER bíró
K. KOWALIK-BAŃCZYK bíró
A. KORNEZOV bíró
C. MAC EOCHADH bíró

E. COULON hivatalvezető

2017. OKTÓBER 4-TŐL 2017. DECEMBER 31-IG

M. JAEGER elnök
M. van der WOUDE elnökhelyettes
I. PELIKÁNOVÁ tanácselnök
M. PREK tanácselnök
S. FRIMODT NIELSEN tanácselnök
H. KANNINEN tanácselnök
D. GRATSIAS tanácselnök
G. BERARDIS tanácselnök
V. TOMLJENOVIC tanácselnök
A. M. COLLINS tanácselnök
S. GERVASONI tanácselnök
I. LABUCKA bíró
S. PAPASAVVAS bíró
A. DITTRICH bíró
J. SCHWARCZ bíró
M. KANCHEVA bíró
E. BUTTIGIEG bíró
E. BIELIŪNAS bíró
V. KREUSCHITZ bíró
I. ULLOA RUBIO bíró
L. MADISE bíró
I. S. FORRESTER bíró
C. ILIOPOULOS bíró
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN bíró
D. SPIELMANN bíró
V. VALANČIUS bíró
CSEHI Z. bíró
N. PÓŁTORAK bíró
A. MARCOULLI bíró
P. G. XUEREB bíró
F. SCHALIN bíró
I. REINE bíró
E. PERILLO bíró
R. BARENTS bíró
R. da SILVA PASSOS bíró
P. NIHOUL bíró
BERKE B. bíró
J. SVENNINGSSEN bíró
U. ÖBERG bíró
O. SPINEANU-MATEI bíró
M. J. COSTEIRA bíró
J. PASSER bíró
K. KOWALIK-BAŃCZYK bíró
A. KORNEZOV bíró
C. MAC EOCHADH bíró
G. DE BAERE bíró

E. COULON hivatalvezető

3. A TÖRVÉNYSZÉK KORÁBBI TAGJAI

(hivatalba lépésük sorrendjében)

BÍRÁK

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996) (†)
 Antonio SAGGIO (1989–1998), elnök (1995–1998) (†)
 David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
 Heinrich KIRSCHNER (1989–1997) (†)
 Christos YERARIS (1989–1992)
 Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
 Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
 José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), elnök (1989–1995)
 Bo VESTERDORF (1989–2007), elnök (1998–2007)
 Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
 Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
 Koen LENAERTS (1989–2003)
 Christopher William BELLAMY (1992–1999)
 Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
 Virpi TIILI (1995–2009)
 Pernilla LINDH (1995–2006)
 Josef AZIZI (1995–2013)
 André POTOCKI (1995–2001)
 Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
 John D. COOKE (1996–2008)
 Jörg PIRRUNG (1997–2007)
 Paolo MENGOZZI (1998–2006)
 Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
 Mihalis VILARAS (1998–2010)
 Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
 Hubert LEGAL (2001–2007)
 Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
 Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
 Ena CREMONA (2004–2012)
 CZÚCZ Ottó (2004–2016)
 Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004–2016)
 Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
 Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
 Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
 Verica TRSTENJAK (2004–2006)
 Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
 Nils WAHL (2006–2012)
 Teodor TCHIBEV (2007–2010)
 Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
 Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)
 Laurent TRUCHOT (2007–2013)
 Kevin O’HIGGINS (2008–2013)

Andrei POPESCU (2010–2016)
Carl WETTER (2013–2016)

ELNÖKÖK

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995)
Antonio SAGGIO (1995–1998)
Bo VESTERDORF (1998–2007)

HIVATALVEZETŐ

Hans JUNG (1989–2005) (†)

CVRIA

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA